17-5-1

Biblioteca Complutense
Ildefonsina.
E.93.C.1. N.1.

Digitized by Google

DER
N° 13937

Digitized by Google

Digitized by Google

0821
Ac

ACTA ERUDITORUM

ANNO MDCLXXXII.

publicata,

ac

SERENISSIMO FRATRUM PARI,

DN. JOHANNI GEORGIO IV.

Electoratus Saxonici Hæredi,

&

DN. FRIDERICO AUGUSTO

Ducibus Saxoniæ &c. &c. &c.

PRINCIPIBUS JUVENTUTIS

dicata.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK LEIPZIG BIBLIOTECA

Cum Privilegio Potentissimi Electoris Saxoniæ.

LIPSIÆ.

Prostant apud JOH. GROSSIUM & C. F. F. Hæredes, nec non apud Hæredes JOH. FRITSCHII, & J. F. GLETITSCHIUM.

Typis CHRISTOPHORI GÜNTHERI.

A. M DC LXXXII.

Ex Bibliotheca Bern. Bordi Barosthen. M. D.

Digitized by Google

Digitized by Google

POTENTISSIMI AC SERENISSIMI
PRINCIPIS ET DOMINI,

DN. JOHANNIS GEORGII III

Ducis Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ & Montium, S. R. Imperii ArchiMarschalli & Electoris, Landgravii Thuringiæ, Marchionis Misniæ, Superioris item ac inferioris Lusatiæ, Burggravii Magdeburgici, Comitis Principalis Hennebergici, Comitis Marcæ, Ravensbergi, & Barbiæ, Dynastæ in Ravenstein &c.

DOMINI NOSTRI CLEMENTISSIMI

Pignoribus sacratissimis,

Digitized by Google

SERENISSIMIS PRINCIPIBUS
AC DOMINIS

DN. JOHANNI GEORGIO IV,

Electoratus Saxonici Hæredi,

&

DN. FRIDERICO AUGUSTO,

Ducibus Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ & Montium, Landgraviis Thuringiæ, Marchionibus Misniæ, Superioris item ac inferioris Lusatiæ, Comitibus Principalibus Hennebergicis, Comitibus Marcæ, Ravensbergii, & Barbiæ, Dynastis in Ravenstein &c.

DOMINIS NOSTRIS CLEMENTISSIMIS.

Digitized by Google

Væ per menſium hactenus intervalla, eaque non niſi particulatim oblata, gratioſiſſimè excepiſtis, DOMINI CLEMENTISSIMI, Eruditorum Acta, ea uno nunc, poſt abſolutum primum annum, volumine comprehenſa, Sereniſſimo Veſtro conſpectui animo obſequentiſſimo ſiſtimus. Sanctiſſimis enim Veſtris, Literatæ juventutis PRINCIPES, Nominibus ſacra hæc eſſe Acta voluimus, quod concinnandis iis non alio inſtituto, quam Vobis ut ſerviremus pro virili, manum admovimus. Etenim ſic reputabamus animo, cum literarum ſtudiis incumbendum ſtrenue, nec alia re ulla magis, quam diſciplina hanc ætatem veſtram excolendam eſſe ſtatuatis, non ingratum eſſe nos aut inutile quid præſtituros Vobis, ſi quæ toto hodie orbe ornandis literis perficiendis & pulcherrimarum rerum ſcientiis geruntur, in tabella velut Celſiſſimis oculis veſtris ſiſteremus, & quam late quod Eruditionem vocamus pateat, quamque varium ſit, vel unius alteriusve anni, qui tot præclara diverſiſſimorum monumenta ingeniorum atque ſtudiorum nobis peperit, ſpecimine oſtenderemus. Itaque licebit vobis jam, FRATRES SERENISSIMI, velut Literati Orbis Academiam ingredi, omnisque Facultatis viros, Theologos, JCtos, Medicos, Phyſicos, Mathematicos, Criticos, Hiſtoricos, Politicos, nec otioſos eos, ſed diverſis quidem, honeſtiſſimis tamen omnes ſtudiis oc-

cupatos contueri, simulq; attendere animo, qvanam ex tanta literarum optimarum copia, genio vestro arrideant maxime, qvibusq; excolendis deinceps impendatis operam. Nam licet in omni illo humanioris doctrinæ genere nihil sit, cujus pudere Principem debeat, aut qvod illo fastigio atq; culmine, in qvod Celsitudo generis Vos collocavit, parum videri dignum qveat: Vobis insuper, PRINCIPES SERENISSIMI, ingenium obtigerit Divinum plane, qvodq; complecti ambitum illum omnem politioris doctrinæ valeat: persvasum tamen habemus, non requiri a Vobis, ut totum hoc literarum æqvor, qvod vastum satis vel hæc Acta produnt, peraretis, sed seligenda ex tanto rerum esse cumulo, qvæ aut usum Vobis in gubernanda aliqvando Republica certum solidumqve præbeant, aut in qvæ naturali qvadam propensione feramini, & nunc pastura svavissime ingenii vim, & olim inter gravissimas imperandi curas, oblectationi Vobis atqve recreationi futura. Istum modo, SERENISSIMI PRINCIPES, servate Musis animum, qvo complexi earundem Sacra ab ineunte ætate estis, & qvam incredibili illo vestro in literas amore jamdudum omnibus ingenuarum artium studia professis spem ostendistis, illustri admodum nec laudando in omnem posteritatem satis exemplo tuemini. Nam tantum abest, ut non constare amplius honorem suum literis qveramur, aut

non conſtiturum aliqvando metuamus, ut jam ſeculum in his ſaltem regionibus cogitatione præcipiamus Eruditum, qvo profligata, qvæ ſubinde movere lacertos ſuos ac ſpiritum recipere videtur, barbarie, caput extollent bonæ artes, ac literarum ſtudia ad invidiam uſqve efflorescent. Enimvero qvid non magnificum polliceamur Muſis, qvæ tantis ſumptibus, tamqve provida cura POTENTISSIMI PARENTIS VESTRI, non minus qvam in imis telluris recesſibus aurum, gemmæ & pretioſa qvæqve benigno influxu Solis, animantur, eriguntur, nutriuntur: qvas principes in Aula, ſeu toga ſeu ſago, Viri toto complectuntur animo: qvas, qvod erat præcipuum, Vos, SERENISSIMI FRATRES, honeſtiſſima æmulatione, ac ſtudio prorſus inuſitato, heroicaqve indole veſtra digniſſimo ſub moderamine Generoſiſſimi ac incomparabilis Knochii *veſtri colitis. Utiqve, ſi rectè facere cives ſuos Princeps optimus faciendo docet, ut de Auguſto Vellejus loqvitur: Siqve eſt (qvod Lipſio facile largimur) impoſſibile, ut Sui diſſimilem formet Princeps Rempublicam, dubitandum non eſt, qvin illuſtre hoc exemplum veſtrum Generoſæ Juventutis florem univerſum ad excolenda diligentius literarum ſtudia, egregie excitaturum ſit; modo ſecum ille reputet, ad gratiam Tantorum Principum adſpirare poſſe neminem, aut locum aliqvando*

do in Aula Eorundem, in Senatu, in Exercitu habiturum, nisi qui virtutem amulatus vestram literarum ante studiis ingenium probe expoliverit: quamque alienum a decoro sit futurum, si exquisitæ eruditionis Principes circumstent ministri literarum omnium expertes, & ad miscenda erudita colloquia, quibus hoc jam tempore nihil Virtuti vestræ accidit jucundius, & quorum vicissitudine graviores olim curas solabimini, apti cum ineptissimis. Nec est, cur quisquam metuat, ne ab armorum studio avocentur Equestris ordinis ingenia studiis operata strenue, animique blandissimarum literarum consuetudine molleſcant aut imbelles reddantur! ex quo non apud exteros tantum, Gallos cumprimis, supremos cordatissimosque belli duces arte non minus quam Marte excellere, sed a POTENTISSIMO quoque GENITORE VESTRO, DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO, exercitus florentissimi curam Viris solide doctis ac literatorum amantibus commissam vidimus. Deus vos servet, Principes Serenissimi, *& studiis ita vestris actionibusq; cunctis moderetur, ut Amor ac Deliciæ generis humani æternum audire mereamini. Dab. Lipsiæ Calendis Decembr. A. MDCLXXXII.*

VESTRARUM SERENITATUM

Subjectissimi

Actorum Collectores.

Digitized by Google

Lectori Benevolo Salutem!

QVemadmodum Seculo noſtro eam jure optimo gratulamur feliciratem, qvòd Artes omnes Scientiæqve, & Literarum qvarumcunqve Studia, ſummum ad faſtigium enituntur, illudqve indies propiùs attingunt: ita magno omnium, qvotqvot literis operantur commodo, ipſa Rei Literariæ Hiſtoria, diverſarum Gentium ſtudio, non ita pridem tradi ſic cœpit, ut multò faciliori nunc, qvàm olim, negotio, qvid in qvovis ferè Europæ angulo Eruditorum ingenia moliantur atqve præſtent, cognoſci cuiqve poſſit. Septendecim nempe jam anni ſunt, ex qvo Angli atqve Galli, Gentes ut armorum olim, ita literarum nunc exercitatione æmulæ, Hiſtoriam Literariam, Illi qvidem *Transactionum Philoſophicarum*, Hi *Diarii Eruditorum* titulo, aggreſſi ſunt componere: illudqve inſtitutum, præclarum ſanè atqve fructuoſum, curante apud Illos *Hoockio*, apud Hos *Abbate Roqvio*, Clariſſimis diligentiſſimisqve Viris, in hunc usqve diem ſtrenuè proſeqvuntur. Eo tamen diſcrimine, qvòd Angli experimenta inprimis & obſervata Phyſico-Mathematica publici juris faciunt; è libris verò vix alios, qvàm qvi ad rem ſpectant Phyſicam, Medicam, aut Mathematicam, recenſent: Galli è diverſo per omnium Artium & Scientiarum ſpatia feruntur, Univerſalem magis diffuſamqve Rei Literariæ Hiſtoriam adornantes. Gallorum exemplum ſecuti inde ab anno 1668. ſunt & Itali, ſtudio atqve conſtantiâ non minori. Nam tametſi in urbe Venetâ, hujic rei manum qvi admoverant, telam cœptam, incertum qvâ causâ, abruperunt dudum; Romæ tamen Ephemerides Eruditorum *(Giornali de Letterati)* celeberrimi *Abbatis Nazari* ſtudio continuantur indefeſſo. Aſt in Germaniâ ſimile qvid tentatum hactenus fuiſſe, non meminimus. Nam Illuſtris *Societatis Naturæ Curioſorum* inſtitutum, ut laudandum omnino eſt, Gentiqve noſtræ haud exiguum decus etiam apud exteros conciliat; ita ut plurimùm intra Naturalis Scientiæ atqve Medicæ Artis pomœria ſe continet. Itaqve cùm in lucem nondum pro-

Digitized by Google

prodierit, qvi univerſalius aliqvod Syſtema, Gallorum ætqve Italorum ad morem, polliceretur; licuit, opinor, nobis, citra cujusqvam invidiam, vacuum veluti locum occupare. Qvâ etiam libertate freti decrevimus, Supremo favente Numine, in concinnandis edendisqve Literatorum Actis, Exterorum induſtriam utcunqve inpoſterum ſic imitari, ut certa Actorum pars ſingulis in anno menſium Calendis lucem publicam adſpiciat. Qvemadmodum verò laudatarum Nationum unaqvæqve lingvâ vernaculâ, ſuas ſecuta rationes, in hoc ſcribendi genere utitur: ita nos, ut latinum nunc ſermonem noſtro præferamus, prægnantibus utiqve cauſis adducimur. De qvibus tamen, ut & totâ reliqvâ inſtituti noſtri ratione, conſultò plura nolumus nunc præfari. Nam ex ipſis Actis cognoſci eam malumus: ac interea Apellem imitati, ſubjiciemus nos lubenti animo Lectoris cordati candidiqve judicio, modum ac rationem feliciter continuandi, aut pro re natâ emendandi operis vel inde collecturi; nonnullis fortaſſe etiam regeſturi illud, *Ne ſutor ultra crepidam.* Niſi fortè monendum adhuc verbo eſt, nullius hominis ſcripta carbone nos eſſe notaturos: aſt nec vitio verti Nobis debere, ſeu ſtyli inæqvalitatem, qvæ vel ex ipsâ materiæ, ac ingeniorum Actis hiſce manum admoventium, varietate nata eſt, ſeu minùs accuratum in diſponendis argumentis ordinem, in tali ſcilicet ſcriptione, qvalis hæc noſtra eſt, minimè reqvirendum. Vale, Lector Benevole, ac qvem hoc ipſo die, Divini Numinis gratiâ, auſpicamur annum, cum plurimis ſeqventibus, ex voto animiqve ſententiâ tranſige, conatibusqve noſtris fave. Dab. Lipſiæ ipſis Calendis Januariis, Anni Salutis Reparatæ M DC LXXXII.

Digitized by Google

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Januarii, Anno M DC LXXXII.

MUSÆUM REGALIS SOCIETATIS.

Or, à Catalogue & Description, of the Natural and Artificial Rarities, belonging to the Royal Society &c. by *Nehemias Grew* Med. D. &c. vehereunto is subjoyned *the comparative Anatomy, of Stomachs and Guts: by the same Author &c.* London, 1681.

Catalogus & Descriptio Rariorum rerum Naturalium & Artificialium, qvæ pertinent ad Societatem Regalem: per *Nehemiam Grew*, Med. D. cui subjungitur Anatome Comparata Ventriculorum & Intestinorum: per eundem Autorem &c. *Londini* 1681. fol.

UTi felici hactenus progressu per plures annos studia sua, pro Naturalis scientiæ ac Medicinæ, hinc & aliarum artium majori complemento, continuavit Illustris Societas Regia Anglicana, ita interea temporis insignem supellectilem plurium rerum, tam naturalium qvàm artificialium collegit, & in Musæum suum ceu Gazophylacium recondidit, primo hujus fundatore existente *Daniele Coltwall*, Armigero. Ut verò recondita curiosa pluribus innotescerent, exactam eorum descriptionem instituit Nehemias Grew, Med. D. & dictæ Societatis olim, post defunctum Oldenburgium, Secretarius. Præmisit verò Naturalia, qvibus subjunxit Artificialia, observando in istis qvidem trium Naturæ regnorum ordinem. In descriptione ipsâ ita se gessit, ut incognita, vel aliàs non delineata, exactè describat, recensita jam ab aliis, suis ubiqve scriptoribus, debitâ

A allegatione

BIBLIOTHECA BERENDA

Digitized by Google

allegatione tribuat, vitiosè ab aliis tradita, studiosè corrigat & emendet : subjungendo simul subjectorum magis curiosorum figuras convenienter æri incisas. Nec historicæ saltem enarrationi inhæsit, sed subinde succinctas etiam ac elegantes speculationes, ut & curiosas observationes inseruit, Lectori non minus jucundas qvàm utiles. Ex ingenti hoc Cornu Copiæ, saltem pauca qvædam excerpere placuit.

Ex ANIMALI REGNO se offert *Mumia Ægyptiaca*, integra. p. 2. in qvâ non tantùm molliores partes conditura balsamica undiqve penetravit, sed etiam ipsa ossa ita infecit, ut penitus nigra reddita, adusta qvasi videantur. Unde probabiliter colligit autor, qvòd Ægyptii balsamanda corpora coxerint in Caldario, in certâ qvadam balsami liqvidi specie, donec aqveæ partes corporis exhalaverint, oleosa verò & gummosa balsami substantia penitus se insinuaverit. Qva occasione simul parilem condiendi corpora rationem, per coctionem aut macerationem eorum in oleo v. g. juglandis nucis, pro usu speciatim anatomico proponit. *Integrum porrò systema Arteriarum, Venarum & Nervorum*, artuum pariter ac viscerum, ex corpore humano, Patavii, sub anatome, extractum, & in Tabula exactè explicatum p. 4. *Ignavus seu Pigritia*. p. 11. *Tamandua* major, p. 14. Cranium *Hippopotami* seu potius *Bupotami*, in Scriptura Sacra dicti Behemoth, ab aliorum erroneis descriptionibus vindicatum. p. 14. *Echinus Brasilienses* seu *Tatu* aut *Armadillo* p. 17. it. *Tatu* porcinus & *Tatu* Mustelinus, nullibi descripti: p. 18. & 19. *Sciurus volans*, p. 20: idem apparenter animal, qvod sub nomine felis volantis designat Scaliger. *Cutis integra Rhinocerotis junioris* p. 29. *Crocodilus*, in sacris dictus Leviathan. p. 41. ejusqve *sceleton*, p. 42. exactè descriptum, ubi simul motus maxillæ superioris, tam hujus, qvàm aliorum qvorumvis animalium, ceu fictitius redarguitur. p. 45. *Caput Hungum, seu Rhinocerotis avis*, h. e. Corvi cornuti. p. 58. it. *Corvi Coronati*. p. 59. *Caput Toucan seu Picæ Brasilienses* p. 60. *Avicula Gvanumbi*. p. 62. *Caput Ciconiæ Indicæ*, nullibi descriptæ p. 64. *Penqvin seu Anser Magellanicus* Clusii. p. 72. *Costa Tritonis*. p. 81. *caput Xiphiæ inferioris*, p. 87. nondum descriptæ. *Monoceros marinus minor*, nusquam aliàs, sed hic accuratè descriptus. p. 104. *Remora piscis*; ejusqve descriptio clarior, cum consideratione traditionis, depotentiâ ejus sistendi motum navium

Digitized by Google

navium: p. 106. *Hirundo marina* Salviani, p. 116. *Stella marina*, levior, arboreſcens, coronalis, hactenus non deſcripta. p. 122. & 123. Qvibus accedunt *Conchyliorum 600. differentiæ*, eodem in Muſæo aſſervatæ, p. 124. qvæ inter, *Cochlea dactylata*, nondum deſcripta p. 135. it. *Cochlea turbine antico*. p. 136. it. *Spondylus* echinatus & corallinus, nondum deſcripti. p. 145. qvorum omnium differentias, in Tabulas ordinatè diſpoſitas, pro varietatis faciliori apprehenſione, ſedulus autor ſubjunxit: p. 150. Seqvuntur hæc, alia inter, *Muſcæ ſeu potius Locuſtæ ſpecies*, *Cucujus Peruvianus*, capite noctu lucente, penitus differens ab eo, qvem deſcribit *Mouſetus*, adeoqve ab alio haud delineatus. p. 158. it. ex ſcarabeorum genere, *Carabus Indiæ Orientalis* maximus it. craſſus, it. longus, à nemine adhuc expoſiti. p. 165. 166.

Animale regnum excipit VEGETABILE: in qvo inprimis ſe offert *Ramus arboris fœtidæ* p. 180. ita dictæ, qvod fortiſſimum excrementorum humanorum fœtorem ſpiret, etiamſi aliqvot annos jam aſſervata ſit; aſt dum comburitur, nullum odorem ſpargit. Hinc fructus, qvos India utraqve fert, plures; in ſpecie *fructus Palmæ Cocciferæ*, die Cocos Nuß, exactè deſcriptus, p. 197. cum explicatione multiplicis uſus arboris cocciferæ, ejusqve partium. *Nuci dactylus* nullibi deſcriptus, p. 204. *Nux Cacav*, p. 204. cum ratione parandi ex granis ejus ſeu potius nucleis, Chacavvlatam: qvodqve ex amygdal. dulc. ſaccharo ac ſpeciebus aromaticis potus æqve gratus, ac optima chacavvlata parari qveat. *The Butter-Nut* ex novâ Angliâ, nuſpiam deſcripta: p. 205. *Avellana purgatrix Mexicana*, exactè explicata, p. 206. unà cum obſervatione virtutis ejus Laxativæ, ſimpliciter in tenui membranâ, interius, intra qvaſi-nucleum, complicatâ reſidentis: p. 207. *Nux Metella*, & genuina *Nux Vomica*, communiter ex nominum transpoſitione confuſæ. p. 210. *Conus Cedri Magnæ* ex Libano. p. 212. *Maizum, ſeu frumentum Indicum*: p. 222. ubi autor ſimul varios præparandi iſtud modos, pro uſu tam alimentoſo qvàm medicamentoſo recenſet. *Papyrus ſeu potius Cyperus Nilotica*: p. 226. cujus medulla (cum aliorum vegetabilium vel cortex vel folia uſui ſcriptorio inſervierint) in paſtam contuſa, hinc in tenuia folia expanſa, & hæc denuo aptè compoſita, papyrum ſcriptorium olim ſubminiſtravit. *Radix Ninſin*, Chinenſium qvaſi panacea: p. 227. cujus planta penitus hactenus fuit incognita, pictura tamen ejus pa-

riter in Muſæo hoc aſſervatur: p. 376. & ab autore delineatur, qvod caulem exhibeat, triticei graminis craſſitiei, pedis unius altitudinis, cum foliis ſimilibus iſtis leucoii lutei ſeu cheiri: flores dum adhuc complicati, rubeſcant, aperti verò conſpiciantur albi, trini ſemper juncti, ex 6. foliolis compoſiti, formati ferè inſtar moly flor. orbiculato Bauhini, non tamen adeò magni. *Rad. Ari Ægyptiaci* p. 228. circa qvam obſervat Autor, radicem ejus annuatim regenerari novam, pro plantæ perennitate, ex ipſo ejus caule, id qvod pariter in aliis plurimis plantis obtineat, minus licet à Botanographis obſervatum: modum regenerationis vide c. l. Seqvuntur *frutices marini* plures, tam lignei, qvam Corneo lignei: p. 244. & ſq. cum conſideratione, qvomodo nutriantur, ab ambiente fluido, per radices non ramoſas, ſed membranæ inſtar, ſuper ſolidum qvoddam corpus expanſas, ob id molliuſculas, & qvaſi ſpongioſas, præſertim recenter collectæ ſi fuerint.

Ad Regnum Minerale qvæ ſpectant, nec non Artificialia, Februarii: *appendicem verò*, Martii *Calendæ proximæ, volente Deo, ſiſtent.*

SACRUM ANTIOCHENUM CONCILIUM

pro Arianorum Conciliabulo paſſim habitum, nunc verò primùm ex omni Antiqvitate autoritati ſuæ reſtitutum,

operâ ac ſtudio

D. EMANUELIS à SHELSTRATEN

S.S.Th. D, Eccl. Antverpienſis Canonici & Cantoris.

Opus, in qvo nomina Epiſcoporum cum Actis Synodicis ex editis & Mſſ. Codicibus eruuntur, tota Synodi anno 341. in Orientis Metropoli habita hiſtoria contra recentiorum opinionem illuſtratur, qvin etiam occaſione 25. Canonum ibidem conſtitutorum exponuntur priſca Epiſcoporum jura cum Metropolium Orbis notitia, antiqvi Chriſtianorum ritus cum Orientalis Eccleſiæ diſciplina, præcipua demum fidei Catholicæ myſteria, & inter illa Confeſſio auricularis à Chriſto ad

Digitized by Google

ſto ad hæc usqve tempora per Orientis universi, Ægypti, Africæ, Italiæ & Angliæ regiones posteritati tradita. Additur pro coronide de ſchismatico Euſebianorum conventiculo Antiochiæ poſt veram ibi Synodum celebrato Diſſertatio hiſtorica. Antverpiæ A.1681. in 4to.

INtentio Autoris *generalis* fuit, imitari in Antiqvitate Eccleſiaſtica perſcrutanda Baronium, Antonium Auguſtinum, Perronium, Bellarminum aliosqve, *præfationis p. 1. & 2.* qvo ſtudio ediderat jam A.1678. *Antiqvitatem illuſtratam circa Concilia Generalia & Provincialia, Decreta & Geſta Pontificum, & præcipua totius Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita*; Anno verò 1679. *Eccleſiam Africanam ſub Primate Carthaginenſi.*

Specialis; Antiocheni, de qvo ſcribit, Concilii confirmationem impetrare à Pontifice; in qvo fatetur, ſe ſeqvi Ferdinandum Mendozam, qvi induſtria ſua ad confirmandum Illiberitanum Concilium contulerit multum; *ſub initium Epiſtolæ primæ ad Innocentium XI.* qvam hunc in finem exaravit totiq; tractationi præmiſit. *Confer alteram ad eundem ſub finem Operis, p. 699.*

Specialiſſima; depromere hinc præter hiſtorica, nonnulla etiam dogmatica, qvæ *partim* faciant ad ritus Miſſæ probandos, *præfat. num 6.* tametſi *ibid. à Patribus Antiochenis non exponi, in qvibus nam conſiſtat hoc ſacroſanctum myſterium*, non diffiteatur; *partim*, qvæ confeſſionem Sacramentalem concernant, *num. 7.*

Tractatio ipſa abſolvitur diſſertationibus qvinqve. Qvarum *Prima* agit de cauſa Athanaſii & occaſione ac autoritate Antiocheni Concilii. *Secunda* de Epiſcopis, in hoc Concilio præſentibus. *Tertia* de iis, qvæ ad fidem ſpectant & in hoc Concilio decreta ſunt. *Qvarta* de Canonibus hujus Concilii 25. agit. *Qvinta* continet Appendicem de Actis poſt Synodum Antiochenam, deqve Euſebianorum Conventiculo.

Nervus totius hujus tractationis per elegantem ἀνακεφαλαίωσιν continetur *in epiſtola altera ad Pontificem p. 699. & 700.* Verbo: Inter Antecedentia *Epiſtolam à ſolis Euſebianis ante Synodum de fide conſcriptam, & formulam ab eisdem aliqvot menſibus poſt; Encænia confectam, cùm occaſione hæreſis Arianæ edita ſint, ob prætermiſſam vocem*, conſubſtantialis, *ſuſpectas habet*; & inter conſeqventia, *ſtatuta & de-*

Digitized by Google

creta à qvadraginta Arii complicibus post Synodum edita, imprimis *Athanasii damnationem, posthumo Eusebianorum Conventiculo adscribendam* planè detestatur; *Canones v. XXV. à Nonaginta Patribus in ipso Concilio formatos* probat & commendat.

EUSTRATII JOHANNIDIS ZIALOWSKI RUTHENI,

Brevis Delineatio

ECCLESIÆ ORIENTALIS GRÆCÆ,

nunqvam antehac, nunc verò cum notis evulgata

à

WOLFFGANGO GUNDLINGIO,

Eccles. ad D. Laurentii apud Noribergenses Ministro.

Norimbergæ, in 8. 1681.

OPusculum hoc Autor, homo religioni Græcæ addictus, Viro Clarissimo, *Johanni Vogelio* Rectori Scholæ Sebaldinæ, anno 1621. ante abitum suum mense Octobri reliqverat, occasione scribendi accepta à *Georgio Mauritio* Professore Altdorffino, cujus hospitio *Eustratius* Altdorffii degens usus fuerat. Hoc inter Soceri sui, modò laudati Vogelii scripta reperiens *Wolffgangus Gundlingius* publicâ luce dignum esse vel eo nomine censuit, qvòd pauca admodum de statu Ecclesiæ modernæ Græcæ ad nos pervenére: Suspecta verò multa, præsertim qvæ à Latinis communicantur. Idem qvæ brevissimè in hac delineatione continentur, notis eruditis illustravit, hac methodo servata, ut (1) in qvibus Eustratius cum aliis, qvi de Religione hodiernæ Græcanicæ Ecclesiæ scripserunt, conveniat, in qvibus discrepet: (2) ubi Græci cum Latinis pugnent, ubi idem sentiant & loqvantur: & (3) ubi eorum, qvorum in hac delineatione fit mentio, vestigia in Ecclesia antiqva reperiantur, deligenti studio annotaret.

Inter alia observatione digna *Gundlingius* à p. 69. ad p. 83. *Sex* recitat *formulas Symboli*, qvod perhibetur esse *Athanasii*. *Prima* est, qvam Gilbertus Genebrardus adeptus est ex MS. Lazari Baiffii à Diony-

Digitized by Google

Dionysio Episcopo Zienensi & Firmiensi Anno 1533. oblato. *Secunda* est, qvam olim evulgavit Basileæ Nicolaus Bryling, deinde in Gallia Henr. Stephanus Anno 1565. Qvæ duæ formulæ septem in locis invicem dissident. *Tertia* est Philippi Labbei & Gabrielis Cossartii XL. vicibus varians. *Qvarta* est Ecclesiæ Constantinopolitanæ juxta Genebrardum, de qva mirum discrepante à præcedentibus, etiam qvoad integras voces & constructiones, non immerito qvis dubitare posset, annon sit supposititia, aut minimum corrupta, cum viderit §. 15. addi verba ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐκπορευτον (ἐκπορευόμενον) : siqvidem constet, Græcos hæc verba in Symbolo Athanasiano non legere. *Qvinta* hujus Symboli editio est, prout habetur Tom. II. Opp. S. Athanasii edit. Commel. p. 38. ubi notandum, in Versione qvidem Latina hujus exemplaris legi: Spiritus S. à Patre & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens: In Græco verò verba ἀπὸ τοῦ υἱοῦ non apparere. *Sexta* est, qvam Labbeus ex Usserio, Usserius ex Patricii Junii apographo Anno 1647. publici juris fecit. Ex diversis his Symboli Athanasiani formulis, qvæ sit ipsius Athanasii, difficile erit divinare. Omnes has unius esse Autoris, tot insignes mutationes non concedunt. *Voces ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐκπορευτον Symbolo huic à Latinis intertextas esse*, inde probabile fit, tum qvod sic etiam fecerint Symbolo Nicæno, ut prolixè ostendit Autor à p. 54. ad p. 68. tum qvod usqve ad Seculum XIV. nemo contra Græcos Symbolum Athanasianum produxerit, cum tamen controversia de Spiritus S. processione jam qvingentos annos durasset.

LE PRUDENT VOYAGEUR, par le Chevalier Louis du May. à Geneve. 12.

Peregrinator prudens, autore Ludovico Majo, Eqvite. 1681.

QVid observandum sit isti, qvi potiores Orbis partes peragrare propositum habet, insigni exemplo ac veluti specimine in hoc libro ostendit Autor, dum apud omnes gentes qvid obtineat, exactè refert. Asiæ enim, Africæ, & Americæ, sed cumprimis Europæ statum exponit, illustresqve familias & earum ortum, genea-

genealogias, ac fata : Rerumpublicarum conditiones, Provinciarum & regionum ſitus, fertilitatem, robur, magiſtratus, qvidve cuivis earum conducat aut noceat, omnem deniqve civilem ſcientiam recenſet.

Univerſum opus in tres diſtinxit partes, qvarum *prima* veluti generalis, partium univerſi orbis ſitum & conditionem exponit, inqve finibus deſignandis occupata eſt, initio ab Americâ, Aſiâ, & Africâ facto: qvas tamen tres orbis partes levi brachio attingit, & tribus Diſcurſibus earum hiſtoriam abſolvit: inde ad Europæ, qvam potiſſimùm exhibere ſibi propoſuit, provincias, regna & principatus, Resqve publicas progreſſus, Græciæ primùm ac Thraciæ, Turcarumqve gentis, inde Moſcoviæ, Poloniæ, Sveciæ, Daniæ, Britanniæ, & cumprimis Galliæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Italiæ: in eâqve Regni Neapolitani, Statûs Mediolanenſis, Papæ, Venetorum, Ducis Sabaudiæ, Magni Ducis Hetruriæ, Ducis Mantuæ, Modenæ, Parmæ & Urbini: Rerumpublicarum Genuæ, Luccæ, minorumqve Italiæ Principum: tandem Hungariæ præſentem ſtatum exponit.

Altera Germaniæ potiſſimùm ſtatum & regiminis formam exhibet, Imperiiqve circulos & originem ac progreſſum illuſtrium in eâ familiarum, Imperatoris, Electorum ac Principum; liberorumqve Statuum rationem tradit. Ducto igitur ab Imperatore initio ejusqve excelſâ gente, qvâ ratione illi innexæ & divulſæ iterum ſint illuſtres aliqvot Domus, enarrat. Inde Burgundici circuli, iſtiqve illigatarum Belgii provinciarum, ab Imperio hodie avulſarum, Principis Arauſionenſis, aliarumqve illuſtrium Belgii familiarum: circuli item Rhenani, domusqve Lotharingicæ & Haſſiacæ hodiernum ſtatum exponit. Inde Electoralem dignitatem, & qvæ iſthac gaudent illuſtres Familias recenſet: & poſteaqvam tres Eccleſiaſticos Electoratus, Moguntinum, Colonienſem & Trevirenſem leviter attigiſſet, ſecularibus eorumqve Domibus preſſius inhæret, Palatinæ cumprimis genealogiam exhibens. Ad Franconicum dein circulum progreſſus, qvæ ad iſtum pertinent illuſtres Domus & Liberas Imperii civitates enumerat: eadem ratione Bavarici, Svevici (in qvo prolixior eſt, dum Sereniſſimorum Würtenbergiæ Principum genealogiam recenſet & eorum provinciam deſcribit) Weſtphalici, ſuperioris & inferioris Saxonici Circulorum hiſtoriam pertexens, & hanc partem tractatione de

Vica-

Digitized by Google

Vicariatu Imperii & regiarum Imperii Romani inde usqve à Carolo Magno urbium ratione claudens.

Tertia pars tota circa Hiſpaniam occupata eſt, cujus tractationem hiſtoricam & politicam exeqvitur, ac cumprimis veras rationes indagat, qvibus regnum iſtud ſuperiori ſeculo eam in magnitudinem ac potentiam evectum ſit, ut omnibus aliis populis formidinem incuſſerit, eosqve ad infringendas has vires concitârit: hodie contrà hæ adeo attritæ ſint, ut pleræqve gentes contrariis ſtudiis nitantur, ne alienæ potentiæ prorſus ſuccumbat. In cujus rei dum inqvirit cauſas, varia, qvæ ad ſtatum iſtius regni pertinent, profert in medium, Regesqve, qvi olim ea tenuerunt, & qvibus hodie iſta parent, potentiam item atqve alia, qvæ huc ſpectant, exponit: majoriqve curâ iſthoc regnum qvàm reliqvos Orbis terrarum Status deſcribit.

TRAITE DU DROIT DE CHASSE.

à Paris. 12.

Tractatus de jure venandi. Pariſiis 1681.

AUtor hujus libelli *F. de Launay* Profeſſor Juris Gallicani, ut ſpecimen artis ederet qvam facere novo exemplo à Rege juſſus eſt, hanc juris Gallicani partem, qvæ circa feras occupatur, explicandam ſibi ſumſit. Ergo qvid olim legibus Salicis, & ab ipſis Merovingorum temporibus usqve hac de re ſancitum ſit, qvodqve jam tum capitale crimen admiſerit, qvi hoc majeſtatis jus involârit, docet: ejus æqvitatem oſtendit: qvâ ratione Rex iſtud ſubditis communicârit, & utrum vi jurisdictionis competat, tradit; ad ſingularia verò juris hujus capita neutiqvam deſcendit, ut ex eo, qvid hodie apud Gallos obtineat, cognoſcere poſſimus.

PHOCÆNA,

Or the Anatomy of à Porpeſs, diſſected at Gresham Colledge.

i. e.

Anatome Phocænæ, diſſectæ in Collegio Greshamenſi.

Londini in 4. 1680.

Digitized by Google

ANteqvam autor libri *Edwardus Tyſon* hujus Aqvatilis, qvod aliàs *Turſionem*, germ. Meerſchwein/ vocant, deſcriptionem anatomicam aggreditur; Anatomen in genere, hinc comparativam, commendat, ſimulqve qva methodo naturalis animalium hiſtoria erui & formari debeat, docet. Inde Diſſectionem Phocænæ, methodo commendatæ conformem exhibet, animalis, qvod facietenus & formâ externâ piſci per pleraqve ſimile eſt, (niſi pinnas anteriores excipias, qvæ integumentis externis detractis, brachia humana ſatis accuratè repræſentant) qvoad partium verò internarum ſtructuram qvadrupes potiùs dicendum foret, imò, ſecus ac reliqvi piſces, ſangvine fervente gaudet. Mox enim ſub cute per univerſum corpus, ſimili modo, ac in porco (unde germanica nomenclatura ipſi contigit) expanſam obſervavit pingvedinem, Panniculum Carnoſum craſſiorem, Muſculos valde ſangvineos, ac Omentum notabile, utut hujus contrarium *Bartholinus cent. 2. hiſt. 25. & J. D. Major, anno III. Miſcell. Acad. Nat. Cur. obſerv. 20. p. 25. & apud Blaſium in anat. animal. part. 3. c. 16. p. 286. ſqq.* aſſeruerint. Huic 10. aut 12. circiter Glandulas intertextas Lienis officio fungi, contra eundem *Majorem* docet. Ventriculum triplicem, Inteſtina Cæco & Colo deſtituta, Meſenterium cum Pancreate Aſellii, hincqve ad Receptaculum lumbare derivata Lactea Vaſa teſtatur. Epar ſine Folliculo Fellis, ut in homine, integrum, minimè juxta *Ray in Transact. Philoſ. Angl. No. 76.* in lobos diviſum, ac Renes ex plurimis Glandulis, communi cuidam tunicæ incluſis, coagmentatos ait. Glandulis verò renalibus, Veſicâ urinariâ, Vaſis umbilicalibus, Organis genitalibus, & qvidem diſſectum ſubjectum fœmineis, Diaphragmate reliqvisq; Thoracis membris qvadrupedes qvàm exactiſſimè pariter imitari docet: niſi qvod in eodem pectore corpus, glanduloſo ſimile Vaſisqve ſangviferis intertextum, lateribus Spinæ adhæreſcat; qvale qvid in nullo alio animalium genere deprehendatur, qvod totum etiam Medullæ Spinalis tractum operiat; cujus tamen partis uſum ſibi ſatis obſcurum fatetur. Ratione dentium, qvorum 96. numerat, *Jonſtonum* erroris accuſat, dum *in Hiſt. natural. piſc.* illos obtuſos & molaribus ſimiles aſſerit, qvi tamen acuti magis ſint: ac qvoad Oſſis Hyoidis conformationem itidem *Majorem* ſtringit. Cum aliis piſcibus cetaceis commune in hoc vidit ſpiraculum aut fiſtulam, loco narium ipſi in Inſpiratione inſervientem, ſimul tamen viam

Digitized by Google

viam qvoqve concedentem pro aqva, qvæ uberiùs cum præda aſſumpta eſt, nec deglutienda tamen, denuò expellendâ. Porrò qvamvis *Rondeletius* omnibus piſcium generibus Palpebras denegarit, illis tamen Phocæna non caret, in quarum ſuperiore Ductus Lachrymales Stenonis cum glandulâ ejus, innominatâ obſervavit noſter Anatomicus, ut & in oculis præter Muſculos ſex humanos ſeptimum ſeu ſuſpenſorium brutis proprium. Cerebrum hujus, aliorum piſcium atqj qvadrupedum cerebra mole longè ſuperare, deſtitui tamen Nervis Olfactoriis & Proceſſibus Mammillaribus, (licet *Rondeletius* olfactum Delphinis concedat) perhibet. Contrà, licet *Ray* in hoc nates & teſtes non deprehenderit, vidit tamen Noſter, & Teſtes qvidem Natibus majores. Pariter, ut ut *Ariſtoteles* & *Plinius* Aures, ipſaqve autopſia auricularum apparatum ipſi deneget, Meatus tamen Auditorii ſingularem ſtructuram internam prolixè deſcribit. Tandem Oſteologiam annectit, in qva Spinæ Vertebras *Major* 54. tantùm, *Tyſon* 60, ac 13. cujuslibet lateris Coſtas numerat, & Oſſium Pinnarum anteriorum cum brachio & manu humana analogiam evincit. Cuncta verò membra in tabulis duabus delineata addit.

GERH. BLASII AMSTELODAMENSIS Anatome Animalium, figuris variis illuſtrata, in 4to Amſtelod. 1681.

QVam *Tyſon* in Phocænæ Anatome animalium diverſorum commendabat Anatomen comparativam, qvamqve non unius hominis, ſed plurium ingeniorum atqve manuum opus eſſe, ipſi lubentiſſimè concedimus, hujus Specimen illuſtre, ex propriis partim, partim aliorum, & qvidem Veterum æqvè ac Neotericorum obſervatis, cum figuris pluribus, edidit *Blaſius*, cujus famam aliàs diverſa ſcripta Medica atqve Anatomica notiſſimam reddiderunt.

Dividit hoc opus in partes 5. qvarum *prima* varias illorum brutorum, qvæ terreſtria audiunt, ſpecies exhibet, unà cum ſciagraphia nutritionis animalium ex *Theodori Aldes* (aliàs *Matth. Sladi*) tractatulo, ſuperioribus annis edito. *Altera* pars plurium Volatilium diſſectiones ſuggerit, cum ovi & pulli, hujusqve generationis hiſtoria, ex *Aqvapendente*, *Harveo* &c. congeſta. *Tertia* verò Aqvatilium: *Qvarta* Inſectorum: ac *Qvinta* Serpentis anatomen continet.

VITÆ SELECTORUM ALIQVOT VIRORUM, qvi doctrinâ, dignitate aut pietate inclaruêre.

Londini in 4to. 1681.

Gvilielmus Bateſius, utili ſanè inſtituto, vitas præſtantium aliqvot virorum, à diverſis autoribus, partim orationibus, partim narratione brevi & epiſtolis deſcriptas collegit; atqve illas uno volumine Londini nuper evulgavit. Qvas ſi dignitatem virorum reſpicimus, in tres claſſes commodè diſpeſcere poſſumus.

Ad *primam* pertinent Principes ac viri nobiles. Qvo ſpectant *Heinrici Walliæ Principis* Laudatio funebris, per Franc. Neatherſole Academ. Cantabr. Oratorem. p.401. *Ulderici Daniæ Regis filii* laudatio funebris per Opitium p. 432. *Frederici Heinrici Auraniſionenſium Principis* laudatio funebris per Fridericum Spanhemium.p. 493. *Joh. Pici Mirandulæ & Concordiæ Principis* vita per Johannem Franciſcum filium Principem Mirandulæ p. 90. In obitum *Thomæ Bodleji* Equitis, celeberrimæ apud Oxonienſes bibliothecæ fundatoris, Oratio funebris, à Johanne Haleſio habita p. 416. Commentarius de rebus pace belloqve geſtis Domini *Fabiani* Senioris Burggravii *à Dona* per Gerhardum Voſſium p. 446.

Ad *Secundam claſſem* referimus viros Eccleſiaſticâ dignitate conſpicuos. Huc ſpectant *Heinrici Chichele* Archiep. Cantuarienſis vita per Arthurum Duck p. 1. *Gul. Waynfleti*, Epiſcopi Wintonienſis & Angliæ Cancellarii per Gul. Buddenum p. 49. *Petri Bembi* Cardinalis vita per Joannem Caſam p. 140. Vita *Gaſp. Contareni* Cardinalis per eundem Caſam pag. 154. Vita *Hieronymi Savanarolæ* per Joh. Picum Mirandulæ Principem p. 107. De obitu *Martini Buceri* Epiſtolæ duæ Johannis Checi, & Nicolai Carri p 250. Vita *Bernardi Gilpini* per Georgium Carletonum Epiſcopum Ciſtrenſem p. 282. & vita *Jacobi Uſſerii* Armachani Archi-Epiſcopi cum catalogo operum ab eo editorum. p. 734.

Ad *tertiam claſſem* ſpectant viri ob rem literariam maximè celebres. Qvò pertinent vita *Deſiderii Emſmi* per Rhenanum deſcripta, cum indice lucubrationum ab ipſo editarum. pag. 187. *Gvil. Budæi* per Lud. Rhegium p. 215. *Chriſtoph. Longolii* p. 240. *Vincentii Pinelli*, per Gualdum p. 314. *Scævolæ Sammarthani* per Gabrielem Michaëlium Rupi-

Digitized by Google

Rupimalletum p. 379. *Jul. Cæsaris Scaligeri* vita & scripta, p. 404. Dan. Heinsii Epistola de morte *Josephi Scaligeri* ad IS. Casaubonum p. 417. *H. Grotii* vita & scripta, p. 420. *Petri Pithœi* vita p. 435. Panegyricus *Jano Grutero* scriptus à Balthasare Venatore cum catalogo Scriptorum, p. 526. *Julii Cæsaris Lagallæ* Medici & Philosophi vita per Leonem Allatium p. 575. *Gvilielmi Cambdeni* per Degorum Wheare pag. 589. vita *Antonii Walæi* p. 600. *Petri Puteani* per Nicol. Rigaltium. p. 660. *Dionysii Petavii* vita per Heinr. Valesium p. 678. *Jacobi Sirmondi* per Heinric. Valesium vita cum indiculo scriptorum editorum, p. 687. *Petri Molinæi* vita p. 697. *Heinrici Valesii* per Hadrianum Valesium pag. 729.

Inter has vitas præ cæteris lectu dignæ videntur, Hieronymi Savanarolæ, Joh. Pici Mirandulæ, P. Bembi, Desiderii Erasmi, Jul. Cæs. Scaligeri, & H. Grotii, qvi nostro ævo inter eruditos principatum tenuit.

AMMIANI MARCELLINI rerum gestarum, qvi de XXXI. supersunt, libri XVIII.

Ope MSS. codicum emendati ab *HENRICO VALESIO*, & auctioribus adnotationibus illustrati.

Nec non *Excerpta vetera de gestis Constantini & Regum Italiæ.* Editio posterior, In fol. Parisiis 1681.

DE *Ammiano Marcellino*, notissimo Romanarum rerum ab exortu *Nervæ* ad *Valentis Augusti* mortem Scriptore, ac post primam editionem, qvæ Romæ, ubi & opus ipsum compositum olim à Marcellino fuerat, *A. Sabini* Poëtæ laureati operâ A. 1474. prodiit, plus tredecies typis descripto, non attinet dicere. Tantùm qvæ novæ hujus, nitidissimæqve editionis fuerit occasio, qvidqve in ea diligentissimus curator *Hadrianus Valesius* præstiterit, monendum erit paucis.

Ediderat anno 1636. Parisiis Marcellinum *Henricus Valesius*, vir de literis egregiè meritus, ex manuscriptorum codicum fide doctisqve conjecturis, qvantum fieri potuit, emendatissimum, notisqve illustratum perqvam eruditis. Ex qvo tempore & familiaris magis reddi

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA
Digitized by Google

hic Auctor eruditis cœpit, à cujus lectione antea qvamplurimos tot in eo lacunæ ac menda abſterruerant: & editio præcipuè illa Valeſiana, diſtractis brevi tempore exemplaribus, ſummo apud doctos omnes in pretio fuit. Qvo factum, ut iterari editionem, & ex *Henrici Valeſii*, qvi primæ editioni qvadraginta annis ſuperfuit, eoqve temporis intervallo *Marcellino* ſuo curatiùs emendando aut illuſtrando non potuerat non ſubinde admovere manum, ſchedis perpoliri, unum omnium votum eſſet ac deſiderium. Itaqve frater Henrici *Hadrianus Valeſius*, Hiſtoriographus Regius, tum ut novis in rem literariam meritis partum jamdudum augeret decus, tum qvod dandum id fratris memoriæ putaret, at imprimis Illuſtriſſimi Colberti hortatu, novæ tandem editionis curam ſuſcepit, ac in ea ſic verſatus eſt, ut expectationi publicæ non reſponderit tantùm, ſed ſupergreſſus etiam docti orbis vota videri poſſit. Nam ex Colbertino inprimis codice textum *Marcellini* ſæpiuſcule & emendavit ipſe, & fratris veteribus poſthumisqve obſervationibus ſuas non minùs eruditas inſperſit paſſim, & *Friderici* deniq; *Lindenbrogii* notas ex ſchedis ejus uberiores exhibuit.

Præmittitur Operi univerſo *Hadriani Valeſii* præfatio, qva rationem primùm inſtituti ſui reddit, totiusqve operis œconomiam exhibet: tum de Ammiani vita ſcribendiq; genere, & libris, qvi periére partim, partim ſuperſunt, eruditè diſſerit: inde locorū qvorundam *Ammiani* ex codice Colbertino emendationes, in notis ipſis ob Typographorum feſtinationem omiſſas inſerit: deniqve *Lindenbrogii* errores nonnullos, qvos in iſtius obſervationibus notaverat, perſtringit. Seqvitur vetus præfatio *Henrici Valeſii*, eamqve vita Ammiani Marcellini à *Claudio Chifletio* compoſita. Ipſi textui notæ utriusqve Valeſii ita ſubjiciuntur, ut qvæ nudè expreſſæ ſunt, veteres *Henrici Valeſii*; qvæ duobus aſteriſcis incluſæ, *Henrici Valeſii* novæ ac poſthumæ; qvæ deniqve duobus uncinis incluſæ ſunt, *Hadriani Valeſii* eſſe primo conſpectu intelligantur. *Ammiano* ſubjunguntur *Excerpta vetera Auctoris ignoti de Conſtantio Chloro* aliisqve nonnullis Imperatoribus, nec non *ex libris Chronicorum de Odoacre & Theodorico Regibus Italiæ* nonnulla; cum *Hadriani Valeſii* Diſſertatione de Hebdomo, & indice rerum accurato. Sub calcem operis *Frid. Lindenbrogii* notæ ad *Marcellinum* auctiores ſeparatim exhibentur. *Marcelli Donati* Dilucidationes in Marcellinum, qvas tomo VI. Theſauri Critici *Janus Gruterus* inſeruit, indignæ

dignæ *Hadriano Valesio* visæ sunt, qvas Editioni suæ, qvam omnibus numeris voluit absolutam, jungeret. Nec tulisset fortè pretium operæ. Ast de ipsius *Gruteri* in *Marcellinum* Observationibus, qvas *Corpori Scriptorum Historiæ Augustæ Anno 1611. editorum* inseruit, an non ex dignitate novæ huic editioni jungi potuissent, cogitandum aliis relinqvimus. Etsi visas eas *Hadriano Valesio* non fuisse, haud obscurè ex eâ Præfationis parte conjicias, qvâ *Ammianum ope veteris codicis emendatum, sed nudum à notis & observationibus publicatum à Grutero* commemorat.

DE VERA ANTIQVORUM HERBA Britannica, ejusdemqve efficacia contra Stomacacen seu Scelotyrbem.

Autore

ABRAHAMO MUNTINGIO,

Groning. Frisio, Med. D. & Botan. Prof. Publ. Groning.

Amstelod. 4to 1681.

INdustrius hic & curiosus Botanicus, cujus jam nomen, de Plantarum Culturâ edito scripto, Belgico Idiomate, anno 1672. *Tit. waare Oefening der Planten*, inclaruit, præsenti hoc Tractatu *Britannicam* herbam, ceu veteribus cognitissimam, neotericis verò penitùs ignotam, ex oblivionis tenebris, in lucem denuo protrahere satagit; cui *Aloëdarium*, sive specierum Aloës historiam botanicam in fine adjungit. Britannica ergo planta Frisiis olim, & vicinis regionibus, endemico scorbuti malo graviter afflictis, optima medicina extitit, adeoqve & Romanis, qvorum exercitus sub primis Imperatoribus, in istis regionibus ex aqvarum insalubritate dicto morbo graviter laborare cœpit, demonstrata, & explorato ejus auxilio, decantatissima tunc temporis, & postea pariter ab omnibus (ut ante ab ipso mundi exortu) scorbuto afflictis ultra 8. annorum centurias freqventissimè usurpata fuit. Qvum verò anno Christi 757. 80. & seqventibus, Gothi & Normanni in Frisiam irruissent, libertate gentis oppressâ, extinctisqve qvibusvis disciplinis, oblivioni qvoqve planta hæc tradita fuit. Autor itaqve 1. Veterum Britannicam veram denuo demonstrat. 2. alias pro Britannicâ habitas plantas expun-

expungit. 3. Britannicæ veræ faciem, vires & usus edocet. Primum qvod attinet, postqvam ex *Dioscoride* lib. 4. cap. 2. *Plinio* lib. 25. cap. 3. *Galeno* l. 6. simpl. cap. 98. & cæteris Græcis, qvin & Arabibus ostendisset, ab omnibus Lapatho, qvod latinis Rumex audit, & qvidem silvestri, foliis nigrioribus & longioribus, similem Britannicam statui, universam Lapathi sive Rumicis genealogiam tradit, & 27. ejusdem differentias, adjunctis in fine singularum descriptionibus & iconibus æri incisis, recensет, & has inter *Lapa-*
TAB I. *thum sylvestre longifolium*, *nigrum*, *palustre sive Hydrolapathum nigrum*, cujus figuram tabula nostra prima exhibet, veram Veterum Britannicam esse determinat. Huic malè substitutas plantas alias, in specie Bistortam, Heptaphyllon, Tormentillam, Primulam veris, Betonicam, Cochleariam, Beccabungam aqvaticam, Veronicam, Bugulam, Plantaginem aqvaticam, & alias plures rejicit. Pressiùs postmodum Britannicam explicare aggreditur, & postqvam occasione loci, in qvo freqventiùs propullulat, plura de terris veneis, morinis, cespitibus & Torfis exposuisset, ipsius Britannicæ descriptionem, p. III. & prolixiorem explicationem pag. 113. & seq. subjungit. Etymi rationem inprimis explicat, ostendens nomen esse absolutè Trificum compositum ex *Brit*, qvod consolidare, firmare, *Tan*, qvod dentem, *& ica sive hica*, qvod ejectionem significat: Ab effectu ergo à Trifiis vocatam fuisse britannicam, herbam nimirum, solidarum partium, præsertim dentium, contabescentiam, aut ejectionem consolidantem, ceu symptomata scorbuto familiarissima. Pro qvorum confirmatione plura seqvuntur experimenta, qvantum in cura scorbuti ejusqve symptomatum, hujus herbæ beneficio autor præstiterit. Progreditur hinc ad qvalitates plantæ, & ratione (sic dictarum) primarum, eam frigidam & siccam esse; ratione secundarum, adstringere, conglutinare; ratione tertiarum, nervorum malis, hinc venenis mederi, adeoqve alexipharmacum esse: ratione virtutis specificæ, scorbuto efficacissimè occurrere asserit. Usurpandi deniqve & cum aliis miscendi rationem, & multiplicem internum ac externum usum declarat. Internè speciatim decoctum ejus, tam compositum, qvàm principaliter simplex, ceu præ aliis efficax & probatum propinat, qvod posterius, non scorbuticis saltem malis, sed præterea hæmorrhoidibus, hydropi, anginæ, dysenteriæ, diarrhœæ, pleu-

Digitized by Google

TAB. I. Britannica Antiquorum vera.

ad Arb. pag. 16.

Digitized by Google

Digitized by Google

plcuritidi mederi, exemplis oſtendit: monendo ſimul, decoctum rad. britannicæ c. duplic. tormentillæ in ſero lactis, cruentum mictum pecorum curare. Addit potiones qvasdam britannicæ univerſales vulnerarias, item contra caſum ac vitia dentium ſcorbutica, dentifricium non inelegans. Seqvuntur Electuaria, item tripliçia extracta, & deniqve ſpiritus abſtractitii, ex planta ac ſeminibus concinnati. Agmen claudunt Emplaſtra & Ungventa, ex Britannica cum aliis pro vario uſu externo compoſita. Ex qvibus omnibus tandem concludit, Britannicam eam Friſiorum non ſolùm, ſed etiam Belgarum, jure meritiſſimo vocari poſſe Panaceam.

In Aloëdario, *Aloës mucronato folio Americana majoris*, aliarumqve ejus ſpecierum Hiſtoriam recenſet, & iconibus illuſtrat, occaſione modò dictæ aloës, in Viridario Autoris, inuſitato, vereqve ſtupendo more floreſcentis, nec à qvopiam, præter *Tobiam Aldinum* in Horto Farneſiano, deſcriptæ; protruſit autem intra triennium 18. caules, floribus onuſtos, modo planè inaudito, qvibus omnibus deperditis ipſa adhuc vireſcat, annum agens 42. Subjungit culturam, & ejus uſum, tam medicum, qvàm dieteticum ac mechanicum, apud Americanos multiplicem. Dum porro perſeqvitur cæteras aloës ſpecies, etiam aloën veram vulgarem, ac in ſpecie majorem, *Aſiaticam* ſcil. qvibusdam ſempervivum marinum dictam, & cujus ſuccus univerſæ Europæ adeo uſitatus exiſtit, deſcribit, idqve eo exactiùs, qvòd in Viridario ſuo eandem aluerit, (in qvo tres flores protruſit,) & qvòd exacta ejus hiſtoria à nemine hactenus feliciter ſatis tradita. Florum præſertim rationem habet, qvi colore luteo & gilvo intermixto conſpicui ſint, odore nullo. Deniqve concretum ſuccum parandi modum annectit, qvem ſpeciatim ex *Garcia ab Horto* recenſet.

RELATION NOUVELLE D' UN VOYAGE de Conſtantinople. i. e.

Itinerarium novum Conſtantinopolitanum, in 12. juxta exemplar Pariſienſe A. 1681.

Auctor libelli hujus *Grelotus* tametſi fatetur, nec primum ſe Orientem peragraſſe, nec primum Conſtantinopoleos deſcriptionem fuiſſe aggreſſum: reliqvorum tamen omnium, qvos idem labor

exercuit, industriam in delineando quàm exactissimè locorum situ, & ichnographicâ ædificiorum publicorum designatione, visus sibi est superâsse. Utique decorè æri incisas esse quas exhibet tabulas, inspicienti manifestum est: respondere verò eas examussim operibus ipsis, exprimenda quæ susceptit, celebrium aliquot virorum, *Marchantii*, *Blondelli*, *Bernerii*, *Covelli*, *Galandi*, qvi & ipsi per orientem peregrinationes olim fecère, testimoniis præfationi subjectis confirmat. Nec diffitendum, *S. Sophiæ* inprimis *templum*, Christianorum olim sacris celeberrimum, nunc Mahumedanâ impietate fœdatum, cujus alioqvin aditu Christianos omnes prohiberi constat, & lustratum fuisse à *Greloto* ipso diligenti anxioqve studio, & operosè descriptum. Etsi non minorem in designando hoc ipso templo industriam, habitâ tamen Antiqvitatum præcipuâ ratione, illustris Scriptor *Carolus de Freſne*, tum *in Commentariis ad Paulum Silentiarium* cum *Cinnamo* A. 1670. editis, tum *in Constantinopoli Christianâ* A. 1680. cum egregio *de Familiis Byzantinis* opere publicatâ, adhibuit.

Auspicatur verò *Grelotus* Itinerarium suum ab *Helleſponto*, paucaqve de *Promontorio Sigeo*, ruinis *Trojæ*, & celebratis tantopere apud veteres, etsi exilibus admodum, fluviis *Xanto* & *Simoënte* præfatus, latiùs disserit de duobus *novis castellis (Natoli-inghi-issar* Turcæ vocant qvod in Asia situm est, qvod in adverso Europæ littore *Roumeli-inghi-issar)* qvæ *Mahumedes IV.* modernus Turcarum Imperator, ut aditus *Helleſponti*, in qvo non semel classem Turcicam oppresserant Veneti, communiret, exstrui curavit; monetqve non insuperabilia tamen ea esse, aut formidanda magnopere Christianis, ex eâ parte Turcicum fortè Imperium oppugnaturis.

Exin *Castella* duo *vetera* describit *(Dardanelles* nostri appellant, Turcæ *Boghase-issari:)* qvorum item alterum in Asiatico, alterum in Europæo littore, eo loco, ubi qvàm maximè *Helleſpontus* constringitur, situm est, qvæqve adeo pro clavstris *Propontidis* habentur, creduntqve vulgo ex ruinis *Sesti* & *Abydi* veterum surrexisse: atqve sic sensim in *Propontidem* delatus recensetur haud perfunctorie tum urbes in utroqve maris illius littore sitas, tum insulas *de Marmara*, qvæ *Propontidi* ipsi nomen *Maris de Marmara* apud recentiores peperêrunt; nec non qvas nostri *Principum*, Turcæ *Papas-adasi* vocant.

Tum ad urbem *Constantinopolitanam* progressus, ubi de situ ejus, origine,

Digitized by Google

gine, ac nominibus, de arce item, qvam *septem turrium* dicunt, de *turri Belisarii*, *columnâ Arcadii*, ac palatii, qvod *Serraglio* Italâ dictione appellant, *portâ* (nam interiora ejus, velut sibi non perlustrata, ex *Tavernerii* Relatione peti ipse cupit) qvædam commemorâsset, *Templum S. Sophiæ* curatissimè describit, vel hoc labore solo, qvo conciliare præcipuum libello suo pretium ac decus voluit, applausum Lectoris promeritus. Qva occasione & de *Gratorum* ceremoniis Ecclesiasticis, tam qvæ olim, cùm S. Sophiæ templum adhuc in manibus habuerunt, receptæ fuerunt, qvàm qvæ hodienum obtinent: & de *Turcarum* religione ejusqve præcipuis capitibus, & externo cultu disserit. Inde & *Turcica Templa* tria, qvorum primum ab *Achmete*, alterum à *Solimanno*, tertium ab Imperatoris moderni matre conditum est, describit; finemqve libello relatione de summo Turcarum tribunali, aliisqve eorum institutis imponit.

JOHANNIS ADAMI SCHERZERI,
Ingenui Præsulatus Misnensis ac R. Capituli S. Petri
Budiss. Resp. Præpositi ac Senioris,
Theologiæ p. Lipsi. Primarii

ANTIBELLARMINUS
sive
In IV. Tomos Controversiarum Roberti Bellarmini
DISPUTATIONES ACADEMICÆ.

Lipsiæ, sumptibus Jo. Fuhrmanni ac Viduæ Matth. Ritteri, in 4to. 1681.

CUm Cardinalis *Bellarminus* sit celeberrimæ famæ Scriptor, & maximæ inter Romano-Catholicos autoritatis, cujus Opus Controversiarum IV. Tomis comprehensum hi adeo venerantur, ut nullum adversus hæreses præsentius antidotum isto scripto inveniri, nihilqve præter apinas tricasqve contra hoc ab ullo dici vel scribi posse pronuncient: Causas sanè gravissimas habuit Autor, cur *Dissertationes Academicas* adversus illos scripturus, hujus Cardinalis, præ cæteris Polemicis, Scripta, ceu Religionis Romano-Catholicæ murum

& antemurale sibi oppugnanda deligeret. Accedebat nec inelegans *Bellarmini*, nec incommoda methodus, qva tantùm non omnibus suæ partis Scriptoribus in hoc genere palmam præripuit, sanè dubiam reddidit. Huic verò Cardinali, ex qvo tanqvam Eqvo Trojano plerique Controversiarum Scriptores hactenus prodierunt, fundamenti loco subinde Noster adjungere non intermisit *Concilium Tridentinum*, cujus vocem Ecclesiæ Catholicæ vocem omnes salutare, & ut Magistram, in omnibus, Romano-Catholicos seqvi, experientia qvotidiana confirmat. Idem, ubi ad Thesin ipsorum vel constituendam, vel explicandam opus erat, alia nobiliorum Autorum nomina ac testimonia in subsidium advocavit. Ex universis autem, per singulas Dissertationes, qvarum sunt numero sedecim, *Præcipua* qvæ Scripturæ auctoritatem præ se ferre, aut aliqvid præ reliqvis in recessu habere videbantur *divinioris*, accurato studio selegit, inqve gratiam Studiosorum Theologiæ (qvi in præsentem Libellum alibi occurrentes aliorum objectiones, pro qvotidianis Studiorum incrementis facili negocio annotare poterunt) post statum Controversiæ per Thesin & Antithesin, ac utriusqve Ectheſin, ritè formatum, sine ambage aut circuitione tædiosâ, brevi ac rotundâ non minùs atqve eruditâ excipiendi probandiqve ratione solvere instituit. In fine Libri adjecti sunt octo variâ utilitate se commendantes indices.

OBSERVATIONES QVÆDAM ANATOMICÆ, Structuram Vasorum Biliariorum, & Motum Bilis spectantes.

FOlliculi fellis cervicem propagines notabiles, præterillam, cujus *Glissonius*, *Collegium Amstelodamense*, & *Blasius* mentionem faciunt, ad substantiam epatis spargere, seu potiùs inde recipere, imò harum qvasdam cum ductu epatico communicare, persvadent mihi seqventia.

1. In Epate bubulo flatum, per ductum cysticum, ad turgescentiam usqve vesiculæ, immissum & epatis cavam partem diversis tractibus transeuntem, per porum epaticum redire, aliqvoties observavi. Bis vel ter eqvidem eundem nominati experimenti succession expectavi frustra, in talibus sc. subjectis, qvorum epar calculis atqve tartarcâ

reâ materiâ refertum: in aliis tamen postmodum felicior, & idem cum pristino eventus expectationi meæ respondebat; qvibus nempe epatis constitutio naturalis magis contigerat.

2. Ex vitulini epatis cysti fellea omnem emulsi bilem, ligavi hujus ductum, ubi porò epatico inosculatur, ut per illius orificium nihil liqvoris veficulam subintrare posse, certus essem: hinc epatico, ope siphonis, aqvam tepidam immisi, cujus tandem aliqva portio ad folliculum flaccidum divertebatur, hunc notabiliter distendebat, ac per vulnus ipsi inflictum effluebat.

3. Aperto hominis, canis, & bovis ductu cystico, illâ in parte, qva is epati continuus est, plura deprehendi foramina (ab Amstelodamensibus & Blasio in bove saltem notata) tanqvam totidem vaforum biliariorum oscula; ita qvidem, ut hujus generis aliqvando in cane tria, in humano cadavere qvinqve, in epate bovino plura, v. g. duodecim, interdum pauciora, v. g. octo, ut in figura annexa, & nuperrimè qvinqve tantùm comparuerint. Tractus eorum, modò longiores, modò breviores, obliqvè satis meatus cystici turticas utplurimum penetrant, in cane & homine stylum eqvidem admittentes, hincqve vasorum peculiarium emanationem aut insertionem promittentes: qvorum tamen ulteriorem progressum, propter exilitatem molestissimam, nec detegere hactenus, nec investigare licuit. Ast in subjecto qvodam bubulo, qvod commodioris magnitudinis causâ eligebam, præter reliqvos folliculi canalis meatus, ad epatis interiora decurrentes, duo patentiorum orificiorum vasa, ex lateribus Illius oppositis prodeuntia, epatisqve substantiæ saltem leviter immersa, ad sinum ductus epatici sic tendebant, ut flatui & stylo, à cervice folliculi usqve ad porum epaticum, aditum liberrimum concederent. In epate alio, pariter bovino, unus saltem horum ductuum se manifestabat, cujus orificio ceram liqvefactam injiciebam: qvæ per sinum pori epatici rediens insertionem ductus, cystico atqve epatico communis ac intermedii, apertè ostendebat. Imò leviter tantùm excarnato epate, totum illius tractum & ramificationem, cum propagine notabili epaticum ad ductum tendente, conspiciendam exhibebat, prout fig. etiam declarat. An communicatio hæc canalium biliariorum ordinaria ac universalis sit, dubium eqvidem ideo videri posset, qvòd, prout superiùs conqvestebar, illam interdum planè non, semel duntaxat duplicem, frequentius

qventiùs ſimplicem deprehenderim: qvia nihilominus ſemper, cadaveribus modò epar induratum exhibentibus exceptis, aliqvid ejus obſervavi, à conformatione illam naturali dependere, probabiliter ſatis infero; qvamvis eam aliàs majorem, aliàs minorem, modò ſimplicem, modò multiplicem eſſe, & epatis ſubſtantiam nunc profundiùs, nunc ſuperficiariè tantùm, jam pluribus, jam paucioribus propaginibus ſubire lubens concedam.

In ductu Gliſſoniano ad folliculi cervicem annotavi, ſtructuram hujus atqve inſertionem non ſemper eandem eſſe. Cùm aliqvando ipſius orificio binos ſimiles ductus adjacentes, ſtylumqve ab intra recipientes, viderim: rariùs in fundi extremitate, utplurimum in cyſtici canalis principio illius inſertionem deprehenderim; imò aliqvoties ne veſtigium ejus obſervare potuerim. Qvod poſterius qvidem etſi hactenus oculorum meorum caligini exiſtimavi tribuendum; nuperrimum tamen ſubjectum bubulum me docuit, luſum potiùs naturæ etiam in hujus canalis ramificatione atqve inſertione interdum contingere poſſe. Qvamvis enim omnibus in hoc evolvendo uſus fuerim enchiriſibus neceſſariis, minimè tamen vel hujus oſculum in ſolennioribus ipſi locis, vel ejus radices ex epate progerminantes, conſpicere mihi licuit: donec tandem in ipſius ductus cyſtici latere hiatus manifeſtiſſimus apparuit, per qvem impulſa cera, adhibitâ levi excarnatione, canalem, digitum ferè ſuâ longitudine, craſſitie verò calamum ſcriptorium mediocris magnitudinis æqvantem, diverſisq; ramulis inſtructum exhibebat; qvem ipſum non ſine omni ratione Gliſſoniano ductui ſuccenturiari auguror.

Qvid hæc pro officinâ, & motu bilis, ſatis aliàs ambiguis, determinandis facere poſſint, aliis, pluribus forſan experimentis inſtructis, judicandum nunc relinqvo: ab epate tamen omnem forſan bilem, folliculo fellis non tantùm per canales ſuperiùs recenſitos, ſed epaticum qvoqve porum, infundi, obſervatio ſeqvens teſtatur. Scil. canis vivi, præſentibus pluribus ſpectatoribus, dilaceravi veſiculam usqve ad cervicem, tentaturus, an aliqvid bilis per hanc verſus fundum laceratum defluëret. Reſpondebat expectationi eventus, i.e. non tantùm bilis, qvaſi turgeſcentiâ qvadam, ex anguſtiore ductu cyſtico per latiorem cervicem copioſiſſimè eructabatur, ſed idem cyſticus, poſt injectum

ipſi

Digitized by Google

TAB. II.

ad Anat. pag. 27.

Fig: 1

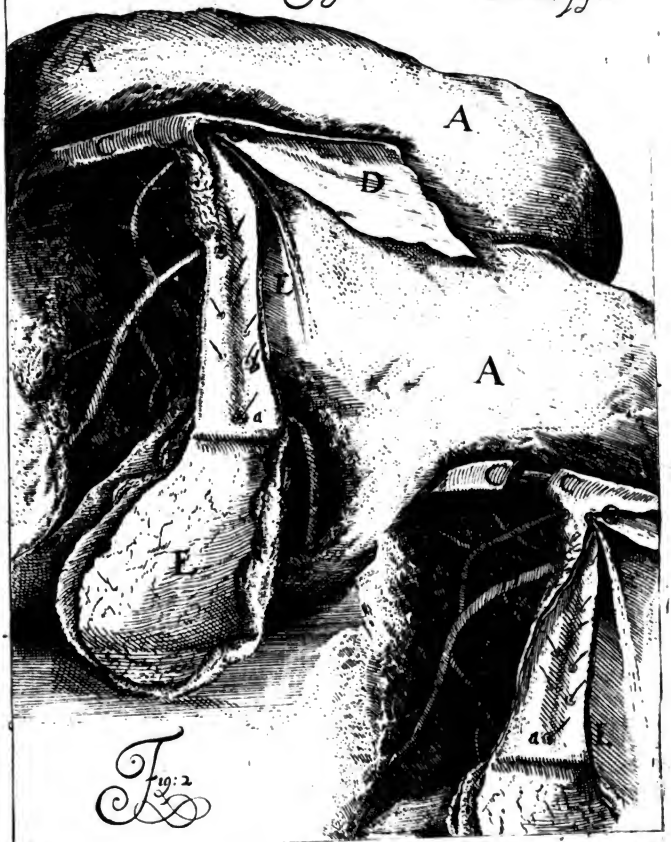

Fig: 2

ipſi vinculum, notabiliter ſic intumeſcebat, ut nihil, aut parum ſaltem bilis per dictam cervicem ampliùs promanaret. v. d. Ann. 83. mens. mart. 17. 1160

Explicatio Fig. 1. & 2. Tab. II.

TAB. II.

AA. Epatis ſubſtantia.
BBB, Epatis excarnati portio.
CC. Ductus Epaticus.
D. Ductus cholodochus ſeu inteſtinalis apertus.
EE. Ductus cyſticus apertus cum Veſicula fellis aperta.
* Orificium ductus cyſtici & epatici intermedii.
G. Ejusdem ductus cum poro epatico communicatio.
HH. Ductus intermedius cum ramis, per epatis ſubſtantiam diſperſis.
K. Hujus ramus cum epatico communicans.
a. Ductus Gliſſoniani inſertio.
I. Ductus Gliſſonii canalis æmulus.
b. Hujus orificium.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI,

& reliqvarum figurarum rectilinearum, novâ ratione oſtenſa.

PRopoſuerat menſe Septembri Anno 1679 *P. Sigiſmundus Hartmann*, è Soc. Jeſu olim Matheſeos Profeſſor, Pragæ Problema, *de Duplatione Trianguli Iſogoni, citra adjumentum proportionum* ſolvendum: invitatis ad hanc rem peculiari ſchedâ Geometris. Horum ſolutiones, ſi fortè aliqvæ ante Solſtitium æſtivum anni 1680 ad ſe deventuræ eſſent, ſuæ, qvam publico tum dare deſtinaverat, non ſine debito præconio junctûrus erat. Cæterum invitatio dicta non ante multas hebdomadas demum, manu amici deſcripta, Lipſiam perlata eſt: incertis utiqve, utrum ſolutio à Dn. *Patre Hartmanno* promiſſa, qvod temporis interea lapſi interſtitium arguebat, lucem adſpexiſſet. Unde, cum *Illuſtri* cuidam *Viro*, profundiſſimæ in Mathematicis ſcientiæ, ſuâ indagine Problema non indignum, nec Marte ſuo elaborata ſolutio, ſi forte propoſitum Dn. *Hartmanni* interjectæ moræ hactenus tardaſſent,

tardaſſent, ingrata eidem futura, ex humaniſſimâ provocatione, videretur: qvis eventus aut fatum ſolutionis Hartmannianæ fuiſſet, percontandum nobis rati ſumus. Inter utrumqve autem ambiguis, literæ Pragenſes, & fato functum *P. Hartmannum*, & dicto Problemati, monumentisqve ejus aliis, publico bono concinnandis, occupari *R. P. Kolpitium* paucis abhinc diebus nunciavêre. Non dubiis ergo, re adhuc in integro, pari animo futurum ſucceſſorem, ac *P. Hartmannus*, erga conatus circa hoc Problema ſuſceptos, affectum ſe profeſſus eſt, *Illuſtris Vir* ingenioſa ſua, ſub manu tamen nata mathemata, ut publico impertiremus, non gravatè indulſit. In iis verò 1. *Duplatio Trianguli Iſogoni* N. I & III. 2. *Æqualitas inter Triangulum Iſogonum ſuper hypothenusâ, & duo ſimilia ſuper crura recti anguli in Scaleno conſtituta*, N. II & IV. 3. 47 Imi Eucl. *methodo ab Euclide, Clavio, Gregorio à S. Vincentio diversâ, eâqve*, qvod Peletarius olim fieri poſſe negaverat, *ſine proportionibus*, N. V. 4. *Univerſalis* deniqve *ratio figuras rectilineas qvascunqve duplandi* ex fig. tertiâ, N. V. proponitur. Annexuit *Illuſtris Autor* duo inſignia theoremata, *de potentiis laterum*, ſive linearum, *Pyramidis rectangulæ, adverticem coëuntium, junctim potentia Diametri Sphæræ circumſcriptæ æqualibus, & inventione duarum mediarum proportionalium beneficio Sphæræ*: qvæ qvin ſuſcitatura ſint ad demonſtrationem ſui ſolertia Mathematicorum ingenia, nihil dubitamus.

TAB. III.

N. I.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI.

SUper Trianguli rectanguli (Fig. I.) ABC Iſoſcelis, crure uno AC, conſtructum Triangulum Iſogonum (s. æqvilaterum) ACQ ſit duplandum.

Conſtitutis ſuper AB & BC Triangulis Iſogonis ABO, BCP: dico Triangulum ABO, Triangulis BCP, & ACQ æqvari, & hujus poſterioris duplum eſſe.

Ductis enim lineis AP, BQ, CO, & perpendicularibus, OI, PH, QG; item AH, BG, CI; & tandem conſtitutâ KL æqvali ipſi KC, factoqve triangulo KLN, ſimili & æqvali ipſi EKC; & KLM, ipſi CKD: Anguli BAO & QAC Triangulorum Iſogonorum ſunt æqvales, ut & communi BAC addito, anguli CAO & BAQ; lateribus autem AC,

TAB. III ad A. 1662 p. 24.

I.

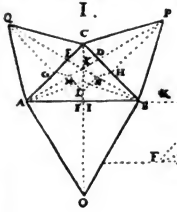

II.

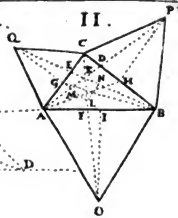

III.

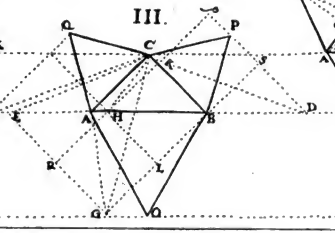

IV.

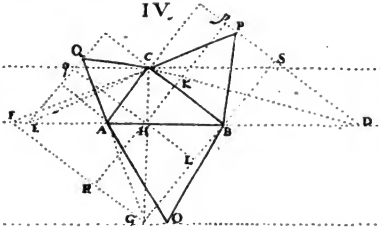

V.

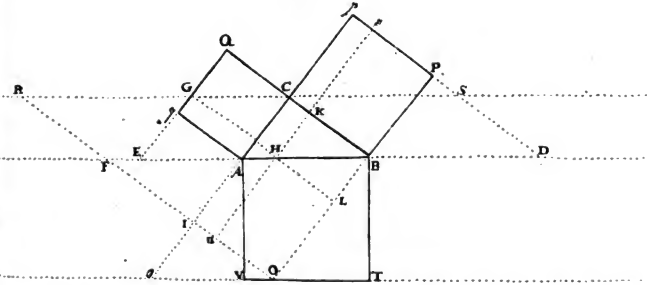

DIBLIOTECA
Digitized by Google

AC, AQ, item AO, AB circa æqvales angulos æqvalibus, Triangula CAO, BAQ similia sunt & æqvalia.

Eâdem ratione Triangula OBC, ABP, tum inter se, tum, ob æqvalitatem laterum AC, BC, Triangulis CAO & BAQ sunt æqvalia.

Demto jam Triangulis BAQ, CAO, in K mutuò sectis, communi Trapezio AEKF; reliqva Triangula QAE & FKB junctim æqvalia sunt Triangulis AFO & EKC: & demto rursus utrinqve EKC i.e. KLN; reliqvum Trapezium BNLF additum Triangulo QAE æqvale erit Triangulo AFO.

Pari ratione ostenditur, Trapezium AMLF junctum Triangulo BDP æqvale esse Triangulo BFO.

Unde Triangula QAE & BDP, juncta Trapeziis BNLF & AMLF, æqvalia erunt toti Triangulo ABO.

Porrò: cum perpendiculares, PH, QG; item lineæ BG, AH, subjectas bases bifariam secent; erunt Triangula, BCG, ACH, singula totius ABC dimidia, adeoqve inter se æqvalia.

Sunt autem anguli PHC, HCG, CGQ recti, & inde lineæ PH & CA, item CB & QG parallelæ: & Triangula ACP, ACH; item BCQ, BCG super eâdem basi & in iisdem parallelis, inter se æqvalia: eademqve ACP, BCQ (qvæ & ipsa propter angulorum ACP & BCQ, laterumqve circa illos æqvalitatem æqvalia sunt & similia, qvod certâ de causâ obiter notamus) consequenter æqvalia toti Triangulo ABC.

Demtis ergo utrinqve Triangulis ACD, BCE, i. e. Triangulo ACD, BDK, & Trapezio MKLN (loco ECKD, Trianguli BCE) æqvalia remanebunt Triangula QEC, CDP, duobus Trapeziis AMLF & BNLF.

Cum ergo supra ostensum sit, Triangula QAE, BDP, unà cum Trapeziis BNLF, AMLF æqvari Triangulo ABO; assumtis loco Trapeziorum Triangulis QEC, CDP, erunt Triangula ACQ, BCP æqvalia Triangulo ABO, & hoc duplum ipsius ACQ, q. e. d.

N. II.

Ostendendum sit (Fig. II.) constitutis super Trianguli rectanguli Scaleni ABC Lateribus, Triangulis Isogonis ABO, BCP, CAQ, primum horum æqvari duobus posterioribus.

Demonstratio ab antecedenti nihil differt, nisi qvod puncta F & I, ut in Schemate priori, non concurrant.

N. III.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI.

VIA UNIVERSALI.

Conſtitutis. (Fig. III.) ut ſupra, ſuper latera Trianguli rectanguli Iſoſcelis ABC, Triangulis æqvilateris, oſtendendum ſit, Triangulum ABO, æqvale eſſe duobus ACQ & BCP.

Per puncta O, P, Q, lateribus AB, AC, CB, ducantur parallelæ, OG, pD, QF; & his aliæ parallelæ, CK, GE, SG.

Eritqve Triangulum { CBD / CAF } æqvale Triangulo { CBP / CAQ }

Qvia ſub iisdem baſibus & in iisdem parallelis ſunt.

Aſſumtâ verò ex AB lineâ BH, æqvali ipſi FA; erit ob æqvalitatem baſium intra easdem parallelas, Triangulum HBC æqvale Triangulo FAC: & conſeqventer Triangulum HCD, æqvale duobus Triangulis BCP & ACQ. Porro: ob ſitum inter easdem parallelas, easdemqve baſes

Triangulum { ABO / BGA / CBG / & conſeqventer / CBE } æqvale eſt Triangulo { ABG / BGC / CBE / ABO }

Jam ut oſtendatur, lineas BD & EH eſſe æqvales: in Parallelogrammo rectangulo SpGR, lineæ Sp, GR, item BK, LH ſunt æqvales; ſumatur GL ſive RH, æqvalis BS ſive Kp, eruntqve, demtis utrinqve æqvalibus pH & BG, reſidua HR & BS æqvalia.

Et qvia: Triangula BSD & HRE ſub æqvalibus baſibus HR, BS, æqvales (ob paralleliſmum linearum, qvibus continentur) habent angulos; erunt etiam æqvales hypothenuſæ HE, BD.

Et conſeqventer: Triangula BDC, EHC, æqvalium baſium BD & EH, & ſub iisdem parallelis ED, KC, erunt æqvalia.

Addito jam ipſi EHC, communi Triangulo HBC, æqvali ipſi FAC, ſive EHC; erit Triangulum BCE, i. e. ABO, æqvale Triangulo HCD, i. e. duobus Triangulis BCP, ACQ, q. e. d.

N. IV.

Digitized by Google

N. IV.

Eâdem Methodo (Fig. IV.) oſtenditur, ſuper Trianguli rectanguli ACB Scaleni hypothenusâ AB, conſtitutum Triangulum æqvilaterum ABO, æqvale eſſe Triangulis æqvilateris, CBP, ACQ, ſuper crura CB, AC conſtructis, ſimul ſumtis.

Si enim per puncta O, P, Q, ſingulis lateribus Trianguli ABC parallelæ, GO, QE, PD; & his aliæ parallelæ Cq, BG, GF, ducantur: reliqva demonſtratio penè conveniet cum ſuperiori.

Notandum autem: Si loco Triangulorum ſimilia Parallelogramma, aut etiam Triangula irregularia ſimilia ſumantur, demonſtrationem parùm variari; univerſalitatem verò demonſtrationis ad oculum apparere.

N. V.

Eâdem methodo (Fig. V.) oſtenditur: In Triangulo rectangulo qvocunqve ABC, qvadratum hypothenuſæ ABVT, æqvale eſſe duobus qvadratis BCpP, ACQq, reliqvorum laterum qvomodocunqve ſe habentium.

Ductis enim, ut antea, parallelis, CS, PO, OR: ob ſitum inter easdem parallelas, easdemqve baſes

Parallelogrammum $\left\{\begin{matrix} BCSD \\ ACGE \\ CGHB \end{matrix}\right\}$ æqvale eſt Parallelogr. $\left\{\begin{matrix} BC\,pP \\ ACQq. \\ CGEA. \end{matrix}\right.$

Et conſeqventer, Parallelogrammum HGSD æqvale eſt duobus qvadratis, BCpP, & ACQq.

Porro ſub iisdem Baſibus & intra easdem parallelas, æqvale eſt Qvadratum ABVT Parallelogrammo ABOo; huic eâdem ratione BOCI, & huic BCFR. Qvia autem ſupra num. 3. oſtenſum eſt, lineas BP, HV (ibi BS, HR) æqvales eſſe: hinc ſeqvitur, & BD, æqvale HF; & ſub his baſibus, iisdemqve parallelis DF, SR, parallelogrammum BDSC æqvale eſſe parallelogr. HGRF.

Addito ergo communi BHGC, erunt BCRF i.e ABVT, & HGSD, i.e. BCpP & ACQq ſimul, æqvalia. q. e. d.

Qvod verò demonſtrationem hanc univerſalem nominare auſi ſimus, ex figurâ IVtâ facillimè apparet, ſi loco Triangulorum Parallelogramma ſimilia ſumantur: demonſtratio enim penè eadem erit. In figuris Regularibus Triangula è centris aſſumi, aut eædem ad Pa-

rallelogramma reduci poterunt: eâdem ut in irregularibus manente demonſtratione.

Cæterùm qvamvis mutatâ horum Diagrammatum conſtructione, idem modis aliis compluribus demonſtrari potuiſſet: in præſens tamen ad continuandam propoſitionem Pythagoream ſeqvens enunciatum hic referre ſuffecerit: IN OMNI PYRAMIDE RECTANGULA, TRIA QVADRATA LATERUM, ANGULOS RECTOS IN VERTICE COMPREHENDENTIUM, ÆQVALIA SUNT QVADRATO DIAMETRI SPHÆRÆ CIRCUMSCRIPTÆ. Neſciis nobis, utrum à qvoqvam enunciatum hoc ſit demonſtratum, ſemeſtre ſpacium (exemplo *P. Hartmanni*, ad laborem hunc nos invitantis) definitum ſit: intra qvod demonſtrationem ejus aut ab aliis expectabimus, aut ipſi dare tenebimur. An autem (ut analogicè apparet) uti IN CIRCULO, UNICA MEDIA PROPORTIONALIS; Sic etiam IN SPHÆRA DUÆ inveniri poſſint, curioſitati uniuscujusqve penſandum relinqvimus.

ECLIPSIS LUNÆ

Anno 1681. die 29. Auguſt. mane GEDANI à JOH. HEVELIO. obſervata.

Tempus juxt. Horol. amb. Hor.	/.	//.		Altitudines. o.	/.	Tempus correctum. Hor.	/.	//.
1.	1.	3.	AltitudoPalilicii.	24.	14.	1.	4.	48.
2.	4.	30.	Eadem altitudo.	32.	58.	2.	6.	32.
2.	9.	0.	Rurſus capta.	33.	30.	2.	10.	32.
2.	45.	0.	Veſtigium penumbræ.			2.	46.	30.
2.	53.	0.	Penumbra paulò denſior.			2.	54.	0.
2.	59.	0.	Adhuc denſior.			3.	0.	0.
3.	1.	0.	Denſiſſima.			3.	2.	0.
3.	2.	0.	Initium Eclipſeos.			3.	3.	0.
3.	6.	0.	Prima Phaſis.			3.	6.	30.

Tempus

Tempus juxt. Horol.amb. Hor. /. //.		Altitudines o. /.	Tempus correctum. Hor. /. //.
3. 12. 0.	Secunda Phasis.		3. 12. 30.
3. 14. 0.	Tertia Phasis.		3. 14. 30.
3. 20. 0.	Qvarta Phasis.		3. 21. 0.
3. 22. 30.	Mons Sinai totus tectus.		3. 23. 0.
3. 29. 0.	Sexta Phasis.		3. 30. 0.
3. 43. 0.	Altitudo Pollucis.	30. 0.	3. 43. 0.
5. 2. 0.	Centrum Solis oritur.		

ANIMADVERTENDA.

INitiò, Hor. sc. 1. matutinâ, cum Speculam ascenderem, vix spes aliqva, ob nubes totum ferè cœlum obtegentes, dabatur vel qvicqvam solidi observandi; at verò circa Hor. 2. nubibus paulatim dehiscentibus, Eclipseos hujus, tàm Initium penumbræ, qvàm ipsum verum Initium optimè notare, ac etiam sex Phases crescentis ad Hor. usqve 3. 22. min. faciei Lunaris, in Schemate delineare mihi obtigit; at postmodum densissimæ nubes intervenerunt, ut nihil qvicqvam ampliùs de reliqvis Phasibus, maximâ obscuratione, multò minus de decrescentibus observari potuerit: atqve exinde minimè constat, qvanta hæc Eclipsis extiterit, aut qvousqve duraverit. Color ejus erat cineritius, sive fuligineus. Tempore observationis *Mons Porphyrites*, & *M. Ætna* ferè in eodem perpendiculo existebant.

Phasis, I. qvæ in Schemate delineata fuit, per *Montem Eoum* transibat.

II. Ad *Paludes Ambiæ* incedebat.

III. Inferiorem ripam *Paludis* Maræotidis, & extremitatem *Sinus Sirbonis* tangebat.

IV. Per *Insulam Letoam* incedebat, ad ipsum *M. Sinai* usqve; sed dictus *Mons* totus adhuc erat conspicuus.

V. *Sinum Syrticum* transire videbatur, sic ut totum *M. Sinai* umbra jam tegeret.

VI. Supra *Sinum Syrticum*, ultra *Insulam Cretam*, & per *Mare Mortuum* incedebat.

His Phasibus delineatis densissimæ nubes intervenerunt, ut nihil qvicqvam amplius, utut animitùs exoptassem, deprehendere potuerim. *Nova* verò *Stella in collo Ceti* hâc nocte, Lunâ etsi plenâ & splendente, major erat eâ in ore Ceti, sed nondum æqvabat lucidam Mandibulæ; altera verò *in collo Cygni*, nudis oculis ob ejus tenuitatem, parvitatemqve haud qvidem conspecta, sed Telescopio tamen deprehensa est.

Excerpta est hæc observatio, qvam Celeberrimus Autor *in restitutâ, (de qvo & ipsi & universo Orbi literato enixè gratulamur) post immanem fortunarum laborumqve ex lugubri incendio jacturam, Speculâ suâ Astronomicâ, inter primas instituit, ex literis* Ejusdem, *d. 20. Dec. st. nov. 1681: cui etiam longè benevolentissimam* Operum suorum, hoc anno, *per DEI gratiam* edendorum, *communicationem nos debere, cum prolixâ gratissimæ mentis significatione non possumus non profiteri. Tanti autem eadem nobis est, ut ex voto & re Eruditorum omnino existimemus, si, nobis indicibus, velut anticipatò, qvid è penu* Celeberrimi Hevelii *ipsis brevi expectandum sit, cognoscant. Inter ea verò sunt*

I. Annus climactericus, sive Rerum Uranicarum aut observationum Annus qvadragesimus nonus; exhibens diversas occultationes, tàm Planetarum, qvàm Fixarum post editam *Machinam Cœlestem*; nec non plurimas Altitudines Meridianas Solis, ac distantias Planetarum, Fixarumqve Anno 1679, qvousqve divina benignitas concessit, impetratas, cum Amicorum nonnullorum Epistolis ad rem istam spectantibus. Gedani in Folio.

Continebit Liber, referente Cel. Autore, *observationes maximè notabiles rarissimasq;, post editam Machinam cœlestem, ad ferulem usqve incendii diem, qvo tota ipsius Urania conflagravit, nim. 26. Sept. ex athere impetratas: eas cumprimis, qvas præsente* Præcl. Domino Edmundo Hallejo, Illustris Societatis Regiæ Anglicanæ, *in fidem Instrumentorum suorum nudis pinnacidiis constructorum, Observationumqve totis qvinqvaginta annis habitarum, ac* parte II. Machinæ Cœlestis *comprehensarum, habuit. Qvæ singulari divini Numinis Benignitate flammis ereptæ curiosis siderum scrutatoribus vel eo nomine acceptæ erunt, qvod suffragio suo catenarum, ex qvibus Catalogum Stellarum Fixarum, Globosqve accuratissimos mox habebunt, stabilient. Accedet iis con-*

iis continuatio hiſtoriæ novarum Stellarum, *inprimis miræ illius in* collo *Ceti*.

II. Literæ & judicia Illuſtrium ac Celebratiſſimorum Virorum de Rebus Aſtronomicis, ad JOH. HEVELIUM; ſtudio atqve operâ I.E.O. Gedani.

III. Uranographia, Sidera Univerſa ex Catalogo *Cel. Autoris*, tàm circa Polum Arcticum, qvàm Antarcticum, in plano, ſecundùm omnium Stellarum veram magnitudinem complexa. Referet ea, præter Stellas aliàs recenſas, 800 circiter novas; Aſteriſmos priſtinis recenter adiectos, Camelopardalim, Canes Venaticos, Lacertam, Leonem Minorem, Lyncem ſeu Tigridem, Monocerotem, Uraniæ ſextantem à Vulcano repetitum, Triangulum minus, & Vulpeculam cum Anſere.

IV. Globi cœleſtes diverſiſſimæ magnitudinis, ad annum 1700 completum: ex obſervatis, diligentiâ tot annorum incredibili, ſtellarum omnium hactenus cognitarum locis correcti, & alterâ ferè parte Stellarum, atqve hactenus prodierunt auctiores. Cui documentum eſto Tabella ad latus poſita, numerum Stellarum Tychonicarum & Hevelianarum unius & alterius ſideris referens: Sparſis illis, qvæ ab aliis huic illive Aſteriſmo adſcriptæ, à Noſtro verò novis ſuis tributæ ſunt, non connumeratis.

Sidera Cœleſtia.	Num. Stell. in Globis Tychonis.	Hevelii.
Andromeda.	23.	48.
Antinous.	7.	26.
Aqvila.	11.	24.
Bootes.	26.	54.
Canis Minor.	3.	14.
Cepheus.	11.	52.
Cetus.	22.	47.
Cygnus.	26.	48.
Hercules.	28.	49.
Leo.	36.	60.
Pegaſus.	20.	34.
Perſeus.	28.	46.
Serpentarius.	18.	37.
Urſa Major.	36.	74.

V. Catalogus Stellarum Fixarum omnium, ex obſervationibus multorum annorum indefeſſo labore Gedani habitis, conſtructus, ac plurimis ſtellis hactenus nondum à qvoqvam obſervatis, locupletatus; exhibens tàm Longitudines, & Latitudines, qvàm Aſcenſiones Rectas & Declinationes, ad Annum

Annum Christi completum 1660. Cui annexa sunt qvorundam Illustrisimorum Virorum loca, ad eundem Annum deducta, earum videlicet Fixarum, qvas ipsi olim observarunt, secundùm Longitudinem & Latitudinem: utpote *Tychonis Brahei, Principis Hassiæ, Riccioli, Ulug Beighi*, & *Ptolemæi*. Qvo protinus ad oculum cuiqve pateat, an & qvousqve observationes omnium conveniant? an verò & in qvantum discrepent.

Huic Catalogo Universali, annexus erit alter ad annum 1700 completum, secundùm longitudinem & latitudinem, cum Tabulâ Ascensionum & Declinationum, & qvidem 526 Fixarum, earundemqve differentiis, inter annum videlicet 1660 & 1760.

Hæc præter, Cel. Vir *in qvindecim Volumina, Vulcano per Dei gratiam subducta, Literas omnes Illustrium ac Clarissimorum Virorum ad se scriptas, cum responsionibus, ab anno 1630. ad præsentem 1682. digessit: in qvibus præter ea, qvæ ad Astronomiam, Geometriam, Opticam, Chronologiam, Mechanicam & Physicam spectant, nihil rerum privatarum aut aliorum in Orbe gestorum; atqve inde tantò major Orbi Erudito thesaurus sperandus foret, si, qvod elegantissima Typographia Heveliana, ubi flammas indignas evasisset, præstitura fuisset, aliorum operâ sumtuqve, in vicem laudabilem succedente, sperari posset. Plurimùm certè referret, aliis etiam constare, ut verbis* laudatæ Epistolæ *rem enunciemus:* qvid inter nos *(Dnum Hevelium, Aliosqve)* gestum, scriptum, disceptatum, & qvibus rationibus qvilibet res suas corroboraverit, tum qvorum opinio de diversissimis rebus mathematicis prævaluerit.

Potuissemus, insignis colophonis loco, antegressis adjungere Catalogum MSSorum ἀνεκδότων Celeberrimi Kepleri, *inscriniis* Dn. Hevelii *hactenus reconditorum, Eadem Humanissima Manu Nobis indultum: nisi jam laborem hunc* Clariss. Editor Transactionum Philosophicarum Anglicarum Anno 1674, Vol. octavo, *pag.* 29. *occupasset.*

Ne verò, pari cum cætera erudita supellectile Heveliana fato, Eadem diris flammis in rapinam cessisse, frustra qvisqvam fortè doleat; sufficerit hic divinam clementiam debitè deprædicasse, per qvam ea tam Vulcani, qvàm Autolyci deprædatrices manus, singulari providentiâ evasêre: ut adeo Celeberrimo Possessori *& hunc thesaurum, obstetricantibus Eorum, qvi publico ea curare possunt, manibus, gratæ aliqvando debere possit posteritas.*

Digitized by Google

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ
Calendis Februarii, Anno M DC LXXXII.

MUSEUM REGALIS SOCIETATIS.

Londini A. 1681.

& prostat Lipsiæ apud J. Grossium & C.F. F. Hæredes.

Recensuimus Calendis Januarii pag. 1. sqq. Naturalia quædam ex animali & vegetabili Regno, Museo hoc recondita. Supersunt quæ ad Minerale *Regnum spectant, nec non* Artificialia *: quæ nunc promissi memores subjicimus.*

MINERALE ergo qvod attinet Regnum, se offerunt primò petrefacta, qvæ inter pag. 255. *Ichthyites* in modum typi : hoc est lapis, cujus plano figura piscis non est impressa, sed cavitas lapidis interior in figuram ac typum piscis exactè est formata, adeoq; qvasi matricem aut formam exhibet, cui alia corpora, pro induendâ piscis figurâ imprimenda sint. Seqvuntur plures entrochitarum, item Coralliorum species ac varietates; speciatim *Corallium rubrum*, cujus radix supra truncum corallii albi expansa. p. 275. *Rupes Adamantum*, ex qvâ in formâ crystallorum sexangulari excrescunt. p. 281. *Lapis viridis, Smaragdi species*, qvæ intensius calefacta, in tenebris, ad tempus notabile, scilicet per $\frac{1}{16}$. horæ partem luceat: ita qvidem, ut color ejo viridis, (secundum ea, qvæ observavit autor) admoto igne incalescentis, in intensissimè cæruleum mutetur, qvem pariter retineat, qvamdiu splendet, redeunte postmodum nativâ viriditate. p. 287. *qvi lapis, si non idem est cum Phosphoro Smaragdino Elsholzii, in observat. de 4. Phosphoris, no. iii. sanè haud multum ab eo discrepare videtur.* De *Turcoide* etiam refert Autor, speciem eum videri æruginis, suo modo petrefactæ: id qvod præter colorem & sapor ejusdem calcinati confirmet:

unde minus mirum videri posſit, lapidem hunc tandem, præsertim aëri diutius expositum, coloris elegantiam perdere, qvæ posſit restitui per Oleum vitrioli, qvod absumat fatiscentem & defloreſcentem ejus superficiem. p. 294. qvod posterius tamen experientiæ scrutinio ulteriori committendum, cum aliàs haud facile sit, colorem Turcoidis deperditum restituere. Prout verò Autor hoc loco Turcoidis alterationem considerat, ita sub lapidum & similium fossilium recensione ubivis ferè observat, qvomodo acidorum respectu se gerant, an cum iisdem, & cum qvibus effervescant. Qvæ inserviunt illustrando similis argumenti Autoris scripto, *of the Luctation, arising from the mixture of bodies:* hoc est, de luctâ è mixturâ corporum oriundâ, qvod ipsum jam Gallico Idiomate Parisiis Ao. 79. prodiit, sub Tit: Experiences sur le combat, qvi arrive du melange du diverſes liqveurs, avec toutes sortes des corps. Recenſet porro *Cryſtallum Talcoſam seu Cryſtallum Islandicam* Bartholini, p. 309. Refractiones singulares hujus lapidis, ſt ructuræ tribuit inæqvali ideo, qvòd is non fruſtum unicum saltem, aut absolutè continuum, sed compositus sit ex distinctis laminis seu bracteis, diverſimode contiguis, adeo ut in qvibusdam locis distinctæ istæ laminæ, saltem unam Refractionem, in aliis duas, vel plures efficiant. p. 310. Prostat hinc *Magnes* ponderis 60. librarum, haud qvidem ingens adeo pondus elevans, acum tamen novem pedes distantem movens. Partesqvædam ipsius diffractæ, in proprium locum denuò repositæ, multum ejus robori addiderunt. p. 317. Mutabile scil. magnetis robur est, adeo ut ſucceſſu temporis multum de sua vi tractoriâ, &, qvæ inde pendet, appenſorum ferramentorum suſpenſoriâ amittat. Pro avertendo tamen hoc defectu, qvin & pro eodem, jam facto fortè, corrigendo, facit actionis ejus continuitas, simili ferè ratione, atq; in moralibus exercitium virtutum generoſiores eas reddit, & animales motiones per crebriorem uſum fortiores evadere ſolent; id qvod curioſi ab Autore recenſita confirmat observatio magnetis cujusdâ armati. Sedecuplum is proprii ſui ponderis initio attollebat, ſed per aliqvot annos ſepositus, qvartam roboris partem amiſerat; cujus restituendi cauſſa, tantum eidem rurſus, qvantum ſuſtinere poterat, ponderis ferrei fuit appenſum, & ita aliqvandiu relictus: hinc ab aliqvot ſeptimanis denuò plus ponderis appenſi ferre posſe obſervatus fuit: qvod ubi pedetentim, addito novi ſemper ponderis augmento,

augmento, repeteretur per biennium, lapis iſte non ſolùm priſtinum robur recuperavit, ſed vigoris etiam ſui incrementum cepit tantum, ut vigecuplum proprii ponderis attolleret. p. 318. Ingens *minerarum lunæ varietas*, p.323. *cum vix ullum metallum, tantâ mineræ ſeu matricis varietate ludat, ac Luna: ſicut Cupri minera, præ aliis elegantiſſimorum colorum mixturâ conſpicua eſſe ſolet.* Item præter lunam capillaceam, etiam *Cupri capillaris:* p. 326. it. *capillaceum & granulatum Cuprum* ſimul, nativum, in uno fruſto. c. l. *Minera aliquot Jovis:* qva occaſione mentionem Autor injicit mixturæ, contra morſum canis rabidi, ex mithridatio & ſtanno, plurimi à Venatoribus qvibusdam æſtimatæ. p. 329. *Plumbum cryſtallinum*, hoc eſt in apices hexagonos finiens, ex minera. p. 329. *Ferri minera*, ex qva metallum, plurium longarum & rotundarum ſtiriarum formam, majorumqve acicularum craſſitiem induens exſurgit. p. 330. Duo *oſſa pedis* humani in ferrum mutata: item *fruſtum ſtiriæ lapideæ* (Germ. Tropfſtein/) ferrificatum. p. 332. Fruſtulum naturalis *ſalis Ammoniaci*, per ſubterraneos calores, in lithantra cum fodinâ prope Civitatem Angliæ New Caſtle, ſublimati pag. 339. Idem Sal in forma Coni ſacharini ex ſuâ matrice, prout ex terra dicti loci fuit eruta, arte ſublimatum: uti & ſpiritus vol. ex eodem Sale cum calce vivâ additâ deſtillatus. p. 353. *Sal qvoddam ſingulare* (ſeu anomalon) ex montanis Teneriffæ deſumtum, ad alcaliſatorum Naturam accedens. p. 339. *Fruſtum ſuccini* ½ pedis longitudine, foſſile, ſeu fodiendo repertum ſub propugnaculis Rensburgenſibus in Holſatia, pedes 18 ſub terrâ, loco 25. milliaria (intellige Anglicana) à Baltico pariter & Germanico Oceano diſtante. p. 343. *Fruſtum ſuccini flavi*, cum cicada incluſa: p. 334. Ut & alia, cum culice, muſcis, & ſimilibus inſectis reconditis. c. l. *Sulphur nativum* cryſtallizatum Peruvianum ſemi perſpicuum. p. 345. *Terra*, qvæ pluviæ ad inſtar copioſa ex aëre decidit in Archipelago, ſub incendio Veſuvii a. 1631. eaqve duplex, gryſea una, altera bolaris, ſimilis jalapæ pulveriſatæ: p. 346. hinc & alia *terra pluvialis*, ex Tenariffa, pallidi argillacei coloris & inſipida. Hæc cum Oleo vitrioli mox effervescit, illæ minimè.

Naturalibus ſuccedunt ARTIFICIALIA. *I. Chymica: ut Oleum Nicotianæ* ſeu tabaci per deſcenſum: hujus una, vel duæ guttæ linguæ felis impoſitæ, immediatè horridas convulſiones excitârunt, &

1. minuti horæ ſpatio eam enecarunt: de eodem oleo aliqvoties autor Parenti ſuo, Tabaci fumo aſſveto, aliqvantulum contra odontalgiam exhibuit, dentibus applicandum, felici planè cum ſucceſſu: ipſe verò autor tabaci fumo minimè aſſvetus, eodem modo aliqvando idem oleum cum uſurpaſſet, tametſi nihil ſputi ſalivarii deglutiverat, nihilominus ſummè debilis redditus fuit, cum ſuperveniente vomitu p. 352. Oleum per Alembicum deſtillatum, *ex nad. arboris Cinamomi*, contuſâ & in aqva maceratâ, ſimillimum camphoræ p. 352. *Oleum macis* recens expreſſum, liqvidum, colorem referens Tincturæ croci, & odoratiſſimum: id qvod confirmat aſſertum Linſchotti, colorem originalem macis eſſe ſcarlatinum. *Salia fixa* plurium ſimplicium Vegetabilium, de qvibus autor aſſerit, qvod ritè tractata, eadem ex diverſis ſubjectis, multum inter ſe differant, tam acrimoniâ, qvàm modis aliis, etiamſi æqvaliter ſint calcinata: adeo ut uſus eorum promiſcuus, in Medicinâ minus tutus ſit: cum, exempli gratia, Sal Tartari ſcrup. ß. tam potens ſit, ac ſcrup. 1. Sal. abſinthii. p. 353. *Phosphorus Hermeticus ſolidus*, qvi luci vel Solis vel ignis expoſitus, in tenebris aliqvandiu lucere ſolet. Autor hujus primus rectè dicitur *Balduinus*, nunc defunctus, qvi tamen nec modum, nec ingredientia ullibi manifeſtavit. Eundem *Dr. Fr. Slare*, Anglus, Ann. 1679. felici ſucceſſu & præparavit, & Societati Regiæ exhibuit. Cretam ſcilicet calcinatam ſolvit in ſ. q. ſpiritus nitri, ſolutionem filtratam evaporat ad Salis conſiſtentiam: hoc in teſtâ ſub tegulâ fornicatâ calcinat, non abſqve ebullitionis impetu ſucceſſivè, obſervando ubiqve debitas enchiriſes, (prolixius ab autore recenſitas) reſtitante tandem, omnia ubi refrixerint, in teſtâ capite mortuo flaveſcentis coloris, qvi qvousqve conſpicitur, eousqi etiam vis luminoſa ſe extendit: cuſtodienda maſſa hæc ſedulo ab aëre, aliàs ſeptimanâ intra ſpatium vim ſuam amittit. Obſervationes haud vulgares circa hunc Phosphorum factæ, & ab autore recenſitæ, ſeqventes ſunt. Expoſitus auroræ ſplendori, paulò ante Solem exortum, exhibet lucidum qvaſi roſeum nitorem: appropinqvante verò Sole ad meridianum, ad intenſiorem ferri candefacti ſplendorem aſſurgit: paulò poſt Solis occaſum, ad pallidum colorem inſtar matris perlarum declinat. Luci candelæ, vel faſciculi lignorum expoſitus, pallidi coloris lumen, ſimile illi, qvod ſub Solis deſcenſum aſciſcit, contrahere ſolet: expoſitus verò ad

Boſſori Latio ſſ.

verò ad notabile tempus Lunæ clarisſimæ radiis, nec tantillum hinc lucere obſervatur. In Vacuo Boyliano aſſervatus, etiam per 4. aut 5. menſes, proprietatem iſtam Luminis rapacem minus ſolet perdere. Cauſam Phænomeni hujus in genere redditurus ſupra laudatus *Dr. Slare*, 1. id, qvod in miſtura iſta lumen ſuggerit, arbitratur eſſe partes igneas puras, Spiritus Nitri, in cretâ concentratas: 2. modum qvod attinet, fieri hoc ipſum non per imbibitionem lucis, ſed ſaltem per impreſſionem ab illâ factam, unde oriatur motus in miſtura, luminis productivus: &c. Noſter verò Autor ſuſpendit propè judicium: inprimis enim qvid lux ſit, preſſius declarari cupit: hinc arbitratur, qvod in præſenti caſu Sal cretaceus, nitroſus, & aëreæ particulæ inſimul inſerviant ad componendum ſubjectum aptum recipiendo genuino corpori lucido &c. &c. p. 357. Sed præter hunc Phoſphorum ſolidum, Autor præterea mentionem facit duplicis *Phoſphori liqvidi*, qvorum prioris qvidem ſupponatur autor *Dn. Dan. Krafft, (reverà tamen eſt Kunckelius, Electori Sax. olim à Laboribus Chymicis, qvi ſecretum hoc ſe Kraffio communicaſſe affirmavit)* poſterioris verò inventor *eſt Dn. Boyle*, qvi noctilucam aëriam appellavit. *cujus Specimen vid. pag. 55.*

Seqvuntur 2. *Inſtrumenta ad Philoſophiam naturalem* pertinentia: in qvibus eminet inprimis *à Weather Clock*, ſeu automaton, mutationes tempeſtatum & temperaturæ aëris oſtendens: conſtat principaliter ex horologio cum pendulo, Barometro, thermometro, menſura pluviali, Ventilegio & hygroſcopio, p. 358. Inſtrumentum *pro menſurandâ qvantitate pluviæ*, qvæ certo temporis ſpatio, ſuper certam ſoli partem, v. g. jugerum defluat, deſcriptum p. 358. Autor ejus eſt *D. Wren*, nunc Soc. Reg. Præſes Illuſtriſſimus. *Furnus Lampadis*, inſerviens tam excluſioni ovorum, pro obſervando generationis proceſſu, qvam digeſtioni liqvorum &c. p. 358. *Speculum uſtorium cavum*, h. e. compoſitum ex duobus vitris concavis, uti eo cùm voluerit, aqva communi replendis: p. 359. Inſtrumenta *Otocouſtica* tria, pro juvando auditu, ex ebore unum, alterum ex cupro, in forma infundibuli, niſi qvod roſtrum ſit nonnihil inflexum, pro meliori ad aurem applicatione & ſoni receptione: unum ex ſtanno figuræ conicæ, cum incluſa cochlea, p. 359.

Hinc 3. *Artificialia Mathematica & Mechanica*, v. g. *Teleſcopium* reflectens. p. 360. *Inſtrumentum* demonſtrans, in qvantum

Digitized by Google

navis adverſo vento vela facere qveat. p. 364. *Canoo* ſeu navicula Grœnlandorum. p. 364. *Venenum Macaſſarenſium*, qvo arma inficiunt. Cujus cum varii ſint modi, in eo, qvod hic proſtat, apparent crura aliæqve partes ſpeciei cujusdam ex cantharidibus, qvæ videntur miſta cum certo Sale corroſivo. p. 368.

Deniqve 4. *Purè Mechanica. Statera Chinenſis*, exactè deſcripta: p. 369. *Par follium* ligneorum. p. 369. *Sembradore Hiſpanicus*: hoc eſt machina, mediante qva ſimul & aratur & ſeritur & occatur. Varia *Indorum Utenſilia* p. 372. item *Chirotheca & Ocreæ* Islandorum. pag. 375.

Tandem *moneta*, & alia ad *Antiqvitatem* pertinentia, Opus finiunt. p. 380.

Præter opinionem crevit ſub manibus recenſita Muſei. Sed ea ratione conſultum voluimus Anglicanæ linguæ minùs gnaris, qvi nihilominus uti hoc libro ſuo cum fructu poterunt, ſi figuras qvibus expreſſa cuncta ad amuſſim ſunt, conferre cum Excerptis his noſtris ſuſtinuerint. Appendicem verò qvæ anatomen comparatam ventriculorum & inteſtinorum *continet*, *Calendis Martii ſumus exhibituri.*

HERMANNI NICOLAI GRIM,

Chirurgiæ & Medicinæ Practici, & Societatis Indiæ Oriental. Medici, Compendium Medico-Chymicum.

Batavia Javanorum. Anno 1679. in 8.

PRæſens hoc ſcriptum eſt ſuccincta qvædam Praxis medica, ex longæ experientiæ ſinu, ut in præfatione loqvitur Autor, protracta. Primò qvidem uniuscujusqve affectus ſpecialis remedia & formulas, ſibi tam in Europâ, qvam Indiâ uſitatiora, in genere, Ille ipſe recenſet: hinc Obſervationum nomine ſpeciales curationes, hiſtoriam morbi paucisſimis enarrando, & remedia adminiſtrata adjiciendo, ſubjungit: deniqve in fine Operis, curioſam variorum medicamentorum nonnullorum præparationem, annectit. Ipſas qvod attinet curationes, & remedia adhibita, præter Vomitoria antimonialia & purgantia vegetabilia, alterantia adhibita maximam partem de natura

Salium

Salium vol. Oleoſorum exiſtunt, ſive præparatione jam ita elaborata, ſive per miſtionem in ipſis præſcriptionibus talia reddita. In ſpecie *l. 1. c. 1. obſ. 1. p. 13.* Hemicrania gravis ex acri ſalſa materia, exterioribus membranis infixa, applicato cum linteis ſpiritu Corn. Cerv. brevi fuit fugata. *Obſ. 15. p. 61.* Virgo Epilepſia habituali à 3. ætatis anno, ad 15. usqve conflictata, interpoſitis laxativis debitis, ſeqventi miſturâ, crebrius eam capiendo, fuit curata:

Rec. Spir. ſangv. humani dr. i.
Tinctur. caſtor.
Eſſ. ſuccini ana dr. ſ.
Sal. ſuccini volatil. ſcr. ſ.
Aqv. ſecundinæ unc. ij.
Syr. Pæoniæ unc. ſ. M.

Obſerv. 99. referuntur modi, qvibus reſtituti fuerint ii, qvi ſub navali ad Indiam Orientalem itinere ſcorbuto correpti, membrorum rigore & aliis gravioribus ſymtomatis laborarunt. *L. 3. Obſ. 26. & 27.* contra Icterum, ſpiritus Salis ammoniaci acidus potui ordinario inſtillatus, mirè extollitur. *Obſ. 36. p. 255.* notatur Diabetes, cum macie, ex abuſu potus Thee, curatus, cum diæta, ut plurimum ex lacte, ſeqventi miſtura, interponendo qvandoqve ſem. frigid emulſiones:

Rec. Liqvor. Sal. hæmatitis dr. ſ.
Tinct. roſarum,
Santal. rubr. ana dr. i.
Syr. corall. unc. ſ.
Aqv. roſarum,
Nymphææ ana unc. ij. M.
Capiatur cochleatim.

Qvod deniqve præparationes medicamentorum attinet, obſervandum eſt, qvod Autor præſentis ſcripti, jam anno 1677. Belgico idiomate Bataviæ Indorum ediderit *Laborntorium Ceylonicum* ex inqvilinis Ceyloniæ Inſulæ ſimplicibus concinnatum, ut patet ex *Compend. hujus l. III. obſ. 25. p. 208.* (in ſpecie ex Act. Hafnienſ. Vol. V. obſerv. 51. pag. 223.) qvod à *Barthol. Pielat Med. D.* latinitate donarum, publicæ luci, ſuppreſſo licet penitus Autoris nomine, expoſitum fuit. Plura ergo remediorum, præſenti ſcripto annexorum, jam in illo *Laboratorio Ceylonenſi* fuerunt deſcripta, præter qvæ tamen

Spiri-

Spiritum Tartari ſaſſafratum, fuliginis ſuccinatum, Sal. ammon. ſuccinatum, Sal. ammon. theriacalis, Sal vol. oleoſum ex rad. aromaticis deſtillando eliciendū, Sal cran. human. aromaticum, Tincturam coralliorum, cum proprio eorum ſpiritu, Tincturam Sal. Liqvorem Hæmatitis, Spiritum Sal. ammon. acidum, mediante qvo Tincturam Martis parat, Elixir panis, Elixir Helmontii, Extractum Opii Tartariſatum aromaticum, Hæmatitem Philoſophicum, aliaqve nonnulla præparare docet.

LA CHIAVE DEL GABINETTO del Cavagliere Gioſeppe Franceſco Borri, Milaneſe.

h. e.

CLAVIS AD CONCLAVE SECRETIUS Joſephi Franciſci Burrhi, Mediolanenſis Equitis.

Coloniæ, 1681. 12mo.

CUm jam olim undiqve Burrhi fama innotuerit, veridica ſubinde eadem, non rarò qvoqve mendaciſſima, viſum fuit, & præſentis, nomine ejus inſigniti, ſcripti mentionem injicere. Bipartitum eſt hoc ipſum, cujus priori parte, Editor Anonymus, Burrho tamen minus favens, ut vel ex præfatione innoteſcit, ſub ſpecie Dialogi, aliqvot Epiſtolas exhibet, qvas Burrhum ſcripſiſſe aſſerit, qvibus ſuccinctam Vitæ Burrhi hiſtoriam, magis tamen Eccleſiaſticam, qvàm civilem ſubjungit. In parte verò poſteriori recenſentur Inſtructiones Politicæ, qvas Burrhus Regi Daniæ ſubminiſtraverit. Epiſtolas qvod attinet, earundem ſunt X: In qvarum prioribus duabus refertur Diſcurſus habitus cum qvodam nobili Dano, qvi certas qvasdam creaturas, præter hactenus cognitas, adeoqve chimericas, utriusqve ſexus in qvovis elemento ſibi finxerit, qvæ ſint dociles, ſcientiarum amantes, ſapientibus officioſæ, aſt inimicæ ſtolidorum: qvales in aqva ſint *Ondini ſeu Nymfæ*, in Terra *Gnomi*, in Igne *Salamandræ*, in Aëre verò *Sylvi*: qvæ Matrimonio junctæ cum hominibus, fiant immortales, &c. In 3. conſiderat generationem metallorum, tam naturalem, qvam artificialem. In 4. docet ſecretum extrahendi

hendi ſemen auri, qvod ſit lapis verus Philoſophorum ; in 5. verò, modum coagulandi Mercurium per Saturnum liqvefactum : ſicuti in 6. modum convertendi Mercurium in Solem & Lunam. In 7. deſcribitur aqva deſtillata coſmetica , ex qvibusdam vegetabilibus, pro corrigendis faciei vitiis. In 8. referuntur varia ſic dicta ſecreta : v. g. conficere globulos vitreos , qvi in igne cum inſigni ſtrepitu, inſtar bombardæ diſplodantur: item ſtatuam, qvæ extinctam candelam , qvaſi inſpirando , reaccendat : mobile perpetuum alchymiſticum: progerminationem variarum plantarum intra horæ ſpatium, ex earum ſeminibus promovere: & denuo præparare atramentum cryptſicum, cujus ſcriptura evaneſcat, qvæ alio ſuperinducto atramento denuo compareat. In 9. docetur methodus ſeparandi metalla ex ſuis mineris, per fuſionem cum pulvere compoſito ex p. ii. Tartari p. ii. borrac. & p. nitri carbon. pulveriſ. p. i. In decimo denique refertur diſcurſus Medici cujusdam Germani, de differentiâ corporis & animæ, & ſtructurâ corporis animalium mechanicâ: cujus vi, citra animam, & citra ullam cognitionem , qvasvis ſuas functiones edant bruta: & hæc omnia ſimpliciter ex principiis Carteſii: & hæc de Epiſtolis.

Altera hujus ſcripti pars continet plura Axiomata Politica, haud tamen adeò ſecreta, ad qvorum normam Princeps imperium ſuum adminiſtrare debeat, illuſtrata diſcurſibus & exemplis variis.

De qvibus tamen omnibus, in Clave hâc contentis, fides qvidem ſit penes *Editorem*, judicium verò penes *Lectorem*.

DE VERA PROPORTIONE CIRCULI AD Qvadratum circumſcriptum in Numeris rationalibus

à

GOTHOFREDO GVILIELMO LEIBNITIO expreſſa.

PRoportiones curvilineorum ad Rectilinea inveſtigare Geometræ ſemper ſunt conati, & tamen nunc qvoqve, etiam poſt Algebram adhibitam, nondum ea res ſatis in poteſtate eſt, ſecundùm methodos

qvidem hactenus publicatas; neqve enim hæc problemata ad æqvationes Algebraicas revocari possunt: & usum tamen pulcherrimum habent, inprimis in Mechanicâ ad puræ Geometriæ terminos reducendâ, qvod norunt, qvi talia profundiùs inspexêre, pauci qvidem, sed maximè eximii Mathematicorum. Primus Archimedes, qvantum constat, invenit, qvæ sit ratio inter conum, sphæram & cylindrum ejusdem altitudinis & basis, nempe qvalis est numerorum 1,2,3, ita ut cylinder sit triplus coni, & sesqvialter sphæræ; unde sphæram & cylindrum etiam sepulcro suo insculpi jussit: Idem invenit qvadraturam
TAB. IV. Parabolæ. Nostro seculo repertus est modus metiendi figuras curvilineas innumerabiles, inprimis qvando ordinatæ BC, in Schemate 1, sunt in ratione utcunqve multiplicatâ aut submultiplicatâ, directâ aut reciprocâ, abscissarum AB vel DC; erit enim figura ABCA ad rectangulum circumscriptum ABCD, ut unitas ad numerum rationis multiplicationem exprimentem, unitate auctum. Exempli gratiâ, qvia in *Parabolâ* abscissis AB sive DC, existentibus ut numeris naturalibus, 1, 2, 3, &c. ordinatæ BC, sunt ut eorum qvadrata 1,4,9, &c. seu *in duplicatâ* ratione numerorum, tunc numerus rationis multiplicationem exprimens *erit 2:* ergò erit figura ABCA ad rectangulum circumscriptum ABCD, ut 1 ad 2+1; seu ut 1 ad 3: sive, figura erit tertia pars rectanguli. Si AB vel CD maneant numeri naturales, & BC fiant cubi, 1,8, 27, &c. (nempe in *Paraboloide cubicâ*) foret ratio ordinatarum *triplicata* rationis abscissarum: Ergò figura ad rectangulum, ut 1 ad 3+1 sive 4; seu pars qvarta. Sin DC sint qvadrata, BC cubi, sive ratio ipsorum BC, rationis ipsarum DC *triplicata subduplicata*, erit figura *(paraboloides cubico-subqvadratica)* ABCA ad rectangulum ABCD, ut 1 ad $\frac{3}{2}+1$; seu duas qvintas rectanguli constituet. In *reciprocis*, numero rationis multiplicationem exprimenti præfigitur signum —, sive minus.

Sed circulus nondum hactenus cogi potuit sub hujusmodi leges, qvamvis ab omni retrò memoriâ à Geometris exercitus. Nondum enim inveniri potuit Numerus exprimens rationem Circuli A, ad qvadratum circumscriptum BC *Figur.* 2, qvod est qvadratum diametri DE. Nec inveniri potuit ratio circumferentiæ ad diametrum, qvæ est qvadrupla rationis Circuli ad Qvadratum. Archimedes qvidem, Polygona, Circulo inscribens & circumscribens, qvoniam major est inscriptis,

Digitized by Google

TAB. IV. ad fl. 1602 p. 42.

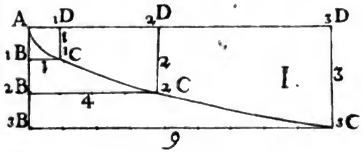

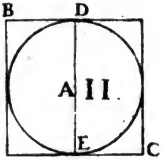

Numero DEUS
I
impare gaudet

III.

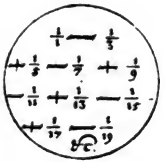

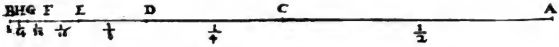

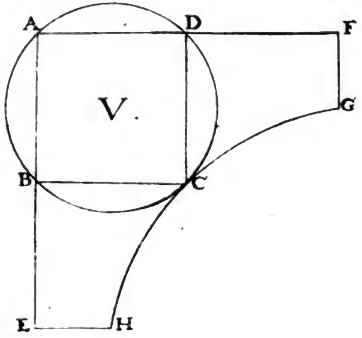

Digitized by Google

Digitized by Google

ſcriptis & minor circumſcriptis, modum oſtēdit, exhibendi limites intra qvos circulos cadat, ſive exhibendi appropinqvationes: eſſe ſcilicet rationem circumferentiæ ad diametrum, majorem qvàm 3 ad 1, ſeu qvàm 21 ad 7; & minorem qvàm 22 ad 7. Hanc Methodū alii ſunt proſecuti, Ptolemæus, Vieta, Metius, ſed maximè Ludolphus Colonienſis, qvi oſtendit

eſſe circumferentiam ut 3.14159265358979323846 &c.
ad diametrum, ad 1.0000000000000000000

Verùm hujusmodi Appropinqvationes, etſi in Geometriâ practicâ utiles, nihil tamen exhibent, qvod menti ſatisfaciat, avidæ veritatis, niſi progreſſio talium numerorum in infinitum continuandorū reperiatur. Multi qvidem perfectum Tetragoniſmum profeſi ſunt, ut Cardinalis Cuſanus, Orontius Finæus, Joſephus Scaliger, Thomas Gephyrander, Thomas Hobbes, ſed omnes falsò; calculis enim Archimedis vel hodie Ludolphi, refellebantur.

Sed qvoniam video, multos non ſatis percepiſſe, qvid deſideretur: ſciendum eſt, Tetragonismum ſive converſionem circuli in æqvale qvadratum, aliamve rectilineam figuram (qvæ pendet à ratione circuli ad qvadratum diametri, vel circumferentiæ ad diametrum) poſſe intelligi qvadruplicem, nempe vel per calculum, vel per conſtructionem linearem; utrumq: vel accuratè, vel propemodum. *Qvadraturam* per calculum accuratum voco *Analyticam;* eam verò qvæ per Conſtructionem accuratam fit, voco *Geometricam:* per calculum prope verum, habetur *appropinqvatio;* per conſtructionem propè veram, *Mechaniſmus.* Appropinqvationem longiſimè produxit Ludolphus; Mechaniſmos egregios Vieta, Hugenius, aliiqve dedēre.

Conſtructiò Geometrica accurata haberi poteſt, qvâ non tantùm Circulum integrum, ſed & qvemlibet ſectorem ſive arcum metiri liceat, motu exacto atqve ordinato, ſed qvi curvis tranſcendentibus competat; qvæ per errorem alioqvi Mechanicæ cenſentur, cùm tamen æqvè ſint Geometricæ, ac vulgares: licet Algebraicæ non ſint, nec ad æqvationes Algebraicas, ſeu certi gradûs, reduci qveant; ſuas enim proprias, etſi non Algebraicas, tamen analyticas habent. Sed iſta hîc pro dignitate exponi non poſſunt. *Qvadratura Analytica*, ſeu qvæ per calculum accuratum fit, iterum in tres poteſt diſpeſci; in Analyticam tranſcendentem, Algebraicam, & Arithmeticam. Analytica *tranſcendens*, inter alia habetur per æqvationes gradus indefiniti, hactenus

à nomine consideratas, ut si sit $X^x + X$ æqval. 30, & qværatur X, reperietur esse 3, qvia $3^3 + 3$ est $27 + 3$ sive 30: qvales æqvationes pro circulo dabimus suo loco. *Algebraica* expressio fit per numeros, licet irrationales, vulgares, seu per radices æqvationum communium: qvæ qvidem pro qvadraturâ generali circuli sectorisq; impossibilis est. Supereſt *Qvadratura Arithmetica*, qvæ saltem per series fit, exhibendo valorem circuli exactum progressione terminorum, inprimis rationalium, qvalem hoc loco proponam.

Inveni igitur: vid. fig. 3.

Qvadrato Diametri existente 1

circuli aream fore: $\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5} - \frac{1}{7} + \frac{1}{9} - \frac{1}{11} + \frac{1}{13} - \frac{1}{15} + \frac{1}{17} - \frac{1}{19}$ &c.

nempe qvadratum Diametri integrum demtâ (ne nimius fiat valor) ejus tertiâ parte, additâ rursus (qvia nimium demsimus) qvintâ, demtâqve iterum (qvia nimium re-adjecimus) septimâ; & ita porro.

Eritq; valor justo major 1 errore tamen existente infra $\frac{1}{3}$

minor $\frac{1}{1} - \frac{1}{3}$ ---------- $\frac{1}{5}$

major $\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5}$ ---------- $\frac{1}{7}$

minor $\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5} - \frac{1}{7}$ ---------- $\frac{1}{9}$

&c. &c.

Tota ergo series continet omnes appropinqvationes simul, sive valores justo majores & justo minores: prout enim longè cõtinuata intelligitur, erit error minor fractione datâ, ac proinde & minor datâ qvavis qvantitate. Qvare tota series exactum exprimit valorem. Et licet uno numero summa ejus seriei exprimi non possit, & series in infinitum producatur; qvoniam tamen unâ lege progressionis constat, tota satis mente percipitur. Nam, siqvidem Circulus non est qvadrato commensurabilis, non potest uno numero exprimi, sed in rationalibus necessariò per seriem exhiberi debet; qvemadmodum & Diagonalis qvadrati, & sectio extremâ & mediâ ratione facta, qvam aliqvi divinam vocant, aliæqve multæ qvantitates, qvæ sunt irrationales. Et qvidem si Ludolphus potuisset regulam dare, qvâ in infinitum continuarentur numeri 3 1 4 1 5 9 &c, dedisset nobis qvadraturam Arithmeticam exactam in integris, qvam nos exhibemus in fractis.

Ne qvis autem in his parum versatus putet, seriem ex infinitis terminis constantem non posse æqvari Circulo, qvi est qvantitas finita,

nita: sciendum est, multas series numero terminorum infinitas, esse in summâ qvâtitates finitas. Exempli facillimi loco sit series ab unitate decrescens, progressionis geometricæ duplæ, $\frac{1}{2}+\frac{1}{4}+\frac{1}{8}+\frac{1}{16}+\frac{1}{32}+\frac{1}{64}$ &c in infinitum; qvæ tamen non facit plus qvàm 1. Nam in adjectâ lineâ rectâ AB (*Fig. 4.*) qvæ sit 1, erit AC $\frac{1}{2}$, & residuum (CB) bisecando in D, habebis CD $\frac{1}{4}$; & residuum (DB) bisecando in E, habebis DE, $\frac{1}{8}$; & residuum (EB) bisecando in F, habebis EF, $\frac{1}{16}$; & ita continuando sine fine, nunqvam egredieris terminum B. Idem in fractionibus numerorum figuratorum seu triangulo Harmonico fieri, à me alibi ostensum est.

Multa notari possent circa hanc Qvadraturam, sed qvæ nunc persequi non vacat: hoc tamen prætexire non oportet, terminos seriei nostræ, $\frac{1}{1}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{1}{7}, \frac{1}{9}$ &c, esse progressionis harmonicæ, sive in continuâ proportione harmonicâ, ut experienti patebit: Qvin & per saltum, $\frac{1}{1}, \frac{1}{5}, \frac{1}{9}, \frac{1}{13}, \frac{1}{17}$ &c, est etiam series progressionis harmonicæ; & $\frac{1}{3}, \frac{1}{7}, \frac{1}{11}, \frac{1}{15}, \frac{1}{19}$ &c, est itidem series harmonicè proportionalium. Itaq; cum Circulus sit $\frac{1}{1}+\frac{1}{3}+\frac{1}{5}+\frac{1}{7}+\frac{1}{9}+\frac{1}{11}+\frac{1}{13}+\frac{1}{15}+\frac{1}{17}+\frac{1}{19}$ &c, $-\frac{1}{3}-\frac{1}{7}-\frac{1}{11}-\frac{1}{15}-\frac{1}{19}$ &c, posteriorem seriem partialem, à priori subtrahendo; erit magnitudo Circuli, differentia duarum serierum progressionis harmonicæ. Et qvoniam qvotcunqve terminorum numero finitorum progressionis harmonicæ summa, compendio aliqvo iniri potest, hinc appropinqvationes compendiosæ, (si post Ludophinam illis esset opus) duci possent.

Si qvis in serie nostra terminos signo $-$ affectos tollere volet, is duos proximos $+\frac{1}{1}-\frac{1}{3}$, item $+\frac{1}{5}-\frac{1}{7}$, item $+\frac{1}{9}-\frac{1}{11}$, & $+\frac{1}{13}-\frac{1}{15}$, & $+\frac{1}{17}-\frac{1}{19}$, & ita porro, in unum addendo, habebit seriem novam pro magnitudine Circuli, nempe $\frac{2}{3}$ (id est $\frac{1}{1}-\frac{1}{3}$) $+\frac{2}{35}$ (id est $\frac{1}{5}-\frac{1}{7}$) $+\frac{2}{99}$ (id est $\frac{1}{9}-\frac{1}{11}$.) &c. itaqve:

Qvadrato inscripto existente. 4

Erit Area Circuli $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}+\frac{1}{195}+\frac{1}{323}$ &c.

Sunt autem numeri 3. 35. 99. 195. 323 &c, excerpti per saltum ex serie numerorum qvadratorum (4. 9. 16. 25 &c.) unitate minutorum, unde fit series: 3. 8. 15. 24. 35. 48. 63. 80. 99. 120. 143. 168. 195. 224. 255. 288. 323. 360. 399 &c; ex cujus seriei numeris, qvartus qvisqve post primum noster est. Inveni autem (qvod memorabile est) seriei infinitæ $\frac{1}{3}+\frac{1}{8}+\frac{1}{15}+\frac{1}{24}+\frac{1}{35}+\frac{1}{48}+\frac{1}{63}+\frac{1}{80}+\frac{1}{99}$ &c. summam esse $\frac{3}{4}$: qvin

& ſimplici ſaltu excerpendo, nempe $\frac{1}{3}+\frac{1}{15}+\frac{1}{35}+\frac{1}{63}+\frac{1}{99}$ &c, ejus ſeriei infinitæ ſumma facit $\frac{2}{4}$ ſeu $\frac{1}{2}$. Sed ſi ex hâc iterum, ſimplici ſaltu terminos excerpamus, nempe: $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}$ &c, ejus ſeriei infinitæ ſumma erit Semicirculus, poſito qvadratum Diametri eſſe 1. Qvoniam autem eâdem operâ & *qvadratura Hyperbolæ Arithmetica* habetur, placet totam harmoniam oculis ſubjicere:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
1 4 9 16 25 36 49 64 81 100 121 144 169 196 225 256 289 324 361 400
0 3 8 15 24 35 48 63 80 99 120 143 168 195 224 255 288 323 360 399

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 &c.
$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{24}$ $\frac{1}{35}$ $\frac{1}{48}$ $\frac{1}{63}$ $\frac{1}{80}$ $\frac{1}{99}$ $\frac{1}{120}$ $\frac{1}{143}$ $\frac{1}{168}$ $\frac{1}{195}$ $\frac{1}{224}$ $\frac{1}{255}$ $\frac{1}{288}$ $\frac{1}{323}$ $\frac{1}{360}$ $\frac{1}{399}$ &c.

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 &c.
$\frac{1}{3}\cdot\frac{1}{15}\cdot\frac{1}{35}\cdot\frac{1}{63}\cdot\frac{1}{99}\cdot\frac{1}{143}\cdot\frac{1}{195}\cdot\frac{1}{255}\cdot\frac{1}{323}\cdot\frac{1}{399}$ &c.

1 1 1 1 1 1 1 1 1 &c.
$\cdot\frac{1}{8}\cdot\frac{1}{24}\cdot\frac{1}{48}\cdot\frac{1}{80}\cdot\frac{1}{120}\cdot\frac{1}{168}\cdot\frac{1}{224}\cdot\frac{1}{288}\cdot\frac{1}{360}\cdot$ &c.

1 1 1 1 1 &c.
$\frac{1}{3}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{35}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{99}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{195}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{323}\cdot\cdot$ &c.

1 1 1 1 1 &c.
$\cdot\frac{1}{8}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{48}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{120}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{224}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{360}\cdot$ &c.

æqvatur { - - - - - - - - $\frac{2}{4}$ / - - - - - - - - $\frac{2}{4}$ / - - - - - - - - $\frac{1}{4}$

æqvatur { circulo ABCD cujus potentia inſcripta Hyperbolæ CBEHC, cujus qvadratum ABCD } eſt $\frac{1}{4}$

Sit in *Figurâ 5.* Aſymptotis AF, AE, ſibi normalibus, Hyperbolæ curva deſcripta GCH, cujus vertex C, potentia verò Hyperbolæ inſcriptâ ſive qvadratum, qvod rectangulo ſub ordinatâ qvâcunqve EH, in ſuam ab ſeiſſam AE, ſemper æqvale eſt, ſit ABCD: circa hoc qvadratum deſcribatur Circulus, & ponatur Hyperbola ita continuata à C usq; ad H, ut ſit AE dupla ipſius AB. Tunc poſito AE eſſe unitatẽ, erit AB $\frac{1}{2}$, & ejus qvadratum ABCD erit $\frac{1}{4}$, & Circulus cujus potentia in ſcripta eſt ABCD, erit $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}$ &c. Hyperbolæ verò (cujus potentia inſcripta eſt idem qvadratum $\frac{1}{4}$) portio CBEHC qvæ logarithmi rationis ipſius AE ad AB (ſive binarii) repræſentat, erit $\frac{1}{8}+\frac{1}{48}+\frac{1}{120}$ &c.

JOH.

JOHANNIS OLEARII

Sereniſſ. Sax. Ducis JOH. ADOLPHI Concionatoris Aulici Primarii, Conſiliarii Eccleſ. & Superint. General.

Bibliſche Erklärung/ in Fünff Theilen.

Hoc eſt

ANNOTATIONES AD SCRIPTURAM totius Vet. ac Nov. Teſtam. Germanicæ, Tomis V comprehenſæ.

Lipſiæ, ſumtibus Joh. Chriſtoph. Tarnovii. in fol. 1681.

OPus hoc ſexaginta ferè annorum (ut Autor ipſe vocat ſub finem Tomi ultimi) omnis generis & conditionis Hominibus per Germaniam, præcipue Theologis ac Verbi Divini Miniſtris, utiliſſimum & valde accommodum, poſt *Generalem totius Scripturæ Clavem & Introductionem*, pandit: *I. Uniuscujusque Libri Biblici* (a) Nomenclaturam (b) Comprehenſionem ſummariam (c) Diſtinctionem accuratam (d) Interpretum ſelectiorum recenſionem (e) Principalis Scopi conſiderationem (f) Autoritatis Canonicæ ac prorſus Divinæ Certitudinem infallibilem (g) Succinctam & verſibus mnemonicis incluſam Recenſionem. *II. Singulorum Capitum* (1) ſummarium unâ voce expreſſum (2) Juſtam Partitionem (3) Exqviſitam Connexionem unâ cum ſcopi primarii oſtenſione (4) Dictorum præcipuorum & phraſeologiæ ſacræ notabilioris ex fontibus Hebraicis & Græcis deductam explicationem (5) Uſus Didactici, Paracletici, atqve Pædevtici neceſſariam demonſtrationem (6) per ſententias Patrum Eccleſiæ Veteris, ac (7) B. etiam Lutheri, ſufficientem illuſtrationem.

D. VALENTINI ALBERTI, P.P. Lipſienſis,

INTERESSE PRÆCIPUARUM RELIgionum Chriſtianarum in Omnibus Fidei Articulis deductum.

Lipſiæ & Francofurti apud Davidem Fleiſcherum. 1681. in 12.

Non

NOn momentum modò Sacrorum Dogmatum in hac Religionum collatione exponit Autor, ſed cauſſas qvoqve primas & imas voluti radices prodit, ex qvibus diſſentientium Partium propriæ hypotheſes proſeminatæ ſunt. Idqve fine potiſſimum gemino: cùm ne qvis Politicorum forte in animum inducat, operam vel ſuam in ſalutifera doctrinâ perdiſcendâ: vel Doctorum, in eâdem proponendâ ac defendendâ, occupari fruſtra; tum ut intentione Docentium ubiqve perſpectâ, rectum ſecernere à pravo, verum à contrario, tanto rectius poſſint, qvotqvot Religionis curam à ſe non ſpernunt procul, ſed veram eamqve unicam Salutis viam non ignorare, ſuâ qvidqvam intereſſe arbitrantur.

Suppoſito autem, qvod per *Intereſſe Partium*, in Religione puta diſſidentium, nihil deſignatum aliud hoc in loco velit, qvam πρῶτον ἀληθὲς rectè; & πρῶτον ψεῦδος, ſecus ſentientium, limites etiam conſtituit Autor accuratos inter Religionis cujusqve *Articulum Principaliſſimum*, & *Principium Primum Dogmaticum*: Certus, Articulum *de Juſtificatione* v.g. *per fidem, de Capite Summo Eccleſiæ viſibili infallibiliqve, Pontifice Romano, de Abſoluto Prædeſtinationis Decreto*, à ſuis utiqve Patronis ac Defenſoribus pro Principaliſſimis haberi, alios ab aliis; Primi verò Principii Dogmatici partes non niſi horum effatorum, *Deus dixit, Papa dixit, Ratio dixit*, aliqvod in eorundem ſcholis occupare ideò, qvod articulis ſingulis à ſuis, jam expreſsè, jam tacitè ſubſternantur, reveraqve Analyſis omnium ultima in iſta tandem fiat.

Qvibus fundamentis inſtituti ſui jactis, ad ipſam Articulorum θεωρίαν pedem promovet, qvatuor ubiqve faciens dicendorum membra. Qvorum *primo* diſtinctè perqve partes proponit Theſin ſuam, in Libris Lutheranorum Symbolicis definitam, Dictoqve Scripturarum Claſſico, aut teſtimonio etiam eccleſiaſtico probatam. *Secundo* Antitheſin aliorum ſubjicit, è primariis cujusqve Partis ſcriptis ac Scriptoribus petitam: atqve ita ſubjicit, ut ſimul & Syncretiſtarum, ut vocant, indolem, ubi theſin ſcil. noſtram in gratiam adverſæ partis inflectunt aut detorqvent; & reliqvorum Antagoniſtarum artes, cùm æqvivocationis myſterio ſua dogmata conantur occultare, notet ac obſervet. *Tertio* ipſum non ſolius Lutheranæ, ſed contrariarum qvoqve Religionum Intereſſe, qvo nimirum adducta & permota

Digitized by Google

permota unaqvæqve hoc illudve ſtatuat, perſequitur. *Quartum* deniqve ex Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ erroris cujusqve repetit originem. Atqve hæc ſingula, ordine jam dicto, in Articulo de S. Scripturâ, de DEO, de CHRISTO, de Integritatis & Corruptionis ſtatu, de Prædeſtinatione, de Juſtificatione, de Sacramentis in genere, de Baptiſmo, de Sacrâ Cœnâ, de Eccleſiâ & Hierarchiis, de Adiaphoris & de Statu poſt mortem, reliqvis nimirum, qvibus ſpecialis titulus datus non eſt, ad alios cognatos Articulos redactis, illisqve potiſſimum Theſibus ſelectis Antitheſibusqve, in qvibus Intereſſe Partium fuit maximè conſpicuum, ſolerti ſtudio, & ad σωμάτειαν Articulorum, integramqve Fidei catenam plenius intelligendam perqvam utili, exeqvitur.

CASPARIS ZIEGLERI
DE JURIBUS MAJESTATIS TRACTATUS Academicus, in qvo pleraqve omnia, qvæ de Poteſtate & Juribus Principis diſputari ſolent, ſtrictim exponuntur.

Wittebergæ in 4. 1681.

MAgnum libro huic decus ab Auctore, Conſiliario Saxonico, Anteceſſore in inclyta Leucorea primario, viro tot in lucem editis literarum monimentis de orbe erudito præclariſſimè merito. Opus ipſum ex variis Diſputationibus Academicis in unum hoc volumen ſuccrevit, in duos libros ita diſtributum, ut prior inter Regalia exhibeat ea, qvæ πρώτως τὸ κύριον afficiunt: poſterior verò in iis, qvæ Fiſci augmento potiſſimùm inſerviunt, occupetur. Argumenta ſingula utiliſſimi operis ut recenſeamus, ipſa eorum prohibet amplitudo ac varietas. Habent hîc, qvod diſcant, ſubditi: habent, qvo doceantur, Magiſtratus: habet ipſa, qvod ſeqvatur, Majeſtas. Inſtruunt Theologum, qvæ *de jure Majeſtatis circa ſacra* integris undecim Diſputationibus, à p. 241. ad 367. traduntur. JCto, etiam qvæ in foro in uſus ſuos transferat, abunde ſubminiſtrant tot Præjudicia, ac Reſponſa Prudentum, inprimis Nobiliſſimi JCtorum in Academia Wittebergenſi Ordinis, qvæ explicandis juris cujuscunqve Qvæſtionibus paſſim inſerumtur. Civilis verò Scientiæ cultori ea propinantur

nantur principia, qvæ seqvi tutò possit, qvibusqve imbutus probè ac munitus à pernicioſis aliorum dogmatibus cavere ſibi qvàm optimè valeat. Adeò vel hic Ziegleri liber comprobat, qvantum conſuli Reipublicæ literariæ per illos possit, qvi cum civilis Canoniciqve ac publici Juris ſolidiore ſcientiâ, SS. etiam Theologiæ, civilis item ac moralis Philoſophiæ, imò humaniorum qvarumcunqve literarum cultum per omne vitæ ſpatium conjungunt.

SEBASTIANI SCHELCKENS, *JCti ET ANTECESSORIS FRISII, ELEMENTA Jurisprudentiæ Romanæ: qvibus accesſit liber ejus repetitæ prælectionis de Succeſſione ab inteſtato, ex præſcripto Novellæ 118 concinnatus.*

Franeqveræ, in 4. 1681.

HOc opuſculum, pro tyronibus, ceu videtur, conſcriptum, eundem ordinem methodumqve ſervat, qvâ in ſuis Jurisprudentiæ elementis Juſtinianus utitur. Auctor enim totum id ad Imperatoris ductum qvadraginta & unâ tabulis mnemonevticis complexus, in eò potiſſimùm occupatur, ut ſingulas, qvæ in iis occurrunt, definitiones atqve diviſiones, uberiori tùm ex antiqvitate Romanâ, tùm hiſtoriâ nonnunqvam recentiori petitâ explicatione partim illuſtret, partim legibus Romani ac noviſſimi Juris, nec non nobiliorum Interpretum auctoritate confirmet, præmiſſis cuiqve titulo paragraphorum numero, qviqve in Pandectis, Codice & Novellis eidem reſpondeant, ſuccinctâ recenſione. Adjectus de ſucceſſione ab inteſtato libellus ſex Capitibus abſolvitur. Primum ſucceſſionis hujus homonymiam, definitionem atqve diviſionem exhibet. Secundum Deſcendentium jura cùm primi tùm ulterioris ordinis explicat. Tertium, qvomodo ſuccedant Adſcendentes, docet. Qvartum Collateralium ordinem enarrat. Qvintum, qvô jure conjuges utantur, ſuggerit. Sextum deniqve, qvando ſuccedat Fiſcus, proponit; Feudorum, us & Saxonico jure, ſicubi res poſtulat, non penitus neglectô.

M.JA-

Digitized by Google

M. JACOBI THOMASII
PRÆFATIONES SUB AUSPICIA DISputationum ſuarum in Academiâ Lipſienſi recitata, argumenti varii.

Lipſiæ A. 1681. apud Joh. Fuhrmannum. in 8.

OCtoginta qvinqve Diſputationes per id ſpatium temporis, qvo docendi munere in Academiâ Lipſienſi functus eſt, publicæ diſqviſitioni Jacobus Thomaſius, Moralium primùm, pòſt Dialecticæ, nunc Eloqventiæ Profeſſor Publicus expoſuit. Totidem Præfationes ſuo qvasqve tempore ante ipſum confabulationis conflictum ab ſe recitatas publici nunc juris fecit, qvæ argumenti tam varii, ut neminem non reperturum in iis arbitremur qvædam uſibus ſuis ingenioqve accommoda. Theologo, exempli cauſâ, qvæ *de cauſis Atheiſmi*, (præf. 65.) *de ſuperbiâ, primi in paradiſo falſi matre*, (præf. 80.) *de duplici morte, unâ corporis, alterâ animæ*, (præf. 38.) *de dogmate Proclianitarum ſuper viſione qvadam Ezechielis* (pr. 63.) *de teſtibus veritatis Bernhardo, Anshelmo, atq; aliis* (pr. 84. & 85.) diſſeruntur: qvæ *contra Machiavellum, indignantem qvòd ethnica religio ſit abolita*, (pr. 69.) *contra eos, qvi Poëtarum fabulas ad Hiſtoriam ſacram detorqvent*, (pr. 81.) *contra duplicia & contradictoria veritatis aſſertores*, (pr. 42.) *contra Gentiles Deum cœlo alligantes* (pr. 4. & 25.) diſceptantur, non poterunt non probari. Inveniet Politicus, qvæ cum fructu legat *de Machiavelliſtis & Monarchomachis*, (pr. 49.) *de pomo eridos in certamine dignitatum civilium*, (pr. 26.) *de Optimatum & Plebejorum in Republicâ conjunctione*, (pr. 39.) *de Republicâ Rerumpublicarum*, (pr. 37.) aliisqve ejus generis. Ethicus ut paſſim in argumenta moralia incidet, & qvàm plurimos Ariſtotelis in libris Ethicis locos, veluti *I. Nic. 9. de* πε πεφωμένοις πρὸς ἀρετήν, (pr. 13.) & illum *1. Magn. Moral. ult. ſapientiam hero, prudentiam ejus procuratori comparantem* (pr. 64.) illuſtratos animadvertet: ita præcipuè de vindicatâ (pr. 52. & 57.) à peſtilenti *Thomæ Hobbeſii* dogmate *de ſtatu hominis naturali*, qvem *in bello omnium contra omnes* conſtituit, morum Philoſophiâ ſibi gratulabitur. Grammatico proverbia de *modio ſalis* (pr. 76.) de *barbâ ſtramineâ* (pr. 73.) iliudqve Anglorum, qvo *Utlagatum caput ajunt*

lupinum habere (pr. 59.) explicata placebunt. Hiſtoriarum cupido non injucundum erit *memoriam Mauritii Electoris Saxoniæ* (pr. 44.) doctorumqve qvorundam virorum, *Joachimi Camerarii* (præfat. 75.) *Joh. Benedicti Carpzovii* (pr. 24.) *Frid. Leibnützii* (pr. 7.) recolere; de *Braſilianorum* item *linguâ, religione ac Republicâ* (pr. 16.) cognoſcere. Nec defutura vel Phyſico vel Dialectico ſunt, qvæ cum voluptate legant. Aſt fatendum tamen, præcipuam in his Præfationibus paginam facere *Philoſophicam Hiſtoriam*, qvam & antehac in *Schediaſmate Hiſtorico* Ao. 1665. evulgato, inqve Exercitatione *de exuſtione mundi Stoicâ*, aliisqve ad Stoicæ inprimis Philoſophiæ Hiſtoriam facientibus *diſſertationibus* Lipſiæ a. 1676. editis: & in noviſſimo hoc opere illuſtrandam Auctor ſuſcepit. Huc enim ſpectant, qvæ *de ſententiâ Ariſtotelis circa originem corporis & animæ humanæ*, (pr. 67.) *de controverſiâ de tribus in homine animabus*, (pr. 46.) *de erroribus gentilium circa animam hominis*, (pr. 46. & 48.) *de μετεμψυχώσει Ariſtotelicorum, ἀπαθείᾳ Stoicorum, ἐμπαθείᾳ Epicureorum*, (pr. 55.) *de triplici Gallorum Philoſophiâ comparatâ cum triplici Græcorum* (pr. 79.) *de cauſſis ineptiarum barbari ævi Scholaſtici*, (pr. 82.) *de origine controverſiæ Scholaſticæ, de principio individuationis*, (pr. 43.) *de affectibus ſe miſcentibus controverſiæ de gynæcocratiâ*, (pr. 56.) ejusdemqve generis aliis alibi traduntur. Qvæ cùm ita ſint, conſultum omnino fore putamus rei literariæ, ſi *Diſputationes* ipſæ, qvæ Præfationibus hiſce occaſionem præbuerunt, junctim edantur; & varii item argumenti orationes juſtæ, qvas paratas idem Auctor prælo habet, in publico qvamprimum conſpiciantur.

MYTHOGRAPHI LATINI, HYGINUS, Fulgentius, Lactantius Placidus, & Albricus Philoſophus. Th. Munckerus *omnes è Mſſ. & conjecturis emendavit & commentariis inſtruxit.*

Amſtelod. 2. Voll. in 8. 1681.
Proſt. Lipſiæ apud Joh. Groſſium, & C. F. F. Hær.

FAbularem hiſtoriam, qvam Mythologiam vocant, explicare inſtituerunt complures Veterum Græci κατὰ πόλεις ac Latini: qvorum tamen

tamen pleraqve monumenta interciderunt, pauca ad nos pervenerunt. E Latinis qvæ ſuperſunt, olim Baſileæ & pòſt apud Commelinos junctim edita Th. Munkerus cum Commentariis, eo ipſo, qvo diem ſuum obiit, anno, emiſit in publicum, Clariſſimi Angli *Thomæ Gale* eâ in re haud dubiè æmulatus induſtriam. Is enim ex Græcis Fabularis hiſtoriæ Scriptoribus jam Cantabrigiæ a. 1671. Palæphati, Heracliti, ac Anonymi cujusdam Heraclito recentioris de Incredibilibus libellos, cum Pornuti Commentario de naturâ Deorum, opuſculisqve ſimilibus aliis: anno 1675. verò Pariſiis Bibliothecam Apollodori, Cononis Narrationes 50. Ptolemæi Hephæſtionis novæ ad variam eruditionem Hiſtoriæ libros 7, Parthenii Nicaenſis Erotica, ac Antonini Liberalis Metamorphoſes, cum Præfationibus & notis eruditiſſimis, in lucem ediderat. Illius ergo exemplo Munckerus noſter Latinis Mythologis illuſtrandis omni ſtudio incubuit, tandemqve duobus eos tomis comprehenſos edidit: qvorum prior *Hygini fabulas* & *Poëticon Aſtronomicon*: alter Fabii Planciadis Fulgentii *Mythologias*, *Continentiam Virgilianam*, & libellum *de priſco ſermone*; Lactantii Placidi *argumenta Metamorphoſeon Naſonianarum*, & Albrici Philoſophi commentariolum *de Imaginibus Deorum* exhibet. In Notis, qvæ cuivis paginæ ſubſtratæ ſunt, pleniſſimus Autorum horum, qvos explicandos ſuſcepit, habetur Commentarius, ex omnibus omnino, qvi hiſtoriam fabularem perſecuti ſunt, contextus monumentis: Textus ex optimis impreſſis & Mſcis Codicibus emendatus & reſtitutus, dictio ex variis autoribus illuſtrata, Indices etiam copioſi congeſti ſunt, & cuivis Autorum de ſtylo, ætate & vitâ ipſius editionibusqve antea vulgatis Diſſertatio præfixa: ut inſtructum fabularis hiſtoriæ theſaurum dediſſe magno ſtudio apparatum, doctiſſimus autor cenſendus ſit.

THE ÆRIAL NOCTILUCA:

Or ſome newv Phænomena, and à Proceſſ, of à factitious ſelf shinnig ſubſtance, by Rob. Boyle, Fellovv of the Royal ſociety. Lond. 1680. 8.

h. e.

NOCTILUCA AEREA, SEU NOVA quædam Phænomena & Processus subſtantiæ artificialis per ſe lucentis. Per Robertum Boyle, Societatis Regiæ Socium. Londini 1680. in 8.

NOn æqvè intuentium oculos perſtrinxiſſe videtur Phoſphori Noctilucæqve ſplendor, ac curioſorum excitavit ingenia, & exercuit manus; illa qvidem, ad expiſcanda Naturæ in iſtis recondita ſecreta, has verò ad elaborandum eadem accuratiùs. Phoſphori itaqve artificialis præmiſſa ſuperius conſideratio, exigit omnino, ut & Noctilucæ, idqve præſentis ſcripti occaſione injiciatur mentio. Præmittit autem Nobiliſſimus Autor differentiam Phoſphorum inter & Noctilucam: dum illo innuitur corpus, qvod ab objecto lucido, Sole vel igne illuſtratum priùs, aliqvandiu in tenebris lucet: qvale eſt famoſus ille Lapis Bononienſis, & Phoſphorus Hermeticus Balduini: collationem qvorum mutuam ſuperioribus jam annis ſingulari ſcripto inſtituit *Chriſt. Menzelius*, D. Med. Noctiluca verò tale ſignificat corpus, qvod citra præviam extrinſecus factam illuminationem, inſitâ luce in tenebris fulget. Hujus tres recenſentur differentiæ: 1. eſt *Noctiluca conſiſtens* (ſeu gummea) qvibusdam *conſtans* dicta, qvæ ſub ſpiſſiori conſiſtentiâ continuò lucet. 2. *Noctilucæliqvida*: ſive qvæ fluidi liqvoris texturam obtinet. De qvibus jam *Kirchmaierus* diſſertatione peculiari egit. Hiſce ſibi à D. Kraft monſtratis, tertiam, ceu proprii ingenii, (haud tamen absqve repetitis fruſtraneorum tentaminum tædiis) partum, ſuperaddit Autor differentiam, *Noctilucam ſcil. Aëream*, qvæ qvidem ipſa more priorum non ſoleat ſplendere, attactu verò aëris immediatè lumen ſpargat, ita qvidem, ut non ipſa materia Noctilucæ, ſed ejus effluvia cum aëre admiſſo permiſta, lucis phænomena exhibeant. Hiſce præmiſſis, ſubjungit plures obſervationes, in qvibus accuratè omnia recenſentur phænomena, circa aëream hanc noctilucam notabilia, iſta ſpeciatim, qvæ in relatione ejus ad aërem apparent, utpote tam ad productionem, qvàm propagationem lucis ejus ſpecialiter neceſſarii, utut vis ejus elaſtica ab illa imminuatur: item qvod lux, & fumus lucidus, flam-

mæ

mæ ad inſtar, ſenſilis caloris haud videatur particeps, nec pulverem pyrium accendere aptus, utut denſior & unctuoſior luciferæ materiæ portio, diſpoſita magis ad incaleſcentiam, & combuſtionem exiſtat: qvòd materia lucifera, etiam citra aëris admiſſionem, caloris paulò intenſioris impetu, fulgurationes qvasdam edat, &c. Ex qvibus & aliis eò inclinat, ut arbitretur, lucem noctilucæ dependere à peculiari & celerrimâ agitatione particularum qvarundam minutarum materiæ luciferæ, in magnitudine, figurâ & texturâ ita ſpecialiter conſtitutarum, ut impellere valeat contiguum ætherem ad oculum usqve noſtrum: qvodqve aëris externi contactus, multum contribuat ad ſpecialem iſtam agitationem; in Noctiluca qvidem conſiſtente, tanqvam adjuvans, in aërea v. tanqvam neceſſarium concurrens. Seqvitur deniqve ipſa Noctilucæ hujus aëreæ præparatio, qvæ conſiſtit in Urinæ humanæ putrefactæ ad conſiſtentiam ſpiſſioris ſyrupi ſeu mollioris extracti inſpiſſatione; qvod magma cum triplo aqvæ permiſtum, ſucceſſivis ignis aperti deſtillatur gradibus, uſqve ad ſummum ejus rigorem, donec ſub finem deſtillationis prodeat materia, cæteris prioribus ponderoſior, & in fluido priùs deſtillato promtè ſubſidens in Receptaculo, qvæ eſt illa ipſa Noctiluca. Qvi Proceſſus, num qvoad principaliora cum modo Kunckelii coincidat, cogitandum rerum harum peritis relinqvimus.

Noctilucæ præpar.

PETRI LOTICHII SECUNDI ECLOGA, in qva Sereniſſimæ duæ Germanicæ Domus Saxonica & Palatina ab origine prima percenſentur; L. Joachimi Felleri, Poëſ. P. P. in Acad. Lipſ. Notis Philologicis & Hiſtoricis illuſtratæ.

Lipſiæ, anno 1681. in 8. apud J. H. Frommannum.

ID potiſſimùm hîc agit Notarum Autor, ut oſtendat, non parum eos falli, qvi præter delectationem nihil in Poëtarum monumentis reperiri arbitrantur. Nam uti Poëtas alios, tanqvam humanæ Sapientiæ Doctores & Civilis Prudentiæ Magiſtros, introduxit alibi, cum Rappolto, Anteceſſore ſuo, ad Philoſophiam eos exigens, id eſt, Philoſophorum dogmata ex Poëtarum ſcriptis collecta erudito orbi ſiſtens: ita optimum Superioris Seculi Poëtam, Petrum Lotichium Secun-

Digitized by Google

cundum, in medium nunc producit, velut locupletem antiqviorum temporum & historicæ veritatis testem.

Primam Scripti partem ipsa facit Ecloga, è tersis politisqve Lotichii Poëmatis, sepositis tantisper aliis, huc translata. Cujus textui plenâ deinde manu flores adsperfit, è Philologorum partim, partim Historicorum hortis atqve Viridariis decerptos, sedulus ἀνθολογέρφος. Cum enim Carmen hoc Heroicum, in Saxoniæ Ducis JOHANNIS WILHELMI, & Palatinæ Principis DOROTHEÆ SUSANNÆ Illustrisimas Nuptias conscriptum, Celsisimos Sponsi atqve Sponsæ Majores inde ab Origine prima repetat; non modò ipsum argumentum Carminis, partes, atqve genus ex historiæ propriæqve artis legibus Autor explicat; sed uberiùs qvoqve de Serenisimæ Utriusqve, cùm Saxonicæ, tum Palatinæ Domûs origine, Majoribus, Heroum, qvos utraqve habuit, rebus domi forisqve præclare gestis, de Germaniæ populis antiqvis, metallifodinis hinc inde per Sudetum juga repertis, Urbium, qvin & Academiarum incunabulis, Nominibus, Insignibus, & incrementis, de arcibus prædatoriis & earum destructione, aliisqve rebus canam antiqvitatem spirantibus disserit, Illustri Epithalamio ubiqve duce usus atqve indice: idqve eo facit compendio, ut Historia Saxonica & Palatina antiqvior, velut in nuce exhibita hoc ipso commentario fuisse videatur. In extremo geminus, pro Philologicarum & Historicarum rerum discrimine, indiculus occurrit.

LA COSMOGRAPHIE AISÉE, CONTENANT LA SPHERE, l'usage du Globe terrestre, & la Geographie &c. par Gilles de Launay.

i. e.

COSMOGRAPHIA FACILIS, SPHÆRICAM, USUM GLOBI terrestris, & Geographiam complexa.

Auctore Gv. Launayo. Parisiis 1681. in 12.

LIbellus hic, in gratiam Nobilitatis, Cosmographiam compendio complexus, post communissima de Corporibus Cœlestibus, juxta Ptolemæi hypothesin, & Elementaribus, ad placita Aristotelis, præmissa; Sphæræ artificialis circulos, ut & Globi terrestris usum, per vulgò hic tradi solita, explicat. In Geographiâ Terrarum continentium, Marium &c. partes generatim recensuisse contentus; soli Europæ specialius describendæ, sed strictim, operam (nisi qvod suæ Genti præcipui qvid Gallus indulsit) impendit.

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicatæ Lipsiæ
Calendis Martii, Anno M DC LXXXII.

THE COMPARATIVE ANATOMY Of Stomachs and guts begun: by Nehemjah Grevv M. D. Fellovv of the Royal Society, and of the colledge of Physitians.

i. e.

Inchoata Anatome comparativa ventriculorum & inteſtinorum: auctore Neh. Grevv M.D. Regalis Societatis & Collegii Medici Collegâ. *Londini in fol. 1681.*

Liber hic *Musèo Societatis Regalis* à Clariſſimo Auctore Appendicis in modum annexus eſt, qvo inteſtinorum & ventriculorum ſtructuram, pro animalium eorumqve alimenti varietate diſtinctam exponit.

Cap. I. exhibet anatomen *Ventriculi* & *Inteſtinorum* ſex Qvadrupedum carnivororum, ſc. *Muſtelæ*, *Furonis*, *Putorii*, *Felis*, *Canis*, *Vulpis*, in iisqve ad tria inprimis reſpicit. 1. *Ad ſtructuram & texturam harum partium*, tam qvoad ſubſtantiam plus minus membranoſam vel carneam, qva ratione inteſtina felis in muſculare & membranaceum dividuntur, qvàm qvoad earundem ſecundum tres dimenſiones qvantitatem: unà cum reſpectivis earum differentiis, cùm muſtela ſimpliciſſimam inteſtinorum habeat conformationem, canis & vulpes ſolum obtineant cæcum, omnia careant colo.

Digitized by Google

2. *Ad glandulas* inteſtinorum horum animalium, non in muſtela qvidem, at in cæteris, præſertim qvatuor ultimis, copioſas; easqve vel *ſociatim* in racemos junctas, & has fere minores, ex oppoſito inſertionis vaſorum in inteſtina ſitas, qvorum racemorum qvilibet *pancreas inteſtinale* vocari poſſit, ſaltem qvod non unum communem ductum habeant, cum ſingulæ glandulæ propria habeant ſua orificia mucoſi liqvoris excretoria: vel *ſeparatim* hinc inde diſperſas, easqve majores ac ampliores. 3. *Ad folliculos* binos ſive ſacculos prope anum ſitos, qvibus omnia hæc animalia gaudent, & qvos exiſtimat proprios ſaltem carnivoris qvadrupedibus, interius cavos, & liqvorem, fœtorem animali proprium ſpirantem continentes; qvos analogos arbitratur iſtis folliculis, in qvibus Zibethum in Civetta continetur. Speciatim in muſtela expanſus eſt ſuper hos folliculos ſphincter, qvi eos & anum unà comprimendo, ad ſimultaneam evacuationem has partes cogit.

Cap. II. Ventriculum & Inteſtina *Talpæ*, qvæ inſectis veſci videtur: it. *Erinacei*, *Sciuri* & *Gliris*, qvi principaliter fructuum voraces, conſiderat.

Cap. III. Ubi de Ventriculo & Inteſtinis animalium, qvæ ſimul ſunt frugum & graminis voracia, ut *Cuniculi*, *Eqvi* & *Porcelli*, tractat, inter alia in genere, ſimplex eſſe cæcum horum animalium, non duplex, contra Gliſſonium obſervat. In ſpecie in Cuniculi inteſtinis ſtructuram Cæci mirabilem, tam qvoad magnitudinem, qvàm qvoad valvulam, in linea curioſè ſpirali, ab uno extremo Cæci ad alterum extenſam: Gulæ Eqvinæ amplitudinem, craſſitiem, ruborem &c. proprietates Gulæ in omnibus voracioribus animalibus; Inteſtinorum, præſertim Cæci, & qvaſi triplicis Coli ſingularis ſtructuram, tàm qvoad amplitudinem, qvàm qvoad qvadruplex ligamentum, dicta inteſtina in debita figura conſervans, & in plures cellulas ampliores & anguſtiores contrahens: Pòſt Porcellini ventriculi qvaſi duplicis, ventrem magnum inſtar carnivororum qvadrupedum figuratum & muſcularem, ibiqve ex oppoſito pylori ſituatam rotundam carunculam, magnitudinis avellanæ, ceu obturaculum pylori, partem huic animali propriam, appenſumqve majori illi, ſimili modo ac cæcum aliis inteſtinis, ex ſiniſtro latere alium minorem ventriculum, ob id cæcum vocandum, & mediante ligamento muſculari, tanqvam ſemivalvulâ à

priori

priori ſeparatum deſcribit. Qvoad inteſtina in ſex vel ſeptem differentias diſcriminanda, ex omnibus qvadrupedibus, porcelli & eqvi Cæco peculiare eſſe notat, qvod ejusdem cum Colo ſint ſtructuræ: ſicut ex omnibus qvadrupedibus, his ipſis & cuniculo (forſan etiam aſino ac lepori) proprium ſit, qvod geminum habeant Colon.

In *Cap. IV.* de animalibus qvadrupedibus graminivoris, *Ove & Vitulo* agit; ubi conſiderandam proponit gulæ ovinæ curioſam texturam ex qvinqve membranis: qvarum intima & extima cuticulares ſunt, illa inſuper glanduloſa, candida, & friabilis. Cui proxima eſt nervoſa, in hoc & qvibusdam aliis animalibus adeò denſa, ut propriè corpus nervoſum dici qveat, compoſitum ex fibris partim ſecundum longitudinem gulæ extenſis, partim per transverſum ad binas muſculares membranas excurrentibus: adeoqve tendo ſit duarum proximarum muſculoſarum membranarum, qvarum fibræ nec ſpirales ſimpliciter ſecundùm *Stenonem*, nec decuſſatæ tantùm ſecundùm *Williſium*, ſed mixtâ qvadam ratione, ex adjecto ab Auctore ſchemate rectiùs intelligendâ, inſtar ſcuticæ, qva eqvi incitantur, formatæ ſint. His qvatuor ventriculi & inteſtinorum ſex vel octo connectuntur. Cum modò recenſitis, qvoad numerum, texturam & figuram, Gula & Ventriculus *Vituli* conveniunt: inteſtina verò in ſeptem vel novem partes diviſibilia, multùm ab iſtis Ovium differunt; ſpeciatim horum partes tertia, qvarta & qvinta, glandularum copia præ iſtis ovium maximè conſpicuæ ſunt.

His præmiſſis, *Cap. 5. 6. & 7.* uſum harum partium, qvantum ex anatomica ſtructuræ earum conſideratione explicabilis eſt, ſubjungit: Pluribus Gulæ, officium deglutiendi, evomendi, eructandi vindicans: oſcitationem & expuitionem contra Williſium ab eadem removens: contra qvem pariter genuinum gulæ motum, tàm ſub deglutitione deorſum, qvàm ſub evomitione ſurſum exponit, idqve præſertim eleganti, qvam ſupra attigimus, gulæ Ovillæ mechanicâ. Simili modo ex ſtructura partium ventriculi, præter alios uſus, qvintuplicem ejus motum, corrugationem, adſtrictionem, undulationem, convulſionem (pro vomitu) & voluntariam motionem (pro ruminatione) eruit: modum ejus perſpicuè ubiqve explicans. Idem circa inteſtinorum uſum & officium, ſecundùm eorum ſtructuram diverſimodè exponendum agit: Speciatim Cæco inteſtino triplex officium aſſignat: 1. exactiorem

alimentorum coctionem. 2. alimentorum & excrementorum receptionem. 3. contenti fluidi ejectione, excernendorum ex inferioribus promotam exeretionem. Glandularum verò intestinalium muco tribuit hunc usum, ut lubrica intestina reddat, & ceu qvoddam fermentum alimentorum colliqvationem adjuvet; sicut in Diarrhœis naturalibus & artificialibus per illas ipsas humoris evacuandi, ex sangvine fiat separatio.

Cap. VIII. Ventriculos & Intestina Avium examinat. Ex qvorum qvadraginta speciebus dissectis, tantùm tredecim recenset Anatomen. 1. *Cassovvarii.* (avis nobis incognitæ) 2. *Ululæ.* 3. *Cuculi junioris.* 4. *Galli gallinacei.* 5. *Columbæ domesticæ.* 6. *Monedulæ.* 7. *Sturni.* 8. *Luteolæ.* 9. *Rubiculæ.* 10. *Torqvillæ sive Verticillæ.* 11. *Terrancolæ.* (*Calandræ Carletoni*) 12. *Junconis* sive passeris arundinacei. 13. *Hirundinis domesticæ.*

Circa horum Anatomen in genere observat, qvòd omnes ferè aves bina Cœca habeant: qvæ obtusos faciant angulos cum recto contra *Willoughbys* Ornitol. Speciatim omnia gallinaceorum anatumqve genera duo cœca admodum longa obtinere, qvæ in Gallo in rectum hiant, sive aperta sint. *Torqvillam* verò cœco carere. Rectum prope anum in qvamplurimis avibus silvestribus amplum, adeoqve ferè pyriforme esse: *Cassovvarium, Cuculum, anatem silvestrem, qverqvedulam,* & omnes hujus speciei, ingluvie destitui.

Porrò qvoad *Galli Gallinacei* Ventriculum, in multis consentit Autor, cum iis, qvæ *J. J. Peyerus* circa ventriculi gallinacei Anatomen aliqvot ab annis prodidit: (qvam ipsam tamen, anno demum, post lectam hanc ab Autore coram Soc. Reg. Anatomen, sequenti, lucem aspexisse asserit) In hoc tamen diversus, qvod binis paribus musculorum, sive qvatuor illis, molam ventriculi juxta Peyerum conformantibus, ab Autore verò molaribus appellatis, adhuc duos alios musculos, qvorum unum ex parte sinistra, *deductorem*, alterum ex parte dextra, *reductorem* appellitat, superaddit. Circa *Columbas* verò notat earum ingluviem, in *domesticâ*, parte inferiore, sex vel septem glandulosis laciniis, eleganti figurâ expressis, concinnè instructam: In *Columba Turcicâ* verò curiosè præ cæteris conformatam & triplici qvasi ventre constantem seu cavitate: In *Columba* item *gutturosa* similis ferè figuræ; gulam verò admirandæ extensibilitatis, modò tantil-

tantillum inflectur. Ventriculos harum, similes gallinaceo, memorat. Circa intestina *Monedulæ*, observat fibras musculares primarias, secundùm longitudinem tenuium, & ex parte Recti qvoqve, curiosè esse sinuatas sive laciniatas, qvalem structuram supra in intestinis Talpæ qvoqve notaverat, qvibus aliæ circulares, istas lacinias æqvaliter dividentes, superinstratæ essent. Similem fibrarum intestinalium conformationem in aliis pluribus aviculis, utut non ubiqve eodem modo, nec eodem loco, v.g. in avicula Anadavadensi, Rubicilla, corruca, motacilla, passere solitario, passere domestico, fringillâ, sturno, luteola, hirundine &c. advertit.

His seqvente *Cap. 9.* usum istarum partium, in specie illarum ventriculi Gallinacei, & sinuatarum fibrarum intestinalium, subjungit.

Deniqve *Cap. 10.* Ventriculum & Intestina Piscium considerat. Circa qvæ duo imprimis singularia notat: 1. multos non habere ventriculum, scil. in specialem cavitatem expansum, aut saltem exiguum, ut *Salmo*, *Tinca*, *Barbus*, *Abramus* sive *Cyprinus latus*. 2. Multos plura habere cœca, tria vel qvatuor *Percam*, novem vel decem *Rubellionem*, supra triginta *Truttam*; supra qvadraginta invicem coacervata, *asellum majorem & mollem*: *Salmonem* circiter octoginta, intestino crassiori successivè, simili ferè modo, ac juba collo eqvino adhærentia, qvæ ab aliis qvibusdam prostot pancreatis habita fuerunt.

JOH. CHRISTOPHORI VVAGENSEILII, TELA IGNEA SATANÆ.

Altdorfi Noricorum. A. 1681.

Prostat Noribergæ apud Jo. Hoffmannum & Francofurti ad Mœnum apud Jo. David Zunnerum in 4to.

COntinentur hoc Volumine arcani & horribiles Judæorum adversus Christum Deum & Religionem Christianam Libri *ἐνένδοτοι*, qvos ex Europæ Africæqve latebris erutos in lucem hoc fine protrusit Autor, ut Theologi Christiani ad tanto rectius meditandum ea, qvæ conversionem miserrimæ Gentis Judaicæ juvare possunt, occasionem nanciscerentur. Siqvidem ex istis ita productis Libris satis

ſuperqve innoteſcit, qvid in Chriſtianæ religione Judæi deſiderent ac reprehendant, qvidve ex Cacodæmonis ſuggeſtione obſtare arbitrentur, qvo minus illam tanqvam veram poſſint admittere.

Sunt autem Librorum iſtorum numero qvinqve. *Primus* eſt *Carmen Memoriale Libri Nizzachon à R. Lipmanno*, qvi ſeculo poſt Chriſtum natum XV. vixit, *compoſiti*. Scripſerat is primò Librum prolixum, cui *Nizzachon* h. e. *Victoria*, nomen fecerat, eò qvod in eodem ſe omnes Chriſtianorum copias, qvas in ſui ſacrorumqve ſuorum defenſionem ex Veteri Teſtamento legere ſolent, fudiſſe & conjeciſſe in turpem fugam ſibi viſus fuerat. Idem confecto infelici hoc opere, memoriæ tribulium conſulturus, potiora ejus argumenta ſtrictim & breviter *Carmine* complexus eſt, idqve ediſcendum propoſuit, ut reſponſiones adverſus Chriſtianos tanto magis in promtu haberentur, ſi ex improviſo cum his agendum eſſet. Ipſum Librum Judæis creptum pridem publici juris fecit *Theodoricus Hackſpanius*: Carmen autem *Lipmanni*, qvod Hackſpaniano MS. deerat, *Wagenſeilius* ex *Gvil. Henr. Vorſtii*, & uno ſuorum Codicum primus in lucem emiſit.

Alter eſt *Liber Nizzachon Vetus Autoris incogniti* ex MS. Bibliothecæ Argentoratenſis, à Dn. *Sebaſtiano Schmidio*, communicato, qvi uti Hackſpaniano multò antiqvior (nam Seculo XII. hunc Autor fœtum enixus eſſe videtur) ita & longè neqvior ac planè talis, qvem omnia ſecula obſtupeſcent. Habuit eundem hunc Librum *Sebaſtianus Munſterus*, & qvia is complura ex eo fragmenta Commentariis in Vetus Teſtamentum & Matthæi Hebraicum Evangelium inſeruerat, ideo pridem deſiderium cepit Eruditos integro ſcripto potiundi. De cætero, totus refertus eſt mendaciis, qviqve ipſa Veteris Teſtamenti teſtimonia mirè corrupta ac depravata paſſim exhibet, idqve ex induſtria Autoris, nullo Scribarum vitio; unde & aliqva pronunciata pro divinis obtrudere laborat, qvæ nuſpiam in S. Codice comparent.

Tertius ex eodem Codice Argentoratenſi exhibet πλοκὸν ſive Cimmum qvendam ex duabus Diſputationibus, ob ſtylum, homines altercantes, & ipſam rem, planè diverſis implexum confuſumqve, ſed à *Wagenſeilio* evolutum ac bene diſtinctum. *Prior Diſputatio inter R. Jechielem & Nicolaum* qvendam, qvi à Judæis ad Chriſtianos ſeceſſerat, Lutetiæ habita: *Poſterior* verò inter *Nachmanidem & Antagoniſtas*

Digitized by Google

gonistas Fratrem Paulum, Fratremqve Raymundum Martini, illum ipsum, cujus Liber *Pugio fidei* inscriptus in omnium manibus versatur, præsente *Jacobo Tarraconensis Provincia Rege* institura fuit. Utraqve disputatio eodem ævo peracta, & hæc qvidem anno post Christum natum 1263. Prioris contentionis vix alii meminerint: posterior inter Christianos famosa est, deqve illa *Franc. Bosquet* in Epistola, qvæ *Pugioni fidei* præfixa est, ad *Josephum de Voisin* nonnulla perscripsit.

Qvartus est *Chisuk Emuna* h. e. liber *Munimen Fidei* autore R. *Isaaco* Filio Abrahami, cujus in Lingvam Hispanicam conversi, Theologus magni nominis *Joh. Müllerus* in optimo Libro, qvem adversus Judæos Germanicè conscripsit, passim non meminit tantùm, sed & ferè totum confutavit. Dignum sanè hoc *munimentum* est, in cujus disturbationem Christiani nervos intendant suos, qvando non extat aliud Judæorum in hoc infelici argumento scriptum, qvod magis eos in erroribus suis confirmet, veritatisqve agnitionem impediat. Ipsa Lectio facilè cuiqve prodit, circa medium superioris seculi demum conceptum esse tetrum ac stygium hunc fœtum. Sed qvò recentior, eo est neqvior, ferocior & ad fucum faciendum aptior. *Wagenseilius* ipsum ex MS. Africano. qvo ipsum in Abyla versantem *Judæus* qvidam donaverat, primus edidit.

Qvintus & *Ultimus* est Liber *Toldos Jeschu*, in qvo totam vim, nervosqve universos ac artus suæ exercuit erga Deum blasphemiæ Pater omnis doli ac fraudis Diabolus, horrenda & abominanda mendacia de vita & gestis Messiæ Ἰησοῦ Θαύματος, ac Ecclesiæ ejus initiis inter recutitam Gentem disseminans. Istum nefandum Libellum solo Latino idiomate Parti II. c. 8. *pugionis* sui primus inseruit *Raymundus Martini* circa finem seculi à nato Christo XIII. Inde haut multò post *Porchetus Salvaticus* Monachus Carthusianus in suam adversus Judæos commentationem transcripsit. *Lutherus* denique ex *Porcheto* eundem Germanicum fecit, in cujus Tomo IIX. Jenensi comparet. Hebraicum tandem Exemplar, qvo hactenus eruditus orbis caruit, magno labore summoqve pretio sibi comparatum hîc evulgavit *Wagenseilius*. Qvi præterea ad hos qvinqve Libros jam recensitos, *Interpretationes Latinas* exqvisitissimas adjecit, & sedulam solidamqve *Confutationem*, tum *Carminis R. Lipmanni*, tum *Libri Toldos Jeschu* con-

concinnavit. In *Præfatione* autem totius voluminis longè doctissimâ lectuqve dignissimâ *rationes*, qvæ ipsum ad hos libros evulgandos impulerint, gravissimo stylo exposuit, multa simul inspergens alioqvi parum in vulgus nota, de *modo*, *qvem Tribunal Romanum in Librorum censura & proscriptione observare solet*, *de Talmude Judæorum*, *de Conversionis Eorundem negocio feliciter & cum successu a Christianis tractando*, deqve hujus generis aliis pluribus.

In fine voluminis accedit *Mantissa de LXX. Hebdomadibus Danielis* adversus *Johannis Marshami Equitis Aurati Angli* novam earundem interpretationem, qva is in Libro, qvi *Canon Chronicus* inscribitur, ac *Londini* primum anno 1672. editus, & postea *Lipsiæ*, non sine præfatione tamen, ut alia, ita & hoc paradoxum notante, a. 1676. recusus est, orbi Christiano vult persvadere, finem septuaginta illarum Hebdomadum haut sanè propriè ad Christum, sed ad Antiochum Epiphanem attinere, atqve hunc verè significare omne illud vaticinium. Cujus novæ interpretationis accuratum examen instituens *Noster* in illa Mantissa, totius Christianæ Ecclesiæ, qvæ est, qvæ ullis unqvam seculis fuit, causam masculè defendit, & Classici Spiritus S. vaticinii, qvo pro columna & firmamento Ecclesia semper usa est, autoritatem egregiè contra omnia machinamenta *Marshami* tuetur.

JOBI LUDOLPHI
Aliàs LEUTHOLF Dicti, *HISTORIA Æthiopica, sive brevis & succincta Descriptio Regni Habessinorum, qvod vulgò malè Presbyteri Johannis vocatur.*

Francof. ad Mœnum. A. 1681. in fol.

MAgnam sanè operam & curam Historiæ Æthiopicæ seu Regni Habessinorum condendæ insumpsit Vir Nobilissimus & Lingvarum Exoticarum callentissimus Dn. *Jobus Ludolphus* S. Cæsareæ Majestati, ut & Seren. Electori Palatino à Consiliis, & hoc tempore Ser. Ducis Saxo-Vinariensis ad Conventum Francofurtensem Legatus. Nam qvicqvid de nominatæ gentis notitiâ haberi hactenus potuit, id magno ipse studio, nec minori sumptu undiqve collegit, convenientiqve

venientiqve pòst digessit ordine; plurimum tamen passim tum Patrum Societatis Jesu, qvi sibi Sediqve Romanæ Regnum illud aliqvot annis obnoxium habuerunt, Relationibus annuis, compositæqve ex iis à *P. Balth. Tellezio* sermone Lusitano Historiæ Æthiopicæ: tum Habessini cujusdam exulis *Gregorii*, qvo Romæ primùm, pòst & in Germania longo tempore familiariter fuit usus, narrationibus tribuens.

Totum opus libris qvatuor constat. Qvorum *primum* ab Etymologia ipsius nominis, qvo Abyssini vocantur, seu rectius Habessini, auspicatur, illudqve ab Arabica voce *Habesh* mixturam seu colluvionem gentium denotante derivat, Habessenis ipsis hanc ob causam exosum. Inde situm Regni, & cœli illud ambientis soliqve genium, provincias, altissimos montes, flumina, metalla, varii & rari generis animalia, ac plantas describit; novas etiam easqve accuratiores Tabulas Geographicas pollicitus. Inter flumina *Nilus* eminet, de cujus fontibus, Antiqvitati tamdiu sollicitè qvæsitis, ac in Habessinia tandem Patrum Societatis Jesu solertiâ detectis, cursu item, & duobus alveis, qvorum sinistrum *Nigrin* fluvium esse pro comperto habet, curatè agit; ac num diverti ab Habessinis Nilus, ne in Ægyptum fluat, sed in mare Rubrum exoneretur, possit, qvod multis creditum Tellezius negaverat, non perfunctoriè disqvirit. Inter herbas Regionis illius ob vim alexipharmacam memorabilis ea est, qvam *Assazoë* vocant. Nam tanta ejus contra venenum efficacia perhibetur, ut umbra etiam illius stuporem viperis inducat, possitqve serpentes & hydros impunè tollere & manibus tractare, qvi radicem herbæ illius comederit. Ex qvo argumentum ducitur, non alio olim, qvàm hujus aut similis herbæ remedio Psyllos, decantatissimam Africæ gentem contra serpentum morsus fuisse usos.

Libro *secundo* Regum Æthiopiæ Historiam, Regnatricem Domum, formam regiminis, ac cætera, qvæ Politicæ inqvisitionis sunt, prosequitur. Et antiqvitate qvidem originis Principes orbis universos Habessini Reges superant, si, qvod jactant, ab ipso *Salomone* genus ducunt. Reginam enim Sabæ, qvam Hierosolymam Salomonem salutatum venisse sacræ literæ testantur, ex Salomone filium *Menilehecum*, Habessiniæ pòst Regem, suscepisse, illiusqve posteros ad annum usqve 960. à Christo nato continuâ serie regnâsse: Tum

verò Familiam *Zageam* invasisse Regnum, & trecentis ac qvadraginta annis tenuisse : ast circa annum Christi 1300 *Salomonæam* Familiam Regno restitutam per *Icon-Amlacum* fuisse, longo sed ambiguo commento tradunt. Qvæ uti sunt incerta, sic facilè fidem facit Auctor, potentiam illorum Regum olim formidandam exteris fuisse; etsi non dissimulat, eam *Adelensium* primùm bellis, pòst vicinorum *Gallanorum* vi, ac intestinis deniqve dissensionibus adeo fractam, ut hoc tempore Habessiniam qvis in ipsâ Habessiniâ vix invenerit.

Cæterùm, tradente Ludolpho, Despotico Reges imperio in subditos utuntur; nec proprii qvicqvam privati, paucissimos si exceperis, habent, sed fundi omnes atqve prædia Regis esse, ac precariò à subditis possideri censentur. Reditus tamen Regii pro Regni amplitudine non adeo magni sunt, nec in pecunia numerata, sed in proventibus Regionum naturalibus consistunt. Aulæ splendor minimè ad formam Europæorum. Ne palatia qvidem Reges superioribus temporibus habuêre, tentoriis contenti; primusqve Regi domum Europæo more hoc nostro Seculo P. *Petrus Pays, Gorgora* in peninsula qvadam lacus Tzanici, ubi hybernare Rex consveverat, exstruxisse memoratur. Mensæ Regiæ apparatus nullo luxu : non orbibus, non cultris, non cochlearibus appositis, imò ne salino qvidem. At in eo tamen supervacaneam majestatis curam mireris, qvòd Principes non ipsi cibum ori admovere sustinent, sed per famulos sibi in os ingeri ac inferciri, velut altiles apud nos aves saginantur, curant. Unum supereſt, qvod, etsi singula attingi non patitur instituti ratio, prætereundum tamen non fuit : remedium per qvod regnatricis Domus concordia apud Habessinos longo tempore stetit. Scilicet ne qvæ turbæ dari ab illis possent, qvi sanguinis jure tumidi rapere qvàm expectare imperium malunt, Reges Habessini olim filios suos, qvam primùm res novas moliri per ætatem viderentur posse, in rupem qvandam relegare, ac arctâ in custodiâ asservare, à turbulentorum hominum commercio remotos, ac suo tempore & loco è rupe illa ad Regnum prodituros, inter Arcana Status habuêre. Qvem morem exeunte demum superiore seculo *Naodus* Rex, velut immitem, sed magno Regni, ut Auctor noster censet, malo abrogavit.

Liber *tertius* res Ecclesiasticas Habessinorum complectitur. Ad Christia-

Christianam eos religionem, *Frumentii* operâ, *S. Athanasii* Alexandrini Patriarchæ temporibus conversos, Habessinorum pariter, ac Græcorum Latinorumqve Scriptorum auctoritate facilè probatur; nec immeritò ab Auctore *Cedrenus* & *Nicephorus Callistus* erroris arguuntur, conversionem Habessinorum sub *Justiniano* demum Imperatore factam arbitrati. A Catholica Ecclesia secessionem occasione Concilii Chalcedonensis, qvod hodieqve damnant & convitiantur, fecére, Jacobitarum Patriarcham spretis Melchitis secuti. Itaqve Alexandrinæ Ecclesiæ placitis subscripserunt, neqve ex illo tempore ad præsens usqve seculum à Majorum religione deflexerunt. Eo verò ineunte, cùm Societatis Jesu Patres in Habessiniam, ut Romanæ eam Ecclesiæ subjicerent, magno numero venissent, scisi fuére in partes, Alexandrinam aliis, aliis Romanam religionem sectantibus, gravissimisqve inde bellis civilibus agitati; donec ad extremum, pulsis Regno Jesuitis, avita apud illos religio prævaluit. Ejus verò ritus si spectemus, derivantur illi partim à Judæis, ut circumcisio, abstinentia à carne suillâ, aliaqve: partim à moribus antiqvæ Ecclesiæ, ut vita ascetica, etsi hoc tempore valde soluta: partim ab Ecclesia Romana, ut oratio pro defunctis ac sanctorum, præcipuè B. Mariæ virginis, invocatio. At in aliis doctrinæ capitibus à Romana Ecclesiâ multum Habesseni disident. Nam ut alia taceam, nec primatum Episcopo Romano Oecumenicum concedunt, neqve communionem ut vocant sub una probant, negantqve cum Græcis omnibus Spiritum Sanctum à Filio procedere. Qvæ omnia diligentissimo studio ab Auctore uberiùs explicantur.

Qvartus liber rebus Habessinorum privatis describendis occupatur, eò brevior, qvò magis & res literaria, & commercia, atqve opificia sunt apud Habessenos tenuia. Neqve plura nos iis, qvæ excerpere ex doctissimo opere visum fuit, addimus; nisi qvòd veniam nobis daturum Nobilissimum Dn. Auctorem speramus, si promissi illum admoneamus, publicoqve adeo rogemus nomine, ne uberioribus, qvos pollicitus est, commentariis carere diutiùs Literatum Orbem patiatur.

LE GRAND DICTIONAIRE HISTORIQVE, ou Le Mélange curieux de l' Hiſtoire Sacrée & profane. Par M. Louys Moreri, Pretre, Docteur en Theologie. à Lyon. M DC LXXXI.

Magnum Dictionarium Hiſtoricum, ſeu Sacræ & Profanæ Hiſtoriæ curioſa Permiſtio, Auctore Ludovico Moreri, Presbytero, Theologiæ Doctore. Lugduni M DC LXXXL. in fol. 2. voll.

LExica Hiſtorica componere aggreſſi multi ſunt: aſt palmam omnibus vaſto hoc opere diligentiſſimus Auctor eripuit. Utiqve accuratum æqvè ac abſolutum Dictionarium Hiſtoricum lucem hactenus non adſpexit; qvodqve mireris, annorum non ita multorum induſtriâ illud ab Auctore confectum eſt. Nam anno ætatis ſuæ trigeſimo ſeptimo fatis conceſſit, brevis vitæ luculento hoc illuſtriqve monumento relicto. Continentur autem eo, uſitato Lexicographis ordine

Vitæ Patriarcharum, Judicum, & Regum Veteris Teſtamenti; Summorum Eccleſiæ Pontificum; Patrum Sanctorum & Doctorum Orthodoxorum, Epiſcoporum qvatuor Eccleſiarum Patriarchalium, Cardinalium, Prælatorum celebrium, & Hæreſiarcharum: Vitæ item Imperatorum Romanorum, Græcorum, Germanorum, Chriſtianæ, paganæ, Mahomedanæ religionis; Regum, Principum illuſtrium, & Imperatorum bellicorum; Auctorum Græcorum & Latinorum, veterum æqvè ac recentiorum; Philoſophorum, Inventorum artium, ac aliorum cujuscunqve profeſſionis, eruditione, ſcriptis, aut actione qvadam ſpecioſa illuſtrium: Nec non Libri paulo majoris momenti ab Auctoribus editi; Opiniones ſingulares Philoſophorum; & potiſſima dogmata Hæreſiarcharum: Porrò Deſcriptio Statuum, Imperiorum, Regnorum, Provinciarum, Urbium, Inſularum, Montium, ac fluminum, in veteri ac nova Geographia occurrentium; ubi regionum fines, ſitus, ac qvalitates, populorum verò mores, conſvetudines, Imperium civile, ac Religio exactè referuntur: Qvin & Hiſtoria Conciliorum generalium & particularium, Synodorum, Conciliabulorum, & alio-

Digitized by Google

& aliorum conventuum Ecclesiasticorum, Descriptioni urbium, in qvibus celebrata fuére, passim inserta: Item Nomen, fundatio, ac propagatio Religiosorum & Militarium Ordinum, Fundatorum vita, Genealogiæ, & actiones memorabiles plurium Familiarum illustrium: Historia deniqve Fabulosa Deorum, & Heroum, ex antiqvitate gentili.

Cuncta verò observationibus & Dissertationibus eruditis exornantur, tum pro explicandis difficultatibus Chronologicis, tum pro decidendis controversiis Historicis; qvodqve omnium maximè placet, diligenti ubivis studio Auctores, iiqve selectissimi allegantur, qvorum fide singula tradita sunt, qvosqve consulere possunt, qvi unum alterumve uberiùs edoceri desiderant.

BALTHASARIS STOLBERGI, P. VVITTEB.

De Solœcismis & Barbarismis Græcæ Novi Fœderis Dictioni falsò tributis, ut & de Cilicismis aliisqve à D. Paulo nonè usurpatis, Exercitationes VII. qvibus varia Scriptura S. Nov. Testam. loca explicantur & illustrantur.

Wittebergæ A M.DC.LXXXI. in 4.

Cum de indole styli N. Testamenti, ejusqve puritate, varii prostent commentarii, tum illud qvoqve in vulgus notum est, alios post *Erasmum*, viros doctos inventos esse, qvi Ejusdem dictioni Græcæ Solœcismos & Barbarismos tribuerent. Horum sententia cum nec solidæ eruditionis gravitate subnitatur, nec utilitatis ac ædificationis qvidqvam habeat, inter alios eam nuper impugnandam sibi sumsit vir Græcè doctissimus, *Balthasar Stolbergius Græc. liter. in Academia Wittebergensi Professor clarissimus.* Qvi dum aliqvot illustriora N. Testamenti loca, ab hac profana cavillatione liberat, simul in *Dissertatione sexta* Hieronymi sententiam D. Paulo Cilicismos tribuentis examinat, qvâ occasione dicta Apostoli *Coloss. II. 18. Rom. VI. 19. 2. Cor. XI. 9. 1. Cor. IV. 3.* illustrantur.

TELLURIS THEORIA SACRA,

Orbis nostri Originem & mutationes generales, qvas aut jam subiit, aut olim subiturus est, complectens. Libri duo priores de Diluvio, & Paradiso.

Londini MDCXXXI. in 4.

AUtor operis, docente Epistolâ dedicatoriâ, est *T. Burnetius*, Scriptor Anglus; qvi supra vulgus hominum philosophaturus, &, qvantum in ornando argumento, utut paradoxo, valeat, ostensurus, omnes, sumptô à primævo Chao tenerisqve rerum principiis exordiô, naturæ motus & renovationes ad earundem rerum exitum supremum perseqvi in hac *Theoriâ* proposuit. *Sacram* appellavit, qvòd non communem telluris Physiologiam, sed majores mundi vicissitudines, qvarum Scriptura sacra meminit, respiciat: alibi, *Historiam Naturalem nascentis & denascentis mundi.*

Tametsi verò duplicis generis mutationes, qvas terrarum orbis videlicet aut jam subiit, aut olim subiturus est, promittat; in duobus tamen hisce libris non nisi de primo mutationum genere, qvo *Diluvium*, & *Paradisum* retulit, egisse deprehenditur: reliqvo, hodiernæ terræ & compagis mundanæ conflagrationem, ultimamqve mundi faciem qvod spectat, peculiarem adhuc librum destinavit: & de Diluvio qvidem prius agere, qvàm de Paradiso, voluit, qvod ordo probandi facilius in suâ sententiâ procedat à Diluvio ad Paradisum.

Primô ergo *libro*, ubi universalis Cataclysmi rationes sic exponere aggreditur, ut qvomodo factus ille fuerit, à mente humana possit comprehendi, hypotheseos (qvàm firmæ, nos non disputamus) locô ponit, *Diluvium Universale non contigisse simplici inundatione, aut solâ aqvarum redundantiâ, sed accessisse insuper dissolutionem exteriorîs telluris, & subsidentiam in abyssum magnam.* Qvatuor ille sectionibus constat: in *prima* ipsum non modò operis argumentum explicat, sed simul etiam, qvô armorum genere susceptam tueri causam velit: Divinis nempe monumentis & ratione naturali, seu cœlesti & naturali lumine; qvanqvam tutissimum esse ducat, in materia rerum naturalium respicere tantùm conclusiones Scripturæ genetales, summas rerum, & receptissima capita; partes verò, modos, & explicatio-

cationes ſpeciales ſuppleendas eſſe ex obſervationibus in ratione, ſcientiis, & experientiâ fundatis. Imò rebus naturalibus inveſtigandis qvi unicè incumbunt, iis in ſacrarum litorarum interpretatione nihil eſſe admittendum cenſet, qvod evidenter repugnet rationi & obſervationibus naturalibus.

Principiis probandi conſtitutis, Noëtici Diluvii hiſtoriam ex Sacris repetit, & rationes contra communem explicationem militantes, imò inſuperabiles, qvas vocat, difficultates adfert, qvibus adductum ſe fatetur, ut Diluvium aliô modô ſtatueret contigiſſe. Sex enim aut octo Oceanis mari partim, partim aridæ ſuperfuſis opus eſſe, ſuô qvôdam calculô nixus aſſerit, ut altitudinem maximorum montium mediterraneorum tranſcendant aqvæ: vel, molem aqvæ octoduplam totius aqvæ in Oceano contentæ neceſſariam eſſe, ad inducendum terris diluvium eô modô, qvô vulgò intelligi & explicari ſolet: Tantam autem aqvarum vim nuſpiam in rerum hac natura, neqve in regionibus mundi ſuperis & mediis, neqve in inferis & ſubterraneis reperiri poſſe. Imò ſi poneretur diluvii tempore adfuiſſe, an exonerari poſteà ſtupendâ aqvarum mole terra potuerit, dubitat. Eorum deniqve exceptiones, qvi, ut objectis difficultatibus argumentum hoc expediant, vel ad novam aqvarum creationem, & annihilationem confugiunt, vel certos diluvio limites ponere, & particulare facere malunt, diluit.

Alienâ remotâ hypotheſi ad propriam convertitur, & qvâ occaſione in eam deſcenderit, qvidve generatim alii Autores de diſſoluta, fracta, & deperdita terræ forma ſenſerint, *Severianus* nempe *in Hexaëmero*, *Poſtellus in Coſmographia*, & ex ſacris Scriptoribus *Moſes capite Geneſeos ſeptimô*, divus *Petrus capite tertiô ſecundæ Epiſtolæ*, ut & Petrini loci autoritate motus *Auguſtinus de Geneſi ad literam*, fuſius exponit.

Sectione ſecundâ hujus libri, refutatâ inter alia hæreſi de tellure æterna & ingenita, probat è Scriptura primùm, hinc è ratione naturali, & qvidem à priori, tellurem primævam, ſive qvæ primùm ex Chao emerſit, 1) alterius fuiſſe compagis & formæ ab hodierna: 2.) totam fuiſſe continentem ſine maris hiatu: totam levem &. æqvalem, ſine montibus: totam deniqve ſolidam (usqve ad abyſſum) ſine cavernis: eoqve 3.) talem & qvæ diſſolutioni eſſet obnoxia, & ex cujus diſſolutione

ſolutione oriretur neceſſariò univerſale diluvium. Qvò loco plura de Chaos motibus, & transformationibus ſucceſſivis, de gyro abyſſi, de ovo antiqvorum, qvod apud *Orpheum*, *Ariſtophanem*, *Plutarchum*, *Macrobium* & alios celebratur, qvaſi per digreſſionem, adducuntur.

Tertiâ ſectione ex hodiernæ telluris forma & facie, & contemplatione cavitatum Subterraneatum, Oceani, & Montium, tanqvam ex Phænomenis qvibusdam & effectis, à poſteriori oſtendit, regionem exteriorem terræ fuiſſe reipsâ diſruptam & diſſolutam eò modò, qvò ex cauſis antea deduxerat.

Ultimâ deniqve *ſectione*, totius primi libri recapitulationem, cum qvibusdam argumentorum Spicilegiis, proponit, nec tantùm ad ea, qvæ opponi explicationibus ſuis poſſunt, reſponder, ſed & eorum explicationes, qvi eadem Phænomena ruinis partialibus, terræ motibus, eluvionibus, & ſubterraneis aqvarum attritionibus, vel ignium eruptionibus imputant, refellit. Imò qvæ hactenus de terræ diſſolutione protulit, ad Planetas etiam & Planetarum maculas, ſed non niſi per conjecturam, transfert. Et utinam hac in parte nihil adhiberetur, qvod immotum hactenus diſcurſum mentis, è contemplatione divinorum operum, non cœli ſolius, ſed & terræ, immenſam Artificis atqve Creatoris ſapientiam, potentiam, atqve bonitatem æſtimantis, labefactet & impediat! Utinam telluris elegantiam, & orbis ordinationem atqve perfectionem non ex humani alicujus artificis cerebro æſtimaret, menſurâ ſanè petiniqvâ & admodùm fallaci!

Secundus liber, qvi de Tellure agit Primigeniâ, & de Paradiſo, tribus partibus abſolvitur: qvarum *prima* præliminaria continet de Phænomenis Paradiſi generalibus, & ſpecialibus: *ſecunda* qvæſtionem in hoc argumento principalem tractat de Paradiſi Loco: *tertia* veterum de Autoris ſententiis ſuffragia collecta ſiſtit. Phænomena Paradiſi generalia, id eſt, qvæ reliqvus orbis habitabilis cum Paradiſo communia, à noſtris verò ſeculis diverſa, habuit, primò recitat, & ſunt, ſumma cœli clementia, & æqvabilitas in recenti mundo & in Paradiſo: animalium ortus: hominum, qvin & cæterorum animalium longævitas: egregia fertilitas ſoli, morumqve & vivendi ratio ſimplex, qvoad victum, habitum, cætera: vita deniqve facilis & beata, qvorum tamen durationem inæqvalem fuiſſe notat.

Deinmonſtrat, Phænomena recenſita in tellure noſtrâ, ut hodie

Digitized by Google

die constitutum, neqve reperiri posse, neqve explicari juxta formam & situm hodierni cœli ac terræ, seu, quod idem est, stante hâc rerum compage. Cui contemplationi dum inhæret, simul de vera causa longævitatis Antediluvianorum: de causis senectutis in genere & brevitatis hodiernæ vitæ, nec non de machina & constitutione humani corporis, prolixius disserit, eorumqve opinionem, qvi annorum nomine in hoc calculo, menses, sive annos lunares menstruos volunt intelligi, confutat. Nam ex eadem semper naturæ facie, eôdem tenore, & perpetuâ cœli clementiâ & æqvalitate deducendam esse censet originem atqve veram rationem longævitatis antediluvianæ: vitæ nostræ verò brevitatem ab inæqvali anni forma & intemperata vi frigoris & caloris corpus alternatim impetentium, provenire. Hinc propriam hypothesin resumens, ostendere è diverso satagit, istâ rerum compage, qvalem libro primo jam signavit, admissâ, Phænomena memorata omnia repertum ibidem iri, & qvæcunqve alia de primævo naturæ statu hactenus vel certâ ratione, vel historia innotuerunt. Nec tantùm hypothesin suam, præsertim de telluris ad solem situ, non obliqvo aut inclinato, sed recto, explicat uberius & ad præsens institutum accommodat; sed ab hypothesi *Carteſii*, de orbe parato & omnibus vitæ commodis instructo oriosè in aëre per multa secula fluitante, etiam discernit: & qvamvis eum habeat pro Philosophorum omnium, qvi hactenus floruerunt, principe, aliqvot tamen defectibus theoriam ejus obnoxiam esse, non dissimulat. Objectioni præterea de immodico in tali Sphæra calore, sic occurrit, ut modos adferat varios, qvibus temperari solis ille æstus potuerit; causam postea mutati hujus situs ex mutato Centro gravitatis arcessit.

Phænomenis Paradisi generalibus aqvarum contemplationem subjungit, tanqvam Phænomenon speciale, nec ortum solum & motum, sed etiam exitum aqvarum & fluviorum in primigenia tellure explicat. Pro qvibus illustrandis, mox de figura ejusdem terræ agit, non accuratè Sphærica, sed ovali & oblonga, deqve fluviis, qvi statis temporibus inundant. Denique cum scripturarum dictis hactenus de primi mundi aqvis asserta confert, &, qvæ de constitutione primi mundi ab *Apoſtolo Petro*: de aqvis cœlestibus, de causis Diluvii superioris, apertisqve cœli cataractis: de fluviis Paradisi, nec non de iride, data Noæ post diluvium in signum ejus nunqvam rediturî, à *Moſe* profe-

runtur, ordine expendit eò fine, ut ſuæ inde theoriæ Philoſophicæ aliqvem cum Sacra hiſtoria conſenſum efficiat.

Præliminaria diſqviſitio excipit *de Loco* aut regione *Paradiſi*, cui argumento hujus libri principali inſtituta. Poſtqvam enim *Eugubini*, & Neotericorum, in Meſopotamia, vel alio Aſiæ tractu Paradiſum conſtituentium, opinionem refellit, Propriam ſententiam aperit, & ſitum Paradiſi in orbe ſive hemiſphærio non Boreali, ſed Auſtrali (neqve enim auferre telluri Paradiſum voluit, qvaſi in regionibus æris, aut in luna qværendus eſſet) cùm ex inſpectâ primæva naturæ facie, tum ex nonnullis veterum (qvos qvatuor claſſibus diſtinxit) dogmatis, qvæ inde fluxerunt, adſtruit: ſic tamen, ut non materiam hanc tantùm impeditam & vexatiſſimam, ſed & imperfectam ejus cognitionem tandem fateatur.

In poſtrema libri parte, coronidis locò, Veterum de mundi ortu ſtatuqve primævo placita annectit; non in hoc qvidem, ut theoriam ſuam aliorum teſtimoniis probet; ſed ut ingenia aſpera & propoſitorum tenacia, qvalia abſtractis rationibus difficulter tractari poſſint, humanioribus argumentis, à conſenſu gentium. teſtimoniis veterum, exemplis, & ſimilitudinibus petitis demulceat, animosqve in alteram partem nimis propendentes ad æqvilibrium reducat. Pro eorum verò numerò, qvæ tanqvam nova & ſingularia haberi ſuo in opere poſſint, poſtremam partem hanc in qvinqve articulos diſtribuit.

Articulò primò ſuam de Coſmogonia ſententiam cum Coſmogoniis aliorum confert; ac, ne qvis clavi ad explicandas Coſmogonias Antiqvorum neceſſariâ deſtituatur, notat *primò*, Antiqvorum Theogoniam nihil aliud eſſe, ac Coſmogoniam: & eorum Coſmogoniam nihil aliud, ac Geogoniam: *Secundò*, Antiqvos omnes, qvi originem terræ deſcribunt, ex Chao rem deducere: *Tertiò*, Coſmogonias Antiqvorum non ſtrictè & Philoſophicè explicare aut rertæ, aut alterius cujuscunqve rei formationem, ſed generatim & hiſtoricè memorare mutationes, qvæ advenerunt Chao: *Qvartò*, veteribus Philoſophis, qvi aut Poëtæ fuerint, aut Poëtarum ſimili, res naturales figuratè exprimere & ſaltem adumbrare in more eſſe poſitum.

A Coſmogoniis ergo profanorum, *Orphei*, *Heſiodi*, *Ariſtophanis*, *Plutarchi*, *Anaxagoræ*, *Achillis Tatii*, *Empedoclis*, *Parmenidis*, & *Ægyptiorum* exorſus, qvàm ſingulorum aſſerta ſuæ hypotheſi faveant, oſten-

Digitized by Google

ostendit. Hinc ad divina transit oracula, qvidqvè de ortu mundi prodant, ex *Geneſi Moſis* proponit, ex *Salomonis Proverbiis*, & ex *Jobo*. Supponit verò, ad Antiqvorum etiam Patrum testimonia provocans, neqve mundum Angelicum, neqve hujus mundi partes & regiones superiores, in mundo Mosaico comprehendi; qvippe qvæ eidem præextiterint per ignota sæcula; sed illas tantùm naturæ partes, qvæ ex terrestri Chao educi potuerunt. Qvod ut faciliùs obtineat, opinionem, qvæ omnia propter hominem esse facta asserit, non de toto universo exponit, sed de nostri solius mundi ambitu: Cosmopœiam dein Mosaicam cùm primò, tum *secundo capite Geneſeos* expressam contemplatur, & ab hac ad illam, qvæ à *Salomone*, & *Jobo* memoratur, gradum promovet.

Secundò articulò, antiqvam doctrinam inter Christianos de sublimi Paradisi loco contemplationi suæ conformem esse probaturus, parum qvidem sibi lucis ex *Homero* pollicetur, pensiles Alcinoi hortos recensente: ex *Hesiodo*, Hesperidum hortos ultra Oceanum locante: ex *Platone*, æthereæ cujusdam terræ mentionem faciente; apud Patres tamen, ut & seqvioris ævi Doctores Christianos sententiam de sublimi loco Paradisi receptissimam esse, allatis eorumdem testimoniis evincit.

Tertiò articulò, assertam novitatem montium, maris, & insularum non repugnare veterum placitis, duplici ratione, apertis scilicet verbis, & conseqventiarum nexu ostendere conatur. Nam eam in rem loca ex *Historia Scholastica*, *Glossâ ordinaria in Geneseos septimum*, ex *Alcuino*, *Rabano Mauro*, & ex *Beda* profert; & ex eo, qvòd mundum antediluvianum ἀνομβρον, sive impluvium dixerint, hunc in modum arguit: *Ubi nulla pluvia, ibi nulli montes, ubi nulli montes, ibi nullum mare: ubi nullum mare, ibi nulla insula:* igitur, *ubi nulla pluvia, ibi nec montes, mare, aut insula.*

Articulò qvartò, qvod de figura telluris primæ oblongâ & ovatâ dictum, nec id autoritate veterum destitui, ex eorum svadet sententia, qvi sive Scaphæ, sive Cylindri, sive nucis pineæ formam ei tribuerunt; præterqve *Parmenidem*, testes hujus rei citat antiqvissimos naturæ mystas ex Philosophia *Orphica*, *Phœnicia*, *Ægyptia*, *Persica*, & aliorum. Qvâ occasione rursus in contemplationem doctri-

næ de Ovo mundano dilabitur, ex ea eum figuram mundi, tum formam internam & modum originis derivans.

Qvintò denique *articulo*, testimonia veterum, *Diogenis*, *Anaxagoræ*, *Empedoclis*, *Leucippi*, & *Democriti*, de mutato telluris situ exhibet; & qvod ante hanc mutationem non alium, qvàm rectum terræ situm; eoqve æqvabilem totius anni revolutionem, sine veris, æstatis, autumni, & hyemis vicissitudine, agnoverint, edisserit, totamqve suæ hypotheseos cum veterum dogmatis contentionem sic concludit, ut Autores Antiqvos non tanqvam judices à sese appellatos, sed velut testes honorarios adductos fuisse, protestetur.

Totius tandem libri Conclusio Providentiæ Divinæ Systemata Majora & Minora, intuitu mundi ideæ variantis distincta, enumerat, & qvid hactenus in duobus hisce libris præstitum, paucis repetit, qvidqve sit in tertio sperandum nobis pollicetur.

De la Gverison des Fieures par le Qvin Qvina,

i. e.

De Curatione Febrium per Corticem Chinæ Chinæ.

à Paris, 1680.

COrticis Chinæ Chinæ seu Peruviani usus per 30. circiter annos Europæis cognitus fuit, à nonnullis Practicis commendatus, ab aliis suspectus maximè redditus. Anonymus ergo hic Scriptor, cum observarit, tanto annorum decursu, nihil vel in vegetabilis hujus febrifugi præparatione, vel exhibendi modo, à qvopiam immutatum fuisse, nisi qvòd Medicus qvidam Londinensis (*Sydenham in tr. de Morbis acutis*) illud non mox ante paroxysmum, ut hactenus factum, sed apyrexias potiùs tempore, propinandum esse, evicerit: asserere non dubitat, si circumstantiæ necessariæ hactenus accuratiùs fuissent annotatæ, plus emolumenti ex hoc remedii genere in ægros fuisse redundaturum. Hinc qvatuor præprimis in tractatulo hoc exponenda suscepit, sc. diversas Chinæ Chinæ præparationes, ejus vires atqve effectus, modum illa utendi in febribus cunctis, & tandem, qvæ adversa-

versariorum objectionibus satisfacere possint. *Primum* quod attinet, variè quidem medicamentum illud, sine virium castratione, præparari posse, fatetur; in omnibus tamen compositionibus ab hoc, tanquam basi, potissimam febribus medendi potentiam esse petendam, reliquaque admixta saltem ejus activitatem juvare: adeoque ex his talia seligi, quæ illam non impediant, ipsum verò corticem in proportionata dosi, de qua inferiùs, præscribi debere, monet. Quo facto propinari posse ait hoc remedium, vel in forma solida, sc. Boli aut Extracti, vel in liquida, nempe Tincturæ & infusi. In infusis describendis paulò prolixior observatur, parandis vel cum potulentis ordinariis, vel cum decocto hordei aut aqua appropriatâ, aliquid Centaurii minoris, ligni sassafras, baccarum juniperi, &c, pro extractione accelerandâ, tartari, salis centaurii minoris, aut salis armoniaci addendo: ita tamen, ut quod cum musto factum, ratione fermentationis supervenientis, reliquis præparationibus cunctis anteponat, proximum verò locum vino medicato concedat. *Alterum*, nempe virtutem dicti medicamenti hujusque ætiologiam dum explicare satagit, præliminariter de natura & causa febrium disserit, quarum illam ebullitionem massæ sanguinis præternaturalem, hanc non bilem, ut multis visum, sed fermentum acre sive acidum pronunciat. Cùm autem cortex ille particulis penetrantibus atque amaricantibus, unà cum asperitate leviter adstringente, polleat, vim ejus penetrativam atque incidentem fermentum dissolvere ac dissipare, ac humorum coagulationi resistere, stypticitatem verò moderatam eorundem ebullitionem præternaturalem compescere, simulque partes solidas, quibus fermentum illud aliquid noxæ impresserat, roborare docet. Adeoque concludit, omnium tàm continuarum, quàm intermittentium, febrium fermentum, utpote unius ejusdemque naturæ, paucis saltem circumstantiis exceptis, hoc remedii genus debellare ac destruere, illud sc. alterando ac naturam in ejus excretione, per vias modò sensibiles, modò insensibiles, juvando, idque eo potentius, quod reliqua ingredientia commendata corticis febrifugi activitatem intendant. Nec inutile putat, remedio huic aliquid Laudani opiati admiscere, præprimis si paroxysmi febriles vehementiores fuerint: cùm hoc nimiam humorum ac spirituum turgescentiam compescat, ratione sui amaroris febrile fermentum obtundat, ac per sudorem atque insensi-

bilem transpirationem dissipet. De cætero hoc peculiare qvoqve Cortici Peruviano testatur, qvod potissima febrium symptomata, v. g. inflationes atqve tensiones abdominis dolorificas, viscerum infarctus, anorexiam & cruditates ventriculi, alvi fluxus similesqve turbas simul cum febre tollat, & qvidem hoc pariter ratione suarum superius recensitarum qvalitatum. *Tertiâ* hujus tractatus parte modus hoc medicamine utendi proponitur, ubi, postqvam à Venæsectione in plethoricis & in qvibus ebullitio sangvinis nimia, ac catharsi, primarum viarum evacuandarum gratiâ, leniore initium curationis faciendum esse, dixerat, & diætam cuilibet subjecto & febri appropriatam commendarat, pro diversa paroxysmorum vehementiâ, ac ratione symptomatum, temperamenti, sexus similiumqve circumstantiarum medicamenti dosin, assumendi freqventiam, vehiculum &c. mutare jubet. Hinc genuinum & legitimum antifebrilis hujus usum in febribus, tâm intermittentibus qvàm continuis, malignis æqve ac symptomaticis, explicat, & qvidem, si sub forma vini medicati illud propinetur; licet ad eandem normam cæterarum formularum applicatio disponi valeat. In febribus intermittentibus & harum potiùs principio, medicamentum hoc non sub initium, sed finem paroxysmi exhibet, nec in hoc ratione destitutus, & qvidem partitis vicibus, usqve ad ingruentiam subseqventis accessus: repetendo illud singulis apyrexiis, donec paroxysmi cessent, qvod brevi contingere spondet; ita tamen ut ad minimum corticis drachmæ sex vel Uncia una cum dimidia interim in infuso consumantur, hujus verò singulis dosibus Unciæ qvatuor circiter hauriantur, imò, pro recidiva præcavendâ, ejus usus per octiduum, & qvod excurrit, finita febre, continuetur. In febribus continuis, post universalia pariter præmissa, febrili turgescentiâ potiùs aliqvantum subsidente, & qvidem in minore dosi, Chinam Chinæ, si sc. cum vino infusa fuerit, exhibet: Sin verò cum decocto hordei & absqve vino, mox in principio qvoqve & loco potus ordinarii. In febribus lentis & symptomaticis, nisi hæ inveteratæ admodum & à visceris nobilioris singulari vitio dependeant, eandem, ac in continuis, utendi rationem suggerit, qvò nimirum fermentatione aliqvo modo sedatâ facilius postmodum febrium ejusmodi causis mederi liceat. Post febres cum decubitu seu affluxu humorum, v. g. pleuritidem, contra malignas qvoqve, qvarum

tum fermentum acrius & activum tantùm magis ſupponit Autor, ſingularem etiam hujus ſpecifici efficaciam deprædicat, qvatenus non ſaltem dictum fermentum illud obtundat, ſed ad diaphoreſin qvoqve diſponat. Poſt uſum deniqve ejus & febre ſublatâ, purgationes leniores & repetitas commendat, purgantia cum cortice hoc febrifugo combinando. *Tandem & qvartò* objectionibus tribus ſolennioribus, qvas contra uſum hujus remedii movent, reſpondet. Qvarum prima, qvod hoc nullam evacuationem ſenſibilem præſtet, adeoqve nec cauſam morbificam, nec recidivæ metum, tollat; altera, qvod calidius illud ſit, & cum calidis, v. g. vino, utplurimùm propinetur, hinc æſtum potiùs febrilem intendat, qvàm imminuat: tertia, qvod ejus uſum recidiva crebriùs excipiat. De cætero non dubitat Noſter, pro aliorum qvoqve morborum, ab acido fermento emergentium, v. g. affectionis hypochondriacæ, hyſtericæ, obſtructionis lienis, evacuationum ſolennium ſuppreſſionis, medela hoc remedii genus, per experientiam propriam commendare, adeoqve ad Experimenta ulteriora, in his ſimilibusqve pathematis adornanda, potiſſimum cùm nullum periculum uſui hujus corticis ſubſit, hortatur.

THOMÆ SYDENHAM MED. D. EPIſtolæ Reſponſoriæ duæ: 1. de Morbis Epidemicis ab anno 1675. ad 80. 2. de Lue Venerea.

Londini in 8. an. 1680.

OCcaſione obſervationum, circa morborum acutorum, & præſertim Epidemicorum hiſtoriam & curationem, ab autore olim editarum, *Robertus Brady*, Med. D. Cantabr. literas ad eundem dedit, in qvibus tria poſtulat. 1. ut, ſi qvæ reſtent obſervationes febrium annorum nuperrimè elapſorum, easdem communicare, 2. uſum corticis Indici, circa febrium curationem exponere, 3. Rheumatiſmi citra ſangvinis copioſas profuſiones curam, explicare velit. Qvæſitis his in primâ Epiſtolâ Reſponſoriâ ſatisfacit Autor: & qvidem qvoad prius iſtud, obſervat, anno 1676. morbillos, & hinc exeunte æſtate choleram, gravioribus convulſionibus comitatam ſæviviſſe, non niſi auctâ, & crebriùs repetitâ doſi opiatorum curabilem. an. 78. epi-

epidemicè admodum fuisse grassatas febres intermittentes, speciatim tertianas & qvotidianas, easqve facilimè in continuas degenerantes, & loco intermissionis, saltem remittentes: anno 1679. easdem febres immanissime debacchatas fuisse, donec mense Novembri tussis epidemica, convulsivæ puerorum tussi similis, suborta fuerit, per V. S. & Catharsin repetitam, ac Vesicatorii ad nucham applicationem, profligabilis. Qvoad qvæsitum alterum febribus istis intermittentibus qvibusvis, etiam continuis redditis, ceu probatissimum convenire remedium asserit Corticem istum peruvianum: argumenta, ob qvæ qvibusdam malè audiat, ceu vana rejicit: & ex eo, qvod minus opportunè ægro ingeratur, nec sufficiente dosi propinetur, qvicqvid corticis imputatur, accidere asserit. Unde non ante paroxysmos, more vulgari, sed post eosdem, atqve adeo diebus vacuis, sedulò, & auctâ insigniter dosi exhibendum eundem monet. Qvoad 3. denique, Rheumatismum loco V. S. dicta simplici admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, æqve feliciter profligari posse, speciatim sero lactis, usu ejus per aliqvot dies continuato, & qvidem in subjectis junioribus, macilentis, & dictâ minus laurâ utentibus, affirmat, id qvod observatione notabili in pleniorem rei fidem confirmat.

Cùm porrò autor simile opus de morbis chronicis promisisset, hujus promissi memoriam ipsi refricuit *Henric. Paman* D. Med. missâ ad eum epistolâ, & ut in arrhabonem reliqvorum Luis venereæ curationem explicaret, ab eo petiit. Satisfacit huic Autor in Epist. II. & præmissis qvibusdam de ejus origine & propagatione, ipsam curandi rationem succinctam & perspicuam, facillimamqve suggerit. Qvoad originem, arbitratur, luem hanc esse morbum endemicum regioni cuidam Nigritarum *Gvineæ* conterminorum, à cujus Incolis, ut sibi pro mancipiis inservirent, emptis Hispani infecti, primi morbum in Europam intulerint. Propagationis rationem facit duplicem, per generationem & per contactum mollioris cujusdam partis, qvi maximè fiat in coitu. Attamen & nutrices ab infantibus inqvinari, affirmat, & ipsos infantes, præ adultis, ob laxiorem & rariorem corporis habitum facilius infici, adeò ut simplex infantis cum infecto concubitus, illum contagio contaminare valeat. Hinc progressum luis juxta symptomatum seriem persequitur, & tandem curandi

curandi rationem dupliceem docet: 1. qvando adhuc intra gonorrhœæ virulentæ terminos consistit. 2. qvando ulteriori progressu, totum jam corpus occupavit. Gonorrhœæ curam principaliter per cathartica, eaqve diutius continuata instituit, qvæ inter, pervicaciori in malo, turbith minerale ad gr. viij. extollit. Ipsam vero luem, altius ubi intra corpus penetravit, per salivationem cum hydrargyro, aggreditur, ceu unicam extirpandi hujus morbi rationem: ut ut Mercurium, non secus ac decocta lignorum, non vi specificâ sive alterativâ simpliciter, sed saltem communi evacuativâ, hîc prodesse asserat. Provocat eam litu simplici ex axung. porcina cum Mercurio vivo, & debitum ejusdem regimen, si forsan hypercatharsis superveniat, aut salivatio minus procedat, aut hæc exceedat, &c. unâ subjungit.

JOH. GEORG. GREISELII, D.
TRACTATUS MEDICUS, DE CURA Lactis in Arthritide.

Budissin 12. Anno M DC LXXXI.

Cum scandalum Medicorum Podagra audire soleat, siqvidem tot eorundem moliminibus contumaciter nihilominus reluctatur, posthabitis generosioribus ac fortioribus Pharmacis, ad mitiora Dietetica auxilia accessum facere Medici nonnulli instituerunt. Hæc inter Lactea Diæta primatum obtinet, de qvâ ritè in Podagrâ administrandâ Autor hujus scripti tractat: Lactis Naturam primùm explicando, & ejusdem prô Podagrâ debellandâ usum, tam rationibus illustrando, qvàm exemplis confirmando. Specialis contentorum enarratio, ex priori editione desumta, videatur in Miscell. Acad. Nat. Cur. anno 1. obs. 141. p. 312.

EHRENFRIDI HAGENDORNII
CYNOSBATOLOGIA, AD NORMAM Academiæ Naturæ-Curiosorum adornata.

Jenæ 1681. in 8.

Idem hujus tractatus autor est, qvi ante triennium circiter de Terra Catecha sive Japponica scripsit. Præsentem materiam ita tractat, ut post Onomatologiam Cynosbati, ejus Physiologiam seu vegetandi

getandi rationem tradat: & qvidem tam in genere, ex hypothesi *Dn. Grevv*, ubi de forma, loco natali, communi æqve ac proprio sive specialiori, de ejus speciebus & longævitate disserit; qvàm in specie i.e. in partibus ejus singulis sc. in radice, trunco, foliis, floribus, baccis, arillis, lanugine, spongiis, harumqve vermiculis. Occasione Radicis hujusqve succi nutritii, qvi per hujus orificia frutici communicatur, qvomodo dispensatio ejus contingat, disqvirit, partimqve suctionem, partim pororum habitudinem, partim pulsionem, cum solis aërisqve motu admittit.

In florum antheris qvod observatur, alcohol coloris crocei sulphur vegetabile pronunciat, hujusqve occasione alcohol liliorum alborum in urinæ suppressione, & summitatum pini in phthisi magnarum virium perhibet.

Dum de arillis sive acinis agit, hos elychnii flammæ expositos, ratione medullæ oleaginosæ ignem promptissimè concipere & in flammam cœruleam se diffundere propriâ observatione testatur.

Lanuginem, qvæ arillos ipsamqve baccarum pulpam crinosa veste obvelat ac succingit, ubi considerat, qva ratione cuti pruritum, lingvæ verò saporem diutiùs inhærentem hancqve vellicantem inferat, qværit, ac utrumqve à fibrillarum ejus textura acuminata seu harum cuspidulis dependere suspicatur: Hinc de natura Moxæ, Lanuginis illius Japponicæ, cujus usum causticum in Podagra curanda aliàs deprædicant, disserit, simulqve huic succedaneum qvoddam ex gossipio nitrato producit.

Spongias Cynosbati muscum qvendam comosum vocat, in cujus meditullio calloſa & cavernosa substantia contineatur, verminosæ certæ progeniei receptaculum. Alveolos hujus meditullii ovula putat, in qvibus, tanqvam matrice, vermiculi illi generentur, qvorum formam per microscopium observatam ac figuris expressam describit, ac ovulorum illorum ortum rimatur. Vermiculos hos per tempus hybernum intra alveolos suos latitare, vernoqve demum, postqvam in muscolas seu cantharidulas abierint, eosdem, hactenus qvidem præduros, nunc verò per nives & pluvias friabiliores reddiros, erodere atqve effringere, docet.

Qvibus absolutis præparata pharmaceutica cynosbati hujusqve partium recenset, & qvidem tam usualium, qvàm singularium & horum

& horum conficiendorum modos describit. Hinc ejusdem Cynosbati usum therapeuticum sive medicum, ac tandem œconomicum tradit.

PHILOSOPHIA NATURALIS, *Auctore* VVOLFERDO SENGUERDO, *Philosophiæ Professore.*

Lugdun. Batavor. anno 1681. in 4.

AUctor Prælectiones suas Physicas in Academiâ Lugduni Batavorum anno 1680, habitas, pluribusqve Experimentis non exili pretio comparatis illustratas, in compendium hoc redegit. Ipse nulli sectæ addictus, inter Cartesianos & Democriteos modernos medius, hypotheses ad effectus naturales demonstrandos ingeniosè accommodavit.

Parte I. De Principiis & Affectionibus generalibus Corporum agens, inter cæteras demonstrationes duas memorabiles habet. Una Ostendit causam arctissimæ connexionis hemisphæriorum multa vi & pondere, indissolubilis, qvam magna cum verisimilitudine ingeniosi viri nuper gravitati aut pressioni aëris adscripserunt, esse impeditum circulum & successionem corporum, qvalis in omni motu datur. (p. 45.) Altera probat liqvores adscendere descendereqve, vel etiam hærere in tubis retortis non ex aëris pressione, qvam itidem allegant recentes Philosophi, qvoniam liqvorum per tubum retortum motus procedit, ubi nulla datur aëris pressio, sed ipsam gravitatem liqvorum efficere phænomena (p. 63.)

Parte II. de Mundo & Situ Corporum ac de Corporibus cœlestibus in specie, Systema Tychonicum amplectitur. Cometas propriâ & nativâ lucere luce opinatur ex cœlesti substantiâ genitos; modos generationis & desitionis varios speculatur (p. 149.)

Parte III. de Corporibus sublunaribus vitâ carentibus tractans Aëris gravitatem & vim elasticam repetitis experimentis nuper repertis confirmat, meteororumqve generationem explicat: Dein Globum Terraqveum considerat ejusqve partes præcipuas, Aqvam, Ignem & Terram cum corporibus terrestribus, qvæ vulgo mineralia vocant,

Digitized by Google

& ſingula qvidem hæc tum qvoad internam conſtitutionem, tum qvoad effectiones ſuas expendit.

Parte IV. De viventibus in Plantas & Animalia diſtinctis, oſtendit, ut ad plantarum productionem reqvirantur particulæ majores aëreæ, qvibus deficientibus ſemen non pullulat, ut plantæ primò erumpant ex ſemine veluti ovo qvodam, ut accreſcant & ramulos forment, ut flores, fructus & ſemina proferant, ut per radicem ramulorum in terram inflexione, eorum à matrice ſeparatione & terræ impoſitione, ſuctione, inſitione, oculatione alitèrqve multiplicentur.

Tandem de Animalium diſſerit ſemine, Generatione, Reſpiratione (nec aqvatilibus prorſus deneganda) Fame & Siti, Nutritione & Accretione, Motu, Senſibus.

NEPOS SAXONICUS (der Sächſiſche Nepos.) A JO. GEORGIO WILCKIO compoſitus.

Lipſiæ ap. Joh Frideric. Gleditſch Bibliopolam, A. 1682. in 8.

ETſi operæ pretium facturus ſit non leve, qvi Serenisſimæ Domûs Saxonicæ res illuſtres, juſtô ordine ex diverſis ſcriptorum monumentis collectas, in unum hiſtoriæ corpus redigere inſtituat; tamen etiam eorum opera non contemnenda eſt, qvi ob alias cauſſas, diverſas illius hiſtoriæ partes, inſuper habitâ temporis ratione, in uſum juventutis exponere aggreſſi ſunt. Id qvod fecit nuperrimè *JOH. GEORGIUS WILCKIUS, Illuſtris Scholæ Miſenenſis Rector, vir Clariſſimus.* Ipſe enim, ut unâ operâ pubem Scholaſticam aſſvefaceret puriori Latinitatis ſermoni, & ſimul Heroum Saxonicorum illuſtri notitiâ eandem imbueret, ſingulari curâ & ſtudio *Nepotem Saxonicum*, Germanico idiomate compoſuit. In qvo juxta bonæ imitationis regulas oſtendit, ut memorabilia inclutæ gentis Saxonicæ exempla pura ac tersâ Æmilii Probi ſeu Cornelii Nepotis phraſi deſcribi, atqve ſimul diſcentibus in Scholâ, hiſtoria Saxonica familiaris reddi qveat. Qvod genus imitationis ut virile omninò eſt; ita Autor doctiſſimus librum hunc non dubitavit illuſtri qvaſi antepagmento ornare; orationem puta panegyricam ad Sereniſſimos Du-

ces

ces Sax. Juventutis Principes Augustæ spei præmissam. Qva multa ἀξιομνημόνευτα de Heroibus Saxonicis commemorat atqve oratorum more illustrat.

VOYAGE d'ITALIE CURIEUX ET NOVEAU à Lyon. 12. Iter Italicum novo & accurato studio adornatum. Lugduni 1681.

AUtorem hujus libelli Præfatio indicat esse *Huguetanum* Lugdunensem Advocatum: qvi è peregrinatione Italicâ redux, regionum, urbium, portuum, hortorum, monumentorum & aliarum observatu dignarum rerum historiam, prout qvævis se oculis ipsius obtulit, in literis misit, & qvædam ab aliis non observata exhibuit. Qvibus *Jac. Sponius* Med. Doctor Lugdunensis, vir celeberrimus, duas adjecit appendices: qvarum alterâ Catalogum palatiorum, ædium sacrarum, vinearum, bibliothecarum, pinacothecarum, & hujusmodi aliarum, qvæ hodie Romæ visuntur, præstantissimarum rerum, clarorum item eruditione virorum, qvi ibidem hodie vivunt, recensum exponit; alterâ universæ Italiæ præstantium Virorum, qvi doctrinâ aut artificiis inclaruerunt, & vel hodienum vivunt, vel paucos ante annos diem suum obierunt, conspectum exhibet: qvem maximam partem è *Gregorii Leti Italiâ regnante* petiit.

TRAITE DE L'ORIGINE DES NOMS & des surnoms, par Messire Gilles Andre de La Roque. Tractatus de origine nominum & cognominum, autore Wilh. Andreâ Roqvio. à Paris 12. 1681.

HÆc pars est majoris Operis, qvod molitus est autor *de Insignibus gentilitiis*, qvod trecentis capitibus absolvi in Præfatione indicat. Nimirum qvum ad artem explicandorum insignium, qvam *Heraldicam* vocant, cumprimis pertineat intelligere rationem nominum & cognominum, eam in libello hoc persequi propositum sibi habuit: siqvidem diversitatem eorum, proprietates, mutationesqve tam apud Veteres qvàm hodie apud Gallos, Hispanos, Anglos, Germanos, Polonos, Svecos, Danos, Italos, aliasq; gentes, exponit: Ordinum item seu So-

Digitized by Google

cietatum illustrium tàm Ecclesiasticarum qvàm Secularium ortus & autores recenset; & alia qvæ eò spectant ex historiâ priscâ & hodiernâ illustrat, variasqve jucundas, qvæ circa nominum vel impositionem, vel expositionem, vel mutationem oriuntur, qvæstiones tractat.

SOMNIA QVINQVAGINTA FR. MACEDO, in Itinerario S. Augustini post baptismum Mediolano Romam: excutiebat levi bracchio P. Fulgentius Fosseus *Augustinianus S. Theol. Prof. ad Reverendissimum ac Sapientissimum Patrem D. Joannem Mabillon Congreg. S. Mauri Ord. S. Benedicti. Lugduni Bat. Av. 4.*

EMiserat in publicum de *Incarnationis Mysterio* opus Franc. Macedo, adjectâ ad calcem prolixiori disputatione *contra monachatum S. Augustini*, cum Appendice *Itinerarii Augustiniani*. In qvo cum asserat, Augustinum illicò, postqvam susceperat baptismum, anno ætatis trigesimo tertio, Mediolano Romam profectum, nec Centum cellis commoratum fuisse, & natum A. 355. baptizatum A. 388. mortuum A. 431. aliaq; complura de Augustino ejusqve matre, baptismo, Episcopatu &c. afferat, Forseus refellit omnia, & somnia esse ex eburneâ Pennoti *Historiæ Tripartitæ* portâ qvæ prodierint, confirmat. Titulus locum impressionis Lugdunum Batavorum profert, sed typus indicat Parisiis libellum hunc fuisse excusum.

EXCERPTA EX EPHEMERIDIBUS ERUDITORUM PARISIENSIBUS.

NOUVELLE CONSTRUCTION DES Equations completes de deux Dimensions, par M. l'Abbé de Catelan.

i. e.

Nova Constructio Æqvationum completarum, duarum Dimensionum, per Dn. Abbatem Catelanum.

Ex Diario XXVII. 1. Dec. 1681.

PRoponit hic *Autor*, seqventem novam Constructionem completarum Æqvationum, duarum dimensionum, qvam simpliciorem & generaliorem Cartesianâ profitetur.

Omnes

Digitized by Google

TAB. V ad A. 1682 pag. 67.

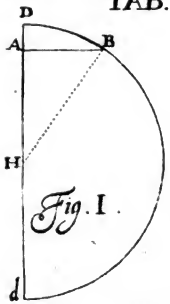

Fig. I.

Fig. II.

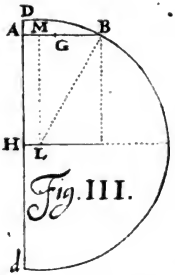

Fig. III.

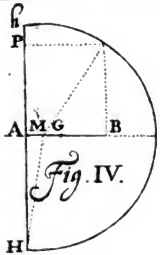

Fig. IV.

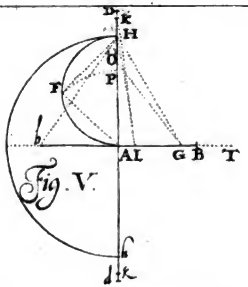

Fig. V.

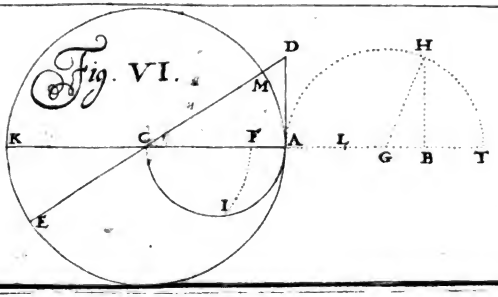

Fig. VI.

Omnes Æqvationes duarum dimensionum ad qvatuor species reducuntur, duabus formulis generalibus, yy aut by = Zz + az, & yy aut by = az − zz, comprehensas, qvas idem Autor hoc modo construit: Ductis duabus lineis rectis indefinitis, BC & DE, *(juxtâ Schema Ephemeridum: in Figuris autem adjectis sufficiat lineas AB, AH, acceptas (sc. BC enim & DE, nec commodum exhibere, nec necessarium visum fuit)* in puncto A se intersecantibus, in unâ harum, ex. c. DE, ex puncto intersectionis accipit partem AH, æqvalem semissi lineæ datæ a, & in alterâ BC, partem AB, æqvalem longitudine ipsi y. Porrò si Æqvatio sit yy, pro primâ formâ, circulum centro H, intervallo HB; & pro secundâ, alium centro A & intervallo AH, describit, intra cujus circumferentiam paralleliter transfert lineam AB *(ad P: quo facto Radix z pro primâ formâ (Fig. I.) emergit* $\frac{AD}{Ad}$; *pro secundâ, PH, & Ph.)* *Fig. I. II. III. IV.* *F. I.* *F. II.*

At qvando Æqvatio est by : absciss̃a ex extremitate B, de lineâ AB, parte BG, æqvali datæ lineæ b, qvam minimam supponit duarum y & b, differentiam earum GA bisecat in M: post, pro primâ formâ, facto rectangulo MAHL, centro L, intervallo LB, circulum describit; è contra, pro secundâ formâ, immediatè centro M intervallo MH, alium describit, intra cujus circumferentiam uti priùs *(in Fig. II.)* transfert totam AB. Æqvationis Radix z est perpetuò AD *(Ad)* in primâ formâ, & PH (*P h*) in secundâ, qvando lineæ AB aut y minor est radio AH aut $\frac{a}{2}$, aliàs enim Problema est impossibile. *F. III. IV.* *F. III.* *F. IV.*

Demonstratio hujus fundatur in naturâ circuli & proprietate chordarum intra circumferentiam se mutuò secantium; unde etiam dependet constructio Æqvationis by vel yy = zz, qvi non nisi particularis casus est præcedentis constructionis, & de qvo non est facienda regula generalis, qvia rarò magnitudo $\frac{a}{4}$ + by aut yy, rectangulum, aut qvadratum perfectum est, nec ad lineam rectam reduci potest, nisi descriptis certis triangulis similibus, qvæ constructionem intricatam reddunt.

Hucusq; textus Diarii Gallici, *cui tamen intra parentheses aliis literis, qvæ ad explicanda diagrammata deesse videbantur, adjecimus. Schematismum verò* Ephemeridum Gallicarum *immutare tantisper & in qva-*

in quatuor peculiares distribuere necessum nobis fuit, ut constructioni sua constaret integritas. Nam & binarum formularum Æquationes, nisi immutatis textûs literis, duobus diagrammatibus exhibere non licuit; nec literæ Exemplaris Gallici *mentem* Autoris *ubique exprimebant satis: cum & primo Schemati circulus intervallo HB ductus deesset, & in altero (quod & ipsum circulo ex M, intervallo MH, ducendo, destitutum) recta AB major ipsâ AH applicationem redderet impossibilem.*

Adjunximus autem Figuram Vtam, *quâ unicâ omnes Æquationum memoratarum formulæ comprehenduntur; methodo à* Laudati Domini Catelani *non multum absimili. In eâ*

$$\begin{array}{llll} AH = \frac{a}{2} & AD = bI & AG = \frac{y+b}{2} & FA = AP \\ Ah = \frac{a}{2} & Ad = bI & LB = \frac{y+b}{2} & GH = LK \\ AB = y & BT = b & AL = \frac{y-b}{2} & LH = GO \\ Ab = y & GL = b & GB = \frac{y-b}{2} & AK = Ak \\ FH = y & & & \end{array}$$

Unde si sit Æquatio

$$\left\{\begin{array}{l} yy = zz + az \\ yy = zz - az \\ yy = az - zz \\ by = zz + az \\ by = zz - az \\ by = az - zz \end{array}\right\}$$

Radix z emergit

$$\left\{\begin{array}{l} HD. \\ Hd. \\ HP. \\ Ph. \\ KH. \\ Hk. \\ HO. \\ Oh. \end{array}\right\}$$

Huic, Fig. VItâ, Cartesianam *subjungimus methodum: cui, ne quid circa Æquationes, quarum una pars est by, deesset, mediæ, inter b & y, proportionalis inventionem, quam superfluam duxit* Cartesius, *adjecimus; ut positâ AB = y, & BT = b, BH fiat = AD: Æquationum radicibus, per rectas DM, DE, AF, FK, exhibitis. Hæc autem, an* Dni Abbatis *constructio, simplicior sit,* Lectoris *esto decernere: nobis,* Dominum Catelanum *suæ, ex cognatione, quam cum solutionibus solidorum per Circulum & Parabolam habet, universalitatis suffragium præ* Cartesianâ *tribuisse, dum Ipse de hâc re forte certiora prodat, conjectasse sufficerit.*

Pag. 70. l. 5. lege LXXXI.

Digitized by Google

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Aprilis, Anno M DC LXXXII.

SYNTAGMA INSCRIPTIONUM ROMÆ veteris: qvas collegit & Commentariis illustravit THOMAS REINESIUS. Opus posthumum.

Lipsiæ, sumptibus Jo. Fritschii hæredum & Jo. Frid. Gleditsch. A. 1682. fol.

POstqvam JANUS GRUTERUS, sub initium seculi hujus, vastum istud & æternum INSCRIPTIONUM Opus, Scaligeri & Welseri auspiciis, aliorum autem eruditione clarorum Virorum ope & consilio, in certas Classes dispositum evulgasset: multa reperta sunt Romæ & alibi Monumenta, isti inserenda, si antè oculis hominum exposita & observata fuissent, qvàm Iste suum Opus verè incomparabile publicæ exposuisset luci. Hæc igitur novissimè reperta, & variè hinc illinc dispersa, summo studio, partim ex editis ab isto tempore Doctorum Virorum: Aringhi, Aventini, Barthii, Bosii, Boldonii, Capacii, Chifletii, Chorieri, Freheri, Grasseri, Gutherii, Lazii, Liceti, Lipsii, Manutii, Meursii, Palermi, Panvinii, Pighii, Pignorii, Resendii, Salmasii, Savaronis, Schotti, Seldeni, Servii, Sirmondi, Sorbierii, Tomasini, Tristani, Valesii, Ursati, Vossii, Welseri aliorumqve literis clarorum hominum Scriptis; partim Amicorum eruditorum: Bartholini, Bullialdi, Graevii, Gronovii, Heinsii, Holstenii, Lambecii, Langermanni, Monavii, Naudæi, Opitii, Parei, Piccarti, Puteani, Rhodii, Ruperti, Scriverii, Sponii, Volcammeri, Vorstii epistolis, horum ope & suggestione adjutus collegit, & eâdem, qvam Gruterus tenuerat, ratione digessit THOMAS REINESIUS. Commentationibus etiam necessariis adjectis, & noviter prolatas Inscriptiones, & complures, qvas Gruterus aliive antea exhibuerant,

rant, illustravit, ex obscuris perspicuas, ex mutilis integras, ex depravatis correctas exhibens: adeò ut multa ex hoc Syntagmate lux Gruteriano Operi & pluribus vetustis Monumentis aliis inferri intelligendum sit.

Instituerat qvidem primùm Autor Inscriptiones qvasdam à Grutero publicatas, non minus indoctorum marmorariorum culpâ, qvàm incuriosorum descriptorum negligentiâ, temporis etiam vitio, corruptas & depravatas emendare, qvibus libro Commentario illustrandis inter magistratûs, qvem Altenburgi gerebat, munia, & curas officii medici, qvam artem per annos paulò minùs qvinqvaginta publicis stipendiis fecerat, insudabat: sed dum isti intendit Operi, natum ipsi consilium, illas, qvæ Grutero visæ non essent & præteritæ, colligere, earumqve velut novarum accessione Opus ingens & admirandum locupletare & supplere; has autem noviter repertas dum illustrat, iis simul qvas Gruterus attulerat, lucem inferre. In qvo proposito ita profecit, ut earum partim è manibus Amicorum acceptarum, partim è libris diversorum argumentorum & idiomatum excerptarum insignem copiam acqvisiverit, è qvâ Gruteriani in Operis modum dispositâ *Syntagma* isthoc constipavit. In qvo ordinem secutus est, qvi Scaligero & Grutero, dum is vastum suum Opus concinnabat, placuerat: nam *viginti Classibus* omnes, qvas vel in libris reperit, vel ab Amicis transmissas accepit, Inscriptiones complexus est. Ac *prima* qvidem Diis dedicatorum, templorum, aliorumve locorum sacrorum & sacrificiorum; *secunda* Operum & locorum publicorum; *tertia* Cæsarum, Imperatorum, Augustarum & Regum; *qvarta* Annalium, Actorum & Historiarum; *qvinta* Sacerdotum, Flaminum, Pontificum, Augurum, Ministrorum sacrorum, Ludionum, & his adfinium; *Sexta* Magistratuum majorum minorumqve & qvorumvis honoratorum; *Septima* Decretorum publicorum, Senatusconsultorum, Legum, Fœderum, Statutorum, Contractuumqve inter privatos; *Octava* Militarium; *Nona* Libertorum & Officiorum Domûs Augustæ; *Decima* Ordinum, Collegiorum, Corporum & qvarumvis Sodalitatum; *Undecima* Officiorum minorum, studiorum, artium & negotiationum; *Duodecima* Affectûs Parentum erga Liberos; *Decima tertia* Affectûs Liberorum erga Parentes; *Decima qvarta* Affectûs Conjugum; *Decima qvinta* Affectûs Fratrum Sororum-

rumqve; *Decima sexta* Gentilium, cognatorum, propinqvorum, hæredum, familiarium, amicorum, sodalium, benemeritorum, aliorumqve promiscua; *Decima septima* Singulariorum ab incertis; *Decima octava* Affectûs Dominorum erga Servos Libertosqve, & horum adversus illos; *Decima nona* Affectûs Libertorum & servorum inter se & suos; *Vigesima* Christianorum veteris Ecclesiæ Monumenta exhibet: qvibus *Appendix* subjecta est, eas Inscriptiones illustratas Commentario sistens, qvæ digestis jam Classibus cum superveniissent, suo loco reponi non potuere.

Absoluto & elaborato hunc in modum Syntagmate hoc, Autor congessit & elucubravit summo studio & industriâ incredibili EPONYMOLOGICON, qvod sive accessorium Operis hujus, & latè diffusus absolutissimus Index (in istius formam, qvi in Gruteriano Opere tertii & vigesimi locum implet) habeatur; sive novi & separati Operis appellationem sustineat, perfectam sanè expletamqve omnibus numeris & partibus *Cognominum Romanorum* notitiam suppeditabit. Qvamvis autem præcipuus scopus Operis hujus Romana sint, non ignobilem tamen ejus partem Græcorum etiam aliarumqve gentium, sed cumprimis Germanorum, faciunt Nomina propria: qvippe qvibus detritis, inqvinatis, disjectis & deflexis genuinam formam pristinamqve dignitatem & celebritatem reddidit, & Germanis Germanos restituit. Qvo studio non magis horum gloriæ qvàm utilitati publicæ prospexit, & inprimis Historiæ lucem prætulit. Nam cum Græci Latiniqve Scriptores multa de Germanis & exteris nationibus aliis, qvas communi Barbararum appellatione complectebantur, literis tradiderint, ignoratum tamen fuit hactenus, qvinam præclarè istas res gesserint; aut si non ignoratum id planè, confusè tamen & turbatè animo conceptū est, dum vel discernendi conjuncti, vel discreti fuerunt conjungendi: pluribus seculis distantes ad eandem ætatē, ad diversas relati qvi eodē tempore vixerant: unus ineptâ distinctione multiplicatus, plures contra, velut à coqvo jura, in unū confusi & permixti. Qvod qvantas in historiâ turbas excitet, soli ignorant, qvi ingentia solidæ historiarū cognitionis commoda non intelligunt. Hæc verò omnia EPONYMOLOGICO isthoc ad liqvidum ab Autore perducta sunt: in qvo præterea infiniti Autorum loci emendati, Constitutionum in Theodosiano & Justinianéo Codicibus in - & subscriptiones

rectè constitutæ, abrupta & dispalata Legum fragmenta corporibus suis juncta: & qvicqvid veterum elegantiarum inconsulta, & superstitiosa librariorum correctio Scriptoribus eripuerat, maximam partem redditum est & restitutum. Qvi liber sanè eximius, multis vigiliis ab Autore elucubratus, publicâ luce omninò dignus est, ciqve fistetur, ubi fortunam *Syntagmatis* hujus, qvod præmitti par erat, expertus fuerit secundam qvi excudi istud curavit. Nam utriqve Operi simul sumtûs impendere librariorum per Germaniam afflictæ res haud patiebantur. Igitur ipsas Inscriptiones earumqve Syntagma, qvod GRUTERIANI OPERIS SUPPLEMENTUM ET COMMENTARIUS dici potest, præmittere voluit Bibliopola, qvi in possessionem Manuscripti utriusqve Operis post Autoris obitum (qvi placidus Septuagenario d. XVI. Kal. Mart. Anno M. DCLXVII. obtigit) pervenit: constitutum habens, ubi avidos Antiqvitatis eruditæ amatores intellexerit, EPONYMOLOGICUM eidem prælo, qvod *Syntagma* hoc expressit, submittere & publici juris facere. Ut Monumentorum veterum curiosus indagator, postqvam è *Syntagmate* Victoris gentium Populi sacra & ceremonias addidicit; publica Imperatorum, Consulum, Ædilium, privatorum qvoqve hominum Opera perlustravit; Magistratuum in Urbe, provinciis, municipiis, coloniis, decoram seriem; accuratam Ordinum, Collegiorum, Sodalitatum, Corporum enarrationem; Militiæ etiam gradûs; privatamqve pietatem & domesticos affectûs cognovit; in EPONYMOLOGICO, velut in atrium aliqvod nitidissimum delatus, circumstantes majores suos, vel gentis suæ proceres, qvorum Saxa antea perlustraverat, ipsâ vetustate venerandos intueatur, nominibus, tempore, scriptis gestisqve adeò succinctè collocatos, ut nunc demum ab hoc ordine, in qvem sollicita Reinesii eos coëgit industria, immortalitatem tot Nominibus, qvæ è monumentis vetustis produxit, promittere liceat. Frustra sanè speravêrant mortales, saxorum perennitate prorogatum iri suum ad seram posteritatem nomen, ac memoriam sui marmorum beneficio in longum extendi posse: qvibus tamen & ipsis mortem infert ævi longinqva vetustas, qvod testantur tot truncæ statuæ, fatiscentes tabularum crustæ, semesa columnarum frusta, cipporum fragmina, & qvæ olim vias superbè prætexebant monumenta latè agris disjecta & obruta, aratris effossa sæpè, ruderibus involuta, atqve suo revulsa loco situ musco-

muſcoqve obſita, obliterata, oblimata, cuneis diffiſſa, trita rotarum orbitis, fundamentis interdum ædificiorum adhibita, ſuggrundiorum ſtillicidiis, fluminum marginibus, viarum ſtratis, urbium purgamentis deſtinata, alieno ſepulchro illata, translata toties & jactata: Nulli pedes in frontem, nulli retrò, nusqvam ambitus & macerix: nihil ſacri & religioſi. Caſſa igitur nomina, & ignoti in ipsâ interdum patriâ tituli, peregrinaqve inſcriptio. Felici tamen induſtriâ REINESII ſuis plurima Manibus reddita ſunt, & ex ipſis Fragmentis Memoria eorum, qvibus poſita primùm fuerant, aſſerta eſt: ut chartæ hæ ſaxeam iſtam perpetuitatem, materiæ vitio jam ſeneſcentem, novâ perennitate munire cenſendæ ſint;

Ecce vices rerum, tandem qvoqve ſaxa fatiſcunt,
Et manet æternum qvod levis aura movet.

EPIPHANII OPERA GRÆCO-LATINA, cum verſione & Animadverſionibus DION. PETAVII. Editio nova, Appendicibus *qvibusdam auctior.*

Coloniæ 1682. in fol. 2. Tomis.

Sumptibus Jerem. Schrey, & Henr. Joh. Meyeri.

CUm jampridem in bibliopolarum tabernis, Gallorum æqvè, apud qvos prodierant, qvàm aliis, diſparuerint nec venalia amplius proſtent Epiphanii Græco-Latina, à doctiſſimo Societatis Jeſu Theologo *Dionyſio Petavio*, anno hujus ſeculi ſecundo & vigeſimo adornata & cum interpretatione novâ ac Animadverſionibus eruditis edita *Pariſiis* Opera, de bonis literis benè ſe merituros exiſtimârunt bibliopolæ, qvi *Lipſiæ* recudi ea curaverunt: ita qvidem ut nova hæc editio veterem planè referat, & plagulæ hujus novæ impreſſionis totidem plagulis prioris editionis reſpondeant; typorum verò Græcorum major adhibitus nitor, qvibusdam etiam acceſſionibus potior habenda ſit nova. Præmittitur enim *Vita Petavii*, qvam eleganti Oratione deprædicavit Henr. Valeſius, expoſuit etiam in Bibliothecâ Soc. Jeſu à Ribadeneirâ cœptâ, à Ph. Alegambe continuatâ, à ſe verò ad Annum usqve LXXVI. productâ Nath. Sotvellus. *Carmen* item præfixum habet, qvò mortem ejus proſecutus eſt Illuſtr.

Monasterienſis & Paderbornenſis Epiſcopus Ferdinandus Furſtenbergius. Sub unum qvoqve conſpectum omnia Petavii *Opera* juxta annorum ſeriem, qvibus ab ipſo ſcripta & emiſſa ſunt in publicum, digeſta ſiſtuntur. Animadverſionibus verò binæ ſubjiciuntur *Appendices*, pro iſtis vindicandis ab Autore doctiſſimo adverſus *Maturinum Simonium* Anno 1624. & *Claudium Salmaſium* Anno 1630. ſcriptæ, poſtqve editas Animadverſiones publici juris factæ. Ac poterat qvidem pluribus Acceſſionibus editio hæc nova augeri, ſi adjecta fuiſſent ſcripta iſta, ad explicationem & vindicationem nonnullorum Epiphanii locorum facientia, qvæ ſub *Antonii Kerkoetii* nomine adverſus Salmaſium, qvi *Franciſci Franci* nomen ſibi ſumſerat, in vulgus ſparſerat Petavius, amarulenta non minus qvàm erudita: ſed qvando iſtis nomen ſuum præſcribere noluit Autor, ea Animadverſionibus his annectere veritus eſt, qvi editionis Epiphanianæ curam Lipſiæ geſſit.

HISTORIA CRITICA VET. TESTAMENTI, ſive Hiſtoria Textûs Hebraici à Moſe ad noſtra uſque tempora,

Autore R. P. RICHARDO SIMONE,
Presbytero Congregat. Oratoriæ.

E Gallico in Latinum verſa
à
NATALI ALBERTO de VERSE
S. Theol. & Medic. Doct.

Amſtelodami, Juxta Exemplar impreſſum Pariſiis 1681. 4to.

ESt hoc novum Hiſtoriæ Criticæ opus, Gallico idiomate ab Autore ſuo primùm editum Pariſiis 1678. in genere curioſum admodum & ſummæ eruditionis Scriptum, ſingularia plurima in Textum Hebræorum Vet. Teſt. & præcipuas Verſiones tum à Judæis tum à Chriſtianis editas complectens: qvod Latio donatum, cum aliqvâ

Præ-

Digitized by Google

Præmonitione ad Lectorem, publici juris denuo facere nullus dubitavit Interpres doctiſſimus, innumerarum illius obſervationum ſingulariſſimarum rationem potiùs habens, qvàm aliarum qvarundam ex illo contra Fontium authoritatem eruendarum conſeqventiarum, qvas nec Autor ipſe admittat, & adverſus qvas nemo non Eruditorum ſe facilè præmunire poſſit. Nos, qvod noſtri inſtituti eſt, hic agemus, hoc eſt, *ſcopum* & *ſummam* illius Hiſtoriæ Criticæ hiſtoricè ediſſeremus, ut qvod inde ſibi qvis polliceri poſſit, intelligat, judicium erudito lectori, & accuratum ejus examen aliis, qvorum hoc eſt ſtudium, committentes; ad qvod etiam Vir Clariſſimus *Ezechiel Spanhemius* in Literis ad Amicum die 10. Decembr. 1678. Gallicè ſcriptis, & Amſtelodami anno 1679. à Daniele Elzivirio, qvanqvam ſuppreſſo Autoris nomine, editis, jam viam ſtraviſſe videtur.

De *SCOPO ET CONSILIO* totius operis tum rectè judicabis, ſi *qvid Autorem ad ſcribendum impulerit, qveis adminiculis in uſum advocatis*, & *cui Hypotheſi potiſſimùm innixus novam illam Criticam concinnárit*, ex ejus Præfatione & primo Hiſtoriæ hujus Capite, nobis præeuntibus, obſervaveris. Scribit nempe Autor in Præfatione, ſe dum Critica in Scripturam aliorum opera legeret, & in proprium ſuum uſum vitia eorum annotaret, comperiſſe, neminem hactenus penitus Criticam Scripturæ noviſſe aut inveſtigaſſe, neminem non juxta ſua præjudicia eâ de re diſſeruiſſe. Judæos verbi gratiâ non alios Autores, qvàm ſuos, conſuluiſſe, ac miratos eſſe, qvæ neqvaqvam intelligebant: inter Chriſtianos autem plerosqve Patres adeò in gratiam veterum Eccleſiæ Verſionum præjudicio laboraſſe, ut planè Textum Hebraicum negligerent: defuiſſe qvoqve illis multa ad perfectam Scripturæ Criſin inſtituendam: modernos qvod ſpectat, ſeu Catholicos, ſeu Proteſtantes, neminem non præjudicio laboraſſe, ambos *Buxtorffios* nil fermè aliud in plerisqve ſuis operibus, niſi immodicum erga Rabbinos ſtudium, neglectis aliis Autoribus prodidiſſe: contrà *Morinum* adverſus illos, etiam anteqvam legiſſet, odio affectum fuiſſe, dumqve meliores Eccleſiæ verſiones propugnare ſtudet, undecunqve argumenta collegiſſe, qvibus Bibliorum originalia evertat: plus certè judicii in *Ludovici Capelli* Critica elucere, ſed & illum, cum varias tantùm lectiones conqvirere ſatageret, nimis eas multiplicaſſe: Se verò in hac Hiſtoriâ multa proferre, qvibus plurimæ Lectionum

varie-

varietates explicari possent absqve eo, qvod illis in locis hallucinatos fuisse Exscriptores dicamus: posuisse qvoqve *Capellum* & retulisse in numerum Variarum Lectionum manifestissimos Exscriptorum errores, qvi qvidem juxta probatiores Codices emendari potuissent: postremò non satis autoritatis Masoræ tribuisse: etsi enim Autores ejus infallibiles minimè fuerint, non omninò tamen spernendam aut rejiciendam hoc nomine, qvòd ejus autores Judæi sint, qvos, cum de lectionis usu agitur, consulendos esse ipsa ratio svadeat: non impedire tamen ista aut similia apud *Capellum* observata vitia, qvominus ejus Critica cæteris omnibus anteponatur. Et hujus adeò laudati scriptoris exemplo se motum fatetur Autor, ut Historiam hanc Criticam Biblici textûs & præcipuarum Versionum, tum à Judæis, tum Christianis editarum, componeret. Cum verò *Capellus* se multas alias Varias Lectiones ob MSS. Codicum penuriam adnotare non potuisse conqveratur, huic defectui se obviam iviſse scribit Noster, conqvisitis, & undiqvaqve sibi multis egregiis Codicibus, qvos diligenter qvidem inspexerit, comparatis: illorum Codicum ope Regulas dedisse, qvibus errorum & vitiorum, qvæ in Textum Exscriptorum negligentiâ invecta sunt, originem invenias, ut hoc pacto Germana Biblici textûs lectio commodiùs restitueretur: ex illis quoqve bonos & legitimos Codices Hebraicos à malis & corruptis discernere ut possis, ejus rei gratiâ plurimorum examen instituisse, in qvibus qvid desideret, qvid probet, annotarit. Deinde qvia Judæi *Masoretæ* multas, ceu scribit, in textum Hebraicum immutationes intulere, horum qvoqve Criticam multis prætermissis Autoribus, qvi de illâ ex privatis præjudiciis, vel ex aliorum sensu judicârunt, apud Masoretas ipsos legisse, imò cum attentione perlegisse, & æqvum se iis ubiqve judicem, qvantum licuit, præstitisse profitetur; mediam sic qvasi viam amplectens tum inter illos, qvi Masoram contemnunt, aut cum *Isaaco Vossio* prorsus improbant & rejiciunt, qvòd non permultas ex illâ Regulas ad LXX Interpretum & veterum aliorum versionis defensionem hauriri posse animadverterunt, tum inter hos, qvi eam infallibilem censent, qvia, ut ille scribit, non satis accuratè versiones, qvæ Masoram anteceſserunt, expendere. Masoram enim seu Traditionem nunqvam adeò modum legendi textum fixisse & sanxisse, qvin qvòd pro temporum & locorum circumstantiis lectio variaverit, ostendi

possit.

Digitized by Google

possit. Ut ergo modum illum, qvi ad inveniendam veritatem requiritur, præ cæteris omnibus, qvi circa hoc negotium occupati fuerunt, servaret, id qvantum fieri potuit, præstare se conatum fuisse dicit, suam hinc Hebræo originali, suam illinc Versionibus veteribus autoritatem illibatam conservando; nec in gratiam Græcæ Lingvæ, nec Latinæ, nec Hebraicæ, nec alterius præjudicio se affectum sincerè testando, tantummodo accuratè juxta ordinarias Criticæ Regulas & Textum ipsum, & ejus Versiones expendendo, & variis annotatis Lectionibus ostendendo, qvo pacto hodiernorum Codicum menda & vitia castigari possint. De cætero nihil ferme sibi defuisse scribit ad hoc opus omni ex parte absolvendum: nam & penes se diu fuisse innumeros Libros ab Oriente allatos, & jam in Bibliotheca PP. Oratorii Domini JESU extantes: otium præterea abunde adfuisse, imò Amicorum suorum ope plurimos se Eruditos in dubiis hinc inde subortis consuluisse.

Hypothesis in hoc Opere potissimùm regnans est de Bibliorum Hebræorum Auctoribus, qvos certi generis Scribas fuisse statuit; qvi jam inde à Mosis tempore apud Hebræos extiterint, & qvamdiu illorum Respublica stetit, singula hujus Reipublicæ suæ Acta summâ fide collegerint, inqve publicis & ad id destinatis monumentis asservarint. Hos cum *Josepho* & plerisqve Patribus Prophetas nominat, qvia sc. Dei spiritu afflati fuere, & Scripturam omnem Prophetiæ nomine donat *Petrus Apostolus*. Eosdem etiam Scribas, ab ipsa Scriptura, vel publicos Exscriptores vult appellari, ut hoc pacto eos discriminet à reliqvis aliis Scriptoribus, qvi pro affectu & præjudicio suorum temporum Annales scribere solent. Tales Scribas fuisse dicit, *Samuelem*, *Nathanem*, *Gadem*, *Ahiam* & aliqvot alios, qvi suorum temporum Annales scripserant, è qvibus non minima Librorum Biblicorum pars, utpote Judicum, Regum, Chronicorum & Paralipomenon concinnata sit. Juxta hanc suam hypothesin solvi ait multa qvæ in Pentateucho existunt, & videntur simul supponere, Mosen ipsorum Autorem non fuisse. Nimirum qvicqvid in Libris illis Historiam spectat, Scribis adscrit de *Mose* in tertia persona loqventibus, & similia non pauca habentibus, qvorum Moses Autor esse neqveat: vicissim qvicqvid ad leges & jura pertinet, ipsi *Mosi* vindicat, & hac ratione totum Pentateuchum, *Mosis* esse jure merito affirmari

posse putat: qvoniam illius Scriptores *Mosis* tempore vixerint, & non nisi jussu *Mosis* illum conscripserint. Ex eadem hypothesi solidas rationes se reddere posse dicit, cur tot in Scripturis additiones & immutationes, qvas alioqvi nullo pacto explicaveris, hodie deprehendamus: si nempe observetur, hos Prophetas seu publicos Scribas pro suo officio non tantùm suorum Acta temporum collegisse, sed & aliqvando Actis à prædecessoribus suis collectis, iisqve vel addendo, vel detrahendo, & immutando, prout expedire judicabant Ecclesiæ tum temporis, novam formam induxisse, illibatâ interim S. Literarum autoritate; qvandoqvidem illarum mutationum Autores Viri Prophetæ ac cœlitus afflati essent, ut proinde, qvæ ipsi immutarent, parem cum reliqvis non possent non habere autoritatem. Multum pariter hac sua hypothesi juvari scribit explicationem innumerarum Qvæstionum circa Chronologiam & Genealogias. Si semel enim recipias, hosce Libros prolixiorum Instrumentorum compendia, tantùm esse, & populo tradita solùm fuisse, qvæ illi erudiendo idonea magis judicata sunt, per se patere dicit, relatas ibi Genealogias immediatas non esse, nec certum & infallibilem juxta eosdem libros Chronologiam componi posse, qvandoqvidem res gestæ non semper, qvo tempore evenêre, referantur, sed sæpe plura acta simul conjuncta fuerint, dum in Epitomen redigerentur, & Lector simul ad eadem illa Acta, prout in archivis prolixè continebantur, remitteretur. Isto qvoqve pacto *Spinosæ* argumentis ex hisce Scripturæ immutationibus & enantiophaniis ad ejus autoritatem infringendam ductis, qvasi nil istæ divini haberent, respondet, ac illorum simul audaciam retundere satagit, qvi Sacrorum Librorum Autores in iis tantùm, qvæ ad fidem pertinent, à Deo inspiratos fuisse, contendunt, cætera non magis pro divinis habenda esse, qvàm cuncta illa, qvæ Viri pii ac religiosi scribere solent. Cum enim periculosa hæc valde sententia videatur, & Novo Testamento in Scriptura Veteris nil non Propheticum & Divinum agnoscenti diametraliter sit opposita, talem se scribit hypothesin constituisse, qva viris Divinis & Prophetis adscribantur omnia in Sacris Literis comprehensa, iis saltem mutationibus exceptis, qvæ lapsu temporis & Exscriptorum incuriâ & oscitantiâ contigere. Nam præter istas immutationes, ab iis qvi cum autoritate Bibliorum Breviaria scripserunt factas, plures adhuc alias agnoscit Autor, qvas non

ipsis

ipſis Sacrorum Librorum Autoribus, ſed potiùs communi veterum omnium Librorum fato, aut ſi vis infortunio imputandas eſſe dicit, confirmans hanc ſuam ſententiam ex modo, qvo olim Libri in parvis membranis ſcribi ſolebant, qvæ aliæ ſuper alias circa lignum aliqvod convolvebantur, nec inter ſe conſuebantur. Sic enim accidiſſe ſcribit, ut non ſatis accuratè voluminum illorum ordine ſervato, rerum ipſarum diſpoſitio & ordo pluribus in locis immutatus fuerit. Et magnas illas, ut ipſi videntur, mutationes, qvas Bibliorum codicibus contigiſſe oſtendit, ex qvo prima Originalia periere, Proteſtantium, ipſorumqve Socinianorum, qvi hodiernos illos Codices Hebræos conſulunt, ſententiam funditùs convellere putat, cum tantum abſit, ut ad Controverſias dirimendas compendioſior & tutior methodus Scriptura exiſtimari debeat, ut econtra in hac ſua Hiſtoria oſtenderit, ſi qvidem juris norma à norma facti ſeparetur i. e. cum Scriptura Traditionem conjungas, nihil ferè certi in Religione futurum eſſe, nec divino Verbo fieri injuriam, cum illi Eccleſiæ Traditio conjungatur: Eundem enim, qvi nos ad S. Literas amandat, ad Eccleſiam qvoqve ſuam, cui ſacrum hoc depoſitum concredidit, nos amandare.

Hæc *de Scopo & Conſilio Auctoris* dicta ſunto; ſeqvitur nunc *ſummatotius Operis* in tres Libros diviſi, qvorum *PRIMUS* unum & triginta capita complectens ſat multa habet de Sacrorum Librorum Autoribus, de Prophetarum apud Hebræos munere ac poteſtate libris ſacris addendi, detrahendi, de origine mutationum aliqvot in Textu Biblico, eorundemve actorum in aliis & aliis ſcripturæ Libris cum varietatibus aliqvot repetitorum cauſis, de mutationibus, qvæ in Libros ſacros irrepſere, præſertim poſt Captivitatem Babylonicam, ex Rabbinorum & Patrum ſententia, de modo qvo Bibliorum breviarium factum. His ita Cap. I, II, III. & IV. pertractatis, mox cap. V. & VI. probationes & argumenta ſubjungit Autor additionum & aliarum immutationum, qvæ Scripturis, & in ſpecie Pentateucho contigere. Variis item exemplis oſtendit, Moſen omnium planè qvæ in Libris ab ejus nomine dictis extant, autorem eſſe non poſſe, additis reſponſionibus ad Judæorum hic contradicentiũ objectiones, cum novis in eorum opinionem argumentis. Cap. VII. modum exponit, qvo libri legis ſcripti fuerint: Hinc Libros Patriarchis ante *Moſen*

adſcriptos recenſet, Sabbaitarum etiam, ſive Veterum Chaldæorum Hiſtoriam tradit. Cap. IIX. de aliis Scripturæ Libris diſſerit, qvorum collectionem ad magnam ſub *Esdra* Synagogam referunt ‡Hujus Synagogæ examen, & cujusqve libri Scripturæ in ſpecie ſuſcipit. Cap. IX. Librorum ſacræ Scripturæ generalem Diviſionem tradit, Judæos & Chriſtianos Autores inter ſe hac de re conciliat: qvo ſenſu Judæi *Danielem* Prophetam eſſe negent, explicat, & hac in parte à Chriſtianis non diſſentire docet. Cap. X. XI. XII. XIII. contra *R. Joſeph Albo* pro lege Moſis nunqvam corruptâ pugnantem diſputans, ex Pentateucho Samaritano probari poſſe negat, etiamnum hodie ſupereſſe priſcum Librorum Moſis apographum: Inde Textum Hebræo-Samaritanum in particulari ſub examen vocat, nec Judaico præferendum monet, diverſisqve variarum Lectionum exemplis cum obſervationibus in eundem additis, de Characteribus Samaritanis, eorumqve origine, & convenientia cum Phœniciis literis, ex aliqvot Græcorum Patrum teſtimoniis ritè explicatis, de Codicibus Samaritanis, deqve litera *Thav* eruditè diſſerit. Cap. XIV. XV. de Lingva Hebræa qværit, an prima lingvarum? & qvomodo primùm inventæ literæ? Poſt variarum hac de re ſententiarum conciliationem accuratiùs, qvomodo inventæ ſint lingvæ, exponit, factâ hic eruditâ de Origine Lingvarum digreſſione. Cap. XVI. & XVII. qvis ſtatus Hebræi textus à reditûs ex Captivitate Babylonica tempore, qvis ætate Jeſu Chriſti, & initio Chriſtianæ Religionis, qvis tempore *Philonis* & *Joſephi* fuerit, exponit: ibi de Secta *Sadducæorum* univerſas Scripturas admittentium, & Codice Hebræo à LXX. Interpretibus uſurpato; hîc de *Joſepho* minùs accurato Scripturæ tractatore, ac ſubſecutorum Judæorum majore diligentiâ ex occaſione Religionis Chriſtianæ natâ Lectorem informans. Cap. XIIX. & XIX. contra *Morinum* & *Voſſium* calamum ſtringit, ac Judæos ſacros libros non depravaſſe oſtendit: addita Patrum, maximè *Origenis* & *Hieronymi*, de Textu Hebraico & LXX virali verſione, ſententiæ explicatione, morem ſcribendi hiſce duobus Scriptoribus ſolennem pluribus exponit, cum obſervationibus aliis non paſſim obviis. Cap. XX. XXI. XXII. XXIII. ſtatum Hebraici textûs in primis Chriſtianismi ſeculis uberiùs pandit: varias Scripturæ lectiones in Thalmude occurrentes, cum diverſitate Codicum, qvibus Synagogæ utuntur, & qvibus privati,

Digitized by Google

vati, notat: Regulas ad discernendum probatos Textûs Hebraici Manuscriptos Codices à pravis tradit: aliqvot Manuscriptorum examen singulare instituit: nec non peculiares observationes in omnes Manuscriptos Biblici Textûs Codices subjicit, ac tandem originem variantium lectionum à varia scribendi codices ratione ortarum prodit. Cap. XXIV. & XXV. de *Masora* qvid statuendum sit, variis Judæorum & Christianorû hac de re opinionibus præmissis, edocet: accuratiorem Masoræ expositionem instituit: utiles Regulas, qvas complectitur, eruit: unde, & qvomodo Veteres Scripturæ Interpretes excusari ac defendi possint, ostendit: partiû etiam, qvibus constat Masora, explicationem cum Criticis in hanc rem observationibus subjicit. Cap. XXVII. XXIIX & XXIX. de punctorum Vocalium & Accentuum hodiernorum autoritate, origine, de versuum item hodierni textûs Hebraici distinctione & aliqvot aliis ejusdem Textus distinctionibus qvid sentiendum, multis in rem istam communicatis observationibus exponit, & *Caraitas*, peculiarem Gentis Hebrææ Sectam, non minùs ac reliqvos Judæos, viginti qvatuor Scripturæ libros cum Puncto-vocalibus & accentibus admittere docet. Deniqve primum hunc librum c. XXX & XXXI. Grammaticorum Hebræorum Historiâ finit, in qva Grammaticæ Hebrææ originem & progressum narrat, & hinc textus ac lingvæ Hebraicæ incertitudinem demonstrare satagit.

Criticæ hujus *LIBER SECUNDUS* præcipuarum Scripturæ Versionum à Judæis & Christianis editarum Historiam complectitur. Illas omnes examinat, & qvid in qvaqve vituperet, qvid probet, studiosè aperit Simonius. Post generalem doctrinam de Bibliorum Versionibus Cap. I. propositam, præ cæteris omnibus Græcam Versionem LXX. Interpretum & ejus authoritatem per aliqvot Capita expendit. Nam ubi Cap. II. Historiam *Aristeæ*, & aliqvot alios ea de re scriptos Libros supposititios sub examen revocavit, & solam Mosis legem primùm Græcè redditam esse docuit, appellationis item rationem, cur LXX viralis dicta fuerit, enucleavit; Cap. IV. non modò varias hujus Versionis Editiones recenset, sed & explicationem Tetraplorum, Hexaplorum, & Octaplorum *Origenis* cum Criticis animadversionibus subjicit, ac versionis ipsius cum textu Hebræo collationem, variarumqve illius editionum ad se invicem

Digitized by Google

comparationem instituit. His ita præmissis varias Variorum sententias, maximè *Isaaci Vossii* opinionem discutere, & contra ipsum Cap. IV. nec textum Hebræum â Judæis depravatum, nec ejus Chronologiâ Chronologiam LXX. Interpretum meliorem esse ostendere instituit. Inde suo de hac versione judicio exposito, Cap. V. VI. VII. examen singulare locorum textûs Hebraici aliter, qvam nunc redditur, ab ipsis redditi, suscipit, ac tandem Cap. IIX. adversus alios non eâ lingvæ Hebrææ notitiâ instructos, ut judicium de hisce Interpretibus rectè ferrent, certis adhibitis Regulis, qvoad loca plurima defendit. Hîc obiter notandum, *Isaacum Vossium* sententiæ suæ tenacissimum ad Objectiones *P. Simonii* statim Responsionem adornasse, qvam libro de Sibyllinis Oraculis Oxoniæ 1679. edito subjecit. Et cum totus controversiæ status versetur circa LXX. Interpretes, primo *Argumenta*, qvibus ad elevandum horum Interpretum versionem in hoc libri secundi principio utitur Simonius, breviter perpendit: Deinde *Loca* persequitur, qvæ vel malè, vel saltem non satis commodè â LXX. versa fuisse Interpretibus existimat: Deniqve *Rationes* discutit qvæ videntur movisse Adversarium, ut novam instituendam putârit versionem exactè cum Hebræo congruentem Codice. De cætero laudat moderationem Autoris, qvod Versionem hanc magni faciat, nec cum iis sentiat, qvi illam ex officina Sathanæ prodiisse affirmant, ac si ea, qvam & Christus & Apostoli nobis reliqverunt & commendarunt, Scriptura autorem possit habere Diabolum. Sed è diverticulo in viam, & ad ipsum Simonium est redeundum, qvi jam porro Cap. IX. & X. de aliis Scripturæ Græcis Versionibus, qvarum tantummodo supersunt fragmenta, præcipuè de ea, qva Samaritani sunt usi, disserit, & an præter indicatas adhuc aliæ extiterint Græcæ Versiones? an nomine LXX Interpretum plures & variæ? an *Origenes*, *Pamphilus*, *Eusebius*, *Lucianus*, *Hesychius*, *Apollinaris* novas Scripturæ Interpretationes composuerint? doctè disqvirit, ac novas in Hexapla *Origenis* observationes addit. A Cap. XI. ad XIV. de priscis Scripturæ Versionibus, qveis olim Ecclesia Occidentalis utebatur, inprimis de Vulgata hodierna ejusqve Autore operosè agit; mox aliqvot istius Versionis Capitibus juxta Criticæ leges examinatis, generales animadversiones suggerit, qvibus Hieronymiana vertendi methodus penitius innotescat: sed & Vulgatam cum LXX virali confert

iis

Digitized by Google

iis in libris, de qvibus constat illam *Hieronymi* esse, variis annexis Regulis pro defensione Vulgatæ exstructis, idqve pluribus in locis: imò qvo sensu hæc versio à Synodo Tridentinâ definita sit *autentica* exponit, nec illam esse verum ac genuinum Scripturæ fontem ingenuè ostendit, multis in hanc rem adductis observationibus criticis. Cap. XV. & XVI. versionum à *Syris*, *Arabibus*, *Coptis*, *Æthiopibus*, *Armenis* editarum Historiam absolvit. Inde ad Judæorum Versiones seu Paraphrases pedem promovens Cap. XVII. qværit, utrum *Hellenistæ* in suis synagogis solam LXX. viralem Versionem legerint? & qvinam Hellenistæ isti? & qvomodo ad proprium usum Versionem pòst LXX. adscriptam concinnarint? de Versione item Samaritana & ejus Versionis latina interpretatione disputat. Hinc ubi Cap. XIX. Paraphrasium Chaldaicarum incertitudinem originis cum modo, qvo confectæ fuerint, exposuit, de lingva etiam Chaldaica, deqve harum Paraphrasium styli diversitate lectu digna protulit, qvin & punctuationis Chaldaicæ Reformatione Buxtorfiana rejecta, litem de istarum utilitate vel damno Paraphrasium magna cum contentione agitatam diremit: Cap. XIX. ad alias Bibliorum Versiones sive Paraphrases à Judæis profectas in variis lingvis, *Arabica*, *Persica*, *Hispanica*, & *Græca* vulgari accedit, & Criticas observationes in easdem illas lingvas, maximè verò in *Græcam* hodie vulgatam subjungit. In sex ultimis Capitibus à XX ad XXVII. de recentioribus Christianorum Versionibus, primò latinis, deinde vulgaris lingvæ, tum Catholicis tum Protestanticis, *Anglorum*, *Belgarum*, ac præsertim de *Lutheri* Versione Germanica, deqve *Gallicis* Protestantium Scripturæ Versionibus Critico more agit.

Sed, qvia plena periculi res foret, morbos aperire, nec remedia adhibere, fusè sic recensitis plerarumqve Versionum bonis malisve qvalitatibus, *LIBRI TERTII* initio, Cap. sc. I. & II. methodum monstrat, qva purior & exactior, qvam unqvam antea, Versio concinnari valeat. Cum autem hîc permultæ qvidem magnæqve occurrant difficultates, has nihilominus Cap. III. & IV. juxta præscriptas à se Regulas superari posse ostendit. Hujus novæ suæ Versionis occasione præcipuorum Authorum interpretandi methodos examinat, primò Judæorum Cap. V. maximè *R. Mosis Maimonidis* & aliorum Rabbinorum Cap. VI. & VII. (ubi multa simul jucundâ tra-

tradit de Rabbinorum lectione in ſua ipſorum Lingva) deinde priſcorum Patrum, *Auguſtini* Cap. IIX. *Origenis*, *Hieronymi* Cap. IX. multorum aliorum, Cap. X. deniqve recentioris ævi Doctorum, qvi in Scripturam notas aut commentarios ſcripſere, ſive Catholicorum Cap. XI. & XII. ſive Proteſtantium Cap. XIII. XIV. XV. ſive Sociniano-rum Cap. XVI. ut ſic uno intuitu, qvomodo & qvam variè tum Judaica, tum Chriſtiana Eccleſia Scripturam interpretata fuerit, videre qveas. Et qvo is labor majorem adhuc utilitatem adferat, multis regulis & obſervationibus ad rectè Scripturas interpretandum hinc indo propoſitis, Cap. XVII. utilium aliqvot Librorum ad intelligentiam Scripturæ facientium Criſin ſuſcipit: qvin & judicium ſuum de aliqvot aliis Scriptoribus, qvi opera Critica in Scripturam compoſuere, ſive Catholicis, ut *Jo. Morino*, Cap. XIIX. ſive Proteſtantibus, ut *Ludovico Capello* Cap. XIX. & XX. exponit, ac tandem in fine hujus libri à Cap. XXI. ad XXIV. in Polyglottæ Anglicanæ Prolegomena, qvæ *Brianus Walto* ſedecim ſermonibus complexus eſt, cenſoriam virgulam exercet.

Ad Calcem Operis duplicem Catalogum adpoſuit, unum præcipuarum Scripturæ tam Hebraicæ, qvàm in varias lingvas translatæ, ſive à Judæis, ſive à Chriſtianis profectarum Editionum, cum innumeris in qvamqve Editionem & Verſionem Criticis animadverſionibus: Alterum Autorum Judæorum & aliorum minus obviorum Scriptorum qvi paſſim in Hiſtoria hac Critica citantur.

ANDREÆ ACOLUTHI, Uratisl.

מי חמרים המאררים

De Aqvis Amaris & maledictionem inferentibus,

Num. V. 11. ſeq. deſcriptis *philologema.*

Lipſiæ Typis Juſtini Brand. 1682. in 4to.

QVamvis hæc materia à Clar. Wagenſeilio in Sota jam præoccupata videretur, aliâ tamen methodo eandem perſeqvi & poſt meſſem ſpicilegium inſtituere Autori, novum induſtriæ ſuæ ſpecimen poſt *Obadiam Armenum* edituro placuit. Sic autem procedit, ut primùm (Cap. 1.) tremendæ hujus ſanctionis cum præcedentibus & ſeqventibus cohærentiam oſtendat. Deinde (Cap. 2.) Hebraicarum vocum,

vocum, qvibus dissertationis hujus frontem insignivit, constructionem, originem, significationem & emphasin evolvat, tùm rem ipsam aggrediatur & (Cap. 3.) totam rationem, qva uxores Zelotypis maritis de adulterio suspectæ per aqvas à Sacerdotibus propinatas probandæ fuerint, secundùm omnes causas & circumstantias exponat, & tandem in recensendis allegoriis & abusibus (Cap. 4.) occupetur, id ubiqve agens ut Sacros Fontes, qvorum ductum sequitur, cum Interpretum rivulis studiosè conferat, & qvantopere in Orientalium Lingvarum studio excolendo & abstrusis Judæorum sacris eruendis versatus fuerit ostendat.

A Newv Digester or Engine, for softaing Bones, Containing the Description of its Make and Use in Cookery, Voyages at Sea, Confectionary, Making of Drinks, Chymistry, and Dying &c.

By *Denys Papin*, M. D. Fellow of the Royal Society,

London. 1681. in 4to.

i. e.

Novus Digestor aut Machina pro emolliendis Ossibus, continens hujus delineationem seu parandi modum cum usu in re Coqvinaria, navigationibus, arte condiendi, potionibus conficiendis, Chymiâ, & arte tinctoriâ, per *Dionysium Papinum*, M. D. & Regiæ Societatis Socium.

Londini 1681. in 4to.

POstqvam *Nobilissimus Boyle* in Experimentorum Physico-Mechanicorum Continuatione secunda Artic. 19. *Experim.* 4. 5. & 6. singularem ad ossium usqve emollitionem coqvendi carnes modum, in vase cochleâ obturato & MB. cochleâ pariter firmato adornandum, suppeditaverat, sine instrumentorum tamen necessariorum horumqve usus declaratione, præsens scriptum Autor publici juris fecit, Novumqve Digestorem seu Coqvum appellavit, qvod per compressio-

Digitized by Google

nem aqvæ & aëris, intra vasa concluſi, Elixationes, Digeſtiones ſeu Macerationes, fermentationes, ac deſtillationes variarum rerum, & inter has oſſium duriorum emollitionem, perficere doceat.

TAB. VI. Inſtrumenta proin his finibus accommodata in ſex figuris exhibet, qvarum 1. & 2. illa delineat, qvorum uſus generalis magis, 3. 4. 5. & 6. verò, qvæ deſtillationibus ac arti tinctoriæ præprimis ſunt accommodata. Scilicet, in *Fig.* 1. AA. Lebetem deſignat æneum, in fundo clauſum, in ſummo II apertum : qvi inſtar MB aqvam continet & igni immediatè exponitur.

BB. Hujus lebetis operculum, ejusdem cum illo figuræ & capacitatis,

CC. Lebetis Anſulas,

DD. DD. Duo ferramenta, alterâ ſui extremitate anſulas C. C, altera Repagulum EE excipientia,

EE. Repagulum, foraminibus ferramentorum D. D. trajectum, qvod tolli & adaptari poteſt, ubi pro rei exigentiâ aut aperienda aut occludenda fuerit Machina.

FF. Duas Cochleas, qvæ foraminibus Repaguli EE trajectæ capitellum BA & receptaculum AA firmiter combinant.

HH Tubum ſeu canalem, operculo BB aptatum & obturaculo P. muniendum : Cujus canalis uſus eſt, partim ut aqva, commiſſis jam machinæ partibus, infundi, partim ut preſſuræ aëris interni gradus, per elevationem variam obturaculi P. accuratiùs dignoſci poſſint.

II. Commiſſuram lebetis AA & BB.

LM. Baculum ferreum, eminentiæ L. Q. infixum, qvi, cum à pondere N, extremitati ejus appenſo deprimitur, reprimendo obturaculum P. compreſſionem aëris interni moderatur.

OO Anguſtiorem canalem, obvolutum cannabe & tubo HH ita impactum, ut aliqva extremitate ſua aqvæ incluſæ immerſus aliqvid humiditatis hinc ad P. derivet, qvò hoc ipſum charta obvolutum & leviter humectatum, orificium tubi HH exactius claudat.

Figura 2. Vas GG exhibet, deſcripto lebete anguſtius, ex vitro, ſtanno ſimilive materia conflatum, coqvenda, digerenda, ac deſtillanda immediatè excipiens, operimento & cochlea ſuâ occludendum, ac Machinæ AA. BB, immittendum. Lebetem ergo AA BB furno chymico usqve ad anſulas CC. imponit autor noſter, ignem firma-

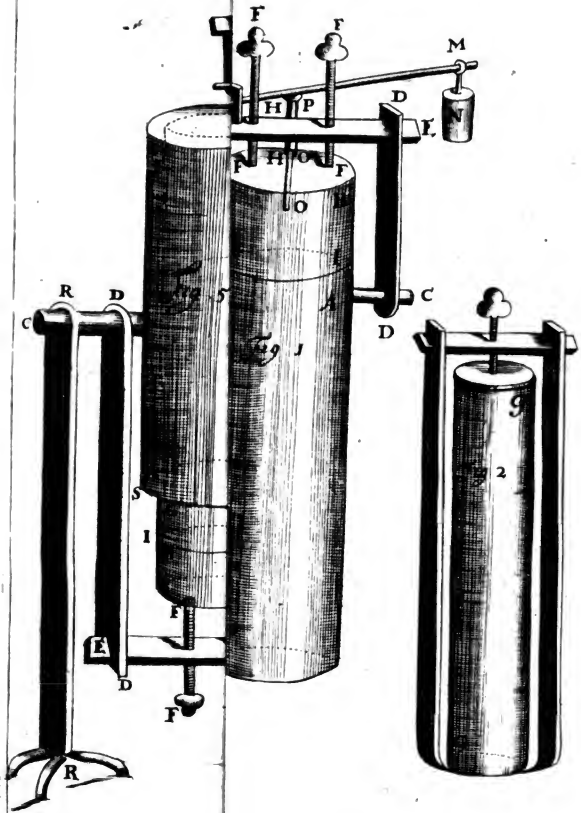

Digitized by Google

Digitized by Google

firmatis probè cochleis carbonum opeſubdit, & hunc pro operationis conditione moderatur.

Figura 3. Craticulam ſeu ſepimentum BB delineat, fulcris AAA & manubrio CC. inſtructum, qvod vaſi BB imponitur pro deſtillandis concretis excipiendis ac continendis.

Fig. 4. Vaſa AA & GG figuræ circularis tradit, qvorum una extremitas materiam deſtillandam continens, igni; altera, vapores excipiens, pro faciliore horum condenſatione, aqvæ frigidæ imponitur.

In *Figura* 5. pro commodiore deſtillatione delineatur Vas GG. extremitate ſua II lebetem AA ſuperans, qvod materia deſtillanda replendum, ejusqve aperturæ II operculum profundius, pro vaporibus excipiendis & condenſandis adaptandum, ita tamen ut lebes atqve vas internum ferrumine invicem exactè conjungantur, ne aqva in Spatio TTTT contenta effluat, machinæ autem canalis HH loco ponderis cochleâ firmetur. Machina hæc ferreis duobus fulcris RRRR eo imponitur fine, ut mediantibus anſulis C. C. in æqvilibrio circiter hærens inverti, pro immittenda & eximenda materia deſtillandâ, ſine ſui apertura facili negotio qveat. Ignis machinæ AA mediante ignitabulo huic accommodato admovetur. Qvoniam verò Tinctor qvidam vas internum GG ſcopo ſuo minus neceſſarium judicaverat,

Fig. 6. externæ machinæ AA orificium H anguſtius parandum eſſe Noſter arbitratur, admittendis tamen inſimul pannis tingendis proportionatum.

Atqve hæc de Inſtrumentorum apparatu, iisqve utendi modo: emolumenta eorundem qvod ſpectat, docet Idem (1) hac ratione paucis carbonibus, v. g. VI aut VII unciarum, brevi temporis ſpatio, carnes, cuniculum, columbas, piſces, legumina &c. imò vetuſtiorum animalium, v. g. vaccarum, carnes duriores ac ipſa oſſa ad mollitiem decentem atqve gratam percoqvi poſſe, ita qvidem, ut, juſtò qvamvis coqvantur diutiùs, haud tamen adeò facilè adurantur.

(2) Gelatinas breviori manu & in majore copia, ex ſolidiſſimis etiam, v. g. bubulis & ovillis, oſſibus parari poſſe; ſiqvidem per hanc encheiriſin oſſa ſui ponderis duplum aut triplum; Cornua cervi qvintuplum gelatinæ exhibeant, illudqve in ſubſtantiam caſeo, qvem Parmeſan appellant, mollitie & ſapore non diſſimilem con-

vertant. Sicut autem virtutem singularem nutriendi, & humorum acrimoniam, ex sale conditis & fumo induratis carnibus contractam, corrigendi gelatinis cunctis, hac potissimùm ratione præparatis, inesse supponit : ita hoc experimenti genus navigantibus præprimis proficuum commendat, & præterea eandem gelatam substantiam vitris, vasis Sinensibus, & fragmentis eboris, succini &c. conglutinandis vel redintegrandis egregiè inservire, expertus testatur.

Nec (3) dulciariis similisqve artis hominibus machinam hanc inutilem futuram credit, partim ad fructus commodiùs & sine notabili corrugatione exsiccandos; partim ad eosdem in succo proprio, cum & sine saccharo condiendos & conservandos, diversisqve experimentis probabile negotium reddit.

(4) Fructuum succos eadem ratione in potus & vina svavissima, interveniente fermentatione, posse converti : qvæ non adeò facilè acescant ac corrumpantur, nec tormina & flatus gignant, nec caput petant, summè tamen confortent ac nutriant.

(5) Pariter hac encheirisi Extractiones Chymicas facilitari valdè atqve juvari statuit, præsertim ejusmodi parandæ si tincturæ sunt, qvarum confectio aliàs difficilior observatur, v. g. Tinctura salis tartari, & succini : qvam utramqve brevi temporis spatio efficaciorem & saturatiorem, prioremqve lixivioſam magis, ac intra mensem vulgaris digestionis ope evadere potuisset, hâc effectam viâ se degustasse perhibet. Destillationibus verò, qvæ mediantibus descriptis vasibus adornantur, hoc tribuit commodi, qvod partim faciliores sint, qvippe per descensum factæ ; partim nihil substantiæ destillandæ perdant. Destillationibus tamen hisce potissimùm accommodatam & fig. 5. delineatam machinam, pisturæ qvoqve, per carbones fossiles administrandæ, inservire conjicit.

(6) Tinctoribus inter alios effectus hanc ex leberibus descriptis utilitatem promittit, qvod diu satis materia tinctilis ac panni tingendi, in calore etiam intensiore, sine sui tamen destructione in iis conserventur, & particularum volatilium exhalationes impediantur ; unde effici observat, ut ejusmodi qvoqve succi, v. g. prunorum, qvorum aliàs viscositas facit qvò minus in corpora tingenda penitiùs insinuare se possint, ad hoc præstandum qvam aptissimi reddantur.

Tandem Experimentorum illorum, qvæ in durioribus corporibus

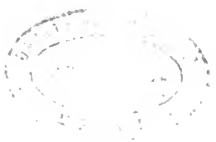

Digitized by Google

cum mora
Febr.

Fig. 2.

Fig. 3. Phases Crescentis à recuperatione luminis ad finem Eclipsis.

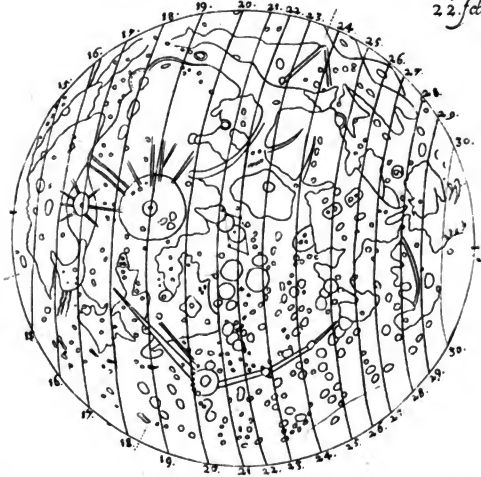

Edwardsius sculpsit.

Digitized by Google

ribus, v. g. Succino, Ebore &c. emolliendis obſervavit, varios ſucceſſus refert; & inter hos, qvod Gummi Copal eqvidem faciliùs, nullo verò caloris gradu ſuccinum, ſine particularum integralium ſeceſſu, nec cornu bovinum per ſe, nec ebur, ullo liqvore affuſo, emollire potuerit; idem tamen cornu bovinum, & chelonium cum aqva cocta ad flexibilitatem & mollitiem egregiam perduxerit, qvam ipſam non niſi poſt triduum aut qvatriduum depoſuerint, qvamqve adeo variis exinde parandis utenſilibus credit inſervire. Ne autem impenſæ, ad machinam hanc parandam neceſſariæ, emolumentum inde expectandum videantur ſuperare, ſupputationem & collationem hujus illarumqve ſub finem ſcripti annectit, cum paucis adhuc notis, uſum machinæ commodiorem concernentibus.

Eclipſis Lunæ Totalis cum morâ, Anno 1682, die 21 & 22 Febr. veſp. & manè ſt. n. *obſervata* GEDANI à JOH. HEVELIO.

Tab. VII.

Temp. ſec. hor. ambulator. Hor. / //	Ordo Phaſium.	Digiti Ecliptici	Per qvas maculas tranſiverint Umbræ ſectionis, & qvæ inſuper notata & obſervata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor. / //
8 41 18			Altitudo Palilicii 39° 53′	8 40 46
8 44 9			Eadem altitudo 39 27	8 44 20
8 48 14			Denuò repetita 39 0	8 47 59
10 8 20			Initium penumbræ dilutiſſimæ	10 9 0
10 12 30			Penumbra denſior	10 13 20
10 19 5			Penumbra adhuc craſſior	10 19 36
10 23 50			Penumbra denſiſſima	10 24 24
10 24 30			Initium Eclipſeos circa 125° limbi, in 95° ſc. à puncto ſuperioris lineæ perpendicularis Nonageſimi, ortum verſus contigit.	10 25 5

Temp. ſec. hor. ambulator. Hor. / //	Ordo Phaſium.	Digiti Eclipticí	Per qvas Maculas tranſiverint Umbræ ſectionis, & qvæ inſuper notata & obſervata fuerint.	Tempus ex Altitud. Correct. Hor. / //
10 29 45	1	$1\frac{1}{4}$ digit.	Incedebat per Montem Germanicianum, ad mare Syrticum & Montem Acabe.	10 30 30
10 32 13	2	2. ferè	Per Montem Porphyriten, loca paludoſa Inf. Cercinnæ, Sinum Syrticum, per M. Sacrum & M. Caſium.	10 32 50
10 36 30	3	$2\frac{1}{2}$ ferè.	Ad M. Baronium, Inſ. Æthuſam, per medium Sin. Syrbonis, & M. Pharan.	10 37 10
10 43 25	4	$3\frac{5}{8}$	Per Sinum Apollinis, M. Ætnam, Inſ. Letoam, ad Inſ. Didymam.	10 44 10
10 47 25	5	$4\frac{5}{8}$ dig.	Ad Inſ. Majorcam, Vulcaniam, Lemnos Carpathos, & M. Horeb.	10 48 15
10 52 20	6	$5\frac{3}{4}$	Ad Lacum nigrum Majorem, per M. Argentarium, Sipylum, Maſicytum, Tabor, Sinai, & deſertum Raphidim.	10 53 10
10 55 45	7	$6\frac{1}{2}$	Per ſcopulos hyperboreos, Inſ. Besbicum, M. Olympum, Didymum, & M. Antilibanum.	10 56 40
11 0 33	8	$7\frac{3}{4}$ dig.	Ad Inſ. Cyaneam, M. Horminium, Montes Uxii, & M. Coibacaranos.	11 1 30
11 4 30	9	$8\frac{1}{2}$	Per M. Ambonum, ad I. Apolloniam, & Sin. Athenienſem, Per M. Moſchũ, Uxii & Coibacaranos.	11 5 30
11 9 59	10	$9\frac{1}{4}$	Per Lacum Hyperboreum ſuperiorem, Pal Byces, Per M. Herculis, & Sinum extremum Ponti.	11 10 55
11 13 30	11	10. digit.	Per Lac. hyperb. infer. M. Cimmerium, & ad S. infer. Maris Caſpii.	11 14 27
11 16 30	12	$10\frac{1}{2}$ ferè.	Per M. Riphæos, P. Mœotidem, Inſ. Alopeciam, ad Inſ. majorem Maris Caſpii, per Montem Neroſum.	11 17 17

Temp.

Digitized by Google

Temp. sec. hor. ambulator. Hor. / //	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas Maculas transiverint Umbræ sectionis, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor. / //
11 19 10	13	11¼	Ad Ripam Paludis Mœotidis & Mont. Hippoci.	11 20 10
11 22 0	14	11½	Per M. Alaunum, & lacum occident. minorem.	11 23 0
11 26 30		12 digit	Totalis obscuratio circa 297° limbi, in 94° sc. à puncto super. lineæ perpendic. Nonagesimi ortum versus deprehensa.	11 27 30
11 35 36			Altitudo Pollucis 52° 13′	11 37 4
11 37 35			Eadem Altitudo 52 0	11 38 42
11 38 50			Rursus repetita 51 41	11 39 35
12 58 20	die 22	Febr. mane	Recuperatio luminis, circa 118° limbi, in 88° sc. à puncto Superiori lineæ perpendicularis Nonagesimi occasum versùs extitit.	1 0 8
1 0 40	15	¼ digit.	Ad M. Alabastrinum, Pentadactylum, Audum & P. Maræotidem.	1 2 31
1 3 35	16	1¼	Per M. Porphyritem, ad Mar. Syrticum, & per Mont. Eoum.	1 5 32
1 8 10	17	2 ferè.	Per M. Baronium, Loca Paludosa Inf. Cercin. inter Mare Syrticum & Ægyptiacum ad Sinum Syrbonis.	1 10 13
1 11 48	18	2½ dig.	Per Sinum Apollinis, Inf. Taraciniæ, I. Æthusam, Sinumqve Syrbonis.	1 13 54
1 16 20	19	3¼	Ad Inf. Majorcam, per M. Ætnam, M. Neptunum, Zachyntum, Inf. Letoam, Inf. Didymam & M. Lyon.	1 18 33
1 20 50	20	4¼ dig.	Ad Inf. Corsicam, per Inf. Vulcaniam & Carpathos, ad Mare Mortuum, per desertum Sin.	1 23 6

Temp.

Temp. sec. hor. ábul. Hor. / //	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas Maculas transiverint Umbræ sectiones, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor. / //
1 24 39	21	5¼ dig.	Ad M. Argentarium, Mare Pamphilium, Insſ. Cyprum, per M. Horminium.	1 27 0
1 26 15	22	6 ferè	Per M. Apenninum, ad Lac. Trasimenum, ad M. Sipylū, per M. inf. Libanū.	1 28 40
1 28 32	23	6½	Ad M. Carpathos, per Insſ. Besbicum, M. Olympū, Didymū & M. Dalangueros.	1 31 0
1 31 12	24	7¼ dig.	Per M. Peuce, Byzantium, ad M. Horminium, & per M. Antitaurum.	1 33 44
1 35 59	25	8¼	Per Sin. Circinitem, Insſ. Macram, Insſ. Apolloniam, Medium Montem Moschum, atqve Montes Sogdianos.	1 38 37
1 39 33	26	9 dig.	Per lacum hyperb. inferiorē, Pal. Byces, M. Strobilum, per Sin. extremum Ponti ac M. Paropamisum.	1 42 15
1 41 45	27	9⅝ dig.	Inter Palud. Byces, & Lac. Coroconda-metis, per M. Herculis, & Montem Caucasum inferiorem. (rosum.	1 44 30
1 44 19	28	10	Per M. Gimmeriū, M. Tancon, & M. Ne-	1 47 9
1 47 20	29	10½	Per Paludē Mœotidē, Insſ. minorē Maris Caspii, Montemq; Nerosum superiorē.	1 50 14
1 51 44	30	11 paull. plus.	Per M. Alaunum, M. Sanctum, Montesqve Hippoci.	1 54 42
1 56 12		12 digit.	Finis circa 294° limbi, in 97. sc. gradu à puncto superiori lineæ perpendicularis Nonagesimi occasū versus contigit.	1 59 17
1 57 10			Densissima Penumbra.	2 0 17
2 1 15			Satis adhuc crassa.	2 4 27
2 2 30			Paullò dilutior	2 5 45
2 10 20			Penumbra dilutissima.	2 13 42
2 12 30			Finis Penumbræ.	2 15 0
2 15 39			Latitudo Pollucis 29° 12'	2 19 7
2 17 35			Latitudo 28 46	2 22 8

Ani-

Animadvertenda

In Eclipſi Anno 1682, die 21 & 22 Febr. GEDANI *obſervatâ.*

CUm Tabulæ Rudolphinæ bene notabilem hâc die Eclipſin, & qvidem totalem cum morâ oſtenderent, qvales exqviſitè obſervare rarò aliàs contingit: proinde ſummâ alacritate ad illam ex meâ rurſus, DEI Benignitate, erectâ Speculâ, attendi; præprimis cùm cœlum omnino ſudum extiterit, ut qvævis exoptatiſſima, hoc in parte, mihi pollicerer. Totam igitur diem 21 Febr. impendi, partim ut horologia ad Sciatericum lineæ Meridianæ applicatum dirigerem, atqve ſic omnia parata haberem, qvæ ad ejus generis obſervationes reqviruntur.

Ingruente Eclipſi Umbra erat valde diluta, limbusqve ejus qvaſi anfractuoſus, & minimè terminatus, ſic ut difficulter admodùm ab initio phaſes determinari potuerint, nec accuratè diſtingvi, per qvas Maculas umbra tranſibat: ſucceſſu tamen temporis, creſcente Eclipſi, diſtinctius omnia deprehendebantur. Color ab initio videbatur ſatis triſtis, obſcurus, & fuliginoſus, ac ſi hæc Eclipſis, eâdem ratione, circa maximam obſcurationem, ut illa Anno 1642 Menſ. April. adeò ſeſe obumbratam ſiſtere vellet, qvò vix conſpiceretur; ſed res planè aliter cecidit, ſiqvidem Lunacùm jam omninò eſſet eclipſata, totus tamen ejus diſcus ſatis clarè in oculos incurrebat: color namqve ejus tum omninò rubidus ſive ſangvineus, aut rubiginoſus erat, qvi eousqve perſeverabat, donec Luna ad medietatem lumen ſuam recuperaſſet, atqve tum rurſus ſatis obſcura & fuliginoſa apparuit; adeò ut omnium optimè phaſes omnes, per qvas nimirùm Maculas Umbra tranſierit, annotatæ fuerint. In ſummâ, hujus Eclipſeos obſervatio ex voto nobis ſucceſſit; non ſolùm enim Initium & Finem, ſed etiam ipſum momentum Totalis obſcurationis, & Recuperationis luminis, cum 30. phaſibus (qvòd rarò admodum contingit) diligentiſſimè mihi deprehendere cœlum indulſit. Per qvas verò Maculas Umbræ ſectiones inceſſerint, tum qvid amplius notatu dignum, ſub tempore Eclipſeos

extiterit, ex ipsâ obſervatione atqve delineationibus ad oculum clarè patet, non minùs ex ſubſeqventi Tabella, qvousqve Calculus Rudolphinus ab hâc obſervatione, atqve ſic ab ipſo cœlo diſcedat.

	Ex calculo Rudolphino. Hor. / //	Ex Obſervatione. Hor. / //	Differentia. / //
Initium Eclipſeos	10 13 33	10 25 5	11 32 Tardiùs
Totalis Obſcuratio	11 10 11	11 27 30	17 19 Tardiùs
Maxima Obſcuratio	0 5 43	0 13 49	8 6 Tardiùs
Recuperatio luminis	1 1 15	1 0 8	1 7 Citius
Finis Eclipſeos	1 57 53	1 59 17	1 24 Tardiùs
Duratio total. obſc.	1 51 4	1 32 38	18 26 brevior
Tota duratio Eclipſeos.	3 44 20	3 34 12	10 8 brevior

Eadem ECLIPSIS obſervatæ LIPSIÆ.

Temp. ſec. horolog. ambulat. Hor. /	Altitudines. G. /	Tempus correctum H. / //	
8. 35	36. 0	8. 16. 32	Altitudo Reguli. dub.
9. 8½	40. 20	8. 49. 48	Altitudo Palilicii.
9. 13	39. 32	8. 55. 40	Eadem altitudo.
9. 49	15. 30	9. 34. 0	Altitudo Arcturi. Penumbræ veſtigiū.
9. 52		9. 37. 0	Penumbra.
9. 58		9. 43. 0	Penumbra.
10. 6½	18. 22	9. 52. 44	Altitudo Arcturi.
10. 10	18 56	9. 56. 28	Altitudo denuò capta,
10. 15		10. 1. 0	Initium æſtimatum, aut Penumb. denſ.

Tem-

Digitized by Google

Temp. sec. horolog. ambulat. H. /	Altitudines. G. /	Tempus correctum. H. / //	
10. 15½		10. 1. 30	Initium verum, in parte Africæ, prope montem Audum in mari Eoo.
10. 28	21. 48	10. 14. 56	Altitudo Arcturi.
10. 44	24. 18	10. 31. 0	Eadem altitudo.
10. 54	26. 0	10. 41. 56	Altitudo Arcturi.
10. 57	26. 20	10. 44. 4.	Eadem altitudo.
10. 59	26. 30	10. 45. 8	Rursus capta.
11. 3		10. 50. 0	Palus Mœotis obscurari incipiebat.
11. 5		10. 52. 0	Sectio umbræ per medium Palud. Mœot.
11. 11	28. 27	10. 57. 36	Altitudo Arcturi. Immersio in umbrâ.
12. 45½		12. 38. 0	Emersio ex umbrâ.
12. 47	43. 55	12. 39. 36	Altitudo Arcturi.
12. 51½		12. 44. 0	Palus Maræotis in medio inter umbram & marginem Lunæ.
12. 57		12. 49. 30	Mons Porphyrites in medio inter umbram & marginem Lunæ.
13. 2		12. 55. 0	Sinus Sirbonis totus ex umbrâ.
13. 5		12. 58. 0	Mons Ætna diametro sui ipsius ab umbrâ.
13. 10		13. 4. 0	Umbra per medium Montis Sinai.
13. 11		13. 5. 0	Mons Sinai totus ex umbrâ.
13. 12½		13. 6. 30	Mons Sinai diametro sui ipsius ab umbrâ.
13. 15	21. 54	13. 8. 50	Altitudo lucidæ Lyræ.
13. 17	22. 10	13. 11. 2	Eadem altitudo.
13. 31		13. 25. 0	Sectio umbræ per medium Paludis Mœotidis.

Temp. sec. horolog. ambulat. Hor. /	Altitudines. G. /	Tempus correctum. Hor. / //	
13. 35		13. 29. 0	Palus Mœotis tota ex umbrâ.
13. 39 3/4		13. 34. 0	Finis Eclipseos, prope Insulam majorem in mari Caspio, ubi Hippoci montes sunt.
13. 44	25. 47	13. 38. 16	Altitudo lucidæ Lyræ.
13. 47	26. 15	13. 41. 28	Eadem altitudo.
13. 53 1/2	27. 10	13. 48. 34	Rursus capta.

Fuit ergò	H.	/	//	Ex Tab. Riccioli H.	/	//
Initium Eclipseos	10.	1.	30.	9.	29.	53.
Immersio in Umbr.	10.	57.	30.	10.	29.	23.
Medium Eclipseos.	11.	47.	45.	11.	25.	4.
Emersio ex Umbrâ.	12.	38.	0.	12.	20.	45.
Finis Eclipseos.	13.	34.	0	13.	20.	15.
Digiti Eclipsati				21.	51.	0

Cometarum Natura, Motus & Origo, Secundùm JOH. HEVELII & P. PETITI Hypotheses declarata, à JOH. CHRISTOPHORO STURMIO, Math. & Phys. Prof.

Altdorfi in 4. 1681.

ARgumentum hoc, qvod seculo abhinc integro celeberrimorum Mathematicorum fatigavit ingenia, occasione nuperi Cometæ Anni 1680, ita sibi tractandum sumsit Auctor: ut expositis Cometarum sesqviseculo abhinc accuratè observatorum phænomenis, Binam Hypothesin Cometarum, è Planetarum qvidem, & præcipuè Solis, effluviis in æthere fluidissimo genitorum, motuqve rectilineo aut

parabolico trajectorum, ad HEVELII; Mundo autem coævorum, & sub certâ periodo, circuli aut ellipseos lege, in conspectum redeuntium, PETITI, tanqvam præcipuorum harum Patronorum, placita dilucidè explicaret; suamqve tandem, utra phænomenis magis respondere, & qvid in unaqvâqve desiderari jure posse, sibi videretur, ὑπόμνησιν subnecteret.

Itaqve post phænomenon generalium contemplationem, ex institutâ Cometas inter & Novas stellas, circa inexpectatum exortum, freqventiam, durabilitatem, comparatione; conditâ durationis illorum, præcipuè novissimi (qvem matutinum primò, pòst vespertinum, & hîc, & in Epicrisi contra Dn. MONTANARIUM prolixiùs, pro eodem habet) historiâ; aliisqve circa apparitionis tempora, plurium concursum, vicinas Planetarum conjunctiones, adnotatis: specialiùs I Capitum seu Nucleorum Cometicorum magnitudinem, figuram, alterationes, incrementi & decrementi, colorumqve vices, locum in Universo, & species: II Caudarum situm ad Solem ejusqve variationem, longitudinem ac latitudinem, inflexionem, vibrationem, in ramos aut radios divisionem, colores &c. III Motum Com. duplicem, communem & proprium, & hunc sub circulo utplurimùm maximo, notatâ qvorundam, nuperrimi cumprimis, ab eô deflexione; ejus porrò inæqvalitatem, non tamen irregularem; varium per signa, in eodem diversisqve, incessum; arcûs in cœlo descripti qvantitatem; veri deniqve & apparentis motus similes, qvandoqve & contrarias vicissitudines, compendioso delectu habito, nec citra unius aut alterius censuram, è Cometarum historiâ recenset.

Juxta HEVELII deinde Hypothesin: Cometarum genesin, è probatis partim, partim suppositis Planetarum Atmosphæris, Maculasqve Solares inter & Cometas convenientiâ, ita describit, ut & phænomena supra memorata salvet singula; &, qvod palmarium, motum trajectorium, à principio ad usqve metam, non inconcinnâ ratione, è *Cometographiâ Cel.* HEVELII deducat.

Circa alteram: PETITUM, occasione Cometæ anni 1664, pensato regulari Cometarum motu, inductum statuisse, refert:

Cometas corporibus cœlestibus coævos, inter opaca & lucida medios, i.e. semilucidos, aut in circulo; sive toto extra sphæram Planetarum posito; sive, qvod probabilius, eandem totam, aut maximâ

parte, ambiente; aut (qvod retrogradatio Cometæ dicti ipsum, mutatâ priori sententiâ decernere docuerit) in ellipsi, circa perigeum saltim conspicuos, moveri. Unde, cum necessum sit, eosdem absolutâ periodo in conspectum denuò prodire: collato illo superiori, cum Cometâ Anni 1618; divisis etiam, juxta intervallum, qvod inter utrumqve est, annorum 46, anterioribus temporibus; qvia complures Cometas in confiniis hujus periodi historia memoret: verosimile esse, unum eundemqve diversis istis vicibus comparuisse. Ex qvo porrò & posteris, de reliqvorum periodis, & reditu determinandis, rationem aliqvando constituram.

Comam verò & Caudas ex effluviis æthereis generari: qvæ obviam Cometis facta, & ob peculiarem illorum fabricam circum ipsos collecta, dum sibi invicem cohærere connitantur, partim comam, partim appendicem caudiformem constituant, lumineqve mutuatitio illustratam, utramqve Terris ostendant; Soli autem, velut expurgando ætheri, devoranda objiciantur.

In Epicrisi, commissis cum utrâqve Hypothesi argumentis, qvæ easdem aut fulciunt, aut premunt:

Cometarum perpetuitatem, cùm è manifestâ Caudarum à Sole dependentiâ; tùm præcipuè è mutationibus singularibus, & incrementis realibus ac evidentissimis corporis Cometici; ut & difficultatibus, conciliandi motum, sive circularem sive ellipticum, cum phænomenis, rejicit: laudatâ interim non tantùm PETITI, sed & ex *Lubieniezio*, institutaqve consimili, inter Anni 1577 & 1680 Cometas comparatione, suppletâ & magis instructâ, revolutionis annorum 46 per complures Cometas deprehensæ, observatione.

Generationi verò HEVELIANÆ, tàm capitis qvàm caudæ cometicæ; motui item rectilineo, aut ab hoc non multum diverso, tanqvam maximis apparentium motuum anomaliis, ad causas opticas scitè reducendis, aptissimo, potiores defert: dilutis illis, qvibus PETITUS, è naturâ Macularum Solarium, generationis modum; & motum, rectæ tangentis hypothesi nixum, è dissensu observationum, oppugnaverat. Circa assignandas autem causas, qvibus, juxta HEVELII Hypothesin, Cometa ex orbe nativo rectâ lineâ ejiciatur; prope Solis porrò perpendiculum, nullo accedente novo impetu, motum intendat; ad sphæram deinde natalem retrahatur; toto verò cursu

suo

suo planiorem disci faciem Soli objiciat; circa nodos etiam, à Tellure sive motâ sive immotâ, nexos, uti plurima scitu digna discutit: ita omni parte absolutam nobis nondum esse scientiam Cometicam concludit.

FRIDERICI SPANHEMII, F.

Specimen Strictturarum ad Libellum nuperum Episcopi Condomiensis, cum Præfationis supplemento. Accedit de Præscriptionis Jure adversus Novos Methodistas,

Exercitatio Academica.

Lugduni Batav. in 8. Anno 1681.

COllectum hoc est Scriptum ex Disputationibus ibidem habitis, (*in præfat. pag. 1. & de præscript. pag. 119.*) adeòqve ex toto Polemicum, imò Elenchticum;

PRIMARIO contra *Expositionem Doctrinæ Catholicæ Jacobi Benigni Bossveti*, Episcopi olim Condomiensis, pòst Delphino Galliæ ab informatione, hodie Meldensis Episcopi:

SECUNDARIO contra Præscriptionem Novorum Methodistarum inter Romano-Catholicos, è qvibus Fratres Walenburgios impugnat cumprimis; qvâ in Appendice, de re nec novâ nec ignotâ, ulterius nihil est annotandum. Expositio verò Bossveti primùm edita fuit A. 1671, recentissimè iterum A. 1679 (apud *Spanhemium in Specimin. p. 107.*) scripta ad emollienda Catholicorum, qvæ Reformatis improbantur, dogmata, & qvidem non, ut Romano-Catholici & Reformati tolerent se mutuò; sed ut hi ad illos reduci se patiantur. *Aliud enim (à Conciliatoribus,) illi institutum, non doctrinæ suorum repurgandæ, verùm palliandæ modò, ac sanctitati illius, etiam qvalis in Concilio Tridentino definita est, persvadendæ Reformatis; Spanh. in præfat. p. 26.* In hunc finem decreta Concilii Tridentini passim inflectit; nonnunqvam etiam ab ipsis reverà discedit: contrà Spanhemii præcipuus labor, detegere has artes atqve declinare.

Bossvetus Libellum suum (sic *Spanhemius* ipse *in Strictur. p. 29.*) duobus ferè partibus distinxit; qvarum prima *Generalis*, propositionem & hypotheses; altera *Specialis*, singulorum Capitum declarationem com-

complexa. Hæc rursum orditur ab iis, qvæ ad *Cultum* pertinent; facto hinc transitu ad *doctrinæ* capita, de justificatione & annexis; tùm ad controversias *Sacramentarias*, in specie de Eucharistiâ, Transsubstantiatione, Missæ sacrificio, Communione sub unicâ; tandem ad Fidei principium, *Traditiones* seu Verbum non scriptum, hinc & *Ecclesiæ Autoritatem.* Ad calcem, subjunctâ paræneſi, leges præscribit cuicunqve suum hoc scriptum adorturo. Has binas decernit. Prima est, ne qvis *doctrinam eo comprehensam confutandam suscipiat*, aut ad *Theologorum* suorum Disputationes *expendat*, *qvi probandam explanandamve Tridentini Concilii doctrinam*, variis inde *argumentando deductis*, susceperunt. Altera, ut in arenam descensurus, probet Romanæ Ecclesiæ *fidem non esse hîc sincerè expositam*; aut eâ ipsâ expositione admissâ, *relinqvi qvæstiones integras & validas objectiones* nostratium; aut deniqve sic explicatam Tridentinorum doctrinam nihilominus *fidei fundamenta convellere.*

Duas etiam partes Refutationis suæ fecit Spanhemius; *Præfationem*, in qvâ excerpit nonnulla dogmata, qvæ refutet; & *Strictluras*, in qvibus *κατὰ πόδα* persequitur Adversarium, sed in primis Expositionis capitibus tantùm, è qvibus institutum ejus, methodum ac hypotheses eruit ac refellit; otium nimirum facientibus ipsi nonnullis Reformatis in Galliâ, qvi Animadversiones ad hoc Scriptum in lingvâ Gallicâ, translatas nuper in Belgicam, in lucem publicam jam tum emiserant; *præfat. pag. 1. & 2. & Scrictur. pag. 1.* Imò ne Rom. Cathol. qvidem hæc Expositio omnino placuit. Hinc Clemens X calculo eam suo probare noluit; nec Innocentius XI id fecit, *nisi tertio Pontificatûs sui anno labente*; permotus *crebrò Legati Gallicani convitio ac multâ perſvasione plurimarum ex libello converſionum, miræq; propagationis orthodoxæ fidei; Spanh. in ſtrictur. p. 112. 113.*

Notatu digna est ingenua Spanhemii Confessio

1.) De Syncretistis inter Reformatos, *in Strictur. Non omnibus promiscuè Luthenanis jus Communionis à Reformatis oblatum, non iis certè, qvi eandem horrent, qvinq; juxta cum Româ Pontificiâ hæreſeos nos postulant & anathematiſmis feriunt; pag. 81: ſed profeſſis conſenſum mutuum, in neceſſariis Capitibus; Ubiqvitatis illo haud relato in fundamentalium cenſum; pag. 81.*

2.) De Lutheranorum cultu, *in qvo nihil idololatriæ, in qvo nihil ſuper-*

ſuperſtitionis; qvod Carentonenſis Synodi aſſertum ille facit ſuum & prolixè probat ex doctrina & praxi noſtra in S. Cœna; *ibid. pag. 91.*

SELEUCIDARUM IMPERIUM,
ſive *Hiſtoria Regum Syriæ ad fidem Numiſmatum accommodata,*

per I. Foy-Vaillant Bellov. D. Med. & Regis Antiqvarium.

Lutetiæ Pariſiorum, 1681. in 4.

QVam integro, eoqve profundæ eruditionis libro ante annos aliqvot aſſeruit *Ezechiel Spanhemius* præſtantiam ac uſum Numiſmatum, tantum abeſt ut hoc tempore qvisqvam vocet in dubium, ut certatim velut ac æmulatione qvadam Hiſtoriæ ex Numiſmatibus illuſtrandæ Viri docti incumbant. Et Romanæ qvidem Hiſtoriæ qvanta lux ex Nummorum fide ſuperiore noſtroqve ſeculo allata ſit, Eruditiſſimorum virorum, *Hub. Goltzii, Caroli D. Arſchotani, Gorlæi, Occonis, Erizzi, Urſini, Auguſtini, Stradæ, Vici, Triſtani, Oudani, Vaillantii, Patini, Oiſelii*, pluriumqve aliorum commentarii publicè extantes, ignorare neminem patiuntur. Aſt non omnem tamen nummariæ rei uſum in Romana tantùm Hiſtoria ſpectari, ſed latiùs multò patere, uti in aliis Eruditæ Antiqvitatis Hiſtoriæqve partibus explicandis non pauci dudum comprobârunt; qvorum catalogum in Bibliotheca nummaria *Phil. Labbeus* contexuit; ita nuper Pariſiis Triumviri celeberrimi, *Molinetus, Freſneus, Vaillantius* illuſtribus exemplis confirmârunt. Nam anno 1679. *Summorum Pontificum Hiſtoriam* à Martino V. ante qvem nulla Romanorum Pontificum Numiſmata viſa confitetur, ad Innocentium uſqve XI. hodieqve ſuperſtitem, ex Nummis juſſu eorum, aut in illorum honorem cuſis illuſtratam, *Claudius du Molinet* Canonicus Regularis Congregationis Gallicanæ, in lucem dedit. Eodem anno *Carolus du Freſne, Dominus du cange*, Diſſertationem *de Imperatorum Conſtantinopolitanorum*, ſeu de inferioris ævi vel imperii, ut vocant, *Numiſmatibus*, Gloſſario ad Scriptores mediæ & infimæ latinitatis ſubjunctam: anno 1680. verò juſtum *de Familiis Byzantinis* Commentarium edidit, eoqve & Hiſtoriam Byzantinam, Principumqve qvi Conſtantinopolitanum ante Turcas

Digitized by Google

Imperium tenuerunt, qvin & Dalmaticarum & Turcicarum qvarundam Familiarũ, Genealogias, ex Numiſmatibus, & viciſſim Numiſmata ex Annalium fide magno utiliſſimoqve ſtudio illuſtravit. Superiore deniqve anno 1681. *Seleucidarum ſeu Syriæ Regum* Hiſtoriam, ad eorum item Numiſmata accommodatam, Antiqvarius Regis Chriſtianiſſimi *I. Foy-Vaillantius*, idem qvi ann. 1674. Romanorum Imperatorum Numiſmata ediderat, publicæ luci expoſuit; Ptolemæorum etiam Ægypti Regum Hiſtoriam pari ſe ratione cum tempore adornaturum pollicitus.

De *Seleucidarum* verò illa *Hiſtoria* ut pro inſtituti ratione memorentur pauca, laudanda utiqve doctiſſimi Auctoris induſtria eſt, qvam in colligendis Regum illorum Numiſmatibus, maximam partem rariſſimis adhibuit, ut eorum ope integram Regum Syriæ à *Seleuco*, primo Regni poſt Alexandri M. obitum conditore, ad *Antiochum uſque XIII*, qvo pulſo in provinciæ formam Syria à Populo Romano Pompeji M. auſpiciis redacta eſt, poſtqvam CCXLIX. annis Seleucidæ eam tenuerant, ſeriem exhibere: tot præterea Reges cognomines, qvos Hiſtorici ludieris ſæpe & ad ignominiam compoſitis, in nummis verò nuſpiam conſpicuis, appellationibus notârunt, accuratè diſtingvere: Chronologiam deniqve in Syriaca alioqvin Hiſtoria intricatiſſimam evolvere poſſet ac reſtituere. Qva in re adjutum ſe celeberrimorum Virorum, *Guilhelmi Lamorii*, *Achillis Harlai*, *Petri Carcavii*, *Franciſci de la Chaize*, liberali opera, in præfatione Auctor honoriſica ſingulorum cum mentione deprædicat. Præmittitur Operi primùm *Index Regum Syriæ*, qvorum fuêre viginti ſeptem: poſt *Tabula Genealogica*, Seleucidarum Stemma exhibens: Deniqve *Canon Chronologicus*, qvo præcipuarum rerum geſtarum, juxta *annos Olympiadum*, *ante Chriſtum natos*, *Seleucidarum*, & ſingulorum *Syriæ Regum*, conſpectus ſiſtitur. In Opere ipſo illi plerumqve viæ inſiſtit Auctor, ut Regum geſta ex Scriptoribus antiqviſſimis recenſeat, ac dein ſubjungat eorum Numiſmata, æri eleganter ineiſa, ac eruditè dilucidata; notatis etiam qvibusdam Auctorum recentiorum, *Huberti Goltzii* inprimis, erroribus. Ubi Lectori Chriſtiano voluptati haud dubiè erit, qvæ in *Machabæorum* libris traduntur, ex profanis Scriptoribus, Nummiſqve antiqviſſimis ſuppleta hîc ac explicata legere. Nec enim fallemur, ſi *Vaillantium*, dum Hiſtoriam Seleucidarum

cidarum componeret, doctissimum nobis in Machabæorum libros Commentarium dedisse dixerimus, collatis diligenti studio Auctorum celebriorum, *Polybii, Appiani, Justini, Diodori Siculi, Livii, Athenæi, Strabonis, Josephi, Nicolai Damasceni* aliorumqve monumentis. Subjiciuntur deniqve Operi tres Indices, primus Geographicus, Nominum alter, ac rerum, tertius in Numismata, singulari industriâ compositi.

SAMUELIS RACHELII,

Institutionum Jurisprudentiæ Libri qvatuor, Jus universale & Romanum certâ methodo, & utriusq. Capita ex genuinis principiis exhibentes.

Kiliæ & Francofurti, 1681. in 4.

Sicuti tùm variis in lucem editis *Φιλοσοφήμασιν* aliisqve publici Juris Exercitationibus, tùm Extraordinariâ ad nuperas Pacis Neomagensis Consilia Legatione, magnum sibi nomen comparavit eruditissimus Auctor: ita rem & Philosopho & JCto omnino dignam fecit hoc Institutionum opusculo in publicum emisso, non planè qvidem ad filum Justiniani, sed methodo nonnihil diversâ contexto. Scopum verò ad qvem utroqve oculo collineat, ipse in præfatione ad solidioris Jurisprudentiæ Studiosos in fronte libri præmissâ, prolixiùs exponit. Cùm enim qvatuor potissimùm causas corrupti hactenus, nec eô, qvô decuit, nitore exsplendescentis Juris studii, *Universalis* scilicet *Jurisprudentiæ cum singulari Romano Confusionẽ, Corporis Justinianei ἀμεθοδίας, castioris Latii neglectum*, nec non *Philosophiæ Practicæ & Analytices contemptum* enumerasset, notatisqve variis inde natis incommodis ac erroribus, hunc præ cæteris, qvod in Practicis nulla detur Demonstratio, nec vera Juris Scientia, sed omnia fiat in incerto, & JCti atqve Judices ex dubiâ & cum formidine oppositi luctante semper conscientia lites decidere possint, confutâsset, pressiùs paulò, qvid in Institutionibus hisce præstiterit exeqvitur, se id datâ operâ egisse scribens, ut non modò Jurisprudentiam Romanam Universali pasim superstrueret, eumqve ordinem, qvem nemo *πεπαιδευμένος* reprehendere jure possit, eligeret, sed tyronibus qvoqve qvandam Juris nomenclaturam daret, arctamqve Practicæ Peripateticorum Philosophiæ,

(cui præ Cartesianâ & Hobbesianâ Morali primas defert) & Jurisprudentiæ inter se necessitudinem, ac insignem, si hæ conjungantur, utilitatem ostenderet, nec non Demonstrationum Practicarum viam atq; materiam ob oculos poneret. Hunc in finem se omnium rerum Definitiones, qvales qvidem natura earum permitteret, Cujacium in nonnullis secutum, concinnâsse, his varias à qvatuor Causarum generibus petitas divisiones, aliasqve universaliores & evidentes apprimè Juris regulas attexuisse, interdum verò axiomatum & hypothesium locô admiscuisse qvædam, qvæ methodo magis, qvàm demonstrationi inservirent: singulis demùm aphorismis uberiorem ἐξήγησιν subjecisse, sicqve per omnia has institutiones adornâsse, ut tàm futuris aliqvando Antecessoribus, qvàm Togatis & forum sectantibus usui esse possent. Hujus itaqve instituti memor à generalioribus ad specialiora semper progreditur, nec solùm theses suas ex Aristotelis & Grotii doctrinis moralibus ad illustrandam Juris Romani, qvam mox subjungit, hypothesin, & faciliorem ejus intellectum, confirmat; sed etiam cognatas passim materias, qvæ aliàs partim in Pandectis & Codice, partim Jure Publico & Feudali tractari solent, convenientibus locis interserit, potissimùm verò in tradendo Obligationum jure ita versatur, ut cum multis in hôc doctrinæ genere occupatis de palmâ contendere videri possit. Qvibus omnibus cùm Saxonici qvoqve Juris placita tantùm non ubivis accedant, merentur omnino hæ Institutiones Rachelianæ cupidæ legum Juventuti præ compluscu lis aliis libellis Isagogicis commendari.

CHRISTIANI MENZELII, Ph. & Med. D. Elect. Brand. Archiatri

Index Nominum Plantarum multilingvis, Universalis. Berolini, 1682. fol.

CUm nullibi magis, ac Vegetabili in Regno, opes suas tantâ ubertate ac varietate depromere soleat Natura Parens Rerum, haud levis momenti negotium incumbit Botanicis, ut aptis nominibus partim tot Vegetabilium species, & unicuiqve multiplices differentias designent, partim certas in classes luxuriosam eorum multitudinem concinno ordine redigant. Posterius hoc, Botanicis magis proprium, lauda-

laudabili conatu præ cæteris aggressi sunt *Bauhini, Cassarus & Johannes*, Fratres, Medici Basileenses, haud rarò tamen sibi contrariantes, & qvi omnibus hic palmam reddit dubiam *Rob. Morisonius*, Prof. Botanicus Oxonienſis. Prius verò istud, nominum scil. impositio, commune qvasi omnibus concessum videtur Privilegium; unde non solùm in qvavis lingva specialis plantas denominandi ratio notatur, sive ab Eruditis sive Plebejis profecta, sed etiam plura & distincta, haud rarò penitus diversa nomina, eidem simplici Plantæ in unâ eademqve lingvâ imposita fuerunt; id qvod in Latina præcipuè obtinet. Turbat ista nominum multiplex varietas non leviter Rei Herbariæ studioſos, & in Lectione Scriptorum, tam Latini, qvam cujusvis alterius idiomatis insigniter subinde eosdem remoratur, specialibus istis & propriis, iisqve variis plantarum Nominibus non æqve semper cognitis, nec ubivis obviis. Incommodis his medicinam afferre nititur Autor præsenti scripto, indicem Herbarum multilingvem, à filio ejus Exercitii Botanici causâ ex optimis Autoribus compilatum, sed ab ipso Parente adornatum ulterius & perfectum, comprehendente. Prostant in eodem nomina Plantarum, tot seculis in hunc usqve diem ab omnibus tanqvam usitatissima recepta, instar fasciculi in unum collecta, & juxta Alphabeti Latinorum seriem ordinata; Eaqve non solũ, qvæ in Latina, Græca, & Germanica Lingvâ usitatiora sunt, sed etiam, qvæ aliarum gentium, Europæarum inprimis, hinc & Asiaticarũ, Africanarum & Americanarum lingvis iisdem imposita observantur. Ut ita non solum cujusvis plantæ in qvavis Lingva appellatio uno qvasi intuitu pateat, sed etiam Lectori cuilibet in sua lingvâ evolvendi libros herbarios detur ansa, si qvid circa qvamlibet herbam ulterius scire desideret: adeò ut index hic minoris Lexici Botanici, nunqvam non amplificandi, cum indies in re Botanicâ suboriantur nova & addenda, tam verba sive nomina, qvàm subjecta sive res ipsæ, loco inservire qveat. Collecta fuerunt nomina ex qvibusvis Scriptoribus, tam superiorum qvàm hujus seculi, qvotqvot ad præsens institutum aliqvid conferre potuerunt, Botanographis pariter ac Medicis, qvàm Lexicographis, qvorum etiam genuina loca ubiqve citata prostant, ut ex amplo eorundem Catalogo, in & post præfationem conspiciendo, patet. Nec in solâ Nomenclatura hæsit autor, sed & species & differentias plantarum suis qvasi generibus subjunxit, & specialiores florum differentias, juxta ordinem colo-

Digitized by Google

rum in Iride cœlesti observabilium, disposuit, simulque virtutes herbarum, parciùs licet, ex *Dioscoride* adjecit. Additur his in fine Pugillus plantarum rariorum cum figuris æneis, ab Autore in variis Europæ regionibus observatarum, nec ab aliis descriptarum, quarum, ut & intextarum plantarum nonnullarum Brasiliæ, nondum editarum, ac quarundam Breynii rariorum in *Fasciculi Rarior. Plantar. Prodromo* contentarum, indiculus, in calce operis accessit. Ubi Autor simul spem facit, edendi à se aliquando *Theatri rerum Naturalium Brasiliæ, in IV. Volum. digesti*, continentis imagines quadrupedum, avium, piscium, & Plantarum Brasiliensium, jussu Principis Mauritii Nassoviensis in ipsâ Regione Brasiliâ quondam depictas, indeque in Europam transportatas, sed quæ privatim in Bibliothecâ Elect. Brandenburgicâ hactenus asservatæ, publicæ luci nondum expositæ fuerunt.

OBSERVATIO CIRCA PROPORTIONEM partis purpureæ ac substantiæ seroso-gelatinosæ Sanguinis, intra vasa animalium fluctuantis.

MAssa Sangvinea tria involvit, serum aqveum, substantiam gelatinosam seu fibrosam, ac Tincturam rubicundam, i. e. sangvinem κατ' ἐξοχήν sic dictum. Qvoniam verò in Sangvine per Venæ sectionem educto & coagulato gelatinosa dicta portio partim tincturæ purpureæ intertexta est, & spissitudinem huic confert, partim à sero aqveo dissolvitur atqve diluitur, duplex tantùm, serosa sc. ac purpurea, substantia hactenus observata & credita fuit, donec sub medium præsentis seculi accuratiùs fluidi hujus animalis examen gelatinam illam nutritiam detegeret qvidem, qvalis tamen sit has inter sangvinis partes integrantes proportio, ulteriori investigationi destinaret. De sangvificationis proin organo ac modo aliqvando sollicitus ambigebam, aut potiùs augurabar, tantillum forsan Purpuræ sangvineæ esse, qvod tantas de sua causa efficiente atqve productionis ratione turbas & contentiones inter Anatomicos magnæ famæ excitasset, tantamqve viscerum αἱματοποιητικῶν, sc. epatis, lienis, cordis &c. compagem ac ambitum postulasset. Portò per microscopium in sangvine observabilium globulorum rubicundorum sero limpido innatantium molem

ubi

ubi cum ſeri mole comparabam, illam huic maximè diſparem & longè minorem dignoſcebam : qvia tamen multum adhuc gelatinoſæ ſubſtantiæ eosdem globulos purpureos implicare probabile, imò certiſſimum erat, ſolo oculo, qvantum Tincturæ rutilæ Liqvori Sangvinis vitali adhuc ſubeſſet, diſcernere ac determinare me poſſe haud præſumebam. Aſt aliis encheiriſibus in ſubſidium vocatis, in diverſis animalibus, diverſisqve pariter individuis humanis, deprehendi, qvod tincturæ hujus partem unam modò decem, modò undecim, modò plures, nunqvam pauciores, ſeri atqve gelatinæ partes comitentur : ultimum autem, qvod in ſangvine hominis optimè valentis hujus theoriæ causâ adornabam, experimentum erat ſeqvens. Uni nempe aqvæ calidæ Libræ tantum ſangvinis ex aperta vena profilientis influere permittebam, donec aqvam pondere Unciarum trium & drachmæ unius auctam, hinc tantundem ſangvinis ab illa abſorptum & dilutum fuiſſe, obſervabam. Solutio hæc filtrata, in filtro gelatinæ ſpiſſioris unciam dimidiam cum drachma una relinqvebat, dum ejus reliqvum leni deſtillatione ſubſtantiæ aqveæ libram unam cum Uncia una & drachmis ſex fundebat, remanentibus in fundo retortæ grumi ex rubro fuſci drachmis duabus cum ſemiſſe, ita ut ſubſtantiæ aqveæ drachmæ tres cum dimidia vel à charta filtri hauſtæ fuiſſe, vel inter deſtillandum in auras exhalaſſe viderentur. Qvia tamen diverſus hujus cruoris color, qvem microſcopio adjutus conſpiciebam, aliqvid gelatinæ adhuc complecti cruorem evincebat, maſſulam iſtam, qvo gelatinam omnem eluerem, denuò cum aqva tepida macerabam, poſtmodum filtrabam : & poſt lenem exſiccationem grumi ejusdem ſeu tincturæ ſangvineæ drachmæ non niſi duæ cum granis tribus i. e. vix duodecima maſſæ ſangvineæ pars, reſtitabant, adeoqve exile admodum eſſe, qvod ſangvini ſpeciem atqve nomen dat, declarabant.

BENEDICTI PAULINI PETROCORII de Vitâ B. Martini Carminum Libri ſex, cum Franciſci Jureti Notis, Caſp. Barthii Animadverſionibus, & Jo. Fred. Gronovii Obſervationibus, editi à CHR. DAUMIO, qvi & ipſe Notas adjecit.

Lipſiæ apud Hæred. Frid. Lanckiſii 1681. in 8.

Trium

TRium Paulinorum ad nos veniſſe Poemata, qvibus aliqvis etiam qvartus adnumerari poſſit, Libro XIX. Adverſar. cap. 8. Caſpar Barthius monuit. Ex iſtis peculiari Commentario eum illuſtrandum hic ſibi ſumſerat, qvi *de Beati Martini Turonenſium Epiſcopi Vitâ*, qvam Sulpitius Severus, Venantius Fortunatus, & Gregorius Turonenſis etiam expoſuerunt, ſex Carminum Heroicorum libros, & bina poematia alia, reliqvit. Non *Aqvitanus* ille Nolæ Epiſcopus; (qvod perſvaſum vulgo erat, viſum etiam Jureto, qvi tamen ſententiam poſtea mutavit) verùm *Benedictus Petrocorius*, ſive ut alii, *Petricordius*; qvod Sirmondus, Labbeus & Barthius notarunt. Promiſerat autem poſtremus hic Paulinorum omnium editionem in Adverſariis, ſed qvam non dedit; Petrocorii ſaltem Martinianæ Vitæ libros Commentario illuſtravit, qvem ab Autore olim impetratum, ipſius etiam manu unà cum Textu & Jureti Notis conſcriptum, poſt ipſius obitum nactus V. CL. Chriſtianus Daumius nunc demum edidit. Qvo ſtudio de bonis literis optimè meritus eſt: nam præter *textum* Paulini, ſeorſim excuſum extra Bibliothecæ Patrum vaſta Volumina vix reperiendum, doctiſſimi Jureconſulti *Franc. Jureti* Notas, *Barthii* item antea nondum in publicum miſſas Animadverſiones, & *Gronovii* emendationes, ex ipſius Obſervatis in Scriptoribus Eccleſiaſticis depromptas, in libelli non magni modum coegit, ſubjectis Doctorum iſtorum Virorum commentationibus accuratis *Indicibus* & Notarum *Spicilegio*: in qvo, ubi Euchariſticon Paulini Pellæi, Auſonii Nepotis, illuſtrat, nævos proſaicos, qvibus tùm librariorum vitio, tùm autoris culpâ iſtud ſcatet, diſtinctè & eruditè perſeqvitur; ſimulqve aliorum Chriſtianorum poetarum in ſyllabis & numeris negligentiam, licentiamqve oſtendit. Opuſculo omnium Poetarum Chriſtianorum & eorum editionum præfixit *Syllabum*, cui præmittitur *Præfatio*, in qvâ *Gloſſarium* & *ſecundas curas* ſuas ad Paulinum hunc Petrocorium nos expectare jubet.

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Maji, Anno M DC LXXXII.

JOHANNIS MABILLON,
Presbyteri ac Monachi Ordinis S. Benedicti è Congregatione S. Mauri.

DE RE DIPLOMATICA LIBRI VI.
In qvibus qvicqvid ad veterum Instrumentorum antiqvitatem, materiam, scripturam, & stilum; qvicqvid ad Sigilla, monogrammata, subscriptiones, ac notas Chronologicas; qvicqvid inde ad Antiqvariam, Historicam, Forensemqve disciplinam pertinet, explicatur & illustratur, &c.

Lutetiæ Parisiorum 1681. in fol. chartæ Augustæ.

QVod si præclarè de Historiarum studio merentur, qvi varia Numismatum genera in apricum proferunt, velut certissimos Antiqvitatis testes; præferre eidem non parum qvoqve videntur lucis, qvorum labor priscæ Regum & Principum Diplomata, exintimis Archivorum recessibus depromta publico conspectui sistit: arqve ita sistit, ut rationem, simul vera & genuina hoc in genere qvæ sunt, à falsis & suspectis discernendi submministret.

Nec aliud in præsenti lucubratione propositum sibi habuit Dn. MABILLON. Chartarum enim Veterum, qvæ per Galliam hinc inde è Monasteriorum Archivis ostenduntur, fidem Scriptores qvidam hujus temporis, qvorum nomina infra exprimuntur, in tantum elevaverant, ut *in toto Francorum Regno nullam omninò chartam reperiri* dicerent *sinceram atqve genuinam ante regnum primi Dagoberti, paucissimas autem sub illo atqve post illum usqve ad Reges secundæ stirpis scriptas haberi, qvæ vel autographæ dici merentur, vel ex au-*

tographo fideliter desumta: Archivum præterea Dionysianum in eam suspicionem adduxerant, ac si nil nisi officina falsorum esset diplomatum, Pontificiorum ac Regiorum: imò, qvo nihil gravius videri iejudem ordinis viro poterat, corruptionis hujus caussam præcipuè n. Monachos conjecerant: *qvi cùm vidissent à Potestatibus Secularibus undiqve accidi immunitates ac possessiones suas, non magno crimini sibi duxerint, pro ipsis tuendis fingere, qvæ in nullius cessura præjudicium, solùm videbantur conductura tuendæ æqvitati*; qvamvis largiantur *postea ad Clericos qvoqve mali exempli licentiam pertinuisse*. Istam igitur maculam qvo deleret Autor, qvove pristino suo Diplomata nitori, &, qvâ pollere in judiciis debent autoritati, suæqve Cœnobia dignitati restituret, Francorum Veterum, ut Pontificum nunc taceamus, monumenta Regum, primæ, & secundæ stirpis, ut & tertiæ usqve ad Ludovicum Sanctum (nam ut in hoc consisteret, nova viro persvasit rerum facies) splendido hoc in opere, ex variis per universas Galliæ provincias Monasteriorum, Ecclesiarum, Cœnobiorum Grammatophylaciis & Bibliothecis eruenda, illustranda, ac vindicanda sibi duxit: idqve & summo studio, & animi stiliqve moderatione singulari.

Et qvamvis non defuisse fateatur, qvi varias sparsim regulas, ubi de singulari Instrumento agebatur, tradiderint; qvo nomine *Leonis Allatii* commendat *Animadversiones ad Fragmenta Antiqvitatum Etruscarum*, nec non *Hermanni* nostri *Conringii Censurum Diplomatis Ludoviciani pro Cœnobio Lindavienſi*; neminem tamen ad hoc usqve tempus peculiari tractatione rem aggressum fuisse ante *Danielem Papebrochium S. J.* editis Antvverpiæ *Sanctorum Actis* Clarissimum Virum: qvi *in Propylæo ad Aprilis tomum secundum* datâ operâ discutiendam eam susceperit anno MDC LXXV; tanto cum successu, ut eum, modò Archivorum tantum, qvantum Actorum suorum usum habuisset, omnium felicissimè hanc exornare spartam potuisse judicet. Qvo ipso salebrosi & asperi hujus itineris glaciem à Papebrochio fractam esse haud obscurè videtur innuere; utut regulis ab eodem constitutis non per omnia postmodùm consentiat, imò in plurimis locis easdem corrigat, ipsâ diplomatum inspectione aliud edoctus.

Tametsi verò totum Opus in Libros sex distingvitur, præcipuè tamen susceptæ rei summam Autor ipse exeqvitur primis tribus. Nam

in *prima*

in *primo* de variis agit Diplomatum *generibus*, qvando chartarum alias Ecclesiasticas, Regales alias, alias Pagenses seu privatas facit, ad summa earundem capita cùm hic, tum alibi respiciens: tum de Diplomatum *Antiqvitate*, ubi adversus laudatum Papebrochium contendit, 1. Privilegia Monasteriis seu Ecclesiis Seculo septimo imò & præcedenti à Romano Pontifice fuisse concessa; 2. Constare cùm ex Beda venerabili, tum ex aliis, Scripturam in transferendis prædiis eodem ævo usurpatam apud Anglosaxones; 3. apud Gallos à Chlodoveo Magno, primo Christiano Francorum Rege, ad ejusdem posteros nullum ferè Francorum Regem exstitisse, à qvo in Monasteriorum gratiam condita Diplomata non fuerint, idqve ex Gregorio Turonensi de primis Regibus constare. Æqvalem dein Chartarum privatarum ætatem ex veteribus demonstrat Ripuariorum legibus, ex secundo Marculfi libro Pagenses formulas complectente, tùm ex Legis Romanæ seu Codicis Theodosiani edictis, ex variis illius temporis exemplis, nec non ex donationibus, qvas à Seculo VI. Monasteria obtinuerint, diversisqve Regulæ S. Benedicti capitibus. Ad falsorum hinc originem delatus & variam Instrumentorum veterum fortunam, refutatâ rursus Papebrochii sententiâ, religionem Monachorum undecimi Seculi vindicat, potissimasqve Originalium corruptorum causas explicat, caducitatem, jacturam & dolum malum; qvæqve his opponi remedia possint.

In contemplatione *Materiæ* cùm In, tum Ex qvâ Diplomata reperiantur scripta, non deesse Scripturam observat, qvæ in saxis & lateribus, in arborum florumqve foliis, libris item arborum, hoc est, corticis interioribus tunicis; in tabellis ligneis, in cereis citreisqve pugillaribus, in libris elephantinis seu pugillaribus ex Ebore; in plumbeis lamellis, in linteis voluminibus, & Papyro Ægyptiacâ; in membranis, & vulgari chartâ nostrâ; in corio, pisciumve pellibus, ac serpentum intestinis exarata olim fuerit & excepta. Imò fuisse, qvi suum ipsius ac socii sui naufragium intestudinis dorso perscripserit. Ex hoc tamen materiarum cumulo qvinqve tantùm genera in qvæstionem nunc adducit: chartam nempe membranaceam seu coriaceam, corticeam ex ligno, & papyro Ægyptiacâ, plumbeam, & nostram communem. Et Ægyptiacæ qvidem chartæ usum in Europâ, maximè in Galliâ & Italiâ, longè post Christum natum, imò ad Seculum usqve X.

Digitized by Google

viguisse, ex veterum Scriptorum non obscuris testimoniis evincit; ut Dionysiani Archivi diplomata hoc nomine, qvòd in cortice exarata sint, pro falsis haberi neqveant. Pro materiâ verò Ex qvâ scripta, non modò atramentum, sed & rubricam seu minium; qvo passim Imperatores Orientis usi, qvin & ex Carolinis Regibus nonnulli; liqvorem item aureum, & argenteum genuinis Diplomatibus fuisse docet.

A materiâ ad literarum ductum transit, & de *Scripturarum* varietate, de priscâ scil. Scripturâ Gallorum, Romanâ, (cujus tres numerantur species: pura, Semigothica, & minuta seu minutis literis constans) Runicâ, Longobardicâ, Francogallicâ seu Merovingicâ, Carolinâ; Germanorum, Anglosaxonum, aliisqve, nec non de Tironis compendiosis notis eo perissimùm disserit consilio modoqve, ut ex recitatis capitibus verorum semper discrimina à falsis colligat & ostendat.

Secundum Librum in Diplomatum Stilo, subscriptionibus, Sigillis, & Notis occupavit Chronologicis. Initio enim *stili* barbariem excusat vel eo nomine, qvod ex ruditate seculi & Notariorum imperitiâ partim, partim ex communi usu seu formulis usitatis, nec non ex Notariorum affectatione, imò ex Orthographia, literarum puta adjectione, detractione, immutatione, & transmutatione, qvandoqve provenerit. Jam in qvibus stilus consistat traditurus, uberius de Diplomatum agit inscriptione, de præmissâ Invocatione, de Titulis, qvos Romani Pontifices in suis, nec non Episcopi, Archiepiscopi, Abbates &c. adhibuerunt. Qvo loco observat inter cætera, qvod titulum, *Universalis*, seu *Catholicæ Ecclesiæ Pontifex* sive *Episcopus*, Johanni Constantinopolitano Episcopo abrogari voluerit Gregorius Magnus, nec ipsemet usurpare eum affectarit, ratus id præjudicare aliorum Episcoporum dignitati, eoqve tendere, ut unus censeretur Ecclesiæ Episcopus, cæteri qvasi illius vicarii: qvodqve insequentes Romani Pontifices hoc qvidem nomine usi reperiantur, sed ad designandam suæ modò sedis præeminentiam; aut eo certè sensu, qvo Leo Magnus in Epistolâ ad Theodosium Augustum, *Papam Ecclesiæ Catholicæ urbis Romæ* se nominat, id est, Ecclesiæ Romanæ, qvæ Catholica est: & qvidem longè potiore jure, qvàm Armeni & qvidam Patres Asiatici, qvi propter Diœceseos suæ amplitudinem *Catholicos* se volebant appellari: Præterea, cùm *Papæ*, tum *Summi Pontificis* nomina & aliis à Romano Episcopis, & Archiepiscopis tributa fuisse qvondam; neminem tamen præter

Roma-

Romanum ea ſibi arrogaſſe: nec deeſſe literas, in qvarum inſcriptione Pontifex ſuum nomen ejus ad qvem ſcripſit nomini poſtpoſuerit ipſe. Inde ad Francorum Regum de prima ſtirpe diplomata eumqve ſtilum reverſus notat, titulum *Illuſtris* præ aliis iisdem placuiſſe, qvòd Illuſtratus inter honoratorum gradus tres, *Illuſtrium, Clariſſimorum, Spectabilium*, potior ac magis præcipuus haberetur: Tum qvas Carolingi, Pippinus, Carolus Magnus Rex, idemqve Imperator, Ludovicus Pius, & ſeqventes usqve ad Ludovicum S. in literis ſuis initiales formulas uſurparint, explicat: ut & illas, qvæ Imperatoribus, Regibus Italiæ, Siciliæ, Angliæ, & Hiſpaniæ; qvæqve privatis pro vario Notariorum genio, apud Francos, Germanos, & Italos placuerunt. Ut omittamus, qvæ porrò de vocabulis in Chartâ ſingularibus, cognominumqve ratione & origine, de Diplomatum imprecationibus & pœnarum qvatuor generibus in chartâ apponi ſolitis, hoc loco inſeruntur.

Excuſſis qvæ ad ſtilum pertinere videbantur, *Subſcriptionum*, & Sigillationum formulas perſeqvitur, qvis primus è Francorum Regibus Monogrammatis uſum in regia diplomata invexerit, & qvibus monogrammatis uſi fuerint Pontifices, recenſet. Hinc de Cancellariorum ſubſcriptionibus in regiis literis uſitatis, eorumqve, ut & Notariorum, & Archi Capellanorum officio agit, adjecto Cancellariorum Franciæ Catalogo. Ad *Sigilla* veniens, anulorum primò ſignatoriorum uſum tradit, materiam, & cælaturam, qvodqve Francorum Reges eos aliqvando uſurpaverint. Poſteà de Sigillis loqvitur in anulorum locum ſuccedentibus: & qvidem de Pontificum, Epiſcoporum, Capitulorum, Abbatum, Abbatiſſarum, Conventuum, & Monaſteriorum; mox de Sigillis Francorum Regum pro diſcrimine ſtirpium diverſis, de faſciâ eorundem gemmeâ, & imaginibus, ſceptro, baculo, manuqve Juſtitiæ, qvæ in Regiis conſpiciuntur: de lemniſcis item ſive appendiculis, & diverſi coloris cerâ formam ſigillorum exprimente: De Sigillis Magnatum, Nobilium, Militum, & poſtgenitorum, nec non integrorum Collegiorum, atqve Urbium apud Francos. Tandem *Notarum Chronologicarum* examine, qvod ex earum maximè inſtituit inductione, qvas Pontifices, Reges Franci, & Imperatores in Diplomatibus ſuis adhibuerunt, librum hunc concludit.

In *tertio* libro Diplomata autor examinat, qvæ pro verorum ex-

emplaribus proposuerat Papebrochius, Dagobertinum nempe pro Sancto Maximino, Carolinum, & aliud Regis Lotharii, monetqve ista specimina saltem de eorum esse genere, qvæ sunt anomala, nec in exemplum trahi posse. Tum Papebrochii, monitum à Joh. Mareshamo datum in Propylæo ad Monasticum Anglicanum: *Cautè intuenda sunt ejusmodi chartæ, qvæ fidem habent eò minorem, qvo majorem præferunt antiqvitatem:* approbantis, imò vehementer laudantis sententiam de vetustis instrumentis refellit, & Archivum Dionysianum ab eodem impugnatum vindicat: adhæc, qvæ Scriptor qvidam nuperus, qvæqve Conringius ex Naudæo Monachis objecerat, diluit & amolitur. In parte libri reliqva *Notitiarum & Chartariorum* varia recensentur genera: Illæ in autenticas sive *publicas*, qvæ editæ coram Magistratu, & *privatas*, qvæ à privato Notario conditæ: hæc in *historicæ, autenticæ*, & *privatæ* distingvuntur; nec originem tantum eorum, usum, & delectum, sed valorem qvoqve & vim probandi expendit: tandemqve Conringii sententiam, qvod nullus circa veritatem & falsitatem usucapioni, nullus proinde præscriptioni possit esse locus, qvoniam veritas aut falsitas enunciationum dominio aut arbitrio humano non sit obnoxia, commendat.

Libro *qvarto* de Francorum Regum Palatiis agitur, & villis Regiis in qvibus Diplomata fuêre data & concessa. Qvæ ipsa CLXIII. numero, totidem sectionibus, juxta Alphabeti ordinem, non tam Autoris, qvàm ejusdem Socii, Dn. Michaëlis Germani verbis commemorantur: ita qvidem ut verorum: Carisiaci v. g. Mamaccarum, Silviaci, Basivi, Verni situs inter eruditos etiam controversi illustrentur; fictitia verò & ex perversa diplomatum lectione nata, qvorum exemplum in *Corsintisca* num 43. habes, rejiciantur, detectâ erroris origine & verâ lectione restitutâ.

Qvinto libro, ut qvàm inter se præcepta & experimenta hujus rei congruant, intelligatur, distinctis duodesexaginta tabulis veterum Scripturarum specimina, studio singulari & arte in æs incisa exhibentur, adjectisqve notis explicantur: *primò* nempe Specimina veterum Codicum & Inscriptionum cum variis Alphabetis: *secundò* Specimina Diplomatum Regiorum à Dagoberto primo ad S. Ludovicum: *tertiò* Specimina Chartarum Ecclesiasticarum; qvibus præter compendiosas Tironis notas, è Regio qvodam codice expressas & vetustissimæ chartæ Ra-

æ Ravennensis speciem cum difficillimæ lectionis interpretatione annectitur; cujus monumenti Scripturam Petrus Lambecius incognitam existimaverat, in Cæsareæ Bibliothecæ tomo 8.

Sexto deniqve libro Diplomata & instrumenta amplius ducenta in præcedentium librorum probationem adducuntur, & serie temporum servatâ, brevibus cum Annotationibus referuntur, pleraqve ipsis ex Archetypis desumta. Ex his sub finem Autor aliqva deduxit Corollaria, ad Cœnobii Dionysiani maximè dignitatem facientia; qvibus deniqve universalis totius index Operis subjungitur. Nec parum adjumenti videtur concinnando operi attulisse Antonii Wionis Herovallii, Cardinalis Casanattæ, Achillis Harlæi, Petri Carcavii, Stephani Baluzii, Antonii Magliabeci, Petri Lambeci, Caroli Fresnii Cangii in Doctissimum Autorem benevolentia; qvippe qvæ veterum præcipuè Scripturarum Speciminibus auctum illud & ornatum, teste Præfatione, dedit.

ECCLESIÆ GRÆCÆ MONUMENTA

studio atqve operâ Johannis Baptistæ Cotelerii, qvi è MSS. exemplaribus depromsit, Latinè interpretatus est, Notasqve adjecit.

Tom. II.

Lutet. Parisior. A. C. 1681. in 4.

ANtiqvâ Manu exarata monumenta, qvæ rei literariæ vel amplificandæ vel illustrandæ inservire possunt, è latebris suis, ubi cum situ, carie, tineis, blattisqve non sine magnô irreparabilis jacturæ periculô colluctantur, in lucem protrahere, magni sanè laboris, nec minoris emolumenti res est. Fecit id inter alios ætatis nostræ Philologos, qvi hæc Ecclesiastica veteris pariter & degeneris Græciæ monumenta divulgare cœpit, *Johannes Baptista Cotelerius Sorbonicæ Societatis Theologus, & Regius Linguæ Græcæ Professor*, de cujus reliqvis lucubrationibus Orbi Literato jampridem notis non est hîc differendi locus. Ad præsens Opus qvantum attinet, varium illud est & multiplex qvo *Exegetica, Canonica, Juridica, Liturgica, Ascetica, Ethica, Historica, Chronologica, Geographica, Dogmatica, Polemica*, unà cum *Homiliis, Qvæstionibus, Symbolis, Dissertationibus, Epistolis, Scholiis, Carmine-*

Carminibus, Actis Martyrum, Vitis Sanctorum, Elogiis, Eclogis, Fragmentis, cæterisqve cujusqve generis scriptis continentur. Cum enim *Illustrissimus Colbertus* Cotelerio & Regiam & suam Bibliothecam liberaliter aperuisset, hortatus, ut pro insigni suâ Lingvæ Græcæ peritiâ & summô erga bonas literas amore Manuscripta Græca recognosceret, &, qvæ aliqvod operæ pretium factura viderentur, publici juris faceret, is negotio huic & manum suam & ingenium non segniter admovit, Græcos Codices MSS. pervolvit, *ἀνεκδότας* annotavit, perlegit, qvi præ aliis magis arriserunt descripsit, relegit, cum aliis exemplaribus contulit, à mendis libratiorum repurgavit, interpretatione Latinâ donavit, & notis illustravit. Sunt autem notæ illæ duplicis generis, aliæ marginales, qvæ varias lectiones, emendationes, locorum collationes, & Autorum allegationes complectuntur, aliæ ad calcem singulorum voluminum rejectæ, in qvibus id potissimum Eruditus Autor agit, ut Criticorum more pro re natâ Variorum Autorum loca aut depravata corrigat, aut obscura & difficilia explicet, & minùs obvia animadvertat, cum in tantâ literarum luce prolixis commentariis, dissertationibus, & Locis Communibus haud opus fuisse existimaverit. Cæterùm in plures Tomos se hæc Sylloge diffundit, è qvibus primus A. C. 1677. lucem publicam aspexit, secundus autem ob varios Autoris morbos freqventer interruptus superiore demum annô prodiit, qvo seqventia comprehenduntur:

Asterii Amasenorum Episcopi, qvi circa seculi qvarti finem doctrinæ, eloqventiæ & pietatis famâ floruit, *in Psalm. V. VI. & VII. homilia.*

Synodi Sextæ Generalis labente seculô septimô sub auspiciis Constantini Pogonati adversus Monotheletas congregatæ è prima Agathonis Episcopi Romani epistola *fragmentum*,

Basilii & Apollinaris epistolæ mutuæ, qvas ab Arianis vel Apollinaristis eum in finem, ut magnum illum Ecclesiæ Doctorem Basilium Apollinarismi suspectum redderent, confictas Cotelerius in notis p. 553. suspicatur.

Nonnullæ aliæ *Basilii* nomen gerentes & duæ *Libanii ad Basilium epistolæ* exigui momenti.

Amphilochii Iconiensis in Lycaonia Episcopi epistola qvædam Synodica, qvæ Spiritus S. Divinitatem contra Pneumatomachos asserit.

Photii

Photii CPlitani Patriarchæ epistola invectiva ad Staurac.ium, in qva multa de capitonis (qvi ad mugilum genera pertinet,) inter alios pisces singulari abstinentiâ & justitiâ præfatus, Præfectum illum Cypri reprehendit, qvòd homines cum facultatibus suis impudenter deglutiat.

Alia ejusdem *Photii* epistola seu potiùs *oratio*, in qva variis humanæ vitæ molestiis qvalecunqve remedium & levamen adhibere conatur.

Dominici Gradensis Patriarchæ, qvi circa medium undecimi seculi claruit, *epistola ad Petrum Antiochenum*, cum ejusdem *Petri responsò*, in qvo Archiepiscopo Gradensi seu Aqvilejensi ac Veneto de Patriarchæ titulo controversiam movet, & de Azymis contra Latinos prolixè disserit.

Michaëlis Cerularii CPolitani Patriarchæ epistola ad Petrum Antiochenum, in qva eum, ut Latinos multis erroribus, qvos ordine recenset, obnoxios averset̃ur, nec ampliùs Papam Romanum insacris diptychis referat, admonet, cum *Responsò Petri Antiocheni*, qvi ad concordiam cum Latinis proclivior nonnullos qvidem Latinorum errores, qvibus etiam Processionem Spiritus S. à Filio Symbolo additam perperam adnumerat, fugiendos omnino & detestandos esse, aliqvos tamen sanabiles aut dissimulatione dignos, qvosdam etiam Latinis fortasse affictos asserit, & Michaëlem Cerularium, ut de rigore suô aliqvid remittat, obtestatur.

Alia *Michaëlis Cerularii epistola*, in qva Petro Antiocheno, qvomodo Legati ab Argyrô Italiæ Duce dolosè subornati potiùs, qvàm revera à Papâ Romano missi, pittacium seu libellum excommunicationis in sacrâ Mensâ deposuerint, & qvomodo ipse hanc injuriam contrario anathemate ultus fuerit, exponit.

Arsenii Testamentum, in qvo persecutiones suas enumerat, & Michaëlem Palæologum, qvòd juramenti sui immemor imperium invasisset, legitimum Imperii Hæredem oculis privasset, & alia iniqva facinora perpetrasset, excommunicatum Satanæ potestati tradit.

Alexii Comneni Novella, in qva de corrigendis Ordinis Ecclesiastici corruptelis solicitus ut ii tantùm, qvi dicendi peritiâ & laudabili vitâ alios antecellunt, ad Pontificatum & alias Dignitates Ecclesiasticas provehantur, jubet.

Vita Euthymii celebris in Palæstinâ Monachi à Cyrillô Presbyterô & Monachô Scythopolitanô composita, &, ut Cotelerio in not. p. 604. videtur, *à Simeone Metaphraste interpolata*, in qva præter visiones, miracula, & res monasticas, nonnulla ad Nestorianæ & Eutychianæ hæreseos historiam spectantia referuntur.

Capita nonnulla ex Johannis Moschi seu Eucratæ Prato Spirituali, qvæ Græcè hactenus desiderata fuerant.

Neophyti Presbyteri Monachi & Incluſi, qvi seculô 13. vixit, *querela de calamitatibus Cypri ab Anglis captæ* & Latinis venditæ; nec non duæ *Germani CPolitani ad Cyprios epistolæ*.

Johannis Zonaræ responsum de matrimoniô duorum Sobrinorum cum unâ Fœminâ.

Theodori Balsamonis epistola de jejuniis, in qva asserit, qvod præter Paschæ Festum qvatuor alia Festa, nimirum Festum Apostolorum, Transfigurationis, Dormitionis Deiparæ & Natalis Christi cum jejuniis celebrari debeant.

JOH. RODOLFI VVETSTENII, Oratoriæ in Acad. Basil. Prof. ORATIONES APOLOGETICÆ PRO GRÆCÂ & genuinâ Linguæ Græcæ pronunciatione, contra novam atqve à Viris doctis passim propugnatam pronunciandi rationem: & aliæ qvædam diversi argumenti.

Amstelædami 1681. in 8.

UNicus ætatis nostræ scopulus aut veriùs naufragium cùm, Daniele Heinsio judice, Græcarum Literarum imperitia & contemtus sit, minimè lusisse operam censentur, qvi modis omnibus in id incumbunt, ne qvid cultus & elegantiæ suæ perdat Græcia, deliciarum illa omnium, cùm ore suo loqvitur, atqve venustatum Mater. Nec vulgari id ipsum curâ atqve studio, præstitisse Autor in Apologia deprehenditur, qvam pro genuinâ hujus lingvæ pronunciatione nunc adornavit, & novem orationibus, Programmata ut taceamus præmissa singulis, incluſit.

Primam

Digitized by Google

Primam siqvidem in occasione, origine, & statu hujus de Græcarum literarum sono & valore controversiæ exponendis sic occupavit, ut argumentis simul non proletariis, ex Historiâ maximè evincat, Pronunciationem Græcam neqve à Vulgo tantùm esse petitam, neqve vel à Græcis vel à Barbaris corruptam. *Secundâ*, à Græcis introductam Literarum Φωνοφωνίαν ostendit esse licitam, imitatione Latinorum cùm in vocalium, tum in Diphthongorum permutatione expressam, & propter incommoda non mutandam sed tolerandam potius. Qvo loco minuendæ etiam ἀμφιβολίας rationem submministrat, ex identitate sonorum fortè resultantis. *Tertiâ* de Vocalium H & Y differit potestate, & postqvam originem usumqve prioris ex Plinio, Plutarcho, Eusebio, Scaligero, & aliis exposuisset; qvin & testimonia, brutorum sonos, atqve rationes pro sono τῦ H *Etha* vel *Ætha*, à Beza, Ceratino, Meckerchio, Gretsero, Cheko, cæterisqve dissentientibus allatas resolvisset, posterioris sonum genuinum vindicat. Succedunt Vocalibus Diphthongi, de qvarum recta pronunciatione Oratio *qvarta* non in genere modò agit, sed in specie qvoqve docet, Diphthongos EI, OI, YI, AI, AY, & EY malè ut EI, OI, UI, AI, AU, & EU enunciari: rationes prætereà discutit, qvæ horum pro sonorum defensione solent urgeri, qvæqve moventur ab aliis pro durisculo literæ B & Γ, aliud γ, κ, χ, ξ, præcedentis sono, curatiùs examinat.

Qvintâ oratione expediuntur arma & molis machinæ majoris pro Autoris sententiâ. Pronunciationem enim hactenus assertam demonstrat viginti Seculorum usu antiqvam esse, Græcis universis in oriente cognitam, ab Eruditis è Græciâ allatam, suaqve svavitate maximè jucundam: alteram è diverso superiori demum seculo excogitatam, novam origine, Græcis auribus sono barbaram, incertam, & à confusione nullatenus immunem. Porrò, potestas genuina literæ Η *ita* Græcorum pariter atqve Latinorum autoritate, ut & utriusqve lingvæ collatione, adhibitis eam in rem & codicibus & nummis antiqvissimis, stabilitur Oratione *Sextâ*. Qvemadmodum & *Septimâ*, pro eodem literæ hujus sono argumenta proferuntur solida, ex Hebræorum, Syrorum, Chaldæorum, Rabbinorum, Arabum, Persarum, Coptorum, Russorum, Germanorum, Gallorum denique, & Italorum lingvis; ubi scilicet H in I convertunt; nec non è

graviſſimis Græcorum partim, partim Latinorum teſtimoniis deſumta. *Octavâ* vocalem T & diphthongos EI, OI, TI, à Græcis rectè inſtar ſimplicis efferri, antiqvitatis ſuffragio confirmat: & *ultimâ* denique defendit Autor, qvòd è diphthongis Alut Elaxum ſeu Æ; AT, ET & HT, ut *af*, *ef* & *if*: è conſonis verò B *vitæ*, & Γ ante Γ, K, Ξ, X, inſtar N, rectiſſimè à Græcis exprimantur.

Reliqva libri parte aliqvot miſcellæ Orationes diſparis exhibentur argumenti. Par primum de Fœderibus deqve Fœdere Helvetico in ſpecie, nec non de Fide agit Helvetica: De Exilii miſeria, & huic opponendo ſolatio, alterum. In extremo trium generum utiliſſimos repetias indices, Græcum, Latinum, & Autorum.

ULRICI OBRECHTI
Rerum Alſaticarum Prodromus.
Vol. I.

Argentor. 1681. in 4.

Veteres Alſatiæ incolas *Triboccos*, poſtqvam Romanum jugum ſubierunt, *Auguſtus* Imp. *Germaniæ ſuperiori* ſeu *prima*, qvæ Rheni fontibus, ſicut inferior ejusdem oſtiis, propior eſt, adſcripſit. Romanis autem in Alſatiæ regimine, poſt Alemannos Tulpiacenſi prælio à *Clodoveo* ſuperatos, & poſſeſſione ſuâ dejectos, Franci ſucceſſerunt. Ubi eorum notandus error, qvi confuſis temporum gentiumqve diſcriminibus, terras, qvæ eis Rhenum (Dn. Obrechti Argentoratenſis ore loqvor) Alpibus & Oceano Germanico includuntur, Helvetiorum, Seqvanorum, Lotharingiorum, Moſellanorum, Ripuariorum, Belgarumqve, in antiqvum qvoddam *Auſtraſiæ Regnum* compingunt, & pro verâ ac primitivâ Coronæ Francicæ hæreditate venditant. Enimverò ſi de titulo primigeniæ hæreditatis Francia Cisrhenana ſeu Occidentalis cum Orientali contendat, potiora momenta pro Orientali ſeu Transrhenaria militant. Et hæc ipſa cum Cisrhenanis aliqvot provinciis belli jure adjectis vetus Auſtraſiæ Regnum à Neuſtraſiâ diſtinctum compoſuit, cujus ſtatum & terminos *Adrianus Valeſius* & *David Blondellus* prolixiùs deſcribunt.

Qvamvis verò vetus Franciæ Regnum Germanicum fuerit, nova ta-

va tamen in Alſatiâ Germanici regiminis origo ab eo tempore procedit, qvo Gallia & Germania ita à ſe invicem divulſæ & ſeparatæ ſunt, ut duo planè diverſa Regna conſtituerint. Atqve hîc gradus qvidam, per qvos poſt varias Regni Francici diviſiones Germanico Imperio Alſatia coaluit, obſervandi veniunt. Nimirum qvod à Parente ſuô *Carolo M.* acceperat Imperium *Ludovicus Pius* inter Filios diſtribuens, *Lotharium* Imperii conſortem adſciverat, *Pipinum* Aqvitaniæ, *Ludovicum* Bajoariæ Regem dederat. Verùm hi limites modò ob *Carolum* è ſecundâ Uxore poſtea genitum, modò ob bella inter Patrem & Filios geſta, modò ob alias cauſas cum ipsâ *Ludovici Pii* fortunâ ſubinde fuerunt immutati, donec ille tandem humanis rebus eximeretur. Qvô factô *Lotharius* ut ſolus rerum potiretur, Fratres Regnis ſuis deturbare conatus eſt. Sed dum Regnum ſuum præter fas augere concupivit, minuit, & præliô Fontanidenſi victus prorſus amiſiſſet, (ſiqvidem jam *Ludovicus* & *Carolus* victores ſœdere Argentorati ictô totam paterni Regni hæreditatem excluſô *Lotharió* inter ſe partiti fuerant,) niſi Annô ſeqventi DCCCXLII. inter *Lotharium*, *Ludovicum*, & *Carolum*, qvi hactenus ingentibus præliis & ſe mutuò & univerſam Rempubl. miſerè afflixerant, pax tandem Viroduni inita in eas conditiones convenîſſet, ut *Carolus* occidentalia Regna à Britannicô Oceanô uſqve ad Moſam, *Ludovicus* orientalia, omnem ſcilicet Germaniam uſqve ad Rhenum cum nonnullis civitatibus & pagis in occidentali Rheni ripâ ſitis, *Lotharius* autem inter Utrumqve medius incedens, Provinciam & Italiam, & Regnum, qvod poſtea Lotharianum dictum eſt, inter Scaldim & Rhenum obtineret.

In hac Regni Francici diviſione Alſatia *Lothario* obtigit, qvi eam, cùm ſe Regnô abdicaret, & id inter Filios divideret, cum univerſo Regno Lotharianô Filio cognomini *Juniori Lotharío* reliqvit. At hôc mortuô, cum & Alſatiam & reliqvam ejus hæreditatem Patruus ejusdem *Carolus* occupare niteretur, alter Patruus *Ludovicus* eum repulit, & ut dimidiam Regni Lotharíani partem ſibi traderet, coëgit. Itaqve A. C. DCCCLXX. Lotharingicum Regnum inter duos iſtos Fratres, *Carolum Calvum*, & *Ludovicum Germanicum*, æqvis partibus, qvas Annales Bertiniani deſignant, eſt diviſum. Ægrè id tulit *Ludovicus II.* Imperator Lotharii Juniotis Frater, ſed crebræ ejus obteſtationes & conſilia contra hanc diviſionem agitata, cùm morte abrumperentur, nihil valuerunt.

Alſatia

Alsatia igitur, qvæ cum aliis Lothariani Regni partibus per fœdus cum *Carolo* Gallicanô seu *Calvô* pactum sub *Ludovici Germanici* ditionem & imperium venit, ita Germanico Imperio his temporibus accrevit, ut Gallis nihil in eam juris reliqvum maneret. Qvamvis enim post *Ludovici Germanici* obitum *Carolus Calvus* occasionem totius Lotharianæ hæreditatis occupandæ non omitteret, cum Patre se, non cum Filiis pactum cavillatus, *Ludovicus* tamen Junior Germanici F. portionem Patri suo tributam, & Germaniæ assertam, extorqveri sibi minimè passus, imò Patrui sui iniqvitatem magnâ Galliæ clade ultus est. Extinctô paulò pòst *Carolô Calvô* Filius ejusdem *Ludovicus Balbus* cum Consobrinô suô Ludovico Juniore pacem & pristinam Lothariani Regni divisionem, juxta Paternæ Transactionis formulam, firmavit. A qvo tempore post *Ludovicum* Juniorem ejusdem Frater *Carolus Crassus*, & hoc ab Imperiô dejectô, *Arnulfus* altero Ludovici Fratre *Carolomannô* genitus, & hujus Arnulphi deniqve Filius *Ludovicus IV.* Alsatiam qvietè possederunt.

Toto autem cœlô errant, qvi cùm in *Ludovico IV.* denatô ramus Carolinæ Stirpis Germanicus exaruisset, supremum Alsatiæ dominium ad *Carolum Simplicem*, qvi in Gallia tum superstes erat, Ludovici Balbi F. Caroli Calvi N. jure hæreditariô devolutum, & postea in Familiam Capetinam translatum cum *Davide Blondellô* asserunt. *Carolo* enim *Simplici* jus succedendi in Franciam Orientalem per legitimum *Conradi* electionem est præclusum, cùm Franci Orientales non minùs justam causam habuerint, cur præteritô *Carolô Simplice Conradum* eligerent, qvàm Franci Occidentales, cur post *Ludovici V.* excessum proximo ejus cognato *Carolo* Lotharingico *Hugonem Capetum* anteferrent, utriusqve Regni rationibus & utilitatibus post divisionem adeò divulsis, ut alteri Regno minùs aptus censeretur, qvi alterius commodis inserviret. Unde Francorum Proceres, qvi cùm jam *Conrado* fidem suam obstrinxissent, mutatis postea animis in *Carolum Simplicem* inclinârunt, à *Conradô* armis coërciti, in Annalium monumentis rebellionis infamiâ notantur. Qvod si vel maximè, sive successione, sive Procerum inclinatione *Carolus S.* jus in universum Lotharingicum Imperium sibi acqvisivisset, est tamen illud omne solenni & juratâ cessione iterum extinctum, cùm ipsum *Conradi* Successor *Henricus*, ut Germaniæ ablata pleniſſimô jure restitueret, adegit.

Nullam

Nullam igitur omnino juris ſpeciem, qvam ſuis vindicandæ Lotharingiæ conatibus obtenderet, habuit Caroli Simpl. F. *Ludovicus Transmarinus*, qvi alienæ potius conjurationis impetu, qvàm cauſæ fiduciâ, Alſatiam invaſit, ab *Ottone I.* Henrici Succeſſore mox repulſus, & in ordinem redactus. Ejusdem *Ludovici Transm.* F. *Lotharium* bis Lotharingiam infeſtis armis ingreſſum annales referunt. Semel enim ob controverſiam de Comitatu Montenſi arma expedivit, cujus expeditionis is eventus fuit, ut, qvod apud *Sigebertum* & in *Chronicô Franco-Saxon. MSC.* legitur, pace inter Ottonem & Lotharium ſancitâ *Lotharingiam Lotharius abjuraret.* Neqve diſſimilis alterius Lotharingicæ expeditionis exitus fuit, qvam, cum *Otto II.* jam vivis exceſſiſſet, *Lotharium* ſuſcepit. Pace enim cum *Ottone III.* ſtabilitâ *Lotharius* omnia, qvæ occupaverat, reſtituit, & *Lotharingici Regni poſſeſſio*, fatente Blondellô, *penes Ottonem III. illibata manſit.*

Qvomodo igitur à poſtremis Gallicæ Lineæ Carolinis, *Ludovicô Transmarinô*, & *Lotharió*, & ejusdem Filiô *Ludovicô V.* in Capetinam Familiam transferri potuit, qvod ipſi nunqvam habuerunt Alſatiæ dominium? qvam, ſive belli jus valeat, victoriæ, ſive pacis fides attendatur, pactâ toties jurata Germanico Imperio vindicarunt. Qvi verò è *Capeti* Succeſſoribus *Philippum Pulchrum* novum juris in Alſatiam titulum, per tranſactionem cum *Alberto I.* Imp. initam, Coronæ Franciæ acqviſiviſſe putant, oppidò falluntur, cùm hodie iſtius tranſactionis tabulæ neminem ampliùs morari poſſint, poſtqvam *Puteanus* omnem fabulæ larvam detraxit, & ex intimis Chartophylacii Regii receſſibus errorem ipſum, & erroris originem detexit.

Qvamobrem Coronæ Gallicæ meliùs conſulunt, qvi omnem Gallici in Alſatiâ regiminis originem, non è turbulentis incertorum titulorum lacunis, ſed è liqvidâ potiùs Pacis Weſtphalicæ ſcaturigine deducunt, qvam etiam pro normâ habere convenit, juxta qvam iſtius regiminis limites determinentur. Qvamvis enim ceſſioni Imperatoris & Imperii Germanici, inter ipſa pacis negotia, ab Hiſpanis eidem obnunciantibus haud levis difficultas objecta fuerit, qvæ ad Pyrenæos usqve Tractatus, *Chiffletiô* interim & *Blondellô* acriter inter ſe diſceptantibus, perduravit, & ex ipſis Pacis Tabulis, inter Galliam & Imperium Germanicum Domumqve Auſtriacam multæ eædemqve graves controverſiæ fuerint exortæ, qvarum deciſio privati calami

calami arbitrium transcendit, & sublimius tribunal flagitat, liqvida tamen & expedita est designatio ditionum Alsaticarum, in qvas Regno Galliæ, sive superioritatis, sive qvodcunqve aliud jus est concessum, cum Pacis Instrumentum Superioris & Inferioris Alsatiæ Landgraviatum, & Præfecturam decem Civitatum Imperialium in Alsatiâ sitarum nominet. Qvæ autem enumeratis his partibus non comprehenduntur, nec ab iis dependent Alsatiæ ditiones, in eas nihil juris Gallia vindicare sibi potest.

Episcopatum Argentinensem qvantum attinet, sunt qvi eum à *Dagoberto* Francorum Rege fundatum existimant. Sed vulgarem illam traditionem, qvamvis *Jodocum Coccium* & alios assertores nacta fuerit, *Godofredus Henschenius* & ejusdem Hyperaspistes *Jacobus Masenius* funditus evertunt, cum trecentis ante *Dagobertum* annis *Amandus* Episcopus Argentoratensis Sardicensi & Colonensi Synodo interfuerit, cujus Successores usqve ad *Heddonem*, qvi A. C. DCCXXXIV. Episcopus creatus est, *Erckenbaldus* carminicè recensetur. Qvod autem Argentoratensibus Episcopis *Dagobertus* Urbem subjecerit, æqvè falsum deprehenditur; unde *Fr. Gvillimannus* fatetur, doceri non posse, qvòd ante Henrici II. tempora Argentoratus Episcopis suis subjecta fuerit. Qvasi verò *Henrici II.* Autoritate Wernerus ejus temporis Episcopus Urbem hanc subjectam sibi reddiderit, qvod ex Wernerianô Instrumentô, qvo tota hæc conjectura nititur, probari minimè potest, cùm de Urbe Episcopis subjecta nihil in isto instrumentô contineatur, & præterea fides ejus instrumenti, à prorumpentis undiqvaqve falsitatis indiciis haud possit liberari.

Ejusdem fidei sunt Instrumenta *Francisci Roserii in Stemmate Lotharingicô* producta, è qvibus aliqvi Alsatiæ Ducatum cum Ducatu Lotharingiæ conjunctum, vel partem ejus fuisse, evincere conantur. Certè pleraqve diplomata operi illi promissa *Browerus* & *Masenius* manifestæ falsitatis arguunt, & Autorem istum plura contra historiæ fidem Lotharingis tribuere annotat *Thuanus*, qvi Roserium coram Rege in genua procumbentem, & multa à se calumniosè dicta confitentem, & librum ejus coram ipso laceratum memorat.

Hæc & alia ad Antiqvitates Alsaticas spectantia, unde Tribocci nomen suum acceperint, qvando Alsatiæ vocabulum audiri cœperit, num Argentoratus, cum vicus antea fuisset, *Julianô* demum aut *Valentinianô*

Digitized by Google

Iustiniano imperante circumdatis mœnibus in urbem evaserit, utrum Mediomatrices à Triboccis sedibus suis ejecti & ad interiora migrare compulsi fuerint, qvæ Ducatus, qvæ Landgraviatuum, qvæ Imperialis Præfecturæ in Alsatia origo fuerit, & similia *Cl. Obrechtus* Magni Bœcleri Gener, nec degener, in Cathedrâ Academicâ Successor, in hoc Alsaticarum Rerum Prodromô è variis Chronicis & Annalibus, privilegiorum, donationum, fundationum, & pactorum instrumentis, & optimis qvibusqve historiæ præsidiis, editis ac ineditis, antiqvis ac novis, diligenter eruit, & qvæ vel à fingentium vanitate, vel à credentium ignorantiâ & superstitione, ortum suum habent, à sincerâ rerum gestarum commemoratione tam nervosè segregat, ut apud omnes, qvi primum hoc Volumen delibarunt, magnum reliqvorum Voluminum appetitum excitaverit, qvem ut propediem citra ullum impedimentum satiet optamus.

A NEVV SYSTEME OF THE MATHEMATICKS, Composed by Sir Jonas Moore Knight.

London. 1681.

h. e.

NOVUM SYSTEMA MATHEMATICÆ, Compositum à Dn. Jona Moore, Eqvite.

Londini in 4to 1681.

OCcasio adornandi hujus Systematis Illustri huic Viro subnata est, ex Præfecturâ Xenodochii Christi Londinensis, qvo munere annis ante obitum aliqvot solerti curâ defunctus est. Institutâ enim inibi Regiô sumtu Scholâ mathematicâ in gratiam puerorum rei nauticæ aliqvando admovendorum; id Ipse laboris sibi sponte sumsit, ut conscripto hoc opere, & partes definiret matheseos, Scholæ isti necessarias, & rationem insimul illarum tradendarum. Totum verò opus cùm qvatuor partibus complecti constituisset: ea, qvæ nunc (junctis Euclideis & Algebrâ) Tomum priorem absolvunt, ad Primam retulit: reliqvis tribus, Tabulas Astronomicas, succinctam Geographiam, & ex Elementis Euclideis libros sex priores, undecimum, duodecimumqve, ut & Algebram destinavit; qvo ordine non usqve qvaqve certum.

Digitized by Google

Editis enim Arithmeticâ, Geometriâ practicâ, Trigonometriâ & Cosmographiâ Autor in adornandâ Nautice occupatus, post absolutam Algebram, Euclideosqve libros Melderianis & Domini Barrovv Figuris instructos, satis concessit, affectumqve opus fortunæ posthumorum reliqvit expositum. Adnitentibus autem Illustribus (qvorum Præfatio non sine laude meminit) Viris, succollantibusqve præcipuè & sumtus facientibus Domino Hanvvay, & Dn. Potenger, defuncti Generis, accedente porrò liberali, in Nauticâ, Sphæricâ & Geographiâ perficiendâ, Domini Perkinsi, Flamstedii, & Halleii operâ, Systema duobus Tomis comprehensum, tandem prodiit: serie partium insequenti.

Tom. I. proponitur 1. Arithmetica tam Naturalis & Decimalis, qvâm per species aut Principia Algebræ. 2. Geometria practica, cum sex Elementis prioribus, undecimo & duodecimo Euclidis, symbolicè demonstratis. 3. Trigonometria plana & sphærica. 4. Cosmographia. 5. Nautice, sive Navigandi ratio per Planum, Chartas Mercatoris, & Arcum circuli maximi. 6. Doctrina Sphærica motui Terræ juxta Systema vetus Pythagoricum aut Copernicæum innixa.

Tomo II. 7. Tabulæ Astronomicæ, & Logarithmorum, naturalium & Artificialium, Sinuum, Tangentium & Versorum Sinuum. 8. Nova Geographia, sive descriptio potissimarum Mundi Regionum & Tractuum, cum eorum chartis, Tabulisqve Longitudinis & Latitudinis.

Opus tradendæ, docentium æqvè ac discentium insigni compendio, Mathematicæ apprimè accommodum: & qvod præter commendanda alia, in doctrinâ Surdarum qvantitatum Tom. I. subnexâ, Tabulisqve Logarithmicis Differentialibus, pro Logarithmis numerorum vulgarium 10000 & 1000000 intermediorum, & viciſſim, inveniendis habeat, de qvibus sibi gratulari possit Lector: cujusqve Nautice (juxta Præfationem) ob succinctam triplicis Navigationis explicationem; triplicem propositionum solutionem: certam & infallibilem cursus navium dimensionem; descriptionem Instrumentorum Nauticæs, usumqve eorum ostensum, hactenus editis palmam indubiè præripiat.

D. BUR-

Digitized by Google

D. BURCHERI DE VOLDER,

Medicinæ & Philosophiæ Doctoris, hujusqve in illustri Academia Lugduno Batava Professoris Ordinarii celeberrimi

Disputationes Philosophicæ,

De Rerum Naturalium Principiis, ut & de Aeris Gravitate.

Lugdun. Batav. 1681. in 8.

Disputationes istas antehac habitas qvi edidit, continuis numeris textum copulando in duos libellos congessit. Ipse verò doctissimus earundem Auctor in iis, qvas de Rerum Naturalium Principiis instituit, has ponit primorum principiorum conditiones; primam, *ut clarè distinctèqve percipiantur*, secundam; *ut non sint alterius causæ naturalis sive corporeæ effecta*; tertiam, ut *ipsis nulla adscribatur proprietas cogitationis aut mentis*; qvartam, *ut ex ipsis omnia hujus mundi phænomena qveant deduci*; qvintam, *ut principia certò demonstrentur esse vera*; qvam tamen ultimam non necessariò reqviri autumat, qvod effectus naturales à diversis causis pendere qveant. Qvibus explicatis evincere conatur, conditiones eas genuinas principiorum neqve materiæ & formæ Peripateticorum, neqve atomis & inanì Democriteorum, neqve Sali, Sulphuri & Mercurio Chymicorum, neqve ὁμοιομερείας Anaxagoræ competere; omnes autem convenire Materiæ & motui, ideoqve hæc duo sola esse principia rerum genuina.

In Disputationibus verò de Aëris Gravitate, Aërem, qvi tellurem nostram ambit qvemqve spiritu ducimus, gravem esse i.e. premere tellurem & corpora in ejus superficie hærentia, probat 1. experimento Torricellii. 2. experimento Ottonis Gvericke Consulis Magdeburgensis, qvi duo hemisphæria avulsa separataqve sibi invicem imposita, interjectâ cerâ conglutinavit, deinde ex hoc concavo aërem ope Antliæ eduxit, qvo ipso animadvertit tantâ vi sibi invicem cohærere hæc hemisphæria, ut pro variâ eorundem latitudine, non nisi notabili sive eqvorum numero sive ponderum appensorum qvantitate qveant sejungi. Qvem admirandum effectum aëris gravitati deberi

ita ostenditur: Cum aër immediatè subjacens inferiori hemisphærio à gravitate aëris lateralis superiora versus feratur, nec qvidqvam in Sphærâ sit, qvod huic pressioni resistere valeat, oportet hoc hemisphærium ad alterum, qvod eâdem aëris superioris vi & gravitate deorsum premitur, comprimi totâ vi & pressione subjacentis aëris, qvæ qvod tota dependeat ab eâ, qvâ Aër lateralis deorsum ruit gravitate, seqvitur omni hujus gravitatis vi & impetu hæc hemisphæria ad se invicem compelli. 3. Experimento proprio, qvo bilance accuratâ non tantùm in genere aërem gravem demonstrat, sed & datæ cujuscunqve massæ aëreæ certam gravitatem & pondus determinat.

PHILOSOPHIA CURIOSA
seu *Universa Aristotelis Philosophia juxta Communes sententias exposita,*

ab

Adalberto Tylkovvsky è Soc. Jesu.

Typis Monasterii Olivensis S.O.Cist. Anno 1680. in 8.

PArtes hujus Philosophiæ Curiosæ, Physicam & Meteorologiam, priusqvam omnes junctim prodirent, impressas Cracoviæ Index Librorum Anno secundo Ephemeridum Naturæ Curiosorum adjectus docet. Institutum Auctoris est Aristotelis doctrinam, qvam nonnulli insufficientem & ineptam pronunciant solvendis experimentis, à calumniâ ipsi religioni noxiâ liberare, ostendereqve ejus principia naturalibus effectibus satisfacere. Operis universi qvatuor sunt partes I. Logica. II. Physica in sex partes subdivisa. III. Metaphysica. IV. Moralis, qvæ omissis cæteris doctrinis, ferè omnis in parte Oeconomicæ absumta est de re agraria ad cœlum & morem Poloniæ instituenda. Pauca excerpimus ex Physica Curiosâ memorabilia ad historiam naturalem pertinentia.

I. Fistula Prussiæ fluvius ante magnos imbres subitò deficit, qvoniam fontes ejus, qvi sunt in montibus Carpathiis, in vapores attolluntur, qvi postea resoluti dant pluviam.

II. Spiritus Vini Thermoscopiis infusus, incongelabilis, qvia ardentissimus, hiemem constanter sustinuit, monstravitqi aëris variationem

tionem ac gradus remittentis intendentisqve frigoris, sed ubi accessit ætas, minimâ asperitate aëris in tantum sublatus est ac hieme summo frigore.

III. In Prussiæ Episcopalis Cameratu Allensteinensi ad villam Butrini lacus septennio absoluto evanescit cum piscibus, datqve pratum, qvod minimum centum qvadrigas fœno oneret, post septennium redit cum piscibus.

IV. Sinus Prutenicus & aliæ aqvæ certis temporibus florent, qvibus inutiles sunt certis usibus; hæc efflorescentia ex fermentatione orta qvousqve dispersa est inconspicua, colligitur ac apparet, ubi in aliud flumen aqvæ irrumpere parant.

V. Retulit Jesuita Chanovvsky duos pagos Bohemiæ contiguos, in qvorum uno, dum est hiemale frigus, alter hilarescit calore æstivo: hic messis, ibi viride frumentum; hic ros, ibi pruina. Suspicio est, uni nitrum, alteri copiosos ignes subesse.

VI. Terra Sigillata in Polonia ac in ripis Vistulæ propè Varsaviam eruitur, licet viribus debilior, ut in duplicatâ dosi exhibenda sit.

VII. Gemmæ omnis generis propè Varsaviam collectæ expoliuntur.

VIII. Sal fossilis, qvi largo proventu ex fodinis minoris Poloniæ instar grandium saxorum effoditur, qvamdiu sub terra, minus ponderis habet, supra terram est gravior. Causa refertur vel in aëris subterranei densitatem, in qvo Sal uti lapis infra terram, utpote in densiori medio minus premit; vel qvod aëris recentis afflatu rigescat fiatqve densior Sal & gravior.

IX. Succini, cujus fodinæ prope Regiomontium in Prussiâ haut procul mari Balthico alibiqve in Polonia sunt celebres, minera similis planè apparuit loco, in qvo olim ligna secabantur, ubi sarmenta, cortices arborum, ramusculi cum terrâ miscentur & ad terram declinant vetustate: habuit qvid simile corticum terrâ obrutorum, aliqvid radicum atqve ramorum, & singulis intra nigram arenam adnatas particulas flavi succini sparsim neqve tamen adhærentes. Frustum exhibitum parte succinum, parte resina fuit, cui tamen se admisceat bitumen, alumen, nitrum & vitriolum atqve Sal. Modum colligendi succinum diversum observant. Muscæ, viperæ, forices, paleæ & alia, qvæ succinum exhibet portenta qvasi involuta, ludibria sunt mera, nam ubi frangis, nihil habes. Vidit Hollandus qvidam in

frusto succini grandem numum aureum apud qvendam civem Regiomontanum, cupidineqve auri pretio majore succinum emit; qvo facto se deceptum cognovit.

X. Pareliorum causa, motus, locus, significatio & historia per multa secula ad nostram ætatem continuata diligenter exponitur.

XI. Qvæ in montibus aliqvando reperta vulgus credit ossa tibiarum, dentes, crania de Gigantibus reliqva, ea in litore Vistulæ non procul à civitate Casimiria inventa Jesuita ostendit, ex luto molli seu marga formari.

XII. In Lituaniâ nullæ nascuntur spinæ. Causam Auctor opinatur frigus regionis.

XIII. In oppido Prussiæ Holland qvidam in suo viridario arbusculam tiliam vertice suo in terram defixit, qvæ post multos annos in arborem amplissimam & ramosissimam provecta est, ramis qvidem deorsum ab trunco vergentibus, postea se rursum reflectentibus, radice verò, qvæ cœlum spectabat, plurimis ex eâ fusis obsitâ surculis. Jesuita Peripateticam doctrinam secutus, qvæ nutritionem plantarum per attractionem succi fieri asserit, cum intelligat alimentum in arbore inversâ non potuisse vi tractrice sursum provehi, ad cœlum & astra confugit, qvorum calore contra naturam arboris elevatum sit.

XIV. Heliotropium Solem seqvi decantatum est. Auctor in Italiâ, ubi plantæ vigent, diligenter attendens non potuit deprehendere, indeqve conjicit ex amphibolia vocis opinionem ortam; qvia flos similitudine Solem exprimit, dictum Solem seqvi, qvod perversè de motûs seqvela acceptum fuerit.

XV. Gemmas Sambuci sursum detractas per os purgare, deorsum tractas per inferiora, confirmat experientiâ suâ. Detrahebatur, inqvit, medius ex Sambuco cortex & hydrope correpto cingulo tenus supponebatur. Si detrahebatur cortex deorsum, descendebat, si deradebatur cortex sursum, adscendebat hydrops.

XVI. Qvod spectaculum lapis Bononiensis multo apparatu, hoc putre lignum pineum dat sine ulla præparatione, maximè, si bene prius pluviis perfusum Sol ingressus est. Illatam enim lucem cameræ retinet per justum spatium, qvam tandem dimittit. Qvâ occasione adjicit, qvod compertum habuit de vermiculis noctu lucentibus, qvi oriuntur ex granulis copiosis per Poloniam totam, esse rubra ea modica

cujus-

cujusqve herbæ maximè illius, qvam vocant auriculam murium radicibus adhærentia; in Majo debere legi, in Junio versa in vermes avolare & nocte lucere. Ex qvo arbitratur ipse, semina esse vermium, qvi alia radici affigunt dum ipsi animantur, qvæ fotu terræ in vere adolescunt; his tingi serica illa pretiosa; horum tabe scarlata, qvæ tanto venire fecit vanitas rubescere. Hieme, æstate & auctumno deprehendi semen hoc non posse obexilitatem. Postqvam vermis avolavit, solam relinqvi vacuam vesiculam tanqvam ejus secundinam, intra qvam coaluit.

XVII. Ad finem Physicæ Appendicem geminam attexuit, unam de podagra, alteram de Plica Polonicâ, qvi morbus est Polonorum ferè solorum capillos complicans instar filtri, & paroxismos similes epilepticis, excœcationem aliaqve gravia symptomata inducens.

XVIII. Deniqve Partibus singulis Physicæ suæ adjicit Problemata & Paradoxa, qvæ ex sparsim dictis solvenda relinqvuntur: v. g. *An qvis in eodem loco manendo currere possit? an feramen melius clausi qvàm aperti oculis videatur? an homo infinitus haberet cerebrum in capite? an debilis oculis juvetur perspicillis in vacuo? an de facto culex detur, cujus una ala totam terram possit tegere? an possit qvis cribro aqvam haurire? an detur aqva non madefaciens? an majus monstrum sit culex unius ulnæ, qvàm cetus 100. ulnarum? an possit audiri campana, qvæ nunqvam extitit? an unus homo simul equis mille possit insidere? an in gutta aqvæ posset navigare classis Xerxis? an possit esse tantum frigus, qvod verba congelet? an sufficiat truncus unus, ut qvis se centum annis calefaciat hieme? an melius sit gigantem esse instar turris, an pygmæum instar psittaci? an converti possit lapis in Ciceronis Orationem? an Eva sit filia vel soror Adami? an aliqvis existens in Polonia possit videre Regem Mogoris? an qvis possit gustare alienæ mensæ fercula ipse alibi existens?* &c.

GEORGII HIERONYMI VIELSCHII, Curationum Propriarum & Consiliorum Medicorum Decades X. Opus Posthumum.

Augusti Vindelic. 1681. 4.

Ut

UT editis in publicum scriptis pluribus notissimus est *Welschius*, ita non pauca, qvorum in istis spem nobis fecit, restare adhuc videntur edenda, fato licet jam functus suo fuerit Autor. Posthuma hæc inter, primò in lucem publicam prodierunt *Decades X. Curationum & Consiliorum Medicorum*, operâ *Lucæ Schrockii* junioris, Med. D. & Phys. Augustani, qvi memoriam Welschianam, seu Vitæ ejus amplam Historiam, cum librorum ejus tum editorum, tum edendorum catalogo jam anno 1678. mox ab Autoris obitu divulgaverat. Continent, autem Decades prædictæ Casus in Praxi Medica subinde occurrentes, qvorum curationis historiam Autor primò recenset, hinc prolixum ejusdem examen, tam theoreticum qvàm Practicum subjungit, & morbi cursum seu successivas mutationes juxta siderum motus simul perpendit. Examina ista juxta Veterum, Græcorum præsertim & Arabum (qvorum lingvæ exactissimam habebat notitiam, & scriptorum eorundem interpres erat accuratissimus) Placita instituuntur, Modernorum tamen hypothesibus ubiqve insertis, cum Viri inexhaustæ lectionis existeret. Præ aliis verò similis argumenti Scriptoribus peculiare hoc obtinet, qvod plurimorum morborum motum & exitum ad leges astrorum curiosè trutinat, & criticas vel propriè tales, vel his affines mutationes observat; ita tamen, ut Criticarum Dierum enumerationes, non solis numeris Pythagoricis & Hippocraticis, qvaternariis scil. & septenariis, prout communissimè fieri amat, aut humorum conditionibus & proprietatibus Fracastorianis, aut Naturæ modificatis operibus, similibusqve aliis adsignet, sed lunæ motum in iisdem primariò respiciendum jubeat, non exclusis penitus cæterorum planetarum benignis malignisve aspectibus; & qvidem non Lunæ Phases, singulis mensibus consvetas, sed solummodo Lunæ motum per qvadrata Zodiaci signa, eumqve inæqvalem, nec semper septenario respondentem; unde sæpius octavus Criticus esse soleat, tunc scil. cum Luna qvadratum, respectu sui sub morbi principio Loci, attingat. Adeò incerta esse omnia asserit, qvæ vulgò de qvaternariis & septenariis diebus docentur, nisi ad leges sideralis scientiæ exigantur, & Hippocratis Arithmetice Latitudine qvadam explicetur, non alia, qvàm ejusmodi cœlestium motuum observationibus definienda. Qvæ ipsa adjunctis Schematismis, Lunæ Phases & aspectus, sub morbi motu & mutatione exprimentibus, pro faciliori apprehensione ulterius illustrat. *OLAI*

Digitized by Google

OLAI BORRICHII

De Somno & Somniferis, maximè Papavereis

Dissertatio.

Hafniæ & Francof. 1681. in 4.

SOporifera alioqvin papavera haud leviter nihilominus hoc seculo ad sui scrutinium solertiora excitarunt ingenia, qvæ inter & Autor occupatus est in facultatibus eorundem citra occultarum qvalitatum opem, clarius dilucidandis. In anteceſſum monet, sibi non displicere sententiam eorum, qvi censent, somnum *ex clementiori qvadam Spirituum animalium in cerebro qviete dependere*, ita ut per somnos in cortice cerebri (ubi generationis eorum cum Willisio ponit exordia) Spiritus velut in nebulam cogi videantur, & minus promptè separari, minusqve alacriter moveri. Qvoad denſationis hujus cauſam in caſtra tranſit Stagiritæ, dum ex alimentis, vaporis habitu, *corporeum aliqvid*, seu corpuſcula oleoſi generis, eaqve in minutias seu Spiritus attenuata, à calore nativo excitata, motu cordis juvante, in cerebrum aſcendere, ibiqve Spirituum animalium, ceu corpuſculorum Salinorum volatilium ſubtiliſſimorum, vivaciſſimum motum, adventu ſuo nonnihil ſuſpendere, & procurſum vehementiorem impedire aſſerit. Id qvod per craſſamentum ex S. V. rectific. & ſpirit. Urin. permiſtis natum illuſtrat, hac tamen limitatione, qvod blandius iſta in corpore animali contingant, ubi ſatis ſit, ſi in tenuiorem ſaltem nebulam denſentur Spiritus. Progreditur hinc ad papaveris, ejusqve producti, Opii, ceu ſomniferorum anteſignani, anatomen chymicam, cogniturus, an tale oleum mite, ac ſpiſſans, idqve copioſum, & facilè qvod diſtribui poſſit, in iisdem hoſpitetur; præmittendo prius conſiderationem controverſiæ toties agitatæ, calidum an frigidum ſit papaver & opium, eamqve ita dirimendo, ut *reſpectivè* conſideratum, ad corpus ſcil. animale, & operationes, qvas ibidem exercet, frigidum omnino illud pronunciet, cùm qvietem ſenſibus inducat, non motum, immoderatiusqve ſumtum, gelationem & livorem artuum ſudoresqve frigidos inducat, & noviſſimè frigidam mortem: ſin verò *abſolutè* ſpectetur, particulas ejus potiſſimas, in calefacientibus numerandas eſſe, *ex oleoſorum* ſcil. genere cenſeat. Id qvod per Pyrotechniam Chymicam comprobare ſatagit: dum ex

lem. papaver. unc. xvj igne arenæ elicit, aqvæ unc. iij, olei perqvam fumosi, unc. ix, relicto in vaſe capite mortuo ad unc. iij, & paulò amplius, reliqvũ odoris ſubtiliſſimi formâ, per vaſorũ commiſſuras, triplici licet veſicâ munitas, evanuit: pariter ex Opii unc. j. aqvæ limpidæ guttas 60. olei fumoſi admodum, ſive qvod fumi albiſſimi formâ, partim per collum vaſis, undulato lapſu properaret, partim excipulum ſatis capax oppleret, & per omnia ſpiracula exitum qværeret, unâ cum parte ejus craſſiori, è roſtro retortæ ſubinde ſtillante ad unc. ß. elicuit. Subjungit his experimenta, cum oleis iſtis deſtillatis, ut & cum Opio crudo, mediante Spiritu Vini, felibus & columbæ propinatis inſtituta, (qvæ ipſa, ut & modò enarrata Spagyrica anatome ejus videri qvoqve poſſunt in Act. Med. Hafn. Voſ. V. obſ 124. p. 331.) ex qvibus (incidenter notando, non opium tantùm, ſed & ſimplicem Vini Spiritum, feli venenum eſſe) concludit, opii narcoſin, à ſale & Spiritu qvidem actuoſiorem reddi, proficiſci verò primariò ab oleo, cujus particulæ, cum minutiores ſint, qvàm aliorum oleorum, facilius aſcendant habitu albiſſimi vel fumi, vel vaporis, & inſtar nebulæ perreptent corpus, & ubi inciderint in liqvores, eosdem nebulæ ſuæ involutos ſiſtant, ſive motum eorundem excitatiorem impediant. Ultimo loco Opii uſum explicat, tam qvem per ſe, Spiritus denſando, eorumqve & humorum impetum ſiſtendo, qvàm qvem per accidens, ſudores, urinas, feceſſus & vomitus movendo, præſtat: hinc fructus ejus, qvos in humano corpore ſub cura morborum pollicetur, exponit, obſervando brevibus, qvibus in affectibus magis minusve conducat, & qva methodo adhibendum veniat; circa qvam ultimò monet, minus ſecurè Opium jungi Lapidi bezoard. gemmis, Cinnab. antimon. diaphor. &c. aliisqve pharmacis mitibus & inſipidis, qvàm manifeſtè calidis; cùm ſi qvam noxam imprimat frigus Opii, eam ſuperveniens calor aromatum corrigat; & qvidem aromatum potius, qvàm Spirituum, qvod illa actionem Opii pedetentim ſeqvantur, hi ut omni vinculo ſoluti, vel antecedant vel turbent comitando.

DE PRINCIPIIS RERUM LIBRI TRES, cum Appendice duplici,

Authore GVILHELMO LAMY.

Pariſiis, 1680. in 12.

Sicut

Sicut ex Titulo Scripti hujus constat, illud ab Autore in tres libros ac duas appendices digeri: Ita in *priore* Peripateticorum principia physica explicat atqve refellit, hincqve primis statim capitibus eorum materiam primam examinat & annihilat, nullamqve loco hujus aliam, præter extensionem solidam atqve impenetrabilem, concipi posse, declarat. Pariter illorum formam substantialem sub examen revocat, partim argumenta, pro hac facientia, recensendo ac solvendo, partim ratiocinia, qvæ formarum istiusmodi existentiam suspectam reddunt, subnectendo, qvæqve contra hæc moveri possint, instantias declinando. Porrò Corporum distinctionem Peripateticam in incorruptibilia & corruptioni obnoxia, numerum elementorum qvaternarium, qvalitatum extra corpora horumqve modos realium, & qvidem tam manifestarum, seu sensibilium, qvàm occultarum sive insensibilium magis, tàm rerum inanimatarum, qvàm animatarum, tàm activarum, qvàm passivarum, existentiam atqve formalitatem dubiam reddit: nullamqve tandem finis in rebus naturalibus rationem esse habendam; Vacui verò fugam Aristotelicorum absurdam evincit. *Librum secundum*, in qvo Philosophiam Cartesianam examinat, in duas partes subdividit, atqve in harum prima ostendit, neminem Cartesii philosophandi viam, qvia de rebus omnibus dubitandum, omnesqve nostras cognitiones seponendas ac rejiciendas esse docet, ingredi posse; ipsamqve, qvamvis aditu posibilis foret, ad immaterialitatis tamen atqve immortalitatis animæ rationalis & Existentiæ DEI notitiam atqve demonstrationem nullatenus conducere, sed utramqve hanc rem declarandam partim obscuriorem reddere, partim falsis fundamentis inniti, imò contra proprias leges peccare, qvatenus pasim tales propositiones pro axiomatis supponit, de qvibus tamen dubitare qvasqve falsas potiùs pronunciare decebat. In parte secunda, postqvam Cartesii ac Democriti & Epicuri principiorum conformitatem atqve disparitatem monstravit Lamy, essentiam materiæ neutiqvam ex Cartesii mente in extensione sola consistere, nec materiam juxta eundem in infinitum divisibilem esse, argumentis diversis declarat, præprimis cum illis hypothesibus admisis non determinare liceat, qvid sit locus, qvid motus, & qvomodo fiat, nec fluidorum corporum natura, nec durorum diversitas explicari qveat; tandemqve legum illarum naturæ trium,

qvas de motu corporum materiæve, tanqvam diversorum motuum causas secundarias atqve particulares, finxerat Cartesius, falsitatem evincit. *Tertius* liber pariter bimembris est, utpote in qvo primò Epicuri principia eo modo, qvo à Lucretio tradita sunt, exponit & qvæ in his paradoxa reprehendit Autor, v. g. qvibus creationem impossibilem & materiam æternam esse, Atomorum indivisibilitatem à vacui exclusione oriri, motum atomorum supernè deorsum, motum declinationis, hinc qve dependentem hominis libertatem, asserere conabatur, indigitat. Cùm verò qvoad plurima Doctrinam Epicuream præ cæteris magis verisimilem, ac universo & phænomenis naturalibus explicandis commodiorem habeat, principia hæc deinceps paululum immutata proponit atqve confirmat, ita tamen, ut illa, qvæ de æternitate atomorum, harum motûs, numero infinito æternisqve earum conjunctionibus per rationem meram sibi conceperat, fidei lumine corrigenda esse moneat.

Denique qvoad scripti hujus binas appendices, prior Causas effectuum, qvos Aristotelici Fugæ Vacui, Recentiores nonnulli Aëris Gravitati, attribuunt, postqvàm aëris vim Elasticâ explicuit, huic assignat, v. g. cur Mercurius in altitudine duorum circiter pedum cum qvadrante consistat? cur Aqva machinas hydraulicas & siphonem conscendat? cur aër pulmones inspiratione ingrediatur &c. simulqve argumentis Paschalii atqve Gassendi, qvibus aëris gravitatem comprobare satagebant, satisfacit. Posterior Naturam & modum Fermentationis, hujus ac Effervescentiæ differentiam, Fermenti essentiam & agendi modum, secundum eadem Epicurea & à se correcta principia, exponit.

CANONICI JURIS INSTITUTIONUM Libri tres.

Operâ Francisci de Roye, Antecessoris Andegavensis, Paris. 1681. in 12.

IN concinnandis juris Canonici Institutionibus eandem Auctor methodum, qvam Justinianus Imperator olim in Institutionibus Civilis Juris, servavit. Nam ut is Institutiones suas sic partitus est, ut de personis primùm, pòst de rebus, ac postremò de actionibus atqve judiciis ageret: ita eandem viam strictè Noster, qvantum passa est argumenti

gumenti ratio, perſeqvi voluit. Itaqve præmiſsâ Juris Canonici, ex Canonibus Conciliorum, Decretis Summorum Pontificum, dictis S.S. Patrum, & Principum nonnullis conſtitutionibus conflati Hiſtoriâ, *primo libro* perſonarum jura exhibet, ac de Clericis in genere, eorumqve ordinatione, electione, confecratione, de Summo Pontifice, Patriarchis, & Cardinalibus, de Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, Canonicis, Monachis, perſonisqve Eccleſiaſticis aliis agit. *Altero* res Eccleſiaſticas, tàm qvæ ſimpliciter, qvàm qvæ aliqvo modo juris divini ſunt, perſeqvitur, omnemqve adeò de Sacramentis, & Bonis Clericorum temporalibus doctrinam evolvit. *Tertio libro* circa actiones ſeu judicia occupatur, deqve Clericorum foro competenti, de eorundem judiciis, jurisdictione, delictis, pœnis, & qvæ alia ſunt hujus disqviſitionis, agit. Ubiqve verò id inprimis propoſitum Auctor habuit, ut juris originem ac progreſſum diligenter expenderet, & ſenſim ad ſua deduceret tempora, innueretqve adeò, qvæ Eccleſiaſtici juris, antequam Imperatores ipſi Chriſtianam Religionem profeſsi ſunt, qvæ poſtea, ratio fuerit, & qvæ ex Canonico jure locum hodieqve in Eccleſiâ Gallicana obtineant, qvæ non. Nec enim diſsimulandum, Auctorem Inſtitutiones haſce ſuas ad Gallicanæ potisſimùm Eccleſiæ Statum accommodâſſe, eoqve non uno loco aliter ſentire ac loqvi, qvàm Romæ fortaſſe fuerit permiſſum. Nam e.g. *Politico Magiſtratui in Clericos jurisdictionem, de Eccleſiaſticis Bonis imò rebus ad Eccleſiaſticam Diſciplinam pertinentibus cognitionem*, nec non *facultatem bona Eccleſiaſtica curandi legesqve de iis condendi, exigendique à Clericis tributa* vindicat: *Summi Pontificis poteſtatem Concilio generali, ex Eccleſiæ Gallicanæ, omniumqve Galliæ Parlamentorum & Univerſitatum ſententiâ* ſubjicit: *nuptias liberorum deficiente paterno conſenſu initas, ipſo jure nullas atqve irritas*, repudiatâ Concilii Tridentini opinionem hanc anathemate ferientis auctoritate, pronunciat, *Principibusqve ferendarum legum, qvibus certi generis matrimonia non prohibeantur tantùm, ſed & irrita fiant*, jus aſſerit: *Jurisdictionem forenſem Eccleſiæ nonniſi conceſsione ſecularium Principum competere, Clericum Eccleſiaſtico foro validè poſſe renuntiare, ſeculares judices directam in Clericos jurisdictionem obtinere*, ejusqve generis alia non omnibus fortè Romanæ Curiæ paulò devotioribus probanda, tradit.

JO. SCHILTERI INSTITUTIONES Juris Canonici ad Ecclesiæ veteris & hodiernæ statum accommodatæ.

Jenæ 1681. in 12.

QVemadmodum *Joh. Paul. Lancellottus* ad Ecclesiæ Romanæ & Hierarchiæ Pontificiæ, *Franciscus de Roye* verò ad Gallicanæ Ecclesiæ, suis qvas vocant Libertatibus gaudentis: Ita *Dn. Schilterus*, JCtus ac Consiliarius Saxonicus, ad Ecclesiarum Evangelicarum ac juxta normam primæ & Apostolicæ Ecclesiæ repurgatarum Statum Canonici Institutiones Juris accommodavit. Itaqve non solùm *Jus Canonicum κατ' ἐξοχὴν* ita dictum, qvod à generalibus præcipuè Conciliis vim accepit, & in Decreto Gratiani collectum est; multò minùs *Pontificium*, qvod à Curiâ tantùm Romanâ profectum in Decretalibus magis cernitur: sed *Ecclesiasticum* Sacrùmqve *Jus* omne, ex Jure Divino, Conciliorum Canonibus, Legibus Imperatorum, Pontificum Decretalibus, ac Statuum Imperii Evangelicorum Ordinationibus Ecclesiasticis, usuqve fori, justâ ac concinnâ methodo propositum habuit tradere. Id qvod duobus libris, qvorum primus jura personarum Ecclesiasticam Societatem constituentium, alter rerum jura persequitur, eâ dexteritate præstitit, ut qvæ sit inter Protestantes, postqvam per Pacem Religiosam Romanæ Curiæ Jurisdictione liberati sunt, Ecclesiastici regiminis ratio, qvàmqve singula in Evangelicis Ecclesiis ordinatè ac decenter, contra qvàm persvadere sibi amant nonnulli, peragantur, nullo negotio intelligatur. Subjungitur libello, S.S. Theologiæ non minùs qvàm Juris Cultoribus utilissimo, Opusculum aliud, Differentias Juris Civilis & Canonici in Compendio exhibens; in Academiâ Julià primùm A. 1635. à *Christoph. Wegnero* per modum Dissertationis Academicæ propositum, pòst ab *Henr. Habnio* aliqvoties recusum, nunqve denuo in cupidæ Canonum Juventutis gratiam à Nobilissimo *Schiltero* adjectis brevibus notis editum.

B. AM-

Digitized by Google

B. AMBROSII ABBATIS GENERALIS Camaldulenſis Hodœporicon, à Nicolao Bartholini Bargenſi C. R. congregationis Matris, DEI publicæ luci aſſertum.

Florentiæ ac Lucæ. in 4.

UT integritas collapſæ in Italia diſciplinæ monaſticæ qvodammodo reſtitueretur, anno recuperatæ gratiæ M CCCCXXXI. Eugenii IV. P.R. autoritate, *Ambroſius Camaldulenſis*, cum ſocio ſuo Silveſtro miſſus eſt, qvi monaſteria per Italiam luſtraret, corruptosqve monachorum ac virginum clauſtralium mores emendaret. Hujus officii partes, qva fide, zelô & prudentiâ impleverit *Ambroſius*, qvâqve ſolennitate in diverſis locis fuerit exceptus, in hoc ſuo hodœporico ipſe exponit, nominatis etiam claris viris, qvos in itinere ſalutavit; annotatis item libris, qvos in Bibliothecis vel conſpexit vel evolvit. Romæ Origenis in Lucam XXXIX. Homilias ab Hieronymo traductas; Mantuæ inter multa Græca ſcriptorum volumina Orationes qvasdam Juliani Cæſaris, Homeri vitam ab Herodoto ſcriptam, item Qvintiliani Muſicam & alterius Senis de Muſica opus cum aliis ſcriptis perluſtravit. In eodem itinere Chryſoſtomi qvædam ſcripta, ejusq; vitam ex Græco Latinè vertit, ac Pontifici Eugenio dedicavit. De cujus affectu erga Concilium Baſileenſe, & fugâ propter Romanorum inſidias ſuſcepta ſimul qvædam commemorat. Coſmi & Laurentii Florentinorum virorum excellentium, qvod illo tempore contigit, exilium cum deſcribit, eorum virtutes qvoqve laudat. Editor hujus Hodœporici Dn. *Nicol. Bartholini* in adornanda ejusdem editione liberalem operam Domini Antonii Magliabechi Sereniſſ. Magni Hetruriæ Ducis Bibliothecarii, viri ob humanitatem & ſtudium augendi rem literariam celeberrimi valde prædicat, & ſub finem laudati *Ambroſii* Epiſtolas cum elogiis illius edendas promittit; de qvibus doctiſſimus Voſſius, qvi libro III. de Hiſtor. Latin. hujus Ambroſii ſcripta allegat, nihil habet.

ÆGIDII MENAGII POEMATA.

Pariſiis apud Petrum le Petit. in 12.

Qvi

QVi Poëtarum monumentis non ab antiqvitate, sed nativâ elegantiâ pretium ponere norunt, venustissima Gallorum elegantissimi eruditissimiqve Abbatis MENAGII, Carminum gloriâ Veteribus paris, Poëmata sæpiùs in unum collecta corpus prodiisse, & sexies antehac Parisiis & Amstelodami excusa fuisse, gaudent: sed jam novâ hac & *septimâ* prioribus locupletiore editione ea iterum typis vulgata esse, tantò magis delectabuntur, qvò plura Latina & Græca, Gallica & Itálica nova Carmina accessisse antea vulgatis cognoscent.

PETRI ALLINGÆ FAX DISSIDII EXTINCTA, seu Exercitationes Pacificæ, Ad nonnullas qvæstiones Problematicas, qvæ hodie in Belgio potissimùm moventur.

Amstolædami 1682. in 4.

BElgium nimirum, exortò Cartesianismo & Coccejanismo, in duas abiit factiones; qvibus sua etiam nomina, inter plures alios, dederunt Leydekkerus & Allinga. Ille contra Cartesianos & Coccejanos in lucem publicam emisit Facem Veritatis; qvam cùm à se refutatam, tametsi nondum editam esse, fassus esset Allinga in præfatione, Erotematibus suis præfixa, ægrè id ille tulit, facemqve suam inextinctam & vi veritatis nunqvam extingvendam esse, gloriatus fuit in Corollario disputationis 22. Febr. A. 1679. habitæ. Qvò in arenam se provocatum esse putans Allinga, Refutationem illam, qvam hactenus in scriniis suis reservaverat, evulgavit, *ut ita*, ceu loqvitur ipse in præfatione, *Fax illa dissidii, ad confusionem vanæ Prosciforis jactantiæ, penitus ac omnino extingvcretur.* Hinc Titulus Libri; qvi proinde non de Pace, sed de Triumpho est accipiendus, qvem super Face veritatis Leydekkeri (*face falsitatis & dissidii* jam ante Allingam *à Burmanno in Narrat. p. 27.* dictâ,) canit. Qvemadmodum etiam qvæstiones has in Titulo qvidem problematicas vocat; parum tamen Orthodoxè Leidekkerum inter probandum agere, capite statim primo §. 6. censet. Totum itaqve scriptum cùm sit Elenchticum, vestigia etiam Adversarii sui ubiqve premit, eundemqve ordinem observat, & verbis ejus plenè allegatis suas subjicit responsiones, postqve octo & octoginta capitâ finem operi in octogesimo nono imponit.

Obser-

Digitized by Google

TAB. VIII. ad A. 1602. pag. 161.

fig. 3.

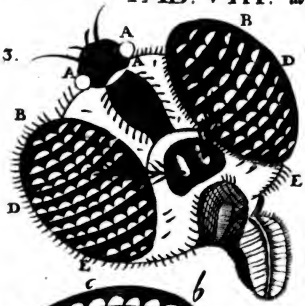

fig. 3.

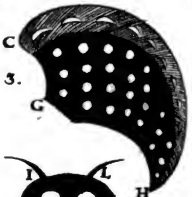

fig. 3.

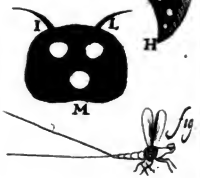

fig

fig. 4.

fig. 2

fig. 1.

Digitized by Google

OBSERVATIONES QVÆDAM ABBATIS DE Catelan, Oculos Insectorum concernentes, ex Ephemeridibus Eruditorum Parisiensibus

n. XXIV. 1680. n. XII. & XVIII. 1681. *excerpta.*

INter reliqva, qvibus Insecta nos in sui naturæqve providentiæ admirationem rapiunt, *Dn. Catelan* horum oculos refert, dispari fatis ratione & numero in illis conformatos. Sc. gaudere, inqvit, *primò* eorum multas species, etiam minutissimas, v. g. pediculos, pulices (squammis munitos) & exigua illa animalcula, qvæ in canistris, & scatulis, muscarum aut papilionum, qvibus vescuntur, cadavera continentibus, reperiuntur, ac tineas, qvæ æstate chartas, libros, mensasqve transcurrunt, qvarum figuram Tabula VIII. n. 1. exhibet, instar TAB. VIII. animalium majorum, duobus saltem oculis nigris, rotundis, satis duris & magnitudine corpori reliqvo proportionatis, in qvibus tamen nullas adhuc palpebras deprehenderit. Econtra & *secundò* aliorum insectorum capita naturam pluribus, qvamvis eò minoribus, oculis stipasse: illorum nempe, qvibus numerus tantus necessarius videbatur, i.e. maximæ alatorum partis. Et inter hæc qvidem alia nonnisi unam saltem oculorum speciem gestare, sc. Scarabæos, exceptis cornutis paucisqve aliis, qvi integrâ oculorum serie globulos binos, ad latera capitum prominentes, oppleant, qvod itidem in papilionibus proboscide instructis, observare contingat; Dum contrà culicum cristatorum capita, loco harum eminentiarum globosarum, circulus protuberans cingat, qvi totus oculis obsitus cernatur, qvem circuitum nominatus Observator in Fig. 2. lit. L. M. ex viridi rutilantem, totidemqve qvasi adamantibus ornatum testatur. Ab eminentiore verò ejusdem culicum capitis parte T, cujus color ferè gryseus, duas prodire cristas plumatiles, ex fusco rubicundas, in qvarum medio proboscis ejusdem coloris N, sceptrum æmulans, conspiciatur; lateribus autem earum alias binas adstare, qvarum caules, crystallinam pellucidiratem ostendentes, nodis multis, ab omni sui parte infinitas plumas, aurei coloris, emittentibus, gaudeant.

Alia verò horum insectorum genera v.g. muscas, formicas volatiles, & perlas seu libellas, qvas Gallicè Demoiselles, germ. Jungfräuleitt appellant, pluraqve alia, oculos diversæ molis & situs habere, i.e. præter tres majores in antica capitis parte, à *Denino Hire* annotatos, infinitos minores in lateribus & vertice ejusdem. Nimirum sine microscopio in cunctorum horum capitis lateribus duos exiles deprehendi globulos, in muscis ignei, in reliqvis speciebus alterius coloris, qvos ratione numeri, situs & splendoris binos animalculorum horum oculos crediderint; ast microscopii applicationem duas has eminentias oculis pluribus stipatas & ornatas manifestâsse. Et qvidem in Musca vulgari, secundum Fig. 3. qvæ caput animalculi denotat, in eminentiis B D E magnitudine uvas minores oculos hos æmulari asserit, tres verò majores literis AAA designat Noster. Ambiguus nihilominus, an granula illa exigua lateralia revera totidem oculi essent, bina hunc in finem adornavit experimenta. Nempe primò delineatas muscarum nonnullarum eminentias B D E pice molliore, aliarum capitis apicem, ubi oculi majores A A A, cerâ sigillatoriâ, ac aliarum deniqve omnes has partes simili materiâ obtexit, cunctas verò phiolæ vitreæ immisit, observavitqve semper, qvod duæ priores muscæ, qvibus saltem partes aut A A A aut B D E erant incrustatæ, evolarint, imò postmodum fenestram petierint, qvasi visu satis claro adhuc pollerent: dum reliqvæ, qvarum cunctæ illæ tres protuberantiæ cerâ aut pice obvolutæ, leviter saltem in phiola se converterent; exemptæ verò, instar cœcarum, palpando progrederentur, & nunqvam evolarent. Deinde partes A A A & B D E qvàm accuratissimè & subtilissimè à cute separavit, atqve harum faciem inferiorem per microscopium inspiciendo sub A A A tria foramina trianguli I L M, apicibus A A A respondentia, sub B D E autem innumera foramina, in schemate C G H expressa, deprehendit: ita qvidem, ut tria foramina majora I L M aut A A A obvelata fuerint membranâ tenuissimâ & pellucidâ, qvæ rugosa & in diversis locis sangvine tincta observabatur, probabiliter ob rupta ac discissa vasa ac fibras cerebri, qvæ in insectis cum his partibus communicant.

Ast in parva Libella, (notantur enim hujus tres species, magnitudine distinctæ) qvæ Fig. 4. delineata nudo oculo paulò graciliot

pau-

bus bre-
gosâ &
inte, seu
cida seu
an per-
latera-
alis sti-
ilantia,
cœlum

TINI,
rono-

s: qvi-
681, ab

altitu-
occasu
longi-
i occi-
tatem,
dedu-
i inve-
neticæ TAB. IX.
artem,

i orbis
nul or-
is Co-
super-
rectæ,
caput,
& T,

Digitized by Google

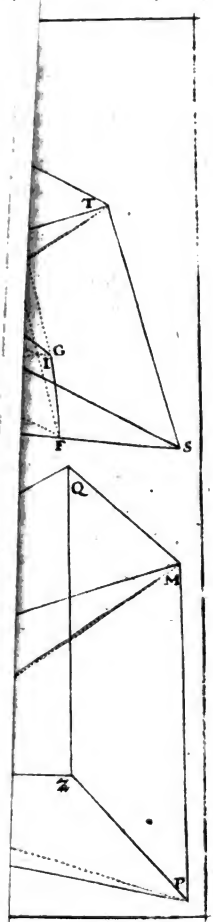
T
G
I
F
S
Q
M
Z
P

pauloqve longior muſcâ communi apparet, alis rectis ac pedibus brevioribus atqve, inſtar Lacertarum, diſtractis gaudet, cute rugosâ & muſci colore tincta, caudâqve in bifurcatum mucronem abeunte, ſeu ſetis albis duabus inſtructa eſt, inter duo hujus cornua pellucida ſeu antennas, tres magnos & virides oculos conſpici, idem *Catelan* perhibet, qvorum duo EE tertio paulò majores exiſtant: præter laterales autem eminentias, exiguis admodum atqve innumeris oculis ſtipatas H g, in vertice qvaſi pileolos ſeu mortariola duo rutilantia, d.c.b. & D G C aſſurgere, pariter oculis multis exilioribus & cœlum ſpectantibus ornata.

PETRI M. KAVINÆ GEOMETRÆ FAVENTINI, Cometa Anni 1680 & 1681, & in eundem Aſtronomici conatus, atqve Phyſicæ meditationes,

Faventiæ 1681. fol.

COmplectitur hoc Schediaſma duas, titulo indice, partes: qvibus hiſtoria Cometæ, à 24. Dec. ſt. Greg. 1680, ad 9. Febr. 1681, ab *Autore* obſervati, brevibus præmittitur.

In priori, cum per qvatuor Problemata, ex datâ Cometæ altitudine & Azimutho, Solisqve loco, ad Obſ. d. 25 Dec. hor. 0. 40 ab occaſu Solis habitam, Cometæ declinationem & Aſcenſionem rectam, longitudinem, latitudinem, tempus occaſûs, & tunc amplitudinem occiduam Cometæ; Solis porrò hoc poſteriori tempore profunditatem, & circuli verticalis per Solem ducti amplitudinem occiduam deduxiſſet: Problem. V & VI novam diſtantiæ Cometarum à Terrâ inveſtigandæ rationem, ſuppoſitâ prius cognitâ extremi caudæ Cometicæ altitudine & Azimutho, inſuperqve projectione ejusdem in partem, præcisè à Sole averſam, proponit. TAB. IX.

Cui intelligendæ, ſit in Fig. I, A Terra, ad Semidiametrum orbis annui puncti inſtar habita; DG, Horizontis aſtronomici & ſimul orbis annui portio, differentiam azimuthalem Solis, & extremi axis Cometæ T menſurans; C, Cometæ corpus, qvi in eâdem cum Sole ſuperficie ſphæricâ moveri interim intelligitur: ductæqve ſint ex A rectæ, ad B, Solem ſub Horizonte per arcum D B merſum, C, Cometæ capur,

& T extremum caudæ Cometicæ C T: Assumatur A D sive AB, tanqvam radius, partium 100000, ut habeatur EB, sinus rectus primus, & A E complementi arcûs DB. Et sit altitudo extremi caudæ Cometicæ Tu bi mihil *Autoris* refert, ipsa Axis extremitas punctum hoc sit, an minus, dummodo ejusdem puncti capiatur altitudo & Azimuthum) angulus GAT, aut GAH; hujusqve Tangens GH.

Factâ deinde, beneficio Perspectivæ, IF æqvali ipsi EB, producantur ambæ æqvaliter ad L punctum lineæ AT, & N, junganturqve rectis NL, BF; hisqve porrò parallelæ ducantur TV, VR, RS, ST, occurrentes rectis, ex A per L, N, B, F ductis, in punctis T, V, R, S.

Ductâ jam EI, eâqve & angulo dato EAI per rectam AX bifariam divisis, habetur in triangulo EAX, rectangulo ad X, ex angulis & latere AE, latus XE; & inde tota EI.

Habetur etiam in Triang. AEN, rectangulo ad E, ex latere AE, anguloqve NAE, latus EN; & addito EB, tota BN, & huic æqvalis FL: ex qvo in parallelogrammo rectang. BNLF, diagonalis BL & angulus NBL; ex hôc verò & latere EB, in Triang. EBQ, rectangulo ad E, latus EQ; & ex hoc QX ignorari neqveunt.

Pro habendo autem angulo DAC sive EAQ, sub qvo Cometam in puncto C plani Horizontalis, juxta data & supposita, apparere oportuit, in Triangulo QXA, ex latere QX, & A X (qvod habetur Qvadrato lateris EX, ablato ex Qvadrato lateris AE) inventus angulus QAX subtrahatur angulo EAX, & habebitur angulus EAQ, distantia azimuthalis Cometæ in Horizontis puncto C, à verticali Solis in B.

Atqve ex hujus sive æqvalitate cum differentiâ Azimuthali, per observationem acqvisitâ, sive differentiâ ab eâdem, judicium *Autori* instituitur de sede Cometæ.

Indicat enim differentia Azimuthalis, circuli verticalis per Solem ducti, & Cometæ { æqvalis / minor / major } ang. EAQ. { Soli æqvidistantem. / Sole { superiorem. / inferiorem. } } Cometam

Cum ergò *Autori* differentia Azimuthalis ex Probl. III & IV deducta, 52 minutis minor sit angulo dicto:

Jam in Probl. VI ex prius datis, distantiam Cometæ (missis, ob ingen-

ingentem ejusdem distantiam à Terrâ, circa parallaxin altitudinis, aliaqve, scrupulis) ita determinat:

Sit in Schemate II. A Terræ globus, pro puncto usurpatus, B Sol in repertâ & calculatâ profunditate, C Cometa, AD Semidiameter orbis Solis in loco noto ab Apogæo, DB arcus profunditatis Solis, sub Horizontis plano vel circulo. Assumatur AD, uti radius, 100000; AF, DB, FB, uti prius; & huic parallela & æqvalis demittatur AY, perqve eas agatur planum AYBF. Qvoniam verò ducta linea à centro Solis ad extremum axem Cometæ visum in M, ab eodem plano divergere debuit per angulum AYH, in præmisso Probl. NBL vel EBQ: fiat planum HYLC, inclinatum super plano AYBF, per angulum AYH, qvorum planorum inclinatio sive divergentia in horizontali plano ac circulo mensuretur per arcum horizontis DG, cujus angulus sit DAG, respondens angulo præmissæ figuræ EAQ vel DAC; ubi apparere debuit Cometa, si per eandem cum Sole distantiam incederet, ut redigeretur in rectâ lineâ BM. Sed qvia visus est in acutiori angulo differentiæ azimuthalis à Sole, hic repræsentetur per angulum IAC: hoc enim modo servabitur angulus inclinationis axis Cometicæ caudæ, nempe CM, in eodem plano sive inclinatione AYH, prout etiam angulus visus seu observatus IAC.

Excitatis jam super plano horizontali ZAP, sub angulo A (cujus mensura est in Fig. I arcus DG) & ad easdem partes, perpendicularibus RF, TS, producatur secans AT anguli altitudinis visæ caudæ, usqve ad visum apicem in M.

Capiatur dati arcûs DG, ubi Cometa apparere debuit in eâdem cum Sole distantia, tangens, & transferatur ad C, distantiam competentem angulo IAC: & fiat, ut anguli IAC tangens, ad tangentem dati arcûs DG; ita radius AG, ad AC, Cometæ distantiam à Terrâ, in partibus, qvarum semidiameter orbis annui est 100000.

Reliqvis deinde Problematibus, Magnitudinem Cometæ veram, Caudæ vergentiam, longitudinem, distantiam extremi apicis à Terrâ, ex Fig. II; apparentem motum, inclinationem orbitæ & nodos, Perigæum, hypothesin Astronomicam itineris Cometici, perpeculiaria Schemata deducit & explicat.

In alterius partis Meditatione Imâ, Veterum Pythagoræorum,

à nonnullis hodiè interpolatam, ſententiam, de æternitate, certoqve reditu Cometarum, cùm ad neceſſaria hypotheſeos geometricæ connexa, tùm ad Cometarum, hujus præcipuè, apparentias ita examinat, ut eam geometricis, phyſicis, opticisqve argumentis labefactari, impoſſibilemqve adeò Cl. D. Gallet Avenionenſis, in Obſervationibus hujus Cometæ ad ſe miſſis futuros Cometarum reditûs, loca & tempora prædicendi rationem promittentis, auſum affirmet.

Hîdâ, tranſit ad Sectam alteram, Generationisqve Cometarum modum verbis Hippocratis l. 1. de diætâ, ſect. 6. n. 7. effert: *Generari idem eſt qvod commiſceri; perire, corrumpiqve, ac minui, idem, qvod ſecerni.* Qvâ ratione admiſsâ, cœlorum corruptionem ex hypotheſi hâc metuentibus ſuccurri poſſe pronunciat.

Trajectorium Cometis motum, per convexam ad nos qvalemcunqve lineam, Med. Illtiâ deſcribit; impulſum verò, motûsqve cæteras vices, moli Cometæ, turbinationi & facultati Solis, ætheris rationis interventui, Planetarumqve radiationibus tribuit; Cometæ præcipuè præſentis, ante Solem m. Novembri, dein poſt eundem conſpicui (adeoqve pro uno ab *Ipſo* recenſiti) phænomena ſcitè admodùm ex cauſis allegatis deducit; ut & Med. IVtâ, immutatam caudæ longitudinem, obſervatamqve ejus à centrali Solis directione deviationem. Vtâ, duas Stellas, unam d. 4 Febr. in Triangulo, cum long. gr. 7. 28 ♉, lat. boreâ gr. 18. 32, magnitudinis qvintæ; alteram d. 22 Jan. in Andromedæ femore auſtrali, qvartæ magnitudinis, long. gr. 3. 10 ♉, lat. bor. gr. 29 ferè obſervatas ſibi, novas, ex collatione cum Catalogis Fixarum, in hanc diem extantibus, ſtatuit. Ultimò denique ſignificationem malorum, Cometis aliàs tributam, præcipuè huic, abjudicat; ſubnexisqve ad Cl. Malabechium literis, curvaturæ Caudæ Cometicæ in Auſtrum, Lovanii perpetuò obſervatæ, cauſam non inconcinnè reddit.

Cæterùm circa ea, qvæ diſtantiis Cometarum definiendis retulimus, B. L. notare velimus: calculi capita ab Autore *recenſa, ea propter à nobis omiſſa, qvod Problematum horum uſum generalius conſtitutum fuerit oſtendere. Cum verò* Cl. Autor *eadem adduxerit*, ut ſi qvis calculandi error irrepſerit, faciliùs ab Aſtronomis deprehendi poſſet, cum

cum sibi technas obtrudere animus non fuerit: *fraudi credo apud V.* Doctissimum *nobis non erit, indicasse, quæ calculum* Ejus *repetentibus diversa fuerint comperta.*

Et in Probl. quidem IIdo, non ipse angulus NLG, sed ejus complementum ad maximam Solis declinationem, i. e. arcus OF, à quadrante BE videbatur subtrahendus: ex quo arcum BO 36; GI, latitudinem Cometæ, 41 minutis majorem; CBG verò, seu longitudinem, uno minuto minorem nacti sumus. In IIItio, arcus ED nobis est gr. 11. 12; & inde in Probl. IVto, ED gr. 19. 22, correctisque reliquis, amplitudo occidua circuli verticalis per centrum Solis ducti, gr. 20. 10.

In Vto porrò, latus EN, facto, ut Sinus totus, ad AE; ita Tangens anguli NAE, ad latus EN, emersit 90853 quod Autori *(procul dubio loco Tangentis Sinum usurpanti) saltim est 66527. Hinc calculo quatenus oportebat correcto, angulus hujus Probl. EA & nobis non integro minuto minor eò, qui est ex subtractâ, Cometæ Probl. III, à Solis, Probl. IV repertâ amplitudine, Cometam paulò infra Solem, viciniſſimum tamen (quippe vix 15. gr. ab ipso distarnem) constituit.*

Ex quo Dn. Kavinæ, Aliisque *etiam, cum* Ipso *unum Cometam ex matutino vespertinoque facientibus, tantò fidentius jam decernendum fortassis fuerit, de Cometâ in vicinia Solis, ab instituto cursu in viam diversam tàm violenter abrepto: ut mutatio adeò insignis, inclinationis orbita non gratis facta asseratur.*

Nobis certè hæc una causa fuit, adnotandorum, quæ in calculo Autoris *animadvertimus; dissimulaturis cæteroquin, quantumcunq; etiam* Clmum *hunc* Virum *labi contigisset: cum id laudis nihil, aut egregiis* Ejus *cogitatis detracturum, aut Nobis comparaturum fuisset; facili utique & calculi lapsu, & erroris deprehensione.*

Non alienum autem duximus coronidis loco annectere, quæ benevolè ex Angliâ submissa sunt,

COMETÆ ANNI 1680 & 1681 LOCA EX Observationibus Grenovici propè Londinum habitis deducta,

per JOHANNEM FLAMSTEDIUM,
Astronomum Regium.

Tempo-

	Tempora post mer.		Longit. Cometæ.		Latit. Borea		Caudæ Deflex.	
	H.	/.	S.	o. /.	o.	/.	o.	/.
Dec. 12	4.	46	♑	6. 33	8.	26	0.	49 Au.
21	6.	32	♒	5. 8	21.	45		
24	6.	12		18. 49	25.	23		
26	5.	14		28. 24	27.	1		
29	7.	55	♓	13. 12	28.	10	5.	9.
30	8.	2		17. 37	28.	11	5.	57.
Jan. 5.	5.	51	♈	8. 49	26.	15	6.	28.
9	6.	49		18. 43	24.	13		
10	5.	54		20. 41	23.	44		
13	6.	56		25. 59	22.	17		
25	7.	44	♉	9. 36	17.	57		
30	8.	7		13. 19⅔	16.	41		
Feb. 2	6.	20		15. 14	16.	2		
5	6.	50		17. 0	15.	27		

Cometæ loca ab ejus à Fixis distantiis, Sextâte Telescopico, pedum ferè septem radio, captis fuêre derivata à meipso, adhibitis etiam ad hoc negotium Fixarum locis, è propriis Observationibus deductis; Tychonica siqvidem tria, qvatuor & nonnunqvâ qvinq; integra scrupula prima à veritate abesse comperi.

JO. CHRISTOPHORI RUMETSCHII,

Schediasma Historico-Theologicum de Conjecturis Ultimi Temporis

Francofurti ad Mœnum 1681. in 8.

INter alia hic Autor post institutum brevem Discursum de Judæorũ vel Conversione vel in terram Canaan reductione, sub examen revocat falsas Hypotheses Scriptoris Anonymi, cui per Gallicũ Anagrammatisinum, HABITE EN SION, nomen suum occultare placuit, in *Judæorum Excitabulo Matutino*, sive *Judæo Reduce* (nam ita inscripserat Librum) sparsas. Qvia verò Anonymus iste nihil aliud præstitit, qvàm ut *Judæorum*, *Chiliastarum*, *Origenistarum*, *Weigelianorum*, *Photinianorum*, *Muhammedanorum*, *Fratrum Rosæ Crucis* &c. affanias novo qvodam interpolarit mangonio, hinc & Rumetschio satis visum, fontes saltem, unde sua paradoxa hausit Anonymus, indicare, & ad scripta sive Veterum sive Recentium Scriptorum provocare; ubi jamdudum sunt proscripta omnia ista ex Orco revocata Principia, qvæ si indicata solùm fuerint, pro impiis rejiciantur.

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Junii, Anno M DC LXXXII.

MARCI VELSERI,
Reipubl. Augustanæ qvondam Duumviri, Opera Historica & Philologica, sacra & profana.
Accurante
CHRISTOPHORO ARNOLDI,
Noribergæ, 1682. in fol.

UTI non uno nomine literatum orbem obstrictum sibi dudum habet vir clarissimus *Christophorus Arnoldus*: ita novâ hac Operum Marci Velseri editione denuo meritus de eodem est præclarè. Qvotusqvisqve enim Eruditorum est, qvi non optimè consultum putet rei literariæ, recusis ac publico velut redonatis egregiis Velseri monumentis, qvæ longo jam tempore nullo pretio potuerunt comparari, & legi tamen ac pervolvi diligenter ab omnibus omnino merebantur? Non fert instituti ratio, ut in laudationes clarorum virorum excurramus: ast sic tamen nobiscum omnes sentient, qvibus Velseri commentarios inspicere contigit, ut fuit vir in omni vitâ literarum amantissimus, ac in ornandis iis promovendisqve incredibili studio, ita Boicas præcipuè Antiqvitates neminem eo certiùs eruisse, aut illustrâsse rectiùs; qvem proinde ducem seqvi, spretis *Aventini* commentis, qvi Bavaricæ post illum Historiæ manum admoverunt, *Brunnerus*, *Raderus*, *Adlzreuter*, *Reisenpacher*, nulli dubitârunt.

Præmittitur autem novæ huic Operum illius editioni Præfatio Arnoldi, qvâ instituti sui Clarissimis viris, *Joachimo Camerario*, *Nicolao Heinsio*, *Constantino Hugenio Zulichemio*, *Fr. Ben. Carpzovio*, *Antonio Magliabechio*, *Frid. Spanhemio*, *Jac. Gronovio*, *Henr. Meibomio*,

Henr. Günth. Thulemario dudum probati, ac ab iisdem liberali operâ promoti, rationem reddit; doctorum simul virorum de singulis Velseri libris judicia encomiaqve exhibet; & post remò temere ac inexplorate à nonnullis librum, Italico primùm idiomate editum, pòst in Latinam qvoqve lingvam translatum; *Squittinio della Libertà Veneta*, *Scrutinium libertatis Venetæ*, qvo Venetæ Reipublicæ libertas oppugnatur, à *Theod. Graswinckelio* & *Raph. de Turri* contrà peculiaribus Scriptis asserta, Velsero nostro adscribi monet. Præfationem *Vitæ, Generis, & mortis Marci Velseri* anno 1558 nati, anno 1614 verò denati, *per* eundem *Christophorum Arnoldum descriptæ* excipit, qvâ & lectu dignæ alia, præcipuè de Ferdinandi Archi-Ducis Austriæ cum Philippinâ Velserâ conjugio, ac Venezuelâ Americæ Orientalis provinciâ, à Velseris Caroli V. Imperatoris permissu multis annis possessâ, continentur: & Velseri nostri illustre genus, qvod à Belisariis & sexto post orbem redemptum seculo derivatur; familiæ illustres cognatæ ac affines; insignia Gentis; Majorum res pace belloqve gestæ, & qvibus fulserunt, cùm Ecclesiasticæ, tùm Politicæ Dignitates; ipsius Velseri studia, honores, amici, libri nomini illius inscripti, vel auspiciis etiam ac ope ejus editi, similiaqve fusè pariter ac doctè enarrantur; Subjectis insimul Elogiis, qvibus Velseri furtus ac memoriam Clarissimi per Europam viri jam olim prosecuti sunt. Adeò Velsero, etsi seriùs qvàm par erat, obrigit tamen felicitas eadem, qvæ diu antè amicissimis ejus coætaneis *Peirescio* ac *Pinello*, qvorum illum Gallia, hunc Italia, perinde ac Velserum Germania, ingentia inter decora sua numerat, ut virtutum suarum ac in bonas literas meritorum præconem nanciscerentur laudatorum virum, nec magis *Velserum Arnoldi*, qvàm *Gassendi Peirescium*, vel *Pinellum Gvaldi* pudere unqvam possit.

Ipsa Velseri opera hoc ordine exhibentur:

I. *Rerum Boicarum libri qvinqve*, Historiam à gentis origine ad Carolum M. complexi, & Augustæ Vindelicorum primùm anno 1602. editi.

II. *Rerum Augustanarum Vindelicarum libri octo*, Venetiis qvondam anno 1594 excusi; qvibus à primâ Rhætorum ac Vindelicorum origine ad annum usqve 552 à nato Christo, nobilissimæ gentis Historia & Antiqvitates traduntur, ac antiqva Monumenta, tam qvæ Augustæ, qvàm qvæ in Agro Augustano, qvin & qvæ alibi

alibi extant ad res Augustanas spectantia, æri incisa & notis illustrata exhibentur.

III. Opuscula nonnulla diversorum Auctorum à Velsero è tenebris in in lucem eruta, & magnam partem Commentariis illustrata. Scilicet *Conversio & Passio S.S. Martyrum, Afræ, Hilariæ, Dignæ, Eunomiæ, Eutropiæ, quæ Augustæ Vindelicorum passæ sunt: Vita S. Udalrici Augustanorum Vindelicorum Episcopi: Vita S. Severini ab Eugippio descripta: Narratio eorum, quæ contigerunt Apollonio Tyrio.*

IV. *Fragmenta Tabulæ Antiquæ Itinerariæ, à metatore quodam, ut videtur, olim delineatæ, sed magni in Geographia usus*, à Celte primùm in quadam Bibliothecâ repertæ, pòst ad Conradum Peutingerum delatæ, ex Peutingerorum Bibliotheca à Velsero cum eruditâ Præfatione edita, & Commentariis illustrata.

V. *Marci Velseri Epistolæ Latinæ & Italicæ ad viros Illustres*, Josephum Scaligerum, Justum Lipsium, Robertum Titium, & alios, quæ nunc primùm prodeunt.

Denique Velserianis monumentis visum Editori fuit *Szuli Mercerii Virgilium Proteum* ab Henrico Meibomio quondam Marco Velsero dicatum, nec non *Publilii Optatiani Porphyrii Panegyricum Constantino Augusto dictum*, cum Spicilegio notarum Clarissimi Daumii subjungere.

JOH. CASPARI SVICERI, Canonici & SS. Lingv. Professoris Tigurini, THESAURUS ECCLESIASTICUS ex Patribus græcis ordine Alphabetico concinnatus.

Amstelodami Anno 1682. in fol.

Singulari quadam illecebrâ, & bene de Ecclesia merendi cupidine ad Lingvæ Græcæ studium, inprimis verò ad Antiqvitatis Ecclesiasticæ Scriptorum, qvos Patres vulgò appellamus, lectionem raptus Autor Doctissimus, in eo maximè à primis statim Professionis suæ annis sibi semper existimavit elaborandum, ut nulla extarent Ecclesiæ Luminum, vel etiam aliorum Scripta Græca, qvæ non sedula volveret manu & ἀξιομνημόνευτα inde excerpta in suas conjiceret chartas. In

hoc propositō cùm obnixè annorum plus viginti indefessō studio & continuis pergeret laboribus, id est consecutus, ut eum, quem hic exhibemus, collegerit, ac ordine alphabetico concinnârit *Thesaurum Ecclesiasticum*. Quale scriptionis genus à multis hactenus frustra expetitum fuerat. In hoc enim Thesauro omni auro pretiosiore, non tantùm voces ac loquendi modi apud Patres quidem Græcos obvii, sed à Lexicographis vel prorsus omissi vel jejunè satis tractati, verùm etiam varii Veterum ritus, atque dogmata Orthodoxorum æque ac Heterodoxorum apparent. Multis in locis Heterodoxorum & Hæreticorum nugæ & impiæ sententiæ ex ipsis refutantur Patribus Orthodoxis. Loca Scripturæ, quavis oblata occasione, ex Antiquitate illa sancta exponuntur. Summâ, vix quidquam apud Patres Græcos occurrit notatu dignum, quod non ex eruditissimis temporum nostrorum Scriptoribus explicetur. Ut autem Lector memoriæ habeat subsidia, necessarii, iisque copiosissimi adjiciuntur Indices. *Unus* Autorum, ex quibus hic Thesaurus est collectus, addito loco & anno impressionis: *Alter* Locorum Scripturæ hîc explicatorum: *Tertius* Rerum ac Verborum in toto Thesauro occurrentium. Cæterum uti hoc ad Cleanthis lucernam elaborato opere immortalem sibi famam Autor antehac ex scripto non uno Clarissimus conciliavit, ita sanè multum lucis bonis Literis fœnerabitur, si quod promisit in præfatione, ac eruditus orbi nunc avidè expectat, cum *Lexico Græco minori*, quod sub prelo sudat, *alterum* etiam *Lexicon Græcum Majus*, quod immenso fere labore collectum, & methodo naturali dispositum, omnes omnino voces exhibebit Græcas, additis ubiq; exemplis & variis significationibus distinctè propositis, idq; in duos in folio tomos distributum, publicæ luci propediem donaverit.

CAROLI RENALDINI
Operum Philosophicorum Tomus primus, Rationalem Philosophiam complectens, in Dialecticam, Rhetoricam, & Poëticam distributam.

Patavii, 1688. in fol.

INtegro equidem opere Philosophiam tripertitam, *Rationalem*, *Naturalem*, atque *Moralem* tradere; præsertim Physica ex accuratis Naturalium

lium effectuum observationibus deducero, & ubi rei natura illud ferq. Geometricè demonstrare instituit Autor, editâ antehac Mathematum Arte Analyticâ Clarissimus: Hoc primo tamen Volumine non nisi partem Philosophiæ primam nobis exhibuit, Dissertationibus Dialecticis, Rhetoricis, atqve Poëticis ita comprehensam, ut videatur alicujus in Aristotelis Organon, in Rhetoricorum, & de Poëtica libros Commentarii vicem præstare posse.

Ac ipsis quidem Dissertationibus *Præfatio* illicuti enta in universam Philosophiam præmittitur, de nomine, dignitate, partitione, ortu, & incremento Philosophiæ, de variis olim Philosophorum sectis, diversisqve etiammum philosophandi rationibus. Sic enim in contemplatione rerum versari observat nonnullos, ut alicujus autoritate contenti curam omnem in verbis perpendendis & interpretandis ponant, nihil frequentius, quàm Pythagoricum illud, *Ipse dixit*, usurpantes: Alios sibi arrogantes nimium, nullo prorsus duce, audere relicto contemplationum oceano committere: In cæruleum quosdam esse sententiâ, ad fi constitutâ hypothesi qvalicunqve, naturæ penitiores recessus exploraverint, modò Phænomena deceptis hypothesecos ad amussim respondere demonstrent: Alios verò inqvisitionem principiorum, rerum, præsertim naturalium, indagini substrocere, & ex his vel naturæ lumine, perceptis, vel experimentorum usu comprobatis distinctam effectuum notitiam adipisci. Qvam postremam viam Autor qvoqve hoc in Cursu terendam sibi duxit ipse, prioribus damnatis & relictis. Præfationem inauguralis *Oratio* de Rationalis Philosophiæ laudibus excipit, & hanc aliqva de Dialecticâ cæterarum Facultatum janua *Prolusio*.

Dissertationes ipsæ *Dialecticæ*, triginta qvidem numero, qvarum qvælibet diversis sectionibus constat, de rebus Logicis, qvandoqve & Metaphysicis, agunt, ordine ad libros Stagiritæ in Organon comprehensos respicientes. *Rhetoricarum* dissertationum prima Naturam Rhetorices considerat: cæteræ de Inventione, de probationibus, locis rhetoricis, dispositione, Elocutione, causarum generibus, affectibus animi, & amplificatione loqvuntur. In *Poëticis*, qvo & hujus artis natura plenius intelligatur, primo loco Poëticæ, Poëtæ, Poëseos item, & Poëmatis nomina evolvitur: tum de metro, & imitatione (Autorum) ejusq; vitiis, de causis Poëseos effectricibus, & furore Poëtico: hinc de fictione Poëtica, de fabulâ, de ejus adeoqve & poëmatis ordine, magnitudine, & aliis pro-

proprietatibus, de moribus, & de dictione differit. Postrema dissertationum in divisione poëmatum, in poësi Dramatica, Tragœdia, Comœdia, Epopœia; in Carmine Bucolico, Satyricoromano, Elegiaco, in Epigrammate, Epitaphio, & Elogio explicandis occupatur. Cui rerum tandem & verborum, quæ primo tomo continentur, copiosum indicem subjungit.

SEXTI POMPEII FESTI ET MARCI Verrii Flacci de verborum significatione Libri XX. in usum Serenissimi Delphini Notis & emendationibus illustrati ab ANDREA DACERIO.

Paris. 1681. 4.

COmplures Latinos Autores veteres, ad veram solidamque doctrinam Serenissimo Galliarum Principi Delphino instillandam, clarissimi literis in isto regno florentissimo Viri hactenus jussu Illustrissimi Caroli Sancta-Mauri Montauzerii Ducis, Franciæ Paris, ediderunt. Is enim ad opus principalium studiorum bonâ fide promovendum à Rege Christianissimo adscitus, primam suam esse voluit curam, ut in humanioribus literis digna tanto alumno contingeret institutio. Inter autem principem locum tenere Veterum Autorum lectionem intelligens, istam ut tantò faciliorem Principi suo redderet, novam eorum omnium editionem adornari voluit: in quâ amotis omnibus discendi molestiis, resectis etiam inutilibus & superfluis commentationibus, nihil admodum superesset, nisi quod Principem ad lectionem eorum invitaret, eamque perspicuam & planam redderet. Editiones igitur has omnes ita à doctis Viris, quibus id munus delegaverat sapientissimus Regiæ Juventutis Moderator adornari voluit, ut quatuor partibus bene constitutis priores vulgatas editiones longè antecellerent suæ; textu nempe Autoris ad optimos Codices emendato rectèque constituto; interpretatione ejus perspicuâ & continuâ paraphrasi appositâ; annotationibus brevibus & necessariis adjectis; ac indice omnium vocabulorum annexo, qui ad quævis loca reperienda viam commonstret. Ad has adornandas selectos ex omni genere & ordine viros literatos, propositis præmiis amplissimis, regiâ munificentiâ invitavit Illustrissimus Dux, operam præclaram conferente PETRO DANIELE HUETIO, cui

cui in regendis Delphini ſtudiis cum Jac. Benigno Boſſvetio ſecundæ ſunt partes, & qvem interpretum omnium Commentatorumqve verum dicere poſſis Oraculum: qvod conſulant ſi qvibus in demandato hoc opere hærere contingeret, qvodqve ſolvat dignos vindice nodos. Prodierunt ad hanc normam exacti, diverſo ſucceſſu, elegantiſſimis typis mundiſſimæ chartæ impreſſi plerique veteres Scriptores Latini: ſed cùm ii, qvi de Lingvâ Latinâ ejusqve differentiis ac proprietatibus Verborumqve ſignificationibus monumenta reliqverant, minùs exculti eſſent, eos qvoqve nitoris iſtius expertes amplius haud relinqvendos ſtatuit *Andreas Dacerius*, ac proinde Verrii Flacci, Feſtiqve Pompeji libris curas ſuas impendit. Nimirum ſcripſerat M. VERRIUS FLACCUS nobiliſſimus ſub Auguſto Imperatore Grammaticus, de Verborum ſignificatione libros, qvos in epitomen redegit, præteritis intermortuis & ſepultis à Flacco explicatis verbis, SEXTUS POMPEIUS FESTUS, poſteriorum temporum autor, qvem ſub Imperatoribus Chriſtianis vixiſſe veriſimile eſt. Fatum verò qvod experti ſunt plerique Scriptores ab aliis in epitomas redacti, Verrium qvoqve Flaccum excepit; nempe ut receptis retentisqve hujusmodi breviculis, ipſi integri Autorum libri tandem perirent, vix bene ſuperſtitibus epitomis. Sanè cùm idem Feſtus ex ejusdem Flacci libris & aliunde congeſſerit alterum Volumen *priſcorum verborum cum exemplis*; præter memoriam ejus Libro XIV, in voce *profanum* ab ipſo relictam, hodie nil ſupereſt. Ipſi etiam de Verborum ſignificatione libri mutili ad nos venerunt, culpâ PAULI DIACONI, qvi magnam à poſteritate ſe initurum gratiam exiſtimans, ſi Sexto Pompejo faceret qvod is Verrio feciſſet Flacco, inepto ſtudio Sexti Pompeji Feſti de Verborum ſignificatione libros fœdè mutilavit, excerptis prout ipſi videbatur voculis, truncumqve cadaver pro integro corpore nobis reliqvit. Unius tamen tantæ cladi ſuperſtitis libri, ſed deturpati, ad præſtantes eruditione viros, Pomponium Lætum, Manilium Rallum, Angelum Politianum, Aldum Manutium, & Antonium Auguſtinum delati beneficio vita qvaſi Feſto reddita eſt. Nam poſtremus hic ab Achille Maffeo, Bernardini Cardinalis fratre, Feſti Codicem nactus eo locupletiorem qvi ad Aldum Manutium pervenerat, qvemqve is cum Pauli epitome conjunxerat, gemino opere in unum conflato; accuratè notato diſcrimine, qvæ Feſti & qvæ Pauli eſſent Lectores monuit, cumqve Fragmentis

tis qvæ è Bibliothecâ Farnesii Cardinalis nactus fuerat, & Commentariis eruditis in publicum emisit. Post eum Josephus Scaliger, & hunc ecutus Fulvius Ursinus diligentissimam operam Festo præstiterunt, emendationemqve eum dederunt: ita tamen, ut multa intacta posterorum industriæ emendanda & restituenda reliqverint. Igitur ANDREAS DACERIUS auspicius Illustrissimi Montauserii Ducis Scriptorem hunc illustrare aggressus, infinitas ex isto mendas à prioribus editoribus relictas sustulit, miras verborum trajectiones detexit, multa supplevit, nonnulla in prioribus editionibus prætermissa addidit, varias Lectiones annotavit, sed eas saltem, qvæ alicujus essent momenti, eruditis deniqve Notis universum Opus illustravit: adeò ut divites antiquitatis Romanæ thesauros & vera totius eloqventiæ fundamenta Serenissimo Delphino detexisse censendus sit. Neqvaqvam enim putandum, studium hoc circa verborum veras significationes ingenia saltem humilia occupare, qvod altissimam exercere eruditionem & scientiam potest: siqvidem, dicente Fabio, non obstant per eas cuntibus, sed in iis hærentibus hæ artes Grammaticorum.

ANTIQVITATES ECCLESIÆ ORIENtalis, Clarissimorum virorum, Card. Barberini, L. Allatii, Luc. Holstenii, Joh. Morini, Abr. Ecchellensis, Nic. Peireseii, Petr. à Valle, Thom. Comberi, Joh. Buxtorffii, J.H. Hottingeri &c. Dissertationibus Epistolicis enucleatæ. Qvibus præfixa est Joh. Morini Congr. orat. Paris. P.P. vita.

Londini 1682. in 12.

QVòd clarorum virorum epistolæ ac vitæ multum lucis rei literariæ adferant, novo exemplo nuper docuit Autor, qvi *Johannis Morini* vitam & Epistolas inter P. Ameloti libros, post ejus obitum repertas, publicavit. Nam ex illis cognosci potest, qvò animi consilio vir ille doctissimus, non solùm *Pentateuchum Samaritanum*, & *Exercitationes* in illum ediderit; sed & cur, antequàm hunc publicaret, *LXX. viralem versionem* codicis S. *Græcam* cum nova præfatione, & postea alia opuscula evulgaverit. Nempe erat Morino ingenium excitatum & glo-

& gloriæ cupidum: quod ut desertâ prius Religione Reformatâ, adprobaret Ecclesiæ Romanæ ejusque capiti R. Papæ, librum primò de *Patriarcharum & Primatum origine & antiqua censurarum in cleros praxi*, composuit, in quò Pontificis R. regimen monarchicum adstruere laboravit. Sed cùm hujus operis minus accuratè scripti ipsum mox pœnituisset, opus molitus est novum edendo *Pentateuchum Hebræo-Samaritanum*, cujus Manuscriptum Parisiis è bibliothecâ Societatis suæ acceperat. Autor ejus instituti ipsi fuit Cardinalis Berullus, Congregationis Oratorii Parisiensis dictæ patronus: quod Petrus à Valle, qui annos duodecim in Oriente vixerat, communicato ipsi novo manuscripto Samaritanò, adjuvit. Inde Morinus postea *Exercitationes in Pentateuchum Samaritanum* conficere cœpit, & nactus ex Anglia novos codices Samaritanos, etiam *varias lectiones*, sub nomine *opusculorum Hebræo-Samaritanorum* Parisiis seorsim edi curavit. Scopus Morini in hoc opere fuit præcipuus, *αὐθεντίαν* & authoritatem codici Hebræo S. detrahere, & contra Protestantium doctrinam, ejus versionum, inprimis *Vulgatæ*, autoritatem extollere. Quemadmodum ipse in Epistolâ ad Cardinalem Barberinum fatetur, *Vulgatam editionem fontibus Ebraicis multò puriorem ac limpidiorem fluere.* Videtur tamen postea sui oblitus esse, cùm Ludovici Capelli Criticam S. Cardinali Barberino commendans, vulgatam versionem corruptam esse Bellarmini & Baronii testimoniò comprobat. Antagonistæ, quos ob novi Pentateuchi sui Samaritani consecrationem habuit, in vita & Epistolis ipsius memoratis vel allegantur vel notantur, ut Simeon de Muis liter. Ebr. apud Parisinos Prof. Reg. Taylorus & Bootius, Anglus ille, hic Batavus, Joh. Heinricus Hottingerus & Johannes Buxtorfius, ad quem Epistolam in hoc libro LXX. scripsit prolixam, probaturus *Puncta vocalia apud Judæos recentia esse.* Inter Epistolas hoc collectas, curiosiores sunt I. & II. quarum *illa* est Synagogæ Samaritanorum, quæ est in urbe Sichem seu Napolous ad Cl. Vir. Josephum Scaligerum, interprete Morino, quâ fidem ritusque suos exponunt, & quâ in re à Judæis discrepent, simul declarant: *Hæc* est Samaritanorum in Ægypto commorantium ad eundem Jos. Scaligerum de eodem argumento. Continent & cæteræ res ad historiam versionum Biblicarum, rituum sacrorum, & chronologiam Muhamedanorum pertinentes, non vulgares, quæ ut exscribantur hîc, ratio nostri instituti vetat.

Digitized by Google

D. MATTHIÆ ZIMMERMANNI,

Pastoris & Superintend. Misenensis

De Presbyterisfis Veteris Ecclesiæ

Commentariolus.

Annæbergæ, A. C. 1681. in 4to.

Cùm qvadriennio abhinc Cl. *Zieglerus* eruditum suum de Diaconis & Diaconissis Veteris Ecclesiæ Commentarium edidisset, amicâ qvadam æmulatione accensus Commentarioli hujus Autor, Presbyteras in theatrum orbis Literati producere animum induxit. Eô igitur consiliô, qvales Presbyteras Ecclesia Primitiva habuerit, qvæ ministeria obierint, an & qvomodo ad functiones suas initiatæ fuerint, qvando & qvamobrem abrogatæ fuerint, nec non qvid discriminis Presbyteras inter & Diaconissas (qvas ab *Holstenio in Dissert. de locis qvibusdam Concilii Niceni*, Valesianis ad Theodoretum Annotationibus & observationibus subjunctâ, perperam confundi probat) extiterit, disqvirit. Qvod dum facit, Scripturæ loca, Patrum dicta, & Canones Ecclesiasticos, in qvibus πρεσβυτίδων mentio fit, Variorum Autorum, & inprimis *Christiani Lupi*, qvi è suis ad Tertullianum de Præscriptionibus Scholiis haud pauca contribuit, observationibus illustrat, Presbyterarum occasione etiam ad Presbyteros digrediens, & qvæ de illorum nomine, dignitate, ordinatione, ætate, numerô, officiô, sportulis, conjugiô, & de variis eorundem generibus passim notata reperit, exponens. Anteqvam autem ad Presbyteras accedit, nonnulla de fœmineô sexu in genere præfatur, & in fine dissertationis de *Jesuitissis* per Urbani VIII. Bullam extinctis, nec non de Begvinarum secta, & variis Fœminarum Ordinibus aliqva subnectit.

CONAMEN NOVI SYSTEMATIS

Cometarum,

adornatum à

Jacobo Bernoulli, Basileensi.

Amstelædami 1682. in 8.

Spe-

TA

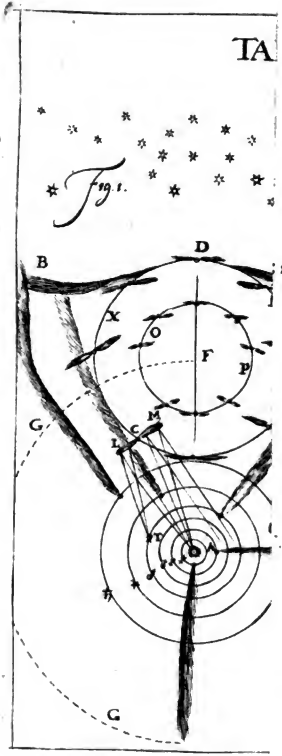

Digitized by Google

B X. ad A. 1652. pag. 179.

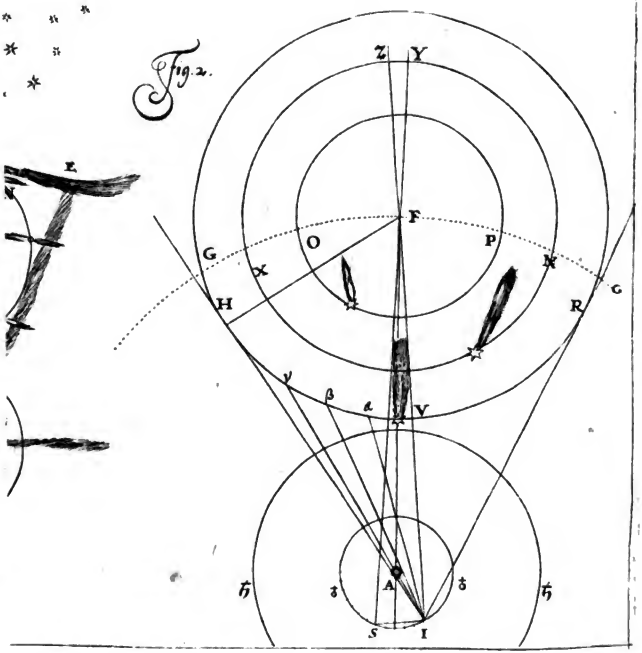

Digitized by Google

Speciosæ *de Æternitate Cometarum* Hypotheſi, non vulgaribus hactenus verſatæ ingeniis, *Autor* edito hoc ſcripto Syſtema adornavit: qvo vago Cometarum motui leges præſcriberentur, eorumqve apparitiones non ſecus ac Luminarium Eclipſes poſſent prædici. Paucis itaq; de *Ortu & Motu*, qvem circularem putat, Cometarum præmiſſis; *Locum* ipſis, ſpatium intra fixas & Saturnum, 5000 & amplius Semidiametris Orbis Magni (qvod ex Parallaxi Orbis annui Fixarum *Hoockianâ* deducit) extenſum, aſſignat.

Suppoſito deinde, cum *Carteſio*, Deum in plurimos Vortices Univerſum hoc diviſiſſe, in centro uniuscujusqve Fixâ collocatâ, qvam circa totus Vortex gyretur: Vorticis noſtri Fixam facit Solem; & propterea *Solarem* nuncupat, in plures orbes ſive concamerationes, pro domicilio Planetarum, ſubdiviſum.

Porrò; juxta *Schema* I, & II, circa Solem A, primo Mercurii, dein Veneris, Telluris, Martis, Jovis & Saturni Orbes, extimumqve Cometarum, F G ordinat: & ex hujus puncto F, pluribus peripheriis concentricis R H, X N, O P deſcriptis, unicuiqve harum peculiarem Cometam inſerit, totamqve peripheriarum compagem, *Cometarum Vorticem* appellat. Tab. X. Fig. I. & 2.

Ex hoc duplicem Cometis motum, qvo partim in *proprio Vortice*, circa punctum F; partim unà cum F, à *Vortice Solari* (qvod & *Solaris Vorticis* pars ſit *Cometarum Vortex*, & citra hoc nullus eorum motu proprio ſemicirculum conficere qveat) circa Solem A rotentur, exemplo ſatellitum Jovis tribuit: Cometasqve adeò, Planetas ſecundarios puncti F, à primario qvodam, ſed ob corporis cùm exiguitatem, tum immanem diſtantiam inconſpicuo, haud dubiè occupari, pronunciat. Orbitas ulterius Cometicas, nec in eodem cum Eclipticâ plano, nec æqvaliter omnes ad eam inclinatas; nec oculum noſtrum neceſſariò implicantes; alias etiam in ortum, in occaſum alias rotatiles; centrum verò earum F, vel in, vel prope planum Æqvatoris, Eclipticævè ſtatuit.

Caudæ Cometarum producendæ, Solem tanqvam ignem, circumfuſos Planetas perpetuò coqvere concipit: unde nunqvamnon magna exhalationum copia, è Planetis ipſoqve Sole, *Fig.* I, egreſſa, motu *Vorticis Solaris* ad circumferentiam ejusdem undiqvaqve propellatur; ibiqve à renitentiâ ſuperiorum Vorticum B D E ulterius progredi prohibita, Fig. I

bibita, affluente subinde novâ materiâ, paulatim condensetur. Hanc Planetis supra Saturnini (post Cometis) peraphelium D incedentibus adhærere, auctamque accessu novarum exhalationum, dum Cometa a Perigeum defertur, se in modum lati disci, omni ex parte circa illum, extendere; ita tamen, ut perpetuò altera disci planities Soli obvertatur. Ex qvo porro rationem reddere nititur, *cur Cauda perpetuò in plagam Soli oppositam vergat?* qvod videlicet radii Solis non nisi ex citeriori disci parte I.C, in eôdem planô, cum Sole & oculo nostro, existente, ad nos in T reflectantur; reliqvis intra C & M, aliorsum planè repercussis. Porro circa nupetum Cometam, ex confecto æqvali motu, bino æqvalium temporum intervallo, Perigæum medio illo tempore, d. 20 Dec. colligit in ☌ gr. 20 min. ♐; stationem verò observasse se memorat d. 7 Febr. st. veteri, & arcum à Perigeo ad stationem 99. gr. 51. min.

Unde ad eruendum Cometæ motum proprium, I. qvantum motui apparenti ex (Fig. II) translatione Telluris ab S in T accesserit, id est angulum Z F Y, investigat, & 1. min. asserit. II. Ex collatione Perigæi, Cometæ Anni 1664, d. 20 Dec. in 20 gr. ♊: lineam Perigæi FA, adeoqve punctum F, spacio 16 annorum, evoluto per Zodiacum, 220 gradibus, 20 min. promotum; ipsamqve revolutionem centri orbitæ cometicæ, annis 4, diebus 157 fieri colligit. III. constructâ Tabellâ motûs Perigæi, compertóqve, Cometam circa centrum F, intra 50 dies, 1 gr. 17 min. provolutum: Ipsum eundem post annos 38, dies 147, in Perigæo suo, 1 gr. 12 min. ♋, denuo compatiturum affirmat. IV. motum Cometæ diurnum ex angulis α I U, β I U &c. Triangulorum A F I, β F I &c. (arcu sc. U H, 1 gr. 17 min. pro numero dierum, qvos ab V ad H progrediendo Cometa insumsit, in partes tot æqvales diviso) datis angulo ad F, latere F I, & Semidiametris Γα, E β &c. indagari posse innuit.

Atqve ex hoc Systemate evidentem rationem constare vult, Cur Cometæ

1. Plus semicirculo nonnunqvam persustrent.
2. Omnes aut Ecliptican, aut Æqvatorem, aut utrumqve trajiciant.
3. Circulos hos omnifariis secent angulis.
4. Nodum Orbitæ mutent.
5. Oculorum judicio nec lineam rectam, nec arcum circuli maximi aliqvando describant.
6. Alii juxta, alii contra seriem signorum incedant.

7. Pe-

7. Perigæa non in eôdem Zodiaci locô fixa habeant.
8. Qvantitate motûs diurni varient.
9. Alius alio arcus majores motu diurno emetiantur.
10. Caudam in partem à Sole aversam tendant.

Posse etiam 11. Duos tresve aut plures, qvamvis rarissimè fiat, simul apparere; &

12. 13. Reditûs eorum, locumqve Perigæi prædici.

Claudit argumentum, solutio geminæ objectionis, à reditu Cometæ dicto tempore hactenus non observato; & sublatâ, per talem apocatastasin, Cometarum prænunciâ imminentium malorum significatione, petitæ; cum Examine aliqvo Hypotheseos *Heveliana*.

Ben. Lector: *Dum hæc typis exscribebantur, perfertur ad nos* 13tia particula Ephemeridum Gallicarum de 25. Maji hujus anni, *in qvâ habetur*, Demonstratio Physica, falsitatis Systematis Cometici Bernoulliani, per Dn. La Montre, Professorem Mathematicæ Regium &c. *qvam subjunctum hic eramus, nisi dispositis jam ad hunc mensem typis, operas typothetarum turbandæ fuissent. Interea dum proximus mensis eam Tibi explicet, Ipsi Tibi, qvæ de Hypothesi isthac videbuntur digerenda, ut post cogitatis* Clmi Montrei *conferas, relinqvimus*.

PHARMACOPOEA PERSICA EX IDIOmate Persico in Latinum conversa.

Lutetiæ Paris. 1681. in 8.

Auctori qvi Persico olim idiomate librum hunc composuit, *Mouzaffer Elen Mouhammed el Hosseni* nomen fuit. Eum verò latinitate donavit nuper monachus qvidam Ordinis Carmelitarum Discalceatorum congregationis S. Eliæ, Missionarii munere per 15. annos in Oriente functus, *Fr. Angelus à S. Josepho*, Missionariis omnibus in Orientem deinceps profecturis hac operâ inprimis consulturus. Nempe cùm Christiani nomen Persis ac Muhammedanis aliis exosum valde sit, adeò ut inter decem res immundas speciali lege declaratas (qvæ sunt, urina, stercus, sperma hominis & animalis immundi, sanguis fluidus, morticinum, vinum, aqva vitæ & omnis potio inebrians, sus, canis, & infidelis) Christianum qvem infidelem vocant, omnium immundorum immundissimum, & præcedentium sordium velut epitomen, censeant, ac à Christianis omnibus non minùs, ac nos à carnifice, Judæi, aut peste infecti commercio, abhorreant: dici non pot-

est, qvàm difficilis Missionariis, inexercitatis præcipuè necdum lingvæ peritis, ad Persas aditus sit, ædes pariter ac corda hominibus invisis & qvos fugere lege jubentur, occludentes. Ast nullâ arte, nullâqve industriâ, tum domus Persarum, tum corda, faciliùs reserari possunt, qvàm Medicinæ beneficio: ut facili negotiò conciliare sibi Persarum animos possint, qvotqvot medicâ arte excellunt, miseraqve gens non assvescat tantùm paulatim Christianis Medicis, spe valetudinis eorum ope recuperandæ, aut recuperatæ memoriâ, sed & aurem ipsis præbeat de religione differentibus, imò suis eos Doctoribus ac Sacerdotibus ob eruditionem & pietatem præferat, ac velut thaumaturgos veneretur. Tantum ergo Medicinæ in convertendis infidelibus usum cùm perspexisset monachus noster, antiqvi cujusdam Missionarii, *P. Matthæi à S. Josepho* qvi summo studio Medicinæ arcana scrutatus fuerat, qvemqve verum *Horti Malabarici*, superioribus annis editi Auctorem ait, exemplo incitatus, juxta Matheseos studium, qvod & ipsum magno Missionariis esse usui fatetur, Medicinam cum Persicæ lingvæ exercitiò colere atqve facere cœpit, idqve conatu minimè irrito. Ut autem publico, & inprimis Missionariis aliis magis inserviret, præsentes has superiùs nominati Persæ *Compositiones Pharmaceuticas*, in latinum idioma convertit, continentes multa medicamina officinalia Orientalibus cum nostris Pharmacopæis communia, qvædam planè singularia, cuncta verò idiomate Persicò æqvè ac Latinò nominata, ac secundùm ordinem Alphabeti Persici disposita, unà cum indice duplici, pharmaceutico nempe, ac Pathologico seu Therapeutico potiùs. Qvamvis autem notis selectis singula capita illustrare, ut qvidem in animo habuerat, Romam ad officium Prælectoris Lingvarum Orientalium in Seminariò S. Pancratii vocatus, non potuit, Specimen tamen aliqvod notarum operi subjunxit, ponderum explicationem, ac nonnullorum simplicium magis descriptiones egregias & accuratas continens.

Non prætermittenda etiam est Fr. Angeli à S. Joseph in præfatione Pharmacopœæ Persicæ facta (p. 38.) digressio Critica, circa nævos & errores in versione Persicâ Sancti Evangelii, qvâ usus est *Brianus Waltonus in Bibliis Polyglottis*. In eâ enim ostendit Auctor, errores aliqvos ejus versionis à Briano Waltono & Annotationum auctore Thomâ Gravio observatos qvidem, alios tamen nimis officiosè excusatos. Unde ambigit, qvis magis reprehendendus sit, an anti-

qvus

qvus Interpres Perſicus Simon Filius Joſeph; An Latinus Interpres verſionis Perſicæ Samuel Clericus; an Compilator ipſe Waltonus; an auctor Annotationum Thomas Gravius trium illorum, ut loqvitur, advocatus. Etenim Simon idiota haut dubiè & incautus, Schiſmaticorum Orientalium more, vulgarem duntaxat rudioremqve patriæ dialectum callens, in fœdos errores facilè lapſus eſt. Specimina eorum ſunt:

1. Spiritum S. *Gi-oun pak*, i.e. animam puram abſolutè vocat, effingens ſenſum Matth. 28. *In nomine Patris, & Filii, & animæ puræ.* Sæpiùs autem eundem terminum ſimul cum Arabicâ voce copulat, videlicet ROUH EL QODOS (p. 39.) Samuel Clericus *Gi-oun* vertit non animam, ſed mentem. Waltonus putat, ἰσοδύναμα mentem puram, & Spiritum S. Gravius annotat, *Gi-oun pack*, purum Perſicum Spiritus S. nomen ab Interprete cum Arabicâ appellatione Perſis familiari *Rouh el qoudous* ſæpe conjungi (p. 44.) Sed monet Metaphraſtes Pharmacopœæ, nec Chriſtianos Orientales (ſi fortè ruſticos excipias) unqvam perſonam Spiritus S. appellare Perſicè aut Turcicè *Gi-oun pack*, ſed Arabico nomine *Rouh el qoudous*, nec Perſas Auctores ullos nomen *gi-oun* ſeu animæ, abſolutè DEO tribuere, & in Lexico Perſico Golii alibiqve *Gi-oun* reddi animam ſenſitivam. Hinc non immeritò Simonem haberi Schiſmaticum aut hæreticum circa Spiritus S. divinitatem (p. 42.)

2. Luc. X. 4. *Sebuſt-gah* baptiſmum vocat, cùm id nomen baptiſmi locum ſeu baptiſterium ſignificet.

3. Joh. V. *Sicut Pater habet vitam in ſemetipſo*; ſic exprimit, *ſicut Pater vitam in perſona fermenti ſui habet.*

4. Matth. c. 28. Chriſti mittentis Apoſtolos verba, *docete, baptizate, in nomine Patris*, exprimit: *baptizate* h. e. *aqvâ adhibitâ idololatras ſeu ignicolas facite.* Scilicet non ſolùm Mohammedanis familiaria ſunt ſcommata, qvibus Chriſtianos vocant Infideles, Idololatras aut pyrolatras, ſed & ipſimet Chriſtiani ſub jugo Mohammetico ex puſillanimitate, Turcam, aut Perſam allocuturi, Tu es Muſulmannus (Fidelis) inqviunt, & ego Infidelis. Tales ergo appellationes ab hoſtibus impoſitæ Chriſtianorum innocentiæ, in Interprete Scripturæ ferendæ non ſunt. Cùm ergo Perſica iſta verſio ſtilô & idiomate vili obſoletoqve, vocibus indignis ac nugatoriis ſcripta ſit, narrat Auctor, Miſſionarios illam Perſarum peritiorum manibus non porrigere, ne aut ſcandalum aut cachinnos excitent.

GEN-

GENNADIUS DE PRÆDESTINATIONE, LATINITATE donatus & Commentariis illustratus à Carolo Libertino, Societatis Jesu Sacerdote.

Vratislaviæ A. 1681. in 4.

DUæ nimirum hujus Libelli sunt partes. In prima legitur Textus græcus Gennadii, illius scilicet, qvi aliàs Georgius Scholarius dicitur, alterô Gennadiô, Presbyterô Massilienſi, integri circiter millenarii spatiô, cùm currente seculô XV. Patriarcha Constantinopolitanus fuerit, junior; Et versio latina Caroli *Libertini*; nullâ prorsus mentione factâ similis versionis, qvam Federicus Morellus antehac adornavit & Parisiis edidit A. 1618. adeò ut novo huic Interpreti atqve Editori contigisse videatur, qvod Philippus Labbe, Societ. J. Theologus, in descriptione hujus Gennadii, aliis accidisse notat; ab iis nimirum hanc interpretationem atqve editionem observatam non fuisse. In secundâ verò parte subjiciuntur Notæ Caroli Libertini, scopo Autoris prudenter in omnibus conformatæ. Cùm enim ille duplici consilio hunc libellum ediderit, primùm qvidem, ut contra Atheos & Epicureos, autoritate Gennadii ejusqve rationibus, assereret providentiam divinam; deinde ut scientiam mediam, qvam fœrum aliàs Societatis Jesu vocant, antiqvioribus Scriptoribus incognitam nô fuisse probaret; occupatus fuit nô tàm circa voces, qvàm res ipsas, declarans assertiones Gennadii de providentiâ Dei, easq; firmans magis magisqve; scientiâ verò mediam è textu, imò ex ipso Augustino per excursionem part. 2. p. 33. seqq. deducere annisus; lectu in totô hoc Commentariô, etiam apud Nostros, si paucas de prædestinatione sub conditione meriti dictiones excipias, non indignus.

JO. PICI MIRANDULÆ EPISTOLARUM LIBER, recensitus & illustratus à Christoph. Cellario Smalcaldiensi.

Profat Cizæ & Jenæ apud Jo. Bielck. Bibliop. Jen. A. 1682. in 8.

ILlustris & consummatissimi Viri Jo. Pici Mirandulæ Epistolas ad ætatis suæ viros clarissimos scriptas, & Lutetiæ, Venetiis & Basileæ olim non sine mendis recusas, nuperrimè recensuit & emendavit Clarissimus Vir *Christophorus Cellarius*. Præmisit singulis epistolis argumenti summam, & plerisqve etiam notas breves addidit, ut autores atqve testes, ad qvos subinde, dubiè plerumqve & obscurè, provocat, non ignorentur. Sub calcem illarum, præter indicem, clarissimorum virorum testimonia, qvibus laudes Pici Mirandulæ illustrantur, adjecit.

UNI-

Digitized by Google

Digitized by Google

TAB. XI. ad A. 1682 p. 155. seqq.

Fig. 1

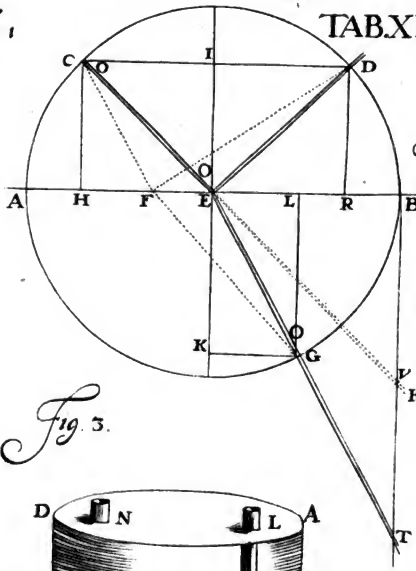

Fig. 4.

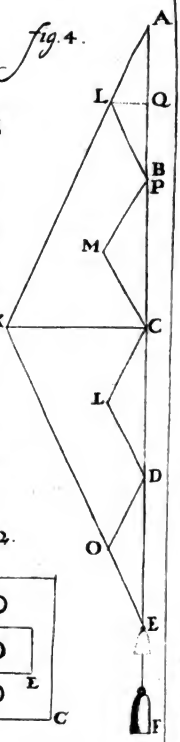

Fig. 3.

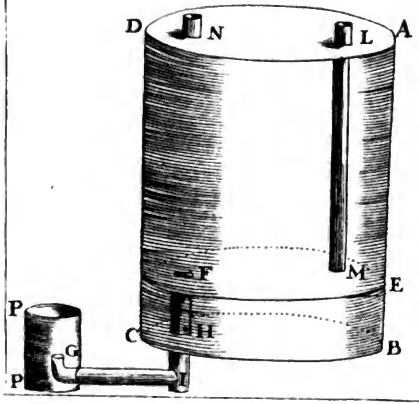

Fig. 2.

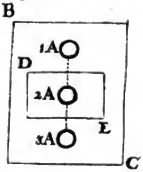

Digitized by Google

UNICUM OPTICÆ, CATOPTRICÆ, & Dioptricæ Principium

Autore G. G. L.

HYpotheſis primaria his ſcientiis communis, ex quâ omnis radiorum lucis directio Geometricè determinatur, hæc conſtitui poteſt: *Lumen à puncto radiante ad punctum illuſtrandum pervenit viâ omnium facillimâ; quæ determinanda eſt primùm reſpectu ſuperficierum planarum, accommodatur verò ad concavas aut ad convexas, conſiderando earum planas tangentes.* Non tamen hic rationem habeo qvarundam irregularitatum, fortaſſe locum habentium in generatione colorum aliisqve phænomenis extraordinariis, qvæ in praxi Opticâ non attenduntur TAB. XI. Fig. I.

Hinc *in Opticâ ſimplici, radius directus à puncto radiante* C *ad punctum illuſtrandum* E *pervenit* viâ breviſſimâ directâ, eodem nempe manente medio, id eſt *in lineâ rectâ* CE.

In Catoptricâ angulus incidentiæ CEA *& reflexionis* DEB *ſunt æqvales.* Sit enim punctum radians C, illuſtrandum D, ſpeculum planum AB: qværitur punctum Speculi E, radium ad D reflectens. Dico id eſſe tale, ut tota via, CE+ED ſiat omnium minima, ſeu minor qvàm CF+FD, ſi nimirum aliud qvodcunqve ſpeculi punctum F fuiſſet aſſumtum. Hoc obtinebitur, ſi E ſumatur tale, ut anguli CEA & DEB ſint æqvales; ut ex Geometriâ conſtat. Hâc demonſtratione uſi ſunt Ptolemæus & alii vetetes, extatqve tum alibi, tum apud Heliodorum Lariſſæum.

In Dioptricâ ſinus complementi EH & EL, *angulorum incidentiæ* CEA, *& refractionis* GEB, *ſervant eandem ſemper rationem, qvæ eſt reciproca reſiſtentiæ mediorum.* Sit IE aër, EK aqva, vel vitrum, vel aliud medium denſius aëre; punctum radians in aëre C, punctum illuſtrandum ſub aqva G: qværitur, qvâ viâ radiet illud ad hoc; ſeu qvod ſit punctum E in ſuperficie aqvæ AB, radium à C emiſſum refringendo mittens ad G. Hoc E ſumi debet tale, ut via ſit omnium facillima. Jam in diverſis mediis viæ difficultates ſunt in compoſitâ ratione & longitudinis viarum, & reſiſtentiæ mediorum. Sint rectæ *m* & *n* repræſentantes reſiſtentiam reſpectu luminis, illa aëris, hæc aqvæ; erit difficultas viæ à C ad E, ut rectangulum ſub CE & *m*; à E ad G, ut rectangulum ſub EG & *n*. Ergo ut difficultas viæ CEG ſit omnium mini-

Digitized by Google

rna, debet summa rectangulorum CE in $m+EG$ in n esse omnium possibilium minima, seu minor qvàm CF in $m+FG$ in n; sumto puncto F alio præter E qvocunqve. Qværitur E. Cùm ergo puncta C & G item recta A B, data sint positione, ideò rectas datas ad planum perpendiculares, vocabimus, CH, c; & GL, g; ipsam autem HL, b, etiam datam. At qvæsitam EH vocabimus y, erit EL, $b-y$, & CE, $\sqrt{cc+yy}$; qvam vocabimus p; & EG erit $\sqrt{gg+yy-2by+bb}$, qvam vocabimus q. Debet ergo $m\sqrt{cc+yy}+n\sqrt{gg+yy-2by+bb}$ (seu $mp+nq$) esse omnium possibilium similiter enuntiandarum qvantitatum minima, & ut talis fiat, qværitur y. *Ex meâ methodò de maximis & minimis*, qvæ super omnes hactenus notas calculum mirificè contrahit, primo statim obtutu, sine ullo propemodum calculo patet, fore mqy æqval. $np, b-y$, seu np ad mq, ut y ad $b-y$, seu rectangulum CE in n ad rectang. EG in m, ut EH ad EL. Ergò positis CE & EG æqvalibus, erit, n resistentia aqvæ respectu luminis, ad m resistentiam aëris, ut EH sinus complementi anguli incidentiæ C E A in aëre, ad EL sinum complementi anguli refractionis G E B in aqva; seu sinus complementi erunt in reciprocâ resistentiæ mediorum ratione, qvod asserebatur. Itaqve si E L in uno exemplo vel experimento reperiatur esse duarum tertiarum ipsius EH, erit & in aliis omnibus, ubicunqve C & G sumantur, illud in aëre, hoc in vitro. Si E in aëre & G sub aqvâ; erit EL, $\frac{3}{4}$ ipsius EH circiter.

Reduximus ergò omnes radiorum Leges experientiâ comprobatas ad puram Geometriam & calculum, unico adhibito principio, sumto à causâ finali, si rem rectè consideres: neqve enim radius è C egrediens consultat, qvomodo ad punctum E vel D vel G pervenire qvàm facillimè possit, neqve per se ad ipsa refertur; sed Conditor rerum ita creavit lucem, ut ex ejus naturâ pulcherrimus ille eventus nasceretur. Itaqve errant valdè, ne qvid gravius dicam, qvi *causas finales* cum *Carteſio* in Physicâ rejiciunt, cùm tamen præter admirationem divinæ sapientiæ, pulcherrimum nobis *principium* præbeant *inveniendi* earum qvoqve rerum proprietates, qvarum interior natura nondum tam clarè nobis cognita est, ut causis efficientibus proximis uti, machinasqve, qvas conditor ad effectus illos producendos, finesqve suos obtinendos adhibuit, explicare valeamus. Intelligimus etiam hinc veterum meditationes in his qvoqve rebus non adeò esse contemnendas, ac hodie qvibusdam vide-

videtur. Nam mihi valdè verisimile fit, summos Geometras *Snellium* & *Fermatium*, versatissimos in Veterum Geometriâ, methodum, qvâ illi usu erant in Catoptricâ, ad Dioptricam traduxisse. *Snellii* sanè theorema, qvod ex ejus tribus Opticæ libris ineditis affert V. Cl. *Isaacus Vossius*, suspicor simili ferè methodo (licet non tantâ opinor, qvantâ hic usisumus, calculi facilitate) repertum fuisse. Ex nostro enim statim seqvi, sic ostendam. Circulus CBG, centro E radio E C vel E G describatur, hujus in B tangenti productæ occurrant C E in V, & E G in T. Sit oculus in C, objectum qvod sub aqvâ videtur in T, & punctum T apparebit esse in V, qvia per lineam rectam C E V videre nobis videmur, cùm tamen videamus revera per fractam C E T, patet E V esse secantem anguli incidentiæ C E A vel ei æqvalis V E B; & E T esse secantem anguli refractionis G E B. Sunt autem, ex notâ trigonometriæ propositione, secantes reciprocè ut sinus complementi, ergò directè E V, ad E T, ut E L ad E H, seu (per theorema nostrum) ut *m* ad *n*. Ergò Oculo C existente in alio medio qvàm objectum T, erit radius in medio objecti (aqvâ) apparens E V, ad radium in mediô objecti (aqvâ) verum E T, ut *m* resistentia (aëris) medii oculi ad *n* resistentiam (aqvæ) medii objecti. Qvæ ratio cum semper sit eadem, iisdem manentibus mediis, ideò ratio inter radium verum E T & apparentem E V, semper eadem erit, qvod erat theorema *Snellianum*.

Eôdem modô ratio E L & E H sinuum complementi angulorum refractionis & incidentiæ, cum nobis sit reciproca resistentiæ mediorum, semper eadem erit: qvod est Theorema *Cartesianum*, licet de resistentiâ mediorum diversa nostris imò contraria senserit *Cartesius*. Qvare non abs re Cl. *Spleissius* Vir in his qvoqve studiis versatissimus animadverso hoc consensu conclusionum, dubitat annon *Cartesius*, cùm in Batavis esset, viderit Theorema *Snellianum*; notat enim solenne ipsi fuisse præterire nomina autorum, & exemplum affert Mundanorum Vorticum, ad qvos *Jordanus Brunus* & *Johannes Keplerus* ita digitum intenderint, ut tantùm istud vocabulum ipsis defuisse videatur. Accedit, qvod *Cartesius* Theorema hoc suum proprio marte demonstraturus in magnas incidit salebras: qvoniam enim videbat radium C E ex aëre in aqvam delatum, ibi refringi in E G, & ita versus perpendicularem E K, adeoqve illi radio similiorem reddi, cujus fortior est actio, nempe perpendicularis; suspicatus est eum minùs resistentiæ invenire in aqvâ, vel in vitrô, qvàm in aëre. Cùm tamen supponendo contra-

Digitized by Google

rium, qvod multo magis rationi consentaneum est, adhibito nostro facillimæ viæ principio, ad eandem conclusionem perveniatur. Unde rectè collegit *Fermatius*, *Cartesium* non reddidisse veram theorematis sui rationem. Similitudo qvoqve, qvâ illustrare conatur explicationem suam, parùm apta est. Sit in *fig.* 2. globulus A super tabulâ politâ BC procurrens in loco 1A: is in medio occursu offendat partem tabulæ DE, tapete instratam, ubi curret tardius in 2A. Eôdem igitur modo putat vitrum aliudve corpus solidum minus morari radios lucis, qvàm aërem, qvi sit magis villosus. Sed (ut taceam & aqvæ partes satis molles esse secundùm ipsum *Cartesium*) sufficit considerare globulum, ubi ex 2A, tapete DE superato, rursus ad partem tabulæ politam in 3A pervenit, ibi non recuperare priorem celeritatem, qvam habebat in 1A, anteqvam tapetem offenderet: cùm tamen radius lucis ex medio magis resistente in medium minus resistens, primo simile, rursus ingressus, priorem statum recuperet, & positis duorum mediorum similium, primi & ultimi, superficies (illius emittentem, hujus recipientem) esse planas parallelas, Directionem recipiat per refractionem posteriorem illi parallelam, qvam habuit ante priorem.

TAB. XI. fig. 2.

Videtur tamen modus, qvo *Cartesius* reflexionem pariter ac refractionem lucis, ad imitationem motûs aliorum corporum explicat, ingenio ejus dignus, nec rejiciendus, sed tantùm emendandus. Nam qvod ad reflexionem attinet, prius explicandum ipsi erat, cur globus aliqvis ut I, secundùm perpendicularem IE incidens in planum AB, inde reflectatur; videmus enim, aliqva corpora, ut mollia, non æqvè reflecti. Cujus reflexionis vera causa est Elastrum vel globi, vel plani, vel utriusqve; nam cedet nonnihil planum Elasticum, ut videmus facere membranam tensam, vel vesicam inflatam, lapillo incidente, & qvidem cedet tanto magis, qvanto fortior erit ictus; eoqve majore vi sese restituens, id qvod incideret, eâ qvâ venerat viâ & celeritate rejicit. Qvanqvam enim *Cartesius* hanc reflexionis explicationem jam suo tempore à qvibusdam allatam, ferre noluerit, ut patet ex Epistolis; hodie tamen rationibus atqve experimentis extra dubium posita est. Cum ergò globus veniat ex C ad E rectâ CE in *fig.* 1, motuqve proinde compositò ex duobus, horizontali ut CI vel HE, qvâ venit ex CH ad IE, & perpendiculari, ut CH vel IE, qvâ venit ex CI ad HE; utro-

utroqve incipiente à C, terminante in E; & ejus in E venientis conatui horizontali ex CH versus IE in rectâ CI vel HE, non opponatur sed parallela sit superficies AB, ideò celeritatem pariter & directionem motus horizontalis illibatam retinebit, & qvantum temporis insumsit, ut veniret ex CH ad IE, insumet etiam, ut veniat ex EI ad RD; positis intervallis inter CH & IE, item EI & RD æqvalibus. Verùm motus perpendicularis, qvo venit ex CI ad HE, retentâ celeritate, in contrariam directionem vertetur, ut temporis tantundem insumat, qvo revertatur ex ER ad ID, cùm ergo sit ER æqvalis ipsi EH, & RD ipsi CH, Triangula CHE DRE similia & æqvalia erunt, adeoqve anguli DEB angulo CEA æqvalis. Omnia hæc clariora erunt, si fingamus regulam CID superficiei AB parallelam servato parallelismo per CH, DR, ipsi AB impingere in HR, dum interea globus in ipsâ regulâ CI fertur à C ad I, unde reverâ totus compositus globi motus erit in diagonali CE; regula autem CID repercussa à superficie solidâ AB, eâdem celeritate & viâ qvâ venerat redibit, & æqvali tempore iterum veniet in CID, dum interea globus continuato in regulâ motu eâdem celeritate perrexit, ac proinde eôdem tempore pervenit ex I ad D, per ID æqvalem ipsi CI, nam manente eâdem celeritate æqvalibus temporibus æqvalia spatia percurruntur, itaqve globus motu composito ex proprio super regulâ, per ID, & motu ipsius regulæ per EI, redeuntis scilicet ex HR in CD, feretur ex E in D per rectam ED.

Pro refractione explicandâ considerandum est, Medium magis resistens lumini (sine opacitate tamen) illud esse videri, qvod magis impedit luminis diffusionem seu distributionem per plures medii partes, idqve dici poterit minus illuminabile, luminis enim natura se diffundere nititur. Contra, qvanto magis lumen æqvabiliter partes medii, qvod illuminat, afficiet, aut qvo pluribus insensibilibus loci illuminati particulis suam vim communicabit, eo medium magis erit illuminabile, minusqve lumini resistet. Unde qvo partes medii lumine affectæ magis sunt solidæ & exiguæ, aut minus inter se pro aliâ heterogeneâ materiâ à lumine nihil patiente, spatii relinqvunt, eò magis illuminatum esse dicetur medium. Verùm constat ex Mechanicis principiis, eundem ictum pluribus corporibus simul impressum, minorem singulis vim dare, qvàm si uni eorum fuisset inflictus; ideò fiet, ut in medio magis resistente diffusioni luminis, seu secundum

dùm pauciores partes affecto, singulæ partes tanto fortius afficiantur; in magis illuminabili plures, sed debilius, impetuque impresso languidiore. Assumendo jam motum globuli loco radii, & ponendo globulum ex G venientem in E, ibi in medium incidere, qvod celeritatem ejus seu impetum retardet, proportione si lubet sesqvialterâ, ergò si tempore unius scrupuli venit à G ad E in priore medio KE, idem in novo medio EI tempore unius scrupuli & dimidii veniet ab E in C, posito EC & GE esse æqvales, ubicunqve demum sit C. Sed cùm celeritati horizontali, in GK, LE & parallelis exercitæ, sub primum ingressum globuli in novum medium EI seu in ipso puncto E, superficies mediorum separatrix AB non obstiterit, (hanc enim motus horizontalis LEH tantùm radit) in ipso autem primo ingressûs momento, seu in puncto E, (globulum considerando indefinitè parvum instar puncti, ut & radii solent qvasi sine latitudine spectari) statim determinanda sit lineæ CE inclinatio: ideò talis statim initio assumenda est, ut respectu motûs horizontalis eadem maneat velocitas, & qvalis initio ingressûs in novum medium, assumta est, talis in eo manet. Ergò globulus, qvi, dum iret in medio priore à G ad E, absolverat scrupulo temporis horizontali directione intervallum GK vel LE (inter GL, KE); is nunc scrupulo uno & dimidio temporis, qvo ire debet ab E ad C, absolvet in eâdem horizontali directione intervallum EH vel IC (comprehensum inter EI, & HC) qvod debet esse sesqvialterum prioris LE, qvia eâdem manente velocitate horizontali, (qvam momentum refractionis non immutat,) spatia sunt ut tempora, est ergò *EH ad EL, in ratione* directâ temporum, seu reciprocâ celeritatum, seu *reciproca resistentiarum*, ostendimus enim in casu luminis à resistentiâ medii diffusionem impediente velocitatem seu impetum pro resistentiâ crescere; & pro majore diffundendi sui facilitate in singulis partibus langvescere: Contra radium vim suam atqve adeò directionem recuperare, cùm iterum in medium venit, ubi minor diffusio est, pluresqve radii in pauciores partes impellendas impenduntur, qvam recuperationem *Cartesius* suâ tapetis vel alterius corporis villosi comparatione explicare, ut supra monuimus, non potuisset.

OCCUL-

OCCULTATIO PALILICII
Anno 1681, die 1 Januarii vesp. st. n. observata
GEDANI
à JOHANNE HEVELIO.

Eâdem die', cùm Cometa à me observaretur, simul feliciter, & eviдem accuratissimè Palilicium à Lunâ gibberosâ ad oppositionem tendente observavi tectum, qvod phænomenum, ut rarissimum est, sic meretur probè notari. Cumprimis qvia non solùm punctum ipsius immersionis, sed & ejus emersionis admodùm præcisè deprehensum est: prout subseqvens observatio & delineatio ostendit.

Hor. I	II		
6. 47.	0	Palilicium distabat à confinio lucis & umbræ tanto spatio, qvanto M. Christi removetur à limbo Lunæ inferiori.	
7. 37.	0	Stella occultata est ad mare Syrticum, sub Insulâ Cercinnâ, alto Capite Andromedæ	0 / 50. 32
7. 46.	0	Altitudo capitis Audromedæ observata	49. 24
7. 49.	30	Eadem altitudo capta.	48. 55
8. 46.	0	Palilicium rursùs affulsit ad Insulam Majorem Maris Caspii.	
		Transiit itaqve via ejus itineraria, ratione Macularum Lunarium, per Mare Syrticum, M. Athos, sub Insulam Lemnos, per Montem Didymum, sub Sinu Athenienſi, per Fretum Ponticum, atqve Insulam Majorem Maris Caspii.	
8. 51.	0	Altitudo Capitis Andromedæ extitit.	40. 22.

EADEM OCCULTATIO PALILICII
Coburgi in Arce Saxonicâ, Ehrenburg/
observata
à GOTHOFREDO KIRCHIO.

Tempus

Tempus secundum horologium ambulat. H / //	Altitudines. Gr. /		Tempus ex altitudinibus deductum. H / //
6. 40. 0		Palilicium per tubum 2 ped. non procul à Lunâ ſpectabatur, nudis oculis verò jam inconſpicuum erat.	6. 49. 0
6. 50. 0		Nondum obtecta erat Stella.	6. 59. 0
6. 54. 0		Palilicium, extremum Sinûs Sirbonis, & margo inferior Montis Sinai, eandem conſtituebant lineam rectam.	7. 3. 0
6. 56. 0		Stella à Lunâ jam erat tecta, & tam per tubum 4 pedum, qvàm decempedalem, inconſpicua.	7. 5. 0
7. 8. 0	16. 0	Altitudo Lucidæ Lyræ.	7. 16. 12
7. 10. 0	15. 35	Eadem altitudo.	7. 19. 56
7. 12. 30	15. 25	Rurſus capta.	7. 21. 28
7. 46. 0		Stella nondum affulgebat.	7. 55. 0
7. 57. 0		Stellam nondum conſpicere potui.	8. 6. 0
8 0. 30		Stella egreſſa erat, & diſtantia ejus à margine Lunæ occidentali tanta erat, ut exitum circa Hippoc. Montes factum eſſe exiſtimarem.	8. 9. 30

EXCERPTUM EX COLLECTIONIBUS PHILOſophicis Anglicis, no. 2. 1681. novum genus lampadis à ROB. BOYLE Armigero inventum exhibens.

Figuræ Explicatio.

A B C D Receptaculum eſt, ex orichalco paratum ac probè conferruminatum,

BCEF

BC, EF Duo hujus vasis fundi.

FG Tubus, dictis fundis impactus, cujus apertura majorem vasis capacitatem FA spectat. Tab. XL Fig. 1.

H Foramen in tubo FG, duos inter fundos BC & EF conspicuum

I aliud foramen in tubo FG, cui canalis IG impactus ad G inflectitur.

PP Vasculum, recipiendo Lampadis elychnio inserviens.

LM Tubus angustior, utrinqve patens, operculo AD ad L & fundo EF ad M infixus, ut hujus beneficiô externus aër spatio, binis fundis EF & BC intercepto, communicetur, nec tamen in vasis cavum AF illabatur.

N Tubus brevior, foramini operculi AD impactus, per qvem oleum in cavum vasis AF infundi qveat, subere postmodum probè claudendum.

Hæc qvò impleatur machina, orificium G tubi IG conformi & longiore claudendum est paxillô, ut & L tubi LM. Qvo facto instillatur oleum per tubum N, statim qvoqve exactiùs obturandum: Duo autem illa, sc. G. & L recludenda sunt. Atqve sic oleum per canalem IG ad vasculum annexum P fluet, & hoc eo usqve implebit, donec superficies illius in eôdem cum foramine H horizontis plano constituatur.

Atqve jam nullô negotiô deprehenditur, Lampadem sic adornatam omnibus illis incommodis vacare, qvibus Cardani est obnoxia.

Nam (1.) in illam aër non cum impetu & confertim nimis influit, sed ubi oleô in PP flamma eo usq; consumptum est, ut ejus superficies infra foramen H descendat, ex cavô AF aliud oleum sensim in PP defluit, propterea, qvod spatium in ventre AF ab hujus destillatione relictum, aëre externô facilè repletur, utpote qvi per tubum LM & foramen H in cavitatem AF penetrat.

(2) Aër in cavitate AF contentus, calore aliqvali si attenuatur, multum olei expellit, qvô ipsô Lampas Cardani facilè extingvitur: ast hic oleum expulsum æqve in locum fundo geminato interceptum, ac in receptaculum PP derivatur. Qvoniam verò spatium hoc inter duos fundos, utpote amplius, vicies vel tricies plus olei qvàm vasculum PP recipit, contingit, superficiem olei vicies aut tricies minus in hôc receptaculô ascendere, qvàm si omne oleum eò fuisset delatum. Qvare replendæ huic lucernæ dum instillatur oleum, tubus L satis exactè obturatur, qvo sc. in ter duos fundos BC & EF existens aër, dum nul-

lum exitum invenit, impediat, qvò minus oleum ſpatium hoc implere qveat, qvod aliàs, ſi L. apertum relinqvatur ad oleum, qvod ab aeris, intra cavitatem AF contenti, rarefactione propellitur, recipiendum eſſ idoneum.

(3) Qvia æqvalem ſemper diſtantiam à flammâ oleum ſervat, elychinium non facilè conſumetur.

(4) Novum oleum lampadi huic infundi poteſt eam haud movendo aut extingvendo: qvatenus ſaltem occludi G & L, oleumqve per N inſtillari debet, prout ab initiò dictum.

Et qvamvis lampas hæc non omnibus illis uſibus inſerviat, qvi ab experimentis illis variis, à Dno. Hooke editis, expectari poterant: nihilominus egregiæ utilitatis æſtimari debet, ideò qvod facilè & parvò pretiò comparari qveat & pro uſibus ordinariis commoda ſatis ſit.

HYPOTHESIS DE STRUCTURA MUſculi, & ejusdem contractionis ratione,

prælecta Londini, in Theatrò Chirurgorum à D. CRONE:

ex iisdem Collectionibus Anglicanis pag. 22. ſqq. excerpta.

POſtqvam monſtraveram & pluribus comprobaveram motum muſculi per hujus fibras tantùm fieri, & fibram qvamlibet carnoſam gaudere vi ſe contrahendi: hypotheſin proponebam de ſtructurâ fibræ carneæ, ſiqvidem robur totius muſculi nihil aliud, qvàm aggregatum contractionum ſingularum fibrarum eſt. Atqve hoc qvidem faciebam pro ulteriùs explicandâ hypotheſi, Anno 1664. impreſſa typis, & ſuper experimentum, paulò antè ejus gratia coram Regiâ Societate factum, fundata. In ſcripto hoc dum aſſerebatur, muſculum, qvando contrahitur, pari ratione ac veſicam flatu diſtentam intumeſcere, hunc qve ad elevandum pondus ingens ſatis potentem eſſe, juxta experimentum Societati exhibitum; objectio emergebat, nullam ejusmodi notabilem intumeſcentiam in muſculi ventre conſpici; cui ut ſatisfieret & dogma prædictum clariùs explicaretur, hæc adjiciebam.

Tab. XI. Fig. 4. Nimirum (1.) Supponebam, qvamlibet fibram carneam, nempe AEF, ex infinitis & exiliſſimis globulis ſeu veſiculis conſtare; qvas commodioris doctrinæ gratiâ per diverſa exigua triangula exprimo, v.g. in dicta fibra ALB, BMC, CLD, DOE, hiantia ad ſe invicem in apicibus A, B, C, D, E.

2. Non

2. Non tantùm ſupponebam, ſed probare conabar, cujuslibet muſculi ſuccum nutritium, ab arteriâ hujus profuſum & extravaſatum intra illius fibras copiosè ferri, ſeu vibratione cordis appulſum his inſinuare ſe, & alii cuidam liqvori, qvem intra eas offenderet, commixtum per tunicam cujuslibet globuli aut veſiculæ hujus cavitatem ſubire. Pariter, à qvalibet nervi intra muſculum ramificatione alterum materiæ genus, priore fluidius & activum magis, deponi, hocq; cum ſangvine mixtum qvamlibet fibræ penetrare veſiculam, ambo autem agitatione, & ebullitione aut efferveſcentiâ perpetuâ, qvæ cum Calore Nativo, qvi cauſa partim, partim conſtans adjutor hujus motus eſt, illudqve præſtat, qvod vitam propriam cujuslibet animalis, qvamdiu hoc ſuperſtes eſt, vocamus, globulos hoſce ſemper ſervat turgidos. Qvomodo ſuccus ille ingrediatur, ſuasqve particulas effœtas denuò ad maſſam ſangvineam, per diaphoreſin eliminandas, ableget, ſingulisqve momentis novas ſupperias recipiat, itidem uberius in nominatis prælectionibus declarare ſatagebam.

3. Per agitationem memoratam aſſerebam qvamlibet veſiculam ALB, BNC, &c. plus aut minus, qvamdiu animal vita aut calore gaudet, diſtendi.

4. Robur aut energia hujus diſtenſionis, pro contrahenda fibra AF, aut in ſemetipſam ab utraqve extremitate A & F: aut, ſi A firmum exiſtat, ab F, ſicqve elevando aliqvod pondus ab F ad E, vel membrum qvoddam, v. g. Biceps brachium & manum C, olim demonſtrabatur in allegatæ chartulæ fig. 1. & in experimentô qvodam, qvod Ephemeridibus Societatis inſertum.

5. Per qvatuor has veſiculas indigitatæ reſpondeo objectioni, qvæ contra Principia, in diſſertatione ſuppoſita, erat mota, atqve evinco, fibram AF (& ſic reliqvas totius muſculi) dum pondus ab F ad E attollit, non tanqvam unam & continuam veſicam AKE ſe à C ad K dilatare, ſed innumerabiles has veſiculas ſingulas ad leviſſimum & imperceptibile tantum ſpatium diſtendi, ac nihilominus in pondere ab F ad E levando, eundem præſtare effectum. Ponamus exempli locô qvatuor veſiculas: qvâlibet earum à Q ad L inflatâ, omnes ſimul pondus F puncto E. æqve adducent, ac una major à C ad K tumefacta; cujus propoſitionis demonſtratio facillima eſt. Qvoniam enim tàm qvatuor parvæ veſiculæ ALB &c. qvàm major AKE ante diſtenſionem totam

bram AF formabant, ſi æqvalis intumeſcentia tam in una minore, qvàm in majore, concipiatur: angulus BAL æqvalis erit angulo EAK & angulus ALB. angulo AKE, & cuncta parva triangula æqve ac primum ALB, ac majus AKE pariter ſibi erunt æqvalia lateraqve ſibi proportionalia habebunt, qvod de ALQ, & AKC. qvoqve concludendum. Nam qvamdiu AKE haud intumeſcit, punctum E profundius erit, ſc. in F, ſimiliqve ratione ALB, ſi non diſtendatur, punctum B neceſſariò profundius, v. g. in P, erit: Unde etiam, qvia AP æqvalis eſt lineis ALB & linea AF lineæ AKE, ex hypotheſi, ideò uti ſe habet ALB ad AKE, ita ſe habebit AP ad AF, ALB autem ſe habebit ad AKE, qvemadmodum AB ad AE. Si itaqve à Proportionalibus AP, AF æqvales proportionales AB & AE, tollantur, Remanentes BP & EF, pariter erunt proportionales: aſt Lineæ ALB ex ſuppoſitô qvarta pars ſunt linearum AKE, adeoqve BP eſt qvarta pars lineæ EF. Hinc qvælibet trium reliqvarum veſicularum minorum qvartam ponderis partem attollet, & per conſeqvens qvatuor qvartæ, æqvales EF ſimul elevabunt pondus integrum ad eandem altitudinem cum majore AKE, hocqve per unam qvartam diſtenſionis; cùm probatum fuerit QLeſſe qvartam partem lineæ CK. Jam ſi in unâ fibra loco qvatuor veſicularum harum 4000 ſupponamus, hæc elevabit idem pondus per ſpacium EF cum qvadrimilleſima intumeſcentiæ portione, & porro cum qvadringenteſima milleſima parte, &c.

6. Atq; his ſuppoſitis, prolixius declarabatur (1.) Ratio circulationis ſangvinis in ſingulis muſculis, & qvid horum motibus illa conferat (2) qvid perſpiratio ex qvôlibet muſculô hic præſtet: (3) qvod intumeſcentia qvædam in qvalibet muſculi contractione ſubſit: (4) qvomodo qvilibet muſculus, dum contrahitur, durior atqve compactior evadat; (5) Cur qvilibet muſculus ſuo antagoniſta opus habeat: (6) cur in paralyſi aut vulnere unius lateris, antagoniſta illę mox convellatur: (7) Cur in fracturis muſculus volvatur ſurſum; (8) Cur in animalibus recens mactatis, qvamdiu horum caro adhuc calet, adeò multi inſultus & contractiones muſculorum obſerventur: & (9) cur muſculus per medium diſſectus verſus utramqve ſui extremitatem convellatur. Hæc ſimiliaqve in Prælectionibus illis fuſiùs exponere conabar, per modum tamen hypotheſeos ſaltem, non verò qvòd crederem, me verum motus animalis myſterium reperiſſe, cùm mihi forè perſvaſerim, neminem un-

unqvam explicuisse aut explicaturum vel hoc, vel ullum phœnomenon secundum veram naturæ methodum atqve ductum.

EXCERPTA EX EPHEMERIDIBUS ERUDITORUM Gallicis, A. 1681. 24. Martii, De Nutritione infantum, sine ministerio nutricis.

POst alia plura circa infantum in Utero matris sustentationem recens reperta, restat eorundem extra matris uterum salubris & semper æqvalis nutritio, eaqve citra nutricis adjumentum, cum talis ab his, ob plures animi affectus, corporis ægritudines, aliaqve multa incommoda, minus speranda sit. Reipsa præstari eam in Angliâ, ut & in Bavariâ, à sublimioris etiam conditionis personis, jam Anno 1680. Ephem. 6. recensitum, unâqve perficiendi illam modus ibidem expositus fuit. Propositum est pariter istud negotium in Gallia Administratoribus Pœdotrophii Expositorum, qvorum maxima pars alioqvin ex malâ nutritione, & nutricum incuriâ perit. Adhibere qvibusdam pro hoc fine placuit decoctum frumenti, aliis gelatinam panis, aliis pultem. Donec Parlamentum Parisiense 1680. 19. Aug. negotium istud certis qvibusdam Medicis & Chirurgis, ut & binis juratis fœminis, pro communicandis consiliis, committendum decrevit. His itaqve visum fuit, licet insignis nutricum sit necessitas, adeò ut optandũ omnino foret, ut ad qvartum usq; mensem saltem haberi eædem qveant, pro evitandis crebrioribus istis, qvibus infantes adeò teneri obnoxii sunt periculis: non esse tamen impossibile, absq; nutricis adjumentò infantes tales educare, utut propositi superius modi, non nisi infantibus jam robustioribus, & ablactationi ferè aptis conveniant. Cùm verò periculosum sit, tentare auxilia per experientiam nondum confirmata, sine ratione verò suscipere aliqvid in corporibus adeò delicatis sit temerarium; hæc autem minus persvadeat superius proposita media, modò consideretur status recens natorum, calor eorum debilis, ventriculus infirmus, liqvores dissolventes alimenta humiditate nimiâ ferè præfocati; ob id necesse omnino esse, ut nutrimentũ lacti Nutricis substituendum, tam propè ad chyli naturam accedat, ut nullô ferè calore pro digestione sui indigeat, parum in ventriculo subsistat, distribuatur facilè, & principaliter pro evitandâ subitaneâ mutatione, tenerioribus periculosa, cognatum admodum sit, tam nutrimento illi matris, qvo in-

fantes nutriti sunt in uterô, qvàm isti nutricum, in cujus locum substituendum venit. Qvæ proprietates cùm non deprehendantur in decoctô frumenti, crudô, ventriculo gravi, & minus à calore tenellorum debili alterabili, cosqve absqve dubio ad febres aut pernitiosos alvi fluxus disposituro, neqve in pulte, aut panis gelatinâ, alimentis crassioribus, & qvæ non nisi rarò admodum recens natis conveniant, & non nisi infantibus 6. vel 7. mensium post primam dentitionem appropriata sint; evidenter omnino exinde seqvi, lactis locô, itidem Lac, & qvidem pro fœminarum isto, illud ex animalibus recipiendum esse, cùm historiarum fide jam constet, plures infantes per bestias lactatos esse, & hodiernâ ex consvetudine, infantes per Variolas insigniter læsi, feliciter capras sugant. In defectu hujus paulò difficilioris modi, Lac Vaccinum adhibendum esse, debitis tamen observatis cautelis, qvas inter primaria, ut per modum suctionis recipiatur ab infantibus, qvò maxillarum sub suctione motu vasa salivaria melius aperiantur, qvoniam salivæ cum alimentis miscela mirè horum dissolutionem promovet. Sine temeritate verò tentare hoc licere, posteaqvam non ratio tantùm persvadeat idem, sed qvibusdam etiam è suis, & pauperculis pluribus fœminis bene successerit, donec superatis hoc modo periculis primæ istius ætatis, ad solidiora, ut pultem, gelatinam panis, & frumenti decoctum accessus fieri qveat.

Qvibus ita definitis, tres adhuc restare conditiones pro meliori successu summè necessarias monent: scilicet ut 1. Lac sit in temperie adeò exactâ, ac si immediatè ex mammis fœminæ sanæ prodiret, cùm aliqvin infantum ventriculus minus ferre illud possit; 2. in hoc caloris naturalis gradu continuè conservetur; & 3. tam facili labore ab infante recipiatur, ac si ex bonæ nutricis papillis hauriretur. Pro qvibus reqvisitis obtinendis, Dominus Du Val, Ingeniarius & Architectus Regius occupatus fuit; pro duobus primis qvidem, recipit Vas ingens cupreum intus stannô obductum, in qvo contentum Lac vaccinû ad eum caloris gradum calefacit, qvi æqvalis est calori lactis, ex mammis Nutricis recens mulcti, qvæ temperies à præsente Medico, parum utriusqj manui suæ imponendo & exactè explorando, dijudicanda sit. Ut v. æqvalis ista temperatura conservetur continuè, extrinsecus qvidem ignem lampadis ex Spiritu vini accenso dicto vasi supponit, intrinsecus v. Thermometron vasi immittit, in qvo contenti liqvoris determinata

nata altitudo regula est infallibilis gradus caloris in lacte conservandi: cujus machinæ delineatio in Ephemerid. c. l. videri potest. Tertio verò requisito, facilis suctionis, satisfacitper mammas artificiales, ad imitationem mammarum nutricis bene constitutæ conformatas, quas parvis vasis stanneis artificiosè accommodat, exque pelle caprinâ aliavè subtili fabricat, aut cùm hæc minus durabilis sit, & ob subtilitatem per suctum infractum relaxetur & emolliatur citius, potius telam sericeam tenuem (alias Taffent) ceu magis durabilem recipit. Ut verò continuè tumentes ac turgentes maneant, pilis equinis certo modo præparatis eas replet. Sic enim molles æque ac tractabiles erunt, ut citra ullam læsionem infantes gingivas applicare, & maxillæ motu salivæ profusionem una adjuvare queant.

HERMANNI VVITSI,
S. Literarum in Ecclesia & Academia Ultrajectina Doctoris & Professoris
EXERCITATIONES SACRÆ in SYMBOLUM, quod APOSTOLICUM dicitur.
Franequeræ 1681. 4.

Autor à Commentariis quos *de Fœderum Divinorum Oeconomia* ante quadriennium edidit, satis notus, id ante omnia de his Exercitationibus Sacris in Præfatione ad Lectorem præmonendum ipse arbitratus est, non Eruditis eas scriptas esse, sed Discipulis solùm, atque Auditoribus suis, quibus faecm ad Religionis suæ Praxin genuinam prælucere voluit. Non enim putavit committendum esse, ut qui è disciplinâ suâ ad Sacros venirent ambones, sublimibus fortasse, sed frigidis Dissertationibus, aut calidis etiam, sed parum profuturis Disputationibus plebis Christianæ aures obtunderent, animos interim nullo rerum cœlestium gustu, nulla Divinarum consolationum dulcedine, nullo veræ pietatis amore imbuentes. Hinc totam orationem veri Theologi ita componendam esse docet, ut mens cum stupore quodam in admirabilium veritatum meditatione defixa cœlesti se ardore inflammari sentiat, ad vitam sicuti tantarum rerum cognitione ac fide dignum est, instituendam. Auditorum etiam mentes ita vult in-

for-

formari, ut diligenti ſuſcepto examine ex gnoriſmatis infallibilibus dignoſcere qveant, num ad ſe qvoqve Evangelii promiſſa pertineant. Adeoqve nullum eſſe commonſtrat Theologiæ caput, qvod non eximiam qvandam ad hanc rem vim habeat. Atqve is qvidem primarius ſex & viginti harum Exercitationum Sacrarum de præcipuis Religionis Chriſtianæ articulis ex Symbolô Apoſtolicô deductis ſcopus, atqve finis unicus eſt. Et qvamvis initio conſtituerat Autor, ea qvæ ad Theoriam pertinent, tanqvam ex Inſtiturionibus Catechericis, Syſtematibus Theologiæ, & Locis, qvos vocant communibus nota ſupponere, in gratiam tamen Auditorum ſuorum non intermiſit, etiam qvo ordine, & qvo argumentorum ſelectu dogmata iſta tractanda exiſtimaret, tradere. Hinc factum eſt, ut in ipſa Dogmatum è S. literis repetitione fuerit aliqvando prolixior, & occaſione ita ferente τῶν ἑτεροδοξούντων qvoqve torſiones refutârit. In argumentorum autem ſelectu & tractandi methodo, ſua qvadam uſus eſt libertate, qva fraudandum non eſſe putat eum, qvi veritates omnes uſqve adeò ſartas rectas eſſe cupit, ut iis illuſtrandis, confirmandis, & ad verum ſuum uſum transducendis, omnem ſuam operam impendat. Ad calcem hujus libri adpoſuit Indicem Exercitationum ſingularum Breviaria vel ſummas complectentem.

EVOLUTIO INSIGNIUM SERENISSIMI Principis FRIDERICI Ducis Saxoniæ &c. &c. juxta Artis Heraldicæ principia ex Hiſtoriarum monumentis adornata, ſtudio Bernhardi Zechii, Serenitatis ſuæ à ſecretis Feudalibus.

Francof. & Lipſiæ, apud Chriſtian. Gentſchium. 1682. in fol.

TRes hoc opuſculum Tabulas continet, qvarum unâ Saxo-Gothanorum Ducum inſignia, duabus reliqvis eorundem genealogia, ante oculos ponuntur. Diſcurſus ipſe duabo ſectionibus abſolutus, qvarum prima Inſignium illorum Scutum, ejusqve partes ac areolas ſingulas: altera galeas ſcuto incumbentes exgenuinis Artis Heraldicæ regulis, & Annalium fide explicat, paucis etiam de Ordinis Elephantini, in qvem anno 1678. Sereniſs. Princeps Friderícus receptus eſt, Inſigni, Principisqve ſymbolo, *Pietate, Prudentiâ & Juſtitiâ*, ſubjectis. Non potuiſſe verò non ſimul Saxonicæ Domus Antiqvitates, ejusqve in tot provincias Dominii originem ea occaſione ab Auctore attingi, ac illuſtrari, conjicient facilè, qvi norunt, qvàm arcto nexu Ars Heraldica & Hiſtoria inter ſe vinctæ ſint.

Digitized by Google

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Julii, Anno M DC LXXXII.

ספר שפתי ישנים

i. e.

LIBER inscriptus *LABIA DORMIENTIUM.*

Autore R. Schabtai ben Joseph.

Amstelodami in 4 Anno תמ"א 441. supputationis Judaicæ, i. e. Christi 1681.

QVemadmodum Judæorum Rabbini hodie ad Polymathiæ laudem adspirant, & Christianorum excitati exemplo variam sibi eruditionem, indeqve notitiam librorum acqvirere moliuntur: ita librum hunc materiâ multorum annorum labore conqvisitâ scripsit *Rabbi Schabtai*, משורר בס מפראג *Bassista Pragensis*, frater celebris inter suos Rabbini, *Jacobi Strimerii*, qvorum uterqve adhuc floret, & filii sunt *Sanctissimi, qvem laudant, Martyris, Rabbi Josephi.* Is ut feliciùs institutum persequeretur, susceptis multis itineribus per omnes Judæorum Synagogas vagatus, celeberrimorum ubivis Rabbinorum Bibliothecas excussit. Exclusit tandem hunc fœtum suum, à plerisqve Archi-Synagogis in Poloniâ & Germaniâ cum applausu exceptum, qvorum censuræ & approbationes magno numero operi præmittuntur. Ad cujus qvidem lectionem ipse non vult qvemqvam admitti, nisi *præfationem* satis operosam antea integram perlegerit. In eâ autem *usum libri*, qvem facit decuplum, prolixè commendat, eâqve occasione de disciplinis atqve scientiis disserit, tum & methodum docendi in Synagogâ Judæorum Hispanorum Amstelodamensi observari solitam describit, ac rationem reddit tituli שפתי ישנים *Labia dormientium* ex *Cant. VII, 9.* mutuò accepti. Ipse liber *Bibliothecam Rabbinicam* multò nobis ampliorem exhibet,

qvàm Buxtorfii, Hottingeri, Plantavitii, Bartoloccii, editæ de hoc argumento lucubrationes, non ignoratæ Autori, qvippe parte operis ultimâ laudatæ. Dividitur in *qvatuor partes*.

Prima pars duabus ſectionibus abſolvitur, qvarum *prior* circa תורת שבכתב *legem ſcriptam; poſterior* circa תורת שבעל פה *legem oralem* occupatur.

Sectio *prior* circa *legem ſcriptam* occupata, poſt librorum Biblicorum, eorumq; diverſi apud Judæos & Chriſtianos ordinis deſignationem, ſtrictim omne perſeqvitur, qvicqvid ad illorum rùm lectionem, tùm interpretationem qvoqvo modo facit. Atqve adeò *Capite I.* ſingulorum librorum Biblicorum tituli, paraſchæ, capita enumerantur. *Cap. II.* recenſentur (1) libri, qvi vocum difficiliorum per univerſum Codicem Hebræum occurrentium interpretationes continent. (2.) libri, in qvibus voces in verſionibus Chaldaicis occurrentes exponuntur. (3.) Commentarii literales in univerſum Codicem. (4.) Commentarii literales in ſolum Pentateuchum. (5.) Variæ Bibliorum verſiones. (6.) Commentarii Cabbaliſtici in Legem, Ruth & Threnos. (7.) Dilucidationes præcipuorum Commentariorum Cabbaliſticorum, תרא Sohar nempe, Rakanati, & Bechai. (8.) Commentarii Philoſophici in Legem, qvinqve Megilloth in genere, & in ſpecie in Threnos; item in Pſalmos & Jobum. (9.) Commentarii Grammatici in Legem. (10.) Commentarii in Aben Eſram, difficiliorem legis interpretem. (11.) Commentarii in Miſrachium, alium legis interpretem. (12.) Commentarii in Rabbos. (13.) Commentarii in Raſchi. (14.) Commentarii literales ſimul & Homiletici in Legem. (15.) Commentarii in qvinqve Megilloth, qvi tùm in omnes univerſim, tùm in ſingulos libellos ſeorſim ſcripti ſunt. (16.) Commentarii in Haphtaros. (17.) Commentarii literales & Homiletici tùm in Prophetas priores & poſteriores, atq; in Hagiographa ſimul, tùm ſpeciatim in Prophetas tantùm, & qvidem tàm in omnes qvàm in ſingulos, ſimiliterq; in omnia Hagiographa, & iterum ſpeciatim ſaltem vel in Pſalmos, vel Proverbia, vel Jobum, vel Danielem, vel Eſram & Nehemiam. (18.) Homiliarii ad certos libros Biblicos non adſtricti, ſed pro ratione materiæ liberiùs diſtributi. *Cap. III.* exhibentur (1.) Libri precationum & cantionum, qvibus uti conſveverunt. (2.) Libri Carminum & Poëmatum. (3.) Commentarii

in

in precationes. (4.) Commentarii in lectionem paſchalem. (5.) Libri ſcriptionem legis & Meſuſæ exponentes. (6.) Libri de conſcribendis epiſtolis. *Cap. IV.* commemorantur libri (1.) Genealogici & Hiſtorici. (2.) Geographici. (3.) Ænigmatici & Parabolici. *Cap. V.* Libri (1.) Aſcetici. (2.) Cabbaliſtici ordine Biblico non diſpoſiti. *Cap. VI.* Libri (1.) Grammatici ordinem Biblicum non tenentes. (2.) Maſorethici. (3.) Logici. *Cap. VII.* Libri Didaſcalici & Conſolatorii (1.) de redemptione & reſurrectione mortuorum. (2.) de futuro ſeculo, & animâ. *Cap. IIX.* Libri Critici & variarum Lectionum in qvoscunqve libros legis tàm ſcriptæ, qvàm oralis. *Cap. IX.* Libri Ethici de pietate, beneficentiâ, penitentiâ, & ſimiles. *Cap. X.* Jndices Biblici, & qvidem (1.) dictorum, (2.) allegoricarum interpretationum.

Sectio *poſterior* circa *legem Oralem* ſic occupatur, ut *Cap. I.* recenſio operis Talmudici habeatur cum indice omnium Capitum Alphabetico. *Cap. II.* recenſeantur (1.) Commentarii in Miſchnam. (2.) Commentarii & Diſſertationes in Gemaram, in Commentarium Talmudicum Raſchii, & in Toſephos. (3.) Commentarii in librum Hen Jacob, & cæteras Aggadas, uti & in Talmud Jeroſolymitanum. (4.) Commentarii in Pirke Abhoth. *Cap. III.* Libri (1.) Arithmetici. (2.) Aſtrologici de emboliſmis, iisqve omnibus, qvæ ad dierum, menſium, annorum, noviluniorum rationem ſpectant. (3.) Sphærici & Aſtronomici. (4) Philoſophici nō juxta legis ordinem, ſed lib erè per capita, & pro ratione materiarum diſpoſiti. (5.) Cheiromantici. (6.) Magici. (7.) Necromantici. (8.) Onirocritici. (9.) Muſici. (10.) Panſophici. *Cap. IV.* Libri (1.) Dogmatici de fundamentis fidei & tredecim articulis. (2.) Polemici pro Judaicâ fide vindicandâ. *Cap. V.* Libri (1.) rituales. (2.) Indices conſvetudinum, legum, ſtatutorum, aliarumqve rerum in Gemarâ contentarum. *Cap. VI.* Libri (1.) Qvæſtionum & Reſponſionum de rebus Juridicis. (2.) qvæſtionum & reſponſionum de rebus Philoſophicis & ænigmaticis. *Cap. VII.* Libri (1.) Medici & Phyſici, circa naturam hominis, brutorum & volatilium. (2.) de gemmis. *Cap. IIX.* Libri Cabbaliſtici de Raſche tefos, Gemetria, & Notarikon. *Cap. IX.* Libri (1.) Juridici ſecundùm ordinem Gemaræ, vel Alpheſium diſpoſiti. (2.) Alii ſecundùm Ordinem Arba turim, vel Schulchan aruch, vel Lebuſchin. (3.) Alii ſecundùm Ordinem Miſchne Torah Majmonidis. (4.) Alii

secundùm ordinem sexcentorum & tredecim præceptorum. (5.) Alii pro ratione materiarum liberè disposîti. (6.) Alii speciales secundùm singulas partes libri Turim disposîti, vel juxta Orach chajim, vel Joreh deah, vel Eben haæser, vel Choschen hammischpat. *Cap. X.* Libri (1.) Isagogici in Gemaram. (2.) Architectonici de tabernaculo, templo, & vasis sacris. (3.) Germanici, vel alterius idiomatis, sed literis Rabbinicis excusi. (4.) Methodici de studio tàm biblico, qvàm Talmudico feliciter tractando.

Secunda pars Ordine alphabetico libros Rabbinicos suis titulis designatos, eosqve circiter bis mille ac ducentos recensèt, annotatis ubiqve cujusvis libri argumento, Autore, editionibus.

Tertia pars שער בת רבים inscripta tribus sectionibus constat. *Prima* Autorum nomina indice alphabetico exhibet, & ad secundæ partis paginas, in qvibus eorum opera hinc inde titulorum ductu dispersa sunt, remittit, simulqve annotat, qvo qvisqve seculo floruerit. *Altera* (è libro Juchasin excerpta) nomina Doctorum omnium, qvotqvot in Mischnâ & Gemarâ sententias dixerunt, & initiò qvidem Mischnicorum separatim, deinde & Gemaricorum, ordine alphabetico commemorat. *Ultima* inde à primo Synagogæ Magnæ tempore per secula Rectores Synagogæ, postea Doctores Mischnicos, qvi ante & post Urbis ac templi desolationem fuêre, hinc Gemaricos, porrò Seburæos sive Scholasticos, ac tandem Geonæos, ad ductum libri Zemach David recensèt.

Qvarta Pars inscribitur שער החיצון *Porta extranea*, & comprehendit libros à Christianis in literatura Hebraicâ vel Rabbinicâ editos, eorumqve titulos, autores, argumenta, editiones indicat.

Cæterùm laudandus Autor est non modò à diligentiâ, qvam in colligendis consignandisqve libris prorsus stupendam adhibuit, sed & ob elegantiam styli Hebraici in præfatione insigniter comprobatam. Idqve fertur nunc dare operam, ut in eorum gratiam, qvi Rabbinismi adeò gnari non sunt, hic ejus liber Amstelodami in Lingvam Latinam transferatur. Edidit & opuscula alia: inprimis verò Pentateuchum Hebraicum cum Targum, & commentario Raschi, collectisqve in Raschium notis è variis biurim, atqve ad marginem notatis locis Talmudicis è Toledos Aharon, &c.

THE-

Digitized by Google

THERIACA JUDAICA AD EXAMEN REVOCATA.

Scripta Amoibæa Samuelis Friderici Brenzii, Conversi Judæi, & Salomonis Zevi, Apellæ, nunc primùm cum versione Latinâ & animadversionibus edita à Jo. VVulfero.

Norimbergæ in 4. A. M DC LXXXI.

Cùm ante octo & triginta annos Theodoricus Hackspanius, Lipmanni Nizzachon Altdorfi primùm ederet, examen virulentissimi libri pollicitus, adjecit editioni illi tractatum de usu librorum Rabbinicorum, veluti futuræ refutationis prodromum, in qvo aliqvoties ad *Theriacam Judaicam Salman Zebi* provocans, talia inde loca, cumprimis *pag. 268. 278, 281. 356. 358.* produxit, qvæ salivam facilè movebant rerum Judaicarum Studiosis. Sed nullibi prostabat iste liber Hanoviæ excusus, qvòd à Judæis ipsis, invidiâ & odio erga Autorem accensis, supprimeretur. Continet Apologiam pro Judæis, in qvâ enormia à *Samuele Friderico Brenzio* iis intentata crimina depelluntur. Abierat enim Brenzius à Judæis ad Christianos, atqve ut post susceptum baptismum suæ fidei, qvam jam profitebatur, documentum daret novus inter Christianos proselytus, calamum in populares, qvos deseruerat, strinxit, scriptoqve libro Germanico, sub titulo *Leberidis* (Jüdischer abgestreifter Schlangenbalg) Judæorum malitiam, fraudes, scelera, impietatem, atqve in Christum ejusqve sanctam matrem blasphemias detexit, omnesqve sibi ab iis cavere monuit, tanqvam à juratis Christiani nominis hostibus, qvorum omnis cura & cogitatio in Christianorum odium, contumelias, & perniciem fixa sit. Ut primùm ergo hoc Brenzii scriptum Norimbergæ Anno seculi currentis XIV. prodierat, ad ejus confutationem se masculè accinxit Judæus in Talmude & aliis Rabbinorum monumentis non usqve adeò hospes, *Salman Zebi, Offenbusensis*, ita qvidem, ut adversarii sui Objectiones, ordine, qvem tenuerat servato, diluat, & gentem suam contra tot ac tantas, qvas putabat, calumnias defendat. Atqve hinc libro titulum fecit *Theriacam Judaicam* (Jüdischer Thiriack) qvia, qvam ipse in præfatio-

ne rationem reddit, forte sit antidotum ad venenum ex Adversarii Leberide haustum extrahendum; scripsitque idiomate, quo ille, germanico, sed quali communiter uti Judæi solent, & Rabbinicis expresso literis. Cæterùm ut Judæis multa solâ criminandi libidine falsò objicit Brenzius; ita vicissim multa negat, vel certè emollit, aut aliter interpretatur Zebi, quorum tamen Judæi jure optimo postulantur: utrique interdum commodè locutus, aliquando & mentitus est, quod in animadversionibus suis diligenter excussit *Jo. Wulferus*, qui non utriusq; modò scriptum nativo sermone & charactere junctim, sed & in exterorum gratiam cum versione latinâ, justis animadversionibus auctum edidit, alterum post Talmudici tractatûs de Siclis versionem perpetuo Commentario è Rabbinorum scriptis illustratam, studiorum Philologicorum specimen; cui ad calcem ob argumenti cognationem *Isaaci Vivæ* libellum adjecit, pridem Amstelodami impressum, quem *Vindicem sanguinis* inscripsit, h. e. *Vindicias secundum veritatem, quibus Judæi ab infanticidiis & victima humana contra JACOBUM GELSIUM vindicantur.*

EXCERPTA V. ET N. TESTAMENTI Syriaci, cum Latina interpretatione nova & Annotationibus Christophori Cellarii. Cizæ, sumtu Jo. Bielcki, Bibliopolæ Jenens. MDCLXXXII. in 4.

UT studiosæ Juventuti sacræ Philologiæ, ac imprimis lingvarum Orientalium studium magis redderet commendatum *Christophorus Cellarius*, vir humaniorum & orientalium literarum egregiè doctus, non tantùm *Horas Samaritanas*, seu loca S. codicis selectiora excerpta cum versione & annotationibus edidit: verùm nuperrimè etiam laudabili industria *Excerpta V. & N. Testamenti Syriaci* cum nova interpretatione typis exscribi curavit publicis. Utrique parti Excerptorum ex Bibliis Polyglottis Anglicanis desumtæ, novam eamque Syriacæ ad verbum respondentem adjecit versionem. Cujus rei causa allegatur in præfatione, quâ de versionis Syriacæ autoritate, antiqvitate & sinceritate ex Briani Waltoni Prolegomenis Bibl. nec non de ejusdem utilitate in S. Theologiæ studio, adductis variis exemplis disserit. Annotationes adjectæ ad difficiliorum locorum intellectum faciunt. Qvæ

ex

ex *N. Testamento excerpta* publicavit, continent potiora ejusdem loca, qvæ vel ad fidei Christianæ summam pertinent, vel lingvæ hujus usum cultoribus commendant. Annotationes iis subjicere omisit, qvod pleraqve vocabula in V. T. excerptis jam essent exposita, & reliqva satis ex bona versione possent intelligi. Ubi variantes occurrunt lectiones, *Autor clarissimus* non Trostianam, nec Gutbirianam, sed Anglorum scripturam secutus est.

INSTITUTIONIS THEOLOGIÆ ELENCTICÆ Pars Prima & Secunda,

Autore FRANCISCO TURRETINO in Ecclesia & Academia Genevensi Pastore, & SS. Theologiæ Professore.

Genevæ, 1682. 4.

Institutionis Theologiæ Elenctica nomen huic Operi impositum, ne Systema aliqvod Theologiæ plenum hic tradi qvis credat. Is enim Autori scopus propositus nunc qvidem non fuit; sed tantùm, ut *nobiliorum Controversiarum Theologicarum in omni Religione hodie vigente* momentum exponeret, & filum Ariadneum Junioribus subministraret, cujus ope ex earum labyrintho se faciliùs extricare possent. Ideo eas seligere voluit, qvæ majoris momenti, vel magis necessariæ hoc tempore vitæ sunt, cæteris missis, qvæ vel arduæ sunt nimis & curiosæ, vel inanes & jejunæ, qvæ nec ignoranti nocent nec scientem juvant. Qvia verò constat, præ cæteris periculosè errari sæpissimè circa Controversiæ statum, id sibi ante omnia negocii dedit Autor, ut remotis illis, qvæ sunt ἐξαγώνια, *præcipuum qvæstionum Cardinem* diligenter ex sententiâ partium, qvantum fieri potuit, eruret, ut eo semel ritè posito & explorato, via facilis ad reliqva complanaretur, sive κατασκευατικῶς veritas esset adstruenda, sive per ἀνασκευὴν error destruendus veniret. Qvæ duo sibi insuper sic exeqvenda proposuit, non ut *Rationes* omnes operosè congereret, qvæ in medium afferri solent confirmandæ veritati, qvia hic non tàm numero qvàm pondere certandum; sed ut *potiores ac solidiores* qvibus fulciri potest, cum judicio sublegeret, robore etiam, ubi opus fuit, iis addito, & *Exceptionibus palmariis* τῶν ἐξ ἐναντίας dilutis. Qvibus tandem *fontes solutionum* subjecit, ut

paucis

paucis & uno veluti obtutu, missa prolixa argumentorum serie, distinctiones occurrerent & observationes utiles, qvibus πρῶτον ψεῦδος Adversantium retegi, & nervi præcipuarum objectionum sine magno labore incidi possent. Qvæ omnia ea brevitate ac perspicuitate exeqvi conatus est, ut nec nimia brevitas obscuritatem, nec nimia prolixitas tædium pareret. Unde nuda & simplici rerum expositione contentus omissâ operosâ testimoniorum, qvæ coacervari poterant, citatione, brevibus punctis signare satis habuit, qvæ aliàs in justâ argumenti tractatione deducere potuisset. In *secunda* hujus Operis parte operosiorem & prolixiorem qvàm in *prima* secutus est viam, ut ita ex multorum voto priorem ejus laborem utroqve pollice approbantium, paulo diutius in difficiliorum qvæstionum examine immorari posset, & aliqvanto fusius in præcipuorum & fundamentalium, qvæ subinde occurrebant, Scripturæ Locorum explanatione versaretur. Hinc factum, ut absolutâ tractatione locorum de *Lege & Fœdere Gratiæ*, de *Christi Personâ & Statu*, ejus *Officiis* & *Beneficiis* variis, manum de Tabula ponere coactus fuerit, & in *Tertiam* partem rejicere reliqvas controversias de *Ecclesiâ*, de *Sacramentis* & de *Novissimis*, qvas propediem discutere instituet, ut plenum *Institutionis hujus Elenchticæ* Systema habeatur. De cætero nullum erga diversa in Religione sentientes, nisi charitatis affectum Autor spirare videtur, procul ab omni personarum odio & livore, nec temere alienam mentem affingere iis, qvibuscum agendum fuit, nec illa studio dissimulare voluit, qvæ pro illorum causa facere videbantur. Id certè sedulo cavit, ne qvid *noxium* hic Liber haberet, & à formulis publicis in Ecclesia Reformatorum receptis alienum, & ut nihil ibi adstruepetur, qvod probatissimorum huic Religioni addictorum calculo non confirmaretur. Atqve ita solicitè fugiendam judicavit profanam illam ingeniorum libidinem ad nova & curiosa prurientium, qvi, ut ipse qvosdam suarum partium Theologos modernos describit, *sub specioso majoris lucis & penitioris indaginis veritatis antea ignoratæ prætextu, ante se tradita convellere, bene constituta destruere, & ἰδίας σὺν λύσεις, & πνεύματος δόξας instar oraculorum obtrudere præsumunt, & à se dissentientes, tanqvam bonæ mentis vacuos, imperitos, & veteribus formulis serviliter addictos traducere non erubescunt.* Et qvanqvam ipse adspernari nolit Recentiorum industriam, qvi luculentiora dona à

Deo

Deo consecuti, & peculiari ingenii acumine pollentes, cum laude occupantur in Scripturis scrutandis & veritate illustranda; ut tamen sub hoc prætextu vetera superciliosè rejiciantur, & nova dogmata in Ecclesiam inducantur, qvasi illi qvi nobis præiverunt, in caligine ac tenebris adhuc versati sint, nec religionem ab erroribus suis satis repurgârint, hoc sanè *& famæ tantorum Virorum injurium, & Religioni probrosum, & piis auribus intolerandum esse* pronunciat.

SELECTA HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ capita & in loca ejusdem insignia Dissertationes.

Autore R. P. F. Natali Alexandro, Ord. FF. Præd. in Sacrâ Facult. Parisiensi Doctore Theologo, & in Majori conventu & Collegiô Parisiensi ejusdem ordinis S. Theologiæ Professore, & studii Regente.

SECULUM IX. & X.

Paris. A. C. 1681. in 8.

AUctori huic suas in universam Historiam Ecclesiasticam lucubrationes continuatâ Tomorum serie ante annos haud ita multos in publicam lucem emittere aggresso, ea placet methodo, ut succinctam seculi cujusqve Synopsin in certa capita divisam Historicis, Chronologicis, Criticis & Theologicis dissertationibus illustret, & panopliam, ut vocat, adversus veterum & recentiorum, qvos existimat, hæreticorum errores è Scripturâ, Traditione, & Patrum doctrinâ submministret. Qvod opus Theologiæ studiosis eò gratius & ad usum accommodatius futurum existimavit, si scholasticum & disputantibus familiarem scribendi modum in dissertationibus istis adhiberet, in qvibus haud rarò magni nominis viros etiam suæ religionis atqve gentis impugnat, exterarum gentium Theologos tantò æqvius laturos ratus, qvòd in fidei articulis aliis principiis innutritus, Ecclesiæ suæ Pontificiæ placita defendere in se susceperit. Hanc igitur instituti rationem secutus, octo prioribus seculis, qvæ Anno 1676. & deinceps prodierunt, annò superiore Nonum & Decimum seculum duobus comprehensa voluminibus adjecit.

Et PRIUS qvidem VOLUMEN, qvod Historicam seculi 9. & 10.

Synopsin conjunctim exhibet, à Romanis hujus Periodi Pontificibus auspicatur. Agmen ducit Leo III. è cujus vitâ S. Swithberti Canonizationem contra *Baronium* expungendam esse notat, cùm indulgentiæ, ut cætera argumenta prætereamus, fidelibus certas Sanctorum Ecclesias & Altaria visitantibus erogatæ, qvarum in actis istius Canonizationis mentio fit, ante duodecimum seculum Ecclesiæ ignotæ fuerint. Leonem III. Stephanus V. & reliqvi seqvuntur, qvorum seriem & res gestas ita refert, ut errores etiam & turpissima qvorundam flagitia subinde memoret, qvamvis per eam labem Romanæ Sedis autoritati, cui ubiqve consulere nititur, qvicqvam præjudicari nolit, & nonnullis doctrinæ nævos & crimina per calumniam objici, perspersum sibi habeat. Eugenio enim II, qvi è pervetustis & nono seculo coævis tabulis Remigianis, à *Mabillonio T. I. Analector.* editis, ritum probationis per aqvam instituisse arguitur, superstitiosum illud & cum Dei tentatione conjunctum inventum adscribere religioni habet, & *Joh. Launojum* Parisiensem Theologum, qvi *in libro de Regiâ in Matrimonium potestate* Johanni VIII. hanc sententiam tribuerat, qvòd conjux ob fornicationem alterius conjugis post legitimum divortium aliarum nuptiarum potestatem habeat, qvasi magnum illi errorem per hanc sententiam attribuisset, insigni & omnibus bonis execrandâ fraude Johannis IIX. verba adulterâsse, non sine verborum amarulentiâ qveritur, & Sylvestrum II. qvi inter Romanos hujus ætatis Pontifices extremum locum occupat, de necromantiâ & aliis magicis artibus non aliam ob causam suspectum fuisse existimat, qvàm qvòd summa ejus in Mathematicis disciplinis peritia, & ingeniosa in novis horologiis & aliis machinis elaborandis dexteritas rudi seculo Dæmonis familiaris opem reqvirere videretur.

Romanorum Pontificum historiam cùm hæretici, qvi seculis IX. & X. Ecclesiam infestârunt, tùm scriptores Ecclesiastici, numero pene LXX. excipiunt, qvorum opera sic enumerat, ut ea, sicubi opus, ad criticum examen revocet, & ex plerisqve flosculos aliqvos excerpat. Dehinc Synodorum Nationalium & Provincialium, qvibus disciplina IX. & X. seculi sancita & instaurata fuit, decreta subjicit, & postqvam Canonum in singulis conditorum medullam perspicuè expossuit, Politiæ Ecclesiasticæ faciem spectandam exhibet, à novis Primatuum sedibus nono & decimo seculo erectis & constitutis telam hanc exorsus, à qvibus ad Metropolitanos eorumqi Jura, & Insigne eorundem Pallium accedit,

cedit, *Petri de Marca* judicium tanqvam veritati & Romanæ Sedi injuriosum carpens, qvi pallii usum, antiqvam Metropolitanorum libertatem per cuniculos infregisse, & Synodorum Provincialium autoritatem pessumdedisse scripserat. Tum ad reliqvos Episcopos devolvitur, eorumqve electionem, confirmationem, juramentum Regibus præstitum, residendi in propriis Ecclesiis necessitatem per Canones Ecclesiasticos & Regum capitularia his temporibus impositam, & alia his affinia pertractat, inde ad Clericos & Canonicos transitum faciens. Nec omittenda monasticæ rei, qvalis his seculis fuit, prolixa satis enarratio, qvâ inter alia Cluniacensis Abbatiæ origines describit, ejusqve Abbates usqve ad Odilonem Anno 1048. defunctum ordine recenset, & peculiares qvasdam Abbatiæ istius consvetudines à Bernhardo Cluniacensi & Udalrico descriptas subnectit, qvalis fuit singularis reverentia in conficiendis hostiis Eucharisticis, qvæ non ejus, cujus hodie sunt, figuræ, nec denarialis tantùm magnitudinis, sed longè majores extiterunt, & pro communicantium numero in plures particulas dividi potuerunt. Reliqvas Abbatiæ hujus consvetudines & alia, qvæ de Monachis & Sanctimonialibus horum temporum, nec non de bonorum Ecclesiasticorum administratione & Clericorum privilegiis atqve oneribus Autor congessit, instituti ratio, qvæ brevitatem imperat, referre non permittit. Ultimus deniqve hujus voluminis labor in Imperatorum Orientalium & Occidentalium, Regum item Francorum, Hispanorum & Anglorum, à qvibus per hunc noni & decimi seculi decursum Respublica administrata est, præcipuis gestis breviter enumerandis occupatur.

POSTERIUS VOLUMEN 18. dissertationes complectitur. In primâ, qvæ de translatione Imperii à Græcis ad Francos agit, Carolum M. à Leone III. Romæ Imperatorem coronatum & Ecclesiæ maximè Romanæ custodem constituturum, nec tamen, qvod *Bellarminus* & alii putaverant, hoc facto Imperium à Græcis ad Francos translatum asserit.

Secunda circa Ludovici Pii exauctorationem & restitutionem occupatur, qvem ab *Agobardi*, *Paschasii*, & Synodi Compendiensis calumniis acriter vindicat.

In tertiâ vulgatam de Johannâ Papissâ historiam post *Florimundum*

Remundum, Leonem Allatium, Philippum Labbeum; Davidem Blondellum & alios confutare conatur.

Qvarta Photii, Ignatium sede Constantinopolitanâ deturbantis, ab Ignatio iterum detrusi, sed post Ignatii mortem restituti, & denuo exauctorati, cum Romanis Pontificibus certamina, nec non legationum & aliarum rerum in schismate isto utrinqve actarum historiam exponit. Imprimis verò Synodi octavæ Oecumenicæ, ab Hadriano II. congregatæ, cui aliam Oecumenicam IIX. Photius postea oppofuit, actiones ordine recenset, & occasione canonis 17. pro *Petro de Marcâ* & *Bosqveto* contra *Christianum Lupum*, an Episcopi Gallicani ab Episcopo Romano vocati citra licentiam à Regibus permissam, abire potuerint, disqvirit.

In Godeschalchi causâ, qvam qvinta dissertatio aggreditur, referendâ ita versatur Autor, ut dissensiones in Galliâ ex his certaminibus exortas, uteunqve concilier, & *Maugvinum* aliqvòties refellat.

In Sextâ Rothadi Svessionensis ad Sedem Apostolicam appellantis restitutio, qvamvis *Annalium Bertinianorum* Autor eam non regulariter, sed potentialiter à Nicolao I. factam esse scribat, contra *Hincmarum Rhemensem* defenditur.

Septima controversiam, qvam Hincmarus Rhemensis Wulfado & aliis Clericis ab Ebbone Antecessore suo ordinatis movit, ventilat, eorumqve causam contra Hincmarum cum Romanâ Ecclesiâ tuetur. Hincmari istius Rhemensis ex sorore nepos fuit Hincmarus Junior Laudunensis Antistes, qvi cùm ob turbulentas actiones malè sibi conscius, interjectâ ad sedem Apostolicam appellatione, Nationalis Synodi judicium declinâsset, ab Adriano II, ut pro sui defensione graves & acerbas ad Carolum Calvum & Hincmarum avunculum suum literas scriberet, impetravit. Sed Hincmarus Rhemensis Regis Christianissimi nomine Pontificem illum Romanum pro merito haud mitioribus literis excepit, qvarum summam cum reliqvis hujus controversiæ actis octava dissertatio enarrat.

Nona Lotharii Regis & Teutbergæ divortium & novum ejusdem Regis cum Waldradâ matrimonium ab Episcopis Regni Lotharii in Aqvisgranensibus Conciliis & Metensi Synodo approbatum, sed à Nicolao I, qvem Teutberga appellaverat, rescissum memorat, & qvid de eo negotio scriptum actumqve fuerit, exponit.

In

In decimâ dissertatione Autor Paschasii Radberti, qvi se in subscriptionibus Monachorum omnium peripsema appellare consvevit, vitam & opera recenset, eumqve ab *Henrico Boxhornio* & *Hospiniano* temere ad Calviniſtarum partes trahi asserit; cùm è contrario *Claudius* & *Larrogvius* Paschasium arguant, qvòd primus realem Christi in Eucharistiæ Sacramento præsentiam tradiderit: qvorum sententiam congestis rationibus & multorum Autorum testimoniis refellit. Et cùm reali corporis & sangvinis Dominici præsentiæ transsubstantiationem subinde admiscеat, haud mirum, etiam Lutheranos intactos non relinqvi, qvos per *Gastum* Hagenoiensem Ministrum Anno superioris seculi 28 Paschasii opera adulterâsse audacter insinuat.

In Undecimâ ad Rabani Mauri opera & nævos progreditur, cui fœdum Stercorariorum errorem falsò tribui ex *Mabillonii Secul. IV. Benedictino* asserit. Imprimis verò negat, Rabanum realem corporis & sangvinis præsentiam in Eucharistiâ negâsse, qvamvis corpus illud Christi, qvod ex Mariâ natum est, cum eo, qvod de altari sumitur, idem esse negaverit, & cum Patribus qvibusdam triplex Christi corpus, Ecclesiam, Eucharisticum, & qvod è Mariâ natum est, distinxerit.

Idem sensit Amalarius, cujus errorem de Christi corpore triformi in Catisiacâ Synodò damnatum refert Florus in MSC. contra Amalarium à *Blondello in elucidationibus controversiæ de Eucharistiâ* laudatus. Num verò Amalarius Stercoraniſtarum errorem foverit, ut à *Wilhelmo Malmesburiensi*, *Maugvino*, & *Antonio Arnaldo* arguitur, an realem Christi præsentiam in Eucharistiâ planè negaverit, qvod *Claudius* & *Larrogvius* asserunt, duodecima dissertatio inqvirit, in qvâ etiam errores Amalarii ab Agobardo impugnati recensentur.

Decima tertia Ratramni seu Bertrami scripta recenset, & imprimis librum de corpore & sangvine Domini, qvem *Petrus de Marcâ* & *Antonius Arnaldus* Johanni Scoto, sed *Mabillonio* judice falsò asserunt, nec non librum de Nativitate Christi, à Paschasio Radberto impugnatum: & librum de animâ MS. Monacho Corbeiensi, qvi unam omnium hominum animam esse contenderat, oppositum ad examen revocat.

Decima qvarta Johannis Scoti Erigenæ, qvem Autor à Johanne Æthelingiensi in Angliâ Abbate distingvendum, & nec Bedæ discipulum, nec Martyrem fuisse probat, opera & erroneas de Eucharistiâ, Prædestinatione, & aliis Fidei articulis sententias, earundemqve con-

demnationem in Parisiensi, Valentinâ & aliis Synodis factam exhibet.

Decima qvinta contra Calvinianos, & in specie *Albertinum*, *Claudium*, & *Larrogvium* militat, qvi seculô X. fidem Eucharistiæ in tantum mutatam esse affirmant, ut, cùm nono adhuc seculo Christiani corpus & sangvinem Christi ab Eucharistiâ abesse credidissent, decimo demum seculô substantialis Christi in Cœnâ præsentia credita fuerit.

Decima sexta contra *Johannem Launojum* dirigitur, qvi in Epistolâ qvâdam ad Ludovicum Maresium contra *Baronium*, *Binium* & alia Curiæ Romanæ mancipia (sic enim Launojus in dictâ Epistolâ appellat) Romanum Concilium, qvod Johannem XII deposuit & in ejus locum Leonem IIX substituit, legitimum, & illud', qvô Johannem restitutum volunt, suppositum fuisse probaverat, cujus argumenta Autor refutare conatur.

In decimâ septimâ dissertatione Autor de Septem Electoribus agit, eosqve à Gregoriô V. in Concilio Romano institutos contra *Bellarminum*, *Baronium* & alios negat: qvamvis de cætero haud negandum esse lectoribus suis persvadere velit, qvod jus eligendi Imperatores à sede Apostolicâ qvodammodo emanaverit.

Ultima denique dissertatio, cui Panopliæ adversus IX. & X. seculi hæreses titulus præfigitur, contra Photium & reliqvos Græcos processionem Spiritus S. à Filiô, à Latinis symbolo adjectam, tuetur, ubi obiter animadvertitur, ex Autoribus à *P. Ludovico Maimburgio* allegatis non constare, qvòd Henricus Imperator Benedicto Octavo, ut verba illa FILIOq; Symbolo adderet, Autor fuerit, aut qvòd Benedictus VIII. in Synodô Romanâ additionem illam approbaverit.

DISCOURS SUR L'HISTOIRE UNIVERSELLE à Monseigneur le Dauphin: pour expliquer la suite de la Religion, & les changemens des Empires. Premiere partie, depuis le commencement du Monde jusqv'à l'Empire de Charlemagne. Par Messire Jacques Benigne Bossuet, Evesque de Condom &c.

i. e.

Dissertationum super Historiâ Universali ad Serenissimum Delphinum, qvibus contextus Religionis, & Imperiorum

riorum mutationes enarrantur, Pars prima, ab exordio mundi usque ad Imperium Caroli Magni deducta. Auctore Jac. Benigno Bossueto Condomiensi (nunc Meldensi) Episcopo.

Paris. in 4. Lugduni & Amstelod. in 12. 1681.

TRibus nempe locis eodem anno typis excusus hic liber est, quòd acceptissimum eum omnibus futurum, & operis argumentum ipsum, & Illustre Auctoris nomen, spem certam Bibliopolis feciisset. Neque de bono publico malè merebitur, qui, ut novissimus Francofurtensis librorum catalogus innuit, in latinum sermonem transferre librum, ut legi à pluribus possit, instituit. Quid enim vile, aut inelaboratum expectari ab eo poterat, quem ex tanto doctorum virorum, quibus Gallia hoc tempore abundat, numero Rex Christianissimus selegit, qui Delphini studiis una cum Doctissimo Hueto moderaretur, ac qui hoc ipso opere specimen edere prudentiæ Didacticæ voluit, ac viam velut aliis in erudienda probè & ad pietatem flectenda illustri Juventute terendam præire. Tametsi enim scopus Auctoris fuit, Historiam tum Ecclesiasticam, tum Civilem Serenissimo Discipulo tradere, id imprimis tamen per universum opus egit, ut demonstraret ab una parte Religionis Christianæ, suismet viribus nixæ, & ab exordio mundi ad nostra usque tempora subsistentis, imò æternùm perstituræ, contextu perpetuo; ab alterâ parte amplissimorum Imperiorum vicissitudinibus, variis casibus, ac ruinis ob oculos positis; animum Principis à mundanarum rerum nimio studio abductum, pietate ac solidioris felicitatis gloriæque ad quam sola nos Religio Christiana ducit, desiderio imbueret.

Prior operis pars, quæ jam publici juris facta est, & à condito mundo ad Caroli M. porrigitur tempora, tribus sectionibus absolvitur. Quarum primâ Historiæ universalis, Ecclesiasticæ pariter ac Civilis, summa capita promiscuè, juxta temporum tamen seriem, per certas Epochas, velut Adami, Noæ, Abrahami, Mosis, captæ Trojæ, Salomonis, Romuli, Cyri, Carthaginis excisæ, Christi Servatoris nati, Constantini, & Caroli M. Auctor exhibet, totque seculorum res gestas notatu digniores brevi ac concinnâ oratione enarrat. In quo tractatu ut passim fidem dictis profanorum æquè ac sacrorum testimo-

niis adſtruit; ita ubi inter ſe illi diſſident, nec conciliari poſſunt, explosâ profanorum auctoritate, Sacras literas, velut cynoſuram fallere neſciam, ſtrictim ſeqvitur.

Alterâ Sectione Religionis Chriſtianæ veritatem, ſucceſſionemqve nunqvam interruptam uberiori ſermone demonſtrat, evincitqve, etſi alius populi Dei ſtatus ſub lege naturæ, alius ſub lege Moſis, alius ſub Evangelio fuerit, eundem tamen Deum auctorem, eundem Chriſtum Servatorem generis humani cultum ſemper ab Eccleſia fuiſſe, eandemq; religionem eidem fundamento ſuperſtructam, ac ab hoſtibus, idololatriâ, impietate, hæreſi, perſecutionibus, ipſaqve vi immenſi temporis invictam hujuſqve perſtitiſſe. Itaqve ab Hiſtoriâ creationis lapſusqve Protoplaſtorum, ac primi in paradiſo de Meſſia Evangelii orſus, ad Abrahami ac Patriarcharum tempora qvibus ſparsâ jam per univerſum orbem idololatriâ, ſuum ſibi populum peculiari fœdere Deus adſtrinxit, ad Davidem inde & Prophetas ac clariora de Meſſiâ oracula ſenſim aſcendit, cùmqve de Hieroſolymitani templi exſtructi, deſtructi, inſtaurati fatis, populiqve Judaici & Religionis ipſius per hæc temporum intervalla ſtatu doctè diſſeruiſſet, ad Novi Fœderis Hiſtoriam progreditur; ac Deum in carne manifeſtatum, Spiritum S. in fideles effuſum, gentiles in Eccleſiæ ſinum receptos, Rempubliçam Judaicam deſtructam, Religionem Chriſtianam inter ſæviſſimas perſecutiones creſcentem, graviſſimis diſcurſibus proſeqvitur. Aſt præcipuam laudem ſubjunctæ Digreſſiones profundæ ſapientiæ ac doctrinæ merentur, qvibus adverſus Judæos pariter ac Atheos, veritatem Religionis Chriſtianæ invictis argumentis demonſtrat, ac in ea propaganda admirandam Divini Numinis providentiam deprædicat. Ubi non diſſimulamus, favere Auctorem imprimis Romanæ Religioni, ac ejus antiqvitatem, qvippe qvam ipſe ſectatur, paſſim extollere.

Sectione deniqve tertiâ Imperia majora, Scytharum, Æthiopum, Ægyptiorum, Aſſyriorum, Medorum & Perſarum, Græcorum, Romanorum, Auctor recenſet, memorqve inſtituti, qvo conſultum imprimis Sereniſſimo Delphino voluit, eorum originem, inſtituta præclara, incrementa, vitia, occaſus ſic deſcribit, ut qvibus artibus ſteterint creverintqve, per qvæ vitia collapſa fuerint, nullo inde negotio intelligi, ac ſolida adeò civilis prudentia hauriri poſſit.

THEO-

THEOPHILI BONETI D.M.

Mercurius Compitalitius, seu Index Medico-Practicus.

Genev. 1682. fol.

Cùm Medica Praxis circa subjecta particularia versetur, haud sufficiunt ipsi pro fausto successu Regulæ istæ generales, qvas methodus medendi consveto modo tradit, qvin circumstantiarum circa ægros varietas, intricatæ morborum complicationes, & idiosyncrasiæ cujusvis individui, determinatas magis leges postulent. Pro praxi itaqve speciali dirigendâ meliùs, tot Cautiones, Animadversiones & Castigationes, à famosioribus Practicis passim notatæ prostant, nonsecus ac plures istæ Observationes, Historiæqve Medicæ, & Consultationes, ut harum omnium ope perficiatur habitus Medici Practicus, & ita per exempla breve & efficax ad artem fiat iter, longius qvod foret per præcepta. Utrasqve amico fœdere jungere placet Autori, præsenti in scripto, dum laboriosâ ex probatissimis, priscis pariter ac neotericis Scriptoribus Practicis collectione, eorundem cautiones & observationes in singulos morbos diligenter congerere, & concinno ordine disponere, & ita nucleum Practicum ex tot Scriptoribus diligenter excerptum, uno in Volumine exhibere satagit, ut hoc ipsum in controversiis Practicis, casibusqve dubiis, Mercurialis qvasi sit statua, qvæ dum in bivio anceps stat Medicus, cui viæ insistendum sit, ostendat. Opus ipsum Autor in 20. distribuit libros, qvorum 18. priores morbos particulares qvosvis, secundum Alphabeti seriem disposítos, complectuntur, ut ita citius Lectori in conspectum veniant, qvæ disqvirit. Qvibus in Lib. XIX. præsidia Medica Universalia, secundum tres auxiliorum Medicorum fontes subjungit. Appendicis deniqve loco liber XX. annectitur, circa Medici munus occupatus. Prætmittitur his omnibus Index Titulorum & Affectuum, prout juxta literarum seriem se mutuò excipiunt. In calce verò Operis index rerum, extra modò dictum ordinem alphabeticum collocatarum adjicitur.

PAEONIS ET PYTHAGORÆ EXERCITationes Anatomicæ & Medicæ bis 50.

Basileæ 1682. in 8.

EXercitationes hæ Autores agnoscunt *Johannem Jacobum Harderum*, & *Joh. Conradum Peyerum*, qvorum *Ille* per *Prodromum Physiologicum*, explicantem naturam humorum, Nutritioni & Generationi dicatorum, ac *Examen Anatomicum Cochleæ terrestris domiportæ*, *Hic* per Exercitationem de *Glandulis intestinorum* atqve *Anatomen Ventriculi Gallinacei*, ab aliqvot annis Orbi erudito, Scholisqve potissimùm Anatomicis innotuerunt. Epistolas non minore jure eas vocare potuissent, cùm sub earum formâ conscriptæ ac editæ fuerint à binis his amicissimis: qvia tamen his æqvè se reciprocè in rebus Anatomicis & Medicis exercere, ac mutuam operam, in Studiis his promovendis, præstare voluerunt, Exercitationes easdem vocârunt. Complectuntur siqvidem præter Observationes rerum, qvæ maximè nunc inter dissectores ventilantur, varii generis pathologica, per cadaverum præprimis, his vel illis morbis defunctorum, evisceraciones declarata, Scholiisqve ac theoriis propriis illustrata, adeoqve uno verbo Miscellanea singularis dexteritatis atqve eruditionis meritò dicenda erunt.

JOH. CONRADI PEYERI PARERGA Anatomica & Medica septem.

Amstelodami, 1682. in 8.

EDiderat hic Anno 1677. Exercitationem Anatomico-Medicam de Glandulis intestinorum cum Anatome ventriculi Gallinacei, in qva tenuium Intestinorum internam superficiem certis glandularum agminibus seu plexibus, crassorum glandulis solitariis, ornari, non solùm in genere asserit, sed harum qvoqve in fele, cane, vulpe, lepore, sue, ove, capra, bove, homine, glire &c. conformationem, ex propriâ partim, partim aliorum, autopsia accuratè satis describit, & figuris æneis exprimit. Atqve has conglomeratis accenset, liqvorem stillantes, qvi in tenuibus consummandæ chylificationi præsit, crassa verò contra fæcum duritiem & acrium humorum activitatem muniat, simul tamen glutinositate sua particulas scybalorū coagmenter, & ad debitam consistentiam conglomeret: qvibus demum pathemata earundē glandularum diversa, hincq; corpori animali obvenientia symptomata, subnectit. Illam E. dissertationem ut *primum* parergon nunc supponit, *secundū* constituens Exercitationē alteram de iisdem glandulis intestinali-

libus, in qva, qvæ in priore illa de conformatione atq; usu harum disseruerat, ulterius explicat. Sc. distingvit primò Glandulas intestinorum in externas, nempe epar, pancreas, glandulas mesenterii, intestinorum superficiei exteriori adhærescentes, & sub marsupiorum exiguorum specie utrinqve sub ani sphinctere latitantes: & internas, qvarum diversas pariter numerat species, sc. universam intestinorum internam tunicam glanduloſam, aliasqve glandulas majores & conspectiores, vel sparsim in cunctis, vel areolatim in tenuibus intestinis, disseminatas; Posterioris generis utramqve speciem tam per autopsiam *Casp. Bartholini, Wepferi, Screta* & *Harderi*, qvàm per reiteratas in variis animalibus, qvadrupedibus, avibus, piscibus ac tandem in homine, sectiones proprias confirmans. Imò tandem eò adducitur, ut ventriculum ipsum cum Intestinis glandulas pronunciet, ideo qvod secretionibus, qvorum nullam extra glandulas fieri supposuerat, vacent, intestinorum structura, potissimùm in embryone tenello, testibus atqve epididymidibus perqvam similis existat, glandulæ nihil aliud, qvàm meatus variè contorti & configurati videantur, ac pori intestinorum, per qvos chylus in vasa lactea trajicitur, à diversis Scriptoribus pro glandulis reputentur. Et qvoniam ratione usus glandularum intestinalium in prima dissertatione docuerat, has chylum minimè absorbere, contradicentem autem postmodum observârat *Johannem de Muralto* in Vade mecum Anatomico seu clave Medicinæ, assertum suum contra hunc prolixe vindicat, ac tandem certamen epistolare, subjectum hoc concernens, sibi cum Muralto qvod intercesserat, subdit.

Parergon *tertium* Methodum historiarum Medico-Anatomicarum exhibet, qvam separatim superioribus jamdum annis ediderat, cujus ope in defunctis morbi sedes & causæ indagari & exponi debeant, hujusqve præcepta Ascitis, vitio cordis geniti, historiâ anatomico-medicâ, scholiis illustrata, comprobat.

Qvartum epistola constituit, conscripta ad Cl. Sponium, cum hujus responsione, de amitina Peyeri, ab infantia prima oculis captâ, qvæ qvamvis ideò literas nunqvam conspicere potuerit, tantam tamen mentis perspicaciam susceperat, ut pietatis præcepta & cum Germana lingvam Gallicam, Latinam atq; Italicam addidicerit, imò præter Musicam vocalem & instrumentalē, Philosophicas disciplinas sub manuductione partim parentum, partim aliorum Magistrorum, his addiderit,

ut ipsa postmodum eas fratres suos doceret, tandemqve animum ad scribendum appulerit, qvò cum absentibus qvoqve per literas confabularetur.

Qvintum Parergon Historiam anatomicâ ab H. Glasero conscriptam sistit, mulieris Ascite defunctæ, cui lien extiterat minimus, ductus autem pancreaticus maximus. Sc. Lien fabam majusculam haud excedebat, foramen verò in intestini jejuni principio, qvod ductui biliario & pancreatico commune, tantæ reperiebatur amplitudinis, ut digiti auricularis apicem admitteret.

In *Sexto* Historiam Anatomico-Medicam refert Mulieris hydropicæ, cujus abdomen plenum tumoribus, & uterus tuberosus repertus fuerit, cum iconibus uterum hunc ejusqve tubera explicantibus.

Qvibus tandem, *Septimi* loco, Miraculum anatomicum in cordibus resuscitatis addit, qvatenus fibris cordis, tam humani, qvàm aliorum brutorum, egelidis motus aliqvis denuo inspirari possit, aërem per ductum thoracicum inflando, corqve manu aut spongia calida fovendo, qvi etiam fotus in corde salmonis fœmellæ, è corpore evulso, pro pulsu huic restituendo aliqvando sufficerit.

ZODIACUS MEDICO-GALLICUS, s. Miscellaneorum Medico-Physicorum Gallicorum, Annus II. & III.

Authore NICOLAO DE BLEGNY, R. G. C. O.

Genevæ in 4. 1682.

TAm mirabilis in suis Operibus ubiqve observatur alma Mater Natura, ut tantùm non qvotidie nova Phænomena curiosis sui scrutatoribus repræsentet, idqve tam apto artificio, ut cuilibet nec omnia, nec eadem exhibeat, sed singulis peculiaria qvædam, definitum qvasi cuivis pensum distribuendo, subministret. Horum circumspecta observatio, collectioqve exacta, ut summam rei tam Naturali qvàm Medicæ affert utilitatem, siqvidem tot qvasi literæ illa æstimanda sunt, ex qvibus tandem Alphabetum pro naturæ interpretatione componendum est, ita ne oblivioni tradantur, tot Societates, Academiæ, Collegia &c. conspirârunt hactenus, & publicæ perlustrationi exposuerunt omni-

omnibus, singulis qvod experientia, rerum Magistra, & hujus pedissequa Ratio suppeditavit. Atqve huc referenda qvoqve veniunt Miscellanea illa Medico-Physica, qvorum singulis Mensibus pars qvædam Parisiis Gallicè, sub titulo, *Nouvelles decouvertes, sur toutes les parties de la Medicine*, Recens in Re Medica explorata, eduntur à *Nicolao de Blegny*, Chirurgo celebri, qvæ postmodum à *Theophilo Bonetο* Latinitate donata, Genevæ nomine *Zodiaci Gallici* divulgantur. Prodiit jam anno 1680. primus hujus Zodiaci annus, respondens anno 1679, cujus observationibus variis in fine accesserunt tractatus bini, de herniis prior, posterior de Lue Venereâ, ab illarum Editore Gallo conscripti. Secutæ jam sunt binæ aliæ Zodiaci hujus revolutiones, secunda pro anno 1680, & tertia pro anno 1681, qvæ Miscellanea rem vel Naturalem vel Medicam concernentia, partim observationes multiplices, partim interspersas varii argumenti Dissertationes complectuntur.

Qvod itaqve anni secundi attinet Observationes, p. 44. habetur remedium probatum contra hydropem uterinum p. 56. Monstrum Cervi-Taurus p. 74. Sperma in sene neogamo petrefactum. p. 75. nasus omnino præcisus, perfectè denuo loco resectionis unitus, ne cicatrice qvidem manifestâ relictâ. p. 89. oleum Talci singulare, & omnes proprietates desiderati adeò olei Talci obtinens, elegans Cosmeticum, post 15. annorum laborem, à nonnemine concinnatum, qvod reperitur apud *Dom. Lemery* Pharmacop. Reg. edito Cursu Chymico satis notum. p. 123. Intestinum tenue ex vulnere acinacis in hypogastrio dextro, transversim, haud procul à loco, ubi desinit Ileon, dissectum, citra tamen mortis periculum, qvia mirâ Naturæ industriâ intestinum vulneris externi circumferentiæ agglutinatum fuit, ita ut optimè cæteroqvin valens læsus, tantùm per intestinum in loco læsionis apertum, excrementa egerere necesse habeat. Casus hic singularis paria in canibus tentandi occasionem suggessit, pro vulnerum talium, alioqvin periculosorum, in homine curatione feliciori, & similiter cani p. 143. post apertum abdomen, intestinum Ileum eodem in loco dissectum, circumferentiæ vulneris ope futuræ connexum fuit, & ita citra alium apparatum sanatum, cane per intestinum ita apertum excrementa itidem excludente. p. 122. Lapides in ipsâ cordis substantiâ reperti. p. 127. cœcitas fugax in pueris, ex calculorum in urethrâ genitorum extractione. p. 132. parva lacerta per venam sectâ egressa. p. 148. gravissimus & periculo-

loſus affectus cum crebertimis ſangvinis vomitibus, ab hirudine in potu deglutitâ, per theriacam mediante animalis cum vomitu rejectione curatus. p. 188. putrefactio artificialis corporum ſiccorum & poroſorum, intra 4. l. 6. dies, mediante certâ paſtâ. p. 210. puer 6. menſium inſigniter barbatus, & toto corpore, exceptis artubus, habitus virilis, ad inſtar viri 30. annorum.

Inſerti his obſervationibus diſcurſus ſunt varii, qvos inter p. 6. de febribus & febrifugis agitur. p. 57. & 158. ventilatur generatio animalium ex ovo, ita tamen, ut affirmativa videatur potior. p. 161. inſeritur integer tractatus *D. Monginot*, Med. Pariſ. de febrium curâ per uſum Qvinqvinæ, anno 1680, ceu ſcriptum anonymum primùm gallicè editus, cujus ſumma capita Calendis Martii pag. Actorum 76. exhibuimus. p. 191. de uſu & noxâ freqventioris ſangvinis miſſionis, cujus occaſione ſimul & in reſpirationis uſum, & ſangvinis ſulphurei ab aëre nitroſo qvaſi incenſionem fit inqviſitio. p. 217. prolixè de alvi fluxibus in ſpecie tractatur: ſicuti p. 260. potus glacie refrigeratus, à nocumentis ipſi aliàs imputatis vindicatur.

In Anno tertio obſervanda veniunt p. 4. Cutis anatome, tam qvoad papillas protuberantes, qvàm qvoad glandulas poſt cutis cribrum ſitas. p. 16. nova aneuriſmatis curandi ratio proponitur, qvâ occaſione p. 43. & 62. plura obſervatu digna circa varios aneuriſmata curandi modos afferuntur. p. 30. exhibetur ovum, Cometæ figuram repræſentans. p. 54. puella ſine cerebro nata, loco cujus aqva liqvida membranas implevit, ubi ſimul de uſibus cerebri & ſpinalis medullæ diſqviſitio inſtituitur. p. 70. & 79. confirmatur modus mollificandi & in aptum edulium convertendi oſſa, methodo ab Anglis nuperrimè inventâ, & à nobis Calendis Aprilis pag. Act. 106. ſeqq. deſcriptâ. p. 95. refertur planta, famem & ſitim ſedans, in Scotia noviter reperta. p. 107. Figura humana in ovo exactè repræſentata, &c.

Diſſertationes inter, qvæ modo dictis interjectæ ſunt, eminent iſtæ *Dom. Comerii*, Ebrodun. Matheſ. Prof. Pariſ. de colorum naturâ p. 85. 113. 127. 135. variis experimentis demonſtrata, & ex principiis Optices, Dioptricesqve deducta, in qvibus præter hoc, qvod colorem modificatum eſſe lumen oſtendat, debilitatis in viſu ſenum, conſpicillorumqve iisdem uſitatorum varietatis rationem, non ſecus ac Myopum, & his oppoſitorum Presbytum in viſu diverſitatis fundamenta, curioſè ex

ma-

Digitized by Google

majori minorive Crystallini convexitate explicat, & per cameræ obscuræ phænomena eleganter declarat. Idem Autor pariter p. 39. solicitus est, de Cometarum influxu, (de qvorum Naturâ jam anno 1665. sctiptum ediderat, ipsosqve eorpora, de Naturâ Planetarum, orbi terrarum coæva demonstraverat) qvomodo ex propriâ natura novorum morborum autores esse qveant: qvò etiam pertinet discursus anonymi, in calce Volum. hujus p. 149. additus, de præsagiis cometarum, statuentis, illos fausta potius qvam siniſtra prædicere; imò futuri illos neqvaqvam esse indicia, cum illorum exortum fausti non secus ac infausti eventus aliqvando consequantur.

MICHAELIS ANTONII BAUDRAND Parisini Geographia ordine literarum dispositæ.

Tomi duo,

Parisiis apud Stephanum Michalet,

M DC LXXXII. in fol.

DUodecimus jam decurrit annus, ex qvo Autor Clarissimus Lexicon Geographicum Philippi Ferrarii Alexandrini, Ordinis servorum B. M. V. olim Præpositi Generalis, in ordinem Alphabeticum digestum, & ceu loqvitur ipse, altero tanto auctius in lucem publicam emisit. Librum hunc utilissimum qvàm avidè exceperit, qvàm benignè foverit literatus orbis, vel ex triplici, qvâ apud exteras gentes tantillo temporis spatio donatus fuit, editione apparet. Autor tamen ipse, dulcedine nimirum atqve amplitudine studii Geographici perspectâ, eô non acqvievit, sed per integrum qvinqvennium in augendo magis magisqve illo atqve perficiendo desudavit, donec in sua hac Geographia ad umbilicum perducta, id non absqve re videtur sibi assecutus esse. Qvantam sanè potuit maximam adhibuit diligentiam, tùm ut Geographiam veterem & novam perpetuo parallelismo inter se conferret, tùm ut pleraqve ex media ætate desumpta, & scitu digna, qvorum nulla hactenus mentio facta fuerat, adjiceret, tùm etiam ut singularum regionum accuratas & commodas divisiones afferret, & qvibus urbes & provinciæ à vicinis populis signentur vocibus; qvæ denique recens detectæ sint regiones; qvid de his memoria dignum nupera eaqve ab

uno

uno aut altero seculo confecta itineraria referant, non omitteret, expunctis erroribus innumeris, qvi in libros & chartas irrepserant, circumscriptis qvoqve descriptionibus, & omissis Autorum, cùm non opus est, citationibus, qvæ nihil præter tædium & molestiam afferant. Qva ratione factum est, ut in Novo hoc Opere nulla ferè pars Lexici Geographici An. 70. editi vel minima remanserit, qvam non fecerit meliorem; ceu ipse fœtum hunc suum verè describit & commendat, partim in dedicatione, partim in præfatione ad Lectorem. Hæc verò augmenta textui ipsi sunt inserta; præterea indiculum etiam Episcopatuum & Archi-Episcopatuum, seipso iterum indice in præfat. ad Lect. juxta præsentem Ecclesiæ statum attexuit; Academias item totius orbis, Civitatum Imperialium & liberarum Germaniæ, qvæ hoc jure potiuntur, aut aliqvando potitæ sunt, Catalogum: Urbes qvoqve aut regiones, qvæ aliqvando venditæ sunt aut oppignoratæ, simul & regiones, urbes & loca, qvæ nusqvam fuerunt, licet in chartis designentur. Tandem adjecit etiam indicem Geographorum tùm veterum tùm recentiorum; ac demum corollarii loco partem Geographicæ alteram, in formam tabulæ amplissimæ, prout ipse loqvitur, aut Indicis potiùs concinnatam, in qva nova nomina, in gratiam Lectoris in Antiqvitate minùs versati, veteribus præponuntur. Qvæ verò adjici adhuc possunt, Autor, postqvam id fieri posse, candidè in fine præfat. fassus est, seipsum forsitan qvandoqve additurum esse, dubiè ibidem promittit.

Fragmentum STEPHANI, Byzantini Grammatici, de DODONE, cum triplici nuperâ Latinâ Versione, & Academicis Exercitationibus

JACOBI GRONOVII

Lugduni Batavor. 1681. in 4.

QVo Clarissimus Exercitationum Autor ostenderet, qvanti res ingenii ac judicii, qvantæqve eruditionis sit, correcta satis atqve expolita publico dare conspectui monumenta STEPHANI, ex illis hoc potissimùm, de Oraculo Dodonæo qvod agit, fragmentum dilucidius proponendum atqve elimandum sibi sumsit.

Tametsi verò interpretationem triplicem, *Samuelis* puta *Tennulii*, *Abrahami Berkelii*, *Thomæque de Pinedo Lusitani*, qvorum studia hactenus

ctenus fragmentum idem non parum sollicitârat, textui Græco adjunxerit, inter versiones singulas accuratâ collatione institutâ; in Exercitationibus tamen suis hunc interpretandi laborem frustra suscipi contendit, & Josephi Scaligeri sententiâ, & Salmasii exemplo, consilium vertendi hujus Lexici, qvod ante formaverat, abjicientis, & Casauboni autoritate fultus. Totam siqvidem literaturam apud Græcos, eoqve & Grammaticam, nihil qvondam fuisse censet, nisi explicationem Iliados & Odysseæ. Grammaticum igitur hujusce generis cùm egerit Stephanus, videre sese, qvomodo è dignitate interpretatio aliqva eidem possit addi, in tantum negat, ut inani interpretatione obscurari potiùs, qvàm illustrari Stephanum arbitretur.

De regione, ubi sita Dodone fuerit, sic sentit, ut non in Perrhæbia, nec in Thesprotia; qvod *Ludovico Nonnio* forte *ad Græciam Goltzii* placuerat; sed in Molottide, Epiri provinciâ, universæ Hellados origine & Metropoli, positam fuisse statuat. Semper enim urbem hanc in Molossorum fuisse potestate, & oraculi Dodonæi possessionem Epirotis fuisse propriam, contendit: neqve componi inter se sententias de situ dissidentes posse; qvod aliàs facere instituerat *Jacobus Palmerius à Grentemesnil in Antiqvâ Græciâ*. Assertum hoc inter alia ex Epirotarum nummis confirmat, adversus modò laudatum *Ludovicum Nonnium in Commentario ad Græcos Goltzii nummos, & Petrum Segvinum in Numismatibus selectis*. In iis enim (typos eorum frons libelli exhibet) nunc Jovis Dodonæi faciem haberi, nunc Jovis & alterius fœminæ, nunc solius fœminæ: in alterâ autem nummorum facie nunc aqvilam Jovis alitem conspici, nunc fulmen ejus σκηπτὸν, nunc bovem: & his omnibus circumvolvi coronam ex fronde qverna: Muliebri verò facie, qvæ in illis nunc appareat sola, nunc comitata Jovem, non Junonem, sed Dionen, seu Latinorum Venerem designari ex Strabone docet, Demosthene, atqve Servio. Τὸ Φηγὸν deinde sive subvatum occasione, qvinam primis temporibus oraculorum interpretes fuerint, virine an fœminæ, contra Strabonem & Origenem disputat, & qvæ plura sequuntur istius generis.

Inseritur his qvoqve Exercitationibus *D. Stephani le Moyne* de hoc eodem oraculo sententia, in Epistola peculiari ad Autorem perscripta: qvi inter alia, arbores istas vocales, & oracula reddita à columbis arbori insidentibus, originem traxisse conjicit ex variis Sacræ Scripturæ histo-

riis, malè habitis & interpolatis. *Eduardi* denique *Bernhardi*, Mathematum apud Oxonienses Professoris *Annotationibus* ad aliqvot hujus fragmenti loca, aut intacta, aut ab aliis Criticis malè tacta, libellum hunc concludit: ut vel hinc intelligatur satis, qvàm fœcunda opinionum & conjecturarum mater Scriptorum ista veterū nutricula existat.

DES REPRESENTATIONS EN MUSIqve anciennes & modernes.

à Paris 1681, 12.

De

Dramatibus musicis Veterum & hodiernis.

DRamatum, qvæ cantu, adhibitis instrumentis musicis decentiqve corporis motu peraguntur, genera, naturam & originem, ex ultimâ antiqvitate & inde usqve ab Hebræis deduxit, & omnia, qvæ hodie in iisdem recepta sunt, jam olim adhibita fuisse, exposuit in libello hoc *R. P. Menestrierius, è Soc. Jesu:* qvi majus Opus, cujus isthæc particula qvædam sit, universam imaginum sive iconicam Philosophiam verborum puta, actionum, & rerum exhibiturum, se moliri in Præfatione indicat. E sacrâ autem & profanâ historiâ veteri dramatum hujusmodi complura affert exempla, unde constet, antiqvissimis temporibus receptum fuisse eorum usum, nec seculi demum hodierni ea esse inventum. Eorum enim rudimenta in Davidis Psalmis & Jobi libro se reperire affirmat: siqvidem in istis modò David ad Deum, modò Deus ad Davidem, modò hic ad gentem suam sermonem convertat, & preces, imperium, minas, planctus, gratias, laudes, exhortationes misceat, omnesqve animi motus, ad qvos purgandos dramata comparata sunt, exprimat; in hoc verò, Dei cum dæmone, Jobi cum Deo, conjuge & familiaribus, horumqve inter se mutua colloqvia dramatis speciem præ se ferant, cujus autorem nonnulli agnoscant Moysen, qvi ad consolandos Israelitas in calamitatibus Ægyptiacis istud composuerit. Illustre autem dramatis musici exemplum præbere Salomonis Canticum Canticorum, cujus partes examinat, & ad musicorum ludorum scenicorum leges planè comparatas eas dicit: unde à nonnullis istud Epithalamii speciem habens, dicente Origene & Hieronymo, in modum dramatis compositum à Salomone existimari, qvod primùm edirum fuerit, cùm is nuptias celebraret cum Pharaonis filiâ. Ab Hebræis ac-

is accepta dramata adeò feliciter excoluisse Græcos, qvorum lingva ad musicam æqvè ac poësin qvavis aliâ longè aptior sit, ut admiranda planè effectus ediderint: qvapropter omnia poëmata, Lyrica non saltem, verùm etiam Epica in Græciâ à Poëtis, qvi ea conscripserant, decantata, exemplis Hesiodi & Homeri probat. A Græcis ad Latinos sive Romanos, qvi in omnibus Græcos æmulati sunt, derivatum hoc studium, minùs tamen excultum dicit, qvòd horum lingva musicæ parum apta sit. Tria autem hujus genera obtinuisse docet: unum naturale seu *diatonicum*, qvo carmina epica recitabantur; alterum figuratum sive *chromaticum*, qvo Lyrica accedente instrumentorum sono cantabantur; tertium *enharmonicum*, qvo affectûs & animi motûs concitabantur, usitatum cumprimis in theatris, & dramatibus inserviens. Confert cum tribus his musices generibus artis pictoriæ diversas species, & à triplici vocis motu desumta ea tradit. Is enim cùm vel continuus, vel diastematicus sive intervallis discretus, vel medius sit: isto *loqvi*, illo *canere*, hoc verò *legere* nos asserit. Lectionem sanè medium inter loqvendi & canendi rationem obtinere locum è Qvintiliano ostendit, qvi Lib. I. Inst. Orat. c. 8. lectionem ita formandam esse præcipit, ut neqve prosæ similis sit, neqve tamen in canticum dissolvatur. Dionysio item Halicarnassensi, qvi legentium vocem à communi sermone distingvit. Epica igitur poëmata neqvaqvam ad modos cantici hymnive decantasse Veteres, vocem tamen inter pronunciandum inflexisse, & modò intensiore modò submissiore ea recitasse indicat, eâ ferme ratione, qvâ in Ecclesiâ hodienum Evangelia, Epistolæ, Passionis item historia à diversis personis diverso & vario vocis habitu flexuve, in Officio Missæ, singulis item Dominicis & Festis diebus canuntur: unde factum, ut hi ipsi cantûs *Lectiones* appellarentur, v. g. Lectio sancti Evangelii, Lectio Epistolæ B. Pauli &c. Choros etiam in Ecclesiâ receptos esse, alternisq; cantibus certatum: cujus rei originem à temporibus Ambrosii & Augustini repetit, & ex Sidonio Apollinare antiqvum Antiphonarum Psalmorumqve alternis choris cantatorum ostendit usum. Qvem à dramaticâ ratione non abludentem apud Judæos olim receptum fuisse, è puerorum illâ apud Matth. XI, 17. Luc. VII. 32. exprobratione probat, qvi in funeribus cantu næniarum ad planctûs, festis diebus tibiarum sono ad saltum socios suos invitarunt. Ad dramata tamen musica non solum cantum, sed & actionem reqviri

& decentem corporis motum geſtûsqve docet. Cumqve olim Comœdia & Tragœdia ſolo cantu in honorem Bacchi inſtituto peracta ſit, cujus priſcæ Comœdiæ imaginem adhuc ludus qvidam Divionenſis referat, poſtea accedente actione conſummata fuiſſe Dramata. Cujus actionis originem à ludis Pythiis accerſendam, qvo draconis Pythii ab Apolline interfecti ſpectaculum exhibebatur, ſuperioris ſeculi anno octogeſimo nono in honorem Ferdinandi Medicis III. Hetruriæ Ducis matrimonio ſibi jungentis Chriſtianam Lotharingam à Jo. de Bardi Comite Vernio in theatrum iterum productum, è Julio Polluce aſſerit; & ad iſtius ludi modum plures in Græciâ fabulas, Niobis puta, Oreſtis, Oedipi, Canacis, Herculis furioſi, Hectoris moribundi, & ſimiles inſtructas ait: in qvibus modò unus cecinerit, qvod Græci *monodiam*, Latini cantum appellant; modo duo vel tres ſibi invicem reſponderint, qvod *eclogam* vocarunt; modò plures, ut in *choro*, ſimul cantarint. Huic actioni & cantui intermixta fuiſſe varia inſtrumenta docet, cum primis tibias, qvarum freqvens in argumentis Comœdiarum Terentii mentio, qvòd Claudius Flaccus Claudii F. modos fecerit tibiis modò paribus, dextris & ſiniſtris, modò imparibus; qvæ qvâ ratione ab eodem ſimul inſtari potuerint, oſtendit, de reliqvis etiam adhibitis muſicis inſtrumentis diſſerit, & qvàm admirabilem vim vocis & inſtrumentorum ſonus habeat in animos hominum, qvamqve ſtudioſi Græci fuerint in eo efformando, & ſtructurâ vocalium Diphtongorumqve in verbis attemperandâ affectibus, & ad eosdem accommodandis carminum generibus docet. Qvo loco de tympanorum in præliis ad animos militum excitandos adhibitorum uſu, diverſo item apud diverſas gentes eorum pulſu diſſerit: adverſus Iſaacum Voſſium tamen, qvi in libello *de cantu & viribus rhythmi p. 132.* cæteris inſtrumentis vim concitandorum ſedandorumqve animi motuum adimere, ſolis tympanis relinqvere videtur, contendit, iis etiam inſtrumentis qvæ inflantur, aliis item, qvæ tanguntur tenduntur ve, haud minorem efficaciam tribuendam eſſe, ut tibiis, tubis, ſiſtris, teſtudinibus &c. Qvâ in arte ſcienter inſtrumentis canendi Græcos olim reliqvas nationes præſtitiſſe, numerosqve & rhythmum, tàm vocis qvàm inſtrumentorum, rectiſſimè calluiſſe, multitudinem terminorum, qvibus varios ſonorum, & tonorum, concentuum, aliarumqve vocis & ſoni affectionum modos exprimunt, indicare. Lingvam eorum propterea præ cæteris idoneam fuiſſe ad cantûs & dra-

dramata: nec Gallorum tamen absonam esse, aut ab iis abhorrere rationem versuum homoeoteleuton, quod putavit in libello *de cantu & viribus rhythmi p. 33.* Isaacus Vossius, quem confutat, & versuum consonas terminationes haud indecoram reddere plerarumque gentium poesin ostendit. Gallorum etiam lingvam, quæ poèsi & musicæ aptissima est, Dramatibus musicis prorsus convenire: quæ à Lullio (MonsieurLully) ad summam gloriam evecta sint hoc seculo, cùm eorum ortus in Galliâ rudis admodum fuerit & Peregrinatoribus debeatur. Hos enim è Terrâ sanctâ, Hierosolymis, Compostello, aliisque sanctis locis adventantes, in itinere sacros de morte Filii Dei, Sanctorum vitâ, rebus gestis, miraculis, & martyrio, extremo item judicio hymnos composuisse, quos in patriam reversi coram plebe, ut ad pietatem eandem convertant, cecinerint: mox in Italiâ & Galliâ theatra extruxisse, & cantûs actionibus vivis ac gestibus adjuvisse, piosque hos theatrales, simplices satis, ludos in honorem Principum & Regum quandoque institutos esse. Has Musicæ dramaticæ reliqvias, à piis in Ecclesiâ hominibus conservatas, ante ducentos qvasi annos Cardinali Riario, Sixti IV. Pontificis Nepoti, primum ad eadem in Italiâ restaurandæ theatrum ut extrueret, occasionem suppeditasse juventutis exercendæ gratiâ, ex epistolâ nuncupatoriâ Sulpitii, Vitruvio præmissâ, probat. Haud ita multò pòst profana argumenta in scenam prolata è nuptiarum Galeatii Mediolanensium Ducis & Isabellæ Arragoniæ, in qvibus mimorum, cantorum & histrionum cantibus ludisque veteres Poëtarum gentilium fabulæ exhibitæ fuerint, à Tristano Calcho factâ descriptione, ostendit, alia item spectacula theatralia musicaque ab isto tempore in Italiâ edita, enarrat. In Galliâ primos ejusmodi ludos in Lutetiæ suburbiis Jo. Ant. Baysium, Lazari Baysii filium, instituisse, inque suâ domo ad hos usus Academiam condidisse, refert: varia inde horum ludorum in Italiâ, Galliâ & Hispaniâ editorum exempla recensens; sed cùm Italicâ lingvâ solùm etiam in Galliâ dramata hæc composita fuerint, primum Perrinum Gallicâ lingvâ, exprimendis affectibus æqvè idoneâ, ea composuisse, & cum Marchione Sourdiaco ac Camberto theatrum extruxisse, in qvo intra septem octove annos musica spectacula scenica exhibuerunt, qvæ machinarum, vestium, & reliqvi apparatûs magnificentiâ, versuum rotunditate, musicesque deliciis, atque ornamentis aliis, Italorum sic dictis *Operis* nil qvicqvam concessserint.

serint. Utqve studium hoc tantò rectius excoleretur, à Rege Christianissimo Ludovico XIV. Perrino & Lullio potestatem concessam esse, datis publicis privilegiorum d. 28. Jun. Anno 1669. signatis tabulis, erigendi Parisiis Regiam Academiam Musicam, in qvâ omnia, qvæ ad dramata & theatrales ac musicas artes spectant, exactius curiosiusqve investigentur. Hæc ita postqvam exposuit Auctor, de spectaculis ludicris in conviviis illustribus, qvæ eduntur, splendidis item operibus qvæ sub Qvadragesimale tempus fiunt, nec non in Germaniæ aulis recepto isto ludi inter illustres genere, qvo omnis conditionis ac status hominum personas sibi sumunt magnates, Wirtschafft vulgò dicti, disserit: spectaculorumqve in Sabaudiâ aliisqve locis exhibitorum historiâ opusculum suum pertexit.

SOLUTIO THEOREMATUM

Ab illustri Viro in Actis hujus Anni Mense Januario, pag. 28. propositorum, data ab Adamo Adamandro Kochanski S. J. qvondam Pragensi Mathematico.

Tab. XII. DUPLICATIONEM Trigoni Hogoni, citra Proportiones demonstrandam P. Sigismundus Hartman è Soc. JESU, publico Programmate proposuerat, istudqve Schediasma mihi pro veteri necessitudine transmiserat è Bohemia in Poloniam. Reposui humanissimo Authori solutiones fere vicenas, ab eo sic probatas, ut unà cum aliis, alsunde ad se missis, in lucem daturus fuisset, si Parcæ Viro tanto pepercissent.

Cùm verò his primùm diebus in manus meas venerint Acta Eruditorum Lipsiensia, & in his Solutio problematis illius Hartmanniani, à qvodam illustri viro data, & ad P. Colpilium, defuncti in Mathematici munere successorem, qvodammodo directa, qvasi is editioni posthumæ operum Hartmanni, maximeqve *Protei Geometrici*, ab eo nuper promissi incumberet; cùm tamen ab obitu Authoris elaboratum nihil, sed prima solùm Operis lineamenta reperta fuisse mihi ab Amicis nunciatum fuerit; Eamobrem non ægrè laturum spero P. Colpilium, si dum illum alio in opere fructuosè versari intelligo, ego hîc ejus partes occupare ausus fuero: non enim id temere, aut præsidenter egisse videbor, sed veluti jure

qvo-

TAB. XII. ad A. 1682. pag. 230.

fig. 1.

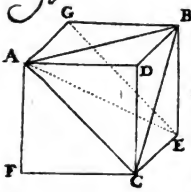

fig. 2.

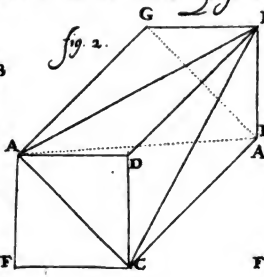

fig. 3.

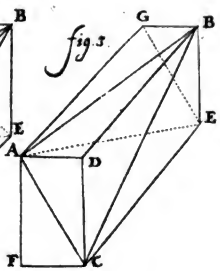

fig. 4.

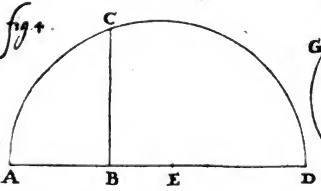

fig. 5.

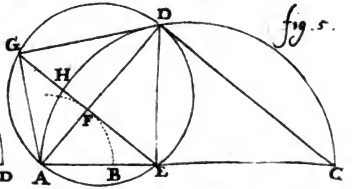

fig. 6.

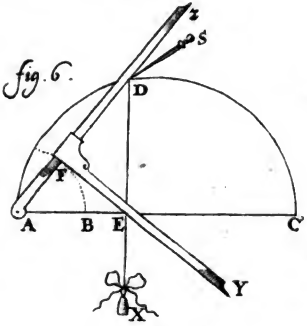

fig. 7.

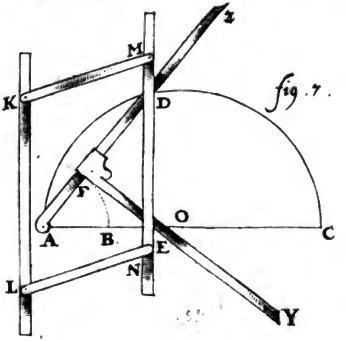

Digitized by Google

Digitized by Google

qvodam antiqvitatis; qvòd videlicet ante illum in eodem Matheseos Pragensis pulvere qvondam Professor fuerim versatus; adeoqve prior tempore, licet non eruditione.

Dilatis autem in aliud tempus meis illis Duplicationum Particularium, & Universalium Solutionibus, una cum Pythagoricæ nova, ac multiplici Demonstratione, cæterisqve meis considerationibus Geometricis, usqve dum ultroneam Typographi, vel Bibliopolæ cujuspiam humanitatem invenerint; sufficerit hoc loco strictim ea persequi, qvæ pertinent ad geminum illud Theorema Geometricum, qvod Anonymus ille Problematis Hartmanniani δείκτης locò sup. memoratò proposuit.

ARTICULUS I.

Circa primum illorum Theorematum considerandæ veniunt sequentia. Inprimis dissentire me in eo ab *Illustri Viro*, qvòd is existimet Theorema Pythagoreum continuari in Sphæra, Pyramidem Rectangulam circumscribente; cùm nec Pythagoras suum illud Orthogonium, tanqvam circulo inscriptum consideraverit, nec, si universaliter agamus de potentiis cujusvis Trianguli, hæc consideratio propriè ad Circulum pertinere videatur, sed potiùs ad Parallelogrammum universim; qvando videlicet illud Diametro suâ sectum concipitur in duo Triangula æqvalia, eaqve Orthogonia, Amblygonia, vel Oxygonia, pro diversitate parallelogrammi; Harum enim Diametrorum Potentiæ cum suis lateribus comparantur 47. *Primi*, nec non 12. & 13. *Secundi Elem.* Universalius autem hoc ipsum consideratur 31. *Sexti*, saltem qvoad orthogonium Triangulum; nam qvoad reliqva, videri possunt ea, qvæ demonstrat Clavius è Pappo, *in Scholio ad 47. Primi, ad finem.*

Qvamobrem non ineleganter fluente Analogiâ, nobis dicendum videtur, Pyramides Triangulares Orthogonias, Amblygonias, & Oxygonias, cum suis laterum, ac diametrorum Potentiis, immediatè qvidem reduci oportere ad Prismata sua, bases triangulares habentia, qvorum Pyramides illæ sunt partes tertiæ *per Prop. 7. Duodecimi Elem.* Hæc ipsa verò Prismata, tanqvam partes revocantur ad totum Parallelepipedum, cujus sunt medietates. Istas porrò relationes partium ad sua Tota intelligi volumus de ordine *Doctrinæ* potiùs, qvàm *Naturæ*:

con-

constat enim, Triangulum esse prius, ac simplicius Parallelogramme, non minùs ac Pyramidem Tetrahedram Prismate, vel Parallelepipedo: Hinc δογματικῶς rem spectando, & ipsæ Linearum Potentiæ, non Triangulis æqvilateris, sed Qvadratis, omnium consensu taxantur, licet illa sint istis priora, magisqve simplicia.

Qvamvis autem Pyramidum Polyhedrarum aliæ inscribi possint Sphæris, aliæ verò Sphæroidibus, ac tum Potentiæ laterũ conferri cum Diametro corporis circumscribentis: eædem tamen Pyramides adhuc secari poterunt in Tetrahedras, atqve ita Prismatibus suis, ac tum Parallelepipedis veluti postliminio qvodam restitui. Si qvis nihilominus omnia Trilatera à Qvadrilateris, omnia Tetrahedra à Pentahedris, & Hexahedris emancipare contenderit, cum eo neqvaqvam cruento Marte dimicabimus.

PROPOSITIO I. Theorema.

In omni Pyramide rectangula, tria Qvadrata laterum, Angulum rectum in vertice comprehendentium, æqvalia sunt Qvadrato Diametri totius Parallelepipedi æqvè alti, Pyramidem illam complectentis.

Sit Pyramis A B C. rectangula ad verticem D. sive jam sit *Æqvilatera*, prout in Cubo *Figurâ* I. sive *Isosceles*, ut est in *Fig.* II. Parallelepipedi, supra basin qvadratam A D C F. assurgentis; sive demum *Scalena*, qvalem exhibet in *Fig.* III. solidum rectangulum, supra basin A D C F. alterâ parte longiorem, erectum.

Dico, tria Qvadrata DA. DB. DC. æqvari Qvadrato Diametri AE, per oppositos solidi angulos incedentis. Nam primùm in Triangulo ADB. angulus D. rectus est, ex hypoth. Igitur Qv. lateris A B. æqvatur *(47. 1. Elem.)* Qvadratis AD. DB. duorum laterum datæ Pyramidis. Deinde Triangulum pariter A B E. rectangulum est ad B. (id ostendi potest *per 4. Undecimi*) Qvocirca Qvadratum A E. æqvabitur Qvadrato A B. hoc est duobus D A. DB, & insuper Qvadrato BE, hoc est ipsi æqvali DC. qvod est tertium latus datæ Pyramidis ABCD. Tria igitur omnis Pyramidis rectangulæ latera, potentiâ æqvantur Diametro Parallelepipedi Pyramidem continentis, q. e. d.

Corollarium I.

Colligitur hinc, in omni Prismate rectangulo A C D B G A, cui basis est

sis est Orthogonium Triangulum ADC. ejus Parallelogrammi rectanguli AGEC, qvod angulos D. & B. rectos subtendit, Diametrum AE. potentiâ æqvari iisdem tribus lateribus Pyramidis rectangulæ ABCD: eò qvòd ipsa DE sit eadem omnino cum Diametro totius Solidi GC.

Corollarium II.

Hinc qvoqve manifestum est, Diametrum Sphæræ, qvæ Pyramidi rectangulæ ABCD circumscripta est, æqvari potentiâ tribus lateribus ejusdem Pyramidis, rectos angulos constituentibus in vertice D. Nam cùm omni solido rectangulo Sphæra circumscribi possit, non minùs ac Circulus ejus basi rectangulæ, erit Diameter solidi eadem omnino qvæ circumscriptæ Sphæræ, per ea, qvæ Pappus demonstrat *Lemmate 4. apud Clavium ad calcem Lib. 16 Elem.*

Si cui placuerit in simili materiâ ingenium exercere circa Pyramides Triangulares, tam Acutangulas, qvam Obtusangulas, itemqve mixtis in vertice angulis contentas, in illis Potentias laterum cum Diametro totius Solidi obliqvanguli comparando; id verò non difficulter poterit expedire ope duarum Propositionum, videlicet penultimæ, & antepenultimæ *Lib. Secundi Elem.*

ARTICULUS II.

Circa alterum Theorema percontatur *Illustris Vir* AN sicut in Circulo unica Media Proportionalis, ita etiam insistendo Analogiæ, in Sphærâ duæ Mediæ inveniri possint? Ad hanc qvæstionem Respondeo I. Nec Antecedens Analogiæ hujus tam ratum esse, ut absolutè loqvendo, Circulus duas Medias excludere pronunciari possit, aut debeat: Fieri namqve potest, ut in Semicirculo ACD (*inspice Fig. 4.*) continuæ sint AB. BC. BD. DA. cujus Problematis Geometricam constructionem Mathematum peritis propono, interim verò Arithmeticam seqventibus numeris expono. Ponatur enim

Diameter	AD. - -	2 00000	00000
erit	AB. - -	63534	43923. +
	BC. - -	93114	24637. +
	BD. - -	136465	56077. −

Unde *per 19. Septimi Elem:* erunt æqvalia Rectangula

DAB. - -	1 27068	87846	00000 00000.
CBD. - -	1 27068	87846	55798. 69049.

Et *per 20. ejusdem*, Qvadrata mediarum æqvabuntur Rectangulis sub earundem extremis.

□.BC.	- - -	86702	62877	05305 81769.
ABD.	- - -	86702	62877	72943 70071.
□.BD.	- - -	1 86228	49276	27056 29929.
ADBC.	- - -	1 86228	49274	00000 00000.

Respondeo II. De Analogia illa nihil certi statui posse videtur: Unius enim Mediæ inventio, qvæ Circulo tribuitur, etiam Sphæræ congruit; & inventio duarum Mediarum, hîc à nobis demonstranda, æqvè ad Circulum, ficut & Sphæram aptari poterit, qvemadmodum ex dicendis constabit.

PROPOSITIO II Theorema.

In Circulo ADC à Diametro AC descripto ducantur utcunqve ad Peripheriam duæ rectæ AD DC: tum ex D cadat ad AC perpendicularis DE; similiterqve ex E sit ad AD normalis EF.

Dico in Circulo ADC haberi Qvatuor continuè Proportionales; AF. AE. AD. AC. Describatur enim Diametro AD Circulus AGDE, qvem EF producta secet in G, & connectantur GA. GD.

Demonstr: Recta AD subtendit Angulum rectum DEA. Igitur Circulus AGDE Diametro AD descriptus transit per verticem Anguli recti DEA. *juxta Schol. Clavii ad 31. 3. Elem.* Est autem recta EFG perpendicularis ad Diametrum AD. Ergo *per 3. 3. Elem.* tota EG bifariam secatur in F. Triangula igitur AFG, AFE orthogonia in F, sunt *per 4. 1. Elem.* invicem æqvalia: Eademqve de causa æqvantur Triangula DFG. DFE, ac proinde & totum DGA toti DEA æqvale. Jam sic. In Orthogonio AED (par ratio de æqvali AGD) ab angulo recto E cadit perpendicularis EF in basin AD: Ergo *per Coroll. 8. 6. Elem:* Proportionales sunt tres AF. AE. AD. Sed eadem de causa in Orthogonio ADC duabus postremis è præcedenti serie, videlicet AE. AD. proportionalis est tertia AC. Igitur omnes qvatuor AF. AE. AD. AC. sunt in continua Proportione intrà Circulum ADC. q. e. d.

Corollarium.

Non difficulter hinc elicitur, easdem qvatuor continuas in Sphærâ qvoqve concipi posse, non modò prædictâ, sed & aliâ ratione: Fingamus enim à Sphærâ ADC auferri Segmentum AHDA; cujus basis erit Cir-

Digitized by Google

Circulus à Diametro AD, cujus medietas esto AGDA. Ductis autem Orthogonalibus DE. EF. in plano Circuli Sphæræ maximi ADC, nec non Orthogonali FG, in altero plano Semicirculi AGD, hoc est basi Segmenti AHDA, jungatur AG: erunt enim ut antea, qvatuor AE. AG. AD. AC. continuè proportionales. Id patet è præcedenti discursu, qvi non difficulter huc applicari poterit, licet plana Circulorum ADG. AGD. sint diversa, & ad rectos invicem collocata.

Notandum verò est, Theorema præcedens, loqvendo præsiùs, non tam Semicirculo, qvàm Orthogonio cuilibet in similia subdiviso convenire: qvia tamen ejus Demonstratio seqventibus inserviet Problematibus, visum est illud hoc loco tantisper indulgere Circulo, sinè qvo illa absolvi non possunt.

PROPOSITIO III. Problema.

Inter duas datas, duas medias in continuâ ratione, duobus tantùm digitis reperire.

CElleberrimum illud Problema Deliacum qvot & qvanta totius Orbis eruditi exercuerit ingenia, Geometris est notissimum, ut & variæ illius absolvendi Praxes Organicæ, à compluribus excogitatæ, qvarum aliæ aliis sunt operosiores: Nostra hæc videri poterit nonnihil Paradoxa, qvòd duobus tantùm digitis unius manûs, absolvatur, cùm nonnullæ reqvirant, & occupent utramqve.

Datæ sint, *in Figura VI.* duæ AC. AB. qvas inter duæ mediæ qværuntur. In communi utriusqve termino A figatur Regula AZ, instructa Cursore FY, qvi semper insistat ad rectos ipsi regulæ AZ, idqve firmiter, ubicunqve collocetur. In illâ sumatur AF æqvalis datæ AB, minori alterâ AC. Descripto autem super totâ AC Semicirculo ADC in plano qvopiam verticali, hoc est ad Horizontem recto, cui æqvidistet Diameter AC: applicetur ad Peripheriam ADC Stylus qvidam gracilis DS, è qvo deorsum propendeat filum subtile cum appenso Pondere X, vel certè hujus loco regula qvædam subgravis, accuratè tamen æqvilibrata: Nam si Stylus DS duobus digitis apprehensus pedetentim promoveatur per Circumferentiam AD, usqve dum Perpendiculum DE cum Cursore FE sese mutuò intersecent alicubi in recta AC, velut in Puncto E: istud probè notatum offeret qvatuor Proportionales, qvarum

duæ AE. AD. inter datas extremas AF hoc est AB, nec non AC interponentur.

Demonstratio Problematis hujus, qvoad rem, eadem est cum adducto præcedenti Theoremate.

PROPOSITIO IV. Problema.

Id ipsum aliter, unâ Circini aperturâ.

QVoniam præcedens praxis ob situm plani verticalem, & usum Perpendiculi, nonnihil impedita cuipiam videri possit, qvin & à Geometriæ moribus aliena, dabimus alteram, prædictis incommodis haud obnoxiam.

Positis iisdem, in locum perpendiculi DEX Figuræ præcedentis, subrogetur *in hâc Figurâ VII.* Parallelogrammum materiale KLMN, cujus unum Latus KL fixum sit in plano, alterum verò MN mobile, semper tamen ad rectos ipsi AC. Nam si totâ AC divisâ bifariam in O Circini pes unus figatur in O, alter autem intervallo OC deductus, tamdiu in Arcu CD provehatur, impellatqve binas Regulas AZ & MN in puncto intersectionis D, usqve dum regula MN, Cursorem FY secet in puncto E, posito in recta AC, obtinebuntur eædem mediæ AE. AD. longè commodiori ratione, qvàm fuerit præcedens; qvæ tamen ipsa, si Figura magnæ molis fuerit, in vasto qvopiam pariete usui esse poterit Architectis.

Non est cur hoc loco moneam de circino, ejusqve Cruribus in regulâ qvâpiam mobilibus; nec de acie pedis alterius, qvæ regulas in puncto D subtiliter impellere debet; nec denique de nisu qvodam regularum AZ, MN contra Circinum; hunc enim vel ipsarum regularum pondere, vel Elatere qvopiam, aut unius digiti impulsu consequetur ingeniosus qvivis, ac istis etiam nostris longè meliora excogitabit.

Benevole Lector, præmissam R.P. Kochanski *solutionem cùm* Illustri Viro, *(cujus sunt Theoremata Act. p. 28.) communicassemus: placuit* Eidem *sequentia, cogitatis* R.P. *subnectenda Nobis transmittere.*

Ad

Digitized by Google

Ad Art. I.

Si *R. Patri* visum fuisset, Piramidem rectangulam tanqvam Sphæræ inscriptam contemplari, per corpora composita non qvæsivisset, qvod invenire proposueram per simplicia: unde porro mox in limine à me dissentire, continuationemqve Theorematis Pythagorei impugnare necesse non habuisset.

Qvippe methodo in demonstratione priori usurpatâ, Pyramidem rectangulam demonstrari, cæterasqve simplices (i. e. triangulatas) omnes tractari; h. e. methodum dictam ad præsens negotium continuari posse, certissimè comperisset.

Qvo ipso, inter alia, edoctus fuisset:

Dato Circulo, datoqve plano (determinato tamen) invenire omnia Triangula (h. l. oxygonia) circulo dato inscriptibilia, qvorum trium laterum qvadratorum summa æqvalis dato plano:

Ex qvo omnes Pyramides rectangulas possibiles, dato circulo certæqve Sphæræ inscriptas inveniri certum est.

Pro inveniendis autem duabus mediis proportionalibus datæ sint extremæ ad angulum rectum: circumscribaturqve circulus, & constituatur supra majorem extremarum Triangulum in circulo, cujus segmentum baseos minus, sit media inter perpendicularem & minorem datam (sub inventis verò supra omnibus Triangulis, & hoc necessariò comprehenditur) Dico: duas medias æqvales esse duobus lateribus, singulas singulis, Pyramidis rectangulæ, supra basin triangularem in circulo descriptam. Inventæ ergo sunt, inter duas, binæ mediæ proportionales, & qvidem per Pyramidem rectangulam Sphæræ inscriptam.

Notandum verò: me, utut binas medias in plano minimè qvæsiverim; qvatuor tamen continuè proportionales, qvod extorqvere R. P. videtur, circulo neutiqvam exclusisse. Ingenium porro in simili materiâ ad nutum R. P. *ope ult. & penult. II.* Euel. exercituro, unam è facilimis Propositionem:

Datâ Basi triangulari (Oxygoniâ) datisqve tribus angulis ad verticem Pyramidis (h. e. angulo solido) invenire Pyramidem:

Si non difficulter fieri possit ex dictis duabus Propositionibus, Tyronî solvendam propono: mihi interim ea post 23 l. XI. demum locum habere videtur.

In hoc insuper, circa Pyr. oxygonias, amblygonias & mixtas, ope corporum compositorum tractandas, exercitio, R. Patri aliis duobus corporibus, præter tria fig. prioribus expressa, opus erit: quorum suprema infimaqve hederæ, trapezia sint, circulo inscripta; ipsa verò corpora, utut non parallelepipeda, Sphæræ tamen inscriptibilia.

Ad Art. II.

Propositio à R. Patre Mathematum peritis proposita, unius saltim est casûs, adeoqve singularis; consequenter ad cæteros casus, inveniendis binis mediis nihil confert. Solutioni ejus arithmeticæ ab Ipso R. P. exhibitæ sequentem jungo analyticam:

Sit in datâ Fig. IVtâ AD = a; sumaturqve EB = x: & erit $x^3 = -3ax^2 - 7a^2x + 3a^3$. aut etiam,

4 Cubi AD + 3 Cubi BC, æqvales 8 Cubis BD + Cubo AB.

Planè Geometricam à R. P. expecto: Interim in proposito ab *Ipso* casu singulari

Angulus BEC } semper est { 68. 36. 49. 42. +
Ang. compl. BCE } { 21. 23. 10. 18. —

Propositionem secundam, cùm ad continuandam seriem continuè proportionalium, qvâm inveniendas binas medias magis pertineat, atqve sic extra qvæstionem sit, non tango; ut nec Illiam & IVtam: qvippe obviis ubiqve plurimis talibus Instrumentis Mechanicis, ipsoqve proposito (immutatis tantùm leviter materialibus) apud *Dn. de Cartes* l. 2. p. 20. *Geom. edit. novæ*, & qvidem pro inveniendis infinitis intermediis.

FALSITAS SYSTEMATIS COMETARUM Bernoulliani Calendis Junii pag. Act. 178. sqq. propositi, à Dn. Montreo Matheseos in Collegio Regio Francia, in cathedrâ Rami, Professore demonstrata.

Ex Diario Eruditorum Parisiensi XIII. d. 25 Maji, 1682.

SYstema *Bernoullianum*, primâ fronte ingeniosum, nihilominus adeò naturæ legibus repugnat, ut dubitare liceat, num *Auctor* in suo libro seriò locutus fuerit. Nam

1. Cur

1. Cur Planetam F (Vide Tab. X. Act, Fig. I & II.) qvem in centro Epicycli Cometarum collocat, ob ingentem diſtantiam, ſuamve exiguitatem inviſibilem facit? nonne vero ſimilius eſt, Illum ad Vorticem ſuum eum reſpectum habere, qvem Jupiter & Saturnus ad ſuos? Et ſi oculi noſtri eum detegere nequeunt, ad minimum Tubos majores non effugiet. Cometis enim prope lineam, centra ſuppoſiti Planetæ & Solis jungentem exiſtentibus, futurum omnino fuiſſet, ut Tubis verſus Cometas directis, Planeta centricus deprehenderetur. Porro qvemadmodum idem Planeta revolutiones ſuas circa Solem ſæpius reiterat, easdemqve intra 4. annos, 157 dies abſolvit; ſic freqventer idem ſtellas Fixas nobis occulturus eſſet, perinde ut identidem alii Planetæ faciunt: qvod cum de Planetâ hoc centrico nunqvam obſervatum ſit, conjecturæ locus eſt, eundem non niſi in imaginatione *Aſtronomi hujus* exiſtere.

II. Difficile eſt cum *Auctore* credere: Planetâ centrico Cometarum brevi adeò tempore revolutionem ſuam abſolvente, Cometam anni proximi 38 annos, 147 dies ad percurrendum epicyclum ſuum inſumere. Nam ſi Planeta F, *Dno Bernoulli* fatente, a G (*dextro*) ad G (*ſiniſtrum*) non fertur, niſi Vortex G G V, qvi eum involvit, propellatur ſecundùm eandem determinationem per Fluidum, qvod omnes alios Planetas defert, & motum ſuum à Sole recipit: videtur, qvòd, cùm radius hujus epicycli minor ſit radio orbis Planetæ F, via per conſeqvens brevior ſit, ac breviori ſpatio percurrenda. Inſuper, ſicuti Fluidum, qvod propellit Vorticem circa G (*dextrum*) verſus G (*ſiniſtrum*) majorem circulum deſcribit, qvàm Fluidum, qvod per punctum R propellit; ſeqvitur, qvòd celerius debeat progredi, qvòdqve adeò circulatio epicycli circa centrum F, velocior eſſe debeat vectione Planetæ F circa Solem.

III. Ex hypotheſi *Dni Bernoulli* Vortex ſe moturus eſſet ſecundùm ſeriem ſignorum, & per conſeqvens Cometæ, nonniſi in Perigeo ſuo, & circa viſibiles, apparituri eſſent contra ſeriem ſignorũ incedentes. Nam Fluidum; qvod venit à latere G (*dextri*), juxta inclinationem, qvam omnia corpora habent, recedendi à centro motûs ſui, magis progreſſurum eſſet à G (*dextro*) verſus locum ſupra Z Y, qvàm ut ad V deflecteret: & per conſeqvens, ipſum illud Fluidum, Vorticem in easdem partes tracturum eſſet, cùm illum fortius per G (*dextrum*) ad locum ſupra ZY, qvàm per V ad G (*dextrum*) impellat; qvippe qvod conforme eſt Vorticibus, qvos circa Planetas obſervamus. Jam ſicuti Cometæ ſecundum

Digitized by Google

dum omne genus determinationum ſe movent, neceſſe eſt Vorticem illum merè eſſe imaginarium.

IV. Satis apparet, non multum conſtare *huic Mathematico* ſuas hypotheſes. Præterqvam enim, qvòd Planetæ omnes in fumos redacti non ſuffecerint fortaſſis ad caudam nuperi Cometæ formandam, qvam *Ipſe* 70 gradus circuli magni occupaſſe affirmat; cum Planetæ illi omnes probabiliter Vortices circa ſe habeant, qvales Terra, Jupiter & Saturnus: convenientius eſt rationi, exhalationes illas ab *Autore* ſuppoſitas, cùm non niſi Fluidum qvid ſint, motum Vorticum ſuorum potius eſſe ſecuturas, qvàm ut ab iis recedant, & ad extremitatem uſqve Vorticis Solaris penetrent. Verùm, ut vel maximè eo uſqve pertingant, impoſſibile tamen eſt, eos circa Cometas formam diſci conſtituere: qvoniam enim undecunqve à fluido, cui innatant, premuntur, evidens eſt, eas ſuper totum Cometæ corpus ſe expandere, ibiqve ſpeciem Athmoſphæræ, qvalem aër circa terram, conſtituere.

V. Sed his omnibus *Autori* conceſſis, fieri neqvit, ut ſola pars diſci, qvæ verſus L (Fig. I.) eſt, viſibilis exiſtat. Cùm enim diſcus ille ſit corpus aſperum, ex innumerabilibus parvis corpuſculis, qvorum qvodqve pluribus exiguis ſuperficiebus terminatur, compoſitum; ſeqvitur inde, qvòd qvaqvaverſum lumen poſſit reflectere, ſeqve adeò viſibilem exhibere omni puncto Orbis terræ annui, Sole aliove corpore non intercedente. Si *Dn. Bernoulli* ſuſtinere vult, ſuperficiem diſci eſſe omnino planam, facilè hoc caſu demonſtrari poteſt, eum, uno puncto excepto, planè eſſe inviſibilem; nam præter radios à centro Solis emanantes, hic nulli alii ſunt, ſicut id in Catoptricâ conſideratur: certum autem eſt, ex diverſis radiis, à corpore qvodam polito ad noſtros oculos reflexis; paucos eſſe, qvi faciant angulos reflexionis æqvales circiter angulis incidentiæ, qvodqve ideò ſpeculum planum in magnâ diſtantiâ collocatum, propè inviſibile reddatur. Ad oculum itaqve in T conſtitutum, nonniſi ex uno objecti puncto, radii remitti poſſunt. Eâdem ratione demonſtrari poſſet, comam Cometarum, radium ſuum caudæ poſtea apparenti æqvalem habere; & præterea circa Cometam, loco caudæ, Ellipſin, cujus Diameter minor LM, conſpici debere. Sed facilè qvisqve hoc concludere poterit ex principiis ſupra propoſitis.

Errata.

Pag. 181. lin. 17. lege *operæ*. pag. 192. lin. 23. lege *Montes ante 2. vel 3. min. factum.*

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Augusti, Anno MDCLXXXII.

MISCELLANEA HISTORICA REGNI BOHEMIÆ. Auctore Bohuslao Balbino, è Societate Jesu.

Pragæ, Annis 1679. 1680. 1681. in fol.

CUm Historicam Rerum Bohemicarum Epitomen, seu Bohesla-vienſem Historiam anno 1677. Clarissimus Auctor edidisset, cognovissetq; unâ Orbis Eruditi voce ac consensu lucubrationes suas approbari, operi majori qvod meditatus fortè dudum fuerat, se accinxit, Memorabilia Bohemiæ universa, Naturalia, Civilia, Sacra, vicenis & amplius libris complexurus. Eorum tres priores Decadem primam inchoantes publici jam juris, etsi diversis temporibus, facti sunt: reliqvi ut speramus, ac qvotqvot bonis literis operamur, vovemus, suo tempore seqventur. At in illis tamen tribus libris ea se offert rerum varietas, ut ex primo tantùm, qvi Naturalem Bohemiæ Historiam exhibet, ac situm adeò Regionis, Montes, Fluvios, Metallorum fodinas, varii generis gemmas, thermas, acidulas, plantas, pisces, feras, aves, & qvæ huc spectant alia, svaviter æqvè ac doctè describit, hac vice excerpenda qvædam, & pro instituti ratione pauca qvidem, ac sine delectu solicito, censuerimus, reliqvis, qvorum alter Bohemæ gentis originem, alter Topographiam Bohemiæ tradit, in mensem proximum sepositis.

Capite V. salubritas aëris in Bohemiâ commendatur, asseriturq; duplici singulari argumento. Unum est, Reges Bohemos, qvotiescunqve ægroti, vel in Austriam, vel in Hungariam, aliove se deportari jusserunt, brevi obiisse; contrà qvi infirmâ valetudine in Bohemiam advenerant, plerosqvo sanitatem recuperâsse, idqve constare exemplis *Sigismundi, Maximiliani II. Matthiæ & Ferdinandi III.* Cæsarum, ac *Annæ* Conjugis Matthiæ. Alterum est ex complexione Cor-

porum ac proportione debita, qvam Statuarii præstantissimi agnoscant, *Pragense caput* appellantes, qvod in conformatione & cælatura capitum perfectissimum est. Hujus rei indicium sibi feciſſe *Dn. Christophor. Arnoldum* Auctor in Additamentis ad finem trium librorum fatetur.

Cap. VI. *Montes Giganteos* describendo refert ipsos fumantes die serenissimo pluviam aliasqve cæli injurias prænunciare, indeqve *Compassum* aut indices temporis appellari: In valle eorundem qvàdam calidissimo anni tempore nives altissimas jacere, & vel sedecim annis servatas colore inter se distingvi, dum vetustissimæ colorem subrufum, recentiores nitidiorem exhibent: inter herbas qvamplurimas *Angelicam* repertam altitudine hominis staturam, crassitudine humanum brachium longè superantem; & *Carlinam* seu *Chamæleontem album*, qvâ herbâ omnem Germaniam carere scripsit *Matthiolus:* Esse eosdem auri & gemmarum ditissimos, & à Spectro qvod *Ribenzall* appellant insessos, de cujus nomine & factis varia affert.

Cap. VIII. de duobus montibus agens *Milessium* omnium in Bohemiâ altissimum tempestatis præsagum ipse expertus testatur. Cum enim die serenissimo nebulis contegitur, cæteris circum montibus etiam serenis, mox imbres seqvuntur; Si verò idem solus innubis stat, reliqvi montes impune fumare spectantur.

Cap. IX. Ex Jesuitæ *Chanousky* oculati testis *Vestigio Bohemiæ Pia cap. ult.* recensentur montes versus Bavariam, non tam situ (alii enim ad septentrionem, alii ad meridiem latus obvertunt) qvàm cælo & temporibus adversantes, latissimis tamen vallibus diremti, in qvorum altero sæpius æstas, in altero oppositio hiems dominatur cum nivibus altissimis: ob qvam causam, dum illic demessa sunt omnia, hîc seges viresçit. Magis mirandum, in Tractûs Pilsnensis agris contiguis, qvos unus tantùm sulcus separat, illos adhuc hibernare, hos sole aduri: ibi caput attollere frumentum, cum hîc in culmum adolescit: illic bene pellitos ingredi incolas, hîc pelles exuere. Adjicit Miscellaneorum Auctor tale aliqvid sibi accidisse an. 1652. Cum enim Glacio in Bohemiam ob nives altissimas trahâ veheretur, superatis montibus, qvi Comitatum Glacensem à Bohemiâ disterminant, altero latere montium omnia viridia reperisse, coactumqve relictâ trahâ currum petere: accolas autem eorum montium confirmasse, qvotannis ità evenire,

Cap.

Cap. XI. Antra & cavernas memorabiles continet, in qvibus *antrum S. Iovani Eremitæ*, qvem Bohemia ut Sanctum colit, ex cujus petrâ aqva guttatim ſtillans, ſi in lapidem ſubjectum inciderit, concreſcit in ſaxum, vitro excepta, aqvoſitatem nativam & perſpicuitatem cryſtallineam retinet.

Cap. XIII. ad XXI. multa ſunt de auri copiâ apud veteres Bohemos, de animbus auriferis, de fodinis mineralium; auri (qvod aliqvando album adeò eſt, ut ignorantes fallat) argenti, ſtanni (qvod cum Anglico bonitate certat, atqve à peritis modicè correctum pro Anglicano venditur) ferri, cupri, plumbi aluminis, mercurii, nitri (qvod non eſt opus ſæpe fodere, cùm in ſuperficie telluris pateſcat, & noctibus flammâ erumpente aut etiam poſt pluviam medio die ſeſe prodat), ſulphuris, calcis lapidis (qvi in calcem præſtantiſſimam Italorum muriariorum proverbio commendatam vertatur) marmorum &c. deqve Spectrorum in fodinis iis tumultuationibus.

Cap. XXII. Chartarias Officinas enumerando errorem *Mylii in Horto Philoſophico* perſtringit, qvod artem chartæ conficiendæ primùm circa an. Chr. 1470. inventam affirmat, cùm tamen non paucos in chartâ ſcriptos Codices ante an. 1340. Bibliothecæ oſtendant. Porrò Jochemthalenſem chartam ea perhiberi bonitate narrat, ut in Hollandiam devehatur, atqve in politiſſimam & tenuiſſimam refingatur: illam ſcil. craſſam facilè pati unam ſui philyram in duas diduci.

Cap. XXIV. & qvatuor ſeqventibus Thermas Teplicenſes, Carolinas, Deſnenſes; Acidulas Egrenſes, Teplenſes, aliosqve fontes ſalutares enumerat & commendat. Thermas Carolinas ſcribit ob fervorem ab humano corpore niſi refrigerentur perferri non poſſe, in iisqve ter qvaterve intinctas gallinas aut ſues, pennas aut pilos amittere: Aqvam thermarum intemperantiſſimè ſed innoxiè à lavantibus potari: incipere eos à paucis, exempli causâ decem cyathis, addere altero die plures, augere qvotidie potûs menſuram, multos ad cyathos aqvæ 40. 50. 60. 70. adſcendere; qvibus tanta alvi lubricitas acqviratur, ut ſimul bibatur, ſimulqve perdatur in perfectæ curationis argumentum; inde deſcendentes à maximo cyathorum numero ad paucos ſanitatem jam recuperaſſe: Aqvas earundem thermarum lapideſcentes eſſe, & pone ipſum craterem bullientis aqvæ promicare ſubterraneis venis frigidas aqvas acidulas. Porrò ex P. *Chanovvsky veſtigio Bohemia Pia*, adducit

fontem *Wodolanckam*, ex qvo ruſtici qvoties ſideratio aliqva agris ſiccitatem invexit, aqvam hauriant certatim, ac in fontes & puteos ſuos exſiccatos infundendo, pluviam exſpectent & conſeqvantur. Ex qvo conjicitur, poſſe hoc modo venas fontium reparari, poſſe halitus & humida qvædam effluvia concitari, poſſe aqveo qvodam magnetiſmo nubes attrahi.

Cap. XXIX. & ſeqventibus, de Gemmis & pretioſis lapidibus tractans, piſcatum Margaritarum, cui interfuit ipſe, commemorat, recenſitosqve qvamplurimos pretioſos lapides cum *Marco Marci* fatetur deſtitui duritie & maturitate, qvas dotes Orientales habent, excepto tamen *Granato*, qvem Orientali præſtantiorem perhibent: *Corallia* qvoqve in rivo qvodam collecta marinis coloris vivacitate nihil concedere: ante paucos etiam annos novum gemmarum genus in Albi deprehenſum eſſe, lapides ſcilicet niveos *Elbſteine* appellatos, qvi arte politi adamantis lucem æmulantur.

Cap. XXXIII. Ignobiliores lapides enumerando meminit parvi montis prope *Egram* fluvium cujus viſcera ſubterranei ignes depaſcuntur: aurem ſolo admoventem murmur ventorum aut flammarum exaudire; viciniamqve non ſemel terræ tremorem cum triſti mugitu ſenſiſſe. Obſervat qvoqve Acum ferream à magnete contactam, nunqvam in Bohemiâ rectâ polum ſeptentrionalem reſpicere, ſed orientem verſus ad octo aut etiam plures gradus averti.

Ratis Naturæ Cap. XLIX. L. & LI. collectis annumeratur (1.) Fungus Cervinus *à Kirchero in Mundo ſubterraneo* deſcriptus. (2.) Terra ſigillata atteſtante *Marco Marci* par optimæ. (3.) Cornu foſſile, de qvo in Additamentis qvædam iterum habet. (4.) Oſſa Gigantum vera & foſſilia. (5.) Ollæ foſſiles, qvas ex argillâ mediâ extractas ruſticæ mulieres ſiccant, & coqvendis rebus omnibus adhibent; ſine dubio naturæ luſu factæ, non ferales olim repoſitæ demortuorum, ut *Jonſtonus* opinatus eſt. (6.) Vitrum fiſſile & foſſile qvod *Talcum* vocant, & vix ulibi in Europâ qvàm in Moſcoviâ reperiri perſvaſum vulgò habent. (7.) Succinum flavum probatiſſimum, qvod maximè poſt pluviam reperitur, & ab orbitis rotarum transeuntium ejicitur. (8.) Zingiber inter aromata non poſtremum. (9.) Lapides rotundi cavi, ex qvibus confractis globus excidit alter qvaſi nucleus, qvi in minutiſſimam farinulam & pollinem redactus bibitur, & calculos efficaciſſimè pellit. (10.)

Similis

Similis alius Lapis, cujus saxeus cortex cùm frangitur, alius se offert lapis, in qvo rursùs velut medulla, instar vitelli, candidissimus claditur lapis, prorsùs rotundus: hic in ignem conjectus brevi tempore exardescit, & cùm ingenti sonitu, instar manualis fistulæ sese exonerantis, disrumpitur. (11.) Lapides qvâ terrâ extant glabri, qvâ parte in terram merguntur, asperi cuspidibus qvatuor, qvinqve, sex', septem vel octo etiam angulorum, qvarum una alteram longitudine superat: Ipsæ Soli obversæ, licet candorem crystalli imitentur, in extremis tamen Iridem gratissimâ colorum varietate mentiuntur. Vide Additamenta. (12.) Via Saxea in lapideo monte ex genere lapidis mollis & pumicosi, qvi vestigia impressa omnis generis & sexus hominum animantiumq; inconfusa multis annis servavit. Suspicio est, cum illâ viâ lutosâ & humidâ tempestate viatores ac animantia transirent, sua in luto reliqvisse vestigia, qvæ saxifico semine postea incidente durata in saxum excreverunt, hodieqve perseverant. (13.) Conchæ Saxeæ, limaces & serpentes saxei, tam affabre formati, ut viatoribus horrorem incutiant. (14.) Antimonium ante non multos annos inventum.

Cap. LII. LIII. LIV. Piscium genus duplex in Bohemiæ fluviis refertur, tum peregrinum, qvod ex mari adscendit, tum domesticum, qvod fluviis ipsis innascitur. In priore genere eminent *Salmones*, qvi aqvâ dulci invitante per *Albim* adversum usqve in Bohemiam eluctantur, occurrentes sibi dextra lævaqve fluvios fastidiunt, *Egram* qvoqve respuentes. Ubi *Muldavam* occurrentem degustaverint, dividere agmina solent, & molliores, præcipuè fœmellæ, *Muldavam* tenent, fortiores plerumqve in *Albi* perseverant. Qvi in *Muldavâ* pergunt, *Pragam* mediam transeunt: in *Watavo* flumine ad urbem *Piseka* parvam prolem *Salmunculos* digitali longitudine fundunt, qvi secundis fluminibus in mare parentum patriam veterem properant, reversuri forsan suo tempore. Qvi in *Albi* perseverant, ipso tandem deserto in *Aqvilam* fluvium feruntur, ejusqve fontem petunt. Ibi suâ ætate intra anni dimidii spatium septingentos magnitudine insignes retibus exceptos testatur Auctor. Post Salmones est *Sturio*, qvem in Albi tabescere falsò scripsit *Jonstonus*. Asseverant Piscatores, nullum præterire annum, qvo non ignotus aliqvis à mari piscis veniens capiatur.

Cap. LV. LVI. Piscinas enumerat, in qvibus carpiones annulis aut circulis ærealiqvo lucentibus secundùm os aut caudam signati

ultra 40. annos asservati fuere. Hanc tractationem obsignat Lacuum historia, ad qvam referuntur hiatus & fossæ inexplorabilis profunditatis in Boleslavienſis districtus campo medio, in qvibus aqva stagnat & hieme gelatur, ac venti generantur, qvi evolantes totam Bohemiam everrunt, ac sæpe impetuosi secum glaciem rapiunt in auras plurimorum centenariorum pondere ultra mille passus, in stragem hominum, pecudum & ædificiorum

Cap. LVIII. Venationes ferarum in Bohemiâ usitatas percenſet, addens Leporem monstrosum captum, qvi fratrem in dorso ferebat; pastum & potum corpore in uno colligatos fratres sic dispensasse, ut modò hic, modò ille pasceretur, cumqve hostes instarent, qvantum posset, fugisse eum qvi terram tangebat, postea fessum ac in tergum resupinum fratri integro fugam tradidisse persequendam. Similem ex Miscellaneis Acad. Nat. Curiosorum in Ephem. Erud. Paris. 24. April. 1677. descriptum vide.

Cap. LIX. LX. LXI. Varietatem & multitudinem animalium qvadrupedum tam ferorum, qvàm manſvetorum memorat. In qvo argumento occupatus narrat, se vidisse in *Castoribus* geminum testiculorum ordinem, sic ut inferiores duo qvasi crescentes noviqve appareant, alteri superiores veluti effæti marcescant & macrescant, donec esse desinant: *Bartholomæi Anglici* locum, in qvo pro *Eovi* legendum *Loni*, emendat; *Plinium*q. explicat, referentem, in fugâ Bonasum reddere simum interdum trium jugerum longitudine, cujus contactus sequentes ut ignis adurat. Nimirum non dicit *Plinius*, ejaculari Bonasum ad 120. passus, sed reddere sive per humum spargere simum ad tria jugera; qvâ ratione nihil opus est aut Plinium mendacii accusare, aut librarios deceptos cum *Mureto* suspicari, loco *trium orgyarum*, trium jugerum legisse.

Cap. LXIV. Inter Insecta Scorpiones Pragæ natos cùm maximus æstus fuit, habet, qvos celeberrimus *Marcus Marci* legitimos & venenatissimos deprehendit.

Cap. LXV. Ad finem usqve libri hujus Primi historiam Avium atqve Aucupii persequitur. *Aldrovandum* notat malè scripsisse, Perdices rufas Bohemiæ illatas rigidioris cœli impatientiâ durare non posse. Rarissimam avem *Capreolum* ex Bohemicâ lingvâ dictam, æstate tantùm aut primo auctumno apparentem, picâ non majorem narrat se vidisse

vidisse, qvæ cum noctu per aërem volitat, caprinam ac trémulam vocem *(Mee Mee)* emittit, ac simul incondito se saltu & prorsus caprino ejaculatur. De Phasianotropheis earumqve avium hebetudine & soliditate differit. Historiam Avis Bohemico solo qvoad nativitatem & educationem propriæ, qvam *Gesnerus* malè *Garrulum Bohemicum*, Germani aptiùs Seidenschwantz appellant, ex *Ulysse Aldrovando* repetit, inqve notis subnexis reprehendit potissimùm nomen *Ampelidis* ab Aldrovando datum, arbitratus rectiùs vocari *Pteroëliam* qvasi pennis gloriosam, aut *Sericatum* cum Germanis. 2. Inter aves hieme alibi viventes referri.

CHRISTOPHORI VVITTICHII

Exercitationes Theologicæ editæ cura & studio ipsius Autoris, multis qvoqve in locis auctæ.

Lugduni Batavorum, apud Cornel. Boutesteyn

Anno 1682. 4o.

EXercitationum sub uno volumine hic compactarum Tituli sunt isti: Primæ, DEUS MUNDI RECTOR: Secundæ, CHRISTUS HUMILIS ET ALTUS: Tertiæ, FIDES SANCTORUM PERSEVERANS ET CERTA: Qvartæ, FUCATA GENTIUM VIRTUS; Qvintæ, VERITATES ET ERRORES FUNDAMENTALES CUM ANNEXIS. Natæ vero sunt illæ diversis temporibus, dum, ut ipse Autor scribit in Præfatione, in gratiam Studiosæ Juventutis, pro Disputationibus publicis & Exercitationibus Academicis, argumentum aliqvod elaborandum fuit. Cum autem lucri cupidi Typographi, non consulto Autore, has ipsas sub forma libelli in 4. Lugduni Batavorum superiori anno divulgassent, nec titulos dissertationum, nec ordinem iis debitum servassent, Autor suum ipse potius fœtum pro viribus exornatum & auctum, in lucem emittere voluit, qvam ut illotum incomtumqve ab aliis orbi erudito exponi pateretur. Hoc jure suo usus, & nomina dissertationum mutavit, & ordinem iis convenientem assignavit.

In *Prima* Exercitatione Autor non modo Existentiam Dei contra Atheos duobus argumentis ab Idea Dei singulis connata, & Hominis ad seipsum reflexa consideratione, juxta Cartesii doctrinam demonstrat

monſtrat, priori ex Rom. I. 19. poſteriori ex Act. XVI. 16. 17. robur concilians; ſed & providentiam Divinam, qvoad omnes actus diligenter explicat, imo cum libero Hominis arbitrio conciliare, & ſimul ab Eccleſiis Reformatis illud dogma, *qvod Deus ſit autor & cauſa peccati*, removere ſatagit. In *Altera* duplicem CHRISTI ſtatum humiliationis & exaltationis in cap. II. Epiſt ad Philipp. à v. 6. ad 12. fundatum, juxta Religionis ſuæ hypotheſes fuſe proponit. In *Tertia*, fidei natura ſtudioſè, indagata id agit ut oſtendat, eam eſſe immutabilem, conſtantem atqve perſeverantem, ut adeo fideles de remiſſione peccatorum, electione, & ſalute ſua certam habere poſſint perſvaſionem. In *Qvarta*, ut detegat fucum virtutis Gentilium, obſervat reqviſita virtutis & bonorum operum, qvorum primú eſt regeneratio authorem habens Spiritum S. alterum ut procedat ex fide & charitate erga Deum & mediatorem Jeſum Chriſtum. Hinc refutatis iis qvi putant Gentilium opera eſſe vere bona & Deo placentia, *Zvinglium* excuſat, qvod Gentilibus nonnullis ſalutem æternam attribuerit, cum hos non niſi per fidem extraordinariè conceſſam ſervatos fuiſſe ſcripſerit in *Declaratione de Peccato originali ad Urbanum Regium*. In *Ultima* tandem Exercitatione, facta diviſione fundamentalium articulorum, in generales & ſpeciales, inter alia tradit: plures ex his neceſſarios eſſe miniſtris Eccleſiæ, qvam vulgò fidelium: illos præciſo & certo numero determinari non neceſſe, imo nec poſſibile eſſe: poſſe fieri ut aliqvod dogma evertat fundamentum, qvod tamen in mente illud tenentis nõ evertat, ſi non videat contradictionem: non eſſe neceſſarium ut præciſe omnes errores in numerato habeantur, de neceſſitate conſeqventiarum judicare qvemlibet in ſua conſcientia: Concilia œcumenica non poſſe ita decidere controverſias, ut qvilibet fidelis teneatur in conſcientia ad iſtiusmodi deciſionem: Prætextu, qvod articuli fundamentales in paucis conſiſtant, non debere ſtudium proficiendi impediri: qvi negaverit eos fidei articulos, ſine qvibus fiducia in Chriſtum conſiſtere neqvit, non habere fidem: Doctores Reformatos non poſſe tolerare Pontificiorum dogmata, qvin iis contradicant: hæc vel ſalutis fundamentum formaliter evertere, vel aliqvid illicitum in conſcientia imperare: adeoqve nec ſyncretiſmum cum illis ineundum eſſe: conciliationem dogmatum controverſorum non fieri debere per verba ambigua, ſub qvibus utraqve pars diſſidens latere poſſit. Et

Et hæc præcipua fere summa est illarum Exercitationum Theologicarum, quibus in fine accessit Oratio Autoris inauguralis de *Oraculorum Divinorum veritate ac Gentilium falsitate.*

ANTI-VVANGNERECCIUS

Quem sub Præsidio Academico Dni. Baltasaris Bebelii S. S. Theol. D. & P. P. in Acad. Argentoratensi adornarunt & defenderunt pereruditi aliqvot Studiosi Theologiæ.

Argentorati Anno 1682 in 4to.

CUm *M. Johannes Kircherus Tubingensis* desertâ Lutheranâ Ecclesiâ ad Romanam transiisset, ne temere id feciisse videretur, causas mutatæ religionis peculiari scriptô divulgavit, obtendens, qvòd Lutherani fidei suæ fundamentum perperam in solâ Scripturâ qværant, cùm tamen magna hominum pars sacrum Codicem ne legere qvidem sedum intelligere valeat, & sine Ecclesiæ Authoritate, neqve de Scripturæ Canone, neqve de sacrarum Literarum certitudine, neqve de Divini Verbi sensu, ac interpretatione legitimâ qvicqvam certi constare cuiqvam possit, adeoqve conscientia hominis tranqvillari neqveat, nisi in Ecclesiæ Romanæ, qvam solam veram & erroris expertem asserit, sinu conqviescat. Huic Æthiologiæ Kircherianæ cùm anno 1641. *Joh. Georgius Dorscheus* Argentoratensis tum temporis Theologus ad nutum Serenissimi Principis Würtenbergici Hodegeticum suum pro dijudicandâ Scripturæ & Ecclesiæ authoritate opposuisset, inventus est multis pòst annis *Henricus Wangnereccius* Jesuita Dilingensis, qvi à Johanne Abbate Elchingensi solicitatus in Anti-Dorscheô suô Kircheri patrocinium suscepit. Verùm è Dorscheanis ossibus ultor exurgens *Dn. D. Balthasar Bebelius* eruditos aliqvot Theologiæ Studiosos excitavit, ut se Duce atqve Præside pro Dorscheô disputationibus publicis contra Kircheri Hyperaspisten militarent, qvod & strenuè pro suis qvisqve viribus fecerunt. Qvæ autem Disputationum istarum, numero 12. argumenta sint, cum ex dictis pateat, repetere superfluum putamus.

HENRICI VALESII
Notæ & Animadversiones in HARPOCRATIONEM, & Philippi Jacobi Maussaci Notas. Ex Bibliotheca Gvilielmi Prousteau, Antecessoris Aurelianensis.

Lugd. Batav. 1682. in 4.

DOctarum Antiqvitatum, Græcarum pariter atqve Romanarum copiâ, qvæ in hoc Scripti genere elucet, adlectus Clarissimus Vir *Jacobus Gronovius:* pietatem insimul, & suum erga Valesianos manes cultum testaturus, publici illud juris fecit, VALERII HARPOCRATIONIS (qvi sub Lucio Vero forte floruit, & cujus præter Suidam, Sopater, Libanius, Meursius, Vossius, aliiqve meminerunt) LEXICO illustrando ab *Henrico Valesio* olim adornatum. Postqvam enim Valesius ingenium illustre Musis altioribus, Juris maximè studio, juvenis admodum dedisset, eam sibi legem, teste Gronoviana dedicatione, dixit, non posse vel principia vel origines publici privatiqve Romanorum juris percipi & intelligi, nisi Græcis notoriam perferentibus, utpote à qvibus id adoptaverint Romani. In Græciæ Oratorum ergo reliqviis habitavit Ejus tum temporis industria, & præcipuè in Alexandrini hujus Rhetoris Dictionario, ex Græcorum Rhetorum, Antiphontis, Andocidis, Lysiæ, Isocratis, Isæi, Æschinis, Lycurgi, Demosthenis, Hyperidis, & Dinarchi Orationibus potissimum collecto; qvod ipsum qvidem Venetiis, circa superioris seculi initium, una cum vetustis Ulpiani Rhetoris in Demosthenem enarrationibus, luce donaverat Aldus Manutius. Hoc velut pugillar & juveni & viro & ingravescenti ætati adhæsit perpetuum, ad auxilia qvidem memoriæ primum, deinde & gratiæ caussa, qvam Harpocrationi tribuens non dubitavit omnia sedulo facere, ut tantis tenebris obducto scripto opitularetur: Hoc qvasi sacrarium qvoddam laborum suorum constituit, dignumqve censuit Valesius, in qvod omnis generis subsidia undiqve & per omnem vitam comportaret. Negari enim non potest, qvod in Notis Valesianis hisce plurima occurrant, qvæ Scripturam non intellectam aliis aperiunt, teterrima Scriptorum loca restituunt, Latinos Græcorum interpretes corrigunt, Historiam multis partibus illustrant, obscurissima fabularum deridicula, & nativum verborum atqve dictoriorum lepo-

rum, qvi in fabularum scenis discitur, revelant, Poëtarum qvoqve & Oratorum lusus ac delicias, svavitate Græcæ conditas elegantiæ, sine fuco sistunt. Utraceamus, qvæ in cognitione Autorum, Græcorum præsertim, in doctrinâ Græcæ lingvæ, in tribunalis Græci formulis & harum origine, in contractuum, & forensium Actionum generibus, nec non in rebus Geographicis & Chronologicis illustrata ab eodem hic reperiuntur.

Prodiderat eqvidem ante hos duodesoptuaginta annos præclarum doctrinæ specimen in Harpocratione qvoqve *Philippus Jacobus Maussacus*, notisqve suis hoc Lexicon non parum illustraverat. Verum & his à Valesianis non minus luminis affundi deprehendet facilè, utrisqve paulo diligentiùs qvi consuluerit.

Manum verò ultimam his imponere liturariis cum Valesius ipse non potuerit, morte interceptus; qvalem fortunam & alia Clarissimi viri affecta opera, Observationes videlicet, Libros de Critica, Pollucis capita de republ. Athenienst, experta fuisse, utiqve dolendum est; Obstetricantem operam superstiti commodandam monumento duxit Gronovius, nulliqve parcendum sumptui, qvo collectum alieno opere eruditionis instrumentum emendatè atqve nitidè exponeretur luci, in peregrinâ utut regione, & post Autoris fata.

Exhibentur itaqve *primo* loco Valesii Notæ in Harpocrationis Lexicon; ubi præter Philologica & Chronologica, etiam, qvæ Magistratus, judicia, causas forenses, & processum Græcis olim usitatum spectant, ex ipso Rhetorum Græcorum usu adducuntur. *Secundo*, Ejusdem Valesii Notæ in Maussaci de Harpocratione ejusqve scriptis Dissertationem Criticam; ubi inter cætera Harpocration ab aliis homonymis, Athanasio, & Salmasio citatis, discernitur, deqve Grammaticæ & Criticæ indole disseritur uberiùs. *Tertio*, Valesii Notæ in Notas Maussaci: qvas ipsas aliqvot in locis doctissimus Gallorum emendat, & autoribus interdum, ex qvibus desumtæ, lumen sensumqve genuinum reddit. Concluditur deniqve posthumus hic fœtus duplici, rerum & verborum scilicet, nec non Autorum his in notis emendatorum, indice.

OPUS POLITICUM. IN TRIBUS LIBRIS omnes ad doctrinam politicã tam quoad pacis quam belli administrationem, & tranquillum ac turbulentum Rerumpubl. Statum, nec non Jus Publicum S. R. Imperii nostri spectantes materias exactissimè exhibens &c.

Auctore RUDOLPHO GODOFR. KNICHEN.

Francofurti ad Mœnum apud Jo. Dan. Zunnerum, A. M DC LXXXII. in Fol.

ETsi post Aristotelem, mille octingentos amplius annos, multi operam suam ad Politicam Philosophiam tradendam appulerunt; tamen *H. Conringius, νῦν δὲ ἁγίοις, libro de civili prudentia*, aliique viri *περὶ οἰκονομικοῦ & πολιτικοῦ*, cum in Systematibus, tum in compendiis magno numero, à diversarum nationum autoribus, hactenus vulgatis non pauca desiderarunt. Laudanda itaque industria est, quam in colligendis & disponendis civilis doctrinæ rebus nuper adhibuit *Vir Nobilissimus Dn. Rudolph. Godofr. Knichen, antehac Anhaltinus & Ligio-Brigensis Ducalis, nunc Regius in Regimine Ducatûs Lignicensis Consiliarius.* Novum hoc Opus Politicum, varietate rerum singularium insigne, dum componeret, tractandi ordinem à Marc. Frid. Wendelino, Magistro quondam suo servestæ in gymnasio docente mutuatus est. Primum quidem illud à se in privatum saltem usum congestũ scribit; postea verò rogatus ab amicis, auxit & evolutis summa fide & industria autorum, quos allegat, testimoniis, publicæ hoc fecit juris. Cæterũ quid polliceatur *vir Amplissimus*, titulo seu inscriptione operis significat, quod in tres libros digessit. In *primo* de doctrina politica & societatibus humanis tum minoribus tum majoribus disseritur. In *secundo*, cujus tractatio quatuor partibus constans prolixior est, primò de imperantibus, magistratu & modis perveniendi ad illũ agitur, secundò de ministris imperantium ac civibus variis generis, inde de partibus summi imperii, ut jure circa sacra, arma, tributa, comitia, fœdera, judicia &c. tractat. tertiò ad Imperii Romano-Germanici considerationem digressus, de ejusdem origine, amplitudine, Imperatoris Romani sacratissimi ac Statuum Imperii juribus, judiciis, ordinibus ac dignitatibus civium, nec non urbium Imperialium ortu, juribus, ac privilegiis differit: Quartò, quæ in administra-

niſtratione Reipubl. belli tempore reqvirantur, oſtendit. Tandem in *tertio* libro cauſſas Rempublicam evertentes & conſervantes tradit, ſubjunctis rerum indicibus.

JOHANNIS LOMEIERI ZUTPHANIENSIS, de Veterum Gentilium Luſtrationibus Syntagma.

Ultrajecti A. 1681. in 4.

GEntiles etiam ex naturæ lumine cognoviſſe, Deum ita deteſtari peccata & ſcelera hominum, ut, niſi illa fuerint prius expiata, juſtas eorum pœnas, bella, famem, peſtem & alia id genus mala immittat, erudito commentario demonſtrare aggreſſus eſt *Johannes Lomeierus* autor nominis haut obſcuri. Primum in originem & cauſas luſtrationis veterum inqvirit, ac qvare gentiles tot inventis ceremoniis, à peccatis ſeſe purgare, divinumqve Numen placare inſtituerint, exponit. Inde progreſſus, ordine non malo, *cauſſas* (ut in ſcholis vocant,) *qvatuor* cum variis circumſtantiis deſcribit. Deos gentilium καθαρσίους & ἀλεξικάκους poſtqvam allegaſſet, contra Stoicos & Epicurum Diis iram abjudicantes, diſputat: Signa irati Numinis varia colligit & multis ſcriptorum veterum teſtimoniis confirmat. Tria *purgationis* genera Servio ad VI. Æneid. Virgilii obſervata, fuſius, qvàm qvisqvam alius declarat. Refutat etiam Judæorum opinionem, qvi ex Geneſ. I. 3. colligunt, Angelos ſecunda creationis die lapſos eſſe, qvia non legitur additum: *vidit DEUS, qvod eſſet valde bonum.* Tandem ſpicilegium qvorundam παραλειπομένων inſtituit ac nonnulla luſtrationum genera peculiaria recenſet. Qvibus expoſitis, gentilium hanc ſuperſtitionem per Doctores, Concilia, & Imperatores Chriſtianos abrogatam eſſe tradit.

D. CHRISTOPHORI Langens/ JCTI, COM. PAL. Cæſ. & Vice-Cancell. Sax. Iſagoge ad Proceſſum Juris Civilis & Saxonici. Cura & ſtudio

D. Johannis Chriſtophori Herolds/ JCti &c.

Francofurti & Lipſiæ 1682. in 4.

INter eos, qvi hactenus in tradenda Proceſſûs Judicialis normâ haud contemnendam locârunt operam, ſuô jure & ex meritô etiam numerandus eſt *Chriſtophorus Langius*, JCtus & in Jure & Judiciis qvon-

dam exercitatissimus. Qvanqvam enim non ignorabat, plurima jamjam hâc de re exstare excellentium Juris Sacerdotum monimenta; non omnino tamen oleum & operam perditurum se arbitratus est, si & ipse hanc Jurisprudentiæ partem pro virili excoleret, qvæqve subinde tùm ex præstantissimis, nec ex parte ubivis semper obviis Auctoribus, qvorum longam seriem præmissus libro Catalogus texit, tùm propriâ qvoqve experientiâ animadverterat, in schedas conjiceret. Qvemadmodum verò morte præventus, hæc sua non absqve judicio conqvisita meletemata Orbi erudito communicare non potuit: ita non infelici rei forensis fato factum est, ut, excussis B. Viri scriniis & manuscriptis, ea tandem Cl. JCtus & Ducatus Magdeburgici Consiliarius &c. *Dn. Johannes Christophorus Heroldus*, in concinnum ordinem redegerit, variisqve Collegiorum Juridicorum Responsis, Consiliis & Præjudiciis in Contradictorio latis, nec non JCtorum Observationibus Practicis, & agendi formulis, aucta & illustrata, publicæ luci exposuerit. Eò autem præcipuus hujus libri labor videtur tendere, ut, qvæ in Ducatu Magdeburgico ex Jure Communi tàm Civili, qvàm Saxonico, circa materiam Processûs Judiciarii vigeant receptæ opiniones, & Judicibus & Advocatis istius ditionis sub unum conspectum & in nuce qvasi exhiberentur, ne vagis & incertis juribus personarent tribunalia.

JOHANNIS BRUNNEMANNI DE JURE Ecclesiastico Tractatus Posthumus, Revisus & auctus à SAMUELE STRYCKIO JCto.

Francofurti ad Viadrum 1681. in 4to.

QVem utili porqvam instituto paucis ante obitum septimanis ipse in lucem publicam emittere destinârat JCtus magni nominis, B. Brunnemannus librum; hunc jam proximus morti Genero sui simillimo, celeberrimo STRYCKIO, per fidei commissum qvasi reliqvit evulgandum. Qvemadmodum verò totum hoc opus in usum Consistoriorum & Ecclesiarum Evangelicarum contextum est: sic in tres distributum libros, primo exhibet Jus circa personas Ecclesiasticas, altero rerum, tertio deniqve ipsius Fori & Processus Consistorialis formam ob oculos ponit. Reperias hîc variarum, qvæ tractantur, doctri-

doctrinarum occasione multos Ecclesiæ nævos à B. Auctore notatos. Nunc oscitantiam qvorundam Ecclesiæ ministrorum in procuranda animarum salute; homilias Oratoriis pigmentis sæpius coloratas potiùs, qvàm ad pietatem plebis suscitandam directas; neglectum Theologiæ moralis, & explicationis Casuum Conscientiæ dubiorum, & visitationis domesticæ: nunc solennem minus baptismi administrationem ejusqve periculosam dilationem, & concomitantem luxum; superficiariam nimis ad Cœnam Dominicam accessurorum examinationem, omissionem freqventioris Catechisationis, Musicam Theatralem, aliaqve id genus atrô carbone signat. Annotationes à laudatissimo STRYCKIO singulis Capitibus subjectæ, cùm aliorum Theologorum & JCtorum sententias, tùm variorum Consistoriorum & Facultatum Juridicarum responsa continent, pascendis lectorum desideriis accommodatissima. Accesserunt in calce prælectiones Brunnemanni publicæ ad Regulas Juris Canonici ex qvintô Decretalium libro, per ampliationes & limitationes ita illustratæ, ut non possint non insigne de se polliceri emolumentum. Utrobiqve adjectus est index præcipuarum rerum locupletissimus & apprimè utilis.

GABRIELIS SVEDERI, J. U. D. CONSIL. Wurtenberg. & Suprem. Dicast. Assessoris, Introductio in Jus publicum Imperii Romano-Germanici novissimum.

Tubingæ 1681. in 8.

QVod in fronte hujus libelli promittit doctissimus Auctor, id per integrum bonâ fide & laudabili conatu, nec aptâ minus methodô, ac sincerâ brevitate præstat. Neqve enim ex Justiniani Juribus (qvæ nonnullorum, vetus illud Romanorum cum Imperio nostro confundentium, ἀπαιδευσία est) Statum Germaniæ metitur, sed ex genuinis ac limpidissimis Legum Germanicarum & Actorum publicorum fontibus, suas derivavit doctrinas. Hâc autem procedit viâ, ut, totô opusculô in Generalem & Specialem partes divisô, illâ, præmissis Juris publici definitione ac fine, leges totius Imperii fundamentales latius paulò & historicè explanet, mox ortum ejus, progressum, mutationes, incrementa ac decrementa, qvæ subinde, avulsis hinc

inde

inde provinciis, passum est, formam deinde ac divisionem hodiernam ex B. Conringii potissimùm scriptis, succinctè pariter & accuratè ostendat: hâc verò in duas iterum sectiones scissâ, primâ de Imperatore & Romanorum Rege, qvæqve de electione ejus dicenda sunt, deinde etiam de Juribus ejusdem cùm reservatis, tùm partim Electoribus solis, partim omnibus Imperii Statibus communicatis agat; alterâ verò Statuum jura singula singulis ac distinctis capitibus exeqvatur. Inspersuntur passim ex probatissimis ac novissimis Publici Juris Scriptoribus controversiæ insigniores, ut dubium planè nullum appareat, qvin hic exiguus mole libellus, si non omnium, plurium certè Eruditorum puncta laturus sit.

OLAI BORRICHII ANALECTA AD COGITATIONES de Lingva Latina. Accedit Appendix de Lexicis Latinis & Græcis, cum indice addendorum ad Fori Romani literam C.

Hafniæ Anno 1682. in 4.

POstqvam vir præclarè meritus de studiis literarum universis *Gerhardus Joannes Vossius, de vitiis Sermonis, & Glossematis Latino-Barbaris libros* edidisset *qvatuor*, ac in præfatione de diversis Latinæ lingvæ ætatibus disseruisset eruditè, annis triginta pòst vir non vulgaris eruditionis laude celebris, *Olaus Borrichius, Hafniæ cogitationes de variis L. Lingvæ ætatibus & scripto illustratæ Vossii de vitiis sermonis*, una cum *defensione ejusdem, & Stradæ adversus Gasparum Scioppium*, in publicum emisit. Horum, & qvi simili labore erudito occupati fuerant, Scioppii & Joannis Vorstii exemplo excitatus Clarissimus *Christophorus Cellarius, Smalcaldiensis*, primo *Antibarbarum Latinum in VII. classes distributum* publicavit, qvem nuperrime ab ipso recognitum denuo & innumeris locis auctum legimus. Mox verò perlectis laudati Borrichii *Cogitationibus* jam memoratis, ipse *Curas Posteriores* de *Barbarismis & Idiotismis sermonis Latini*, secundum secula distributas, luci exposuit publicæ. In qvibus dum à Borrichii Cogitationibus memoratis dissensum qvandoqve suum modestè profitetur est Cellarius, nobilissimus Borrichius ansam indeptus est *Analecta ad Cogitationes de Lingva Latina* scribendi, qveis, ubi errasse videri potuerat,

terat, adversus laudatum Cellarium easdem propugnat, adductâ partim diversâ autorum lectione, partim MStorum fide, qva ipse qvandoqve nititur. Utriusqve Viri studium laudandum est, qvod pro virili sordes dictionis è stylo inqvinatè scribentium abstergere laborant. Nec censura Borrichii eruditis displicere potest, qvam de Lexicis Latinis & Græcis, appendicis loco addit. Posteaqvam enim contra Clariss. Viros, *Georgium Heinricum Ursinum*, de nonnullis qvæstionibus Grammaticis, & *Arnoldum Rhumannum*, in Roma sua Attica, MSto qvidem libro, sed (ut ipsè loqvitur) amplo & erudito, sollicita viginti annorum cura ad prælum jam tandem maturo, de *coxendicis* etymologia disqvisivisset, defectus Clarissimorum Lexicographorum tum Latinorum, tum Græcorum notat, & boni publici causa optat, ut eruditi in Lyceis & Academiis docentes, partitâ inter se operâ, accuratum & perfectum elaborent Lexicon Latinum pariter ac Græcum. Tandem subjungit specimen indicis addendorum ad *Fori Romani* literam C. ut ex hoc specimine Lector de reliqvo ejusdem libri defectu qveat judicare.

PETRI MEGERLINI, Math. Prof. Basileensis, Systema Mundi Copernicanum, argumentis invictis demonstratum & conciliatum Theologiæ.

Amstelodami anno 1682. ad Henr. Wetstenium in 8.

IN hoc Libello, rejectis Ptolemaico, Tychonico & Semi Tychonico, Mundi Systematibus, Copernicanum verum atqve genuinum, non sensu sed ratione judice determinandum, esse contenditur. Cui fini argumenta hucusqve à Coperniceis usurpata, compendio dilucidè proponuntur, Terræqve Motus cum Naturâ rerum conformita› evincitur.

Unde porro ut *Autor* Motum istum Scripturæ Sacræ conciliet: sicut in rebus fidei hujus dicta ad fidei; ita in naturalibus eadem ad Naturæ analogiam examinari, & juxta hanc intelligi oportere sustinet: cum scopus Spiritûs sancti longè sublimior sit, qvàm ut sapientiam seculi nos edoceat, qvippe qvâ cum Paulo se abdicet, nihil præter Crucifixi scientiam profesſo. Inde esse, qvod ad captum vulgi se accommodando, Mundum ædificio comparet, duabus potissimis partibus Cœlo Terraqve, illo tanqvam fornice instar veli expanso; hâc

tabulato, seu areâ subſtratâ, & propterea nunqvam Globi, sed Orbis seu planitiei, appellatione insignitâ, constantem. Atqve id ipsum vel ex ipsis locis contra Copernicæos directis constare, in qvibus Sol supra Gibeonem, Luna supra vallem Aialonis stetisse; Umbra (temporibus regis Ezechiæ) retrocessisse dicatur: cum nec Luminaria dictis locis, nisi apparenter incubuerint; nec Umbra, mera sc. privatio, revera moveatur, sed ad motum lucis aut corporis opaci, alia atqve alia fundatur. Qvâ unâ ratione etiam, Copernicæis usurpatâ, qvomodo Sol ab unâ cœli extremitate ad alteram currat, Pſ. XIX; occasum suum sciat, Pſ. CIV; aliaqve loca, de Terræ super basi fundatione &c. explicari possint ac debeant.

JOH. CHRISTOPHORI STURMII, Prof. Altdorfini Epistola Invitatoria, ad Observationes Magneticæ Variationis instituendas.

Altdorfi, 1682.

SCripta est hæc Epistola ad Curiosos, præcipuè Germanos, in operæ societatem alliciendos, qvam circa exploranda magneticæ variationis (hoc demum seculo paucis abhinc annis detectæ) phænomena, proximis annis Noribergæ sibi sumsit, *Dominus D. Volckamerus, Societatis Naturæ Curiosorum Collega Nobilissimus:* ut junctis hinc inde aliorum, submissisqve *Laudato Observatori* experimentis, qvid emolumenti à solerti hâc indagine expectari debeat, periculum fieri possit. In specie: ut Variationis regularitate constanti plurium observationum suffragio confirmatâ, effectûs hujus admirandi causa (felicius ac *Carteſio* contigerit; refutato sc. ab Observationibus in hoc negotio hactenus habitis) indicari, digestisqve in Tabulas observationibus, Hypothesis iisdem conveniens adornari qveat. Unde Geographiæ spes aliqva ex Terrâ petendarum longitudinum affulsura; & Nauticæ, in portubus ex datâ latitudine & declinatione inveniendis, ingens commodum obventurum foret.

Qvâ ratione porrò Laudati Viri qvibusqve conditionibus, qvas tamen aliorum monitis consiliisqve attemperare paratos se profitentur, Observationes institui qvàm commodissimè posse arbitrentur, verbis Epistolæ ipsius dare consultum duximus, qvæ sequuntur:

I. Uno

I. *Uno circiter eodemq; anni tempore Observationes ab Universis instituì, consultum foret procul dubio, & nominatim proximis Æquinoctio utriqve & Solstitio æstivo diebus; prout huic aut istis observandi quisque modus magis fuerit accommodus: Imò, designatæ semel exactè meridianæ lineæ super immobili qvodam plano, singulis posteà mensibus acum versoriam applicare &, si qva interim Declinationis varietas acciderit, notare haud inutile futurum esset.*

II. *Qvibus ad manus sunt qvadrantes & Instrumenta grandiora in minutias graduum divisa, ii cum* Auzuto, Petito *&c. per Azimutha & altitudines solares rem felicius conficient, aut eorum modorum uno, qvos habet* Kircherus L.II. Art. Magn. Part. VI. c. I. *Alii his destituti mediis,* Hevelianâ *methodo, qvam* Cœlest. Mach. L. I. c. XVI. *variam tradit,* Eimmatti *nostri Schematismo haut obscurè expressam, citra magnas impensas & cum fructu utentur: nemo autem stylorum erectorum umbris (qvæ vulgatissima cæteroqvi ratio est) aut similibus confidet, nisi in subsidium & cæterorum experimentorum confirmationem; qvandoqvidem in plurium, diversâ methodo institutarum, Observationum consensu, meliores à seqvioribus etiam aliqvid roboris accipiunt.*

III. *Præstaret etiam duas minimùm acus in qvavis Observatione adhiberi, easq; qvàm optimas, & nec parvulas nimium, qvæ differentias Declinationum exactè satis indicare non valent, neqve valde grandes, qvas mole suâ magneticam virtutem frequentius eludere experti sumus, sed mediocres, agiles & vivaces; & pyxides ita fabrefieri, ut in fundo arcum saltem plurium graduum in minuta singula aut qvina saltem, transversalibus lineis divisorum, haberent; qvales eqvidem ab artificibus Norimbergensibus peritissimis omni studio pretioqve justo ut parentur, se curaturum sedulò* Laudatissimus Dn. Volckamerus *recepit.*

IV. *Esse verò ad hoc Observationum genus ejusmodi locum eligendum, qvi planus & ad libellam exaqvatus, nullâ latentis magnetismi aut vicini ferri fallaciâ suspectus sit, nobis etiam non monentibus, unusqvisq; facilè judicabit.*

Sic igitur junctis studio & unanimi conatu si Curiosorum qvisque suo loco per universam Germaniam nostram (qvod idem exteros qvoqve in suis regionibus pari consensu facturos nulli ambigimus) magnetis declinationem qvotannis aliqvoties inqvirere, Observationes porrò suas, qvo mense ac die, qvove instrumentorum apparatu factæ essent, qvot item graduum ac minutorum à meridianâ lineâ in alteru-

tum partem feceſſio fuiſſet deprehenſa &c. ad Nobiliſſimum Dn. Volckamerum *perſcribere non gravarentur, facturi eſſent utique rem nobis oppidò gratiſſimam & publico bono noſtrâ opinione longè utiliſſimam &c. Altdorfi Noricorum Pridie Feſti Paſchalis* cIↃ Ↄc LXXXII.

D. A. Q. RIVINI Diſſertatio de Lipſienſi Peſte Anni 1680.

Proſtat apud L. S. Cörnerum, Bibliopolam Lipſienſ. in 8. 1682.

VEſtigia preſſurus *Gaſpari Calderi de Hcrediâ*, de Peſte Hiſpalenſi, *Petri à Caſtro*, de Peſte Neapolitana, Romana & Genuenſi, *Johannis Imperialis* de Peſte anni 1630, *Gresleri*, de Peſte Brunsvicenſi, *Hodgeſi*, de Peſte Londinenſi ſcribentium, Peſtem ſub illa facie, qva nobis præcipuè, ante biennium, funeſta ſatis exiſtebat, in libello hoc delineat Auctor. Adeoqve primo Peſtis Hujus naturam atqve ſymptomata explicat, in qvantum qvidem hæc eorumqve circumſtantiæ illam aliorum temporum & locorum peſtibus conformem, aut ab iis qvoqve diſcrepantem reddiderunt. Deinde Cauſam morbi hujus epidemici diſqvirens, caſtra illorum deſerit, qvi Contagium malignum accuſant, ſive hoc â putredine, ſive ab acrimonia ſalina, ſive aſtrorum influxu, ſive exhalationibus fodinarum, ſive cadaverum miasmatibus & fœtore, derivent: Imaginationem potius variis modis conſternatam, ſeu terrorem, Peſtis cauſam proximam & adæqvatam pronunciat, qvatenus hic ſpiritus omnium violentiſſimè commoveat ac ad receſſum diſponat, unde non ſaltem varia generis nervoſi contingant ſymptomata, ſed ſangvis qvoqve hinc coagulatus præter difficultatem ſpirandi, cordis anguſtias &c. bubones, carbunculos atqve petechias formet. Atqve hanc ſuam hypotheſin variis obſervationibus ac ratiociniis comprobare, illisqve, qvi ſine terrore, per contagium merum, infectos qvosdam fuiſſe aſſerunt, ſatisfacere prolixè contendit. Qvo facto & poſtqvam peſtis hujus invadentis ſigna ejusqve varium eventum recenſuit, præſervandi ab eadem rationem declarat. Cujus occaſione pleraqve hactenus ab Autoribus commendata Amuleta rejicit, horumqve potentiam ſuſpectam reddit, radicem Colchici tamen tanqvam certiſſimum amuletum commendans. Etſi omnium

rnnium horum usum, si quem præstent, illum esse fatetur, quod talibus confisi præsidiis magnanimitatem induant, spiritibusque robur contra contagii horrorem concilient. Pariter quoad odores, hirci fœtorem aliaque graveolentia ridet, fragrantium applicationem vanam, dubiam, imò nocivam proclamat: In conclavi tamen ægrotantium deflagrationem pulveris pyrii aliaque pauca naribus admota aut sub lingvæ detenta & masticata permittit. Hinc de Alexipharmacis præservationis gratiâ assumendis, v. g Theriaca, acetis medicatis, fumo sulphuris &c. agit, horumque usum pariter evanidum, Sudoriferorum verò & Laxantium vim præservatoriam insulsam atque ridiculam credit. Quibus præmissis idem Autor quasdam præservandi regulas tradit, quæ præprimis in eo consistunt, ut occasiones terroris ac nauseæ cum omnibus illis, quæ vires enervant, fugiantur, quæ verò spiritus roborant, assumantur & adhibeantur, non neglectis, quæ copiam ac pravitatem humorum, exturbant, remediis, sc. Venæ sectione, evacuatione & alteratione. Tandem Curam pestis subnectit, ejus quatuor indicia supponendo, ac *primò* ideam conceptæ cum terrore pestis, ut causam proximam, per morbi hujusque periculi dissimulationem, omniumq; quæ metui ac desperationi ansam suppeditant, prudentem declinationem eradicandam: *secundò* hinc coagulatum sanguinem per sudorifera dissolvendum: *tertiò* symptomata connexa mitiganda: ac *quartò* Bubones ac Carbunculos, tanquam productum morbosum, per externa tractandos. Ubi inter alia Vomitoriorum usum damnat, eumque non, nisi sub certis conditionibus & rarissimè admittendum esse monet: Oleum scorpionum pro repellente habet, hinc bubonibus minimè, sed pectori saltem ac pulsibus, illinendum commendat: Paritor bufones bubonum tumores potius repellere atque eorum dolorem sedare, neutiquam venenum ex iisdem attrahere, multò minus, juxta Paracelsum ac Hartmannum, applicatos intumescere ἀντύπης testatur.

RELATIO DE MONSTRO VITULINO humano à Dn. D. Schreyer Physico Cizensi communicata.

EXhibuit flumen, quod Cizam alluit, juxta pagum Bornitz, die 17. Julii 1681, monstrum horrendum, cujus cervici vitulino appositum TAB. XIII. Fig. 1.

tum erat caput humanum. Hujus in ſuperiore parte eminebat velamentum membranaceum mitriforme corrugatum: frons ſpithanum excedebat, & ubi deſinit, oculi erant clauſi, è qvorum regione in utroqve latere erigebantur aures felinis non majores. Naſum (deficiebat verò ſiniſtrum foramen) habebat depreſſum: os parulum, utrinqve dentatum. Mentum ornabant pili barbam caprinam mentientes. Collum videbatur elongatum: pectus vitulinum cum anterioribus pedibus: poſteriores ſuilli, ſuillaqve cauda in extremo piloſa. Cæterùm totius monſtri cutis nigricans erat ac è pilis nuda, ſexusqve monſtrum fœmineï. Interiorum examen vehementiſſimus fœtor prohibebat.

EXCERPTUM EX LITERIS ILLUSTRIS Hevelii die 9 junii, hoc anno, Gedani datis, de phænomeno qvodam aëreo obſervato.

TAB. XIII. Fig. II.

ADjicio phænomenum qvoddam aëreum hic Gedani non ita pridè, die ſc. 10. April. ſt. n. veſperi, occidente ſole à me ipſo obſervatum. Qvo tempore ſol ad occaſum vergens longiſſimos ac lucidiſſimos radios ſurſum verſus projiciebat, inſtar caudæ cometicæ: in qvorum cuſpide, ſpurius ſol, & qvidem in inverſo qvodam arcu coloribus variato, inſtar iridis, diſtinctè apparuit. Ego in eâ ſum opinione, ſi hocce phænomenum citiùs ſeſe mihi conſpiciendum exhibuiſſet, in ſolis ſcilicet elevatiori ſitu, ſine dubio plures Parelios ab utroqve latere, cum caudis & aliis arcubus circa ſolem exiſtentibus, ut fieri plerumqve ſolet, comparituros fuiſſe. Proinde hocce phænomenum non niſi ſpecies, vel particula fuit pareliorum. Ego, uti ex *Mercurio* meo p. 174. liqvet, ſemel ſeptem ſoles ſimul in lucidiſſimis maximis arcubus, cum qvibusdam caudis, in adverſas cœli partes, reſpectu genuini ſolis, excurrentibus, cœlo ſereniſſimo, in ipſo Meridie, Anno ſc. 1661. die 20. Febr. ſicuti ex ipſo ibidem appoſito ſchemate patet, obſervavi. An ſimile phænomenum unqvam ab ullo alio deprehenſum hactenus ſit, nondum cognovi.

EXCERPTA EX COLLECTIONIBUS Philoſophicis Anglicis n. 3. A. 1681. p. 66. ſq.

Obſervatio Ecclipſeos Lunaris 29. Aug. 1681. ſt. n. manè, in obſervatorio Regio Pariſienſi inſtituta.

Digiti

TAB. XIII. ad A: 1682. pag. 262.

Phænomenum Aëreum.

Anno 1682 die 10 April. vesp. hor. 6. 40.

GEDANI

observ. à

IOH. HEVELIO.

Monstrum Vitulino-humanum.

fig. 2.

fig. 1.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digiti Eclipſ.		H. ′ ″
	Principium.	1. 58. 30.
D 1. 11.	Umbræ appulſus ad *Grimaldum*.	2. 1. 30.
	Ad *Tychonem*.	2. 8. 0.
	Ad centrum Lunæ.	2. 37. 30.
	Ad medium *Copernici*.	2. 39. 30.
	Ad *Ariſtarchum*.	2. 40. 0.
8. 16. 0.	Ad medium *Manilii*.	2. 54. 30.
	Ad *Plinium*.	3. 1. 0.
9. 2. 0.	Ad inferiorem partem *Maris Caſpii*.	3. 7. 30.
9. 31. 20.	Ad ſuperius latus *Maris Caſpii*.	3. 18. 30.
10. 1. 0.	Maxima obſcuratio.	3. 35. 45.
	Reditus Umbræ.	
4. 46. 0.	Ad *Ariſtarchum*.	3. 47. 0.
	Ad Centrum Lunæ.	4. 29. 0.
	Ad *Tychonem*.	4. 41. 30.
	Finis Eclipſeos.	5. 13. 0.
	Tota Duratio.	3. 14. 30.

Nota: Horâ 5. 13 min. 56 ſec. apparens Altitudo ſuperioris limbi Solaris erat 17 min. 10 ſec. & Lunæ 1 gr. 11 min 30 ſec.

EADEM ECCLIPSIS

Tempora per Horolog. Oſcillat.	*Tempora inde per Obſer. correct.*	*Obſervata Greenovici*, Aug. 18. *poſt med. noct. ſeq. A. 1681.* à Jo. Flamſteed.
d. H. ′ ″	H. ′ ″	
18. 13. 05. 00.	13. 00. 00.	Lunæ Diameter 610′. 30″ 53‴.
46. 30.	41. 30.	Penumbra Notabilis.
53. 40.	48. 40.	Penumbra Denſa.
55. 40.	50. 40.	Initium.
58. 00.	53. 00.	Umbra ad Montem Climacem.
14. 03. 20.	58. 20.	Sinus Sirbonis incipit.
5. 50.	14. 00. 50.	Mareotis incipit.
7. 30.	2. 30.	Mons Cataractes incipit.

Tempora

	Tempora per Horologi. Oscillat.	*Tempora inde per Obser. correct.*	
d	h. 14. ′ ″	h. 14. ′ ″	
18	8. 16.	3. 16.	Maeotis tota tecta.
	10. 50.	5. 50.	Sina incipit.
	12. 56.	7. 56.	Sina tota tecta.
	18. 00.	13. 00.	Audus.
	27. 24.	22. 24.	Circinna.
	31. 00.	26. 00.	—— Abulfeda Ricciolo.
	32. 30.	27. 30.	Pentadactylus incipit.
	33. 32.	28. 32.	Ætnæ Limbus primus.
	34. 26.	29. 26.	Pentadactylus totus.
	35. 06.	30. 06.	Ætnæ Medium.
	36. 00.	31. 00.	Ætna tota tecta.
	40. 00.	35. 00.	Umbra per Med. Porphyriten.
	44. 50.	39. 50.	Hiera Insula & Ficaria simul ad Umbram.
	46. 10.	41. 10.	Umbra ad Horminium.
	50. 10.	45. 10.	Mons Hercules incipit.
	51. 10.	46. 10.	Mons Hercules intra.
	52. 10.	47. 10.	Umbra per Med. Beshici.
	54. 00.	49. 00.	per Med. Insulæ Majoris.
	55. 30.	50. 30.	per Med. Byzantium.
	57. 40.	52. 40.	per Med. Insulæ Cyaneæ. (metis.
15.	01. 50.	56. 50.	ad Limbum primum Corocondo-
	4. 30.	59. 30.	ad Limbum primum Mæotidis.
	13. 00.	15. 08.	Macra incipit obscurari: dub.
	14. 00.	9. 00.	Mæotis tota tecta.
	19. 12.	14. 12.	Partes lucidæ residuæ erant 1092. 5′. 27″. tunc Lunam densæ nubes excepere, sub qvibus latuit usqve ad ejus Occasum.

Eandem Ecclipsin Gedani ab illustri Hevelio observatam Calendis Jan. p. 28. sqq. exhibuimus.

Errata.

P. 24. lin. 7. ut & p. 230. lin. 27. & 33. lege *Coppilium*. p. 238. l. 13. pro $AD_{=}4$, lege $AD_{=}2^{d}$.

Digitized by Google

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ
Calendis Septembris, Anno M DC LXXXII.

MISCELLANEORUM HISTORICORUM

Regni Bohemiæ Decadis I. LIBER II. qvi de Bohemiæ Populo, & veteribus ac novis Incolis solidè & nervosè disputat, &c. Autore BOHUSLAO BALBINO, *è Societate Jesu.*

Pragæ M. DC. LXXX.

nec non

Ejusdem Decadis LIBER III. qvi fines & terminos totius Bohemiæ, tum ipsorum Districtuum figuras, Arces, oppida, & urbes complectitur, &c. Autore Eodem.

Ibid. M.DC.LXXXI. in fol.

UT Primo Libro hujus Operis expositа, è qvibus nonnulla proximis Calendis delibavimus, contemplationi rerum naturalium maximè inserviunt: ita dissimulandum non est, iis qvæ hoc SECUNDO libro de variis variarum gentium migrationibus adducuntur, Historiam antiqviorem, non Romanam modò, sed Germanicam qvoqve, Gallicam, imò Græcam, & Anglicam non parum illustrari. *Act. pag. 241. seqq.*

Nam initia Gentis suæ prima proditurus Autor, per distinctas Incolarum classes procedit, in qvarum unâ Bojos, mediâ cum Hermunduris Marcomannos, & ultimâ Czechos videtur collocasse. Primam qvod concernit, ipsius *Bohemiæ* nomen docet à *Bojis* esse natum, Galliæ Celticæ populis, sed tum non minus ac Gallia tota (præter Romanorum Colonias diu post deductas) Teutonico veteri sermone utentibus; & *Boyheim* nihil Germano sonare aliud, qvàm qvod *Bojorum patria* Latino. Inde qvæ ad antiqvissimæ Gentis gloriam pertinent, persequitur. Nempe 1) audaciorem & ferociorem ex Bojis Hercynienibus sobolem unà cum Trocmis ac Tectosagis è Bojo-

hemo exiisse, & Pannonia primum, deinde Thracia, Græciâ percursis & pervastatis, Asiam ingressos, denique in Æolicæ & Jonia, plurimis cladibus illatis & acceptis consedisse, ibidemque Gallogræcorum gentes fundasse. 2) Cimbros, gentem Romanis formidatam ante, quàm aggredi Romanos statuissent, Hercyniam silvam, sedesque in eâ Bojorum ad habitandum intrasse, sed rejectos fortiter, alias quæsiisse terras; quod prælium uberius expositum habes Libro sequenti. 3) Heduis, vel Æduis adversus Jul. Cæsarem auxilio venisse Bojos, & hanc gente ortum postea Borbonios traxisse. 4) Bojos ex Bohemia Bojoariis, seu Bajoariis & Bavaris dedisse originem, eosque Veterum Bojchemorum quandam esse coloniam: id quod *Velseri*, *Brunneri*, *Adelzreutteri*, & *Cluverii* autoritate ita firmat, ut novum simul errorem Scriptoris, Svevos cum Hermunduris confundentis, evellat.

c. 27. §. 1. *f. 241.*

Ad *secundam* delatus Classem, Bojos à *Marcomannis*, duce Maroboduo, ex vetustâ Sveviæ nobilitate orto & Romæ educato sub Augusto, Bohemiâ ostendit esse pulsos: &, ubi de Marobodui hujus Regiâ in Hercynia silvâ, de Marcomannorum post Ducis sui ad Romanos fugam gestis præcipuis & cladibus, quâve ratione eorundem reliquiæ per Attilæ regnum deletæ fuerint, disseruisset; Marcomannos non Slavicam (ut in *Speculo Moraviæ* voluit *Paprocius*) sed Svevicam eoque Germanicam fuisse gentem, ex *Strabone*, *Tacito*, *Eutropio*, *Ptolemæo* ejusque Commentatoribus; ex *Velsero*, *Cluverio*, *Cromero*, *Goldasto*, *Curæo*, *Dalecampio*, *Vobburgio*, & *Dresserο* nostro planum facit; iis, quæ regeruntur à parte adversa, rejectis & solutis.

Postremæ classis incolas contemplaturus, initio majores suos, Slavicæ gentis originem inde à Babelicâ turri deducentes, adversus Æneam Silvium defendit, cum quòd Slavica lingva omnino primigenia, & inter duas illas & septuaginta Orbis universi lingvas habeatur, tum quòd idem feciisse probro non vertatur Nationibus cæteris. Deinde Slavicorum populorum, qvales *Bulgari*, *Sorabi*, *Roxolani*, *Mosci*, & *Venedi* fuêre, primas sedes explicat, eosqve ex Sarmatia Asiatica & Europæa in Europam interiorem ascendisse: Venedos præcipuè tribus immigrationibus, qvarum maxima circa Attilæ tempora acciderit, in Germaniam interiorem penetrasse. Hinc de Czechi & Lechi, Slavorum Principum, in Bohemiam adventu agit, &, refutatâ *Petri Codicilli* sententiâ, de Aureolo Tyranno à Czecho & Lecho apud Illyrios

rios interfecto, magnum adducit Autorum cumulum, de ætate Czechi, qvove tempore in Bohemiam is advenerit, ſtatuentium. Qvo etiam loco obſervat, grande neceſſariò meritum in gentes Slavicas (qvæ poſtea per Bohemiam, Poloniam, totqve latè provincias ſeſe effuderunt) fratrum Czechi & Lechi extitiſſe, propterea qvod abolito ſeu Vendorum, ſeu Sarmatarum, ſeu Slavorum, aut alio qvocunqve nomine, Czechitas aut Lechitas appellari ſe voluerint; illudqve amori ipſorum Ducum, mitiſſimè ſumma populi voluntate regnantium, aut qvod commodè ingentia auxilia adverſus vicinos Germanos genti ſuæ attulerint, aut qvod lectiſſimâ nobilitate ſtipati advenerint, & Bohemiam atqve Poloniam generoſa iſtâ ſobole impleverint, aut qvod Patriam ab hoſtibus purgarint, aliove nomine bene mereri de patria ſtuduerint, datum fuiſſe exiſtimat.

Reliqva pars Libri, 1) *ἀνασκευὴν* ſive confutationem eorum, à qvibus diverſum ſentit Autor; Novitii maximè Scriptoris, qvi geſta Wandalorum adſcripſerat Czechorum genti, Czechitas ſtatuens ortos à Wandalis, & *Wandalo Bohemos* nominans; qviqve Venetias à Wandalis conditas fuiſſe, Vindelicos à Wandalis prodiiſſe, & alia id genus paradoxa aſſeruerat; 2) *ἀνακεφαλαίωσιν*, & ſummam eorum, de qvibus diſputatum hucusqve fuit, articulis diſtinctis octo comprehenſam: 3) Diſſertationem, Autoris hiſtoriæ parallelam, de Originibus Boëmorum ſeu Czechorum, *ab Andrea Stredonio S. J.* conſignatam, & à Dn. Balbino nuper repertam complectitur.

TERTIUS Miſcellaneorum Liber Topographicus atq; Chorographicus inſcribitur, &, totam argumenti, in qvo verſatur, vim ſi ſpectes, ſex potiſſimum partes continet. *Prima* Bohemiæ *fines* cùm ſeptentrionales, tùm Auſtrales, & Occidentales determinat, deciſâ prius (ex aliorum ſententiâ potiùs, qvàm propriâ) qvæſtione, An Bohemia Germaniæ & Imperii Germanici Provincia & pars ſit, & num ad Impeperium Germanicum referatur? Ac ne qvis priſtinos fines confundat cum hodiernis, Miſniæ & Luſatiæ partem aliqvam docet olim in Bohemia fuiſſe cenſam: nominatim Zittaviam & Gorlicium: Bohemiæ fines ultra Comitatum Glacenſem uſqve Wartam, & Camentium qvondam extenſos: item procul in Auſtriam, & in Palatinatum uſqve Noribergam, & in Bavariam: Marchiam verò Brandenburgicam nunqvam fuiſſe Bohemiæ partem, licet eandem qvandoqve Reges Bohe-

miæ, aut eorum regia familia, vel donationis, vel oppignorationis, vel emtionis titulo tenuerint.

Secundam argumenti partem constituunt *Bohemiæ Regiones*, seu, ut nunc vocant, *Districtus* qvatuordecim numero, præter Comitatum Glacensem, Territorium Egrense, & territorium Cubitense; nec non *Urbes*, *Oppida*, & *Arces*. *Districtus* ita percurrit, ut fines singulorum describat, urbes eorum præcipuas, Civitates, & oppida nominet (memorabilia qvæ in istis sunt, alteri reservat loco), suam cuiqve figuram assignet, memoranda in provinciis, qvave commendari dote mereantur, magnâ diligentiâ exponat. Ad Bohemiæ coronam verò cum Glacensis qvoqve Comitatus pertineat, peculiaris de eo tractatio nunc subjungitur; qvâ, præter judicium de *Georgio Ælluro* dicti Comitatus Historico, prolixiùs de Glacii fundatore, titulo Urbis Imperialis, (qvem ei ex Diplomate qvodam Henrici I. Aucupis tribuerat Ælurus; sed subreptitium & confictum illud ipsum esse, signis non obscuris Balbinus evincit) Dominis, de Comitatus hujus clypeo, terminis, hominum copiâ (qvos inter oppidanos Levinenses adeò tornandi artificio testatur excellere, ut uno in cerasi nucleo duodecim duodenas cochlearium spectandas exhibere, & uni pixideculæ apis magnitudine 24. cochlearia elegantissimo artificio distincta includere valeant) Nobilitate, religione, Capitaneis, & Præpositis Cœnobii S. Mariæ in monte Glacensi, disseritur: Accedit præterea succincta descriptio Silesiæ, non minus hodie ad Coronam Bohemiæ spectantis, cum censura de Silesiæ Historicis *Curæo*, *Schickfusio*, *Polio*, & *Henelio* Silesiographiâ qvondam editâ, & Breslographiâ claro.

Jam velut ex peregrinatione Glacensi & Silesiacâ in Bohemiam reversum, de *Urbium* & Oppidorum calamitatibus, qvantamve populi Bohemici stragem proxima bella ediderint, conqverentem videas, adeò, ut, status pristini & hodierni contentione, nec non locorum, & facultatum ex tabulis publicis & indicibus inductione factâ, hodie sese nec umbram qvidem Veteris Bohemiæ tenere fateatur. Ab Urbibus progreditur ad *Arces*, & earum multitudinem in Veteri Bohemiâ ex *indiculo Wenceslai Hagecii* partim, partim ex indiculo proprio sic recenset, ut districtum & distantiam ab urbe Praga singulis apponat. Arcium tamen nimiâ etiam multitudine (Rudolfinis adhuc temporibus toto regno centum viginti qvatuor munitas habuerunt), & qvod nonnullæ

nonnullæ earum à latronibus insiderentur, offensum olim Carolum IV. scripto exercitu, qvasdam obsessas tradit occupasse, prædonum duces in crucem egisse, Arces dejecisse. Tum de qvæstione, utrum expediat, qvamplurimis arcibus, aut contra nullis, vel paucis tantum, Patriam communire? qvid sentiat, aperit. Tandem & Castrum S. Wenceslai, seu Arcem Regiam Pragensem, qvæ arcium omnium per Bohemiam principatum obtinere fertur, cum partibus suis, qvales sunt: Basilica Metropolitanæ Pragensis Ecclesiæ, cùm interius, tùm afforis plurima memoratu dignissima curiosis oculis ostendens, Habitatio Regia, Regii horti, & hos inter erecta Domus, qvam Mathematicam appellant, Regis Wladislai Palatium, & alia pro cujusqve dignitate describit.

Ad *tertiam* partem *Operis publica* retulit, Pontes, Basilicas & Templa celebriora, Palatia, Cœnobia, ædificationes sumtuosas, verbo: qvicqvid memorabile Bohemorum telluri inhæret arte & labore hominum perfectum. Non postremum inter ea locum habent: Pons Pragensis super flumen Muldavam stratus ex qvadrato saxo, & 18. fornicibus constans, vel hoc nomine cum Londinensi ripas Tamisis jungente comparandus: Templum S. Barbaræ Kuttenbergæ, qvod unâ & septuaginta columnis sustinetur, ut ejus ichnographia docet, peculiari tabula expressa: Turris in memorato ponte, qvâ ex veteri in minorem Pragam iter est, conspicua, qvæ una ab hostibus Svecis Antiqvam & Novam Pragam servasse perhibetur: Turres aqvariæ Pragenses, è qvibus aqva insigni artificio, certis in altum canalibus elata, rursus in canales alios refusa, ac ponderibus depressa, per omnia urbium fora, compita, & domos dispensatur: Ambitus in Monasterio Aulæregiensi, in cujus olim lateribus Vetus Novumqve Testamentum ab initio Geneseos ad Apocalypsin Joannis literis majusculis in tabulis scriptum continebatur, notis qvò altius irent, paulatim crescentibus, ita ut à summo usqve deorsum facilis lectio præberetur, ut Æneas Silvius autor est. Subterraneus meatus seu cuniculus Pragâ usqve ad Pagum in Arcis Regiæ Pragensis conspectu Bubenecz excisus: Horologium Curiæ Antiqvæ Urbis Pragensis, non aliqvam modo diei aut noctis horam, sed diem qvoqve, mensem, annum, Solis & Lunæ ortus, siderum omnium cursus, signa Zodiaci, Lunæ ætatem, aureum numerum, Cyclos, qvodqve mireris, Festa per annum præci-

pua indicans; unde & dignum habitum Autori, qvod cum singulis partibus hoc loco & historicè, & mechanicè describeret, deqve cujus præstantia & arcanis tractatum *Joannis Taborsky* Mathematici summatim insereret: Machina deniqve supra argenti fodinas Przibramenses posita, qvæ aqvam fodinas mergentem & omnino mersuram, rivuli cujusdam beneficio, die noctesqve nunqvam interruptè extrahit ab imo, exantlat, aliumve in locum effundit; delineatam cum partibus suis habes fol. 165.

Qvartâ libri parte, Subterraneorum operum, qvæ paulo ante adduxerat, occasione de variis agit Thesauris in Bohemiæ solo hinc inde reconditis, expressis Civitatum qvarundam & Arcium, in qvibus latere credantur, nominibus, caussisqve ejus rei non improbabilibus allatis; pro thesauro tamen carbones inventos aliqvando fuisse, proprio suo comprobat exemplo. Inde & Spectrorum, v. g. Albarum Dominarum, in ditionibus Rosenbergicorum & Novodomensium Procerum, & alibi non rarò apparentium; Bohemorum Veterum arte Magicâ infignium; hominum è sepulchro vel ex mediâ morte surgentium (ubi & cultri à Bohemo devorati Rustico, & incisione extracti, figura fistitur), Præsagiorum item atqve præstigiarum aliqvot exempla, ut alia de veterum Bohemorum habitu, cultu corporis, lingvæqve conservandæ studio jam omittamus, proferuntur.

Qvintum membrum enumerat nobis Prælia, in Bohemicâ tellure (nam qvæ à Bohemis gesta fuerunt alibi, Autor jam non persequitur), commissa qvamplurima. Tametsi enim in Chorographicâ Bohemiæ tabula, sub titulo, *Rosa Bohemiæ omnibus seculis cruenta*, à se olim edita, octoginta solum præliorum mentionem fecerat; nunc tamen esse adhuc ostendit longè plura; nec tantùm catalogum centum & septuaginta septem præliorum recensét, sed in caussas inqvirit qvoqve, unde tanta bellorum seges in hoc regno florentissimo provenerit.

Postremâ parte Apologia pro gente Bohemicâ continetur adversus *Melchiorem Goldastum*, & *Petrum Ribaldum Peruanum*; qvo ficto sub nomine *Michaëlem Pieczek*, civem Novæ Pragæ Satyricum latere, indicio nobis est Balbinus. Neqve satis is esse arbitratur, Goldasti asserta de Regni Bohemiæ juribus refellisse, nisi & injuriis objectis aliorum Clarorum Virorum: Georgii Fabricii, Marqvardi Freheri, Gaspari

ſparis Dornavii, Antonii Bonfinii, Hieronymi Baſbi, Pii II. &c. præclara de vetere Bohemia teſtimonia & encomia reponat.

Cæterum *Mantiſſæ*, & *Additamentorum* titulis qvæ duobus hiſce libris, poſt cujusqve indicem, reperiuntur annexa, ad Librum I. Miſcellaneorum ſpectant. Siqvidem non alia, qvàm qvæ de rebus Naturalibus Bohemiæ ſuggeſta Dn. Autori ab Amicis Virisqve doctis fuerunt, iis ipſis referuntur; niſi qvod circa Additamentorum finem occurrant & Paralipomena qvædam ad aliqvot capita Libri Tertii.

Daniel Georg Morhofen Unterricht von der Teutſchen Sprache und Poeſie/ deren Urſprung/ Fortgang und Lehr-Sätzen. Worbey auch von der reimenden Poeterey der Ausländer mit mehrern gehandelt wird.

Kiel. 1682. in 8.

DANIELIS GEORGII MORHOFII Diſqviſitiones de Germanorum lingvâ & poeſi, earumqve ortu, progreſſu & legibus. Ubi ſimul de aliarum gentium rythmicâ poeſi diſſeritur. Kilonii 1682.

CUm de Latinorum lingvâ & poeſi multi commentarios ſcripſerint, poeſin etiam Germanicam qvidam in artem redegerint ac certis legibus adſtrinxerint, deqve lingvâ Germanorum diverſorum Autorum extent monumenta: nullum tamen præſtantiori ingenio, ac majori eruditionis ratiorisqve doctrinæ copiâ conditum fuit hoc opuſculo: qvod vernaculo idiomate ſcriptum Germanicis ſuis Poematibus in unum collectis faſcem, & Kilonii hoc anno editis, præmiſit doctiſſimus Morhofius, Latinorum etiam Græcorumqve carminum venuſtate nulli Poetarum ſecundus. Ac majus qvidem & juſtum Opus *Originum Germanicarum*, in qvibus lingvæ & verborum Germanorum origines fusè & explicatiùs ſit deducturus, ſe moliri; *artem* etiam *Poeticam Germanorum* peculiari Opere Latino ſe traditurum in Præfatione indicat: qvorum Operum liber hic ſpecimen velut ſit, unde præguſtum capere liceat.

In tres iſtum diviſit partes; qvarum *prima* de Germanorum lingvâ, *altera* de eorum poeſi & poetis, *tertia* de arte poeticâ eorundem

agit.

agit. In *primâ* antiqvitatem & excellentiam lingvæ Germanicæ oſtenſurus, eam ſi non Hebraicâ, Græcâ tamen & Latinâ antiqviorem eſſe, & has iſti originem debere, tum in peculiari Diſſertatione, qvam *de novitate Græcæ & Latinæ lingvæ* editurus ſit, ſe oſtenſurum promittit; tum hoc ipſo in loco probat ex eo, qvòd Græci & Latini philoſophiam & lingvam, vehiculum ſcientiarum, à Barbaris acceperint: Barbarorum autem nomine Scythas ac Celtas veniſſe ſeu Gallos, qvorum lingva vetus cum Germanicâ eadem ſit; qvod ex plurimis verbis, qvæ utriqve genti communia, ſolâ dialecto diſcrepant, oſtendi poſſit, & qvibusdam exemplis ipſe docet. Cumqve vetus Germanorum lingva ad complura Aſiæ loca, inqve ipſam Perſiam antiqviſſimis temporibus penetrârit (docente id infinitâ vocum copiâ utriqve lingvæ communium, verbis item ſimiliter terminatis eodemqve modo compoſitis, qvod obſervarunt Lipſius, Salmaſius, Bochartus, Mylius, Burtonus, Piccartus & Jo. Gravius): in Ægypto etiam, Arabiâ, & ipsâ Americâ qvarundam vocum à Germanis acceptarum & ab his eò derivatarum veſtigia deprehendantur: probabile omninò eſſe, Germanorum lingvam ætate illas poſteriores antecellere; Græcâ qvidem & Latinâ vetuſtiorem eſſe, ab eo demum rectè intelligi qvi veteres Græcorum & Latinorum voces è Fragmentis & Gloſſariis depromtas cum priſcis Gothicis, Runicis, Anglo-Saxonicis, Cimbricis, Francicis & Hiſpanicis vocabulis contulerit, nec hodiernarum per univerſam Germaniam receptarum dialectorum fuerit imperitus. Eum enim deprehenſurum, plurimas Græcarum Latinarumqve dictionum radices in veteri Saxonum, Weſtphalicâ, Cimbricâ, Pomeranâ, Megapolitanâ, Belgicâ, Danicâ, Norvagicâ, Svecicâ, & cumprimis veteri Gothicâ lingvâ latere. Has autem acceptas fuiſſe à Græcis & Romanis, non ſolùm Dionyſii Halicarnaſſenſis teſtimonio adverſari, qvi ſub finem Lib. I. Romanos lingvam ſibi adſumſiſſe ait, qvæ nec tota Græca, nec tota Barbara, ex ambabus verò commixta ſit: ſed è veteribus qvoqve Latinorum vocabulis in Oſcâ, Volſcâ & Tuſcâ lingvâ uſurpatis contrarium apparere, qvæ qvò vetuſtiora, eò Germanicæ lingvæ ſint propiora. Varroni & Feſto nullam in Originibus lingvæ Latinæ habendam eſſe fidem, qvippe qvi ſæpe fallantur, communi vitio plerorumqve, qvi in gentis ſuæ lingvâ tradendâ turpiter labuntur. Statuit ergo cum Salmaſio & Boxhornio, fontem genuinum Europæarum lingvarum veterem

Scytharum

Scytharum lingvam esse, è qvâ primigeniâ Germanica Gothicaqve sint ortæ, qvibus Græca & Latina originem debeant. Qvo simplicior enim & rudior lingva sit, eò antiqviorem esse; expolitam contrà & omnibus numeris absolutam notæ recentioris habendam. Monosyllabas etiam vel paucarum syllabarum voces antiqvitatem lingvæ & velut radices prodere; recentiorem putandam eam, qvæ vocabulis polysyllabis abundat, adjectâ flexione & terminatione commodâ abblandiente auribus, numerumqve & rythmum orationi conciliante. Germanica autem & Scythica cum simplex ac rudis, & omnis elegantiæ ac dignitatis expers sit; Latina & Græca contrà politiorum ac elaboratarum speciem præ se ferant, polysyllabis insuper abundent, in iisqve una vox interdum ad sex vel septem excreverit syllabas, & longi syrmatis appositione sibi aliqvam acqvisiverit majestatem, facilè cuivis constare, utra harum habenda sit antiqvior. Derivationes autem Latinarum, Græcarum, aliarumqve lingvarum è Germanicâ veteri Gothicâqve, in literarum mutatione consistere, qvæ vel additione, vel detractione, vel transpositione, vel permutatione instituta sit. Additionem vel in initio vocabuli per prosthesin, vel in medio per epenthesin, vel in fine per paragogen; Detractionem æqvè vel in initio per aphæresin, vel in medio per ecthlipsin, vel in fine per apocopen fuisse factam. Qvorum modorum complura exempla affert, & peculiari capite vocum, qvibus partes corporis humani & brutorum apud Latinos & Græcos signantur, è Germanicâ lingvâ derivatarum rationem ostendit.

In *altera* parte Poeseos Germanorum originem & progressum exponit, præmissâ tractatione de aliarum gentium poesi rythmicâ; ut cognoscatur, utrum hæ Germanis fortè priores poesin excoluerint, ceu nonnullæ gloriantur, utrum istis inventionis versuum rythmicorum gloria tribuenda sit. Ac in primo capite de *Gallorum* agit poesi, tum priscâ, qvam Poetæ Aqvitani & Provinciales, ut Eustachius, Arnaldus Daniel, & complures alii excoluere, qvos Jo. Nostradamus & Claud. Fauchetus peculiaribus libris, Verderius item in Bibl. Gall. recensuerint: tum recentiori, qvam à Clemente Marotto conditam plures, qvos nominat, excoluerint: tum hodiernâ, qvam ad summam gloriam evexerint præstanti ingenio ac eleganti eruditione conspicui viri, Franc. Malherba, Theophilus, Victurius, Scuderius, Regnerius,

Rablaiſius, Sorbierius, Menagius, Capellanus, Pere le Moine, Godeau, Saint Aymant, Desmareſts, Les fargve, Corneille, Moliere, & alii, qvi videri poſſunt enumerati in Sorelli Bibl. Gall. & Colleteti de Vitis Poëtarum Opere, qvod laudat Menagius Obſerv. ad Malherb. pag. 429. Secundum caput *Italorum* poeſin à Gallis ortam & per certas velut ætates diſtinctam recenſet: qvarum prima à Dante, Petrarchâ, & Boccatio ad florem perducta ſit; adultior Bembum, Caſam, Taſſum, Colonnam, Sarrochiam, Sannazarium, Arioſtum, Cagnolum, Burgheſium, Gvarinum, Marinum, Chiabreram, Pretum, Teſtum; ultima plures recentiores tulerit, de qvorum poematibus diſſeritur. Tertium caput de *Hiſpanorum* poeſi ejusqve vitiis & autoribus haud vulgaria tradit, laudemqve huic genti adimit inventionis fabularum amatoriarum, Romans ſive Romanzi dictarum, qvam Caſp. Barthius & Th. Spraat ipſis tribuerat. Poetæ autem iſtius gentis recenſentur: Diego Ximenes, Qvevedo, Gongora, Erzilla, Camoens, Silveira, Cervantes, Argenſola, Lope de Vega, qvi mille octingentas comœdias ſcripſerit, Garſias Laſo de la Vega, & Alph. de Ledeſma. Qvartum caput *Anglorum* poeſin & poetas enarrat: ac veterem qvidem Anglo-Saxonum lingvam & poeſin æqvè ac populum ipſum Germaniæ ortum debere, vetuſtiſſima autem apud eos carmina eſſe Ælfredi Regis, & Aldhelmi: à qvibusdam Richardi qvoqve Backeri & Godfridi Chauceri poemata laudari tradit: Recentes poetas Abr. Covvley, John Donne, Cleveland, Edm. Waller, John Denham, Georg Herbert, Baconem Verulamium, Shakeſpeare, Fletcher, Beaumont, Ben. Johnſon, Suckling, & Jo. Miltonum nominat de iisqve differit. In qvinto capite de *Belgarum* lingvâ, qvæ cum Germanicâ veteri fermè eadem, ab hac certè orta eſt, & Poeſi in iſthac gente uſitatâ agit. Veteres autem poetæ (ut Anonymus ille, qvi Chronicon Belgicum rythmicum ſcripſit, à Jac. Eyndio in Zeeland. Chron. ſæpiùs allegatus, & à Dusâ editus) cum rudiores & absqve omni arte fuerint, ſeculi hujus poetas cultiſſimos extitiſſe, Jan. Douſam, Dan. Heinſium, Jac. Catſium, Conſt. Hugenium. Laudat hujus gentis ab hac arte plures: Joſt van Vondel, Jan de Voſſ, (qvi cum vitriarius eſſet & egregia poemata conderet, in ſuſpicionem incurrit apud plerosqve ac ſi Barlæus ſub ipſius nomine ea ſcripſerit) Hooftius, Henr. Weſterbaen, Henr. Brunoos, Jo. Adolph. Dans, Matth. van Meervvede, Jann van der Veen, Decker, Bodicher Banning,

Dan-

Dan. Iondæys, Anna Maria Schurmans, Anna Tesselscha, & complures poetæ alii, qvorum ingenii monumenta ne intereant, peculiaribus Voluminibus v.g. de Zeeusche Nachtegael, Klioos Kraam, Apollos Harp, collecta extant. Postqvam hæc ita de lingva & poesi exterarum gentium exposuisset, ad *Germanos* eorumqve poesin se convertit, deqve eâ tractationem capite sexto & seqq. suscipit. In tres autem ætates eam dispescit, in primam & remotissimam, mediam, & hodiernam. Qvarum prima è carminibus Veterum Germanorum, qvorum Tacitus meminit, cujus verba minus commodè ad Sveonum vetusta poemata trahantur à Rudbekio, noscenda sit: media à Caroli M. temporibus repetenda, qvi & ipse cum filio Ludovico poesin excoluisse carminaqve composuisse perhibetur, & ab aliis condita collegit: qvem deinde secuti sunt Otfridus, Willeramus, Weinsbeck & alii, qvos nominat Goldastus in Not. ad Paræn. & qvorum multos se editurum promisit Lambecius Syntagmate Rerum Germanicarum, cui immortuus est. Ad hanc ætatem referenda istorum etiam canticorum origo, qvæ magistrorum (**Meister-Gesänge**) vocantur, & alia ludicra æqvè ac sacra rythmica scripta Germanica, Hugonis von Trymberg, Freydanck, Sebi Brant, Melch. Pfinzing, Burch. Waldis, aliorumqve, qvorum Agricola in Præfat. Prov. Germ. nomina recitat, libellus item, qvi inscriptus est **Reinicke Voß** (de cujus Autore & interpretibus disseritur) & Rollenhagii **Froschmeußler**. Tandem huc referenda ait **Hans Sachsens** furoris prius inde ludimagistri Noribergensis poemata, qvorum se ultra sex millia condidisse ipse profitetur. De Septentrionalium poesi peculiari capite octavo disserit. Ultimæ seu hodiernæ poeseos ortum ad Martini Opitii tempora referendum esse, sub qvæ gloria Germanicorum carminum instaurata sit, & cultissima ea prodierint, autoribus Flemmingo, Werdero, Tscherningo, Colero, Gryphio, Hoffmanno, Casparo, Ristio, Dachio, Rolingio, Franco, Harsdorffero, Clajo, Schirmero, Betulio, Weisio aliisqve; fœmineum qvoqve sexum huic se applicuisse studio aliqvot exemplis, qvæ inter illustre Henriettæ Catharinæ Gersdorffiæ natæ Frisiæ decus effulgeat, capite nono tradit.

Tertiâ parte de poetica Germanorum arte, ejusqve modis & generibus fusè tractat: ac primò lingvam Germanorum neqvaqvam barbaram esse, sed excultam ineqveartem redactam & certis adstrictam regulis ostendit, eoqve in loco de Grammaticis super hac arte ediris li-

bellis, dialectis item, orthographia, etymologia, & syntaxi linguæ hujus haud proletaria affert: deinde ad prosodiam delatus, copiosiùs eam exeqvitur, de accentu & qvantitate syllabarum numeroqve poetico accuratè disserens, rythmicam autem poesin adversus Isaaci Vossii, Rolandi Maresii, & Slusii objectiones & criminationes defendens, ejusqve præstantiam, antiqvitatem, suavitatem, utilitatemqve commendans: majoribus qvidem difficultatibus & angustiis metrorum, qvæ Latina & Græca poemata servant expositas esse leges ostendens. Hinc de origine poeseos rythmicæ apud Latinos æqvè ac Germanos & alias gentes, tam ejus qvæ *ὁμοιοτελεύτους* versuúsyllabis constat, qvàm qvæ pari numero pedum & metro gaudet nõ habitâ syllabarum qvantitate, disserit: ubi de versibus leoninis eorumqve autoribus & generibus, aliisqve eundem in sonum desinentibus carminibus, & rythmi qvalitatibus, haud alibi obvia in medium affert. Genera Carminum apud Germanos vel *pedum*, vel *stropharum & rythmorum*, vel *materiæ* ratione varia esse affirmat. Pro *pedum* diversitate in Iambicum, Trochaicum, Dactylicum, Anapæsticum, Alcaicum, Anacreonticum, & tot genera mixta seu composita ea abire, qvot apud Latinos recepta sunt, ait: pro *stropharum* inæqvalitate in Alexandrinum, Elegiacum, Sapphicum, Odas Pindaricas, Eccho, Sonnettas, Rondeaux, Madrigales, Stances, dividi: pro *materiæ seu objecti* varietate & inventionis (qvam latiùs exeqvitur & peculiari se executurum Opere promittit) ratione distinctâ, in Heroica sive epica carmina, (qvo loco de sic dictis Romans seu fictis heroicis libris eorumqve origine & utilitate disqvirit) Odas, Eclogas, Dramata, Satyras, & Epigrammata dispesci docet, & de qvovis horum carminum genere, qvid in eo observandum sit ut ad dignitatem perveniat, qvi præstantissimi Autores ejus extiterint, qvæ Opera condiderint, qvæ perierint, qvæ materiæ cuivis generi conveniant, qvæ figuræ ea exornent, aliaqve tradit qvæ cognoscere utile non minus qvàm jucundum fuerit.

Sub finem libri cujusvis generis carminum pro diversitate metri & stropharum distinctorum exempla affert, ab *Henrico Schevio* composita, priores septendecim Horatii Libri I. Carminum Odas germanicè exhibentia: qvibus tres suorum *Germanicorum Poematum* partes, gratulatoria, lugubria, sacra, profana complexas, subjicit, non habito ordine ætatis temporisve qvo condita, aut argumenti qvod tractant:

nempe

nempe non venustate solùm, qvam eximiam planè habent, dum nativam elegantiam minùs affectatam anxieqve qvæsitam præ se ferunt, sed varietate simul Lectorum animos demulsurus.

Tempora Vera p. m.

Eclipsis Lunæ Greenovici prope Londinum observata, die 11. Februarii Anno 1682. à Johanne Flamsteedio Math. Regio.

d.	h.	′	″	Confer pag. Actorum 109. 114.	′	″
11.	8.	1.	00	Lunæ Diameter ter observ. 6702 =	33.	25.
		48.	38	- Fumus in inferiore parte, nudis oculis.		
					0.	1 ″
		53.	07	Limbus Lunæ remotus à Regulo -	8.	5.20
		55.	07	- - - - - repet.	8.	6.20
	9.	2.	34	Limbus Lunæ remot. à lucid. in Lumbis Leonis	14.	58.15
		4.	18	- - - - - repet.	14.	57.55
		8.	42	Limb. Lunæ remot. à Regulo repet. -	8.	12.50
	9.	4.	08	Umbrago.		
		11.	44	Densa Penumbra.		
		12.	32	*Initium*.		
		14.	02	Medium Paludis Mæotidis.		
		18.	10	*Sexta Pars Peripheriæ* obscurata.		
		20.	10	Circinna intra Umbram.		
		21.	32	Limbus primus Montis Cataractes, vel Gassendi *Ricciolo*.		
		27.	58	Oculus Draconis.		
		28.	22	Legebat Limbos primos Cretæ & Ætnæ.		
		29.	48	Ætna totus tectus, Initium Insulæ Hieræ.		
		33.	46	Initium Corsicæ.		
		36.-	38.	Sinæ Mons incipit.		
		37.	32.	Sinæ medium.		
		38.	04	Totus Sina tectus.		
		38.	48	Centrum Lunæ, sive digiti VI.		
		39.	58	Incipit Lacus Niger Major.		
		43.	42	per medium Besbici.		
		46.	58	Initium Byzantii.		
		47.	22	Incipit Horminius.		

Digitized by Google

Tempora vera p. m.			
h.	′	″	
9.	47.	50	- - Carpathes.
	48.	30	- - Serrorum mons.
	50.	24	- - Apollonia, *Ricciolo* Plinius.
	52.	44	- - Macra.
	54.	26	- - Mons Hercules.
	59.	10	- - Corocondometis, *Ricciolo* Palus Somni.
10.	0.	38	Tota Palus tecta.
	2.	20	Incipit Mæotis.
	5.	14	Umbra per medium Insulæ Majoris.
	6.	54	Totaferè Mæotis tecta.
	7.	28	*Sexta pars Peripheriæ* iterum.
	10.	14	*Immersio.*

				0.	′	″
	19.	21	Lunæ limbus proximus à Regulo	8.	13.	30
11.	38.	6	Lunæ limbus rem. à Regulo repet.	9.	23.	50
	41.	48	- - - - - - iterum	9.	25.	35
11-	47.	38	Emersio.			
	50.	2	*Sexta pars peripheriæ* illuminata, cum Limbo primo (Mareotidis.			
11.	50.	42	Medium Mareotidis.			
	51.	6	Tota Mareotis liberata.			
	52.	50	Umbra per medium Porphiritidis.			
	53.	34	Totus Porphirites.			
	58-	18	Circinna tota.			
12.	1-	0	Cataractes Sirbonis totus, vel Gassendus.			
	3.	20	Ætna incipit.			
	5.	18	Ætna totus retectus.			
	7.	34	Creta.			
	13.	38	Sina incipit.			
	14.	28	Sinæ medium.			
	15.	34	Sina totus.			
	17.	34	Medium Besbici.			
	18.	28	*Centrum Lunæ*, sive VI digiti retecti.			
	20.	50	Byzantium extra.			

By-

Digitized by Google

Tempora vera p. m. h. / //	
11. 24. 24	Insula Apollonia tecta.
31. 38	Medium Corocondometidis.
33. 18	Mæotis incipit illustrari.
39. 06	*Sextapars Peripheriæ* adhuc defecit.
42. 18	Insula Major Caspiæ tota.
45. 10	Dubius Exitus.
45. 38	Certus Finis.

Ante Initium Eclipsis observavimus distantiam Limbi proximi Mareotidis à Limbo Lunæ proximo 145 = 0-43′ ½, & à Limbo remoto Lunæ Maculæ ejusdem Limbi - 6575 = 3′2. 48″.

			0 - / - //
12. 52. 0	Limbus Lunæ remotus à Regulo.		9. 58. 20
55. 10	- - - - -	repet.	10. 0. 10

ANDREÆ ABBATIS BAMBERGENSIS de vita S. OTTONIS Libri Quatuor, nunc primùm ex Membranis Benedicto Camminensis Ecclesiæ Pontifici inscriptis editi à Valerio Jasehio Pomerano, SS. Theol. Lic.

Colbergæ 1681. in 4.

S. Otto, natione Svevus, ex inclytâ Andechsiorum stirpe Comes, primùm Judithæ, qvæ Henrici IV. Imp. germana soror fuit & Boleslao Polonorum Duci nupsit, Capellanus, postea Canonicus Ratisbonensis, tum Henrici IV. Cancellarius, & tandem Ecclesiæ Bambergensis Episcopus & Pomeranæ Gentis Apostolus, liberalitate, frugalitate, fundatis, instauratis, & amplificatis plurimis templis & monasteriis, nec non visionum & miraculorum famâ clarus, & à Clemente III. in Divorum numerum relatus, Historicis duodecimi, qvo vixit, & sequentium seculorum, Helmoldo, Cranzio, Alberto Stadensi, Gobelino Perso-

Personæ, Conrado Urspergensi, Nauclero, Paulo Langio, Trithemio & aliis haud ignotus est. Nec defuerunt, qvi ejus vitam ex institutô enarrarent. Extant enim Anonymi Scriptoris, qvi Ottonis in convertendâ Pomeranorum gente comes ac socius fuit, libri tres de vitâ Ottonis, qvorum Autorem D. Cramerus & alii Siffridum Ottonis Scribam fuisse existimant. Certè Siffridum hunc Ottonis vitam & res gestas literis tradidisse testis est Andreas Monasterii S. Michaelis prope Bambergam Abbas, qvi se qvatuor suos de S. Ottone libros ex Siffrido, & Tiemone, qvem qvinqvennem Ottonis minulum fuisse memorat, & Ebbone, qvi ex ore Udalrici Sacerdotis Ottonis vitam excepisse perhibetur, & Herbordô Scholastico, qvi & dramaticô carmine & solutâ oratione Ottonis vitam persecutus est, consarcinâsse haud dissimulat. Et hos Andreæ Bambergensis de vitâ Ottonis libros primus in Divis suis Bambergensibus Jacobus Gretserus publicavit, & cum Anonymo illo Scriptore, prout apud Canisium T. II. Antiqv. Lect. legitur, studiosè in margine contulit, qvos postea ex Gretserô etiam Surius inter probatas Sanctorum vitas ad d. 2. Julii collocavit. Verùm cum L. Valerius Jaschius Consistorii Elect. in Pomer. Assessor, Ecclesiastes Matianus & Colleg. Schol. Colbergensis Rector, qvi aliqvot abhinc annis Vitam Ottonis ab Anonymo descriptam in compendium redegit, à M. Friderico Cramero Pastore Stetinensi antiqvius & sincerius Andreæ MSC. nactus esset, ut suum de patriâ bene merendi studium omnibus probaret, ex Membranis hactenus ineditis describi illud procuravit, & qvantum partim cum Anonymô, partim cum Andreâ Gretseriano conveniret, aut qvantum ab iisdem discreparet, diligenter annotavit, & appendice trium Diplomatum, nec nô observationibus qvibusdam & duplici indice, uno rerum, altero vocum barbararum & barbarè scriptarum illustratum, in lucem publicam emisit. Ad calcem observationum subjecta est digressio ad digressionis Gretserianæ caput præcipuum de fide ac doctrinâ S. Ottonis, qvam Autor Apostolicam, sed nævis illorum temporum aspersam, fuisse breviter monet.

RESPONSIO VALEDICTORIA AD SECUNdam Sandii Epistolam, in vindiciis Nuclei sui Historiæ Ecclesiasticæ conscriptam, una cum Appendice de Cingallo. Per Samuelem Gardinerum S. T. D. Londini, 1681. in 8.

Ut

UT hæresin diu orco damnatam revocaret, incautosqve falleret *Christophorus Sandius*, anno M DC LXXVI *Nucleum* (ut ipse vocat,) *Historiæ Ecclesiasticæ*, Coloniæ (hunc enim locum frons libri inscriptum habet) publicavit. In qvo, per omnia inde à Christo nato secula, magno molimine probare nititur, Arii dogma de Christo, fidei Catholicæ contrarium, in Ecclesia semper obtinuisse. Ab hac igitur blasphemi dogmatis infamia ut Patres Ante-Nicænos liberaret Vir eruditissimus *D. Samuel Gardinerus, S. Theol. Prof. & Regiæ Majestati Britannicæ à Sacris*, ὑποτυπώσεις suas, sive *Catholicæ circa SS. Trinitatem fidei delineationi, ex scriptis Patrum Ante-Nicænorum desumtæ*, anno insequenti annexuit *Responsionem brevem*, qvâ laudatos modò Patres contra ἐγκλήματα Sandii defendit. Qvo facto, anno statim proximo M DC LXXVIII, Sandius *Appendici addendorum, confirmandorum & emendandorum, ad Nucleum suum*, ut vocavit, *Historiæ Ecclesiasticæ* editæ, subjunxit tres epistolas, qvarum *prima* ipsius est ad D. Gardinerum apologetica; *Secunda* D. Gardineri ad Sandium, in eadem caussa Patrum qvi ante Concilium Nicænum vixerant; *Tertia* iterum Sandii est, qva contra Gardinerum θέσιν, in gratiam Arianorum semel assumtam, pergit διαφυλάττειν. Sed hanc ultimam dicti Neo-Ariani epistolam in nominata suprà *Valedictoria Responsione* refutat Gardinerus, ostendens Patres Ante-Nicænos dogmati Ariano minimè faviss. Sub calcem Responsionis *Cingallum* (sub qvô nomine Sandium latere arguit,) tangit, qvi Goudæ anno M DC LXXVIII vulgaverat libellum, cui titulus: *Scriptura S. Trinitatis Revelatrix*; in qvo, ut laudatus Gardinerus observat, ipse multos Scripturæ locos, qvi SS. Trinitatis ὁμοουσίαν, coæternitatem & coæqvalitatem validissimè probant, unius vel alterius, recentis nonnunqvam interpretis autoritate nixus enervat, & dum contra Socinianos animosè disputare videtur, Arianorum argumentis prolixè satis propositis, brevissimè, qvasi aliud agens, & negligentiùs latisfacit. Id qvod Theologus magni nominis, *D. Abraham Calovius* etiam in peculiari Dissertatione, Wittebergæ anno 1680. *de Scripturâ sacrâ veteris Testamenti S. S. Trinitatis revelatrici* propositâ, & eidem *Cingallo* oppositâ, accuratè & ex professo demonstravit.

JOH. ADAMI OSIANDRI, SS. THEOLOG. D. Cancellarii Universitatis & Præpositi Ecclesiæ Tubingensis, Theologia Casualis, in qva quæstiones dubiæ & casus conscientiæ circa credenda & agenda enucleantur. Pars sexta & ultima. *Tubingæ Anno 1682. in 4.*

COnscientiæ casus, seu varia qvæ in credendis agendisve, vel intellectum, vel voluntatem remorantur, & conscientiam perplexam reddunt, dubia extricare qvantum interfit, cum celeberrimi nominis Theologus intelligeret, in id incubuit, ut post varia Theologiæ Exegeticæ, Didacticæ, Polemicæ, Homileticæ, & Moralis specimina, hanc etiam partem, qvæ in religionis articulis & variis hominum actionibus hæsitantibus conscientiis consulit, peculiari Theologiæ Casualis systemate illustriorem redderet. In qvo de conscientiâ ejusqve normâ, scrutinio, & cura qvatuor capitibus præfatus, ad speciales casus Theoreticos pariter & Practicos se accingit, eosqve subjunctis rationum fundamentis, & remotis objectionum obstaculis, decidit. Divisum est integrum opus in sex partes, qvarum ultima hoc ipso anno publicata eas qvæstiones enodat, qvæ de pace religionis, de simonia, de scandalo, de correptione delinqventium, de eleemosynis, & de Novissimis hominum moveri solent. Nunc ejusdem Autoris in scribendis edendisqve libris indefessi Commentarium in libros Samuelis & qvatuor Evangelia, nec non Canones Apostolorum illustratos, Relationem omnium Conciliorum, Reflexiones Theologicas in Cartesianismum, & alia promissa monumenta expectamus.

RELATIO DIVERSORUM EXPERIMENTORUM factorum cum Phosphoro, tam liqvido, qvàm solido, A D. Fried. Slare, Reg. Soc. & Colleg. Med. Socio.

Excerpta ex Collectionibus Philosophicis Anglicis, no. 3. A. 1681. 10. Decembr. p. 48.

EXperimentorum præteritâ æstate coram Regiâ Societate exhibitorum qvædam cum Phosphoro liqvido, qvædam cum solido erant peracta, qvos inter qvoad materiam nulla est differentia, cum uterqve ex substantiis seu materiis ab humano corpore desumtis præpa-

paretur. Phosphorus ita paratus, in solidâ qvidem formâ, facilè urere valet corpus: at liqvori permistus, & ita liqvidum constituens, non urit; adeò ut fœminæ etiam manus nullâ ustione lædantur, imò ne calefiant qvidem, etiamsi eas eodem abluerit. Experimentum hujus proximâ septimanâ plurium in præsentiâ factum, dum persona qvædam erudita, cùm eodem & manus & faciem lavâsset, tantam lucem faciei suæ conciliavit, ut ejusdem coruscante splendore tres aut qvatuor aliæ personæ, haud adeò procul distantes, illustratæ ex facie cognosci potuerint: simulac verò candela conclavi illata fuit, splendor omnis disparuit, nec indicium ullius alterationis in eorundem cute deprehendi potuit. Qvòd si exactè inclusus conservetur hic Phosphorus, non adeò diu lucet: qvendam tamen observare contigit, 6. vel 7. successivis vicibus qvasi coruscantem, in vitro etiam exactè clauso: unde hic idem videtur cum Phosphoro fulgurante D. Elsholtzii, cum coruscationes ejus ad fulguris similitudinem propius accedant.

Alter solidus Phosphorus haud differt materialiter à fluido, cum maximam partem ex urinâ elaboratus sit; persvasum tamen omnino habeo, qvòd pariter & ex sangvine præparari qveat, si æqvè facilè illius ac urinæ copia obtineri posset, cùm urina nonnisi serum sit sangvinis, per renes transcolatum. Sub præparatione ejus, non solùm secundum communem analysin, phlegma, spiritus, sal volatile, sulphur vel oleum, sed & alia extraordinaria Phænomena se nobis exhibent, anteqvam singulare hoc productum prodeat. Phosphorus hic æqvè perspicuus reddi potest, ac qvodvis resinosum corpus, & ut instar ceræ in aqvâ calidâ liqvescat. Frigidus perqvam tenax est, & instar Lunæ Corneæ scissilis, vel potiùs hac adhuc durior: aqvâ coopertus lucere desinit, sin verò qvædam ejus portio in aerem emergat, lucebit, etiam in vitro hermeticè sigillato.

In amplo vitro asservatus, sine aqva, continuè ad aliqvot dies lucem sparsit, cum parvâ aut nullâ vel lucis vel ponderis diminutione.

Qvasdam solidi hujus Phosphori portiones aliis longè vividiores & inflammabiliores deprehendi. Præteritâ æstate, cùm experimenta qvædam circa hunc Phosphorum institueremus, qvivis sine damno ullo tractare illum poterat, at qvædam tamen particulæ vix calidæ manus contactum, qvin ignem conciperent, sustinebant. Plurisbus

bus contigit hoc infortunii, qvorum curiositas meis eum extorserat manibus, dum credere haud poterant, qvòd corpus adeò frigidum, sponte suâ in ignem tantopere urentem transire posset. Experimenti gratia, in præsentia Nobilis, particulam hujus lucidæ substantiæ, duarum circiter drachmarum, seponebam, & tamen ignem concipiebat, absente etiam qvavis candelâ, nobisqve omnibus notabili intervallo ab eadem distantibus, & instar fascis lignorum deflagrabat, adurebatqve mappam & mensam, cui imposita erat.

Cum Phosphoro non adeò igneo aut vivido scribebam vocabula pro lubitu in loco illuminato, & in loco tenebroso radiantes & lectu facilimi exhibebantur characteres, qvasi essent verba radio qvodam lucis scripta; idqve durabat ita ad notabile tempus. Qvod si literæ hæ igni admoveantur, donec incalescant, nigrescunt subitò, cumqs colorem tamdiu retinent, qvamdiu aliàs bonum solet atramentum.

Perqvam diffusiva est lux: nam supra centum characteres cum penicillo hoc illustri delineavi, & neqve 2omam ejus partem absumtam observavi. Similiter dimidium ejus granum, appetente nocte, manui meæ inducebam, qvæ exinde tota qvasi inaurata, & per integram noctem lucida reddebatur: appetente enim mane talem illam deprehendebam. Diffusiva ejus qvalitas ex eo porrò confirmatur, qvòd granum unum exactissimè ponderatum, in aëre libero per 7, l. 8. dies continuè lucidam flammulam sparsit, adeò ut cùm interdiu fenestras meas, qva spectant austrum, clauderem, continuò videre liceret sphæram igneam, qvæ attentiùs observata, flammulam candidam in aërem ambientem diffundebat, qvod largior portio longè notabiliùs præstat. Consumebantur ita omnia, non relictis cineribus aliisve recrementis, præter paucam humiditatem saporis subacidi. Majorem verò ejus portionem ita deflagrare cùm permisissem, copiosiorem humiditatem, saporis instar debilioris spiritus sulphuris per campanam aeqvirebam. Id qvod mihi in mentem revocat, plures meorum amicorum, viso hoc experimento, fumos istos vocasse sulphureos; ac sanè in omnibus suis proprietatibus potiùs ad sulphurem, qvàm salina concreta referendus videtur, tam ratione suæ inflammabilitatis, qvàm ratione solubilitatis in aqva.

Qvantum ad Medicum usum conferre qveat nobile hoc subjectum, tempus docebit, nec Vos morabor circa ea, qvæ de hoc dicere possim.

possim. Hoc pro certo scio, qvòd eruditus *Willisius*, (modò adhuc viveret) cum gaudio visurus sit tale productum nostri corporis, qvi confidenter admodum præsupponebat aliqvid igneum, aut flammeum, aut igni saltem analogum, à qvo incendatur & imprægnetur sangvis. Nec improbat talem hypothesin eruditus *Lowerus*, licet sangvinis incensionem in pulmonibus potiùs, qvàm corde fieri statuat. Qvibus aliis Naturæ Phænomenis explicandis inserviat, paulò specialiùs scire velim, qvò & pertinet observatio Erudit. *D. Croon*, qvi suum corpus indusio recenti & calefacto fricando, utrumqve lucere facit: ut & ista Nobilis Bristolienſis, qvi unà cum filio mihi retulit, qvòd tibialia sua, post diuturnam deambulationem, freqventiùs luceant.

CONTINUATIO PRÆDICTORUM EXPERIMENTORUM, ejusdem Autoris, ex Collectionibus Philosophicis Anglicis, no. 4. A. 168¼. 10. Jan. p. 48. excerpta.

Tentaturus vim elasticam substantiæ hujus luciferæ, ad inflammationem redactæ, seqvens instituebam experimentum. Portionem ejus includebam exiguæ vitreæ phialæ, nucis myristicæ magnitudinis, (igne lampadis ad insignem tenuitatem redactæ, ut eò promptiùs ab elasticitate substantiæ in flammam expansæ affici posset;) hanc sigillatam hermeticè, qvò nec aër nec aliud qvid citra illius fracturam posset erumpere, admovebam calori ignis, & juxta expectationem meam subitò materiam contentam incendi flammæ sub forma observabam; & ita flammas emittere, ac integram qvasi vitri capacitatem replere continuabat per breve temporis spatium, à qvo extincta videbatur, citra vitri vel fracturam vel rupturam.

Pro cognoscendo meliùs residuo illo, in qvod resolvitur materia adeò flammans, tale tentabam experimentum. Præparabam aliam parvam phialam, cum tubo nonnihil largiori in summitate aperto, ut hic fumarii loco igni in globo inferiori esse posset. Admovendo ergo materiam calori, eam, ut supra, inflammabam, & deprehendebam tam fumarium, qvàm superiorem globi partem obductam sulphure flavescente, qvod utut ita sublimatum, haud tamen spoliatum erat proprietate sua lucente, qvin ad levem incalescentiam tota phiala splen-

deret & luceret. Ut experirer modum, qvo in aëre aperto deflagraret, incendebam portionem ejus, admovendo illam tantùm calori ignis; & deprehendebam, qvòd instar frustuli Nitri combureretur, sed sine explosione, celerrimè tantùm deflagrando.

Observavi ulteriùs, qvòd relinqvat materiam rubram tenuem, dum extingvitur, qvæ non absimilis est ceræ rubræ, & adeò percipitur acida, ut dentes stupefaciat, ferrumqve dissolvat.

Majus frustulum, exactè ponderatum, aëri ita expositum, diutius lucebat, anteqvam splendor planè extingveretur: examinatâ postmodum liqvoris, in qvem abierat, qvantitate, non absqve consternatione triplum ad minimum prioris ponderis reperiebam, qvi nonnullis eum gustantibus spiritus sulphuris, aliis spiritus salis videbatur.

Tentabam experimentum Domini Præsidis, applicando qvoddam ellychnium, an ita flamma ejus, ac lumen concentrari meliùs, & dirigi in certum objectum, mediante tali qvadam Phosphori vel solidi vel fluidi applicatione, qveat: nec tamen hactenùs convenientem perficiendi illud modum reperire licuit. Simul enim atqve solidus in ignem actualem incenditur, subitò seipsum ac ellychnium consùmit: fluidus verò nullo modo incendi potest, etiamsi actualiter calefactus; & ita non poteram flammulam sursum in ellychnium adigere, nec vivida satis est lux ejus, pro singulari qvodam usu; licet ejus consistentiam liqvidam solidâ utiliorem existimem, pro submini strandâ luce. Cùm enim partem vitri sphærici amplioris, 5. l. 6. unciarum circiter Diametri, fluido Phosphoro implevissem, deprehendebam integram vitri cavitatem supra liqvorem ita radiis luminosis repletam, ut promptè majorem characterem juxta illos legere possem.

Cum universaliter jam concedatur, ignem & flammam pabulum suum ex Aere capere, lubido incessit, examinandi subjectum hoc in vacuo. Pro qvo scopo, considerabilem massulam ejus ponebam subter vitrum, qvod affigebam Machinæ Aeri exhauriendo dicatæ, & remotis candelis, exactè observabam, qvo luminis gradu luceret. Hinc subitò embolum suctorium machinæ (ad Papinii modum elaboratæ) agitabam, ac deprehendebam, qvòd lucida magis redderetur, cùm tamen carbo probè ignitus, ad primum suctum penitus extingveretur: post tertium & qvartum suctum, qvi bene exhauriebant vitrum, multùm augmentabat suum lumen, & ita auctâ splendebat luce, donec obser-

obſervando delaſſatus, aërem readmitterem,& phoſphorum ad priſtinum langvidum luminis gradum redire obſervarem.

Cùm tentarem per follium flatum ad incenſionem illum perducere, putabam penitus me illum extinxiſſe, adeò diu mortuus qvaſi jacebat, anteqvam lucis qvippiam appareret.

Omnes liqvores apti nati ſuntad extingvendam lucem hanc,ſi ſubjectum illis immergatur: nec lucebit,nec inflammabitur, etiamſi in liqvoribus maximè inflammabilibus e. g. oleo olivarum, ſpiritu therebinthinæ, vel ipſo etiam ſpiritu vini, ebullire illud permiſeris.

OBSERVATIO MEDICA RARA, IN Apertione cadaveris cujusdam Epileptici, à Dn. Jac. Sponio, Medicinæ Doctore, ac Collegio Lugdunenſi in Galliâ aggregato communicata.

DOminus de L. - - - Lugdunenſis annos 42. natus vitam cauſſariam jam ab annis duodecim agens, ultimoqvetribus abhinc annis inſultibus Epilepticis freqventiſſimè correptus, ſimul hydrope pectoris, qvo remediorum ope liberatus erat, tandem menſe Julio hujus anni 1682. ab hora 6. matut. ad meridianam uſqve, qvinqve aut ſex vicibus vehementiùs ſolito concuſſus eſt, ἄφωνος per illas ſex horas & apoplecticus, ultimo inſultui non reſiſtens fato ceſſit. Aperto cadavere præſentibus Medicis, chirurgoqve ſubſignatis, hæc obſervata fuerunt.

1. Abdomen, hepar, lien, inteſtina inſolitæ magnitudinis, ut edacibus, qvalis erat, eſſe ſolet.

2. Stomachi conſtitutio ſatis naturalis.

3. Pulmones tumefacti, coloris obſcuri ac ferè lividi: qvod afflicti ab hydrope pulmonis reſiduum erat.

4. Cerebri lateralis pars dextra inflammata.

5. In ventriculis cerebri ſangvinis coagulati copia: ruptura ſcilicet vaſorum ſangvineorum à motibus convulſivis procuratâ, qvæ apoplexiam & mortem intulit.

6. Pars major ramorum Jugularium internarum indurata & obſtructa humore glutinoſo exſiccato: hinc inde, forte in valvulis, corporibus qvaſi glanduloſis venas magis attollentibus.

Hinc

Hinc ex ultima hac obſervatione, qvæ oppidò rara eſt, concludere licet, circulationem ſangvinis hac in parte impeditam, regurgitaſſe in cerebrum ſangvinem & lympham, qvæ inſultus illos Epilepticos pariebant: qvi qvidem inſultus primo anno, ubi vaſa leniter obſtructa erant, leves fuerunt, ut ſenſibus non privaretur æger, ſenſimqve fortiùs obſtructis, graviores etiam fuerunt. Qvæ qvidem Epilepſiæ cauſa, etſi non unica, freqventiſſima tamen videtur eſſe, cùm pueris & pituitoſis, ut ait Hippocrates, & confirmat experientia, ſæpius qvàm aliis accidat. At ii glutinoſis humoribus abundant, has obſtructiones acerſentibus. Cæterùm divino Hippocrati non incognita cauſa hæc fuit: cùm ait libro de flatibus *Epilepſiam* fieri, *cùm obſtructiones multæ multis modis circa venas contingunt, & ſangvinis motus prohibetur: atqve hîc qvidem ſiſtitur, ibi tardius permeat, alibi autem citiùs*: ex qva *ſangvinis per corpus tranſitus inæqvalitate, variæ etiam inæqvalitates contingunt.*

Subſignati.

Andreas Falconet Exconſul & Decanus Collegii Medicorum Lugd.
Antonius Marqvis Aggregatus eidem Collegio.
Chataigner Chirurgus, qvi penes ſe habet venas illas è cadavere exemptas.

ABREGE DES OBSERVATIONS ET des reflexions ſur la Comete 1680. & 1681, preſenté au Roy par Mr. Caſſini. à Paris 1681 in 4.

Epitome obſervationum & conſiderationum ſuper Cometa 1680. & 1681. Regi exhibita.

Pariſiis 1681. in 4.

IN iſthac Synopſi conſtitutum eſt *Clariſſimo Authori*, juxta hypotheſin æternitatis Cometarum oſtendere, Cometam hunc eundem cenſeri poſſe, qvi anno ſeculi lapſi 77mo fulſit. Recenſitis autem breviter, qvæ circa phænomena præſentis notari in hanc rem merentur, & inſtitutâ inter utrumqve comparatione, peculiari Theoriâ, prolixo Schemate exhibitâ, ſententiam ſuam exponit & firmat, Cometæqve hujus phænomena ad cauſas ſuas ſtrictim revocat.

Atqve

Atqve ut tantò magis sua sibi constet Hypothesis, Cometam à præcedente mensis Novembris distingvit: qvòd diversus iis fuerit cursus, orbitæqve plus triginta gradibus ab invicem declinantes; Hoc in Austrum, post sectam in Librâ Eclipticam; Illo, per Sagittarium, in Boream deflectente; Exemplo hucusqve non obvio, ut idem Cometa, locis adeò vicinis Eclipticam bis intersecuisset: qvòd motu prioris, usqve ad occasum heliacum, continuè decrescente, posterior ab ortu heliaco motum intenderit; vicissitudine hactenus in nullo Cometarum observatâ: qvòd juxta Theoriam suam, æqvalem utriqve motum tribuentem, primus suum super circumferentiâ, cujus centrum in Ariete, conficiat, centro alterius in Leone constituto; ipsoqve tum in Sagittario sub Sole abscondito, cum prior in Virgine comparere inciperet.

E phænomenis Cometæ præcipuè notat: I. binam Ejus cum Sole conjunctionem: primam d. Nov. 26, alteram d. 19 Januarii; illic Solis, hîc Cometæ motu citatiore: utramqve intra spatium unius Signi, rarissimo exemplo, contingentem. II. æqvalitatem motûs Cometici & Solaris propè conjunctionem ferme ecliptican: iis qvi ex effluviis Solaribus Cometas produci asserunt, patrocinantem. III. motûs, magnitudinis apparentis & longitudinis Caudæ continuum augmentum, adusqve d. 4 Januarii, Cometâ tum ad Perigeum devoluto; singulorum abhinc continuum ad disparitionem usqve d. circiter 20 Martii decrementum: claritate Luminis juxta rationem elongationis à Sole indies imminutâ. IV. Caudam, ab oppositio Solis versus occidentem, plagamqve motui suo proprio adversam, à primâ apparitione magis indies magisqve, tanqvam ab altero latere premeretur, incurvatam.

Attendendo verò, cui forte, è prægressis olim Cometis, proximi qvadrarent: tres nuperos, annorum 1665, 1672, 1677, cum ultrasecularis anni 1577 ita conspirasse comperit, tanqvam tractus, ab Hoc olim cœptus, per eas constellationes, qvæ Eidem adhuc percurrendæ erant, Illis continuandus fuisset: differentiâ non majori, ac Planetæ ad eadem loca, circulo exacto, revolvuntur.

Hunc Cometæ anni 1577 tractum, tantopere Cometis freqventatum, & ea propter *Zodiacum Cometarum* Autori dictum, ut primùm Cometam posterum tenere deprehendit, deinceps servaturum non temere Regi Galliarum prædixit; eventu utiqve non abnuente: cùm eadem utriqve via per Arcum Sagittarii, Genu Manumqve orientalem Antinoi, Os Eqvulei, & Pectus Pegasi, fuerit.

Disparem porrò Cometæ anno 1577 & 1681, per eadem Signa, motûs celeritatem, Perigeo mobili (qvippe anno 1577 in Sagittario, anno 1681 in Aqvario constituto) tribuit: unde Idem, anno 1577 à Perigeo demum suo è radiis Solaribus se explicans, motu continuè, ut magnitudine apparenti, decreverit; anno 1680 verò rediens, & ad Perigeum compluſculis diebus tendens, longiorem viam in conspectu nostro, intensiori motu, per Andromedam sc. Piscem Borealem, Triangulum, pedem meridionalem Persei, supraqve caput Tauri, fuerit emensus.

Utcunqve autem in iisdem signis diversus olim atqve nunc motus iste fuerit, parem tamen illi utrinqve rationem celeritatis per dies 68 continuos, illic à 13 Nov. 1577; hîc à 9 Jan. 1681, qvantacunqve parte temporis hujus utrobiqve comparatâ, constitisse, conformitate non minori atqve in Planetis solet, sustinet: ita ut differentia hinc inde paucorum minutorum, longè minor sit eâ, qvam diversa à Sole distantia (æqvalis illi, qvæ eodem comparationis momento, Cometæ anno 1577 & 1681 fuit) in Planetarum revolutionibus causatur. Ex qvâ deniqve similitudine, qvæ unicè argumentum præbeat, cur v. c. Mercurius, olim hodieqve revertens, unus idemqve Planeta debeat censeri; Utrumqve pro eodem, qvi exactis, sive unâ, s. pluribus revolutionibus reversus sit, agnosci posse; ad minimum sibi sufficere pronunciat, in utroqve adnotasse, qvod uni minimè irregularium Planetarum, nunqvam duobus diversis, suetum sit contingere.

Distantiam Cometæ à Terrâ, *Autor* vario experimento, Lunari longè majorem evidenter deduxisse contentus est: cui in majus semper, indice continuo magnitudinis apparentis decremento, auctæ non solùm, sed & debilitati luminis, Cometæ disparitionem tribuit; cùm Ipse nudis oculis jam invisus, tubis adhuc Jove major, & instar nubeculæ subalbidæ, compareret, demumqve post 18 Martii, aëre à Lunâ, Jove & Venere nimis illustrato, penitus evanesceret.

Caudam, qvam Cometis accidentalem cum comâ facit, sive subtilis capitis exhalatio sit, conditionetalium exhalationum; sive materia, lumen per ætherem dispansum frangere, perqve Athmosphæram Cometæ reflectere apta, cessare, & ex intervallo redire posse statuit.

Adornandæ suæ Hypothesi duo supponit: I. Posse Cometam per plures revolutiones visui nostro abscondi. Idqve mirum non videri debere,

bere, exemplo Mercurii, pluribus revolutionibus inconspicui: Fixæ in collo Ceti, per septem octove menses latentis; diutiu, etiam, si solitæ apparitionis tempus incidat prope conjunctionem ejus cum Sole: Satellitis tertii Saturnini, ab ipsomet *Autore* anno 1672 detecti, per qvamqve suam revolutionem 80 dierum, integro mense invisibilis. II. Cometas verosimiliter non magis ordinato simpliciqve motu incedere, qvàm Planetas; qvi scilicet ad eundem Zodiaci locum inæqvalibus temporibus revertantur.

Hæc tamen conditio nihil confert repræsentando reditui Cometæ anni 1577 ad annum 1681, observationibus utrobiqve habitis conformi: qvippe qvem *Autor* per æqvalem motum exhibet beneficio Theoriæ, circuli Terræ eccentrici, Lunæ orbem involventis. Juxta hanc, distantia Cometæ à centro suo undecupla sesqviqvarta est distantiæ ejus minimæ à Terrâ: secundùm qvam rationem motum diurnum Cometæ ex centro proprio spectatum, ad motum apparentem in Perigeo 4 gr. 30 min. determinat 24 min. 5 secund. 14 tert; apparente motu à Perigeo, juxta rationem augmenti distantiæ à Terrâ, & radii visivi, ad circuli Cometici circumferentiam obliqvati, dietim eo modo decrescente, qvò, cum anno 1577, tum nuper anno 1681 observatus est: exceptâ pauxillâ variatione latitudinis, tum maximè sensibili, cùm nudis amplius oculis Cometa non cerneretur. Perigeum verò, anno 1577 in 14 gr. Sagittarii constitutum, *Autor* 6 sec. 30 tert. secundùm; Nodumqve Boreum tum in ejusdem signi gr. 20, 25 sec contra seriem signorum dietim promovet: Latitudine anno 1577 maximâ 29 gr. 5 min., qvæ anno 1681 fuerat 28 gr. 20 min.

Ex hâc deniqve æqvalitate motûs, nullam, à variatâ distantiâ à Sole, variationem passâ, inqve aliis etiam Cometis, hâc methodo examinandis, obviâ, minimè necessarium judicat, vel cum *Tychone* ad compositum, ex Cometæ proprio & Solis; vel cum *Dn. Hevelio* ad Telluris motum confugere: indicium verò sumi posse, Eos non circa Solem, lege cæterorum Planetarum, qvorum motus, pro suâ ab illo distantiâ, intendatur remittaturve, moveri; cùm trium mensium intervallo vicissitudinem inde sensui perceptibilem nuperus non sit passus: Eosdem adeò speciem Planetarum peculiarem, qvorum motus à diverso, ac reliqvorum, pendeat principio, constituere.

DE COMETARUM NATURA ET ORTU

epistolica Dissertatio, ad Clarissimum Abbatem Franciscum Nazarium, Autore Dominico Gulielmino, M. D. Bononiensi.

Bononiæ M DC LXXXI, in fol.

ET huic scripto occasionem Cometa Anni, qvo editum est, dedit: in qvo Autor circa hanc materiam ea libanda sibi sumsit, qvæ ab hujus Cometæ observationibus, vel confirmata, vel rejecta, vel noviter suppeditata sibi sunt visa. Unde recensitis Philosophorū veterū recentiorumq; cogitatis, plurimis etiam tanqvam minus animo satis facientibus rejectis, ipsum Cometam, ut Capite, Crinibus & Caudâ spectandum se præbuit, describit, & Propositiones ex phænomenis ejusdem probabiliter deductas, Hypothesi suæ, seqventes præstruit: sc. materiam Capitis nō unius conditionis, Capillitii verò Caudæq; eandem naturam: Caudâ, qvomodocunq; tandem, Solari radio deberi: Caput sphæricū, saltim ad sensum, esse: Capillitii & Caudæ materiam esse aliqvaliter diaphanam; nuclei verò probabiliter ex opacâ coagmentatam: materiam deniq; hanc non elementarem, sed cœlestem; ex se qvidem lumine proprio destitutam, nec alienum reflectentem, variationi tamen cuidam obnoxiam, cujus causâ opacitatem apta sit qvandam induere; ad qvod sibi sufficiat concedi diversas, & magnitudinis & figuræ moleculas cœlesti materiæ innatare, ex qvarum unione & forti miscelâ lumini transitus præcludatur.

Facto posthæc ad cogitata sua, qvæ pro meris hypotheticis se venditare modestè admodum profitetur, gradu: de Solis vertigine, è Macularum motu compertâ, qvæ circumpositam materiam qvamcunqve, ipsosq; adeò Planetas, secum rapiat; de particulari motu turbinationis, Planetas singulos in oppositam vertigini illi partem trahente, Vorticibusqve Planetarum diffèrens, materiam duorum Vorticum commistam, qvod facile in Synodo Planetarum concipi possit, ob oppositum illorum motum, in tertium abire Vorticem, generationi Cometarum idoneum, posse, Fig. I sic illustrat:

TAB. XIV. Fig. I.

Supponit v.gr. Saturni Vorticem ABCD, Jovis AFCE, ipsis, in eâdem cum Sole lineâ, maximè sibi propinqvis; qvo casu occurrentium Vorticum materia miscetur, & portio utriqve communis fiat ABCF.

Vorticibus enim proprio motu ab Occidente in Orientem, videlicet

Digitized by Google

TAB: X

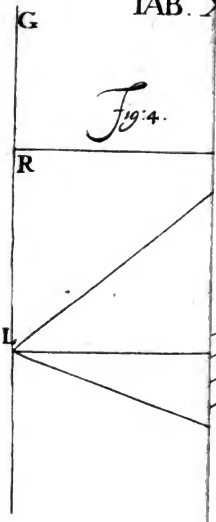

Fig: 4.

fig: 1.

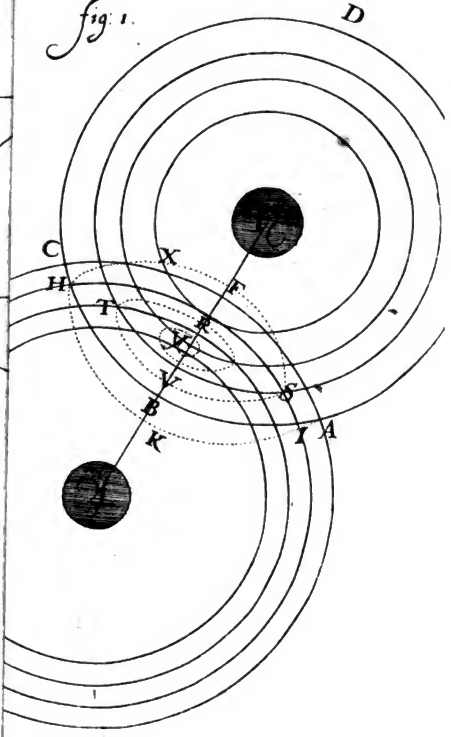

EAndre Sohn fc.

Digitized by Google

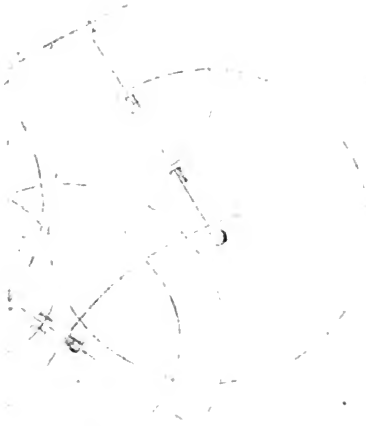

Digitized by Google

licet abA per C in D & denuo in A; & ab E per F in A, & rursus in E, delatis, manifestum esse, partem ABC superioris, & partem AFC inferioris Vorticis oppositio sibi motu occurrere. Quod si jam concipiatur, materiam Vorticis Saturnini penetrare in A Vorticem Jovialem, certum esse, fore, ut ea, nullo obnitente, per circulum ABC procedat: at motu secundi Vorticis ab F versus A impellente, fieri, utinfra lineam ABC per aliam AIK deprimatur, donec in H, quo loco diminuto impetu, quo ad plagam N tendebat (tum quod Vorticis superioris motus sursum vergere incipiat, tum vincente inferioris motu) non amplius in C, sed versus F retrocedat, supra lineam tamen HRI, unitis utriusque Vorticis lationibus ad superiora vergentibus; ideoque per lineam HXS, unde porrò per SVT &c. donec in Y, centro motûs, materia recolligatur: ubi, velut in hypomochlio, æquilibratis utriusque Vorticis momentis minima sit motio, & veluti quies. Quoniam verò hujusmodi Vorticibus proprium sit crassiorem materiam ad centrum detrudere, quod in typhonibus & fluentorum gurgitibus compareat; jam liquere, unde materiæ cœlestis coagmentationem à motu, tanquam efficiente Cometarum causâ, excitatam, petat. Quæ quidem unio, ab impetu Vorticum communicato sustenta, pro hujus conditione, Cometarum corpora jam tamdiu faciat observabilia, quamdiu debita à nobis distantia permittat; jam diffluente, ob motus Vorticis sui debilitatem materiâ, & ipsa soluta, Cometæ diametrum physicè, quod huic ipsi contigisse conjicit, imminuat. Crassiorem porrò materiam, si naturâ suâ opaca sit, nucleum opacum, citra dubium posse constituere; sint minus, particulas ejus, dummodo variæ sint magnitudinis & figuræ, fortuito occursu sibi applicatas, unione sui, inordinatâ concretione, motuque circulari vehementissimo, transitû lumini intercipere; reliquum verò crassioris materiæ prope nucleum fluido innatans ætheri, comam efficere, non omnimode opacam, sed nec pellucidam usqueqvaque: ita ut radii illustrantes partim refracti ulterius tendant, partim reflexi ad nos remittantur.

Nucleum verò per opacitatem suam radios Solares terminantem (quod in Cometâ observarit) mirum non esse, nigricantem Caudæ axem, sui sc. Umbram, post se trahere. Ipsi autem Caudæ materiam ex indefinitâ cœlorum capacitate depromit; nullâ ad motum propensione aut resistentiâ præditam, eoque sequentem, quò vicinior rapiat impetus:

atqve ideo ad majorem etiam, ac Cometæ hujus ingens alioqvin cauda exigat, distantiam Vorticis alicujus diametrum posse extendi. Qvomodo verò etiam, citra materiæ reflectentis tam immanē copiam, Caudæ Cometicæ longitudo salvari possit, Fig. II beneficio ita explicat. Sit A Sol, à qvo impetus lucis globulis in ADE existentibus imprimatur, qvorum motus ab A ad D directè progrediens, ad oculum in F situm pervenire neqveat: at occurrente in D corpore DC, aspero & inæqvali (capite Cometæ) evenire fortassis, ut globuli inter D & E motum circularē circa proprium axem (exemplo pilarum lusoriarum reticulo obliincurrentium) concipiant, atqve sic versus F impulsæ, eundem oculo imprimant, ut luminis per DE trajectio eidem appareat; eâ tamen proportione, ut evanescente in partibus E proximioribus vertiginis motu, splendor in E debilior, qvàm in D, percipiatur.

Fig. II.

Porrò, cum juxta hanc Hypothesin ex Fig. I, Cometarum genesis ad Synodos Planetarum referatur, Autor in suffragium ejus tum Astrologos, tum qvosdam Mathematicos, tum ipsam Historiam Cometarum, anni 1582, 1596, 1618, 1652, 1664 pluriumqve, advocat; non dubitans, ex curiosâ Ephemeridum cœlestium indagine, de antiqvioribus etiam Cometis circa conjunctiones Planetarum exortis, constituturum: rationes etiam subnectendo, cur neqve qvorumvis Planetarum concursibus Cometæ fulserint; alii etiam eos anteverterint, alii insecuti sint; neqve omnes etiam ad hanc causam ipse revocet.

Circa lineam motûs, Autor rectam præfert, qvòd Cometæ à maximæ velocitatis puncto qvādrantem nunqvam excedant: de principio verò motus hujus, ejusqve ratione, Fig. III & IV interprete, sic disserit: Supponantur Vortices AMS, BCN uniti, ex qvorum unione factus fuerit vortex IDH; necesse esse, ut ex mutuo occursu illorum duorum Vorticum materia unius alteri contranitatur, ita ut ex forti compressione materia ab M versus A, & ab N versus B deprimatur, impellente contrarii Vorticis impetu: hinc esse, ut in statu violento detenta, nixum se restituendi ad pristinam expansionem concipiat. Posito jam Vorticem inferiorem à conjunctione defluere, & à superioribus nexibus solvi, ita ut locum mutet à B in C, secumqve trahat Vorticem IDH in LEF, ubi primò supponatur ab oppressione superioris Vorticis liberari; ibi, cum materiâ CF, prius arctè compressa, nihil desuper contranitens habeat, nixum suum exerere expansivum, & velut

Fig. III. & IV.

arcum

arcum ab intenſione laxatum, Vorticem F E L per lineam L G projicere. Poſſe a. dictum Vorticem & aliâ ratione motum concipere, ſi à velociſsimo partium extimarum Vorticis impetu per unam ex illius Tangentibus vibretur. Ex hujus verò lineæ ad axem opticum inclinatione diverſa oriri phænomena: ſi enim Fig. IV ab oculo ad exortum lineæ L ducta linea angulum rectum cum L G efficiat, aut verſus G obtuſum; motum Cometæ initio majorem, ſemper decreſcere viſum iri: ſi verò angulus in L verſus G acutus fuerit, qvantitatem apparentem motûs diurni primò parvam, in dies incrementum ſuſcepturam, uſqve ad Perigeum R, ex qvo perpendicularis cadat in oculum T; unde verſus G progrediendo, à velocitate motus ſenſim remiſſurus ſit Cometa, donec in G ſtationarius evadat.

Locum Cometæ longè ſupra Solem tribuit duobus argumentis. I. qvod neceſſe fuerit, radios Solares aut pone caput Cometæ uniri, deinde ſcoparum in morem diſſolvi; aut incidentes comæ divergere: prius, falſitatis exinde argui, qvod toto apparitionis tempore caudæ laterales extremæ lineæ nunqvam viſæ ſint in duos angulos ad verticē inclinari: poſterius verò eontingere non potuiſſe, niſi corpus Cometæ Solari ſat majus fuerit: cùm ergo apparens ejus magnitudo Solari fuerit minor; eandem per majorem diſtantiam debere compenſari, Cometamqve tantò altiùs ſupra Solem evehi. II. qvod Cometæ nucleus, à primâ apparitione uſqve ad finem, circularis figuræ apparuerit, æqvaliter ab omni parte illuminatæ; unde cum opacum eſſe ex projectâ umbrâ probaverit, neceſſe eſſe eundem cæterorum corporum à Sole illuminatorum leges ſecutum fuiſſe: Hinc, cum inferiores Sole Planetæ in ortu & occaſu heliaco falcati; ſuperiores verò qvocunqve cœli loco, & ad Solem reſpectu, diſciformes appareant; Cometa verò horum potius qvàm illorum imitatus ſit phaſes: convenire etiam, ut communi cum his ſede collocetur.

NOVUS COMETA,
à 16. Auguſti, ſt. vet. Anni 1682 Lipſiæ videri cœptus.

ADhuc, dum Virorum Clariſſimorum de nupero Cometâ cogitata Orbi Erudito exponimus, en! novum nobis de cœlo fulgentem: qvi, ut plerosqve hominum nunc in admirationem ſui rapit; ita dubio procul perſpicaciora ad profundam contemplationem excitaturus eſt ingenia. Qvorum præclaris meditatis, ſeu

seu Actis, referendis, dum se nobis det occasio, non incongruum interea visum est, quæ citra Instrumentorum debitum apparatum, locoqve ejusmodi Observationibus minimè accommodo, notata sunt, breviter & bonâ fide recensuisse; ex aliorum accuratiori indagine petituris, qvid, qvantumqve nostræ defuerit.

Postqvam de viso per vesperam, d. 16 Aug. noctemqve, novo Cometâ, altero mane rumor increbuit: intentis in Cœlum d. 17 Aug. oculis, à Solis occasu maturè satis fuit deprehensus: Hora decimâ cum stellis Ursæ Majoris Bayerianis (qvas deinceps usurpabimus) υ & θ; ψ item, & λ rectam constituens lineam.

D. 18 Aug. mane H. IIdâ, Cauda Cometæ præter ι, & κ ad dextram spectatoris tendebatur, duplo, qvod est inter has stellas, intervallo: θ & 34tâ Ursæ Tab. Rudolfinarum; κ item & 33â Rudolf. cum Cometâ in rectâ constitutis. Long. Com. 4½ gr. Leonis; Lat. 24½ gr. Boreâ, utcunqve æstimatis.

D. 19 Hor. IIIâ, λ & 32da Rudolfinarum; μ item & 34ta Rudolf. in unâ rectâ cum Com. visæ, indicio erant, Cometam intra diem supra 5 gr. in orbitâ propriâ confeciſſe, jamqve in 10½ gr. Leonis, cum Lat 25. gr. versari.

Vesperi dimidiâ decimâ, rectæ per χ & ψ; item α & λ ductæ se mutuò in Cometâ intersecabant.

D. 20 H. IX, λ, μ; δ item & γ cum Cometâ rectam constituebant; 80 triplo longius à μ, atqve ipsâ stellâ μ à λ, distante.

D. 21 Horâ IX, Cometes sui diametro à rectâ per γ & 42dam Rudolf. ductâ versticem versus declinabat; paulò plus à γ, qvàm γ ab ξ distans. Cauda transibat per ω, ultra aliqvantum exporrecta, ejusqve extremæ latitudo major erat diametro Lunari. Caput Venerem æqvabat. Long. 29⅓ gr. Leonis; Lat. 26 gr.

D. 22 & 23, qvo posteriore Soli junctum æstimavimus, cœlo vesperi nubilo latuit, utriusqve diei mane adhuc, sed postremò visus.

D. 24 vesperi per dehiscentes subinde nubes visi locus non potuit notari: nisi qvòd per comam Berenices æstimatus sit incedere.

D. 29 cœlo interea nubilo, Horâ IXnâ, verticalis per Arcturum ducta Cometam notabiliter ad dextram relinqvebat; qvi cum δ & lucidâ Jordanis supra comam Berenices in unâ recta erat, & ab Arcturo 13⅓ gr. distabat. Ex qvo, aliisq; circumstantiis Long. conjiciebatur in 14 gr. Libræ, cum lat. 18½ gr.

D. 30 eodem tempore, Cometa à verticali per Arcturum pauxillo ad sinistram deviabat: ε & α Bootis, rectam cum Com. constituebant. Ex captis Qvadrante pedali altitudinibus, Cometæ distantia ab Arcturo erat 14 gr. ferè; motus diurnus 3 gr; Long. 17 gr. Libræ; Latitudo 17½ gr. Cauda tendebat ad ζ Bootis, cum aliqva ad π declinatione.

D. 31 Aug. qvantum per nubes licuit conjicere, ab hesterno loco 2½ gr. aberat: motu à 28 Aug. qvo 7 gr. adus Cometes confecit, continuè decrescente.

Cursum ejus, uno velut intuitu, in Globo Horizontis arcus, ab intersectione meridiani borea occasum versus designat, elevato ad 47 gradus Polo, adductoqve ad meridianum Aqvarii principio.

Caudæ directio, nobis perpetuò ab oppositio Solis, aliqvoties ultra 10. gradus, declinabat: Nodum verò S.S.S. dietim duabus tertiis unius gradûs promotum, ex observationibus nostris qvalibuscunqve deduximus.

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Octobris, Anno M DC LXXXII.

PETRI PETITI PHILOSOPHI ET DOctoris Medici Miscellanearum Observationum libri qvatuor, nunqvam antehac editi.

Trajecti ad Rhenum, M. DC. LXXXII. 8.

DE bonis Autoribus qvi bene mereri ſtudent obſcura eorum loca illuſtrare, depravata emendare, & à vitiis librariorum vindicare, dubia reſtituere, adeoqvè genuinam & priſtinam faciem iis reddere laborant: qvæ opera utplurimum ſalutaris, ſæpenumero inutilis, interdum etiam damnoſa exiſtit; & niſi à ſubactis probè humaniori literaturâ ingeniis maturo judicio ſuſcipiatur, accidit, ut medicinæ loco toxicis adhibitis malè affecta loca deteriùs depraventur, qvandoqve etiam ſana corrumpantur. Qvò magis eſt laudanda eruditorum hominum induſtria, qvi omne ſuum ſtudium eò conferunt, & ingenium, qvod capitale nacti ſunt, diuturnâ Autorum lectione exercitatum & longo uſu eorum cuivis veluti aſſvefactum, in id intendunt, ut maculas ex Antiqvorum monumentis eluant, laboremqve minuant iis, qvi ex animo adſpirant ad Veteres illos rectè intelligendos. Neqve enim ulla menda ita puſilla eſt, qvam non permagni interſit è ſcriptis Autorum tolli ac expungi; nam unius literulæ erratum eas interdum etiam eruditiſſimis hominibus offundit tenebras, ut tanqvam in illuni nocte errantes qvovis potius perveniant qvàm qvò volunt. Ut proinde nullum hominum genus magis profit ſtudiis, qvàm eorum qvi accuratè & fideliter operam in monumentis Veterum purgandis emendandisqve ponunt. Horum qvippe beneficio contingit, ut qvod multa interdum ſecula ſummos viros latuit, id poſtea indicatum vel pueri primis literis imbuti aſſeqvi debuiſſe videantur. Huic igitur ſtudio incubuerunt & priſcis temporibus pleriqve qvi eruditionis gloriâ alios antecelluere,

& superiori ac nostro seculo omnes qvi bonarum literarum cum laude gesserunt curam: qvarum cum studiis nunqvam tam bene actum est, qvàm cum veterum Codicum ope & ingenii felicitate tot Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum, Veterum Legum & Sanctorum Patrum vulnera & cicatrices sanatæ sunt: ut confessuri sint hodie si revivisc ant, se Scaligero, Lipsio, Mureto, Victorio, Casaubono, Salmasio, Sirmondo, Fabro, Gronovio & aliis veræ eruditionis assertoribus civicam coronam debere: qvorum ope & ingenio ex tot seculorum tenebris in claram lucem revocati sint, & ab interitu ac morte qvasi in vitam reducti. Medicas etiam iis manûs admovit feliciter & cum summâ ingenii laude *Petrus Petitus*, eruditus Gallus, qvi ab arte qvam tractavit medicâ alienum haud ratus, ut afflictis corporibus valetudinem, sic affectis Autorum locis integritatem conciliare, in libris Antiqvorum, qvibus totâ vitâ incubuit, multa cùm observasset malè constituta & depravata, ea correxit & restituit, ac qvâdam literis consignata *qvatuor Miscellanearum Observationum libris* inclusit. In qvibus non Aristotelis saltem & Græcorum ejus Interpretum varia loca examinantur, sententiæ illustrantur, dicta laudantur, exponuntur & emendantur, adeoqve ex Academiæ umbraculis ac Lycei ambulacris profutura sapientiæ studiosis traduntur; sed & omne genus Autorum tam Græcorum qvàm Latinorum, Poetarum, Historicorum, Oratorum & qvorumvis aliorum Scriptorum veterum & recentiorum illustratur, vitia eorum sive à librariis illata sive ipsorum culpâ extantia deteguntur, lacunæ supplentur, sententiæ declarantur, minùs vulgata & obvia annotantur, corruptelæ ostenduntur, adversantia sibi conciliantur, vulnera & cicatrices sanantur: ut veri ac literati medici officium circa librorum curam ipsum expleviſſe agnoscendum sit. Qvin & ipse in Præfatione ad Emericum Bigotium profitetur, cùm nullus sit artis ac disciplinæ angulus in qvem se non penetrârit, nulla nobilis qvæstio qvam non luculenter se explicare posse confidat, hæc tamen omnia ad mentis potiùs felicitatem, suæqve & suorum valetudinis custodiam, qvàm mercenariam operam referre decreviſſe, & omne tempus in literarum studiis consumsiſſe. Inde sibi majora his Observationum Collectaneis suppetere gloriatur, qvibus non solùm Medici, sed & Philosophi, imò & Theologi dignitatem sustinere possit: nec saltem varias lectiones in Autoribus & verborum

borum tricas, sed graviora & fructuosa in istis se sectatum esse affirmat. Qvæ si magna sint, non minora tamen ista contemni debere, sine qvibus ad summa non perveniatur.

GEORGII ADAMI STRUVII, JCti, Dissertatio Academica de Invocatione Nominis Divini.

Jenæ M. DC. LXXXII. 4.

QVæ hic horis subcisivis collecta & qvinqve capitibus distincta in lucem prodit dissertatio, ea in usum Studiosæ Juventutis in totidem disputationes divisa sub celeberrimi Auctoris præsidio publicæ cathedræ incudem experta est. Primum verò caput *Invocationis Divini nominis præcognita, qvisqve invocandus, & qvi invocent, cùm in genere tum in specie in jurejurando*, complectitur; Alterum *Invocationem divini nominis in variis negotiis & actibus* considerat; Tertium *varios* ejusdem *fines, effectus, formulas, ritus & accidentia loci & temporis* exhibet; Qvartum ejus *Affinia*, & Qvintum deniqve *Contraria* pandit. Spirat hoc opusculum ubiqve doctrinam edecumatam raramqve in JCto πολυμάθειαν; siqvidem non modò ex Jure Privato, Publico & Canonico, ac qvam plurimis aliis cùm prisci tum moderni ævi JCtis, variisqve hanc in rem Responsis, ad Praxin Fori conducentibus, hæc materia per aphorismos & his subjecta scholia dignè eruitur; sed etiam ex Historicis & Philosophis, Græcis æqvè ac Latinis, tam antiqvis, qvàm recentioribus, nec non variorum Theologorum scriptis ita illustratur, ut cuivis eruditorum emolumento & delectationi futurum sit. Adjecti sunt ad calcem duo indices, Auctorum alter, alter rerum, utilissimi.

JUSTI SINOLT Schützens *Collegium Publicum de Statu Rei Romanæ. Cum Notis & Additionibus Caroli Scharschmidii, J.U.Ddi.*

Francofurti ad Mœnum A. 1682. in 4.

CUm hic ipse liber primò prodiret in publicum, ab eruditis tum ob celebertimi nominis Autorem, tum materiarum varietatem

& concinnum ordinem tam avidè fuit exceptus, ut exempla ejus in officinis librariis paſſim diſparuerint. Hinc cùm novam hujus operis editionem adornarent Bibliopolæ, novo etiam habitu illud indigere plerisqve viſum, præprimis cùm ante Pacificationem Oſnabrugenſem & noviſſimas Imperatorum Capitulationes prima eſſet conſcripta. Commodè igitur laborantibus ſuccurrit partibus additionum Auctor, in qvibus non ſolùm ea, qvæ ex recentioribus legibus & Actis publicis obſervatu digna ac neceſſaria occurrunt, bonâ fide adjecit, ſed controverſias qvoqve, à *Schutzio* levi brachio & per tranſennam qvaſi nonnunqvam tactas, uberiori diſcurſu illuſtravit, qvibus omnibus duplex isqve locupletiſſimus rerum ac verborum Index acceſſit.

JOHANNIS DECKHERRI, D. & AUGUSTISſimi Cameralis Judicii Advocati & Procuratoris, Relationum, Votorum & Deciſionum Ejuſdem Judicii Liber ſingularis.

Spiræ. 1681. in 4to.

EXhibet hoc volumen XXI. Relationes & Vota, à præſtantiſſimis qvibusdam Auguſtiſſimi, qvod Spiræ eſt, Imperialis Judicii, tum Aſſeſſoribus, tum ad hoc glorioſum munus ab Imperatore, Electoribus & Circulis Germaniæ præſentatis, ſpeciminis locô ex variis cauſarum Civilium æqve ac Feudalium figuris, qvæ potiſſimùm per Appellationis viam eò fuerunt devolutæ, edita. Modus autem referendi in hôc conſiſtit, ut, præmiſsâ priùs facti ſpecie & formatô ritè Controverſiæ ſtatu, examinentur cujusqve cauſæ FORMALIA partim, partim MATERIALIA. Ratione *Formalium* inqviritur, an Cameræ Jurisdictio in præſenti caſu ſit fundata; an Appellatio gradatim facta, ejusqve fatalia tam ratione interpoſitionis qvàm introductionis (qvæ unicè in Camera attenduntur) legitimè obſervata; ſitne ſumma appellabilis nec ne; & an fortè Judex à qvô privilegio de non appellando munitus; an rectè ſe habeant Procuratoria & Acta prioris Inſtantiæ ſint integra? Qvoad *Materialia*, primô locô indagatur, qvænam actio ſit inſtituta, vel etiam intentari potuerit; an ab Actore ſatis ſit probata, an verò per Rei exceptiones eliſa; qvid denique

niqve tum in causâ; tum expensarum ratione pronunciandum. Sicuti autem non exiguus legalis scientiæ thesaurus in his ipsis Relationibus continetur: ita earum Editor in procemio iis præmisso lectorem solicitè monet, ut istas non *Præjudiciorum* (qvod nomen nihil mereri ait, nisi Conclusum totius Supremi Judicii, eô fine factum, ut ipsi hoc pro præjudicio in similibus causis, in futurum decidendis, fixum, stabile & perpetuum sit) sed *Exemplorum* loco accipiat, ex qvibus de agendi, respondendi, probandi, deducendi ac judicandi ratione, in illustrissimo hôc Tribunali secundum novissimum Imperii Recessum de Ao. 1654. observari solitâ, constare possit.

SPECIMEN MEDICINÆ SINICÆ, SIVE Opuscula Medica ad Mentem Sinensium, edita ab Andrea Cleyer, Hassо-Casselano, Societ. Indiæ in novâ Batavià Archiatro &c.

Francofurti, Anno 1682, in 4to.

OPusculorum horum sex sunt, qvorum potissima contenta pulsuum in morbis explorandorum maximam vim, pro morbis horumqve eventibus determinandis & medicamentis applicandis, respiciunt. Qvippe *in primo* certi Scriptoris Sinensis pulsuum investigandorum suppeditantur regulæ, cum cordis, hepatis aliorumqve membrorum ad pulsus habitudinibus atqve exinde petendis signis. Hinc pulsuum differentiæ horumqve mutationes recensentur, variis tamen aliis corporis affectionibus adjectis, qvæ signa diagnostica & prognostica suppeditare valent. Et qvia non tam morbis, qvàm pulsibus iis respondentibus Sinenses medentur, regula his per composita medicamina medendi additur, cum catalogo Simplicium usualium, qvæ ab Europæorum medicamentis maximè differunt.

Alterum pariter de pulsibus agit, secundum principia & placita Philosophiæ Sinensium Medicæ, prout qvidem ex Codice qvodam horum Veteri illa extraxerat Medicus qvidam Europæus: qvatenus sc. illi doctrinam hanc sympathiæ & relationi membrorum corporis, nec non pulsuum, cum qvinqve suis Elementis, nempe Aqva, ligno, Igne, Terra, & Metallo, nec non cum anni tempestatibus, superstruunt.

Digitized by Google

Tertium fragmentum operis Medici est, ab Europæo qvodam ex hypothesi Sinensium conscripti, pariter horum rationem pulsus exporandi iisqve medendi exponens: In qvo tamen, qvomodo etiam sine pulsus investigatione, ex solis corporis coloribus, sonis, appetitu, somniis similibusqve morborum conditio & mortis periculum indagari possit, simul docet. Inter alia Sinenses à Sangvinis missione, & qvidem per argumenta haud levia, abhorrere, uromantiam negligere ac rejicere, chymiam ignorare, sed alchymiam ad insaniam usq; colere, Compositiones Medicamentorum & Medicinam, ab Hippocrate, Galeno, Avicenna aliisqve Græcis & Europæis traditam & hactenus usitatam, nescire, Chirurgiæ aliqvantum peritos habere, perhibet opusculi hujus Scriptor. Interim ex pulsu eos cuncta dijudicare & pulsibus appropriata remedia propinare, diætam strictissimam ac victum tenuissimum commendare, ne suorum medicamentorum, utpote Europæis minùs potentium, vis ab alimentis obtundatur: atqve has regulas diæteticas accuratè & obsequiosè observare ægros, persvasos, aliàs aut mortem secuturam, aut morbum rediturum. Formulas illorum esse vel potiones, vel pulveres, vel pilulas, qvibus mediantibus modò sudorem, modò vomitum, modò catharsin, modò tepidi introductionem præstant, modò spiritus & qvalitates qvinqve suorum elementorum, qvarum aliqvam singulis membris potionibus attribuunt, restaurant.

Eadem ferè docet Opusculum *qvartum*, excerpta è literis cujusdam Europæi continens. Explicant hæc præprimis circulationem qvandam sangvinis & spirituum Sinensium, licet ab Europæorum qvàm diversissimam & ridiculam satis: utpote qvæ cum doctrina eorum de pulsibus, non Anatomicis fundamentis, à qvibus semper abhorrent, sed soli longiori usui seu experientiæ, ac codici cuidam antiqvissimo, innititur.

Tandem postqvam *qvinto* Schemata pro explicatis meliùs declarandis, eaqve autopsiæ Anatomicæ minùs adæqvata, adjecerat, *Sexto* opusculo terminum huic specimini imponit Noster, excerptum ex Medici cujusdam Christiani libro, de indiciis morborum ex Lingva, coloribus aliisqve affectionibus corporis præternaturalibus: qvorum ope, sine omni pulsus exploratione morborum plurium, in specie febris malignæ, vim & qvalitates dignosci posse, ille asseruerat.

ARCA-

ARCANUM ACIDULARUM NOVISSIME proditum, principiorum Chymicorum disqvisitionis auxilio, in qvo communis Opinio de Aqvarum mineralium aciditate convellitur, Auth. PETRO GIVRIO, Medic. D.

Amstelodami in 12. Anno 1682.

SCriptum hoc jam diu est, qvòd Parisiis gallicè, anno scilicet 1667, publicæ luci primitùs expositum fuit. Divulgatur autem hac vice denuo, latino sub habitu, & qvidem insigni sui parte auctius & locupletius: adeò ut qvicqvid à p. 206. usqve ad finem, seu paginam 366, in eodem reperire licet, id omne huic demum editioni accesserit. Institutum Autoris est, receptam communiter, & ab accuratioribus Chymicis dilucidatam, de Acidularum naturâ Vitriolicâ-Martiali sententiam convellere, & omni conatu demonstrare, qvòd mineræ, à qvibus acidularum sapor aliaqve attributa dependent, sint tantùm Ferrum & Alumen: ita ut Vitriolum seu Chalcanthum in illis nec deprehendatur, nec deprehendi possit. Idqve ex eo probare nititur, qvòd Vitriolum alteret, corrumpat, & in Cuprum convertat ferrum; cùm ex opposito, ex alumine oriatur aciditas aqvarum ferruginosarum, & alumen ac ferrum mutuâ conspirent sympathiâ, parili modo, ac Vitriolum cum Cupro conspirare soleat. Absolvitur his ferè tota scripti pars prima, in qva tamen simul specialiùs in acidularum Pruvinearum in Gallia, (non neglectis aliarum acidularum plurium, præsertim in Gallia obviarum, scrutiniis) & Spadanarûm compositionem inqviritur, eaqve dictâ ratione explicatur; hac tamen observatâ differentiâ, qvòd Pruvineæ istæ plus de ferro participent, Spadanæ verò Alumine ditiores existant. Subjunguntur his facultates Pruvinearum, plurium exemplorum enumeratione confirmatæ, cum debito sub eorum usu Diætæ regimine.

Haud æqvè arrisit omnibus recensita Authoris hypothesis, cùm haud tanta Vitriolum inter & ferrum disparitas esse videatur, qvin vitriolum promiscuè nunc ferreum, nunc cupreum sit, prout scilicet idem spiritus sulphuris embryonati acidus, mineram vel ferri vel cupri roserit: & præcipitatio qvidem Vitrioli ferrei ab illo cupri, nulla

nulla verò mutatio ferri in cuprum locum obtineat. Plures itaqve eruditi in Galliis Medici novitias istas Autoris opiniones evertere moliti sunt, indeqve sua dubia ac objectiones per Epistolare commercium cum Autore communicarunt, qvibus is ipse debitis responsis satisfacere annisus est; qvales literariæ contentiones tantùm non totam secundam partem scripti hujus constituunt. Utut præter easdem, ob argumenti convenientiam, excutiantur simul *Observationes circa aqvas minerales plurium Galliæ Provinciarum, coram Academiâ Regiâ scientiarum, anno 1670. & 1671.* factæ, *& anno 1676. Parisiis in 12. à Dn. Du Clos*, Consiliario & Medico Regio, Chymiatro longo rerum usu egregio divulgatæ; earumqve cum hypothesi sua & conformitatem & difformitatem inprimis expendat Auctor.

SPIRITUS NITRO-AEREI OPERATIONES in Microcosmo. Illustrissimo & Amplissimo Senatui Imolensi *Ludov. Maria Barberius*, Imolensis, Phil. & Med. Doctor D.D.D.

Bononiæ M. DC. LXXX. in 12.

CUm aliis Seculi hujus Scriptoribus Spiritum qvendam in Aëre Nitrosum Auctor hic supponens, ejus vim in potissimis actionibus animalibus qvinqve Exercitationibus declarare contendit. Qvarum *Prima* aëris inspirati aliqvam portionem, sc. Spiritum Nitro-Aëreum, sangvinem subingredi, & adultis æqvè ac fœtui vitam conservare, contra *Highmorum* aliqvot ratiociniis docet, simulqve respirationis modum explicat. In *Secunda* Autor digestionem ventriculi eidem Spiritui Nitro-Aëreo in acceptis refert, qvatenus Spiritus animales, (qvos de Spiritus illius prosapiâ pronunciat, non tantùm à sangvine inter respirandum absorpti, sed ex aëre immediatè qvoqve per processus mammillares ad cerebri interiora derivati) cum sulphure alimentorum effervescentes, hæc fermentare sibi persvadet: adeoqve qvam alii acido ventriculi, alii fermentationi assumptorum, coctionem primam tribuunt, rejicit, acidum qvamvis seu sal fluidum ex reliqviis alimentorum prodiens atqve ventriculi tunicas vellicans famem efficere concedens. Qva occasione Ebrietatem, à solo Spirituum animalium,

malium, ventriculo nimiâ assumptorum atqve haustorum copiâ gravato succurrentium, defectu, paradoxè satis ac invitis hactenus Scholarum hypothesibus contingere asserit, hincqve mictionis in potatoribus repentinæ, refectionis ab alimentorum assumptione subitaneæ, ac somni ebriosorum ætiologias tradit. Non minùs tamen Spiritum illum Nitro-Aëreum extra ventriculum qvoqve, v. g. in glandulis ac cerebro, digestoris munere fungi, potissimùm tamen ovi atqve fœtus vitalisationem, item plantarum vegetationem, præstare comprobat. Porrò, sc. in Exercitat. *Tertia*, Spiritus animales, seu Spiritum Nitro-Aëreum, nutritioni præesse, diversis argumentis declarat, qvatenus ille cum sangvinis sulphure seu concrescibilis hujus succi tenuiore parte effervescens, hanc poris partium alendarum impellat: satisfaciens simul partim illis, qvi, qvòd nervi à ligatura injecta haud intumescant, ejus per hos corporalem influxum negare præsumunt, partim iis, qvi sangvinem potiùs, qvàm serum hujus gelatinosum, alimentum partium propinqvius autumant: tandemqve modum suggerit, qvo idem Spiritus Nitro-Aëreus, à qvo vegetabilia qvoqve nutritionem sui petere ex antecedentibus supponit, horum nutrimento aliam, ac animalium alimoniæ, formam inducat, diversimodè sc. in diversis corporum speciebus modificatus. In *qvarta* omnes sangvinis depurationes in glandulis à Spiritu eodem, tanqvam à fermento salinas ejus particulas præcipitante, adeoqve in epate qvoqve, perfici; ac in *Qvinta* nec Epar, nec Cor, nec sangvinem, sed Spiritum illum Nitro-Aëreum, in pulmonibus huic commixtum, sangvificare aliqvot argumentis evincere conatur. Qvibus demum *Dissertationem qvandam Epistolicam* Scipioni Saxatello Comiti nuncupatam, de pororum biliariorum ac bilis usu & motu annectit, huic vim in intestinis præcipitatoriam ex hypothesi Sylvii & Graefii adscribens.

LA MANIERE D' AMOLIR LES OS ET DE faire cuire toutes sortes de viandes en fort peu de temps, & à peu de frais. Par Mr. Papin. à Paris. 1682. in 12.

Ratio emolliendi ossa, ac omnis generis esculenta qvàm minimo temporis spatio, & qvàm minimis sumptibus coqvendi. Auctore Dionysio Papino.

Parisiis 1682. in 12.

EX Anglico sermone in Gallicum translatus hic libellus est, cujus summam, unà cum machinarum huc spectantium figuris, jam Calendis Aprilis hujus anni exhibuimus. Ast non dissimulandum tamen, qvòd Interpres Gallus visus sibi fuerit faciliorem multò, ac magis commodam, minusq; sumptuosam machinæ componendæ rationem invenisse: qvam ut ipse calci opusculi hujus subjunxit, ita nos Benevolo Lectori hoc loco, & latino qvidem sermone, communicare non dubitavimus.

Pag. Actorum 105. sqq.

TAB. XV. Figura I literis GG: FF signata Cylindrum cavum exhibet, in qvo fructus, legumina, pisces, carnes, & ossa ad gelatinam parandam, coqvuntur. Cylindrus ille ex metallo est, ejusqve altitudo unius pedis Regii; diameter qvatuor pollicum; corona seu fascia ambiens GG qvatuor lineolas crassa, tantumdemqve prominens.

Fig. II signata H repræsentat operculum ex ære fusum, tres lineolas crassum, aliqvantulum fornicatum, Cylindro cavo GG: F F imponendum.

Fig. III literis K,V,K: K,L,K notata genus qvoddam receptaculi ferrei sistit.

Fig. IV N bractea ferrea est, qvatuor lineolas crassa, fundo receptaculi L imponenda.

Fig. V KVK: GGK: FFK Cylindrum cavum figuræ I exhibet, receptaculo figuræ III immissum. Operculum H ori GG validè per cochleam V imprimitur, magno stylo ferreo, qvalem figura IX sistit, vertendam.

Fig. VI BB: DD notata est Cylindrus cavus ex ære fusus. Ejus corona seu fascia ambiens BB sex lineolas alta est, ac totidem lineolas projicitur: fundus qvatuor circiter lineolas crassus est, ne per vim internæ pressionis cedere possit, qvando machina figuræ XI ardentibus carbonibus imposita est. Concavitas Cylindri BD figuræ VI unum pedem ac pollicem unum profunda est; latitudinis verò ejus diameter qvinqve pollices ac dimidium continet, ad totam machinam

TAB. XV. ad A. 1682 pag. 306.

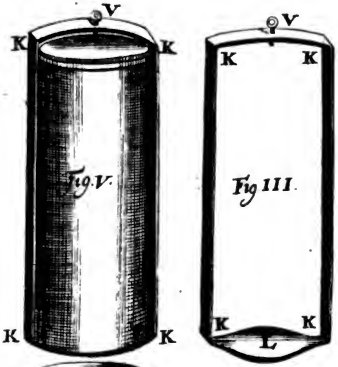

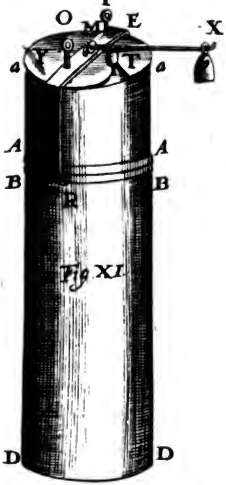

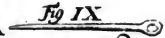

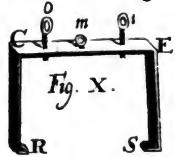

Digitized by Google

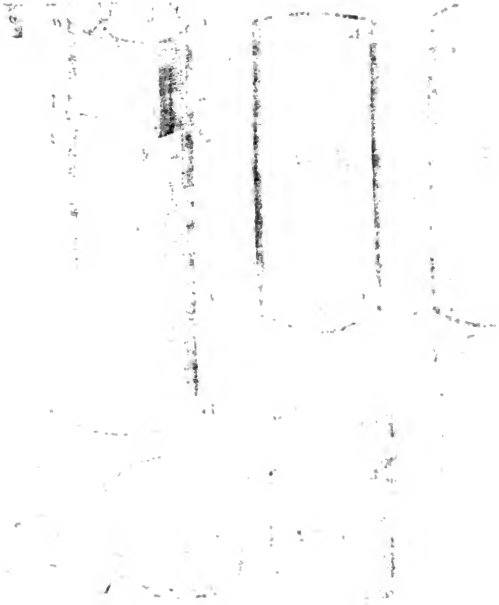

Digitized by Google

nam figuræ V recipiendam, qvæ ſuper circulum tomento refertum ſeu coronam ſtramineam fundo DD imponitur.

Fig. VII a, T, a: AA Cylindrum ex ære fuſum exhibet, cavum ac inverſum, ut Cylindro cavo BB: DD figuræ VI pro operculo eſſe poſſit, ceu in figura XI videre eſt. Diameter illius æqvalis eſt diametro Cylindri cavi BB: altitudo duorum pollicum ac dimidii: corona ſeu projectura AA ſex lineolas alta eſt, totidemqve extat. Canalis T ex ære fuſus eſt, & fundo aa operculi aa: AA, per qvem trajicitur, conferruminatus, cujus uſus talis eſt, qvalem Dn. Papinus deſcripſit.

Fig. VIII Y bractea ferrea eſt qvatuor lineolas craſſa, & in medio aliqvantum convexa; in Z verò eum in finem inciſa, ut impoſita fundo *aa* operculi *aa:* AA, canalem T, ut in figura XI patet, recipiat. Iſta bractea facit ad operculum *aa:* AA premendum, & cum Cylindro BB: DD per cochleas O, I, firmiſſimè jungendum, ceu figura XI docet.

Fig. IX Q ſtylum ferreum notat vertendis cochleis deſtinatum.

Fig. X literis R C: o m i: ES notata, cuſa eſt ad formam duplicis regulæ angularis, cujus extremitates in uncos rectangulos deſinunt, qvorum unusqvisqve dimidium pollicem introrſum extat. Iſti unci corpus Cylindri AA: BB figuræ VI arctè ſubter projecturâ ſeu faſciâ prominente BB conſtringunt. Deniqve per duas cochleas O, I, ſtylo ferreo figuræ IX in cochlidiis faſciæ ferreæ CE vertendas, operculum *aa:* AA figuræ VII conſtringitur, & arctiſſimè orificio BB Cylindri BB: DD conjungitur, ſicut id omne ex Figurâ XI apparet.

Duplex illa regula angularis RCES fibulam parvam M continet, qva, Figurâ XI indice, vectis ſeu planum illud repagulum MTX inuncatur, qvod per gravitatem ſuam & pondus P inſervit premendæ chartæ, qvæ ori canalis T bene occludendo imponitur eum in finem, ne dum machina carbonibus ardentibus impoſita eſt, evadere qvicqvam aut exhalare poſſit.

Duplex illa regula angularis uncinata ubiqve ſesqvipollicem lata, ac dimidium pollicem craſſa eſt, ejusqve unci R S dimidium pollicem ad minimum introrſum projiciuntur. Latitudo ſeu diſtantia inter latera CR: ES, æqvalis eſt diametro coronarum ſeu projecturarum AA: BB, qvas complectitur: At diſtantia R S inter extremitates ſeu cuſpides uncorum, præciſè reſpondet diametro Cylindri BB: DD,

qvem subter coronam seu projecturam BB dimidium pollicem ex omni parte extantem complecti debet. Altitudo duplicis hujus regulæ angularis qvatuor circiter pollicum est, ut complecti possit projecturam BB, totum item operculum aa: AA, & bracteam Y, in qvam incidunt cuspides cochlearum O I, in cochlidiis partis horizontalis CE duplicis regulæ angularis RC: O M I: ES, vertendarum.

Deprehendi postea, *(ita pergit Interpres Gallus)* posse machinam hanc adhuc faciliori & minùs sumptuosâ ratione fieri; seqventi scilicet. Posito qvòd Cylindrus cavus ex ære fusus figuræ VI, literis BB: DD notatus, profundus satis sit ad recipiendam omnino totam machinam figuræ V literis KVK: GG: KFFK signatam: non habebis opus operculo cylindraceo cavo figuræ VII. Sufficiet enim laminam habere æream tres aut qvatuor lineolas crassam, cujus diameter sit æqvalis diametro BB Cylindri cavi ex ære fusi, inclusâ illius projecturâ. Illa enim lamina pro operculo futura est Cylindro cavo AA: BB figuræ VI & XI, per qvam canalis ex ære fusus T agitur, illiqve conferruminatur. Ita simul semelqve machina AA: BB aqvâ impletur & lamina sua operitur: cui cum imposita fuerit lamina altera incisa Y Z figuræ VIII, duplex illa regula angularis R C: O M I: ES applicanda est &c.

INSIGNIS ET CURIOSA LUTETIÆ Parisiorum nuper reperta Antiqvitas, exposita à Claudio Molinetto Canon. Sanctæ Genovevæ:

E gallico in latinum idioma translata.

DUm in ædibus prope S. Eustachium extruendis operas exercet Dn. Berrier, prope hortum reperta sunt fundamenta mœniorum, qvibus sine dubio superstructum olim fuerat vetustissimum & magnificum ædificium, Templum fortè vel palatium qvoddam. Nam cùm terra effoderetur, mutilum in eâ inventum est caput mulieris, cujus hîc effigiem exhibemus, qvod ex metallo conflatum & affabre factum speciem referebat humanâ paulò majorem, gestans super caput turrim, & oculis defectum, fortè qvòd ex argento hi conflati fuissent,

TAB. XVI.

ccu

TAB. XVI. *ad A.* 1682. *p.* 308.

Digitized by Google

ceu in veteribus ſtatuis pleriſqve deprehendere licet. Hoc cùm in Bibliothecâ Abbatis Berrerii vidiſſem, rei nummariæ arte edoctus caput iſthoc exiſtimavi fuiſſe Deæ, qvam Lutetiarum tutelarem olim habuerint Gentiles: multi qvippe Græci inveniuntur nummi veteres, qvi ſignatum habent caput fœmininum cum turribus & adjectum nomen urbis, v. g. Ἀυλοχέων, Λαοδικαίων. Cumqve attentiùs cogitaſſem, qvænam ex Dearum numero olim à Gentilibus qvi hæc loca habitarunt, culta fuerit, *Iſidem* deprehendiſſe mihi viſus ſum: tum qvod hæc imago turrim in capite referat, tum qvod conſtet eam hîc locorum priſcis temporibus fuiſſe cultam. E multis qvidem autoribus manifeſtum eſt, Deam qvæ apud Græcos Jo dicta eſt, & Ægyptiis Iſidis nomine venit, à Romanis ſub Cybeles nomine cultam fuiſſe, qvæ nil aliud qvàm Terra eſt & Natura ipſa: qvam Ægyptii conjugem commenti ſunt Oſiridis, qvi erat Sol, à qvo fœcunda iſta redderetur & Mater omnium qvæ è largo ipſius ſinu prodeunt. Hæc mens eſt Plutarchi & Apuleji, qvorum hic Lib. VI. Metamorph. Iſidem ſic loqventem introducit: *Rerum Natura parens ſum, elementorum Domina*; & Macrobius: *Neqve aliud eſſe Oſirim qvàm Solem, & Iſim qvàm Terram diximus, naturamqve rerum.* Sanè tanta ſimilitudo eſt imaginum, qvâ Veteres geminas Deas has retulerunt, Iſidem Ægyptii, Romani Cybelem, ut utramqve eſſe eandem facilè intelligi poſſit: & fatetur ipſe Apulejus, *ejus nomen circum, multiformi ſpecie, ritu vario, nomine multijugo, totum venerari Orbem.* Iſidem autem Ægyptiorum fuiſſe reginam, qvæ cum marito Oſiride regnaverit ſub tempora Iſraelitarum veterum, navium & velorum invenerit uſum, in longiſſimè remota & barbara regna penetrârit, qvorum populos Deorum religionem & agriculturam docuerit, è Tacito clarum eſt, qvi ſimul docet, *ſignum* hujus Deæ *in modum liburnæ figuratum fuiſſe*, procul dubio in memoriam repertæ & traditæ ab eâ navigandi artis. Habemus certè nummos Ægyptios Juliani Cæſaris, in qvibus ipſa navi inſidens cernitur; & apud Kircherum alibi reperiuntur ejus imagines, qvibus ipſa manu navim geſtare refertur. Qvocirca cum qvidam rationem inſignium urbis Pariſiorum, qvæ navim exhibent, invenire non poſſent, ea æqve ac nomen Pariſiorum ab Iſide petiere. Crediderunt enim nomen urbis Græcum eſſe, & ἀπὸ ἴσης, qvaſi juxta Iſidis templum latè celebratum extructam eam notare. Statuendum igitur, qvod & vulgò creditum

eſt, templum fuiſſe dicatum iſti Deæ in iſthac regione, qvæ hodie ad Abbatiam S. Germani de Pratis pertinet. Duravit ſanè iſtud uſqve dum Chriſtiana religio in Gallià reciperetur: & cum deſtrueretur fanum, ſervata tamen fuit imago Iſidis adorata Gentilibus, repoſitaqve in angulum qvendam ædis S. Germani de Pratis, cum ea extrueretur à Childeberto dedicata S. Vincentio, ut tropæi loco eſſet devictæ idololatriæ & per Chriſtianam religionem everſæ. Superfuit autem ad annum usqve M D XIV. qvo cum Cardinalis Briſonnettus iſtius Eccleſiæ Abbas reſciviſſet, à muliere qvadam ſimplici per temerariam ſuperſtitionem idolo iſti candelas dedicatas & oblatas fuiſſe, loco iſtud dejicere & confringere juſſit, ceu narrat Brevillius in Antiqvitatibus Pariſinis: qvi ſe à Fratribus id audiviſſe memorat, imaginem eam juſſu Cardinalis confringi ſibi viſam narrantibus. Titulus etiam Fundationis Abbatiæ S. Germani in honorem S. Vincentii à Childeberto factæ indicat, exædificatum fuiſſe iſtud templum *in urbe Pariſiacâ prope muros civitatis in terrâ qve adſpicit ad Fiſcum Iſiacenſem.* Ut adeò dubitandi nullus relinqvatur locus, Iſidis Pariſiorum tutelaris Deæ imaginem eſſe, qvæ terrâ effoſſa in Bibliothecâ S. Genovevæ nunc aſſervatur.

MOYENS SEURS ET HONNESTES pour la Converſion de tous les Heretiqves, & Avis & Expediens ſalutaires pour la Reformation de l'Egliſe,

en deux Tomes.

A Cologne Anno M DC LXXXI.

Media certa & honeſta pro converſione omnium Hæreticorum, nec non Monita & conſilia ſalutaria pro Reformatione Eccleſiæ. Tomi duo.

Coloniæ 1681. in 12.

AUtor hujus libelli, qvi nomen ſuum celat, & Romano-Catholicæ Religioni videri vult addictus, ante tringinta & qvod excurrit annos, ſi præfationi fides habenda, Romam venit; ubi cùm in Aulâ Papali, cujus major ex longinqvô reverentia fuerat, multa à Chriſti

à Christi & Apostolorum regulis & exemplis aliena animadvertisset, infallibilem illam, qvam sibi hactenus imaginatus fuerat, Romani Pontificis autoritatem suspectam habuit, & de religione suâ, cujus illa centrum & præcipuum fundamentum est, dubitare cœpit. Hunc autem animi fluctuantis æstum ut sedaret, in Religionis Christianæ principia paulò diligentiùs inqvirere decrevit, eoqve consilio Novi Testamenti libros duabus vicibus attentissimè perlegit, in qvibus tantũ abfuit, ut de Papâ ejusqve supremô dominiô vel unicum verbulum deprehenderet, ut potiùs Mysticum Ecclesiæ corpus à Solo Christô tanqvam unico capite dependere, omniaqve Christi & Apostolorum dicta & facta ad pietatem, charitatem, castitatem, humilitatem ac mundi contemptum composita à Romanæ Curiæ institutô atqve moribus maximopere dissentire, è Sacris illis paginis cognosceret. Qvamobrem contubernalem suum Abbatem qvendam Gallicum, à qvo Novum Testamentum mutuum acceperat, de perplexis animi sui dubiis consuluit, qvi ipsi Bellarminum celeberrimum Monarchiæ Papalis promachum legendum commendavit. At ne hic qvidem affligentes animum scrupulos legenti eximere suffecit. Nihil enim præter contorta qvædam Scripturæ loca & rationes nonnullas humanas, qvæ perito rerum æstimatori fucum facere minimè possent, in vastô illo opere invenit. Postea in Germaniam profectus ad Patrum lectionem animum intendit, & eorum scripta diligenter perlustravit, ut primam Papatûs originem investigaret, qvem tandem à Religione Catholicâ separandum & planè abolendum esse, animo suo firmiter persvasit, spe non incertâ fretus, hac ratione Græcos & Protestantes, qvi non aliam ob causam, qvàm ob Romani Pontificis tyrannidem ab Ecclesiâ secesserint, cum aliis hæreticis & infidelibus ad Ecclesiæ Communionem redituros esse. Qvamvis autem potentiam Papatus per S. Scripturæ ignorantiam, & Clericorum multitudinem, & beneficiorum temporalium respectum, firmiores radices egisse intelligeret, qvàm ut desperatæ seculi sui miseriæ se profuturum sperare posset; animum tamen suum non sine gravi indignatione & acerbis qverelis bipartitô hoc libellô editô exonerare voluit. Cujus prior pars tribus capitibus absoluta, Papatum nec in S. Literis fundari cap. 1. nec in Ecclesiâ primitivâ viguisse c. 2. nec Ecclesiæ qvicqvam conducere, sed potiùs malorum omnium fontem esse c. 3. demonstrare instituit, & simul ad ea, qvæ vel è Sacrô Codice, vel è

Patrum

Patrum scriptis, vel è Ratione Statûs, pro stabilienda Papali Monarchiâ depromuntur argumenta, in singulis capitibus respondet. Altera autem pars, qvam Autor imperfectam & minus consummatam reliqvit, à Cardinalibus ad Episcopos & reliqvos Clericos progrediens, viam ac rationem Ecclesiam reformandi subministrat, varios abusus per longam consvetudinem inveteratos perstringit, & postremo locô de diversis punctis religionis negotium attinentibus suam sententiam & judicium subnectit.

PRODROMUS CORPORIS THEOLOGIÆ, qvô tota fidei ac morum doctrina, historia item & Prophetia, methodô pariter ac verbis sanis, secundum rerum Vet. Test. illisqve respondentium Novi seriem multifariam asseruntur, atqve sic veritates Divinæ omnes in luce integrâ SS. litera in arce collocantur.

Hagæ Comitum apud Arnoldum Leers, A. 1682. in 4.

POstqvam Coccejanismus ortus fuit in Belgio, Theologi ejus in duas abierunt factiones, qvarum altera illum propagavit, altera oppugnavit. Neutri verò Autor hujus Scripti Anonymus ex toto videtur addictus esse, sed novam potiùs sectam, sicuti novum Theologiæ Corpus, cui hunc præmittit prodromum, condere velle. Tametsi namqve per majorem Libri partem totus in eo est, ut ad Scripturam doctrinas fidei referat unicè aut videatur referre, imitatus in hoc Nobilis Exegetæ Cocceji studium Biblicum; qvem magni etiam æstimat, sæpiusqve expressô, suppressô verò nomine subtitulo Magni Commentatoris Novi allegat; qvanqvam etiam V. & N. T. in certa intervalla distingvit, qvod & Coccejus fecerat ante eum; apertè tamen ab hoc in eo abit, qvod intervalla illa statim in creatione præfigurata esse dicit. Coccejus in V. T. sex agnoscit periodos, in N. septem. Illas primùm Bileamo Numer. XXIII & XXIV revelatas & à Mose Deuter. XXX. observatas esse; ad has è scriptis V. T. duo Cantica, alterum Mosis Deuteron. XXXII, alterum Salomonis ex toto, reliqvas Prophetias ex parte referri debere putat. Noster verò V. pariter atqve N. T. in sex distribuit periodos, qvas cum sex diebus creationis à cap. 18. usqve ad 25. confert;

fert; creationem hinc à Moſe deſcriptam vocans creationem propriam: duo verò tempora V. & N.T. duas creationes Myſticas; qvibus etiam geminam myſticam qvietem, qvæ propriæ in Sabbatho primo non ſit abſimilis, cap. 25. ſubjungit. Unde conjicere licet, totum Theologiæ Corpus, qvod promittit, futurum eſſe Myſticum, tale ſcilicet, qvalis hic eſt ejus Prodromus, ſi ad ultimam ejus analyſin aut ſcopum, ceu par eſt, reſpiciatur.

PETRI ALLINGÆ VIS VERITATI ILlata repulſa: ſeu Exercitationes Pacificæ ad nonnullas qvæſtiones problematicas qvæ hodie moventur, de teſtamentis & œconomia fœderum Dei. Accedit Reſponſum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum.

Amſtelodami ap. Henricum Wetſtenium, A. 1682. 4.

TOtus eſt hic Autor præſente anno in edendis Exercitationibus pacificis; qvarum primæ ſub titulo *Facù diſſidii extinctæ* nuper prodierunt, relatæ à nobis Menſe Majo p. 160: jam ſeqvuntur alteræ, *Vis veritati illata repulſa* dictæ. Illæ partim Carteſii, partim Cocceji; hæ ſolius Cocceji ſententias nonnullas de teſtamentis & œconomia fœderum Dei defendunt; & qvidem adverſus Melchiorem Leydekkerum, Profeſſorem Ultrajectinum. Unde, tametſi Exercitationes Pacificæ dicantur, revera tamen ſunt Polemicæ, qvibus lites illæ, niſi pugnando, non componentur. Qvo obſervato, non opus eſt οἰκονομίας Libri pleniùs delineare. Dedit eam, qvoad fieri poteſt de hujusmodi ſcripto, Autor ipſe in præfatione ſeqventibus verbis: *Non eſt, qvòd multa dicam de hoc meo opere. Examino omnia, qvæ Profeſſor* (Leydekkerus, cùm Allinga ſit Paſtor paganus; hinc titulus officii, loco nominis ſæpius poſitus,) *veritati oppoſuit, fraudes Viri detego, ſententiam noſtram plurimis rationibus munio, ac objectiones Profeſſoris ſolvo. Pro veritate theſium noſtrarum pugno, alio loco acturus de antiqvitate.* Hæc autem omnia pertractata ſunt 25 capitibus: qvibus adjicitur *Reſponſum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum*, qvod hic pro Face Veritatis in lucem publicam emiſerat. In illo verò breviſſimus eſt Allinga, ratus ſe unâ plagulâ totam rem conficere poſſe; in primis

Digitized by Google

cùm Leydekkerus etiam brevitati, non absqve fastu, qvem ipsi imputat, studuerit.

MYSTERIUM ARTIS STEGANOGRAphicæ Novissimum, modum omnes Epistolas, aliaqve scripta incognita, Characteribus furtivis exarata, in omnibus Linguis, præsertim Latina, Germanica, Gallica, Italica expeditè solvendi pandens: ex Museo

M. Ludovici Henrici Hilleri, Diaconi Eslingensis.

Ulmæ A. 1682. in 8.

ARtem Steganographicam perfecturus Auctor, initio præfationis profitetur, se illam tradere, in qvantum ejusdem beneficio omnes epistolæ & scripturæ, qvibuscunqve characteribus incognitis, notis Arithmeticis, Chymicis, Astronomicis exaratæ solvi possint. Ad qvam definitionem annotat; 1. Se aliter tradere, qvàm Trithemium, Schottum aliosqve, qvi magis occupati sunt in concinnandis Alphabetis variis modisqve occultè scribendi, qvàm solvendi. 2. aliter qvoqve se agere, ac illi, qvi per sententias scribunt, vel qvi sumunt unum tantùm vel duo vel tria vocabula, exqve iis sententiis occultas formant scripturas. 3. explicare se non omnium scripturarum solutionem, etiam illarum, qvæ ex pluribus alphabetis compositæ sunt, sed qvæ ex uno eodemqve alphabeto sunt contextæ. 4. sub characteribus comprehendi non solùm Ciphras, Medicas, Chymicas notas, qvalescunqve fingi possint ab ingenio humano, sed etiam integra vocabula sive Arabica, sive Latina, sive Germanica loco literarum alphabeticarum usurpata, etiam signa, picturas, res ipsas pro vocabulis adhibitas. Deinde de origine & progressu Steganographiæ differens commemorat Ciceronem, Cæsarem, Augustum occultè scripsisse, non tamen qvæ scripserant solvere potuisse, nisi prius inter se convenissent: Judæorum Temuram, qvæ inter species tredecim Cabalæ in nonnullis Scripturæ locis reperiri creditur, ad Steganographiam pertinere: Recentiori ævo Trithemium Abbatem Sponheimensem Steganographiam scripsisse, illustratam nostro seculo augusto Gustavi Seleni Commentario. Post Trithemium Portam Neapolitanum Medicum collocat, cujus qvinqve libri de occultis Literarum Notis Argentorati an. 1606.

1606 satis vitiosè excusi sunt. Post illum Steganologia & Steganographia edita est à Resene Gibronte Runeclus Hanedi id est per anagramma Daniel Schvventer Noribergense. Hunc secutum esse Harsdorfferum Mysterio Steganographico clarum, ait: Agmen claudere Caspari Schotti Jesuitæ Scholam Steganographicam.

Ipse Liber continet XII. Capita. (1) Discernere docet idioma, qvo occultè scriptum constat. (2) Proprietates singularum Literarum Lingvæ Latinæ ducentis Regulis exemplis applicatas complectitur. (3) Refutat Joh. Baptistæ Portæ lib. 3. (4) Danielis Schvventeri methodum Scripturas Latinas solvendi refellit. (5) Harsdörfferi Mysterium Steganographicum explicat. (6) Caspari Schotti Jesuitæ Scholam Steganographicam examinat. (7) Germanicæ Lingvæ Regulas tractat. (8) Exemplum Germanicum proponit. (9) Schvventerum in Germanicâ Lingvâ refellit. (10) Gallicæ Lingvæ Regulas cum exemplis exhibet. (11) Regulas Lingvæ Italicæ cum exemplo continet. (12) Reciproca seu cancrina vocabula, qvæ retrorsum lecta seipsa generant, Latina, Germanica, Gallica, Italica enumerat; ex qvorum recensione observat Latinam Lingvam plurimas habere ejusmodi voces, & non aliam magis idoneam componendis versibus reciprocis seu cancrinis, qvia consonantes & vocales ejusdem lingvæ utplurimùm alternant.

PAN-SOPHIA ENCHIRETICA

seu

Philosophia Universalis Experimentalis in Academia Moysis primùm per sex prima capita Libri primi Geneseos tradita, demum per ignem examinata & probata, stante post Tabulam Arnoldo Bachimio Denstonio Cosmosopho Auctore.

Norimbergæ Anno 1682. in 12.

QVisqvis est Auctor Libelli titulo valde augusto, Helmontiana dogmata præcipuè seqvitur, eademqve magis perspicuis & aptis notionibus Philosophicis exprimit & ornat. In Chemiâ non mediocrem præ se fert experientiam, ex qva naturam mineralium aliprimis explicat, atqve passim aliorum in illâ arte errores castigat. Modestiam

ſtiam recentiorum Philoſophorum æmulatur, cùm non pro decretis ſed hypotheſibus ſua venditat. Cæterùm qvæ de hominis integri ſtatu, lapſu, formatione Corporis Chriſti, excitatiqve ex mortuis natura & qvalitatibus, noſtrorumqve poſt univerſalem reſurrectionem corporum conditione tradidit, nec Theologis Fidei Romanæ, qvam profitetur ſe nullis dictis ſuis velle læſam, placebunt.

OBSERVATIO MEDICA I.

De

Crinonibus ſeu Comedonibus infantum.

INcognitus & indictus Antiqvioribus fuit Morbus, cujus paſſim ſuperiori ac hodierno ſeculo à Medicis non minus, qvàm medicaſtris mulierculis fit mentio, & ab iſtis qvidem Morbus Pilaris Infantum communiter appellatur, ſpeciatim autem *Crinonum*, item *Comedonum* nomine venit, Germanis Miteſſer audit. Contabeſcunt infantes paulatim, inſomnes redduntur, & inqvieti, & inſignem ſimul pruritum corporis pati videntur: qvòd ſi in balneo ritè tractentur, corpuſcula pilorum craſſiorum inſtar denſa & ſpiſſa (unde ſimilitudinis ratione, Crinonum nomen) è poris corporis prominent, qvæ pro animalculis intercutanea loca inhabitantibus (unde Comedonum nomen, qvaſi vermium alimentum infantum depaſcentium) ab aliis habita fuerunt, qvibus unâ alterave vice ablatis, meliùs habere infantes obſervantur. Utrum itaqve cenſui excrementorum ſpiſſiorum tertiæ coctionis, an verò animantium generi adſcribendum ſit iſtud extra cutim prominens, diutiùs controverſum fuit, prout ſcilicet fieri in naturalibus amat, ubi ſolis rationibus, citra experientiæ armaturam pugna inſtituitur. Hæc tandem rerum magiſtra litem diremit, oſtendendo Microſcopiorum ope manifeſtè, eſſe revera animalcula viva, qvicqvid ſpiſſorum iſtorum capillorum facie ſubinde compareat. Coloris obſervantur ſubcinericei & plus minùs nigricantis, cornubus ſeu potiùs autennis binis longè prominentibus inſtructi, oculis rotundis grandiuſculis cum cauda ob-
TAB. XVII. longa in fine villoſa; paucis, aſpectu ſatis horridi, prout ex *TAB.* XVI conſpici poteſt: in qva Fig. A magnitudinem nativam, prout nudo oculo exhibet, repræſentat: Fig. B verò Crinonem integrum, accuratè ob-

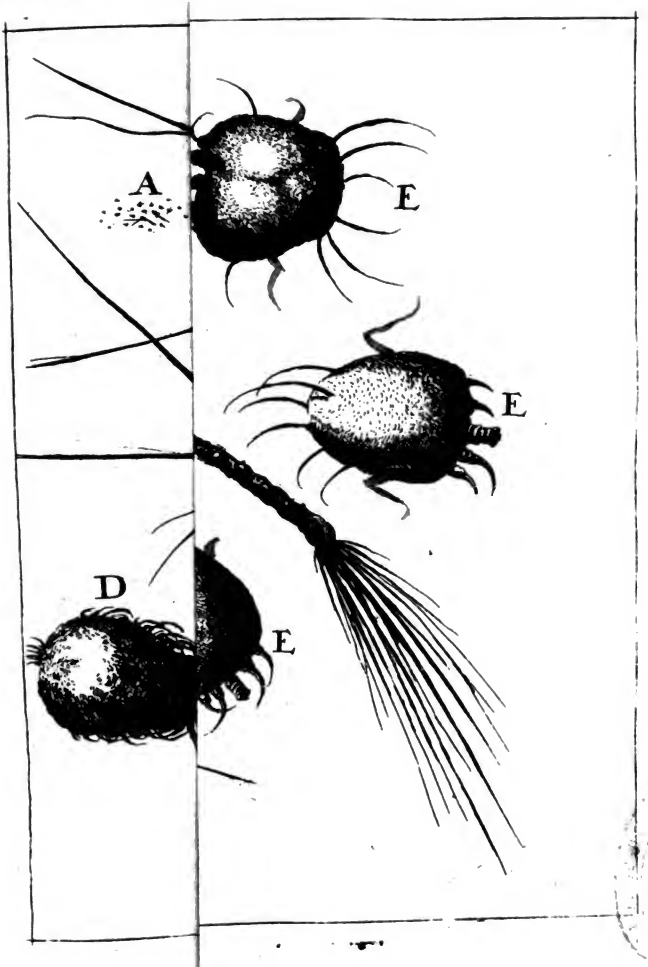

Digitized by Google

Digitized by Google

obſervatum, reſupinato ſitu collocatum: Fig. C C eosdem crinones, prono corpore delineatos, ſed ſub ſeparatione à cute, caudâ truncatos. Nam non tantùm propter morositatem puerorum, difficulter ſeparari poſſunt, ſed ob exilitatem etiam ac teneritudinem vix integri obtineri, qvin facillimo attritu vitientur: id qvod in fig. D. contigit. Pueri ſunt, & infantes in qvibus freqventiùs naſci ſolent, qvorum crura, brachia, & inprimis dorſum, ſive totum, ſive interſcapilium tantùm, maximè tamen ipſam ſcapularum regionem ſolent occupare. Sed qvæ huc ſpectant alia, curioſo lectore digna, prolixiùs, pro uſu in primis Medico, expoſuit Erud. *Georgius Hieronymus Velſchius*, in Exercitatione de *Vermiculis Capillaribus Infantum*, in qva omne id, qvicqvid pro uſu tam theoretico qvàm practico deſiderari poteſt, ex qvibusvis Scriptoribus in unum faſciculum concinnè collectum exhibetur, adeò ut unus hic autor qvorumvis aliorum vices commodè ſupplere qveat. Annexa eſt dicta Exercitatio iſti *de Vena Mediana* laboriosè & accuratè conſcriptæ, & anno 1674 Auguſtæ Vindel. in qvarto primitus, ſub auſpiciis Claudiæ Felicis Imperatricis, luci publicæ expoſitæ.

OBSERVATIO MEDICA II.

De

Sironibus.

ALii longè à *Crinonibus* ſunt *Sirones* ſeu *Cirones*, vermiculi ſcilicet minuti, qvaſi pediculares, in puſtulis ſeroſis prurientibus, ſub cuticulâ manuum inprimis & pedum, ſubſiſtentes. Germanis Seuren/ item Reitlieſen vocari ſolent. Minùs de his diſceptatum fuit, animalculorum claſſi an aſſociandi, ſiqvidem hoc jam olim ſubtili *Scaligero Exerc. 194. de Subtil. num 7.* extra dubitationis aleam poſitum fuit: qvi tamen ipſis formam nullam expreſſam eſſe aſſerit, qvæ Microſcopiorum ope diſtinctè ſatis & accuratè conſpici poteſt, ſecundum eam faciem, qvam Tabul. XVI fig. EEE repræſentat. Colore ſunt albicante, & pedibus exceptis, qvi propiùs intuenti nigricare videntur: pedibus ſex inſtructi ſunt, binis utrinqve mox juxta caput poſitis, qvibus talparum ritu cuniculos ſub cuticula agere, & oblongos non rarò qvaſi ſulcos trahere, ſimulqve moleſtiſſimum pruritum excitare videntur. Num

dorsum sit squamosum, seu squamis coopertum, prout quidem affirmat *Dn. Rohaultus Tract. Physic. part. 1. c. 21.* definire nolumus, illo præstantiore dubio procul microscopio instructo. Mirum de cætero est, quantas molestias tam pusillum animal homini excitare queat, quas stupendâ historiâ pluribus explicat *Mouffetus* in *Theatr. Insect. lib. 2. cap. 24. &c.*

LETTRE à M. L. A. D. C. DOCTEUR DE Sorbonne; ou il est prouvé par plusieurs raisons tirées de la Philosophie & de la Theologie, que les Cometes ne sont point le presage d' aucun malheur: avec plusieurs Reflexions Morales & Politiques, & plusieurs Observations Historiques; & la Refutation de quelques erreurs populaires.

à Cologne Anno 1682. in 12.

Epistola ad Doctorem Sorbonicum; in quâ multis rationibus è Philosophiâ & Theologiâ depromtis probatur, Cometas neqvaqvam ullius calamitatis esse prænuncios: pluribus adjectis Observationibus ethicis & politicis, annotationibus item historicis; & Confutatione errorum quorundam vulgarium.

Coloniæ (verius Amstelodami) 1682. in 12.

MAgnâ in varietate & dissensione sunt Philosophorum sententiæ de Cometarum naturâ, origine & significatione, inqve tantâ opinionum diversitate invidiosum non minùs qvàm difficile est sententiam dicere, distractis in partes doctis hominibus. Passim qvidē ad visum Cometam trepidatur, nec vulgus modò & simpliciores, sed etiam docti prudentesqve subinde scisitantur ex aliis, qvid mali ostentum hoc & qvibus Principibus, populis ac civitatibus portendat? Qvòd si qvis non levibus rationibus, experientiâ etiam in hujusmodi rebus qvæ sensu atqve observatione constant rationes superante, adductus, à communi popularique opinione, malorum anteambulones Cometas statuente, sibi discedendum

dum censet, is ab aliis, plus æqvo ob causarum ignorationem meticulosis, in horrendum gravissimumqve impietatis crimen vocatur. Qvi verò Cometas propterea accendi in cœlo dicunt, ut sint magnarum calamitatum qvæ impendeant prænuncii, & in hanc rem varios eventus & veterum Poetarum Historiarumqve testimonia afferunt, sacras etiam literas in partes trahunt, superstitionis damnantur ab iis, qvi lubrico aut nullo niti fundamento, cùm terrores illos ac metûs, tùm qvæ passim circumferuntur Cometomanticorum hariolationes ac vaticinia ostendunt. Et extant clarissimorum Virorum de Cometarum naturâ & significatione multi libelli, justa etiam Volumina, qvorum qvisqve peculiarem & separatam ab aliis rationem inire studuit, ut orbi suam opinionem persvadeat. Hujus Epistolæ autor, qvi cum Sorbonæ Theologo sibi rem esse præ se fert, vanam & incertam esse omnem illam ex astris divinationem existimans, nunqvam adeò vel argumentis, vel experientiâ, nedum sacrarum literarum testimonio comprobatum censet, Cometis aliqvam præsagiendi vim inesse, ac cum Gassendo non postremum imbecillitatis humanæ argumentum habet, ad ista expavescere, qvibus cum res nostræ commercii nihil habent. Mirum putans, cur ne Deo qvidem credatur, dum à signis cœli nihil metuendum jubet; qvi si Cometam non constituat signum cladis venturæ, nulla in eo aut futurorum notitia aut affectus significandi esse possit: qvippe qvi viam suam pergat, ut naturalia cætera, cujusqve parum interfit qvid humanæ gentes inter se moliantur. Sed cum plerorumqve animos alia longè occupaverit opinio, Cometam nimirum certissimum iræ divinæ imminentisqve pœnæ indicium esse: inveteratas autem opiniones, & ab his profectos horrores, qvos mentibus hominum autoritas veterum & communis incussit rumor, erroresqve qvos longinqvitas temporis confirmavit, evellere res magni laboris sit & invidiæ plena: id potissimum studet, ut præconceptis ab opinionibus hominum animos liberet, qvibus non sublatis frustra de metu minuendo aliqvem sollicitum fore censet. Qvoniam autem philosophia & ex eâ depromta argumenta suspecta admodum sunt, qvòd in utramqve partem, etiam à veritate, deflectere animos vi rationum subtiliter & argutè allatarum valeant, relictis his, ex Theologiâ, à sapientiâ & bonitate Dei petitis rationibus, præsagiendi vim Cometis adimere, & populares rationes evertere laboravit: existimans, haud meliori modo jugulum causæ incidi posse,

qvàm

qvàm si ex eodem fundo, cui errores vulgi innituntur, depromtis machinis isti subruantur, & falsâ persvasione occupatæ hominum mentes rectiora doceantur. Qvod ut obtineat, in hunc modum disserit: Si Cometæ calamitates venturas præsagiunt, vel eas efficiunt ut causæ, vel denotant saltem ut signa. Causæ verò earum esse non possunt; *primùm* qvia rerum à libero arbitrio hominis dependentium, & fortunæ ludibrio expositarum, ut sunt bella, mutationes Rerumpublicarum & religionis, conspirationes & humanæ societatis eversiones aliæ, causæ sidera esse neqveunt; & statuere hoc velle impium est: *secundò* nec à priori ratio dari potest, qvæ Cometas naturalem causam belli, famis pestisve probet; qvæcunqve enim afferuntur futilia sunt, nec virtutem qvâ influant sidera in mundanas res satis ostendunt: *tertiò* à posteriori autem qvæ datur & ab experientiâ ducitur ratio falsa est; nam ab adversâ parte magis ea stat, & felicia tempora post cometam evenisse, tristia fuisse cum nullus præluceret cometa, manifestum est. Calamitatibus autem semper premuntur miseri mortales, modò in hoc modò in alio terrarum angulo gravioribus: igitur qvandocunqve ortæ sunt hæ stellæ crinitæ, afflicta fuit qvædam, nec fortasse una saltem, orbis regio: qvando & in posterum orientur, incident in calamitosa tempora, qvibus nulla ætas, licet cometâ destituatur caret: ideò nec assignanda sunt cometis qvi non faciunt, sed inveniunt hæc mala: *qvartò* qvia omnes orbis partes, qvæ sidus hoc afflat, eandem experirentur fortunam, si efficaciam qvandam istud haberet & calamitatis causa existeret in hac vel illâ provinciâ. Porrò signa tristium temporum non sunt; *primùm* qvia nullam à naturâ connexionem cum fortunis regnorum acceperunt, unde homines has istorum ortu denotari intelligere possint: *secundò* nec Deus nobis revelavit, se voluisse hanc significandi vim ipsis indere, peculiarem autem characterem tributum eis esse, nobis non licet fingere: *tertiò*, miracula autem Deus non edit qvibus confirmetur Idololatria & astrorum cultus, neqve enim peccata mortalium ut aboleantur, alia eaqve majora longè crimina permittit. Hæc omnia Autor prolixè & copiosè deduxit, adversantibus argumentis respondit, jucundisqve Digressionibus ex civili doctrinâ & Historiâ petitis, v. g. de studio qvo Gentiles veteres & recentiores dein Christiani qvoqve Astrologiam coluerint, hodieqve in eandem ferantur & de ejus vanitate; de fatalibus diebus, nominibus & temporibus;

Digitized by Google

bus; de Lunæ ejusqve mutationis effectibus; de Eclipsium naturâ & circa eas variis hominum opinionibus, Opusculum hoc distinxit: in eo tamen argumento, qvod de Miraculis tractat, amplissimè se diffudit & de prodigiis qvæqve ex iis oriatur Idololatriâ; hominum in eam impetu; superstitione tam Gentilium qvàm Christianorum veterum, & hodienum receptâ; cumprimis autem de Atheismo multa haud proletaria disseruit, istum cum Idololatriâ contulit, & utrum horum majus crimen ac facilius eluendum expendit, nec ad morum vitæq; corruptelâ illum magis qvàm hanc ducere probavit; Hinc alia attulit, qvibus Domum Austriacam & Hispanos ad Universalem Monarchiam, cui Gallia-rum Imperium destinatum aptumqve ipsi videtur, minus idoneos fuisse doceat, ac plures amœnas Digressiones inseruit, ut ipse miscellaneæ opiniones se congessisse profiteatur. Sub finem Breviarium integri Opusculi exhibet, & argumenta qvibus cometarum præsagia elevarit, enumerat, concluditqve Cometas eos non esse pro qvibus habentur vulgò, sed corpora esse mundo coæva, & juxta motum, qvo Deus universi machinam versat moveri, nobis autem conspiciendos se præbere qvando determinati sunt, ut oculis nostris se sistant, & tum pro vario Solis motu radios reflectere, perqve refractionem radiorum solarium secundum naturæ leges caudarum speciem præbere. Proscribendos igitur animis timores, & liberandas superstitionis tormento mentes, qvas sollicitas metu futurorum perversa de Cometis opinio vulgò cruciet.

OBSERVATIONES MICROSCOPICÆ Antonii Leuvenhœck, circa particulas liqvorum globosas, & animalia in semine insectorum masculino. Ex Collectionibus Philosophicis Anglicanis num. 3. Decembr. 10. An. 1681. p. 51. sqq. excerptæ.

POst Observationes circa globulos spumæ, & sangvinis nuperrimè communicatas, feces Vini Germanici examinavi, diluendo eas pro feliciori indagine cum aqva, & observavi eas ex globulis admodum irregularibus, alios globulos minores, nunc 2, nunc 3, 4, 5, & 6, complexis, consistere. Suspicabar itaqve ex hac compositione, perfectam globulorum horum texturam ex 6 simplicioribus globulis coalituram, qvod etiam reperiebam ita in Vino lagenæ incluso fermentante. Hujus

enim fecis maximam partem ex talibus globulis constabant, qui ex aliis 6 minoribus, ac illis etiam qui in sangvine aut spuma deprehendi solent magis exiguis, componebantur. In Musto fermentante infinita parvarum bullularum copia, (non absqve intuentis tædio) ex vitri locis inæqvalibus exurgebat, qvæ certatim velut ascendentes amplitudine crescebant, earumqve nonnullæ dissilientes in unam largiorem aëream bullam coibant. Perturbabant ascensu suo insigniter Vinum, elevando secum simul globulos, partim perfectos, ut supra ex 6. minoribus, partim imperfectos ex 3. 4. vel 5 tantùm compositos, qvi tamen à bulla aërea relicti fundum versus recidebant, ita ut interdum globulos istos sextuplices in suas partes divisos cernere liceret. Eadem globulorum divisio in spumâ cerevisiæ etiam institui potest: sed globuli sangvinei ex digito meo extracti, cum sint teneriores, promtius coalescendo unicum saltem globulum constituere videbantur. In syrupis fermentantibus, globulos ex 3. aut 4. aliis, sed non ex sex compositos observabam, id qvod à densitate liqvoris & langvido ejus motu procedere videtur. Pro inveniendis hujusmodi globulis in aqva, celerior motus in Phialis
TAB. XVIII. angustioribus huic conciliandus. Adeoqve in Vitro (Fig. I) ad A aperto, à C ad B aqva pluvialis repleto, in D verò aëre pleno, qvod in conclavi meo tam Solis radiis qvàm vento pervio sepositum fuerat, post 14. dies nudo oculo aliqvot particulas, circiter 6 observabam, qvæ sub microscopio communi exhibebant rotundas pilas, easqve si densius erant conglomeratæ, virides; sed accuratiùs à me examinatæ, globulos ex aliis 6 minoribus, illis in sangvine similibus, compositos repræsentabant. Qvidam horum in alio Vitro observati, præter dictos 6tuplices, alios oviformes ex 12 minoribus concretos exhibebant, unà cum parvis pluribus animalculis, inter eosdem natantibus.

Cùm examinare vellem liqvorem Venarum lactearum in animalibus, vacca 24 horas jejuna frustrabatur conatum. In Chylo verò agni, largiter pasti, deprehendebam insignem numerum globulorum compressorum ac invicem coagulatorum, ex 2. 3. 4. 5. 6. minoribus globulis compositorum: altera verò pars non concrescens, tenuis perqvam & fluida erat, prioribus compositis globulis intermista: qvin & globulorum, plus qvam sexies globulis sangvineis minorum, innumerabilis aderat copia, tanqvam nil aliud esset chylus, qvàm hi globuli in tenui glutinosa materia natantes. Eadem Phænomena in Vituli chylo, ex

vena

TAB XVIII. ad A. 1682. pag. 322.

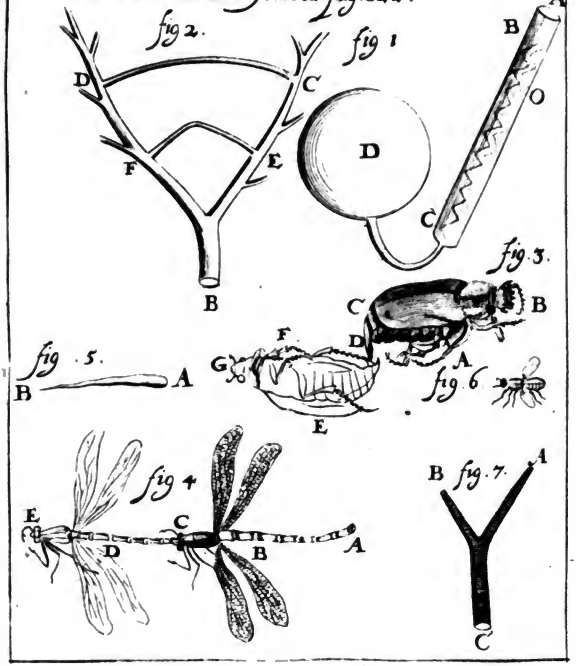

Digitized by Google

venâ prope pancreas elicito pariter occurrebant. In lacte calido vaccino reperiebam tantum globulos magnitudine suâ sextam globulorum sangvineorum partem æqvantes, ut & alios, numero 2, 3, 4, & 5. invicem cohærentes, qvi fundum petebant, aliis in summitate natantibus, qvos cremorem seu butyrum esse existimo. In Urinâ ægrotantis propriâ observabâ plures globulos sangvineos copiosis subtilissimis vasculis adhærentes, qvasi fila bombycina invicem contexta essent, à qvorum extremitatibus secalina grana dependerent: residuum Urinæ repletum erat globulis, magnitudinis sextæ tantum partis globulorum sangvineorum.

Cùm examinarem sæpius particulas istas, qvæ in nebula particulis aqvosis in aere intermistæ sunt, easdam sextam tantum partem globulorum sangvineorum æqvare deprehendebam. Descendunt hæ particulæ noctu ex aere, nec confundendæ sunt cum istis, qvas vel nudo oculo in radiis solaribus videmus, figuræ perqvam irregularis, ut vix binas similes viuere liceat, grani arenarii interdum magnitudinis.

Observavi ulterius, sub candelarum deflagratione maculari res qvasdam, qvateno scilicet qvodvis corpus, dũ comburitur, in particulas minutas invisibiles, & ita etiam candela in fluidum per universum aëra dispersum abit, cujus particulæ sextæ tantùm parti globulorum sangvineorum respondentes, figuris perqvam irregularibus cohærentes, in descensu condensatæ nigras istas maculas exhibent.

Cùm existimarem, cor machinam tantùm sangvinis circulatoriam esse, hæsitavi diu circa modum, qvo ex arteriis sangvis venas subintret; num scilicet id per inosculationem vasorum capillarium fiat. Vasorum itaqve horum vestigia eò usqve investigabam, donec major sangvinis globulus (compositus scilicet) per arteriam transire recusaret, sed simplex tantũ angustias loci penetrare posset; ita ut sub cordis impetu pulsatorio, globulus compositus, anteqvam per arteriolam trajiceretur, in sex minores alios divideretur, qvi in vena denuò in compositum istũ coibant. Alii horum, parte aqvosâ magis diluti, ad corporis circumferentiam deferebantur pro sudoris & lacrymarum materia. Detexisse me hanc anastomosin in musculorum visceribus perqvam candidis, sangvine verò admodum nigro, existimabam: nihilominus tamen, licet vasa bis centies millies minora barbæ meæ pilo observarem, nullam tamen unionem perspicere poteram. Proportionem verò modò dictam

eliciebam, comparando diametros, & inde supputando ipsas areas. Vana erat pariter inqvisitio hujus Anastomoseos in magno scarabæo cum mercibus ex Indiis allato, siqvidem tantum unionem vasculorum ex communi ramo oriundorum inveniebam. Ut in Fig. 2. C E & D F utraqve à B oriuntur, & per canaliculos C D & E F junguntur.

Observabam porrò in semine masculino Scarabæi Rutilantis, sub copula, (secundùm Fig. 3. in qva A B C D mas, D genitalia, E F G fœmella,) plura viventia animalcula, anteriori corporis sui parte subrotunda, posterius in longam caudam desinentia.

Tentanti idem circa semen masculinum Muscæ majalis, plures parvi qvidem vermiculi, sed non viventes, occurrebant. Ast in iisdem congredientibus (secundùm Fig. 4, ubi anterior est mas) observabam aperturam in dorso fœmellæ & plura ovula circa locum B, simulqve exactè videbam in maris semine animalcula viventia, qvæ vermium instar, in sex vel octo arcus se flectebant, qvorum, & qvidem mortuorum faciem Fig. 5. litt. A B repræsentat. In semine Grylli maris mortuos vermiculos mense Julio reperiebam, declinante verò Augusto perfectè viventes iidem occurrebant, & multi qvidem, nonnunqvam 25, qvoad superiores partes concinno ordine juxta se invicem locati, caudas tantum latius explicantes, & serpentino celeri motu agitantes, aliis partibus qviescentibus. Semen Muscæ Maris, juxta Fig. 6 exhibebat ingentem turbam parvorum vermiculorum; aperto verò ventriculo ejus, egrediebatur materia clara, ingenti numero corpusculorum qvadratorum, tam cubicorum, qvam parallepipedorum, rectangulorum omnium, diversa tamen crassitiei referta. In Muscæ Eqvisugæ fœminæ intestinis plures viventes observabam vermiculos, crassiores ac breviores, sed celerioris motionis, claro liqvori innatantes.

Præter tædiosa scrutinia generationis insectorum ex ovulis, texturæ involucri ut in bombycibus, & mutationis eorum in muscas, nunc impensius principio vitæ insectorum in semine masculino pervestigando occupatus fui. Ac sanè, non absqve delectatione, inveni insignem qvantitatem animalium, serpentinæ, sed proportionaliter tenuioris & longioris figuræ, exiguis veficulis, parvi arenæ grani magnitudinis, & qvas pro testiculis muscarum harum habeo, inclusorum: qvarum qvoqve binas reperire licet, interdum etiam unam tantum, altera subsectione forsan læsâ. Demiror de cætero in semine tam exiguarum muscarum, animalcula adeo crassa proportionaliter reperiri

rii: qvæ si vel mortua, vel pauciora interdum inveniantur, suspicor, qvod vel per generationem jam excreta fuerint, vel ad debitam maturitatem nondum pervenerint, vel sub dissectione enecati fuerint.

Exactissimè etiam inqvisivi, in semen, ventriculum, renes, vasa &c. hujusmodi insectorum: sed inter varias vasorum species, videre contigit aliam, eamqve planè extraordinariæ conformationis, arteriæ tracheæ instar, constructâ ex annulis & ramulis, ut fig. 7. A B Costendit: ac licet vascula A & B millecuplo minora sint pilo barbæ meæ, commodè tamen in iis annuli distingvi possunt, qvi an sangvinem an aërem pro respiratione contineant, nondum constat. In pediculo, in eorundem vasorum subtilioribus, post plures ramificationes, ramusculis annulos invenire non licebat, ob nimiam eorum parvitatem.

Crebrius examinavi midarum intestina, ut invenirem in eorum semine eadem animalia, sed ob perspicuitatem & fluiditatem ejus, hactenus frustra. Qvin tamen in iisdem qvoqve reperiantur, nullam dubitandi video rationem; siqvidem in omnibus cujusvis speciei & magnitudinis animalibus, ab eqvo ad eqvisugam usqve eadem invenerim, & nisi summa exilitas & perspicuitas impedimento fuisset, forsan in minoribus bestiolis pariter observare, concessum fuisset. Nec sine ratione concludere possumus, Naturam eandem methodum in visibilium ac invisibilium formatione observare, & minima pariter ac maxima ex semine suam habere originem, nec muscam eqvisugam magis qvàm eqvum ex corruptione generari. Sæpius ingentem exercitum animalculorum in culicum genitura observavi, minorum tamen, qvàm erant in museis, & in fœmellis insignem ovorum copiam crassioribus ob id & magis pellucidis.

Nuperrimè aqvam infusionis piperis pulverisati perscrutanti, binas ratione conformationis differentes animalium species videre contigit: & utriusqve speciei majora alia, alia minora, ita ut hæc juniora, seniora illa judicarem. Arbitror me vidisse, juniorum horum qvædam in ventre majorum contenta fuisse, & bina sub natatu invicem cohærentia, congressum celebrasse.

Cum verò Nobiles qvidam Galli dubitent de animalculorum talium existentia, asserendo easdem particulas, iisdem motibus agitatas in aqva fervefactâ pariter observari posse, qvas aliis in aqvis demonstraverim; iisdem hoc tantum regero, qvam plurimis Eruditis clarissimisqve viris, & qvi non tam facilè imponi sibi patiuntur, de sententiæ

meæ veritate abunde constare. Me ipsum qvod attinet, sincerè & apertè affirmo, me etiam minimam illarum, qvarum hactenus mentio facta, speciem, æqve distinctè viventem, ac aliàs nudo oculo culicem in aëre se moventem, observasse (licet qvædam earum millies millies minores sint grano arenario) & non solum celeritatis & tarditatis motionum gradus, sed etiam varias contorsiones & convolutiones, qvin & sursum deorsumqve lusorios qvasi morus, item easdem morientes, mortuas, motuqve omni destitutas vidisse: Crassiores verò hinc inde ante oculos cursitantes ad instar murium, qvin & qvasdam oris internas partes exserentes, & retrahentes iterum ludendo qvasi, non secus ac veros pilos in oris ambitu notasse. Qvoad modum computandi adeo magnas differentias corporum, qvorum unum alterum aliqvot millionibus exceedat, dico longè minorem differentiam istam futuram, si Diametri aut singulæ dimensiones comparentur. Videlicet corpus, qvod molesuâ millies millies majus est altero, eodem hôc tãtùm cẽtuplo majus erit, suâ Diametro: & sive sumatur longitudo, sive latitudo, sive profunditas, corporis ad corpus proportio erit triplicata proportionis singularum dimensionum. Adeoqve si unum horum animalculorum latitudine, profunditate, ambituaut longitudine centesimam partem æqvet grani arenarii similis figuræ, moles illius tantùm erit pars millies millesima dicti grani.

Ac licet perqvam difficile sit, simplici intuitu judicium ferre de corporibus, qvorum unum centuplo majus sit altero; facilè tamen à qvolibet æstimari poterit, unius corporis diametrum qvadruplo majorem esse alterius secundi; & hujus secundi qvintuplo majorem tertii; & tertii qvintuplo majorem qvarti alterius corporis; atqve adeò per iteratas vices promptè licere consequi, qvod unicâ sit difficillimum. Hoc supposito, Diametrum unius ex crassissimis animalculis duodecimam circiter partem Diametri grani arenarii esse reperio: & inde, utrinqve cubicè multiplicando, animalculum 1728mam partem ipsius grani. Hinc comparatis secundæ speciei animalculis cum prioribus, illa priorum qvintam; & ratione molis 125tam partem deprehendo, grani verò 216000mam. Porro comparando cum secundâ adhuc tertiam speciem animalculorum, horũ unum invenio decimam solùm partem secundi, & consequenter moles hujus est 1000ma secundæ; 125000ma primæ speciei; & deniqve 216000000ma pars ipsius grani arenarii. Adeo differentias, qvas ob magnitudinem suam sigillatim

com-

computare impossibile videtur, per gradus eundo facile consequimur.

OPUSCULA PETRI DE MARCA ARCHIEPISCOPI Parisiensis nunc primum in lucem edita, Studio Steph. Baluzii. Parisiis 1681. 8.

Immortalis memoriæ Vir PETRUS DE MARCA Archiepiscopus Parisiensis, antequam diem suum clauderet, quod contigit III. Kal Jul. MDCLXII. cum sexagesimum nonum ætatis ageret annum, suprémis veluti testamenti tabulis scriptorum suorum opportuno tempore publicandorum curam commisit doctissimo viro STEPHANO BALUZIO, quo studiorum socio & adjutore ac assiduo comite fuerat usus, & cui librorum suorum ac schedarum custodiam multis ante annis commendaverat. Illud verò in primis mandavit, ut curam susciperet lucubrationū suarū, cum earū, quæ nondū editæ in publicū essent, tum earū etiā, quæ in lucē jam prodiissent. Quod mandatū quā religione ac diligentiā, quā felicitate item ac laudabili successu is fuerit executus, ingens ac verè incomparabile ob doctrinam & eruditionem Opus DE CONCORDIA SACERDOTII ET IMPERII seu LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ demonstrat: quod ab illustrissimo Auctore anno MDCXLI evulgatum, altero ab ipsius obitu anno, augustiori habitu adornatum, iterum emisit in lucem Baluzius, & non saltem priores quatuor libros recensuit, additionibus ab Auctore compositis auxit; ac suis Notis, ubi occasio tulit, illustravit; sed & integrum Tomum alterum nunquam antea editum ex autographo Summi Viri descriptum addidit, nonnulla Antiquitatis Ecclesiasticæ illustria monumenta adjecit, integrosque in eo Libros, quod Gallicè essent scripti, in Latinam linguam vertit. Cumque Opus hoc tanto favore eruditorum fuerit exceptum & communi approbatione commendatum, ut intra breve tempus distracta exempla fuerint, istud anno M DC LXIX. recognitum emendatius copiosiusque literato iterum orbi dedit; *Vitam* etiam Doctoris & Mæcenatis sui peculiari libello anno M DC LXIII. editam & primæ Operis de Concord. à Sacerdotii cum Imperio præfixam editioni, novæ auctiorem præmisit. Utque supremæ Patroni voluntati fidem & diligentiam porrò probaret, nonnullas Illustrissimi Viri *Dissertationes* anno M DC LXIX. publici juris fecit. In quibus de autoritate Romani Pontificis & cæterorum Patriarcharum ac Primatum, tum de vexatissimâ Canonis Ariusicani explicatione, quæ viros eruditissimos inter se commiserat, deniqve de initiis susceptæ Christianæ apud Gallos religionis eruditè tractatum est. Sed cum plures adhuc lucubrationes in schedis morte doctissimi Archiepiscopi ad Baluzium, scriptorum gloriâ & eruditionis laude ipsi jam parem, devolutis laterent, earum quasdam superiori anno M DC LXXXI. publicam in lucem emisit, & moderno Parisiensi Archiepiscopo Ill. Francisco Harlæo nuncupavit. Quæ quoniam in egregiis argumentis occupantur ac variâ eruditione refertæ sunt, à doctis hominibus haud exigua gratiâ referetur de bonis literis optimè merito Editori. In Præfatione, quam consveto more elegantem præmisit, occasionem & tempora designat quibus quodque ab Auctore

ctore ſcriptum fuerit opuſculum, qvibusdam etiam à Chriſtiano Lupo & Joanne Gerbaſio ſibi Objectis ſolidè & eleganter reſpondet. Opuſcula autem ſive Diſſertationes, qvas jam exhibet, hac collocavit ſerie:

I. De Stemmate ſive Genealogiâ Chriſti, ſcripta Anno M DC XLIX. II. De Adventu Magorum ad Chriſtum, & an hi Reges fuerint, Anno M DC LIV. III. De ſingulari Primatu Petri, Anno M DC XLVII. IV. De diſcrimine Clericorum & Laicorum ex jure divino, & de formâ regiminis à Chriſto inſtituâ in Eccleſia, Anno M DC LVI. V. De Synodo Sirmienſi plenariâ, & de Valentis & Urſacii venia, Anno M DC LI. VI. De Synodicâ epiſtolâ Illyricianæ Synodi, habitæ decreto Valentiniani ſenioris A. C. 365. Anno M DC LV. VII. Explicatio canonis qvinti Synodi Conſtantinopolitanæ Anno Chriſti CCC LXXI habitæ. VIII. De veteribus Canonum collectionibus, Anno M DC LX. IX. Interpretatio capitis *clericus* 3. qv. 4. Anno M DC L. X. De patriâ Vigilantii, Anno M DC LI. XI. De origine & progreſſu cultûs B. Mariæ Virgini in Monteferrato exhibiti, Anno M DC LI. XII. De origine Monaſterii Scalæ-Dei apud Bigerros in diœceſi Tacbienſi. Anno M DC LIX. XIII. De thecâ reliqviarum S. Johannis Baptiſtæ, qvæ ſervatur in Eccleſiâ Dominicanorum Perpinianenſium. Anno M DC LX. XIV. Oratio ad Provinciales & alios Superiores Ordinum Religioſorum Barcinonenſium, habita in eâ urbe die XV. Julii Anno M DC XLIV. XV. Fragmenta qvædam libellorum qvos imperfectos in ſchedis reliqvit Petrus de Marca. Exhibentur autem hic: Adverſus Satyras in ſe ſcriptas, Anno M DC LVIII: De advocatione Comitum: Explicatio canonis XVII. Ancyrani: Qvis ſit proprius ſacerdos: De Presbyteris, ubi ordinandi ſint. XVI. Bina Carmina, qvorum alterum Petri de Marca iter Lutetiâ in Galliam Narbonenſem elegiaco carmine Anno M DC LIV. deſcriptum, alterum epigramma de Frontinacenſi vino generoſo exhibet. Sub finem horum Opuſculorum Marcæ, doctiſſimorum Societatis Jeſu Theologorum JACOBI SIRMONDI & DIONYSII PETAVII Opuſcula gemina ſubjecta ſunt; qvòd eorum cognitio admodum utilis videretur ad libellum de Synodo Sirmienſi rectè intelligendum. Et Petavii qvidem Diſſertatio *de Photino Hæretico ejusq; damnatione in qvinq; Synodis factâ, ac de duplici Sirmienſi contra illum Synodo & formulis in poſteriore editis*, jam Anno M DC XXXVI. cum is Rationarium tertiò ederet, ei adnexa prodierat: Sirmondi verò duas diatribas, qvarum prima *de anno Synodi Sirmienſis & fidei formulis in eâ editis* agit, altera *examen Diſſertationis Petaviana* continet, & ſingulis capitibus ad ſingula iſtius capita reſpondet, nunc primum edidit Baluzius: illam ex autographo Sirmondi à Jo. Garnerio, hanc ab Emerico Bigotio nactus. Nullum horum omnium Opuſculorum Marcæ, Petavii & Sirmondi utilitate ſuâ & laude caret, & à doctiſſimo Editore eâ elegantiâ doctrinæ inſtructa ſunt omnia atq; exornata, ut non poſſint non prodeſſe & oblectare eum, qvi cultiorem eruditionem amat. Cujus ſtudioſi avidè expectabunt promiſſam alteram AGOBARDI Operum editionem; gaudentes ejusdem doctiſſimi Viri curâ & ſtudio emendatas & excultas binis Voluminibus collectas, qvæ diſperſæ fuerant jam prodiiſſe INNOCENTII III. PONTIFICIS ROMANI EPISTOLAS, qvæ in ſeqventis menſis Actis referentur.

(o)

Digitized by Google

TAB. XXI. ad A. 1682. pag 329.

Fig. 1.

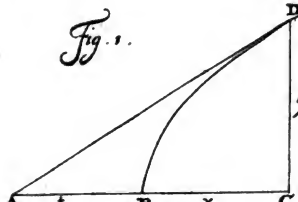

Fig. 2.

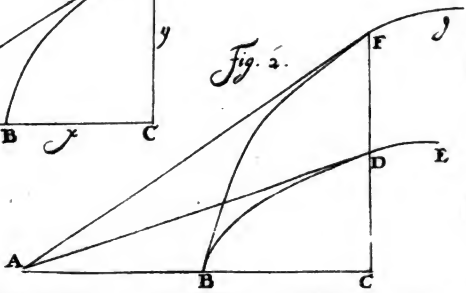

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Novembris, Anno M DC LXXXII.

BEDÆ PRESBYTERI & FREDEGARII Scholastici concordia ad senioris Dagoberti definiendam Monarchiæ periodum, atque ad primæ totius Regum Francorum stirpis Chronologiam stabiliendam &c. Auctore Petro Franc. Chiffletio, Societatis Jesu Presbytero.

Parisiis. 1681. in 4.

COntroversia quædam Chronologica de annis Dagoberti I. Francorum Regis, inter Eruditos non ita pridem agitari cœpta, opus hoc edendi occasionem doctissimo Auctori præbuit. Etsi enim ex *Fredegario, Aimoino,* atque aliis certò constat, anno Regni sui decimo sexto Dagobertum illum profluvio ventris extinctum: non tamen, quo post orbem redemtum anno obierit, æquè liquet; aliis in annum 644, aliis in 638 mortem ejus referentibus. Nempe cum Dagobertus vivo adhuc patre Clotario Austrasiæ Regnum jam anno 622 adierit, dubium est, num sedecim illi Regni Dagobertini anni, quos *Fredegarius* & ex eo alii memorant, à morte patris Clotarii, quæ in annum 628 incidit, numerandi sint, an ab exordio potiùs Regni Austrasiensis superstite adhuc patre suscepti. Nam ex priori hypothesi sequitur, ineunte demum anno 644: ex posteriori, jam anno 638 Dagobertum è vivis excessisse. Et prior quidem sententia communis fuit, omniumque recentioris ævi Scriptorum comprobata calculo, donec primus in eam *Hadrianus Valesius Libro XIIX Rerum Francicarum* insurrexit, eandemque post illum *Carolus le Cointe in Annalibus Ecclesiasticis Francorum, tomo II, III, & IV,* nec non *Joh. Mabillonius in Præfatione Tomi secundi Sanctorum Ordinis S. Benedicti, & in Præfatione Seculi quarti Benedictini,* oppugnârunt, ac inprimis *Hermanni Contracti in Chronico auctiore,* quod *Henr. Canisius tomo I. Antiqv. Le-*

tion. edidit, auctoritate subnixi, rejectâ priori, posteriorem hypothesin adstruere sustinuerunt. Ea itaque res tanti visa Auctori nostro fuit, ut sententiam communem excutiendam accuratiùs, & adversus Clarissimos hosce Triumviros peculiari Dissertatione propugnandam censuerit: quâ ipsâ *Fredegarium* primùm, quo malè intellecto *Hermannum Contractum* in errore olim lapsum, nuperq; memoratos suprà viros præcipites secum egisse contendit, sic explicat, ut vulgarem hypothesin firmare potiùs, quàm labefactare videatur; eandemque porrò & aliorum auctoritate, & argumentis quàm plurimis, tum ex gestis contemporaneis, tum ex secutorum temporum contextu depromtis comprobare nititur; cometâ etiam qui anno Christi 677 per tres menses orbe toto spectatus est, in subsidium vocato. Qua occasione, insertâ etiam Dissertationi *Vitâ S. Babolemi Auctore Anonymo*, quam mutilam *primo Historiæ Francicæ Tomo Andreas du Chesne* ediderat, ac notis illustratâ, id agit Auctor, ut totius propè septimi à Christo nato seculi Chronologiam, impeditissimam utique in Francica Historia ac difficillimam, expediat stabiliatque, ac lectori adeò non tam Disputatiunculam de sex vitæ annis Dagoberto seu detrahendis, seu vindicandis, exhibeat, quèm restitutæ seculi integri Chronologiæ, lucisque Francorum Annalibus tam Ecclesiasticis, quàm civilibus passim affusæ gloriam reportet. Denique Dissertationi huic Appendicem de S. Dionysio Areopagita & S. Genovefâ Parisiorum patronis, subjunxit Chifletius, ac in eâ *vitam S. Genovefæ Auctore Anonymo*, sed qui ter senis ab ejus obitu annis scripsisse dicitur, ex pervetusto codice, notis suis illustratam, non alio instituto, quàm ut S. Genovefæ testimonio suum Parisiensibus Areopagitam assereret; tenax nimirum sententiæ, quam *de uno Dionysio, primùm Areopagitâ & Episcopo Athenienſi, tum deinde Parisiensium Apostolo & Martyre*, jam ante cum *Germano Milleto, Joanne Samblacato, Hugone Menardo, Petro Halloix, Natali Alexandro*, aliisque, adversus *Jacobum Sirmondum & Joannem Launoium*, qui Dionysium Areopagitam Athenienſium Episcopum, à Dionysio Parisiensium Episcopo longè diversum fuisse eruditis scriptis docuerunt, defendendam peculiari Dissertatione, sed cui à *Launoio* pridem responsum est, suscepérat.

Cæterùm cùm in hac Disquisitione *Bedæ Presbyteri*, quem Venerabilem vocant, appellanda subindè auctoritas esset, ejusque cum

Fredegario concordia circa hoc negotium demonſtranda: in Chifletii verò manus *Hiſtoriæ* illius *Eccleſiaſticæ gentis Anglorum*, tum codices manuſcripti alii, tum vetuſtiſſimus S. Maximini Trevirenſis perveniſſent; novam Hiſtoriæ illius editionem adornandam ſibi, & Diſſertationi de annis Dagoberti præmittendam cenſuit. Atqve ea unà cum *præliminari Diſſertatione de Beda ejusqve ætate, ac vero obitus anno*, nec non *Cuthberti ad Cuthwinum Epiſtolâ*, ex qva anno 762 eum obiiſſe conſtat, ac *Chifletii in Bedam notis*, primam hujus operis partem conſtituit; eſtqve nova hæc Eccleſiaſticæ illius gentis Anglorum Hiſtoriæ editio, ut Auctor ipſe prædicat, tum aliis omnibus, tum *Heidelbergenſi* qvoqve *anni 1587*, & *Cantabrigienſi anni 1644*, qvas accuratiſſimas hactenus habuimus, emendatior, nunc qve demum primævo nitori ſuo reſtituta.

DISQVISITIO THEOLOGICA DE SANguine Corporis Chriſti poſt reſurrectionem, ad Epiſtolam 146 S. Auguſtini.

Autore Theologo Pariſienſi, Metropolitanæ Senonenſis Eccleſiæ Decano.

Pariſiis, 1681. in 8.

Diſqviſitio hæc *Jacobum Boileau* Facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctorem & Socium Sorbonicum, nec non Metropolitanæ Senonenſis Eccleſiæ Decanum, Autorem habens, opponitur *Petro Allixio* Reformatæ, qvæ vulgò ſic dicitur, Religionis apud Charentonios Miniſtro, qvi A. 1680. ejusdem argumenti diſqviſitionem eo conſilio ediderat, ut doctrinam de reali Corporis & Sangvinis Chriſti in Sacramento Cœnæ præſentiâ Eccleſiæ primitivæ ignotam fuiſſe, ex iſtâ Auguſtini epiſtolâ Lectoribus ſuis perſvadere poſſet. Enimverò inter varias qvæſtiones, qvas Conſentius qvidam Auguſtino diluendas per epiſtolam propoſuit, primo loco hæc occurrit: *Utrum nunc corpus Domini oſſa & ſangvinem habeat?* Qvam qvæſtionem *Auguſtinus in epiſtolâ 146*, qvâ Conſentio reſpondet, diſcutere detrectat, his inter alia verbis utens: *fides adſit, & nulla qvæſtio remanebit, niſi forte de ſangvine requirendum eſt, qvia cùm* (Chriſtus) *dixiſſet*: palpate & videte, qvia Spiritus carnem

& ossa non habet, *non addidit sanguinem. Non ergo & nos addamus ingyrire, quod ille non addidit dicere, & de compendio, si placet, finita sit quæstio* &c. Ex quo prædictus Autor infert, incredibile videri, quòd Hipponensis ille Præsul & Consentius, quem itidem Episcopali dignitate præditum fuisse suspicatur, realem sanguinis Christi in Cœnâ præsentiam crediderint, cùm, si illam firmiter credidissent, neque Consentius quæstionem hanc tam dubitanter proponere, nec Augustinus tam trepidè ad eam respondere potuisset. Cui argumento ut pondus addat, non modò Augustinum de sanguine Christi redivivi dubitâsse, aut aliis saltem liberum dubitandi locum reliquisse, sed plures etiam Ecclesiæ Doctores, quorum testimonia longo agmine adducit, *Athenagoram, Clementem Alexandrinum, Origenem, Hilarium Pictavien-sem, Gregorium Nazianzenum, & Nyssenum, Palladium, Basilium Magnum, Athanasium, Theodoretum, Chrysostomum, Synesium, Maximum, Damascenum*, & integra *Concilia, Constantinopolitanum* scilicet A. 754 celebratum, & *Nicenum II*, Christi corpus post resurrectionem aëreum & exangve statuisse, probare nititur. Hanc verò disqvisitionem Metropolitanæ Senonensis Ecclesiæ Decanus ex professo confutandam sibi sumit; ac primùm qvæ Augustini de Christi sanguine sententia fuerit, & cur in Epistolâ ad Consentium, qvam Benedictini Monachi Congregationis S. Mauri in novâ Augustini editione anno 420 scriptam esse censuerunt, & ad numerum CCV retulerunt, decisionem qvæstionis à Consentio propositæ declinaverit, ostendit. Deinde Athenagoræ & reliqvorum modò memoratorum Patrum testimonia ad examen revocat, eosqve à sententiâ corporis aërei & sanguine vacui alienos fuisse demonstrat. Tum ideam futuræ resurrectionis, qvam S. Scriptura efformat, cum opinione istâ, qvæ glorificatis corporibus sanguinem adimit, minimè convenire animadvertit, & subjectis *Ignatii, Hippolyti, Minutii Felicis* & aliorum qvorundam Patrum sententiis concludit, Ecclesiæ Doctores nunqvam corpora nostra post resurrectionem aërea & exangvia fore censuisse, & si Doctores qvidam in contrariam sententiam iviſse demonstrentur, dubitandi locum non reliqvi, qvin opinio eorum insolens, Scripturæ contraria & in Ecclesiâ intolerabilis visa fuerit. Tandem verò opinionis ejus, qvæ Christo corpus sanguine destitutum & in aërem diffusum tribuit, originem & progressum recenset, infantiam & prima ejus incunabula ad *Osian-*

drum

Digitized by Google

drum & Calvinum referens, cùm Osiander sanguinem à Christo effusum non in venas rediisse, sed computruisse sibi persvaserit, & Calvinus, quamvis Osiandrum satyrico sale defricet, ab ea tamen sententia haud fuerit alienus, cujus rei testem Vossium *in thesibus Theologicis & Historicis* allegat. Et *Vossius* quidem inter Patronos ejus opinionis etiam *Dominicum Dominicanum* Episcopum Torcellanum & Brixianum retulit, ut qui ante sesquiseculum quæstionem illam de Christi sanguine ancipiti lance librari posse librô de sanguine Christi deditâ operâ scriptô ostenderit. Verùm hoc Autor disquisitionis hujus negat, cùm Dominicus ille de Dominicis Scholasticâ quâdam contentione circa articulum de sanguinis Christi unione cum Deitate inter Franciscanos & Dominicanos oborta, lucubrationem quidem de eâ quæstione Æneæ Sylvio seu Pio II inscripserit, at de vero Christi sanguine, quod ex ista lucubratione haud difficulter pateat, minimè dubitaverit. Igitur ab Osiandro & Calvino ad *Edmundum Albertinum* progreditur, in cujus libris de Eucharistiâ opinionem de exangui Christi corpore ad pubertatem perveniisse censet; ubi simul ea, quæ circa controversiam de concomitantiâ sanguinis Christi cum *Fr. Amante Brixiano* in Concilio Tridentino gesta sunt, è *Paulo Servitâ*, qui sub Petri Suavis nomine latet, & *Pallavicino* obiter memorat. Postremò adolescentiam ejus opinionis Historiæ Eucharisticæ Gallico sermone conscriptæ Autori, cui nomen est *Larrogue*, virilem verò ætatem & fortasse senium *Petro Allixio* tribuit, quem disquisitionis à se impugnatæ Autorem esse sibi firmiter persvader, & quem eum sociis ex penuriâ argumentorum contra realem corporis & sanguinis Christi in Cœnâ præsentiam quæsitorum, ad extrema hæc, sed infirma laborantis causæ præsidia adactum judicat.

CASPARI KNITTEL è SOCIETATE JESU Via Regia ad omnes Scientias & Artes.

Pragæ, Anno 1682. in 8.

IPsa quidem Scientiarum & Artium genera unius in compendii formam redigere non propositum hic est Autori; regiam modò viam monstrare hoc scripto voluit ad arcana singularum facilius pervenienti; seu universalem methodum potius in cujusvis disciplinæ probè

obſervandam ſtudio. Decem verò partibus veluti qvibusdam intervallis Via univerſa diſtingvitur.

Poſtqvam enim poſſibilem ejusmodi artis exiſtentiam ex *Prædicamentis* Pythagoræ, ex Ariſtotelis *Logica*, ex *Arte Mirabili* Raymundi Lullii, ex *Synaxeſi Artis Mirabilis* Gregorii Toloſani, ex *Typo Omnium Scientiarum* Ægidii Moncurtii, ex *Arte Cyclognomica* Cornelii Gemmæ, ex *Methodo Mirificâ* Petri Sanchez, ex *Digeſto Sapientiæ* Ivonis Pariſini, ex *Inſtauratione nova novoqve Organo* Franciſci de Verulamio, ex *Pharo Scientiarum* Sebaſtiani Izqvierdo, ex *Arte Magna Sciendi* Athanaſii Kircheri, & ſimilibus ſvaſiſſet in parte *prima*;

In *Secunda* proponit artificium combinandi res qvotcunqve: qvemadmodum in *Tertia*, easdem comparandi, ſeu analogias rerum, ſimilitudines & diſſimilitudines inveniendi. Hiſce duabus enim aliis inſtructum, in ardua qvarumvis facilè artium evolare poſſe perſvaſus eſt. Et Combinatoriam qvidem iſtam in Anagrammaticam diſpeſcit, Algebraicam, Elementarem, & aliam qvæ edoceat, qvoties artis, aut ſcientiæ cujuslibet principia, terminos, propoſitiones, Syllogiſmos combinare fas ſit. Hinc qvot inter ſe modis permutari cujuscunqve numeri res poſſint ex multiplicandi oſtendit lege; à rerum interim permutatione, combinationem earundem diſcernens, fructusqve varios enumerans, qvos in Locis Dialecticis, in modis figurisqve Syllogiſticis, in Corporum primis qvalitatibus conſtituendis Ariſtoteli; in extruendis vocabulorum anagrammaſi, Poëtis: Kirchero in Muſarithmica, in Polygraphia Univerſali, in Arca Mathematica, in artificio mirifico lingvarum, in Phyſiognomico, Medico, Chymico, aliisqve arcanis inveniendis, præſtitiſſet hæc ipſa *Combinatoria*.

Analogicam deinde exemplis illuſtrat, univerſali maximè, à tribus perito mundis, nexu continuo copulatis. *Majoris* enim cognitioni intentum contemplari *minorem* jubet, & vice commutatâ: *medii* verò, id eſt, Politici orbis notitiam anhelantem, alterutrum, aut utrumqve percurrere, & in cunctis ſingula per analogiam applicare ſingulis: Ita fore, ut omnia in omnibus, & in ſingulis ſingula reperiantur proportionaliter. Jam qvantum hoc genus artis Scientiis commodet, cum addiſcendis tum inveniendis, qvibusve de cauſis

id præ-

id præstet, edisserit: nec non qvomodo unius Scientiæ principia ad aliam trahi possint & applicari; Medica v. g. ad Politicam, Metaphysica ad Physicam, proprietates puncti ad DEUM, qvalitates Solis ad cuncta divinæ humanæqve Sapientiæ semina.

Qvarta parte Universalem Sciendi artem persequitur Hebræorum, ex alphabeto; & Pythagoricorum, è numeris Scientiarum omnium secreta indagantium. Ubi de vanitate hujus artis, de Cabala Hebræorum falsa, ut & genuinâ; de abusu divinorum nominum apud Hebræos; de Cabala Pythagoricorum, de Prædicamentis Pythagoræ, eorumqve origine & obscuritate, plura afferuntur.

Qvintâ sistit Aristotelicam, è Logicis Philosophi Libris sic deductam, ut qvantum doctrina unaqvæqve Organo comprehensa in universalis hujus artis usum conferre possit, nervosè ostendatur. Lullianam examinat parte *Sextâ*, ejusdemqve non Synopsin modò tradit & praxin, sed defectus qvoqve varios, inutilem eam efficientes: *Septimâ*, Lulliano-Kircherianam cum fundamentis suis & principiis, universalibus subjectis, usu, & addiscendi eam ratione.

Octavâ, delineat Autor tironi propriam. Analytico-Syntheticam dixit, seu Resolutorio-Compositoriam, qvòd Analysis & Synthesis, hoc est, resolutio qvæsiti in aliqva principia, & probatio ejusdem ex principiis, nec non deductio ejus ad impossibile aliqvod, utramqve paginam hic faciant, sive in probanda thesi versetur, sive in oppugnanda. Deducere autem dicto jam modo consequentias ex re oblatâ cum difficile tironi videatur, perlustrare eundem propositi prædicatum jubet & subjectum, nec definire modò utrumqve, sed etiam dividere: qva occasione adminicula ad utrumqve præstandum varia, nec contemnenda, eidem subjicit, nullumve causæ genus ostendit esse, cujus ope rem explicare; nec ullum dari prædicamentum, cujus beneficio rem dividere, non liceat.

Præcepta artis hunc in modum tradita, *Nonâ* parte magno illustrantur, ne de universali praxi qvis dubitet, exemplorum cumulo, deprompta è Scriptura Sacrâ, Theologiâ Scholastica, Polemica, & Morali; ex Jure Canonico, & Civili; ex arte Medica, & Chymica; ex Metaphysica, Physica & Logica; ex Ethica, Oeconomica, & Politica, nec non Matheseos; ex Rhetorica, ac Poëtica; ex Agricultura deniqi; & arte molitoria.

Extremum Regiæ hujus viæ praxes exhibet non parum curiosas, viginti septem numero, expeditè diffuseqve discurrendi, disputandi, qvæ-

qværendi, reſpondendi, ſcribendi, argumentandi &c. de qvocunqve themate, juxta artium hucusqve propoſitarum, Analogicæ cumprimis, ductum inſtitutas. Qvas inter loco non poſtremo habendus eſt partus ille artis analogicæ ſatis ingenii habens & feſtivitatis plurimum, qvi modum non unum nobis præbet de qvocunqve themate concionandi perorandiqve ex tempore, & pro eodem ex omni prorſus verbo, etiam minimô, non inveniendi tantùm argumenta, ſed memoriæ qvoqve imprimendi. Septem qvippe argumenta dicendi de *Humilitate* v.g. qvâm ſit accepta DEO derivat, nec invita adeo Minervâ, ex Virgiliani verſus vocibus: *Ille ego, qui qvondam gracili modulatus avena*, pag. 376. ſeqq. Rurſus diverſa de *Immaculatâ Conceptione* differendi argumenta ex illo Grammaticorum, *Qvæ maribus ſolùm tribuuntur, maſcula ſunto*, & qvidem è ſingulis ordine verbis, arripit p. 392. Sic de *laude Principis* acturo, materiam voculæ ſex, in Orationis Dominicæ præfatione contentæ ſuggerunt: de *Charitate*, octo argumenta illud Pſalmi, *Dixit Dominus Domino meo: ſede à dexteris meis*, ſuppeditat. Poſtremo *Viri Sapientis laudes* ex analogia, h. e. ſimilitudine & diſſimilitudine, qvæ illi cum re prorſus diſparatâ, v. g. cum fornace eſt, non abſurdè deducit, qvo ſcil. probatum det, nullum ſibi themа proponi poſſe, de qvo aptam dicendi materiam capere non qveat ex verbulo qvolibet, & ex re qvacunqve, utut diverſiſſima.

Qvæ ſub finem adjecta huic Viæ legitur Mantiſſa, theſes aliqvot Philoſophicas cum curioſis incidentibus continet, in Diſputatione qvadam pro ſuprema Philoſophiæ laurea à perilluſtri Juvene, Præſide Autore, propugnatas & defenſas.

Samuelis Pufendorff Einleitung zu der Hiſtoria der vornehmſten Reiche und Staaten/ ſo ietziger Zeit in Europa ſich finden.

SAMUELIS PUFENDORFII INTRODUCTIO in Hiſtoriam præcipuorum Imperiorum ac Rerumpublicarum, qvæ in Europa hoc tempore exiſtunt.

Francofurti ad Mœnum, apud J. F. Knochium. Anno 1682. in 8.

In ſche-

IN Scholis quidem hactenus opinio invaluit, ſtudioſæ Juventuti veteris hiſtoriæ Scriptores potiſſimùm proponendos eſſe, ut, qvæ olim poſt Chaldæos & Perſas, à Græcis & Romanis geſta leguntur, cognoſcant, neglecto ferè recentis hiſtoriæ ſtudiô. Sed errorem hunc confutavit nuper *Vir præclaris ingenii monumentis celeberrimus, Dn. Samuel Pufendorfius, S.R. Majeſtatis Svecicæ Conjugis Sereniſſimæ Secretarius & Hiſtoriographus Regius*, qvi in gratiam privatorum diſcipulorum, qvos in Academiis olim habuerat illuſtres, hanc *Introductionem in hiſtoriam recentem* compoſuit, qvam, cum alii Scriptoris nobiliſſimi famâ allecti, paſſim deſcriberent, & eam inconſulto Autore typis exſcribere publicis molirentur, ipſe prius eandem jam in Svecicam lingvam translatam revidens, eo idiomate, qvô conceperat primùm, hoc eſt, Germanicô, in patria ſua publicari voluit. Qvô ut præclarè de hiſtoriæ & prudentiæ civilis ſtudio meritus eſt; ita ipſi gratiam haut minorem debent hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ac S. Theologiæ cultores. Nam *ultimo* capite, qvod eſt *duodecimum*, Pontificis R. ac Monarchiæ Eccleſiaſticæ ſtatum in compendio ſolertiſſimè delineat; totam ſcilicet ejus ætatem percenſens, ut cœperit, utqve adoleverit, ut qvaſi ad qvandam robuſtam maturitatem pervenerit, & ut poſtea ævo ſuperiori velut conſenuerit, ac D. Luthero divinum reformationis opus aggreſſo, iterum decreverit. Status rationem ac intereſſe qvod vocant, Cleri Pontificii accuratè ſimiliter annotavit, dum arcanas doctrinæ Pontificiæ rationes indagavit atqve expoſuit. Utiliſſimam hanc libri partem ante paucos annos non-nemo inſcio autore, Lipſiæ & Hamburgi, ſub *Baſilii Hyperetæ* nomine inprimi curaverat, qvam nunc Autor doctiſſimus operi ſuo, unde qvaſi reſecta fuerat, mutatis qvibusdam locis, aſſeruit. *Status civiles Europæ*, eo ordine, qvô à qvibusdam Geographis ſiſtuntur, deſcribit; præmiſſâ in *I. Cap.* diſſertatione erudita de originibus regnorum ac fatis diverſis Monarchiarum qvatuor, imprimis Romanæ. Inde digreſſus *Cap. II.* Regnum Hiſpaniæ, *C. III.* Portugalliæ, *C. IV.* Angliæ, *C. V.* Galliæ, *C. VI.* Statum fœderati Belgii *VII.* Remp. Helvetiorum, *VIII.* Imperium Germanicum, *IX.* Daniæ, *X.* Poloniæ, *XI.* Moſcoviæ & *XII.* Statum R. Papæ recenſet. Qvod dum optima autorum fide nixus, procul habito partium ſtudio præſtat, cujusqve ſimul nationis indolem ac characteres, formam regiminis, vires & intereſſe, qvod vocant, politicum, juxta communis prudentiæ re-

gulas observat atqve declarat. Majus posthac opus, qvo *historiam belli & pacis Germanicæ* complectitur, ab ipso orbis eruditus expectat, qvod ut absolvat feliciter, optamus.

EXCERPTUM EX EPISTOLA DN. SIGISMUNDI KONIG M. D. & Inclytæ Reipublicæ Bernensis in Helvetia Physici ad Dn. Robertum Hoock, Regiæ Societati Anglicæ à Secretis, 2. Cal. Oct. a. 1681 datâ, monstrosi cujusdam morbi, admirandorumqve Symptomatum Historiam ἀυτοψίᾳ Collegii Medici Bernensis, aliorumqve, nec non auctoritate & directione Magistratus certissimam complexâ.

Ex Collectionibus Philosophicis Anglicanis no. 2. anni 1682. p. 68. seqq.

Margareta Lauwera, secus *Λιχεῖα*, Filia circiter ætatis annorum viginti qvinqve, honestis parentibus legitimo toro nata, Orthodoxia in sinu Ecclesiæ hujus enutrita, nostra concivis modestè vivens, anno periodi suæ vigesimo primo, qvi seculi fuit septuagesimus octavus, tempore verno menstruis deficientibus incidit in varios cruciatus acerbissimosqve dolores, hinc inde jam supernas, jam infernas, jam dextras, jam sinistras Corporis partes infestantes, variis subito sæpius ad palmæ latitudinem erumpentibus vesicis, limpida plenis, ardentissimeqve flagrantibus, ut ignem sacrum subesse putares; & citò nisi dissecarentur, evasit dolor intolerabilis, mentemqve deturbans; moxqve sedatis ex una, fit eruptio ex altera parte. In his mitigandis & curandis cum detenti in Nosocomio Clementissimi Magistratûs (Insulâ dicto) omnem operam cuncti navaremus, causam tanti mali ad acrimoniam lymphatici humoris singularem, & vim illi in glandulis subcutaneis stypticam impressam, ideoqve coagulatum refluere non potentem referentes, qvæcunqve ars & methodus docent in demulcendo, dissolvendo, avertendo & vacuando isto humore adhibebamus, pleraqve frustra; dum tandem ratione & analogiâ ducti ad ptyalismũ mercurialem confugimus, cujus effectus respondit: sicqve post octimestrem curam mense *Martio* anno septuagesimo nono è Nosocomio viribus restitutis dimissa ad usũ seri lactis caprilli chalybeati relegabatur.

Abhinc

Abhinc integrè valuit ad tertiam *Januarii* anni octuagesimi, omnibus functionibus suis incumbens, qvâ ipsa vesicarum eruptione iterum vexari, auxiliatricesqve ac beneficas manus summi Magistratus in Nosocomio expetere cœpit, qva ejusdem qvintâ porrecta, omnis cardo in eo versabatur, ut præcedenti methodo de ptyalismo inniteremur; sed omnibus ante opus esse voluit ad ejusmodi majorum & arduorum remediorum usum corpus disponere, in qvod intentis non tamen mota catharsi, fit momentanea à circumferentia in centrum, ab exterioribus in ima penetralia decimâ qvintâ dicti mensis humorum reductio, subitò omnes evanescunt vesicæ, adeò arcte cuti se infigit cuticula, ne vestigia præcedentium permanserint, ex qva veloci revulsione cum nihil boni ominatus, etsi ægrota Deo hymnum cantaret pro divina subitanea è summis cruciatibus liberatione, sed decubitum acrium humorum in viscus aliqvod nobile veritus, licet qvinqve dies *Δ Φοβεραν* summam ægra percipiebat, nusqvam tamen destiti discutientia & diaphoretica temperata propinare recidivæ vel majoris mali metu.

Evenit vigesimâ hujus lerna malorum & omnis judicii illusio, qverebatur dolorem lumborum, vesicæ, perinæi & inguinum, cum virium prostratione, inappetentia, nausea, notabili inflammatione, & sanguinis *ἐκπυρία*, retentione urinæ, pulsu celeri & intercepto, unde nephritidem concludere erat necesse: qvapropter sectâ venâ præparatur ex nephriticis & frigidis seminibus blanda emulsio, injicitur clisma ex emollientibus frigidis paregoricis, mox injectum, omnium stupore, horæ intra qvadrantem rejicitur per os; repetitur idem & supernè rejicitur idem cum qvantitate instar trophi lapillorum ad unciam semis, nullis unqvam excrementis permixtis. Fiunt insessus, semicupia, applicantur vesicatoria artubus ad humoris noxii revulsionem, anodyna & resolventia lumbis & pubi; repetitur ob æstuantia viscera venæsectio, sanguis apparet rubicundus, insipidus, cum pauco sero subflavo, citò concretus; remittit febris; propinantur ex pulpis decocta solutiva, qvæ tamen cuncta cum jusculis, aut aliis assumptis vomendo qvantitatem lapidum, mox duriorum instar filicis, & frusta corticum marmori albo simillima durissima rejecit. Iterum transitur ad clismata pari ut dictum successu per superiora, nisi qvod qvantitas lapidum excretorum augeretur, & ut priores exigui pisorum instar, hi

avellanas minores nuces, qvas tamen mox excedebant, magnitudine æqvabant. Vesica summo dolore mejendiqve desiderio premebatur, applicato cathetere ne gutta fluxit, inhærebat ipse velut glutini infixus, ut vi retrahi debuerit, nobisqve tangentibus vesicam muco repletam declaravit: Suspicabamur non immeritò in renibus & vesica glandulisqve mesenterii generari calculos, prout in ventriculo & intestinis *διαπλάσια* docuit: Venter in aliqvam, non tamen nimiam, molem, cum oppressione præcordiorum & spirandi difficultate intumuerat, acutissimum dolorem pungentem & lancinantem in regione dextri renis & sinistri hypochondrii ferens, fragor invicem allidentium lapidum vel admotâ manu vel citato vomitu audiebatur, in hunc usqve diem durans, ac in enixu sæpius observatum, lapillos confractos ab aliis intus restantibus, avulsos esse; sed qvod maximum est, toto durante morbo, ægra *Εὐεξία*, bene colorata, facie florida mansit. Nitebamur itaq; omni nervo humorum concretionem impedire, & concretos dissolvere, varia menstrua qværentes in volatilibus martiatis & urinosis, sed extra spiritum nitri in usum vocatum nullum dissolutione efficax esse potuit; & his juxta alia auxilia adhibitis, ut injectione in vesicam ex variis decoctis tam de mineralibus, qvàm expressis plantarum succis, persicariæ, &c. ad mucosæ illius substantiæ in vesica dissolutionem, nil tamen obtinere; sed mox anodynis ob exqvisitissimum sensum, mirum in isto muco, concurrere necesse habuimus. Tandem secundâ & duodecimâ *Februarii* extrahebantur Cathetere circiter urinæ viridis & crassæ unciæ qvatuor; cibus abhinc paucus, nullaqve sitis urgebat. Interim cum unum alterumve cochlear juris carnium vel hordeati, aut alterius sorbilis medicamentivi caperet, repentè revomit de die bis, ter, lapillorum circiter unciam semis ad drachmas sex, plus minus, ad decimam qvartam usqve. A qva ad sextam decimam *Junii* elapsos qvatuor menses, nec edit nec bibit, sed qvamprimum solum cochlear brodii propinaretur, statim vomitu cruento exspuit lapillorum majorem qvàm antea copiam; ut cruciatus contra ipsius voluntatem irritando omni offerendo cibo potuqve abstinere hoc tempore debuerimus. Mansit itaqve ægra totum qvadrimestre abstemia, non edens, non bibens, non sumens remedii qvicqvam, qvàm qvinto sextove die cochlear exiguum olei amygdalarum dulcium spiritu nitri imprægnatum, qvod optimum solvens in hoc affectu repertum, ægræqve supra alia, remedii genus acceptum erat, ut uncias novem

vem ad decem hoc integro tempore adſumſerit. Alvus hactenus conſtricta manens, qvum varie cliſmatibus tentaretur, ſemper ſingula ſurſum rejiciebantur, lapillis varii generis, albicantibus, rufis, griſeis, aſperis, lævioribus, mollioribus, durioribusve magna mole comitantibus, mox homogeneis uniusqve ſubſtantiæ, tophis, ſilicibus, cruſtis marmoreis, mox heterogeneis, compoſitis ex cemento cum ſilicibus; horum alii cruore, alii muco chyloſo obducti, alii omni aliena admiſſione immunes excernebantur; dyſuria premebat, ſed non niſi de decima ad duodecimam mane, licet tertia qvavis die cathetere injecto, ad uncias duas vel tres pro vice ad ſummum & mucoſæ viridis urinæ elici poſſit, cum alius liqvor, qvam qvi per cliſmata, ſuppeditatus non fuerit. Attamen his intermediis nullo immutato neqve in victu, cum nullum ſumpſiſſet, neqve in remedio, cum aliud tolerare non poſſet, & urina ſexto *Aprilis* ſolveretur, unciæ tres fluxerunt cæruleæ translucidæ & tenues, ſaturatè coloratæ, nec verò ultrà durarunt; ſiqvidem 17. urina iterum ſubviridis & media parte diſſoluto ſabulo griſeo impleta matula apparuit, unde diſſolutio tartari argumentum mox evaneſcens, cum ſymptomata doloresqve adeò ingraveſcerent, ut mentem ſede moverent, hinc deliria, mox ſtupor, riſus & cantilenæ, febris absqve ſenſu, mox atrociſſimus lumborum dolor, ut de punctione conqverenti ſi cultellus ægræ admiſſus fuiſſet, ipſa intrudiſſet. Tandem his ſymptomatibus perverſis capti, rati ſumus qvocunqve modo illud corpus movere, qvapropter gr. 2. Mercurii vitæ in aqva frigida fontana ſoluti 29. *Aprilis*, ut & gr. 3. *2. Maji* propinavi, non alio ſucceſſu, qvàm qvod drachmas ſeptem lapillorum duobus motibus evomuerit. Inde octava *Mercurii* vivi in tanta alvi conſtipatione uncias qvatuor, & ad ſolutionem tartareæ materiæ, & excitandum ptyaliſmum, ut & 10. ejusdem, uncias ſex propinavi, ſed præterlapſus *Mercurius* anumqve excidens, partim in lecto, partim in hypocauſto recolligebatur, cujus qvantitatem per inteſtina circulati mecum reſervo. Qvid ultrà? Sic vita agebatur abſtemia ad ſextam decimam *Junii*, qva inteſtina aqvâ frigidâ eluere magna qvantitate, in qva ſal polycreſtum ſolutum, ſtatui, duas horas lecto me applicui, de qvadrante in qvadrantem uncias ſex propinando, ſic ut libras tres fontanæ biberit, os ipſi comprimens, vomitumqve cohibens effeci, ut ſub veſperam ſubſeqvuta ſit craſiſſimorum juxta & duriſſimorum alvi excremento-

rum dejectio, ad metum ruptionis tantopere anum distendentium, sic qvod integris 4. mensibus varie & incassum remediis tentatum, una Aqva omnia fontana solvit: hic deliria remiserunt & appetitus resuscitatus: Ergo ad aqvæ simplicis acidularumqve usum balneaqve transgressum, tertia die omnino reluctante iterum natura abstinuimus. Interim in *Novembrem* alvi dejectio qvinta sextaqve die pauca sed liberata erat, intercidente vomitu, adeò ut calculi jam supernè & infernè dejicerentur, tantæ magnitudinis sæpius unus alterqve drachmas duas non modo ponderabat, sed excedebat, qvorum copia penes me; & facile conjicere est non absqve cruore, asperos illos & acuminatos lapillos, summoqve dolore dejici potuisse. Hoc intermedio tempore, *Septembris* qvippe mense, cum ab eo qvo rursus cibum licet paucum caperet, remediis aperitivis, diureticis, emmenagogis, ac diaphoreticis non destitissem, menses, ardentesqve vesicæ qvales prius, erupere: Unde spes λύσεως & μεταστάσεως affulsit, ni cito omnia evanuissent, hacterius irreconciliabilia. Cumqve abhinc ad qvintam *Novembris* natura in sua μεταμορφώσῃ nihil immutasset, alvus iterum constipari, cordis vires opprimi, omniaqve inversa viderentur; & ipsa prius in intestinis recondita excrementa sursum rejicerentur, spes omnis convalescentiæ cessit, sed divinâ gratiâ motus hic non nisi qvinta, nona & qvinta decima *Novembris* contigit, dum decocto solutivo ex pulpis natura immutasset; reducta in priorem statum alvo, urina semper suppressa, cum summa necessitas urgeret, qvarta *Februarii* anni currentis injectus catheter nihil eduxit, sed mox expetitâ matulâ ægra urinæ subviridis & fæculentæ nixu parturientis omnium admiratione capta lib. 8. absqve ullo tamen calculo eminxit; à qvo vesica plane recluſa, loco descensus altero tertiove die urinæ graveolentis qvantitatem unciarum iij. vel iiij. ad 16. *Maji*, ore dejecit. A qva cum balneis fontanæqve largo potu nitri spiritu permixto hac æstate uteretur, res eo devenit, ut facie florida incedere qveat, modicè comedat, urinam singulis claram subflavam cum tenui hypostasi, aliqvando mucosam & cruentam ad *drachm. iij.* vel *drachm.* v. alvum verò qvarta die sed paucam duramqve deponat, subinde vomat, sed minorem longe qvàm antea lapidum qvantitatem. Interim qvod onus natura œsophago excreverat, nunc qvoqve vesica sæpius acutissimum lapillum excernendo reddit; Abdomen aliqvantum, duritie in sinistro hypochondrio, dextraqve lumborum

regio-

regione dolente, remanente, tumens, contrectatum, obtusum strepitum allidentium lapidum edit.

Et ut calamitas nulla sola, sic sors contigit miseræ, ut gradus descendendo aliqvot ceciderit, non humerum modò sed & cubitum dextrum cum carpo qvartâ hujus dislocarit. Ast convalescens, singulare divinæ potentiæ argumentum, vivit superstes, subjectum humanæ tragœdiæ & campus amplissimus exercendi ingenii.

Qvam enim mirum est hominem benevalentem in tartarum subito commutari?

Tartarum non unius, sed diversi generis in imis penetralibus enasci?

Tanto pondere è corpore durum ejici, ut qvinqve libras lapilli si omnes coacervassem nulliqve hinc inde distracti fuissent, ipseqve communicassem, excessissent?

Tam diversæ à tophis podagricorum subst antiæ? Cum hi è mucosa aëri exposita materia incrassentur, nostri verò resolvantur, qvod de primis nolens observavi, cum scatulam è ventriculo excretorum aëri relinqvendo expositam, in pollinem redacti sint: è contra in spiritum vini aliumve liqvorem extra subtilem acidum immissi indurentur.

Qvæ vesicarum protinus emergentium sub epidermide flagrantium & redeuntium causa?

Qvæ ratio inversi peristaltici motus valvulæqve intestinalis?

Qvæ via ab ano ad œsophagum clismatibus excernendis data sit? cum durissimis & crassissimis excrementis Colon cum Recto infarctum fuerit ut enixus demonstrabat.

Qvis iste mucus in vesica?

Qvæ causæ colorum viridis & cærulei urinarum perspicui?

Qvis locus retentæ urinæ dandus, cum antea carhetere nihil, desinaturæ impetu summa & excedens qvantitas fluxerit, mox cohibita?

Qvæ via urinosi laticis per fauces regurgitandi?

Tandem qvæ abstinentiæ causa, & unde corpus sine cibo & potu enutriatur?

Sed qvum mysteria inter sua viscera natura sagax plurima recondat, Anatome si faxit Deus nobis non pauca cum tempore patefaciet.

Obser-

OBSERVATIONES QVÆDAM DE CALculo in Eqvo qvodam reperto habitæ & Regali Societati exhibitæ, ab H. P. M. D. & R. S. S.

Ex collectionibus Philosophicis Anglicanis no. 7. a. 1682. p. 191. sqq.

CUM non ita pridem honoratissimæ huic Societati, rerum rariorum studiosissimæ, immensæ molis calculum in villâ *Lambethanâ*, ex Eqvi visceribus exemptum obtuleram, in mandatis tunc habui, ejus & Eqvi pleniorem historiam indagare, & exponere. Sunt qvi magno conamine, & fastu rationes expediunt, qvare res sit, cum tamen ea, si strictiori examine probetur, minimè sit. Omnia qvæ tunc fuerunt acutiora torsit ingenia pueri Dens aureus, cum non esset nisi deauratus. E contra etiam Cl. Salmasius, vir in re literariâ primi nominis, sedulo causas qværit, qvibus *Aristotelici Problematis* fidem firmet, Nullum Animalium calculosum esse præter hominem. Qvippe in cæteris animalibus majoribus præsertim vesicæ meatus laxiores sunt, per qvos terrenus, & crassior humor facilius & liberius exiret, & inde ait Mulieribus & Puellis Calculos rarius nasci, qvam in Viris & Pueris. Atqve inde insuper pueros freqventius Calculo laborare qvàm Senes. Calculo autem Renum qvadrupedes non esse obnoxios argumento probat, ab ipso eorum statu, & positurâ ducto, qvâ semper in terram prona sunt, unde humor ille corporis saccatus, qvi per Renes eorum transitum habet, non ibi moratur, nec desidet, sed qvasi suspensus vix ibidem potest inhærescere. Tam versatile autem ingenium est hominis, ut alii cum jam constet Calculos etiam in qvadrupedibus gigni, non solum has rationes nihil hic valere probent, sed etiam ex altera parte stare, & in eam sententiam, qvam firmare videntur, è diametro prorsus pugnare. Patentiores enim qvi sunt in majoribus Animalibus qvàm in homine meatus, crassius admittunt sabulum, & acinis confertim confluentibus liberiorem aditum faciunt, qvæ sese in itinere arripiunt & prehendunt, & in eam tandem in vesica accrescunt molem, utpote cui per meatus urinarios minimè pateat exitus. Qvod alteram partem spectat, humor iste in corpore lixivialis in animalibus, qvæ prono incessu pergunt, aptior

aptior est concrescere, qvia morâ & otio torpescit, & inde viscosus evadit: in homine autem erecto serum sangvinis citatiori itinere qvasi ex alto in renes defluit, nec inde in arenas coalescit. Sed hæc obiter, redeo ad id, qvod in me suscepi. Erat Calculus pondere qvatuor librarum, & totidem unciarum, magnitudine qvasi capitis humani, & figurâ non multum absimili, oblonga qvidem, non tamen tam rotunda qvàm sima. Ea qvæ qvotidie & constanti lege fiunt, negligimus prorsus; in qvibus aut errat, aut ludit Natura hæremus, & planè cœcutimus. Ut autem huic rei, in tenebris licèt peractæ, aliqvalis saltem lux affulgeat, rogo de calculi situ, de Eqvi conditione, ætate, & an aliqvo indicio constaret de sangvinis mictione, de urinæ difficultate, stillicidio, aut omnimodâ suppressione. Vulgus autem hominum semper ferè in his rebus incuriosum est; jumenta si in eo opere, qvod severè exigunt, fideliter persistant, nihil ultra qværunt, nec aliud qvicqvam pensi habent. Ille qvi Calculum exemerat, partium opinor earumqve situs ignarus, asserit illum inventum esse inter vesicam & intestinum. Et tamen fortasse non totus à scopo & rei veritate aberravit. Calculus qvippe ex una parte planus erat & lævigatus, utpote per qvam urina continuo cursu non sine lucta & nixu, propter angustum illi relictum locum colata pertransierat; ex alterâ parte, qvæ vesicæ incumberet & adhæreret, asper & rugosus, lapidem bibulum referens, qvi cùm mole & pondere qvotidie cresceret, instar lapidis molaris totam tandem corruperat teneram vesicæ tunicam, ut ejus nullum prorsus maneret vestigium. Et fortè, si qvis attente adverteret, ipsum fimum propter pondus intestino recto incumbens in aliam, qvàm qvâ solet, figuram compressam etiam cum difficultate excerni notaret. De Eqvo Dominus, sub qvo per duodecim annos fido obsequio & labore meruerat, hæc retulit. Erat staturâ qvindecim palmarum, destinatus pannis vehendis & revehendis, nunc sinceris, nunc coloribus infectis. In iis, qvorum nulla certa constat ratio, omnia suspecta habentur. In pannis tingendis plurima petuntur ex mineralium familiâ, calcanthum, alumen, variisqve sales, & alia etiam cognatæ sortis ex Animalium & Vegetabilium classe, qvorum etiam hic freqvens usus est.

Panni his rebus infecti, & calentes ex puteis extracti in Eqvum coacervantur, qvi sub hoc onere gemit & fatiscit. Hîc fortasse non

ineptè qværi potest, annon ex his tam arctè pressis & cohærentibus subtiliora exeant effluvia, qvæ furtivâ inspiratione attracta, aliqvid saltem faciant ad calculi concretionem, & particulas salinas glutine qvodam congregent, & uniant? Non parum momenti habet in fide huic conjecturæ faciendâ, qvòd liqvor iste, qvo tinctores sæpiùs utuntur, Spiritu vitriolico fœtus concretionem maximè promovet. Qvod videre est in pluribus Angliæ locis, ubi Spiritus iste obtinet, qvi qvicqvid illi obviam fit arripit, ligna, testas, palcas, crusta lapidea involvit. Magna sæpe fiunt ex minimis, diuturnâ præsertim consvetudine repetitis. Nisi hodie exolescret prorsus opinio, qvæ diu apud antiqvos immota stetit, Renum scilicet calorem easdem in Calculo faciendo partes habere, qvas ignis habet in lateribus coqvendis, hic imprimis valeret, cum Eqvus sub monte qvidem pannoso, etiam dorsi regioni imposito, qvotidie laboraret, & anhelaret.

Tam religiosè olim cavebant Veteres, ne intensus calor renes adureret, ut lumborum regionem laxo solummodo linteo defenderent, ita ut dorsum, non pectus feneſtratum gererent. Affirmat Salmasius, se plerosqve vidisse, qvi Calculũ in Renibus solummodo contraxerant, qvòd mensæ adsiderent obverso ad ignem tergo. Alio qvidem respectu renibus imprimis nocet fervidior æstus, qvi tamen Calculo, nisi materiam inveniat, qvæ apta sit concrescere, suum haud confert symbolum. Ab itineribus per aliqvot annos Eqvus desveverat, ita ut nec Ephippium nec Sessorem sine summâ luctâ & protervia admitteret, qvasi rectiùs & leviùs sederet solitum & qvotidianum onus, novum autem maximè irritaret: aut provido sensu præsagiit, si ad iter se accingeret, onus, qvod jam qvasi in pulvinar, dum pedetentim pergit, qvietum reclinabat, citatioris cursus exagitatione graviores cruciatus, & molestias daturum. Id qvod sæpe videre est in hominibus Calculum filamentis qvibusdam in æqvilibrio suspensum diu sine magno incommodo gestari, illis autem vehementi aliqvâ luctâ & contentione ruptis in collum vesicæ prolapsum, unde acerrimus in tam tenerâ & sensili parte dolor, qvem misera mors excipit. Erat insuper Eqvo pro pabulo qvotidiano fœnum aridum; herbosis & liberioribus pascuis per aliqvot annos rarò aut nunqvam gaudebat, in qvibus aut commune remedium inveniret, aut fortasse singulare aliqvod seligeret, cujus vim & virtutem sensus & experientia comprobassent. Qvidni enim

eandem

eandem cum aliis Animalibus demus solertiam? Canis cibis distentus & gravatus sedulò discurrit, & inter mille alia peculiare suum quærit & eligit gramen, quo vomitu provocato ventriculum onere suo liberet & relevet. Cervus sagittâ sauciatus ad suum statim festinat probatissimum in hoc casu dictamnum. Felis, sive malè, sive bene se habeat, nepetâ suâ se relevat & recreat, quæ ideo de suo nomine Cattaria, & mentha felina nuncupatur. Equus etiam hic bis quotannis, verno scilicet & autumnali tempore, macrescere, & in partibus posterioribus præcipuè ita hebes & langvidus fieri solebat, ut ægrè & vix pedes expediret, & post se traheret. Gravi scilicet onere oppressi fatiscunt spiritus. Ita sæpe videre est membrum aliqvod graviori ictu contusum, & spiritibus destitutum atrophiâ tabescere, & inutile fieri pondus. Octo autem aut decem ante mortem dies urinam minimè reddidit, Calculo scilicet ita omnem capacitatem opplente, ut nullus daretur urinæ transitus. In solum jam se projicit, se verberat, volvit revolvitque, terram pedibus proscindit, & omni, qvâ potest vehementiâ, acutissimi doloris exprimit sensum. Sed qvod magis adhuc mirum est, per totum illud tempus, qvo urina non profluxit, etiam oblatam aqvam pertinaciter aversatus est. Qvasi ex ipso Naturæ instinctu sentiret, aqvas, si non transeant, altiores assurgere, & longè graviora creare tormina. Cùm miram hanc Calculi historiam pro unicâ propemodum haberem, omnibus ferè numeris occurrit eadem in libro cui titulus, *Le Journal de Scavans, Gallico idiomate scripto.* Hæc si raritatem minuat, talem tamen Calculum dari posse firmæ fidem.

DEL CHIACCIO, è DELLA COAGULAtione Trattati, del P. Daniello Bartoli, della Compagnia di Giesu. Roma. 1681. in 4.

h. e.

Danielis Bartoli, Soc. Jes. Tractatus de Glacie & Coagulatione. Romæ 1681. in 4.

INclaruit jam Autoris Præsentis notitia Physica, edito non solùm *Venetiis in 12. anno 1678.* eleganti Dialogo, in qvo Tensio & Pressio differunt inter se, cujus potentiâ argentum vivum in phialis vacuis

sustineatur, sed & *anno 1680* Bononiæ in quarto, integro volumine *de sono & tremoribus harmonicis, & de auditu*. Sequitur jam præsens Scriptum binos in tractatus distributum, quorum *prior* circa modum glaciationis, circa modos coagulationis *posterior* occupatus est. Sectatur equidem Autor in suis principiis ubique *Peripatumum*; simul tamen haud obscurè colligi potest, modernorum scriptorum, præsertim qui experimentalis Philosophiæ laude clúent, diligentem admodum & lectorem & examinatorem laboriosum illum ipsum existere.

Præmissâ ergo prolixâ Introductione, in qua Deum operibus Naturæ etiam minimis, ingeniorum nostrorum arrogantiam deprimere ostendit; Cap. 7. nervum totius Tractatus Primi tangit, duas quæstiones, quasi cardinales, in eôdem principaliter tractandas, præmonendo: 1. *An congelatio aquæ fiat per condensationem secundum Aristotelem, an verò per rarefactionem? 2. An sola potentia frigidi & sicci glaciem efficiat, an verò præterea tertium quoddam, sive vapores, sive spiritus, sive atomi, à quibus quasi coaguletur aqua in glaciem, requiratur?* Pro harum itaque decisione probabiliori, mox sub libri frontispicio duo insignia quasi impedimenta, binas scilicet opiniones doctas & ingeniosas, de modo congelationis, removet, *Francisci* nempe *Vallesii*, Med. & Philos. & *Rob. Boylei*, Nob. Angli, quorum uterque, ex oppositis licet penitus principiis, tandem concludat, glaciem ex aqua à seipsa orirí, sive per naturalem quandam consequentiam, h. e. necessarium causatum subordinatarum fluxum. *Vallesii* quod attinet sententiam in *Philos. Sacra*, aquam ceu summum in Natura frigidum, naturâ congelationem appetere, seu ad eam inclinare, cùm frigus congelans summo illo seu primo frigido intensius esse nequeat, eandem cap. 1. propositam, 3. refutat, postquam c. 2. malè ac non sufficienter argumentis Cartelii impugnati illam, docuisset. *Boylei* verò hypothesin, aquam ex parvis particulis corpus non tam continuum quàm contiguum constituere, ita ut particulæ istæ in continuo sint motu & agitatione, qua undecunque cessante, glacies per quietem immediatè generetur, quoad tria hæc præsupposita & examinat & pariter c. 4. 5. 6. 7. rejicit.

His ita excussis ad ipsa Congelationis Phænomena propius accedit, recensendo 22. Experientias sive Observationes principaliores, totidem capitibus comprehensas, circa glaciei proprietates & conglaciandi modos, ab aliis, utplurimum modernis, iisque fide dignis & experimentorum

mentorum fulcro innixis scriptoribus, annotatas partim, partim & communicatas, qvas accuratè semper ventilat & examinat: qvo eò melius inoffenso pede ad qvæstiones istas decidendas pergere qveat.

Capite ergo 31. pro prima ista Cardinali qvæstione, ex Peripato concludit, *Condensari aqvam sub sui congelatione, non verò rarefieri.* Cum enim rarefactio sit, dum eadem materia, citra alterius materiæ supervenium, dilatatur, & in majorem qvantitatem distrahitur, sub aqvæ verò glaciatione, copiosè admodum aër eam subintret, & glaciem repleat, qvi in specie sit levior aqvâ, conciliabitur ab hoc ipso aqvæ major *dilatatio & levitas*, ast non *rarefactio*: nec obstare, qvod glacies & aqva, ex qva coalescit, vel in qvam resolvitur, sint ejusdem ponderis; siqvidem ex diversitate medii aërei & aqvei, in qvo fit ponderis examen, hoc dependeat.

Cap. verò 34. ad alteram qvæstionem Cardinalem accedit, postqvam *c. 32.* varias opiniones de modo glaciationis recensuisset, & *c. 33.* qvædam præsupposita, velut, nec solum frigidum, nec solum siccum esse glaciei causam, elementa qvævis mista & confusa esse qvamplurimis aliis particulis & corporibus, & aqvam speciatim spiritibus salino-nitrosis diversis esse impræg natam, exactius trutinasset, concluditqve tandem, *Glaciem fieri à frigido & ficco, seu causis adæqvatis*, nec aliâ opus esse qvalitate aut substantiâ, qvæ aqvam tanqvam coagulum lac constringat; spiritus verò salino-nitrosos in aqva promovere qvidem utcunqve congelationem, sed hoc saltem, qvatenus & ipsi frigidi & sicci sint. Subjungit his deniqve *c. 35.* ac ultimo Phænomena ac accidentia varia, sub aqvæ congelatione notabilia, qvæ ex sua hypothesi explicare nititur.

Tractatus II. saltem appendix videtur, priori isti adjecta, idqve ex occasione oppositorum, cum congelatio sit accidentaria, violenta & naturæ injuriosa, coagulatio verò adeò essentialis eidem, ut sine illâ pauciſſima componantur & producantur: unde & speciales tantùm modi qvidam coagulationum regni animalis & vegetabilis ab Autore considerantur. Præmissis ergo *c. 1.* aliqvot observationibus coagulationum fluidorum levi qvodam & simplici artificio, *c. 2.* circa animalia observat, humores qvosdam corporis illorum non esse coagulabiles, salivam, lacrymas, sudorem, urinas: qvosdam verò esse coagulabiles, serum sanguinis, lympham qvamlibet, etiam pericardii & pancreatis

creatis. Sangvinem, qvousqve intra venas fluctuat, fluidum esse, qvi simul ac extravasatus sit, de seipso coaguletur. Causam hujus Phænomeni, qvoad prius membrum, negat *c. 3.* esse motum circulatorium illius, negat pariter, qvoad posterius membrum, *c. 4.* ope fibrarum sangvinis illud fieri, cùm potius fibræ istæ sint novum productum, in sangvine exhausto & refrigerato genitum ex partibus terrestrioribus, qvæ in coagulum crassius subsideant, & caseosæ lactis portioni respondeant: qvin potius in *Thomæ Cornelii Consentini* castra transit, dum affirmat, *præsentiam halitus tenuissimi vitalis sangvineas atomos incitare continuò, ut solutæ fluant, & nunqvam inter se cohæresçant, cujus expiratione sangvis concresçat.* Attingit deniqve *c. 5.* coagulationem ossium, qvam ex prædisposita nonnihil materia per vim seminalem oriri asserit: miratur simul potentiam canum in resolvendis iisdem in subtilissimum pulverem, qvam ex Helmontii aliqvot locis potissimum illustrat.

Qvoad Vegetabilia, horum ex semine generationem, ex nutrimento coagulationem perpendit, & *c. 7. ac 8.* rectè declarat, qvamvis arborem ac plantam non tantùm virtute sive potentia, sed potius mole minima in suo semine delitescere, nec esse hoc solam plantæ inchoationem, nec cadaveris modo se habere, sed potius embryonis instar anima propria jam informatum esse: qvod semen *c. 9.* generetur ex subtiliori, spirituosiori & vivaciori totius plantæ substantia, cum humido oleoso permista, & in eodem concentrata, qvæ omnia ex medulla, ceu parte plantæ vivaciori deriventur: exinde enim esse, qvod citrus aurantio insita pomum perfectum citrium, semine tamen aurantii proferat. Aggreditur postmodum specialius coagulationem plantæ, sub sui ex semine formatione, considerare, ita qvidem, ut *c. 10.* in semine hoc, terræ ceu matrici suæ commisso, spiritus antea sopitos, calore vernali excitari asserat, à qvibus blanda cum cæteris particulis fermentatione aperiantur pori, pro humidi nutritivi meliori susceptione; idqve cum sit aqva, prout scil. existit, eaqve ad qvasvis plantas indifferenter se habeat, vi plantæ propria ac seminali transmutari in succum appropriatum, ut coagulata in augmentum totius abeat. Excitatos verò ita spiritus magis magisqve per humidi penetrationem, fere instar particularum ignearum in Calce viva, blandam fermentationem cum sale dulci vegetabili, ceu principio vegetationis, & acido

ſulphuris innati, ceu principio coagulationis concitare, ita ut ex aqva ceu principio communi, ac ſale & ſulphure plantæ propriis, liqvor nutriendo cuivis parvæ plantulæ membro aptus emergat. Jam verò in plantula ex ſemine propullulante, cor qvaſi eſſe junctura iſtam inter binas plantulæ medietates, in qvam ſemina ſe explicant (utut anima plantæ ſit tota in toto, & tota in qvalibet ejus parte) & ex qva partim deſcenſus radicis in terram, partim aſcenſus ſupra terram in truncum fiat, in qvo corde prima humorum contingat alteratio & coagulatio, qvorum qvod ſit præſtantius, in medullam abeat, ex qva melior portio in ſemen denuo colligatur. Pergit deniqve *c. 12.* ſpecialiter texturam plantarum mirabilem, juxta vaſa & nervos exponere, partim ſecundum experimenta *Malpighii* in *Anat. Plant.* partim ſecundum proprias, in qvibusdam vegetabilibus, in ſpecie, Scolymo ſive Cinara obſervationes, unà cum reflexione, *c. 13.* in modum, qvo ſuccus nutritius per totam plantam diffundatur, num attractione, an preſſione fiat: in qvo negotio ſecundum Cæſalpini allegatam explicationẽ, priori ſententiæ adhæret.

DE MOTU ANIMALIUM JOHANNIS Alphonſi Borelli, Neapolitani, Matheſeos Profeſſoris, Opus poſthumum. Pars prima.

Romæ, A. 1680. in 4.

SI ex ungve leonem dignoſcimus, ex Scripti præſentis poſthumi Auctore ſtatim qvoqve de præſtantia illius, qvantumqve hoc ab aliorũ hujus ſeculi ſcriptitantium partubus diſtet, augurari licebit; utpote qvẽ alia jamdum edita præclara opera, ſcilicet *Tractatus de febrium malignarum cauſis, Euclides reſtitutus, Commentarius in Apollonii Pergæi Conicorum libros 5, 6, & 7. Theoricæ Mediceorum planetarum, de vi percuſſionis, de incendio montis Ætnæa. 1669, ac de motionibus naturalibus à gravitate pendentibus*, poſteritati ſeræ non minùs, ac Eruditis noſtri temporis, commendabunt. Poſt tot itaqve Borelli noſtri doctiſſima ſcripta conſummatum tandem præſens hoc de motu animalium opus, poſt Autoris fata, auſpiciis CHRISTINÆ SVECIÆ REGINÆ, curante verò *Carolo Jo. à Jeſu, Clericorum Regularium pauperum Matris Dei Scholarum piarum Præpoſito generali* publicam in lucem prodiit, cui ſimile, in hoc qvidem argumenti genere, viſum hactenus non eſt.

Qvam-

Qvamvis enim plurimi ex Antiqvis æqvè ac Recentioribus Scriptoribus qvàm perſpicacisſimi de motibus animalium egerint, nemo tamen eorum hac ratione rem aggreſſus eſt, prout Borellus felici ſatisſucceſſu fecit, totam animalem oeconomiam ſub tractatione hac complexus, ac propoſitis innumeris problematibus, egregiis ſcituqve jucundis, iisdemqve per mechanicas demonſtrationes declaratis, qvæ retigit hactenus nemo, aut tractare certè ea ratione nemo ſeu curavit, ſeu potuit; ita ut in poſterum hæc etiam Phyſices pars Mathematicis demonſtrationibus ornata, non minùs qvàm Aſtronomia, inter Phyſico-Mathematicas Diſciplinas recenſeri qveat.

Diviſit Auctor opus in partes duas, qvarum prima anno 1680 edita, de conſpicuis Animalium motionibus, i. e. de externarum partium & artuum flexionibus, ac extenſionibus, ac tandem de totius corporis molis ab uno ad alium locum translatione triplici, ſcilicet greſſu, volatu, & natatu agit: altera demum anno 1681 lucem publicam vidit, & cauſas motus muſculorum, ac motionum internarum, nempe humorum per vaſa & viſcera, rationes explicat.

Qvoad primum ergo volumen, in hoc ante omnia Muſculorum fabricam & figuram declarat, horum ſpecies recenſet, actionemqve explicat, ac ſimul *Stenonis* de illorum ſtructurâ & operandi ratione dogma examinat atqve redarguit. Qvo facto muſculos duplicem vim præſtare ſupponit, unam qvæ ab ipſa fibrarum illorum ſtructura dependeat, & qvam contra ſuos antagoniſtas exerant, fibris propriam dicendam: alteram, qvæ à cauſa extrinſecus impellente, ſeu ab imperio voluntatis emanet, & in contractione validiſſima ac voluntaria conſiſtat, vitalem ideò appellandam.

Qvamvis autem prioris virtutis motivæ qvasdam reliqvias paulo poſt mortem qvoqve animalis reſtitare, evidens ſit, exiguum tamen ſatis illarum gradum eſſe, inde colligit, qvod à pondere paucarum librarum illa vis ſuperari valeat. Econtrà ratione poſterioris ſeu vitalis virtutis, qvam vulgò qvidem cum priore confundunt, gradus, veteres erraſſe cenſet Noſter, dum ope machinæ muſcularis, debili vi motiva totum animalis corpus notabiliter grave ſuſtineri ac impelli, imò ingentia pondera ſublevari, docuerant: Contrarium potius aſſerens, magnâ nimirum virtute parva pondera elevari ac ſuſtineri, ita ut multoties virtus motiva centies & millies pondus oſſium & articulorum

movendorum superet, nunqvam verò illo minor existat, qvod per potissimum primæ hujus partis tractum variis theorematibus ac Lemmatibus mathematicis prolixè confirmat.

Atqve hoc dum præstat, inter alia phænomeni illius Anatomici, cur tendines musculorum non in capitibus aut extremitatibus ossium articulandorum, sed in eorum productionibus, prope articulum, & qvidem directione ad ejusdem ossis longitudinem obliqva, alligentur? Hinc, in specie, potentiæ motivæ musculorum nonnullorum, v. g. cubitum ac tibiam flectentium, femur extendentium, deltoidis, ac maxillam flectentium atqve manforiorum structuram ac vires mirandas determinat, & posteriorum qvidem potentiam motivam in homine ferè librarum 534 vim, in brutis autem, v.g. canibus, leonibus &c. propter rostrum horum oblongius, potentiam librarum 1350 superare (stupendum sanè) evincit. Pariter vim motivam musculorum intercostalium, postqvam thoracis & maxillarum conformitatem atqve difformitatē exposuerat, indagare contendit, & fibrarum omnium musculorum intercostalium multitudinem duplo fibras musculorum temporalium & masseterum superare, illarumqve inclinationem anguli semirecti, qvi vires in proportione sesqvialtera auget, attendens, vim musculorum intercostalium humanorum resistentiam ponderis 1068 librarum superare infert: in parenthesi qvasi allegans experimentum in Anglia superioribus annis factum, qvo pondere librarum 100 super vesicam suillam aëre semiplenam impósito, nihilominus hanc ab aëre, è thorace hominis gracilis insufflato, distentam, simulqve grande illud pondus elevatum fuisse observarunt. Imò postmodum sese corrigit, & vim motivam absolutam musculorum temporalium ac manforiorum in homine non minorem esse vi ponderis librarum 16020, intercostalium verò potentiam proximè accedere asserit ad potentiam ponderis 32040 librarum. Atqve his peractis progreditur Autor ad operationes ipsas partium & totius animalis, sc. motus artuum varios atqve hinc resultantes corporis agitationes, præprimis verò gressum, volatum & natatum, horumqve modos & rationes exponit iis præmittendo doctrinam de statione, cum gressus qvoqve animalium stando peragatur. Qva occasione diversa, ab aliis intacta, aut certè minùs adæqvatè resoluta proponit atqve exponit problemata, inter qvæ observantur: Cur stando alternis pedibus

minùs defatigemur, qvàm qvando ab ambobus simul fulcimur? Qvare aves uno pede innixæ commodiùs stent, qvàm homines? Qvare aves stando, ramis arborum comprehensis, absq; ruina qviescant ac dormiant? Cur sexipedes & multipedes majore labore, qvam qvadrupedes, stent?

De gressu animalium dum differit, rationes reddit, cur incessus per locum acclivem laboriosus & molestus magis, qvàm per planum horizontale, & descensus per declivia paulò laboriosior, qvàm per idem planum, pariterqve modum explicat, qvomodo incessus hominum calopodiis ferratis instructorum per glaciem fiat? Porrò, vim motivam, in homine saltum producentem, ter millies ferè ejus pondus superare, demonstrat: & qva ratione muscæ, formicæ, similiave insecta pronis superficiebus vitreis lævigatis adhæreant & per eas absqve delapsu procedant? inqvirit.

Volatilium motus ubi tractat, docet, qvomodo aër impulsui alarum illorum resistat? Potentiam musculorum alas flectentium plusqvam deciesmillies pondere avis volantis majorem existere: & impossibile esse, hominem propriis viribus artificiosè volare posse.

Natatum explicans inter alia disqvirit, qvomodo pisces in medio profunditatis aqvarum æqvilibrati qviescere qveant? Eosdem non vi pinnarum, sed caudæ saltem, natare, pinnis verò, præprimis duplicatis illis, qvæ in duobus locis infimi eorum ventris extant, immobiles inniti & stare. Item, qvare aves & animalia qvadrupedia naturæ instinctu natent, homines verò naturali instinctu natare neqveant? Tandem verò machinam novam, cujus ope homines aqvæ diu immersi respirare & vivere, imò ad sui libitum sub hac ad instar piscium moveri & qviescere possint: nec non navis urinatoriæ fabricam novam & usum delineat.

R.P. CLAUDII FRASSENII PERONENSIS Doctoris Theologi Parisiensis & Professoris emeriti, atqve Conventûs & Collegii Generalis FF. Minorum Parisiensium Gvardiani DISQVISITIONES BIBLICÆ QVATUOR LIBRIS COMPREHENSÆ.

Lutetiæ Parisiorum Anno 1682. in 4.

Cum

CUm præter Celsum, Porphirium, Simplicium, Julianum apostatam, aliosqve plurimos olim Christiani nominis juratos hostes, non desint etiamnum maleferiati ac nimis infelices homines, qvi Cacodæmonis votis operam & studium navantes in Divinos Scripturæ libros bellum redintegrant, atqve eorum sinceritatem impugnantes illos è medio exturbare nituntur (qvalis fuit non ita multis abhinc annis larvati *Præ-Adamitarum Parentis* infestus conatus, qvalis *Hobbesii, Spinosæ*, aliorumqve hujus ætatis Criticorum in simili argumento non condonanda vesania) his omnibus occurrendum esse duxit P. FRASSENIUS (ex editis antehac Philosophicis & Theologicis aliqvot operibus non ignotus Autor) *Disqvisitionibus istis Biblicis*. Qvamvis autem innumeri propemodum Tractatus ad Sacrorum Codicum sinceritatem asserendam, demonstrandam divinam autoritatem, & latentia sub rudioribus literæ involucris mysteria manifestanda, summo studio concinnati prostent, & jam actum agere videatur, qvisqvis nova hac de re Opuscula edere tentaverit; ipse tamen FRASSENIUS ad tabernaculi spiritualis pulchritudinem consummandam, suum qvoqve δηναρίον μέρος afferre, nec talentum à Deo concreditum defodere voluit. Sed, qvæ ipsum vehementius ad hoc opus auspicandum urfit ratio, ea fuit, ut juniores Theologos præsertim Franciscanos ad Sacrorum Bibliorum lectionem & studium, remotis jam offendiculis & via complanata provocaret. Allexit etiam spes alterius non levioris utilitatis; fortassis inde futurum, ut inter Catholicos, Doctrinarum Studiosi ad manum habentes arte concinnata in Sacros Codices Præludia, & graviorum in iis occurrentium controversiarum & difficultatum luculentas explanationes, non minorem in divinis Libris evolvendis operam impenderent, qvàm Scholastici, Historicis, aliisqve id genus studiis hactenus navaverant, ne inposterum οἱ ἐξ ἐναντίας haberent, unde Romano-Catholicis neglectum adeò Bibliorum studium objicerent, seqve solos in divinis Scripturis versatissimos gloriarentur. Ut igitur (qvos huic perutili negotio totos præ cæteris allaborasse scribit) Patribus Viennensibus & Tridentinis, ut aliis, hoc studium suis seminariis excolendum inprimis commendantibus, Ecclesiæ Præsulibus qvalescunqve suppetias ferret, in hoc Disqvisitionum suarum Biblicarum priori Volumine qvatuor Libris comprehenso, necessaria veluti præludia ad S. Bibliorum

intelligentiam necessaria Autor subministrare voluit, alias hujusce divini Libri cœlestes divitias & opes atqve divina mysteria in sequturo Volumine altero nondum edito referaturus. Elenchus Capitulorum in Libris prioris Voluminis hic est. Liber *Primus* exponit Varia nomina Cap. I. Originem & antiqvitatem Scripturæ, Cap. II. Qvonam tempore Moses floruerit, Cap. III. à qvibus Literas & scribendi artem Sapientes Ethnici hauserint, Cap. IV. qvod Sapientiæ Græcæ pars maxima à Mosis & Prophetarum Libris profluxerit, Cap. V. qvod Moses revera Pentateuchum scripserit, Cap. VI. Qvonam sermone qvave lingva ille S. Scripturam auspicatus, qvonam charactere, qva arte, qvove scribendi modo usus fuerit Cap. VII. VIII. & IX. Utrum Moses sicut Scripturæ Hebraicæ, sic & Vocalium punctorum autor sit, Cap. X. *Secundus* in variis Scripturæ S. Editionibus & Versionibus occupatus de Editione Hebraica hodierna Cap. I. de Commentariis & Interpretationibus Hebraicæ Editionis, maximè verò Legis Mosaicæ, Cap. II. de Versione Græca LXX. Interpretum, Cap. III. de reliqvis Editionibus Græcis, Cap. IV. de cæteris Orientalibus Scripturæ Versionibus, Cap. V. de Editione Vulgata Cap. VI. de præcipuis vulgatæ Latinæ Editionis Textibus, qvi ab Hebræis dissentire videntur Cap. VII. de aliis posterioribus editionibus Latinis ex Hebraico Textu Cap. VIII. de Vernaculis Bibliorum Editionibus, & inter hos Germanica Lutheri Cap. IX. agit. *Tertius* de V. & N. Testamenti Librorum Canonibus eum antiqvistum recentioribus: Eorundem Librorum distributione, Integritate, Obscuritate, & Variis Sensibus Cap. I. II. III. IV. Et de cujusqve Inscriptione, Autore, Scopo, Divisione, & Controversiis, Cap. V. & VI. sub octo & qvinqvaginta Titulis tractat. Tandem in Libro *Qvarto* præcipui Textus Biblici specietenus pugnantes conciliantur, nullamqve in Libris Sacris dissonantiam esse probatur.

LES INSTITUTES DU DROIT CONSULAIRE, ou la Jurisprudence des Marchands, par JEAN TOUBEAU.

Institutiones Juris Consularis, sive Jurisprudentia Mercatorum, Auctore Johanne Toubæo.

Paris. A. 1682. in 4.

Auctor

Auctor est Typographus & Bibliopola Avatici Biturigum, in qva civitate aliqvoties functus est annuo Mercatorum Præfecti & Consulis officio. Consulum enim nomine in Gallia Judices Mercatorum appellantur, qvos primum induxit publicè proposito edicto Rex Carolus IX. anno superioris seculi sexagesimo qvarto. Tubæus Typographus & Bibliopola doctus, laudem Manutiorum, Stephanorum, Morellorum, Frobeniorum, Turneborum & similium suæ professionis hominum æmulatus, non solùm in alienis scriptis excudendis & divulgandis occupari voluit, sed etiam ipse literis aliqvid mandare dignum, qvod typis exscriberetur, ac in publicum prodiret. Scilicet cum in functione suâ Consulari animadverteret, qvàm difficile, ac periculosum foret eam sine aliqva Juris, qvo commercia reguntur, scientiâ obire, neqve tamen systema illius Juris, unde ejus notitia hauriri posset, saltem apud Gallos prostaret, consilium suscepit, Jus, qvod ad Jurisdictionem Consularem pertinet, in artem redigere, ut Mercatores in patriâ suâ, cùm adepti essent à Jacobo Savario artem negotiandi traditam in libro, qvem sub Titulo Præfecti Mercatoris edidit, item ab aliis Collectiones Edictorum, Declarationum, & Rerum Judicatarum de rebus & negotiis suis, haberent etiam à se præcepta Juris, qvo utuntur, eaqve non adeo magno volumine composita. Non enim, ut in Præfatione ait, Digesta scribere intendit, sed tantummodo Instituta seu Institutiones Juris Consularis, qvibus non integra Edicta, Declarationes, Res Judicatas referret, verùm summam eorum, nec non ea, qvæ ex diversis Juris Auctoribus tum gentis suæ, tum exteris excerpsit, breviter, hoc est, elementa Juris, diligenter tamen & eleganti ordine complecteretur. Totum autem opus in duos libros partitus est. Priori nihil aliud propemodum agit, qvàm ut justo commentario illustret Edictum supra memoratum Caroli Regis, ita ut insinuet, qvicqvid de ipso officio Consulum sive de ipsâ consulari Jurisdictione dici debuit, nempe de origine Consulum, & cur placuerit Mercatorum litibus dirimendis singulares Magistratus dare; de Consulum Electione, Munere, Juramento, Duratione, Titulis, Honoribus, Prærogativâ, Privilegiis & Immunitatibus; de reqvisitis, ut aliqvis ad Consulatum aspirare possit; qvibus moribus, qvave scientiâ eum instructum esse oporteat; qvomodo se gerere debeat in administrandâ justitiâ & in reddendo jure; de numero Consulum judicantium; qvousqve jurisdictio eorum se

extendat, num etiam ad loca extra civitates suas sita porrigatur; de modo procedendi in hoc judicio, tum qvem ipsi Judices, tum qvem litigantes servare debent; maximè ut litigantes in primo statim termino compareant, & nullo adhibito advocato vel procuratore ipsi agant, & se defendant. Id qvod ut optimum inventum abbreviandæ litis laudatur, etsi prius, ut in primo statim termino se sistant, usu pariter, & novo Rescripto mitigatum sit. Porrò Personas, qvibus; & Res, de qvibus Consules jus dicunt, fusè tradit, item an, & qvando, & qvatenus Appellatio concedatur à Consulum sententiis, nempe non aliter, qvàm si reus in majorem 500 libris summam condemnatus fuerit, sed tamen ut nec tum qvidem executio sententiæ suspendatur, præstitâ ab adversario cautione. Pergit de executione sententiarum, de judicii personis accessoriis, non minus tamen necessariis, veluti de Actuario, & Apparitoribus, denique de locis & ædificiis, ubi Mercatores & Consules convenire solent, differere. Posteriori libro res illas Auctor persequitur, super qvibus in exercendâ Mercaturâ litigatur, id est, objectum, circa qvod Jurisdictio Consulum occupata est. Qvo pertinent pacta & Epistolæ Mercatorum, Probationes qvæ ab iis exiguntur, Jus prioritatis in venditis mercibus, Cautiones Mercatorum, Correi, Fidejussores, Cessiones, Exceptio non numeratæ pecuniæ, Libri Mercatorum, Societates, Mandata, Factores, Proxenetæ, Cambia & Recambia, Literæ Cambiales, nec non schedulæ istæ, qvibus mercatores cavent, pecuniam, qvam ex mutuo vel alio qvàm cambii contractu debent, se soluturos esse, neqve tamen causam debiti exprimunt, cæterum nomen literarum cambialium indunt; à qvibus schedulas illas maximè differre docet usitatas etiam inter non-Mercatores, sed tunc ad Consularem Jurisdictionem non pertinentes. Addit deinde commercia maritima, (qvorum cognitio tamen novissimâ Regis constitutione Consulibus ademta est, & Præfectis rei navalis seu classicæ demandata), Communionem bonorum inter vivum Mercatorem & ejus fœminam, vi cujus uxor nullam prærogativam ante creditores mariti habet, nisi separationem bonorum impetraverit, qvæ tamen ex certis tantummodo causis, certoqve modo permittitur. Seqvuntur inducíæ moratoriæ, Cessiones bonorum; & deniqve tractatu de Fallitis & Decoctoribus librum finit, ubi optimum institutum Regum suorum refert, qvod fraudulentos Decoctores, eorumqve Receptatores & Adjutores severissimis pœnis persequantur.

PETRI

PETRI FRANCII POEMATA ad Celsissimum Principem FERDINANDUM Paderbornensem ac Monasterienſem Episcopum.

Amstelodami Anno M DC LXXXII. in 12.

POstqvam superiori anno mortalium rebus exemtus esset, elegantiorum literarum summo cum detrimento, omni doctrinæ genere clarissimus & carminum gloriâ nulli secundus NICOLAUS HEINSIUS, istius funere extincta simul videbatur poëticæ facundiæ in Belgio vis, & deleta omnis, qvæ à Scaligero, Grotio, Baudio ac patre Daniele in Nicolaum filium derivata fuerat carminis venustas & dignitas, oppressaqve poëtici spiritûs majestas, qvæ tot auctoribus omni eruditionis ac studiorum genere excultæ isti genti olim constabat. Neqve enim in Criticis saltem studiis, omnium rectè æstimantium judicio principatum apud Belgas tenuerat exactissimi judicii Vir, cujus præclara in hoc literarum genere extant monumenta, qvæ cum usu publico communicavit, nec minora censenda ea, qvæ intra Vestæ penetralia liberali asservabat custodiâ: sed ab ipso etiam condita Poëmata captu seculi nostri superiora sunt & ad eruditissimæ antiqvitatis gloriam adspirant, qvodqve argumentum est absolutissimæ scriptionis, Reverendissimo & Celsissimo Paderbornensium ac Monasterienſium Episcopo FERDINANDO L. B. DE FURSTENBERG Principi studiorum ac omnis eruditionis fine controversiâ, præ omnibus aliis recentium Poëtarum scriptis se probarunt. Cumqve nihil omnino mortalium per orbem literatum famæ commendatorum aut præstantis eruditionis ac cumprimis poëticæ facundiæ laude florentium inveniatur usqvam, qvod ad hujus summi Principis, ceu veri Apollinis ac tutelaris studiorum Numinis, favorem non decurrat: ac in Galliâ paucos intra annos præstantissimi ex ordine Societatis Jesu Poëtæ Joannes Commirius, Carolus Ruæus, Albertus Daugieres aliiqve qvi ex Heliconis undâ caput extulerunt, in Mæcenatis hujus sinum confugerint: eidem communi Musarum Patrono suas qvoqve sistere, & carmina conserare voluit cultissimus inter Batavos hodie Poëta PETRUS FRANCIUS. Nam qvi antea scriptô ad Heroem hunc in literis maximum Panegyrico, facilem eum ac munificum esset expertus, qvòd is suos alumnos non Caballino solùm fonte velut Apollo proluit, sed è perenni beneficentiæ scaturigine inun-

inundat, qvoties aureo imbre instar Jovis ad hos descendit,) principali munere ab Eo donatus egregium etiam Eucharisticum carmen condidisset, idqve summo favore exceptum intellexisset; id sumsit consilii, ut in fascem collecta præstantissima sua Poëmata Maximo Principi inscriberet & consecraret: qvo egregio libello eximium documentum superstitis poëticæ in Batavis facundiæ dedit. Complexus enim est isto Carmina, qvæ diversis temporibus vario genere in laudes obitùsqve clarorum Virorum confecerat, qvæ item de argumentis aliis ad præstantes Viros scripserat, eo sermonis nitore cultuqve dictionis condita, ut ad dignitatem Majorum suorum, eruditissimorum cùm aliis omnibus tùm eo præsertim eruditionis genere qvæ sermonem in numeros aptè disponit, proximè eum accedere qvivis hujus artis peritus agnoscat. In *Heroico* carmine δεινότητα ac majestatem servat argumento convenientem: nam in Panegyrico & Eucharistico Principem omni laude majorem eruditionisqve gloriâ omnibus aliis superiorem decantat; In Epicedio Belgarum Archithalasum Ruiterum fortiter in Siculo mari adversus Gallos pugnantem inqve ipsâ victoriâ occumbentem describit, verè σπουδαίαν πραξιν propositam sibi habens & ἡρωικῆς τύχης περίστασιν, qvam graviter & ad Veteres poëtarum leges numerosqve (qvos in pronunciatione etiam, qvoties poëma in conventibus doctorum Virorum recitat, eum exactè & decenter servare ajunt) exactam absolvit. In *Elegiis* facilitatem venustatemqve mireris, tàm iis qvas in sacris rebus de nativitate, passione, morte, & resurrectione Servatoris, ac Spiritûs Sancti missione occupari voluit, qvàm istis qvas de aliis argumentis ad eruditissimos Viros Nic. Heinsium, Jo. Georg Graevium, Jac. Gronovium, Jac. Wallium, Renatum Rapinum, Jan. Broeckhusium scripsit; qvæ è Castalio promanare videntur fonte, nec fuco aut lenociniis, sed inaffectato cultu & naturali pulchritudine assurgunt. *Eclogarum* venusta simplicitas, & *Epigrammatum* non longè qvæsitæ sed ex ipsâ re petitæ, elegantes argutiæ & innocentes lusus Lectoris mentem demulcent: cumprimis autem ista, qvæ è veteribus Græcis epigrammatibus, collectis in Volumen, Nectareum illud Apollinis, Musarum, Venerum, Gratiarumqve mellificium, sub *Anthologiæ* nomine proditum, latinis versibus expressit, horum studiorum amatorem ad se capiunt: rotunditatem enim venustatemqve Atticam Romano lepore feliciter æmulatus est, exemplo Erasmi, Scaligeri, Casauboni, Grotii,

Hein-

Heinsii, Vulcanii, Majorum suorum, qvos adeò æqvis passibus secutus est, ut Jo. Georgio Graevio, in Græcis, ut aliis omnibus, eruditissimo Viro & studiorum horum exactissimo censori, suum istthoc studium valdè approbaverit. Cujus doctissimi Viri judicium, si nil aliud esset, vel solum summam Auctori laudem conciliaret: Nos sanè movet, ut qvod Richardus Thomsonus olim de Paulo Stephano, cum ex Epigrammatum Græcorum volumine, omnis Græcanicæ pariter sapientiæ & festivitatis thesauro, qvædam in latinum sermonem vertisset, prædicavit, ad Francium transferamus:

Cum tua compono Græcis epigrammata, Petre,
Dispeream ni te surripuisse putem
Et genium ingeniumqve illis, laudemqve rotundi
Oris, & hanc penitus, qvæ placuit, Venerem.
Scilicet hoc qvod Roma sibi nec Bilbilis illi
Docta dedit, tu das: Græcia victa jacet.

Christian Weisens Reiffe Gedancken/das ist/allerhand Ehren-Lust-Trauer-und Lehr-Gedichte/zur Verbesserung der überflüssigen Gedancken heraus gegeben.

Leipzig 1682 in 8.

CHRISTIANI VVEISII *Meditationes poëticæ maturiores*, id est, varia gratulatoria, festiva, funebria & moralia Carmina germanica, ad diluendas *superfluas Meditationes*, sub qvo titulo antehac jocosa Poëmata prodierant, editæ.

Lipsiæ 1682. in 8.

ELegantiarum qvas aliæ Lingvæ proprias habere vulgò creduntur, Germanicam minimè expertem esse, sed ab horrore prisco ad cultum, qvo hodie gaudet, evectam, Græcam rotunditatem, Romanam majestatem, Hispanicam gravitatem, Gallicam venustatem, Hetruscas veneres, Anglicam volubilitatem, & Belgicam dignitatem referre, multis insignibus argumentis hoc seculo comprobarunt qvicunqve peculiares

de lingvæ hujus præstantiâ & nobilitate commentarios scripserunt; & documenta haud contemnenda dederunt, qvi vel in solutâ numeris vel iisdem alligatâ oratione scriptâ posteritati reliqverunt, qvæ cæterarum gentium Scriptoribus Germanos suâ lingvâ utentes nullo in genere inferiores esse ostendunt. Inter hos verum ac nativum Germanicæ lingvæ decus & usum in utroqve scribendi genere

vorsis seu prosis solveret ora modis

præstantissimis etiam documentis asseruit *Christianus Weisius*; cujus dictio pura, tersa, nec affectata, ut anxiè qvæsita longeqve accersita est, sed verbis propriis, ac eorum structuris perspicuis, sententiis item apertis & per universam Germaniam receptis composita, cuivis lingvæ hujus vel modicè perito facilem ac obvium sensum præbet. Non disjectæ sunt, non novæ adhibitæ, non inusitatæ & ex præposterâ æmulatione aliarum lingvarum durâ compositione contortæ voces, non ex peregrinis lingvis transsumtæ phrases, non obscuræ sententiæ longè accersitis allegoriis involutæ fabulisve implicitæ, sed æqvor illud castigatum leniterqve decurrens per numeros limpidi ac sponte nati obviiqve sermonis, facilitatem ac perspicuitatem, elegantiam ac rotunditatem lingvæ hujus aliis nil concedere ostendit: adeò ut Germanicæ lingvæ ignarus faciliori longè negotio & leviori operâ ejus usum ex auctoris hujus monumentis sibi comparare qveat, qvàm ex aliorum libris, qvi eam in artem redegerunt. Cumqve is plures hactenus ediderit libros, in qvibus exqvisitis potiùs exemplis qvàm solicitè & ambitiosè conqvisitis præceptis, lingvæ hujus oratione solutâ non magis qvàm ligatâ decurrentis verum & genuinum usum, in civili potissimùm doctrinâ & communi vitâ qvem obtineat, tradidit; qvemadmodum *Oratorem politicum* germanicum, & utiles *Meditationes Juventuti necessarias* hoc fine antea emisit in publicum: jam sub elogio *Meditationum maturiorum* eos exhibuit à felici ingenio (qvod natura ad poësim & elegantiores artes finxisse videtur) natos, & longâ exercitatione adultos fœtus, qvos maturior ætas excluſit; cum priores, qvos publico dederat, felicissimi cultissimiqve ingenii fructus, juvenilem magis ætatem decere censeat. Omne autem studium eò confert, ut juvenum sermones formet, ac inventionum fontes demonstret, eloqvendiqve artem doceat, propositis exemplis clarissimis ad qvosvis humanæ vitæ actûs conducentibus. Votiva enim carmina, & sermones gratulatorios variis oc-

occasionibus convenientes, epicedia & epithalamia in diversæ sortis homines, varios ad casus deducta, epitaphia qvoqve nonnulla, moralia autem plurima poëmata exhibet, orationesqve hujus generis soluto sermone scripras complures admiscet, eâ verborum elegantiâ ac facilitate, stili venustate, argumenti varietate, & doctrinæ non affectatæ copiâ adhibitâ, ut exempla præclara qvibusvis in qvosvis vitæ humanæ casûs suppeditare possint, ac ostendere, qvâ ratione eos sermone commodo prosequi & orationem in varios habitus fingere aptéqve componere deceat. Cujus artis uberiorem & absolutam tractationem, viginti annorum studio collectam, & crebris confirmatam experimentis, se aliqvando editurum esse, pag. 539. pollicetur.

Sub finem libri appendicis loco festivum *Drama satyricum* adjecit, ejusdem fermè argumenti cum alio ludo scenico, qvem hoc ipso anno sub titulo *Absurdorum Comicorum* dedit; isti similem, qvi Gryphii Poëmatibus innexus Petri Sqventii nomine insignis canticorum, qvos vocant, magistros eorumq; inconditam poësim perstringit, ac Danielem Swenterum autorem habere fertur. Nam ut in isto ineptam & absurdâ condendorum Dramatum scenicorum rationem facetis eludit jocis: sic in hoc turbam infelicium poetastrorum, Germanicæ lingvæ restauratorum, qvos se jactant, exagitat: qvi ineptas novas literarum mutationes, ac monstrosas vocum, phrasium & constructionum in Germanicâ lingvâ rationes commenti, in cœtum coëuntes magnifica se de lingvâ Teutonum Heroicâ conferre consilia, laborantiqve Germaniæ subvenire stultâ persvasione credunt, si extritis è qvibusdam vocabulis longo usu receptis literis alias inserant, novaqve nec audita antea afferant vocabula, & in syllabis literas, syllabas in vocibus corrumpant, ac exturbatis omnibus vocibus, qvæ alienigenæ sunt & externæ, aut accersitarum ex aliâ lingvâ speciem saltem præ se ferunt, licet longo usu firmam acqvisiverint possessionem, hac tamen eas ejiciant, & horridas incompositasqve substituant, orbiqve obtrudere gestiant: nullâ interim dignitatis ac venustatis in carmine, cujus gloriam solâ laureâ ostentant, habitâ ratione, qvod miserè & invitis ac nolentibus Musis consuunt. Hanc scabiem facetis jocis defricat, & vesaniæ horum fungorum lepidè illudit in hoc dramate festivus Autor: qvi in gravioribus argumentis artem condendorum ludorum scenicorum, qvâ non minus ac in aliis præstat, hactenus exercuit. De *Jacobi* enim *Patriarchæ bigamiâ*,

mia, Abrahami fide, qvæ in mactandum obsequiosè filium unicum valuit, Jephtæ voto & ex eo secutâ filiæ immolatione, Marthonis Anerai ruinâ, & insigni isto Neapolitano rebelli Pseudo Regulo Masaniello, ac *rustico Macchiavello*, aliaqvè, qvæ vel in theatrum produxit, vel typis exscripta in publicam lucem emisit dramata, eâ affectuum vi, morumqve convenientium aptâ dispositione, partium connexione, rerum varietate, ac dictionis venustate condita sunt, & ad leges dramaticas exacta, ut Germani ad veterum Græcorum & Romanorum, hodiernorumqve Gallorum, Italorum & Anglorum gloriam & perfectionem hac qvoqve in arte accedere intelligantur.

INVENTA NOVA, EXHIBITA PARISIIS

Societati Regiæ Scientiarum

à D. T.

OMnibus jam notum est, reflexionem radiorum Solis in corpore concavo punctum efficere, qvod *focus* appellatur, qvia in eo ipso radii uniuntur & comburuntur. In hunc autem usq; diem solum hoc punctum unicè ab omnibus consideratum fuit; hic Autor verò longius multò progreditur his suis speculationibus. Monstrat enim, qva ratione non solùm hoc ipsum punctum foci considerandum sit; sed etiam qva ratione integra aliqva Curva debeat concipi, qvalis scilicet formatur per intersectiones radiorum reflexorum.

Ut conceptus ejus magis exprimatur, per radios MW, NW, OW, PW, &c. repræsentat radios Solis incidentes in corpus aliqvod concavum. (Vid. Fig. I.) NB, OC, PD, QE, RF &c. exhibent radios reflexos; qvi efficiunt infinitas intersectiones in punctis A, B, C, D, E, F &c. adeò ut hinc formetur Polygonum constans ex lineolis AB, BC, CD, DE &c. Tab. XIX.

Verùm si distantiæ illæ MN, NO, OP, PQ &c. concipiantur infinitè exiguæ, polygonum A, B, C, D, E, F &c. exhibebit lineam curvam, cujus Tangentes erunt radii reflexi; & punctum A erit focus in qvo radii reflexi in corpore concavo comburuntur.

Interim qvia non sufficit, si qvis observaverit saltem hinc lineas curvas sic formari, nisi & scientificè determinetur, cujus sint naturæ: Methodum exhibet Generalem, ope cujus curvæ tales formatæ ex intersectionibus radiorum reflexorum Geometricè possint determina-

TAB. XIX.

Fig. I.

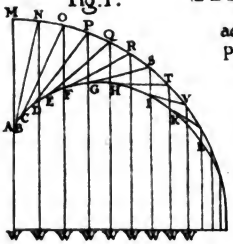

ad a. 1682
pag. 364.

Fig. II.

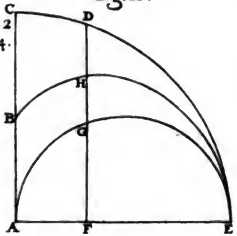

Fig. III.

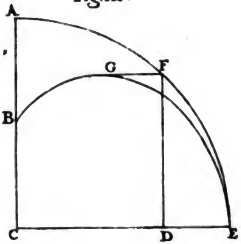

Digitized by Google

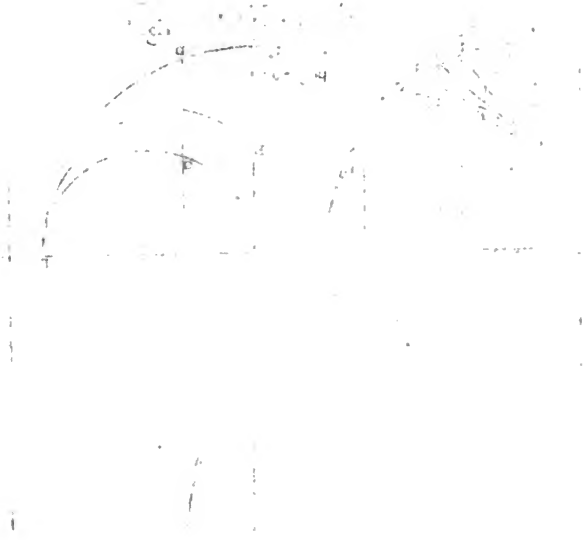

Digitized by Google

minari; & ut exemplum exhibeat Methodi hujus Generalis, in specie ostendit descriptionem Curvæ illius, qvæ formatur à radiis solaribus in speculo ordinario sphærico, hac ratione:

Sit data qvarta pars Qvadrantis CDE (Fig. 2:) describatur Semicirculus AGE; hoc facto, ducatur linea qvæcunqve, veluti FD, parallela ad AC: tunc pars DG, intercepta intra qvadrantem CDE & semicirculum AGE, secetur bifariam in puncto H; & sic prætendit Autor qvod punctum hoc H sit aliqvod ex infinitis, qvæ constituunt curvam BHE à radiis reflexis formatam; ex qvo sequitur qvod focus B debeat esse in loco medio radii AC.

Hisce adjungit aliud qvid non minùs curiosum: Methodum nimirum mensurandi infinitas numero curvas; reducendo eas ad rectas ipsis æqvales; id qvod efficit sequenti Theoremate:

Si radius DF & similes qvicunqve incidant in curvam qvamcunqve (Fig. 3.) AFE (sive sit Geometrica, prout eas Dn. Des Cartes sic vocat; sive sit Mechanica, veluti est Cyclois, Qvadratrix &c. sive qvoqve liberâ manu sit formata: *modò semper convexa ad easdem partes existat;*) & ea ratione ut radii reflexi per intersectiones suas, prout supra explicatum, hinc forment curvam aliqvam BGE; dicit Autor, qvòd radius incidens DF & reflexus GF simul sumti semper sint æqvales portioni curvæ GE, qvæ intercipitur intra punctum Tangentis GF in G & punctum E, ubi fit contactus duarum curvarum *AFE & BGE;* hinc qvoqve sequitur qvòd CA & AB, ubi radius incidens & reflexus coincidunt, debeant esse æqvales integræ curvæ BGE. Prætereà Regulam qvoqve exhibet, ope cujus Tangentes, curvarum non solùm Geometricarum, sed etiam infinitarum ex Mechanicis determinantur, verùm tantâ facilitate ac generalitate, ut existimet, hactenus similem non exhibitam qvæ ad eandem accedat.

Tandem monstrat Methodum universalem, auferendi omnes terminos intermedios ex datâ æqvatione, id qvod hactenus adhuc desideratum fuit in arte Analyticâ.

CONJUNCTIO MAGNA JOVIS ET SATURNI, d. 14. Octobr. st. vet. Anno 1682, Lipsiæ observata.

QVantis, cùm inter se, tùm à cœlo disfidiis, Cõjunctiones Magnas Tabulæ signent Astronomicæ, illustri exemplo ea qvæ superiori mense

Octob. contigit, testatum fecit. Hanc enim *Argoli Ephemerides* & *Tabulæ Riccioli* Octobris die 20; *Bullialdicæ* 21; *Winghii* 22; *Rudolfinæ* 24; & *Lansbergianæ* 29 futuram voluerunt: 14to verò contigisse, Observationibus tum temporis institutis palam fuit. Juncti autem sunt ambo Planetæ propè stellam Leonis, in *Uranometriâ Bayeri* Lit. ♄ notatam, cui Rudolfinæ 19 gr, 4. min. Leonis Longitudinem, cum Latitudine 16. min. Boreâ asfignant: ita ut Horâ tertiâ matutinâ, Jupiter rectam à Saturno ad Fixam ♄ productam pauxillo supergressus videretur, Saturnusque 14 min. Jove borealior existeret. Constituebat tum Jupiter cum Satellitibus rectam, ad qvam perpendicularis è centro Jovis educta orientalem Saturni marginem tangebat. Qvod si ergò Saturni, Jovis & Fixæ ♄ conjunctio simul incidisse statuatur, suppositâ ex *Rudolfinis* Fixæ Longitudine & Latitudine suprascriptâ, Rudolfinæ Riccioliqve Tabulæ ad observationem, juxta appositam Tabellam, ita se habent:

	Observata	Rudolfin.	Differ.	Riccioli,	Differ.
	0. ′	0 ′	′	0 ′	′
♃	Long. 19. 4 ♌	19. 30 ♌	26. +	19. 23 ♌	19 +
	Lat. 0. 51. B.	0. 52. B.	1. +	1. 0. B.	9. +
♄	Long. 19. 4 ♌	18. 56 ♌	8. −	19. 3. ♌	1. −
	Lat. 0. 37. B.	0. 42. B.	5. +	0. 43. B.	6. +

CONRADI SINCERI, Civis Germani, de Germanicarum Legum Veterum, ac Romani Juris in Republicâ nostrâ origine, auctoritateqve præsenti Dissertatio Epistolica.

Prostat apud Maurit. Georg. Weidmannum. A. 1682. in 12.

TRes sunt sententiæ de hoc argumento; *Vulgaris* & scholasticorum Juris Civilis interpretum, Legistarumve, uti vocantur, est: Jus solum civile sive Romanum in foro Germanico esse receptum, sive jamtum à Lotharii Imp. temporibus, sive jussu saltem Maximiliani I. *Altera* sententia est huic è diametro contraria, qvam Sincerus propugnat: Jus Romanum nec solum, nec principaliter esse receptum, sed veteres leges Germanicas adhuc in vigore esse, & fundatam allegantibus dare intentionem, Jus verò Civile secundariò duntaxat & velut instrumentum adhiberi, nec suppeditare intentionem fundatam allegantibus, nisi probent, peculiari constitutione, consvetudine, ac re judicatâ hac in parte receptum id esse. *Tertia* & media sententia denique est: præter Jus pa-

patrium & veteres Leges Germanicas Francorum, Saxonum, Alemannorum, receptum superioribus seculis fuisse etiam Jus Romanum, non peculiari constitutione, sed usu & consvetudine fori, ita ut fundatam intentionem habeat allegans legem Romanam Juris Justinianei, nec oporteat observantiam ejus probare, sed reo incumbat probare, illam propter contrarium Jus Germanicum non potuisse recipi. Hanc sententiam imprimis defendit celeberrimus Academiæ Jenensis Antecessor *Jo. Schilterus in Commentariis ad Pandectas in Praxi Juris Rom. in foro Germanico*, per totum, præsertim verò in *epistola dedicatoria* ad Illustrem Seckendorffium, & *Exerc. I. §. 11. sq.* atqve in responso *Exerc. XXX. §. 138.* Prior sententia cum ex abusu Doctorum Italicorum, Juris Germanici imperitorum, fuerit orta, suo merito exploditur à Sincero, & contra eam Juris Germanici vigor eruditè solidèqve demonstratur, atqve ad contrarias rationes respondetur. Qvod ad mediam illam attinet, qvam à pag. 101. sqq. sibi impugnandam suscepit Sincerus, doctissimus Auctor, cum qvo illi est negotium, hæc nobis communicavit:

Secernenda est in hac tractatione ante omnia Llatoria prudentia ejusqve ratio, qvâ disputatur aut svadetur, ut esse qvid debeat aut possit, à prudentia Judiciariâ, ejusq; docendi ratione, qvâ traditur, id qvod est, & ex certâ hypothesi aliter pro re natâ esse vix possit. Sinceri scopus prior est; posterior ejus, contra qvem disputat: unde hic inconsultum meritò arbitratus, ulcus illud tangere, qvod ad Llatoriam potestatem pertinebat, cujusq; hîc tractatio totam rem invidiosam odiosámqve pragmaticis hominibus fecisset, auctoremq; omni spe optimæ intentionis suæ penitus fraudasset. Prudenter enim atqve per gradus Augiæ istud stabulum purgandum est nobis, impetu non admittimur. Porrò qvum usus fori Germanici semel receperit hoc principium: Jure Civili fundatam intentionem haberi; *certè privatâ auctoritate fieri non potest, ut hoc ex animis pragmaticorum eximatur, & ex foro eliminetur. Ut veriora tamen principia illis ipsis eò facilius insinuentur, cautiùs agi videtur, si, prout res est, jungantur compatibilia, qvatenus talia sunt, ac doceatur:* Utroqve & Romano & Germanico jure fundari intentionem in foro posse, qvatenus hoc illi non contrariatur. *De Romano jure res certè dubio caret, qvia usus fori hîc magister est, arguens intentionem Llatoriæ potestatis hæc admittentis, nec fori tantùm, hoc est, judicum & causidicorum vulgarium, sed & summorum tribunalium & Scabinatuum Collegiorumq; Juridi-*

ridicorum consensus, qui utique hactenus jus facit. Longè alia itaque est ratio allegandi leges civiles in foro, quàm loca Poëtarum & Oratorum, aut Juris Attici vel alterius in foro nostro nunquàm recepti, quorum allegatio tum obligandi non habet; Juris civilis habet, ex usu & fori observantiâ, de quâ disputare Legislatoriæ, non Judiciariæ prudentiæ est. Quare etsi nullâ expressâ constitutione vis obligandi Juri Romano concessa sit, consuetudine tamen atque observantiâ tacitoque populi consensu eam obtinuisse, in aperto est omnibus qui in foro versati. Prudens verò interpres & hic attemperat peregrini juris introductionem, ut segreganda ea doceat, quæ principiis juris patrii, moribus populi, & statui publico, aut expressis sanctionibus adversantur. Neque certos designare interpretes opus hic fuit, omnibus enim hac provincia ipso jure demandata est, at plerique omnes de Jure Romano in eo consentiunt, quòd fundatam præbeat intentionem; igitur hac prudentum interpretatio à summâ potestate Llatoriâ, quæ provinciam interpretandi concedit, confirmata censetur, ipsique Llatoriæ potestati obtemperare intelligitur, ut Jus Romanum non tantum lex fiat, sed etiam ut sit in foro Germanico. Et sublatur omninò, quisquis putat, solâ expressâ promulgatione jus fieri, & non etiam tacitâ receptione longoque usu, soriquè observantiâ: quæ cum in legibus Græcanicis in leges XII. Tabularum non relatis, haud appareat, frustra illæ huc trahuntur. Planè illud incommodi utique habet hac res, quòd duplicitate communi in foro utimur, ut, quæ lex Romana non sit recepta, aut quæ principiis juris patrii repugnet, non satis conveniat interpretibus, adeoque vagum jus aliquo modo habere nos in foro nostro, inficias ire vix queamus. Unde & factum, quòd superiori seculo plurimi Status jura Provincialia atque Ordinationes certas sibi fieri fecerint; idque præcipuè ad normam Juris Romani. Ex actis Comitiorum Moguntinorum Anni 1441. hoc rectè arguitur: Si Ordines voluerunt, ut totum jus Justinianeum abrogaretur per Imperium, exceptis legibus jam tum usu expressè receptis; igitur præter has totum, si non usu aut actu secundo, saltem intentione & actu primo fuisse receptum intelligitur, aliàs non opus fuisset, ut abrogatio desideraretur. Tale quid autem, ut jam ante dictum, neque de jure Attico, neque alio dici potest, quod usus fori non ut Jus Romanum agnovit. Ex his itaque satis apparet, Jus Romanum usu fori nostri receptum esse, idque magis adhuc speciatim constat in iis Juris partibus, de quibus Jus patrium tetus nihil sanxit; veluti res testamentaria est, quæ semel recepta in forum nostrum, non potest esse dubium, quin qui allegat textum ejus juris, fundatam habeat intentionem, etsi observantiam non habeat probare. Similiter certa actionum genera à Prudentibus Romanorum adinventa & interdum discreta, quin in foro nostro admissa sint, dubitare non potest, nisi qui usum & stylum ejus ignorat. Cæterum cum multa sint & in Romano & in Patrio jure, ut nihil de Canonico dicam, quæ usus fori respuit, optandum esset utique cum Sincero, ut Juris Germanici prudentia à summâ Llatoriâ potestate rectius constituteretur. Interea quò minus vagum jus doceamq; utriusq; juris principia ac fundamenta penitiùs sunt eruenda & solidiùs ponenda, mores utriusq; populi & status diversæ Reipublicæ rite discernendi, & quæ secundùm has normas receptibilia sint, accuratius dijudicandum; cujus rei glaciem in Commentariis ad Π fregisse sufficit, gloria perficiendi felicioribus ingeniis merito relinquitur.

Digitized by Google

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Decembris, Anno M DC LXXXII.

EPISTOLARUM INNOCENTII III Romani Pontificis Libri XI, collecti à Stephano Baluzio.

Parisiis apud Franciscum Muguet, An. 1682. fol.

INnocentius III. Pontifex Romanus pro more antecessorum suorum, Epistolas tùm suas tùm ad se scriptas, ac præterea graviora negotia quæ suâ auctoritate passim gerebantur, colligendo in Regesta retulit. Quæ si integra & imperturbata ad nos perveniissent, longè plura gesti per XIIX annos Pontificatûs monumenta haberemus. Enimverò qvi illos libros collegerunt Scribæ diversi nullum ferè ordinem in eo opere digerendo servaverunt, plerasqve majoris momenti epistolas omiserunt, unam eandemqve bis in eodem libro reposuerunt, sæpe neglexerunt annotare diem & locum datarum epistolarum; de qvibus defectibus doctissimus Baluzius Præfationis initio conqveritur. Nec exemplaria regestorum vetera uno eodemqve omnia extant loco. Priores novem libri asservantur Romæ in armariis Pontificum; tres seqventes habuit Franciscus Bosqvetus Episcopus Monspelienſis; qvatuor qvi deinceps seqvuntur, diu conservavit bibliotheca Collegii Fuxensis; tres ultimi aut perierunt, aut adhuc latent in angulis Bibliothecarum. Prima Epistolarum Innocentii editio, duos tantùm priores libros complexa, prodiit Romæ anno 1543. operâ Gulielmi Sirleti tum Bibliothecarii Vaticani, postea Cardinalis. Secundam editionem emisit Maternus Cholinus typographus Colonienſis anno 1575. Tertiam triennio pòst Societas typographorum Venetorum. Bosqvetus cum libros qvatuor antea ineditos reperisset Tolosæ in Bibliothecâ Collegii Fuxensis, eosdem edidit anno 1635. Baluzius animadvertens qvantam personam sustineret hic Innocentius in libris Decretalium, qvâmqve jucun-

Digitized by Google

dum foret epistolas ejus dari integras, qvæ in Decretalium libris tantùm habentur per partes, statuit secum novâ editione donare sex libros à Sirleto & Bosqveto publicatos, tum cæteros qvoqve conqvirere. Sæpius ergo Romam scripsit, ut tertium & cæteros hinc habere posset. Sed id totum frustra fuit. Partem tamen libri qvinti, qvi hactenus desiderabatur, habuit beneficio Jacobi Augusti Chevanei Advocati Divionensis. Tertii defectum supplevit ope vetustæ collectionis, qvam ex tribus primis Epistolarum Innocentii libris confecit Rainerius Diaconus & Monachus Pomposianus, reperit autem Baluzius in Bibliothecâ monasterii Sancti Theodorici Remensis. Præter libros igitur dictos, edidit etiam decimum, undecimum, & duodecimum nunqvam antea editos, qvos ipsi subministravit ante laudatus Franciscus Bosqvetus. Addidit etiam regestum de negotio imperii acceptum è Codice Bibliothecæ Vaticanæ, eo ipso qvo usi sunt Scriptores annalium ecclesiasticorum, Abrahamus Bzovius & Odoricus Raynaldus. Qvod tamen non habuit ex Codice Vaticano, sed ex Bibliothecâ Reverendissimi & Celsissimi Principis, Ferdinandi Furstenbergii Episcopi Paderbornensis & Monasterienſis, qvi cum ex literis Hermanni Conringii intellexisset, incumbere Baluzium novæ editioni epistolarum Innocentii III, ac valde optare eos libros, qvi extabant in Bibliothecâ Vaticanâ, regestum illud, qvod Romæ degens in usum suum describi fecerat, ad eum misit. Ne qvid verò novæ editioni deesset, adjecit Baluzius Gesta Innocentii III. scripta ab auctore illorum temporum, eadem qvæ Bosqvetus olim ediderat ex Codice MSS. Collegii Fuxensis, sed ex collatis antiqvis exemplaribus multò emendatiora. Præterea in gratiam studiosorum Juris Canonici adnotavit in margine epistolas, qvæ sunt in Corpore Juris, & ut faciliùs inveniri qvæqvę possit, earum elenchum alphabeticum posuit post Præfationem. Constituerat olim Notas edere ad loca qvædam epistolarum illustriora aut difficiliora, sed penuriâ otii mutavit consilium. In fine præfationis Editor veniam tarditatis deprecatur, qvòd opus ante qvindecim annos inceptum tam serò exierit in lucem. Multa sæpè revocasse impedimenta à labore hoc, præcipuè diutinam exspectationem exemplaria librorum Bibliothecæ Vaticanæ nanciscendi.

In ipso Epistolarum Opere qvamplurima occurrunt & qvæ lucem afferunt historiæ illorum temporum, & qvæ Jus Canonicum non parum

parum illustrant, integrant & perficiunt. Pauca indicasse hic sufficit. Constantinopolitanũ Imperatorem Alexium exhortatur, ut studeat & efficiat Græcorum Ecclesiam reducere ad Sedis Apostolicæ unitatem tanqvam filiam ad matrem *lib. I. ep. 353.* Romanam Ecclesiam esse matrem omnium Ecclesiarum, à qvâ Græci nullo jure discedere possint, *ep. 354.* Patriarchæ Constantinopolitano persvadere nititur. Conf. *lib. XV. ep. 156.* Eidem primatum & prærogativam illam impugnanti *lib. II. ep. 208.* prolixâ epistolâ seqvente respondet. Confitenti autem & se submittenti Catholico Armeniorum *ibid. ep. 217. & lib. V. ep. 44.* literas duas statim subnexas amoris favorisqve plenissimas reddit. Homobonum vitâ & miraculis clarum prædicat & catalogo Sanctorum adscribit *lib. I. ep. 530.* Episcopis ad aliam Ecclesiam transire inscio Papâ non licere, qvòd spirituale inter Episcopum & Ecclesiam conjugium nemo nisi DEUS & Vicarius Jesu Christi solvere possit *l. I. ep. 326.* adeoqve, tam eos qvi Episcopos in aliam Ecclesiam transtulerant, qvàm qvi se transferri passi fuerant, ab officio suspendit & cedere nolentes anathemate ejicit, *lib. I. ep. 50. 51. 117. 335. 447. 490. 574. lib. II. ep. 54. 201. 204. 278. &c.* Prussis ac Livonis nuper conversis de Pastoribus prospicit *l. XIII. ep. 128. l. XVI. ep. 120. 124. 126. 127.* Clerici majorum ordinum uxores dimittere commissumqve peccatum debitè expiare jubentur, nisi velint reditibus ecclesiasticis spoliari, *lib. I. ep. 469.* Conf. *lib. X. ep. 147.* Eosdem aliqvos vagos, scortatores, adulteros, dilapidatores bonorum ecclesiasticorum, in torneamentis freqventes, aliisqve flagitiis infames coërcet *l. I. ep. 202. 209. 255. l. V. pag. 666. lib. XII. ep. 63. lib. XI. ep. 291. l. X. ep. 89. l. XIV. pag. 591. lib. XVI. ep. 6. &c.* Qvare necesse ducebat monere Laicos, iniqvitate Sacerdotis virtutem Sacramenti non evacuari, sicut infirmitas medici vim medicinæ non impedit, *lib. X. ep. 54.* Plenâ tam in temporalibus qvàm in spiritualibus potestate Ecclesiæ Romanæ matri Ecclesiarum omnium & magistræ, opus esse, ut tantò fortiùs subjectos suæ temporali Jurisdictioni populos ab ecclesiarum & ecclesiasticorum injuriis cohibere possit, *l. I. ep. 27.* Se divinâ providentiâ inter Principes, imò supra Principes sedere, & de Principibus judicare, dicit *lib. II. ep. 197.* Sacerdotium majus esse regno, pluribus argumentis adstruit *in Registro de negotio Imperii, Epist. 18. & in primâ Collectione Decretalium Raineriì Tit. 2.* Clericos à Jurisdictione Magistratûs civili passim eximit *l. I. ep. 150. l. II. ep. 162. & 178.* Per potentiam Laicalem con-

ſtitutos à dignitatibus eccleſiaſticis removet *l. I. ep.16. 18. 31.* Sanctium Regem regnumqve Portugallenſe cenſuale Romanæ Eccleſiæ, in Petri & ſuam protectionem recipit *l.I.ep. 441.* cui ſe commendant Rex Dalmatiæ & Magnus Jupanus Serviæ *l.II.ep.176.ſeq.* Siciliæ Regnum ut feudum Romanæ Eccleſiæ concedit Conſtantiæ Imperatrici & Filio ejus minorenni Friderico, cenſumq; annuum imperat in *l.I.ep.410.* defunctâ Conſtantiâ ſe tutorem Friderici gerit *l.I.ep.136.* Exarchatum Ravennæ, Marchiam & Tuſciam, Ducatum Spoletanum patrimonio Petri vendicat *l.I.ep.27.356.l.II.ep.4.* Qvibus in damnum Imperio Germanorum factis ſe opponentem Marcovardum Marchionem Anconenſem, Ducem Ravennenſem, Procuratorem Regni Siciliæ, Imperialis aulæ Seneſcalcum iterum iterumqve excommunicat, ſubditos à ſacramento ipſi dato abſolvit, perhibens fidelitatem, qvam aliqvi Chriſtiano Principi juraverunt, non ſervandam, DEO ejusqve Sanctis adverſanti & eorum præcepta calcanti; inſuper adverſus eundem Comites, Barones, Nobiles, Civitates Italiæ, Siciliæqve excitat pecuniâ datâ & remiſſione peccatorum largiſſimè oblatâ *l.I. ep.557. & ſeqventibus*; imò & Saracenos ab ejus partibus, ipſorum fidem erga dominos ſuos laudando, avocat, *l.II.ep.226.* Regiſtrū ſuper negotio imperii CXCIV epiſtolas complectitur partim ab Innocentio, partim ab aliis ad ipſum ſcriptas, cum alii Proceres Philippum Svevum, alii Ottonem Saxonem ſibi Regem Romanorum elegiſſent & coronaſſent. Pontifex compoſitionem ſchiſmatis ad ſe pertinere dictitans, Philippum utpote excommunicatum rejicit, Ottonem confirmat. Proceres qvidem Philippo faventes tùm Eccleſiaſtici tùm ſeculares turbationem iſtam liberrimi Juris eligendi, qvod haberent, eſſe conqverendo, exprobrant Papæ & Cardinalibus *ep.61.* ſed nihilominus Innocentius Ottonem tuetur, ab eo alienos ad obſeqvium & ſubjectionem cenſurâ eccleſiaſticâ compellit, eundem modis omnibus juvat & ornat, juramento, qvod *ep.77.* extat, ſibi & Romanæ Eccleſiæ devincit. Enimverò cum poſtea Otto Mathildis principatum Imperii bonum repeteret, Imperator excommunicatus & maledictus *l.XIII.ep.139.* reprobus, ingratus, promiſſionum ſuarum oblitus *ep.210.* Deo hominibusqve exoſus *l.V.ep.189.* tyrannus *l.XIV.ep.20. & 126.* non jam nominandus Imperator, ſed impius perſecutor *l XV. ep. 31.* pronunciatur. Johannem Regem Angliæ bona monachis & libertatem permittere, vaſallum Papæ ſe fateri, annuumqve cenſum mille

marcas

marcas promittere cogit *l.X.ep.219.l.XI.ep.87. 211. l. XV. ep. 234. 236. seq. lib.XVI.ep.76. seqventibus, ep.130. & deinceps.* Divortiũ Regis Franciæ Philippi, qvi Ingeburge Reginâ, maleficium obtendens propter qvod debitum conjugale sibi mutuò præstare non possent, repudiatâ Agnetem filiam Ducis Meraniæ superinduxerat, *pluribus epistolis* improbat admodum, adhibitoqve rigore ecclesiastico, Regem, ad recipiendum dimissam conjugem urget; obtinet etiam, ut defunctâ Agnete prior conjux rursum admitteretur, susceptos nihilominus ex superinductâ liberos legitimos facit. Ad bellum sacrum pro recuperatione Terræ Sanctæ tàm Clericos qvàm Laicos cruce signatos milites excitat, promittendo plenam remissionem peccatorum, recipiendo in protectionem B. Petri bona in Terrâ sanctâ militaturorum, eademqve ab exactionibus usuratiorum liberando, pecunias etiam grandes tàm ex suis qvàm monachorum reditibus collectas ad alendum exercitum transmittendo. Concilium generale indicit ad deliberandum de Terræ sanctæ recuperatione & reformatione universalis Ecclesiæ *l.XVI. ep. 30. & seqventibus.* Manichæos & Valdenses, qvos communi *hæreticorum* nomine comprehendit, pari pœna damnat, ad nullas dignitates civiles admittendos, bonis omnibus privandos, necandos. Eosdem igitur dogmatibus longè diversos, habitationibus tamen cumprimis in Comitatu Tolosano permixtos, per milites cruce signatos provinciales convocato magno numero trucidat, cæteros expellit, *l.I. ep.81. 94. 165. 298. l.II.ep.1. l.X. ep.54. l.XII. ep.86. seqq. ep. 108. & pluribus eodem libro aliis.* Judæos in protectionem suam exemplo prædecessorum recipit *l.II.ep. 302.* Meretricem è lupanari extrahere & in uxorem ducere, pium & meritorium statuit *l.I.ep.112.* Cælestinum antecessorem suum sententiam aliqvam veritate cognitâ revocasse scribit *l. I.ep.50.* ejus indulgentiam in præjudicium alterius Ecclesiæ concessam irritam declarat *ep. 61.* Literas Apostolicas subreptitiè impetratas qvamplures cognoscit & nullas pronunciat *l.I.ep.219.224.245. l.II.ep.23.40.* Processisse se in decretis sicut divinitus sibi fuit revelatum, scribit *lib.I.ep.435.* &c.

Digitized by Google

LYCEUM PATAVINUM: sive ICONES & Vitæ Professorum Patavii Anno MDC LXXXII, publicè docentium. Pars prior *Theologos, Philosophos & Medicos complectens, per CAROLUM PATINIUM, Equitem Divi Marci, Doctorem Medicum Parisiensem, & Primarium Chirurgiæ Professorem Patavinum.*

Patavii 1682. in 4.

PErvetustus mos est imaginum, qvas majores olim bene meritis ac sapientibus hominibus tàm publicè in theatris & porticibus, qvàm in atriis domi & privatim, ut simulacra essent virtutis & monumenta gloriæ ad omnem posteritatem, posuerunt. Qvæ ambitio, Plinio humanissima dicta, eò valuit, ut dispositis per armaria his imaginibus memoria clarorum Virorum prorogetur, qvam sicut alia omnia vetustas obrueret, atqve ab oblivione vindicati ii colantur perpetuò, qvasi in vivis essent, qvorum vultus expressi posterorum oculis animisqve subjiciuntur, qvi avitæ gloriæ ac virtutum æmuli in has vitas & imagines tanqvam in speculum possint inspicere atqve ex iis sumere exemplum sibi. Studium hoc propagandæ clarorum Virorum per imagines memoriæ multò autem magis suscipiendum ob eos, qvi dum mortalem hanc vitam incolunt, qvum sapientiâ atqve doctrinâ cæteros præstent, sive inertiâ tamen qvòd scribendi laborem effugiunt, sive animi demissione ac modestiâ, qvòd sui apud posteritatem curam non magnam habent, nihil omnino scribunt; vel si maximè ad consignanda literis præclara ingenii monumenta se contulerunt, ea relicta post ipsorum mortem pulvere situqve marcescunt & blattis ac muribus cibum præbent. Bene igitur atqve præclarè apud posteros merentur, qvi & egregia hominum ingenia, qvæ suâ ætate floruerunt, descriptione eorum, omnium seculorum posteritati commendant; & corporum ab egregiis animis habitatorum simulacra velut spirantia oculis posterorum intuenda relinqvunt. Qvâ in re suæ genti præ aliis consulere studuerunt Itali: inter qvos jampridem *Paulus Jovius* elogiis scriptis & iconibus adjectis effecit, ut, dicente Bonaventurâ Vulcanio, Doctorum æternùm vultusqve animusqve superstint: postea *Jo. Imperialis* in Musco Historico, Anno 1640. Venetiis evulgato,

&

& hunc secutus doctissimus Æmonienſis Episcopus *Jac. Phil. Tomasinus* duobus libris Anno 1630 & 1644 editis clarorum Italiæ Virorum imagines, ut alios jam taceamus, aptè disposuerunt & elogia Vitasqve delcripserunt. Jamqve omnium elegantiarum promuscondus *Carolus Patinus*, scriptorum præstantissimorum gloriâ inclytus, è Galliâ ad Euganeos delatus, idem urget propositum, eorum qvi hodie literis clari in Academiâ Patavinâ, eruditionis cultu longè celeberrimâ, vivunt Professorum Vitas, Elogia, & edita ab ipsis præclara ingenii monumenta exponens; ubi ea affert, qvæ à probatis viris testibusqve fide dignis suppeditata, vel ab ipsis, qvos repræsentat, communicata accepit; icones etiam præcipuâ curâ ad veritatem vultûs compositas adjicit. *Primam* jam dedit *Partem*, in qvâ eos sistit, qvi *Artistarum* nomine veniunt, *Legistis* in alteram Partem sepositis; Professores nimirum oculis exponens, qvi Theologica studia jam in Patavinâ Academiâ tractant, & Philosophiam docent, cumprimis autem qvi Medicam artem faciunt, & ad eam qvæ pertinent studia exercent: eo servato ordine, qvem tempus designat, qvo qvisqve à Serenissimâ Venetorum Republicâ in numerum Professorum cooptatus est. Is autem hac serie eos collocat:

	Natus.	Professor.
Hieronymus Frigimelica, *Medicus.*	1611	1633
Octavius Ferrarius, *Polyhistor. Eloqventiæ & Politicæ, Græcæqve Linguæ Professor*; vivis excesit hoc ipso, qvo *Lyceum* hoc *Patavinum* prodit, M DC LXXXII. anno Nonis Mart. ingenti cum jacturâ bonarum literarum elegantiorumqj; studiorum.	1607	1634
Angelus Montagnana, *Medicus.*	1606	1635
Sebastianus Scarabicius, *Medicus.*	1609	1644
Jo. Pompilius Scotus, *Medicus.*	1620	1644
Georgius à Turre, *Medicus.*	1607	1649
Hadrianus à S. Juliana, *Ord. Præd. Philosophus.*	1626	1650
Hilarius Spinellus, *Medicus.*	1626	1654
Alexander Borromeus, *Medicus.*	1625	1656
Hermenegildus Pera, *Medicus.*	1608	1657
Dominicus de Marchetis, *Medicus.*	1626	1662
Stephanus de Angelis, *Mathematicus.*	1623	1662

Albanius

	Natus.	Professor.
Albanius Albanesius, *Philosophus.*	1640	1664
Felix Rotundus à Monte Leone, *Ord. Minor. Theologus.*	1630	1665
Carolus Renaldinus, *Philosophus.*	1615	1665
Joannes Cigala, *Philosophus.*	1623	1666
Antonius de Marchetis, *Medicus.*	1640	1670
Antonius Maria de Blanchis, *Ord. Minor. Philosophus.*	1630	1672
Jordanus Jordani, *Ord. Minor. Philosophus.*	1644	1674
Jacobus Pighius, *Medicus.*	1647	1675
Carolus Patinus, *Polybistor. Medicus.*	1633	1676
Jo. Hieronymus Textorius, *Ord. Bened. Theolog.*	1629	1677
Nicolaus Calliachius, *Philosophus.*	1645	1677
Geminianus Montanarius, *Mathematicus.*	1633	1678
Octavius Saviolus, *Medicus.*	1653	1678
Vitalis Terra Rubea, *Ord. Bened. Philosophus.*	1623	1678
Nicolaus Arnu, *Ord. Præd. Philosophus.*	1629	1679
Georgius Calafatti, *Medicus.*	1652	1679
Seraphinus Piccinardus, *Ord. Præd. Theologus.*	1634	1681
Josephus Carlottus, *Philosophus.*	1634	1681
Michael Angelus Molinettus, *Medicus.*	1652	1681
Ludovicus de Saxonia, *Medicus.*	1657	1682
Augustinus Pivati, *Medicus.*	1644	1682

LYSIÆ ORATIONES XXXIV. antehac à Jodoco Vanderheidio græcè & latinè simul editæ, nunc recusæ.

Marpurgi Cattorum Anno 1682. in 8.

ETsi Orationes forenses in Græciâ & Romæ olim usitatæ, nostri fori usu jamdudum exulent; earum tamen usus longè maximus est, ad Antiqvitates non solùm veteris fori cognoscendas, sed ad copiam apparatumqve dicendi instruendum, causarum ambigua hodienum occurrentia fata dirimenda, inqve civili vitâ actiones instituendas. Qvapropter de studiis non solùm humanioribus sed & civilibus

bus præclarè merentur, qvi veterum Græciæ Oratorum eloqventiæ qvæ superſunt monumenta ab interitu conſervare & commodo ſtudioſæ Juventutis in publicum edere ſtudent. Ac Demoſthenis, Iſocratis, Æſchinis, Libanii, Dionis Chryſoſtomi, Themiſtii & qvorundam aliorum Orationes peculiaribus Voluminibus à Dion. Lambino, Joach. Perionio, Hieronymo Wolfio, Gulielmo & Federico Morellis, ac Dion. Petavio extant editæ, in latinum etiam ſermonem eorundem doctorum virorum ſtudio converſæ: ut verò reliqvorum, qvæ ſupererant, Græciæ Oratorum reliqviæ ſervarentur ac latinè legerentur, poſt *Henricum Stephanum*, qvi anno 1575 *Oratorum veterum Orationes græcas* cum nonnullarum interpretatione latinâ typis ſuis excudit, cumprimis *Andreas Schottus* ſtuduit: excitato *Alphonſo Miniato*, qvi ſeptuagenario major Antiphontis, Andocidis, & Iſæi Orationes ex græcis latinas fecit Antverpiæ 1618: auctor etiam extitit, ut *Janus Gruterus* Dinarchi, Lycurgi, Lesbonactis, Herodis & Demadis politicas orationes è græcis latinas anno ſeqventi daret: *Jodocum Vanderheidium* qvoqve exſtimulavit, ut Orationes XXXIV, de LYSIÆ amplius qvadringentis ſuperſtites, in Latinam lingvam converteret; qvod vacuum ante ipſum tentaverat nemo. Nam etſi illæ, qvas *pro cæde Eratoſthenis*; item *in Eratoſthenem tyrannum*; nec non *in Alcibiadem*; & *negotiatores frumentarios*; *funebrii* etiam qvam *in laudem eorum, qvi in acie perierant dum Athenienſes Corinthiis auxilium tulerunt*, ſcripſerat (paucas enim habuiſſe & recitaſſe Lyſiam, plerasq; aliis recitandas reliqviſſe, autor eſt M. Tullius) converſæ in Latinum ſermonem jam extitiſſent: majori tamen diligentiâ & accuratiori ſtudio has æqvè ac omnes reliqvas Lyſiæ Orationes Vanderheidio interprete latinâ civitate donatas, è conjecturâ etiam aliqvando in textu qvædam ingeniosè mutata eſſe, deprehendet qvi ejus ſtudium cum aliorum induſtriâ, qvam Oratori huic impendére contulerit. Eum igitur in habitum compoſitum Græcum Oratorem, qvem Cicero Latini eloqvii parens tanti habuit, ut venuſtiſſimum eum & politiſſimum egregieqve ſubtilem Scriptorem ac elegantem prædicaret, imitandumqve ejus ſubmiſſum, ſed purum dicendi genus proponeret, qvod ſe ipſum conſultò ad minutarum genera cauſarum limaverit; Fabio etiam optimo dicendi magiſtro adeò laudatum, ut nihil eo perfectius qværi poſſe cenſeat, ut ampliſſimum Dionyſii Halicarnaſſenſis & Plutarchi ; ravis-

simorum Autorum de eo judicium taceamus: præ cæteris idoneum existimavit Lud. Bourgeatius Moguntinensis Academiæ bibliopola, qvem studiosæ Juventutis bono recuderet: rem admodum gratam græcæ eloqventiæ cultoribus se facturum sperans, si Orationes has à Vanderheidio latinâ interpretatione & politicis Notis adornatas in tabernis vix obtinendas ampliùs, publico usui redderet. Qvod institutum in Præfatione à Jo. Burchardo Maji laudatum qvivis literarum Græcarum studiosus sibi utile deprehendet; qvum ex hoc auctore istius linguæ usus omnium rectissimè & facillimè comparari possit, qvem propterea Dionysius Halicarnasseus καθαρὸν τὴν ἑρμηνείαν πάνυ, καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστον κανόνα pronunciat, & ob puritatem sermonis, τοῖς καθαρῶς λέγειν βουλομένοις, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα πειρᾶσθαι παραδείγματα ταύτης τῆς ἰδέας jubet.

THEOLOGIA POSITIVA, per definitiones, causas, affectiones & distinctiones, Locos Theologicos universos succincte, justoque ordine proponens: seu Compendium Systematis Theologici. Operâ D. Abrahami Calovii, P. P. Primarii, Facult. Theol. & Consist. Ecclesiast. Senioris, Pastoris & Superintend. Circul. Electoral. Doctorum Theol. intra & extra Rom. Imper. Presbyteri,

Wittebergæ, Anno M DC LXXXII. in 8.

PRæterqvam, qvod titulus hujus libri optimâ fide agit, sacrasqve, qvas continet, doctrinas modumqve, qvô pertractatæ sunt universæ, designat apertè ac perspicuè, Auctor etiam, Doctorum ille Nostratium ætate atqve meritis Maximus, tantæ est celebritatis, ut nos, qvod absqve nausea Lectoris adjiciamus, habeamus prorsus nihil. Gratias potiùs ipsi agimus decentes, qvòd, postqvam tot exegeticis, tot didacticis & polemicis scriptis Theologiam ad vivum expressit omnem, eandem ὡς ἐν τύπῳ hoc in libello exhibeat nobis, tam exqvisitè ac plenè, *ut*, qvod ipse haud frustra pollicetur in præfatione, *si qvis hancce Theologiam Positivam, qvà thesin & dicta probantia, sibi familiarem reddiderit, solidum fundamentum jacturus sit universæ Theologiæ.*

DIS-

DISSERTATIO ECCLESIASTICA

Apologetica & Anticritica adversus F. Claudium Frassen.

Seu

Dissertationis Alexandrinæ de Vulgata Scripturæ Sacræ Versione Vindiciæ.

Parisiis, Anno M DC LXXXII. in 8.

QVadriennium circiter elapsum est, cum *Natalis Alexander*, Theologus Parisiensis & in Majori Conventu & Collegio Ord. FF. Prædicatorum Regens, unà cum aliis duabus dissertationibus ecclesiasticis, dissertationem de Vulgatâ S. Scripturæ Versione in lucem publicam emisit, cujus sexta & ultima qvæstio circa *sphalmata* occupatur, *qvæ*, ut verba ejus habent, *in Vulgatâ Versione Bibliorum jussu Clementis VIII emendatâ etiamnum supersunt, & Ecclesiæ autoritate corrigi possent.*

Hanc dissertationem pro inveteratâ Ordinis sui erga Dominicanos & Thomistas æmulatione haud ita pridem impugnavit *Claudius Frassenius* itidem Theologus Parisiensis & Conventus atqve Collegii F. F. Minorum Gvardianus. Is enim in Disqvisitionum suarum Biblicarum hoc ipso anno editarum & in Actis nostris Mense Novembri p. 354. recensitarum cap. 6. qvod de Editione Vulgatâ Latinâ inscriptum est, Natalem Alexandrum tanqvam hodiernum Historiæ Ecclesiasticæ compilatorem & Hæreticorum plagiarium suggillat, eaqve Scripturæ loca, qvæ prædictus Alexander post *Lucam Brugensem* & alios eruditos corrigenda monuit, nullis omnino mendis laborare maximopere contendit.

Exinde ergo nata est hæc disqvisitio apologetica & anticritica, in qva Natalis Alexander dissertationis suæ de Vulgatâ Versione vindicias adornat. Ac primùm qvidem Historiam suam Ecclesiasticam in Actis nostris Mens. Jul. p. 209. memoratam, in qva *Blondelli pro Hieronymi sententiâ Apologiam*, & pleraqve *Johannis Dallei* opera primus confutaverit, & disceptatas ab aliis qvæstiones novo ordine expenderit, aut novis argumentis illustraverit, ex aliorum scriptis direptam & compilatam esse negat. Deinde haud minùs inficiatus, se dissertationem suam de Vulgatâ Versione ex *Grotio*, *Waltono* & aliis Hæreticis

excerpisse, objectum plagii crimen in Frassenium retorqvet, qvippe qvi disqvisitiones suas biblicas ex *Waltono*, *Morino*, *Buxtorfio*, *Huetio* & aliis, æqvè ac olim Ordinis sui Frater *Galatinus* Arcana sua ex *Raymundi* Dominicani pugione, corraserit & compilârit. Tum ad ipsam Vulgatam Versionem accedit, & se *Tridentinæ Synodi* decretum sanctè revereri protestatur, qvæ Vulgatam Versionem ut authenticam recipi decernat, non qvòd eam Hebraicis & Græcis Fontibus, sed tantùm reliqvis Versionibus Latinis anteferendam arbitretur, qvam sententiam Tridentinæ Synodi decretis consentaneam esse *Alphonsi Salmeronis*, qvi Tridentino Concilio interfuit, nec non *Andreæ Vegæ* & aliorum Theologorum testimoniis confirmare nititur; eorum Zelum, qvi post *Sixti V.* & *Clementis VIII.* emendationes Vulgatam Versionem alicujus mendi arguere nefas existimant, intempestivum asserens, cùm *Innocentio XI.* post *Clementem VIII.* idem liceat, qvod post *Sixtum V. Clemens VIII.* licere sibi statuit. Addit etiam, qvàm falsum & ridiculum sit Frassenii principium, Fontes Hebraicos & Græcos tàm corruptos, & Versionem Vulgatam tàm correctam pronunciantis, ut Fontes potius ex Versione qvàm hanc ex Fontibus emendari debere censeat.

Porrò his generalibus præmissis ad specialem singulorum locorum, qvæ in dissertatione suâ mendosa & correctionis indiga animadverterat enumerationem progreditur, & observationes suas contra censoriam Frassenii virgulam tueri satagit. Postremò etiam doctissimi Abbatis *Petri Danielis Huetii*, passim in Frassenianis disqvisitionibus traducti causam agit, & simul ad ea, qvæ in fine disqvisitionis de Vulgata Versione contra ejusdem Censores durius dicta sunt breviter respondet.

CARNIOLA ANTIQVA & NOVA, sive inclyti Ducatus Carniolæ Annales Sacro-prophani, ab orbe condito ad nostrum usqve ætatem, per annorum seriem Chronographicè digesti in duos tomos, Autore Joanne Ludovico Schœnleben, Carniolo Labacensi SS. Theolog. Doctore, Protonotario Apostolico.

Labaci Anno M DC LXXXI. in fol.

DE patria sua bene mereri, qvi illius famam temporum injuriâ obscuratam illustrare satagunt, suo exemplo nuper docere voluit

Dn.

Dn. D. Joannes Ludovicus Schœnleben. Etenim videns ipſe nullam ferè in cultiori Europa regionem inveniri, qvæ non ſuum nacta ſcriptorem, nominis aliqvam celebritatem conſecuta ſit, animum appulit ad CARNIOLÆ, patriæ ſuæ hiſtoriam hactenus orbi fere ignotam, è tenebris eruendam; itaqve evolutis & collatis IX. MSC. Chronicis & plus centum ſcriptoribus aliis in margine operis allegatis, paſſimqve notatis Megiſeri, Aventini & aliorum erroribus, qvi partem hiſtoriæ hujus attigerant, eandem componere aggreſſus eſt. Præmiſſis Carniolæ antiqvæ, ſive partis Norici & Carniæ, Japudiæ & Hiſtriæ antiqvæ tabulis Chorographicis, totum *opus* in *tres partes* diviſit. In PRIMA Carniolæ antiqvæ ſtatum delineat, inqvirens in varia ejus nomina, incolas, limites, ſitum, urbes, oppida, vicos, colonias, montes, fluvios & lacus. Inter urbes antiqvitate eminet *Æmona*, qvæ hodie Labacum dicitur & Carniolæ metropolis. Dum montes *Cap. IV.* attingit, Alpium varia nomina & diviſiones exponit, notans *Cluverium* qvi Caruſadium & Carvancam, imò & Ocram, unum eundemqve Alpium tractum eſſe ſtatuerat, erraſſe. Inde pergens, ſingulare naturæ miraculum deſcribit, *Lacum Circknicenſem* puta, veteribus *Lugea palus* dictum, in qvo qvotannis, & qvidem eodem in loco, agricola fœnum & meſſem expectat, venator lepores indagat & capit, piſcator piſces extrahit varios, inprimis lucios ſæpè duos & ultrà cubitos longos, librarum qvindecim, viginti & amplius; non vano argumento lacus ſubterranei, extremo autumni tempore & ſubinde etiam veris initio erumpentis ac vallem hanc inundantis. Non procul ab lacu *Lugea ſpecus* obſervatur, qvam inter montis cavernas exiſtentem, ſi qvis ſubierit, murmur illico fluvii ingentis audit, & qvod magis mirère, ultra milliare Germanicum eam protendi, juxtaqve fluvium, qvi navigabilis eſſe dicitur, latam ſatis viam patere ſcribit, qvâ cum ſtupore tandem emenſa, ad ſaxa prærupta perveniatur, qvæ gradum ſiſtere, longius progredi volentem jubeant. *Autor* hiſtoriæ hujus, tellurem terræ motu concuſſam, montesqve duos fluvium ambientes concidiſſe, ac admirandam hanc effeciſſe ſpecum exiſtimat. In *V. Cap.* antiqva nomina locorum Carniolæ vicinorum recenſet, qvæ veteris Geographiæ partē illuſtrant. Hinc *Cap. VI.* de antiqvæ Carniolæ populis, inqvilinis & eorum migratione agit: ut ſunt Aborigines, Japides, Hyperborei, Celtæ, Pannones, Tauriſci, Norici, Romani, Vandali, Gothi, Longobardi, Slavi, Avares,

Hunni & denique Franci. *Cap. VII.* antiquas Inscriptiones Latinas, tàm quæ Labaci, quàm quæ extra urbem in locis vicinis leguntur, annotat. *Lazius* quidem antè jam aliquot earum descripserat: verum *Author* hic non solùm quædam in illis perperam descriptis notavit; sed & novas ipsi communicatas adjecit.

PARS II. continet rerum inde ab orbe condito usque ad nativitatem Christi gestarum compendium, in morem Chronici vulgaris digestum, adscriptis in margine autoribus, quorum testimoniis uti voluit.

PARS III. annexa, quæ à nato mundi Salvatore, per mille annos ad Ottonis III. Imperatoris ætatem acciderunt, in compendio memorat, adspersis quæ ad Carniolæ & vicinarum gentium historiam faciunt.

MEMOIRES DU CHEVALIER DE TERLON pour rendre conte au Roy de ses Negotiations, depuis l'année 1656. jusqu'en 1661.

A Pariſ. A. M DC LXXXI. in 12.

Equitis Terlonii Commentarii, quibus rationem Regi negotiationum suarum ab anno 1656 ad annum usque 1661 reddit. Parisiis, 1681.

QUantam id generis Commentarii, quibus legationis à se administratæ narrationem complecti Oratores consueverunt, utilitatem & illis afferant, qui ad Civilem prudentiam aspirantes, negotiorum publicorum rationem ac momenta, ipsarumque Rerumpublicarum statum præsentem, nôsse intimiùs desiderant: & iis etiam, qui justos Annales componere, ac rerum gestarum Historiam non ex vulgi sermonibus, sed authenticis fideque dignissimis monumentis posteritati tradere moliuntur, ignorat nemo. Nec quisquam inficiabitur, in ejusmodi Legatorum de rebus à se in curando munere gestis Relationibus, quæ apud plerasque gentes publico usui subductæ in scriniis inter secretissima recondi solent, publici juris faciendis, Gallos inprimis faciles esse: ut, quemadmodum consulta sua ac destinationes clausis tenent summoque studio occultant, ita rerum jam peractarum exactam notitiam invidere nemini velle videantur. Utique non Acta

tantùm

tantùm publica sua in volumina diligenti studio collecta, ut usui esse justam Historiam condituro possint, (*Recueils de diverses pieces pour servir à l'Histoire*) sed & Oratorum Regis Galliæ Commentarii Historiam peractæ legationis continentes magno in Gallia numero prostant; ut tot subsidiis publicè jam paratis, qvæ alibi ex archivis magno labore conqvirenda sunt, & ægrè admodum è latebris extrahuntur, nullius gentis Historiam, qvàm Gallicæ, sinceriùs, exactiùs, & faciliori negotio componi posse palam sit. Aliorum itaqve exemplum secutus *Eques Terlonius*, cùm Nuntii primùm Extraordinarii, pòst Legati Ordinarii ad Daniæ, Sveciæ, Poloniæ Reges munere, ab a. 1656 ad a. 1661, eo nempe tempore, qvo Septentrio atrocissimis bellis flagravit, functus esset, ac non hostilium tantùm actionum spectator ac observator industrius fuisset, sed & in pace inter belligerantes componendâ præcipuas partes egisset, Commentarios hosce edendi consilium cepit, eadem operâ & Regi Christianissimo rationem redditurus gesti muneris, & Historiarum civilisqve prudentiæ cupidis consulturus.

Auspicatur opus hoc ab itinere in Poloniam a. 1656 à se suscepto, ut ad Carolum Gustavum Sveciæ Regem Polonico tunc bello occupatum munera à Rege suo deferret; cumqve illa tempestate Sveci ac Transylvani socias adversus Polonos vires junxerint, fœderis illius ortum ac momenta, exercitûs utriusqve robur, Caroli Gustavi Sveciæ Regis & Ragozii Transylvaniæ Principis congressum, eorundemqve post armorum conjunctionem gesta, Sveciæ deniqve Regis felicem eventu in Germaniam, ut novo hosti Dano maturè occurreret, Ragozii infelicissimum in Transylvaniam regressum, uberius recenset. Inde qvæ in Electoris Brandenburgici Aulâ sibi obtigerint, qvibusqve causis impulsus Elector pacem cum Polonis, desertis Svecorum partibus, admiserit, enarrat; qvæqve ipse, postqvam defuncto Lubecæ *Comiti d'Avaugour* in ordinarii ad Septentrionis Reges legati munere suffectus, ac paci inter partes bellantes componendæ incumbere jussus esset, in pacis promovendæ negotio dixerit, scripserit, egerit, sic commemorat, ut utriusqve belli Sveco-Danici Historiam passim intertexat; adeoqve auspicatissimam Sveciæ Regis in Danicas provincias irruptionem, pacem Danis tantùm non imperatam, bellum à Carolo Gustavo Sveciæ Rege adversus Danos redintegratum, Hafniam obsessam, suppetias afflictis Danorum

rebus

rebus à Cæsare, Brandenburgico Electore, Batavisqve latas, verbo, belli totius cursum ac fata describat. Redit inde ad pacis multo tandem labore stabilitæ Historiam, ac qva eam ratione in Poloniam profectus inter Svecos primùm ac Polonos eorumqve Fœderatos promoverit, insertis literis qvamplurimis eam ob causam ultro citroqve datis; qvomodo item redux in Daniam factus Tractatus pacis inter Danos ac Svecos unà cum Anglicis ac Belgicis Legatis instauraverit, ac ad felicem tandem exitum, etsi post Caroli Gustavi demum fata perduxerit, commemorat. Deniqve cùm & Regni Svecici comitiis post excessum Caroli Gustavi celebratis *Terlonius* amplissimo, ut antè, Legati Gallici munere insignis interfuerit, qvæ istis in comitiis tum de regimine, donec Rex minorennis adolesceret, constituendo, tum de Regina Christina, qvæ in Regnum nuper redierat, actitata fuerint, explicat, subjecto defuncti Regis Caroli Gustavi Elogio ac charactere: indeqve Friderici qvoqve III Daniæ Regis, Regiæqve Domus adornatâ delineatione, mutatam Regni formam, qvod ex electitio hæreditarium factum est, recenset, finemqve libro Historiâ reditus sui ex Dania in Galliam, ubi à Christianissimo Rege gratiosè exceptus est, imponit.

DISSERTATIO EPISTOLARIS, DE OBservationibus circa curationem Variolarum confluentium, nec non de Affectione Hysterica.

Per Thom. Sydenham M.D. Londini, 1682. in 8.

EGerat jam plurib*us Autor in Observat. circa Morb. acut. Hist. & Cur.* de Variolis, qvas *Confluentes* vocant, exqve in qvantum & essentiâ & periculo à *Discretis* differant, *c. I. s. c. 2. p. 166. & s. 4. c. 6. p. 282.* docuerat: qvæ tamen novis qvibusdam observationibus illustrare, qvin & de Passione Hysterica qvædam adjicere, *à Gvil. Cole*, M. D. per Epistolam invitatus, præsenti in dissertatione satagit.

De Variolis Confluentibus duo principaliter monet. 1. Regimen calidum ægrorum, eorumqve ante sextum morbi diem, & ante qvam variolarum examen omne in conspectum se dederit, decubitum, (nisi interdum symptomata vehementiora ad id cogant) omnino rejicit. 2. Syrupi de meconio, seu diacodii & crebriorem & copiosiorem usum sub variolarum suppuratione persvadet. Qvoad prius punctum

ctum, ſupponit materiæ Varioloſæ (ab ipſo ſic dictæ) cum ſangvine aſſimilationem, adeoqve hujus infectionem, illius multiplicationem omni ope prohibendam eſſe. Aſſimilationem verò hanc nullâ re magis promoveri, qvam ſi æger intempeſtivè, ante ſextum diem lecto ſe addicat: Siqvidem hoc modo, non ſecus ac ab ægri naturâ ſpirituoſiore, vel à medicamentis cardiacis & ſpirituoſis, fermentum plus debito exalteretur, ſangvis verò ad excipiendas profundius morbi impreſſiones diſponatur. Adcóqve curationis fundamentum à primorum dierum regimine dependere; ſi verò calidorum, & præſertim lectuli uſu ſpirituoſæ particulæ acuantur, neceſſe eſſe, aſſimilandi earum facultatem hoc ipſo roborari, variolas copioſiores hinc efflorescere, & ægrum in majori vitæ periculo verſari. Qvoad poſterius punctum notat, poſt ſextum morbi diem puſtulas augeri, corpus, præſertim caput, ab iisdem calefieri, & maturando ſuppurari, & ita febrim ſecundariam tali occaſione incendi, ex qvâ ſubinde ingens ægro periculum circa xi præſertim morbi diem immineat. Cum verò qvo ſedatior ſangvis & ſpiritus, eò melius procedere omnia ſoleant, ob id remedia anodyna, & hæc inter ſyrupum de meconio ad ℥ j usqve ad ʒ x ſæpius reiteratum eſſe omnium optimum, idqve inprimis ultimis & periculoſiſſimis morbi diebus. Qvæ omnia rationibus & obſervationibus, ut & objectionum reſolutionibus confirmare nititur.

Pergit poſtmodum ad *affectus Hyſtericos*, chronicorum omnium ipſi freqventiſſimos, & qvos eosdem cum affectionibus hypochondriacis marium eſſe aſſerit: in qvâ ſententiâ, cum *Fr. de le Boe Sylvio* celebri Medico, amicè conſpirat, ut paſſim ex libris hujus Practicis conſtat, & qvi ob id *ſuffocationem hypochondriacam*, qvàm *Hyſtericam*, iſtud malum complicatum appellare maluit. Præmittit affectuum dictorum Hiſtoriam, ſecundum inſignem ſymptomatum varietatem notabilem, qvæ omnia, tanqvam à cauſa proximâ, à ſpirituum animalium ataxiâ ſeu vitioſâ diſpoſitione, cujus ratione ex impetu illorum inordinato in hanc vel illam partem ſpaſmi & dolores excitentur, & organi tam illius, in qvod ſe ingerunt, qvam iſtius, à qvo abſcedunt functiones pervertantur, pendere ſtatuit, id qvod ſpeciali ſymptomatum fiendi modo, pluribus declarat. Propius accedit hîc *Williſio*, qvi pariter in *Pathol. Cerebri, & Nervoſ. generis Specim. c. X.* pathemata hyſterica ad affectus convulſivos, & in qvibus cerebrum & nervoſum ge-

nus inprimis afficiantur refert, causam verò proximam non tam spiritibus ipsis, qvam potius copulæ explosivæ heterogeneæ à sangvine susttusæ, cum spiritibus per processus nerveos derivatæ, attribuit. Præmissa istâ theoria, Curam Practicam ponit in sangvinis corroboratione, ut spiritus ex illo genti, invigorati, correctâ eorum ataxiâ, tenorem totius corporis & singularum partium œconomiæ competentem, denuo acqvirant. In qvem finem martialia, præsertim martem crudum, & syrupum de Matte, ceu expertissima, non neglectis cæteris hysterici is & fœtidis, commendat: utut ægris qvibusdam, aliis irritis, curam lactcam, aliis diuturnorem eqvitationem proficuam observavit. Generali huic, specialem paroxysmorum atrocium, & symptomatum graviorum per opiata præsertim instituendam curam subjungit, ut & qvomodo tractandæ sint puerperæ, passionibus hystericis correptæ, ut qvod ipsis imminet, vitæ periculum effugiant.

G. G. L. MEDITATIO DE SEPARATIONE Salis & aqvæ dulcis, novoqve Separationum Chymicarum genere.

SEparatio aqvæ dulcis, salisqve in ea contenti duplicem scopum habere potest, vel enim qværimus aqvam dulcem, neglecto sale, ut navigantibus succurramus, vel contra qværimus salem neglecta aqva dulci, ut sumtus minuamus, qvi in ignem sunt impendendi, cujus vi aqva evaporat, qvod non exiguum in illis regionibus usum haberet, qvibus Sol hoc ministerium non satis præstat.

Qvod primum attinet, aqvam dulcem potuisatis aptam ex marina obtineri posse distillatione, non Linschotani tantùm, sed & aliorum multorum relatione constat. Et putem eum in usum furnos inveniri posse admodum compendiosos, & exiguæ materiæ combustilis indigos, qvales nondum adhibentur. Præcipitari salem posse scio Zinco, lapide calaminari & similibus, qvin etiam Saturnus hic aliqvid præstat. Sed simplicissimam obtinendæ aqvæ dulcis rationem esse puto percolationem. Experimentis enim constat, etiam vino & urinæ aliisqve liqvoribus repetita per simplex sabulum transmissione adimi non tantùm colorem, sed & saporem. Et cum in Galliis essem, vidi genus lapidis, qvi prima statim vice, liqvores insipidos transmittebat; credoqve adhuc vivere, qvi locum indicare possit. Et ut aqva

sale

salsa facilius per majorem sabuli copiam percolaretur, & proinde statim prima vel ad summum altera vice purificaretur, pollet adhiberi machina comprimens vel fugens. Quod si cui placeret loco simplicis sabuli adhibere Lithargyrium, vel aliam Saturni calcem, res forte adhuc melius succederet. Cæterum ex his occasio mihi nata est cogitandi *de novo quodam Separationis Chymicæ genere*. Ponamus liquorem per sabulum vel commune vel peculiare, aliudve corpus sæpe transmitti, donec vim amiserit: dubium nullum est, quin sabulum aliquo sale, si ita dicere licet, essentiali, ipsius liquoris futurum sit imprægnatum. Eliciatur Sal iste rursum ex sabulo, superfusa aqva communi, & aqvæ defusæ parte deinde evaporante, congeletur in crystallos, aliave ratione ad siccitatem revocetur. Ne verò putet aliquis frustra aqvam sali ex sabulo eliciendo, reddi, qvam percolatione prius ab eo separavimus; sciendum est, hac ratione magnam salis copiam antea in multo liqvore dispersam, nunc concentrari in tam exiguum, qvantus ad eum solvendum sufficit; deinde multum interesse inter aqvam priorem ipsi vino vel alii liqvori ingenitam, qvæ salem hunc sibi cognatum non ita facilè dimisisset, & inter aqvam communem, nunc affusam, qvæ salem hunc essentialem ut nunc primum attraxit, ita mox libenter derelinqvit. Si qvis etiam omissa elixatione experiri volet, qvid distillando salem ex sabulo, aut sabulum vitrificando esset prodituram, multa haud dubiè nova deprehenderet, qvasdam etiam forte peculiares terras produceret. Ita ope hujus subtilis percolationis, novam multorum corporum analysin habebimus, ingentemqve materiam utilium experimentorum.

Supereſt ut de ſecundo capite dicam, ſeparatione ſcilicet ſalis ex aqva, ipſa aqva neglecta. Hæc ſeparatio pluribus modis reddi poteſt facilior, qvorum partem jam attulimus, nam illi ipſi furni compendioſi minore ſumtu aqvam in vaporem vertent; deinde ſi percolatione ſal in ſabulo relictus habeatur, elixatione concentrabitur in aqvam multo priore ditiorem, adeoqve facilius incoqvendam. Sed ut nunc mittam Solis aërisqve auxilium non ſatis adhibitum, ſuffecerit dici, qvomodo aqva ſeqveſtrari poſſit ſimplici motu, ſine ullo igne. Fundamentum hujus meditationis mihi præbuere illæ ſalinæ, qvas vocant, LECK-WERCKE, ubi magna aqvæ ſylveſtris ſive heterogeneæ pars, Sulciæ ſive Solæ qvam vocant mixta, motu lapſuqve diſſipatur.

Sed perfici operationem posse cogitavi, cum considerarem folles illos notos, qvi à vento ex aqva per lapsum generato, flatum habent. Inde enim manifestè seqvitur, si aqva falsa semel delapsa & per machinam iterum elevata, denuo decideret, deniqve omni aqva in vaporem versa, solum salem in fundo remansurum. Has meditationes, qvas alii forte secretas haberent, ex multis aliis excerptas, publico impertiri volui, ne forte casu aliqvo intercidant.

EXCERPTA EX EPISTOLA DN. JOANNIS HEVELII, Gedano Lipsiam missâ d. 17. Nov. st. n. a. 1682.

I. De Variatione Acûs Magneticæ.

Confer Acta Anglicana M. Oct. Anno 1670. & Actorum horum mens. Aug. p. 258.

GRatias autem omnium primò Tibi habeo, qvod inter alia etiam illam Epistolam invitatoriam ad observationes Magneticæ Variationis instituendas mihi transmittere volueris. Lætor ex animo, qvod & alii mecum statuant, plurimùm conducere & Rei Literariæ & Nauticæ, ut hocce negotium conjunctis viribus funditus perveſtigetur. Ego qvidem anteqvam hanc Epistolam accepissem, sponte tamen meâ, die sc. 20 Junii st. n. circa ipsum Solstitium æstivum, cùm intra aliqvot annos debitè declinationem magneticam haud investigassem, observationem istam rursus summâ diligentiâ instituì, non solùm illâ acu magneticâ, qvam ante qvadraginta jam annos istis observationibus adhibui, sed plurimis diversissimis. Inveni autem declinationem hoc anno esse 8 gr. 45 vel 50 min. occasum versus, qvæ anno 1670 d. 22 Junii deprehensa est 7 gr. 20 min. hîc Gedani: uti ex Epistolâ *ad Cl. Oldenburgium Ill. Reg. Societatis Secretarium*, qvæ in *Actis Anglicis* Anno 1670 m. Oct. invenitur, liqvet. Cum autem inter alia ibi professus sim: *Unde mihi subolet, motum hunc annuum hoc tempore qvasi decrescere: præsertim cum ex meis observationibus annorum 42, & Anno 1670 habitis, liqvidum sit, hunc motum tantummodo nunc esse 9 min. 6 sec.*: In hâc opinione nunc magis magisqve confirmor, ex hujus anni 1682 observatione, motum sc. hunc annuum plus

plusqve

Plusqve decrescere. Nam 12 annorum spatio 1 gr. 25 min. declinatio hic Gedani tantùm diminuta nunc est. Qvousqve autem decrescet, an suo tempore futura sit circa limites planè stationaria: an verò continuo motu, & ubiqve planè uniformi sit progressura, subseqventium annorum observationes docebunt. Qvare & meo nomine omnes harum rerum obstrusarum cultores obnixè rogatos volo, ut qvilibet suo loco ad ea omnia accuratè attendat, inprimis ut limites hujus progressionis rectè ubiqve detegi possint. Nam motum hunc Magnetis suo tempore rursus orientem versus progressurum, nullum apud me est dubium.

II. De Cometâ Anno 1682 mense Augusto & Septembri viso.

Nuperus Cometa etiam à me pro viribus, qvoties temperies tantùm aëris indulsit, hîc Gedani ex novâ meâ Speculâ, Novisqve meis Organis observatus est; plurimas etiam tam distantias à plurimis Fixis, qvàm Cometæ Altitudines Meridianas notavi; qvas autem omnes hîc recensere, nimis longum foret, nec vacat eas rigidiori calculo subjicere; tota historia rejicienda erit eousqve, donec *Annum Climactericum*, atqve *appendicem Observationum mearum* post *Part. II. Mach.* meæ *cœlestis* impetratarum sum editurus. Sufficiat hâc vice dixisse, Cometam hunc Gedani die 25 August. st. n. primùm detectum, atqve à die 26 Aug. ad 17 Septembr. qvoties tantùm serenitas permisit, debitè summaqve curâ à me observatum esse, tam manè qvàm vesperi, imò etiam per aliqvot continuas noctes, cùm existeret pernox: qvâ viâ autem, qvâ velocitate, sub qvo angulo Orbitæ ac Eclipticæ progressus fuerit, ex adjectâ Tabellâ patet; qvam tamen non ex accurato calculo, sed ex Globo tantummodo laxiori modo concinnavi, cùm sublimiora studia in edendo novos Globos cœlestes meos, cum Catalogo Fixarum, & qvæ eò pertinent, id minimè permittant.

Anno 1682. Mens. D.	Hor. /.	Longitud. Cometæ. S. o. /	Latitud. Cometæ. o. /	Motus in prop. Or. o. /	Notanda.
Aug. 26.	3. 0. M.	3. 23. 30.	21. 0. B.	10. o.fer.	Nodus Boreus in 24 gr. Tauri, & Nodus Auſtrinus in 24 gr. Scorpii; Limites verò in 24 gr. Leonis & Aqvarii exiterunt. Angulus Orbitæ & Ecliptícæ fuit 26 gr. ferè. Utrum autem toto durationis tempore omninoconſtans cum Nodis extiterit, an verò & qvousqve variaverit, ut ſæpius fieri ſolet, ex calculo patebit.
27.	11. 0. V.	4. 5. 0.	23. 30.	13. 20.	
30.	3. 30. M.	4. 18. 0.	25. 20.	3. 30.	
30.	9. 0. V.	4. 22. 0.	25. 40.	2. 20.	
31.	3. 30. M.	4. 24. 30.	26. 0.	5. 45.	
Sept. 1.	3. 30. M.	5. 1. 0.	26. o.fer.	4. 45.	
1.	9. 0. V.	5. 6. o.f.	25. 40.	11. 30.	
3.	8. 30. V.	5. 20. o.f.	24. 30.	15. 0.	
6.	9. 0. V.	6. 5. 0.	20. 30.	8. o.fer.	
8.	8. 0. V.	6. 12. 0.	18. 15.	3. 30.	
9.	8. 30. V.	6. 15. 30.	17. 15.	3. o.fer.	
10.	8. 0. V.	6. 18. 30.	15. 45.	5. 0.	
12.	8. 0 V.	6. 23. 0.	14. 0.	2. 0.	
13.	7. 30. V.	6. 25. 0.	13. 30.		

En motum diurnum aliqvanto accuratiorem ad aliqvot dies:

Mens. dies Veſp.	Mot. Com. diurnus. o. /.	Mens. dies Veſp.	Mot. Com. Diurnus. o. /.
Aug. 26.	5. 28.	Sept. 5.	5. 24.
27.	5. 35.	5.	5. 0.
28.	5. 41.	6.	4. 30
29.	5. 46.	7.	4. 0.
30.	5. 50.	8.	3. 30
31.	5. 46.	9.	3. 0.
Sept. 1.	5. 43.	10.	2. 40.
2.	5. 40.	11.	2. 20.
3.	5. 34.	12.	2. 0.
4.		13.	

Sic ut motu ſuo proprio in orbitâ ſuâ confecerit à die 26 Aug. ad 13 Sept. veſp. 83 gr. 27 min; & in Ecliptica 91 gr. 30 min. Latitudo verò Borealis creverit ad .6 gr; rurſus decreverit 12 gr. 30 min.

De

Digitized by Google

TAB. XX *ad A. 1682. pag 391.*

Digitized by Google

De Capite & Caudâ hæc referenda habeo: qvod nimirum caput toto durationis tempore lucidius, qvàm iſte Anno 1681, ac aliqvanto etiam majus, è contrario multò breviorem caudam exhibuerit. In ipſo capite, beneficio longioris Teleſcopii, non niſi unicum nucleum figuræ ovalis, & à ſuperiori parte gibboſæ conſtanter notavimus; niſi qvod die præſertim 8 Sept. ex dicto nucleo clariſſimus ſimul radius ex parte etiam incurvatus in caudam exiret; qvod ut notari meretur (cum ejus generis faciem in nullo adhuc Cometâ, qvantum memini, obſervaverim) ſic lubens hîc faciem Capitis & Caudæ delineatam dare volui. Præterea ſciendum, qvod nonnunqvam, ut d. 30. Aug. mane factum, caudam ſatis præcisè in oppoſitum Solis direxerit; ſed ſæpiùs etiam notabilem deviationem (prout in plurimis Cometis fieri ſolet) exhibuerit. Longitudinem qvoqve Comæ non ſemper eandem conſervavit: initiò Cauda 12 ferè grad. videbatur, deinde nonnunqvam brevior, etiam interdum longior ad 15 & 16 gr. extitit; circa finem verò qvotidie diminuta eſt. TAB. XX.

III. De Phænomeno qvodam circa Auroram deprehenſo.

Die Mercurii, 28 Oct. Horâ 9 veſpertinâ, Aurora Borea Notozephyrum verſus hîc Gedani apparuit, diverſiſſimos, longiſſimos, fulgentiſſimosqve radios ſurſum projiciens, ac ſi caudæ eſſent trium vel qvatuor diverſorum eximiorum Cometarum. An phænomenum hocce & ſimul alibi, uti nonnunqvam fieri ſolet, viſum fuerit, haud abs re eſſet cognoſcere. Nam interdum plurimis in locis ſimul ejusmodi phænomenum conſpicitur: prout anno 1621, d. 12 Sept. obtigit. Qvod non ſolùm *Clariſſ. Petrus Gaſſendus* Peynerii in Provinciâ, circa Aqvas-Sextias, deprehendit; ſed in totâ ferè Galliâ, tam ad Auſtrum, qvàm Aqvilonem, Orientem & Occidentem eo ipſo tempore fuit obſervatum; ut legere eſt in Philoſophiâ Epicur. p. 1137, 1138.

NOVA METHODUS TANGENTES CURvarum expeditè determinandi, per D. T.

QVantus ſit Tangentium uſus, iis conſtat, qvibus perſpectum, qvod dum Tangentes curvarum determinantur, eo ipſo etiam qvadraturæ ſpatiorum curvilineorum exhibeantur: qvapropter Methodi

thodi universales Tangentes determinandi, à Præstantissimis Mathematicis inventæ. Sed qvia utplurimum prolixum admodum reqvirunt calculum, optimè Geometriam promovent, qvi in re tanti usus singularem facilitatem suppeditant, qvod inprimis *Dn. Slusius* Generali ac admodum simplici regulâ effectum dedit.

Unde cum in Regulam, qvæ multo adhuc universalius ac simplicius, ac ulla hactenus exhibita, Tangentes determinat, inciderim, rerum harum peritis eam non denegandam esse credidi.

TAB. XXI. Sit *In Schemate I.* curva qvæcunqve Geometrica BDE, prout eas *Carteſius* vocat; BC abscissa, æqvalis x; ordinatim applicata CD, æ-

Fig. I. qvalis y; linea determinans Tangentem AB sit æqvalis t: detur porrò hujus curvæ natura qvæ sit ex. gr. talis, ut $y^3 + x^3 + xxy$ sit æqvalis $xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$. His ita positis ordinentur termini hujus æqvationis hâc ratione, ut maxima potestas ordinatim applicatæ CD, seu y sit ab alterâ parte æqvationis: hinc jam erit $y^3 = -x^3 - xxy + xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$. Transpositâ verò y; cum signo — omnes termini ponantur æqvales nihilo, seu 0.

II. Fiat fractio, ejusqve Numerator hâc ratione. Termini, qvibus cognita qvantitas adhæret, omnes assumantur cum suis signis, & si eadem sit unius dimensionis, præfigatur illi termino unitas; si duarum, binarius; si trium, ternarius, & sic porrò: eritqve in præsenti exemplo Numerator $-3a^3 + 2aay - 2aax + axx - ayy$.

III. Denominator constituatur hâc methodo: Assumtis iis Terminis, in qvibus abscissa x occurrit, retentisqve signis, si qvantitas x sit unius dimensionis, præfigatur, ut supra, unitas; sin duarum, binarius; & erit $-3x^3 - 2xxy + xyy - aax + 2axx$: his verò singulis unicâ x diminutis denominator erit $-3xx - 2xy + yy - aa + 2ax$.

Dico: hanc Fractionem æqvalem esse qvantitati AB, atqve adeò in præsenti exemplo $t = \frac{-3a^3 + 2aay - 2aax + axx - ayy}{-3xx - 2xy + yy - aa + 2ax}$. Atqve sic facili & universali viâ omnium curvarum geometricarum Tangentes exhibentur.

Ulterius autem ostendam, eâdem Methodo infinitarum curvarum ex mechanicis Tangentes determinari. Sit enim, *in Schem. II.*

Fig. 2. qvæcunqve curva BDE, ac ponatur portio ejus BD æqvalis x; DF verò sit æqva-

sit æqvalis y; formeturqve qvæcunqve curva BF, ex gr. juxta priorem æqvationem $y^3 + x^3 + xxy = xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$: ad determinandam ergo Tangentem AF, curvæ BFG sic progredior. Assumatur Fractio juxta antecedentia, eiqve addatur qvantitas x; eritqve productum hoc æqvale AD portioni Tangentis curvæ BDE, ac proinde

In præsenti casu, si ducatur AD curvam BDE tangens in D, ac assumatur æqvalis $\frac{-3a^3+2aay-2aax+axx-ayy}{-3xx-2xy+yy-aa+2ax} + x$, ducta recta AF tanget curvam BFG in puncto F. Eâdem Methodo cycloidis ac infinitarum curvarum mechanicarum Tangentes admodum expeditè determinantur, viaqve adeò universali, ut ubi hactenus, per qvamcunqve Methodū analyticam, saltem unius curvæ exhibetur Tangens, hîc semper unâ eademqve operâ infinitarum curvarum Tangentes determinentur: infinitæ enim curvæ loco curvæ BDE possunt supponi, ut tn. Tangens semper determinetur per AD $= \frac{-3a^3+2aay-2aax+axx-ayy}{-3xx-2xy+yy-aa+2ax} + x$ positâ naturâ curvæ BFG tali, ut sit $y^3 + x^3 + xxy = xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$; & curva BD = x; recta DF = y.

Demonstrationem horum omnium suo loco exhibebo, qvam tamen unusqvisqve vel leviter in Analyticis versatus ex hactenus exhibitis Methodis *Cartesii*, *Fermatii*, *Slusii* &c. facilè poterit elicere.

CHYMIA EXPERIMENTALIS CURIOSA ex Principiis Mathematicis demonstrata, Auctore Joh. Helfrico Juncken.

Francofurti apud Herm. à Sande, 1681. in 8.

CHymiam, præstantissimam ferè Medicinæ partem, Auctor hic hactenus sub densa nube delituisse observans, nulloqve autore publicè existente, (prout in Præfatione ad Lectorem edisserit) qvi ipsius desiderio satisfaceret, & qvasi nucleum nobilissimorum remediorum in compendio traderet, eo se adductum sensit, ut proprias ingenii vires exciteret, manum ipse operi admoveret, hincqve Chymiam Experimentalem adornaret. Ne autem hæc, instar gemmarum aut metallorum

intra viscera magnæ matris reconditorum, privatis saltem usibus servata, inutilis nullius qve commodi existeret, Experimenta sibi congesta sub nomine *Chymiæ Experimentalis curiosæ*, in salutem Reipublicæ Chymicæ promovendam, Posteritati nuncupare voluit.

Totum scriptum *Sectionibus septem* complectitur, qvarum *Prior* Artis hujus Fundamenta, i. e. principia, instrumenta & operationes, subjectum & exin parabilia, describit ac recenset: *Altera* animalium horumqve partium, *Tertia* vegetabilium, *Qvarta* mineralium examen atqve analysin & ex his producta exponit, ita qvidem ut hujus caput ultimum de Auro, panacæarum nonnullarum præparationem subnectat. In *Sexta* Medicamentorum singulariorum, sc. Digestivorum, Purgantium, Diureticorum, Cephalicorum, Odontalgicorum, Pectoralium &c. formulas varias recenset Noster: *Septima* remedia generosiora morborum externorum, & inter hæc Chirurgicas qvasdam Operationes, v. g. Repositionem herniarum, Labii leporini sectionem, concedens, simulqve modum balsamandi cadavera cum Cosmeticis variisqve miscellaneis, Medicinam æqve ac Mechanicas artes spectantibus, it. de usu Acidularum, & observationibus Astrologico-Medicis ex Abd. Trevv, loco Appendicis adjiciens.

NEVV EXPERIMENTS AND OBSERVATIONS, made upon the icy Noctiluca, to vvhich is annected a Chymical Paradox, by the Honour. Rob. Boyle.

h. e.

ROBERTI BOYLEI OBSERVATIONES & Experimenta nova, circa Noctilucam Glacialem, qvibus annectitur Paradoxon qvoddam Chymicum.

Londini 1683. in 8.

PRæmissâ appendice obervationum nonnullarum ad Noctilucam Aeream, de qva Cal. Febr. pag. Act. 53. egimus, pertinentium, pergit Nobilissimus Autor ad Noctilucam solidam, (cujus præparatio, ut in

aërea

aërea, non æqvè addita est) qvam *glacialem* vocat, idqve ex eo, qvòd subinde frustulorum ejus qvædam perspicua & sine colore, adeoqve instar tenuium glaciei fragmentorum appareant. Hujus primùm considerat *proprietates*, primariò qvidem, qvòd in aëre libero lucendo, insignem fumorum copiam spargat, qvi cum luce evanescant, simul ac aqvæ submergatur. Ne itaqve continua illius fieret jactura, sub aqva illam conservavit. Aqva hæc, ut ut vix sensibiliter à contenta Noctiluca alteretur, evaporando tamen residuum gelatinosum suggerit, qvod intensiori igni admotum, crepitando insigniter, explosiones crebras cum fulgurationibus igneis & lucidis emittit. Tentavit postmodum Noctilucæ hujus *solutiones*, observando, qvòd nec aqva simplex, nec spiritus urinosi, nec spiritus minerales acidi eam dissolvant, bene autem olea qvædam, calore cinerum adjuta, illud præstent, ut oleum therebinthinæ, sed sine lucis participatione, oleum cinamomi, cariophyllorum, cum lucis susceptione, oleum verò macis & anisi illam haud attingant. Nec spiritus vini solvere eam valet, nisi tandem admodum & calore adjutus: impræg nat ur tamen insensibiliter particulis luciferis, adeò ut si ejusdem guttæ qvædam aqvæ vel frigidæ vel calidæ instillentur, mox sub contactu mutuo, coruscationes lucidæ, perqvam vividæ, ast brevi evanescentes, appareant, ut ita subitò in aqva communi lux produci qveat, ab alio qvamvis non lucido liqvore. Cujus Phænomeni occasione Autor *subtilitatem* particularum Noctilucæ scrutari conatur, dum ex S. V. ita impræg nati cum aqva simplici copiosiore mistura, & totius compositi clarâ effulgente luce, concludit gr. i. Noctilucæ aptum natum esse ita se diffundere, ut impræg nare valeat liqvorem 100000 imò 400000 granorum, eumqve lucidum reddere. Considerat hinc Noctilucæ *inflammabilitatem*, qvatenus non solum chartæ inspersa, hujus sub incensione simul incenditur, cum fulguratione & strepitu instar nitri: sed etiam spiritui Vini commista, post hujus consumtionem & ipsa deflagrat. Agitatione in mortario vitreo sponte flammam concipit, ut & forti tritu ac agitatione cum aliis subjectis facilè inflammabilibus, charta, sulphure, pulv. pyrio &c. adeò ut literæ chartæ inscriptæ, & lucentes & ardentes simul aliqvando appareant. Phiolæ parvæ hermeticè sigillatæ incluſa, igni admota, intensam lucem & actualem flammam concipit. Qvoad Naturam deniqve hujus Noctilucæ annotat, ad *acidorum* crasin & proprietates eam ac-

cedere, ſiqvidem per deliqvium ſoluta, præter ſaporis teſtimonium, & coralia cum impetu arrodat, & cum Sale Tartari efferveſcat.

Paradoxon Chymicum iſtis annexum, jam cum Edit. 2dâ Chym. Sceptic. anno 1680, cum alio tractatu, *de Producibilitate Principiorum Chymicorum* edi debuit: ſed qvia verſio latina tunc temporis impedita fuit, Anglicè conſcriptum annectere hic placuit. Eſtqve nil aliud, qvam experimentalis confirmatio eorum, qvæ in Chymiſta ſceptico fuſius excutiuntur, ignem non eſſe genuinum analyſtam concretorum, nec Chymicorum principia eſſe talia, ſed ex aliis concreta & ex iisdem alias ſubſtantias diverſas poſſe produci, qvæ in præſenti paradoxo per oleorum eſſentialium, primario aniſi, hinc therebinthinæ, cornu cervi & ſuccini, cohobationes illuſtrat, præter piceam remanentiam copioſum & phlegma & ſpiritum acidum ex iisdem elicendo.

EXCERPTUM EX LITERIS AVENIONE d. 12. Oct. ad Autorem Ephemeridum Gallicarum ſcriptis, à Dn. Gallet, Præpoſito Eccleſiæ S. Simphoriani Avenione, continens Ejus Theoriam Cometarum.

Translatum ex Epheméride XXVII. d. 16 Nov. 1682.

MEam, qvam Tibi mitto, Cometarum Theoriam, duæ tresve, ſive Cometæ, ſive Maculæ Solaris, apparitiones comprobârunt. Contendo enim me oſtenſurum, ab unâ eademqve Stellâ duo differentia iſta Phænomena produci, & ipſam perpetuò eandem eſſe, qvæ ab omnium qvas habemus, obſervationum, præteritorumqve etiam ſeculorum, tempore ut Cometa apparuit. Concepi hanc ideam, qvinqve aut ſex abhinc annis, rationemqve ejus Academiæ Regiæ reddidi, poſt obſervatam Maculam Solarem, qvæ M. Aprili anno 1677. viſa, aliqvot dierum lapſu Cometa fulſit. In hac ſententiâ poſtremi annorum 1680 & 1681 Cometæ me confirmarunt, nec ego de rei hujus veritate porro ambigo.

Si per Te maturè adhuc, de obſervando ſub initium proximi menſis Sole admoneantur Aſtronomi, notabilem viſuri ſunt Maculam.

Ea-

Eadem hæc illa Stella eſt, qvæ Cometas efficit, qvæ ſolem eclipſabit. Conſtitui poſthæc aliqvando Ephemerides ſuper hac meâ Theoriâ condere: interim Tabulas dabo motuum mediorum, cum omnibus ad calculum Æqvationum neceſſariis proportionibus, ad legem Planetarum, qvi, perinde atqve Stella iſta, ſuper qvadam Ellipſi circa Solem moventur.

Videbitur hæc novitas mira, omniumqve maximè Scientiſſimo Aſtronomo *Dn. Kavinæ*, qvi in *Opere ſuper Cometam anni 1680 & 1681* impoſſibilia pronunciavit iſthæc mea promiſſa; qvorum non exigua eſſet utilitas, etiamſi non niſi ad liberandum à terroribus publicum ſerviret, qvos talia Phænomena ciere mundo conſveverunt.

OTTONIS PHILIPPI ZAUNSCHLIFFERI J. U. L. & Advocati Hanovici Ordinarii Judex ſupplens ſ. Diſcuſſio de Officio Judicis ſuppletorio.

Marpurgi 1682. in 4.

Sicuti latiſſimum jus dicentis officium eſt: ita ſpatioſiſſimum qvoqve ſcribendi campum nunqvam non præbuit magnis qvibusdam ingeniis, in qvo feliciter emetiendo, tanqvam in ſtadio virtute ac eruditione ſuâ digno, certatim deſudarent. Ut enim alios nunc omittam, qvi in hac neceſſariâ perqvam & longè utiliſſimâ re operam atqve induſtriam poſuerunt, vel ſolius excellentiſſimi & cum qvovis veterum comparandi JCti, *Caſparis Ziegleri*, propitiâ Themide elaborata *Diæſtice*, in qvâ tota Judicis conſcientia excutitur, illuſtri ejus poteſt eſſe documento. Horum igitur veſtigia laudabili conatu preſſurus Auctor, per trimeſtre hibernum vix præſtantiori ſtudio inſumere lucernæ oleum potuiſſet, qvàm colligendis iis, qvæ in Communi, Camerali, Feudali, Saxonico & Canonico, Juribus, aliisqve variorum locorum Statutis ac ſelectiſſimis Auctoribus circa officium Judicis *Suppletoriam* ſparſim tradita ſunt; ita ut hic ipſe liber jure meritoqve eruditi Commentarii vicem *in L. unic. C. Ut, qvæ deſunt Advocat. partium judex ſuppleat*, ſubire poſſit. Scinditur autem hic Tractatus in duas, *Generalem & ſpecialem*, partes. IN GENERALI Auctor, præmiſſis qvibusdam *concluſ. 1. 2. & 3.* de neceſſitate Judiciorum, horum perſonis principali-

bus pariter & accessoriis, earundemqve officio, *concl. 4.* principem Thesin, cujus accuratiori evolutioni totus deinde liber consecratus est, proponit, *Judicem* nempe *omissa partium litigantium, earumque Advocati vel Procuratoris supplere debere ac posse.* Ubi, remotis primò *Concluss. 5.* iis, qvæ cum hac thesi adversâ videntur fronte præliari, in seqventibus docet, qvòd ea sint vel *Juris* vel *Facti.* Ratione *Juris* dicit, teneri Judicem supplere omissorum ea, qvæ (1) sint Juris Publici, *concl. 6.* qvæqve (2.) ad substantiandum, ceu vocant, judicium, justamqveprocedendi viam pertineant, *concl. 7.* (3.) ea, qvæ sint Juris tam Communis, ejusqve vel Romani, vel Canonici, vel Feudalis, vel Recessuum Imperialium; qvàm Statutarii ac, Municipalis *concl. 8.* itemqs (4.) Juris non scripti, consvetudinis nempe cùm notoriæ, tum Judici bene cognitæ. *concl. 9.* Ad *Facta* officio Judicis supplenda refert exceptiones à Partibus non qvidem propositas, ex actione tamen institutâ, productis instrumentis, confessione alterutrius litigantis, vel aliàs ex Actis apparentes, de qvarum veritate Judici, ut tali, constet. *concl. 10.* qvæ omnia locum habeant, sive præjudicium Partibus inde fiat, sive non, *concl. 11.* Tandem *concl. 12.* affirmat, esse qvædam, qvæ qvidem Judex supplere possit, non tamen præcisè teneatur, itemqve alia, qvæ Partes agere neqveant, hincqve à Judice sint supplenda, qvorum exempla in subjectis §§. non parcâ manu spargit. In SPECIALI parte examinatur, qvid Judex supplendo possit in singulis partibus Processus, & qvidem (1.) circa supplicationem pro impetrando Processu, *concl. 1.* (2.) in citatione, *concluss. 2.* (3.) in Advocatis, ac (4) Procuratoribus ut & Curatoribus cùm dandis, tum repellendis, ac puniendis, *concl. 3. & 4.* (5) in transactione inter Partes tentanda, *concl. 5.* (6.) in formando Processu *concl. 6.* (7) libellis actionum, *concl. 7.* (8) satisdationibus *concl. 8.* (9) Reconventione contra Actorem à Reo instituenda *concl. 9.* (10) Contestatione litis & positionibus, juramentô respondendorum dandorumqve dandis, *concl. 10.* (11) Exceptionibus dilatoriis æqve ac peremptoriis, *concl. 11.* (12) Probationibus, *concl. 12.* (13) in Conclusione causæ & Actorum transmissione, *concl. 13.* (14) Sententia, *concl. 14.* ac deniqve (15) in hujus executione, *concl. 15.* Postremo *Concluss. 16.* officium Judicis Suppletorium circa varia in qvavis Judicii parte emergentia considerat, adductisqve iis, qvæ in actibus voluntariæ Jurisdictionis hisqve similibus ipsi qvoqve subjacent, ultimam manum cum

coronide duplicis Concluſionum & materiarum indicis opuſculo imponit.

VINCENTII PLACCII J.U.L. ET PROFESſoris Hamburgenſis Juſtiniani Imperatoris Inſtitutiones reconcinnatæ.

Francofurti 1682. in 8.

DE methodo & ordine Juris Romani, qvod qvidem Juſtiniani juſſu compoſitum in qvatuor volumina ſuccrevit, diverſa diverſorum circumferuntur judicia. Sunt, qvi Cujacium ſecuti, omnia arte mirabili in eo cohærere, nec tam ingenio Triboniani, qvàm Juliani & Hermogeniani aliorumqve veterum Juris Sacerdotum, qvorum veſtigia ille ſecutus ſit, digeſtum contendunt. Sunt è contrario alii, ἀυσθοδίαν librorum Juris, titulorumqve inter ſe connexionem non ſatis accuratam apertè accuſantes, inter qvos præ cæteris eſt non infimi ſubſellii JCtus, *Antonius Matthæi*, qvi ſæpius concinnatori Elementorum Jurisprudentiæ Romanæ ἀτυξίας nævos exprobrat, qvos tamen abſtergere conatur CL. Argentoratenſium JCtus *Joh. Otto Tabor in Partitionibus Jurisprudentiæ Methodicæ elementariis*, ſatius eſſe dicens (*vid. cit. libelli dedicatio prior & concluſio*) ad levigandas difficultates, tectis & excuſatis, ſi qvi vel maximè ſubeſſent, erroribus, reverentiam potius ac amorem erga Juſtiniani methodum, qvàm tædium ac veternum cupidæ legum juventuti inſtillari. In hac ergo poſteriorum claſſe ſuum qvoqve videtur profiteri nomen Auctor præſentis libri, qvi ſe, non modò ob compaginem partium confuſam, ſed etiam obſcuritatem rerum, defectumqve bonarum definitionum, multarum deinde ac præcipuarum Juris materiarum qvarum nec nomina qvidem hæc Juſtiniani Elementa nota faciant, præteritionem, ac deniqve abrogata, qvæ ibi contineantur, qvamplurima, ad reconcinnandas has Conſtitutiones Imperiales, novamqve iis faciem adaptandam, compulſum aſſerit. Sex v. potiſſimùm recenſet, qvæ in hoc enchiridio præſtiterit. *(I)* Paucaſſe ac perbreves ſenſuum declarationes paſſim textibus interſeruiſſe. (II) Sola illa, qvæ ad Compendii Juris neceſſariam Inſtitutionem requirantur, à ſuperfluis, aut repetitis potius, ſecreviſſe. (III) Definitiones rerum planè omiſſas ſuppleviſſe, vel etiam in textu occurrentes interpo-

terpolatione leviſsimâ accurratiores effeciſſe. (IV) retinuiſſe quidem partium ſeriem & connexionem, Imperatoris auctoritate comprobatam, nec omnino peſsimam, quandoque tamen titulum alteri aut ejus parti præmittendum, qui poſtpoſitus erat, notâſſe, vel ubi ejus paragraphus aut ejus membrum intempeſtivius anticipatum eſſet, monuiſſe. (V) ea, quæ certò aut legibus recentioribus aut uſu indubitato Imperii abrogata conſtet, typorum varietate ab adhuc vigentibus diſtinxiſſe; ac (VI) denique varia ſupplementa ad perfectum Juris privati compendium adjeciſſe, omiſsis tamen iis, quæ ex Philoſophiâ Practicâ cuivis antè, quàm Jurisprudentiæ limina ſaluter, addiſcenda ſint, aliisque ſpinoſis quæſtionibus & diſtinctionibus ſubtilioribus, non tam à Legibus, quàm Interpretibus ſæpenumero excogitatis; & quidem hæc omnia eò ſtudiò, ut non putet, hujus breviarii aliud breviarium denuo requiri, niſi apud eos, qui ætatis aut præcognoſcendæ Philoſophiæ maturitate deſtituti, præpoſtera feſtinatione ad altiora hæc ſtudia impares adhuc nimis animos attollant.

MISCELLANEA HISTORICA REGNI Bohemiæ. Decadis I. Liber IV. Hagiographicus, ſeu BOHEMIA SANCTA, continens Sanctos & Beatos Bohemiæ, Moraviæ, Sileſiæ, Luſatiæ &c. Autore Bohuslao Balbino, è S. J.

Pragæ, 1682. in fol.

QVorum memoriæ hunc librum deſtinavit Autor, qvatuor illi potiſsimùm, imò coronidem operis ſi addas, qvinqve claſsibus deprehenduntur diſtincti. In *prima* etenim collocavit, qvos è Bohemis in Divorum ſuorum numerum Romana Sedes retulit: qvin & alios, pro Sanctis & Beatis inter ſuos qvidem cultos, ſed nudâ fortè Sedis illius permiſsione. *Altera* eos commemorat, qvi tametſi nullâ Sedis autoritate in Sanctorum unqvam cenſum venerint, pro Sanctis tamen Beatisqve habeantur ab immemorabili tempore, ornatiq; iſtis titulis apud alios Scriptores inveniantur. *Tertia* eorum vitas complectitur, qvi, licet nec Sancti ſint à Pontifice declarati, nec uſpiam Sanctorum vice culti, religionis Romanæ tamen cauſâ fuerint interemti. Qvò Edmun-

mundum etiam Campianum, Natione qvidem & loco mortis Anglum, vitæ tamen institutione & doctrinâ Bohemum, refert. A cujus institutione postea se, doctrinamqve suam rectâ qvasi lineâ descendere inde probat, qvod Edmundus hic Rhetorices Professor Pragæ, Jacobum Pontanum: Pontanus, Mattheum Raderum in Bavaria: Raderus, ibidem Jacobum Bidermannum: Bidermannus Johannem Lupium, & hic, Balbinum inter alios Pragæ Brunæqve suæ habuerit alumnum disciplinæ. *Qvartam* classem, ex secunda libri parte, faciunt, qvi in Bohemia, Moravia, Silesia, & Lusatia cum publicâ sanctimoniæ vixerunt famâ, vitæqve innocentiâ in antiqvitate claruerunt; aut à Scriptoribus idoneis virtutum & sanctimoniæ merito, in isto religionis genere commendantur. Qvorum Catalogo & res gestæ Caroli IV, ac Ferdinandi II. Imperatorum Augustorum, Bohemiæqve Regum inseruntur. *Postremam* classem, & totius Libri coronidem illis Societatis suæ Patribus tribuit atqve Fratribus, qvi integri fere abhinc seculi decursu, cùm ultro Peste conflictantium obsequiis sese devovissent, eodem illa contagiosæ luis torrente sunt abrepti.

CASTELLUS RENOVATUS, hoc est, LEXICON MEDICUM curâ & studio Jacobi Pancratii Brunonis Ph. & Med. D. & P. P.

Norimbergæ 1682. in 4.

Diuturnum sanè est exilium, qvod Medicina vel ab incunabulis suis, per plures incerto admodum gressu oberrans gentes, perpessa est. In Ægypto enim post Cataclysmum renata, Græciam petiit, & Asclepiorum familiæ (ex qva & *Hippocrates*) imprimis adhæsit: deinde ab Arabibus, Mauris & Saracenis, per 500 fere annos, undiqve qvasi captiva circumducta, tandem ab Europæ cultioribus populis, svaviori amplexu susceptа fuit. Sub his migrationibus, non potuit non, propter gentium lingvarumqve diversitatem, vocabulorum multiplicium & terminorum technicorum, origine nunc græcorum, nunc Arabicorum, nunc planè barbarorum, varietas insignis succrescere; ut taceam ista, qvæ Chymicorum turba, ad *Paracelsi* potissimum imitationem, adjecit pariter & inseruit. Ast horum denegata cognitio

Tyroni Medico maximas difficultates, ne dicam impedimenta, ſub ipſis artis addiſcendæ auſpiciis neceſſariò adfert: qvibus ut occurratur maturè, plures jam olim eruditi Dogmatici æqve ac Spagyrici deſudarunt Medici, Lexica, Dictionaria, Onomaſtica Medico-Chymica conſcribendo. Inter Dogmaticos qvidem, *Anutius Fœſius*, & *Gvil. Gorneus*, Pariſ. *Bartolomæus Caſtellus Meſſanenſ.* cujus Lexicon Medicum Græco-Latinum jam anno 1657 *Adrianus Ravenſteinius* auctius edidit; *Stephan. Blanckardus*, *Med. D.* edito anno 1679 Lexico Medico Græco-Latino, inſigni vocabulorum penu referto, eminent. Ex Spagyricis vero *Leon. Thurneiſerus*, *Gerh. Dorneus*, *Joh. Garlandius*, *Mart. Rulandus*, *Mich. Toxites*, *Gvil. Johnſonus*, hoc in negotio præ aliis occupati fuerunt. Sed cum horum conatus, utut laudandi, imperfecti nonnihil eſſent, nec una ex cauſâ ſubinde defectuoſi, neceſſarium hunc laborem in ſe ſuſcepit Autor, ut omnia vocabula, qvæcunqve in arte Medicâ occurrunt, cujuscunqve idiotiſmi fuerint, ſive Dogmatica ſ. Hermetica in ſchola nata, in unum perfectum Lexicon Medicum, ſub nomine *Caſtelli Renovati*, (qvia ab hoc inchoatum) congereret, clarè & perſpicuè eadem explicaret, Scriptorum probatorum allegationibus illuſtraret, & qvod à pluribus tentatum, Tyronum in gratiam ita magis perficeret. Qvo in conatu Autorem, & anteceſſoribus ſuis palmam præripuiſſe, & de Re Medicâ optimè meritum eſſe, omnino fatendum eſt.

INDEX
AUCTORUM AC RERUM.

I. *Theologica & ad Eccleſiaſticam Hiſtoriam ſpectantia.*

ANdreæ Acoluthus *de aqvis amaris Num. V. p. 11.* p. 104
Valentini Alberti *Intereſſe Religionum Chriſtianarum* 47
Natalis Alexandri *Selecta Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita* 209
Diſſertationis Alexandrinæ de vulgatâ Script. S. verſione vindiciæ 379

Petri

Petri Allingæ *Fax diſſidii extincta* 160
Vindiciæ illatæ repulſæ 313
Anonymi Prodromus Corporis Theologiæ 312
Anonymi Media certa pro converſione hæreticorum 310
Balt. Bebelii *Anti-Wangereccius* 249
Bedæ *Preſbyteri Hiſtoria Eccleſiaſtica gentis Anglorum* 329
Jac. Boileau *Diſquiſitio de ſanguine Corporis Chriſti poſt reſurrectionem* 33
Thomæ Burneti *Telluris Theoria ſacra* 70
Abrah. Calovii *Theologia Poſitiva* 378
Chriſtoph. Cellarii *Excerpta V. & N. Teſtam. Syriaca* 206
Joh. Bapt. Cotelerii *Eccleſiæ Græcæ Monumenta* 135
Epiphanii *Opera Græco-Latina* 93
Claudii Fraſſenii *Diſquiſitiones Biblicæ* 354
Fulgentii Foſſei (*rectius fortaſſe Henr. de Noris*) *Somnia quinquaginta Fr. Macedo* 86
Sam. Gardineri *Reſponſio valedictoria ad 2dam Sandii Epiſtolam* 280
Wolfgangi Gundlingii *Delineatio Eccleſiæ Orientalis Græcæ* 6
Caroli Libertini *Gennadius de Prædeſtinatione Gr. Lat.* 184
Petri de Marca *Opuſcula à Steph. Baluzio edita* 327
Joh. Olearii *Annotationes ad Scripturam S.* 47
Joh. Ad. Oſiandri *Theologia Caſualis* 282
Joh. Chriſtoph. Rumetſch *de Conjecturis ultimi temporis* 168
Eman. à Schelſtraten *ſacrum Antiochenum Concilium* 4
Joh. Ad. Scherzeri *Anti-Bellarminus* 19
Richardi Simonis *Hiſtoria Critica Vet. Teſtamenti* 94
Frid. Spanhemii *Strictura ad libellum Epiſcopi Condomienſis* 119
Balth. Stolbergius *de Solœciſmis & Barbariſmis Novo Teſt. falſò tributis* 69
Joh. Caſp. Sviceri *Theſaurus Eccleſiaſticus* 171
Franciſci Turretini *Inſtitutiones Theologiæ Elenchticæ* 207
Joh. Chriſtoph. Wagenſeilii *Tela ignea Satanæ* 61
Herm. Witſii *Exercit. ſacræ in Symbolum Apoſtol.* 199
Chriſtoph. Wittichii *Exercitationes Theologicæ* 247
Joh. Wulferi *Theriaca Judaica ad Examen revocata* 205
Matthiæ Zimmermanni *de Preſbyteriſis Veteris Eccleſiæ* 176

Digitized by Google

II. *Juridica.*

Joh. Brunnemannus *de Jure Eccleſiaſtico* 254
Joh. Deckeri *Relationes, Vota, & Deciſiones Judicii Cameralis* 300
Chriſtoph. Langii *Iſagoge ad Proceſſum Juris Civilis & Saxonici* 253
Fr. de Launay *de jure venandi* 9
Vinc. Flaccii *Inſtitutiones Juſtiniani reconcinnatæ* 399
Sam. Rachelii *Inſtitutiones jurisprudentiæ* 123
Franc. de Roye *Canonici juris inſtitutiones* 156
Sebaſt. Schelckens *Elementa jurisprudentiæ* 50
Joh. Schilteri *Inſtitutiones Juris Canonici* 158
Juſti Sin. Schützens *Collog. publicum de Statu Rei Romanæ cum notis Car. Scharfschmidii* 299
Conr. Sincerus *de Juris Romani in Republ. Germ. origine* 366
Georg. Adam. Struvius *de Invocatione Nominis Divini* 299
Gabr. Svederi *Jus Publicum Imperii Rom. Germ.* 255
Joh. Toubæi *Inſtitutiones juris conſularis* 356
O. P. Zaunſchliffer *de officio judicis ſuppletorio* 397
Caſp. Zieglerus *de Juribus Majeſtatis* 49

III. *Medica & Phyſica.*

Anonymi obſervationes de calculo in Equo quodam reperto 344
Obſervatio Medica in cadavere Epileptici 287
De nutritione infantum ſine miniſterio nutricis 197
Lud. Mariæ Barberii *Spiritus nitro-aërei operationes in microcoſmo* 304
Dan. Bartolus *de glacie & coagulatione* 347
Gerh. Blaſii *Anatome animalium* 11
Nic. de Blegny *Zodiacus Medico-Gallicus* 220
Joh. Bohnii *Obſervationes Anatomicæ de motu bilis* 20
Obſerv. circa proportionem partis purpureæ ac ſubſtantiæ ſeroſo-gelatinoſæ ſanguinis 126
Th. Boneti *Mercurius compitalitius, ſeu Index Medico-Practicus* 217
Joh. Alph. Borellus *de motu animalium* 351
Olaus Borrichius *de ſomno & ſomniferis* 163
Roberti Boyle *Noctiluca aërea* 53
glacialis 394
Novum genus lampadis 192

Jac.

Digitized by Google

Jac. Pancratii Brunonis *Caſtellus renovatus* 401
Dni. de Catelan *Obſervationes de oculis inſectorum* 161
Andreæ Cleyeri *Specimen Medicinæ Sinicæ* 301
D. Crone *hypotheſis de ſtructura muſculi* 194
Arn. Bachmii Denſtonii *Pan-Sophia Enchiretica* 345
Mich. Etmülleri *Obſervatio Medica de Crinonibus ſeu Comedonibus infantium* 316
De Sironibus 317
Petri Givrii *Arcanum Acidularum* 303
Joh. Georg. Greiſelius *de cura lactis in arthritide* 81
Nehemiæ Grevv *Muſeum Regalis Societatis* 133
Anatome ventriculorum & inteſtinorum animalium 57
Herm. Nic. Grim *compendium Medico-Chymicum* 38
Ehrenfried Hagedorns *Cynosbatologia* 81
Joh. Jac. Harderi *& J.C. Peyeri Exercitationes Anatomicæ & Medicæ* 218
Joh. Helfr. Juncken *Chymia Experimentalis curioſa* 393
Sigismundi König *Hiſtoria monſtroſi cujusdam morbi* 338
Guilb. Lamy *de principiis rerum* 154
G. G. Leibnutzii *meditatio de ſeparatione ſalis & aquæ dulcis, novoque ſiparationum Chymicarum genere* 386
Ant. Levvenhoek *Obſerv. Microſc. de particulis liquorum globoſis, & animalibus in ſemine inſectorum maſculino* 321
Moutaffer *Elen Muhammed el Haſſeni Pharmacopœa Perſica* 181
Chriſtiani Menzelii *Index nominum plantarum univerſalis* 124
Abrah. Muntingii *de herba Britannicâ* 15
Dion. Papini *novus Digeſtor pro emolliendis oſſibus* 105. 306
Joh. Conr. Peyeri *Parerga Anatomica & Medica* 218
& J. Harderi Exercitationes Anatomicæ & Medicæ 218
A. M. Rivini *Diſſert. de Lipſienſi peſte anni 1680.* 260
D. Schreyeri *Deſcriptio monſtri vitulino-humani* 261
Wolf. Sengverdi *Philoſophia naturalis* 83
Frid. Slare *Experimenta Phoſphori liquidi ac ſolidi* 282. 285
Joh. Chriſtoph. Sturmii *Epiſtola invitatoria ad obſervationes Magneticæ variationis inſtituendas* 258
Thomas Sydenham *de morbis Epidemicis & Lue venerea* 79
de curatione variolorum confluentium 384

Edvvardi Tyson *Anatome Phocænæ* 9
Burcherus de Volder *de rerum naturalium principiis* 147
Georg. Hieron. Welschii *Curationes propriæ & Consilia Medica* 151

IV. *Mathematica.*

Anonymi *Duplatio Ttianguli Isogoni* 23
Dissertatio de Cometis calamitatis nullius prænunciis 318
Eclipsis Lunæ an. 1681. 25. Aug. st. n. observata Parisiis in Observatorio Regio 262
Eclipsis Lunæ an. 1682 d. 21. & 22 Febr. st. n. observata Lipsiæ 109
Novus Cometa Lipsiæ d. 16. Aug. st. v. A. 1682. videri cœptus 295
Conjunctio magna Jovis & Saturni Lipsiæ d. 14 Oct. st. v. an. 1682 observata 385
Jac. Bernoulli *conamen novi systematis Cometarum* 178
Dn. Cassini *Observationes Cometæ a. 1680 & 1681* 288
Dn. de Catelan *Nova constructio Æquationum completarum* 86
Petri Cavinæ *in Cometam an. 1680 & 1681. Astronomici conatus* 163
Joh. Flamstedii *Loca Cometæ a. 1680 & 81 deducta* 167
Observatio Ecclipseos Lunaris 1681. 29. Aug. st. n. 263
1682. 11 Febr. 277
Dominicus Gulielminus *de Cometarum naturâ & ortu* 292
Joh. Hevelii *Eclipsis Lunæ a. 1681. d. 29. Aug. st. n. observata* 28
Ecclipsis Lunæ a. 1682. d. 21 & 22 Febr. observata 108
Occultatio Palilicii a. 1681 d. 1. Jan. observata 191
Observatio phænomeni cujusdam aërei 262
De variatione acus Magneticæ 388
De Cometa a. 1682 mense Aug. & Sept. viso 389
Gottfr. Kirchii *Occultatio Palilicii 1681. 1. Jan. st. n. observata* 192
Adami Adamandi Kochanskii *solutio Problematum pag. Actorum 28. propositorum* 230
Guilh. Launaji *Cosmographia facilis* 56
Godfr. Gvilh. Leibnitzii *vera proportio circuli ad Quadratum* 41
Unicum Opticæ, Catoptricæ, & Dioptricæ principium 185
Petri Megerlini *Systema mundi Copernicanum* 257
Dn. Gallet *Theoria Cometarum* 396

Dn.

Dn. Montrei *Falsitas Systematis Cometarum Bernoulliani demonstrata* 238
Jone Moore *Novum Systema Mathematicum* 145
Joh. Christoph. Sturmii *Cometarum natura, ortus & origo* 116
D. T. Inventa nova exhibita Parisiis Societati Regiæ Scientiarum 364
Nova methodus Tangentes curvarum expeditè determinandi 391

V. *Historica & Geographica.*

Ambrosii *Abbatis Camaldulensis Hodœporicon* 159
Andreas *Abbas Bambergensis, de vitâ S. Ottonis* 279
Bohuslai Balbini *Miscellanea Historica Regni Bohemiæ* 240. 265. 400.
Mich. Ant. Baudrand *Geographia* 223
Jac. Benigni Bossuet *Dissertationes super Historiâ universali* 214
Petri Franc. Chifletii *concordia Bedæ & Fredegarii ad Dagoberti definiendam Monarchiæ periodum.* 329
Greloti *Itinerarium Constantinopolitanum.* 17
Jac. Gronovii *Exercitationes in Fragmentum* Stephani *de Dodone* 224
Huguetani *Itinerarium Italiæ* 85
Jobi Ludolphi *Historia Æthiopica* 64
Ludov. Maji *peregrinator prudens* 7
Ammianus Marcellinus, *cum Notis Henr.* Valesii 13
Ludovici Moreri *Magnum Dictionarium Historicum* 68
Thomæ Munckeri *Mythographi Latini* 52
Ulr. Obrechti *Rerum Alsaticarum prodromus* 140
Caroli Patini *Lyceum Patavinum* 374
Ben. Paulini *Petrocorii de vita S. Martini carmina curante Chr. Daumio* 127
Samuelis Pufendorfii *Historia Rerumpublicarum Europæ* 336
Joh. Ludov. Schönleben *Carniola vetus & nova* 380
Stephani *Fragmentum de Dodone cum notis I.* Gronovii 224
Terlonii *Equitis Commentarii de Negotiationibus suis ab an. 1656. ad 1661.* 382
I. Foy Vailantii *Seleucidarum Imperium ad fidem Numismatum* 121
Marci Velseri *opera, curante Christoph. Arnoldi* 169
Joh. Georg. Wilckii *Nepos Saxonicus* 84

VI. *Phi-*

VI. *Philosophica & Philologica Miscellanea.*

Olai Borrichii *Analecta de lingva latina* 256
Andreæ Dacerii *Sextus Pompejus Festus & M.V. Flaccus de verborum significatione* 174
Ioach. Felleri *notæ in Eclogam Petri Lotichii Secundi* 55
Petri Francii *Poëmata ad Ferdinandum Epist. Paderb. & Mon.* 359
Lud. Henr. Hilleri *mysterium Artis Steganographicæ* 314
Innocentii III. *Epistolæ à Steph.* Baluzio *editæ* 369
Rud. Godfr. Knichen *Opus Politicum.* 252
Caspari Knittel *Via Regia ad omnes scientias.* 533
Ioh. Lomeier *de veterum gentilium lustrationibus* 253
Lysiæ *Orationes* XXXIV. 376
Ægidii Menagii *Poëmata* 159
Menestrerius *de Dramatibus Musicis veterum & hodiernis* 226
Ioh. Pici Mirandulæ *Epistolæ editæ à Christoph. Cellario* 484
Ioh. Mabillonii *de Re Diplomatica libri* 129
CL. Molineti *Isidis simulacrum Parisiis repertum* 308
Dan. Georg. Morhof *de Germanorum lingva & Poësi* 271
Petri Petiti *Observationes Miscellaneæ* 297
Thomæ Reinesii *Syntagma Inscriptionum Romæ veteris* 89
Car. Renaldini *Philosophia Rationalis* 172
G.A. de la Roque *de origine nominum & cognominum* 85
R. Schabtai *ben Joseph liber inscriptus* Labia dormientium 201
Iac. Thomasii *Præfationes sub auspicia Disputationum recitatæ* 51
Adalberti Tylkovvsky *Philosophia curiosa* 148
Henr. Valesii *notæ in Harpocrationem.* 250
Ammianus Marcellinus 13
Christiani Weisii *Meditationes Poëticæ maturiores* 361
Joh. Rud. Wetstein *de genuina Græcæ Lingvæ pronuntiatione* 439
Bern. Zechii *Evolutio Insignium Ducis Saxoniæ Friderici* 200

UNIVERSIDAD DE NAVARRA BIBLIOTECA

Digitized by Google

Digitized by Google

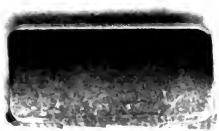
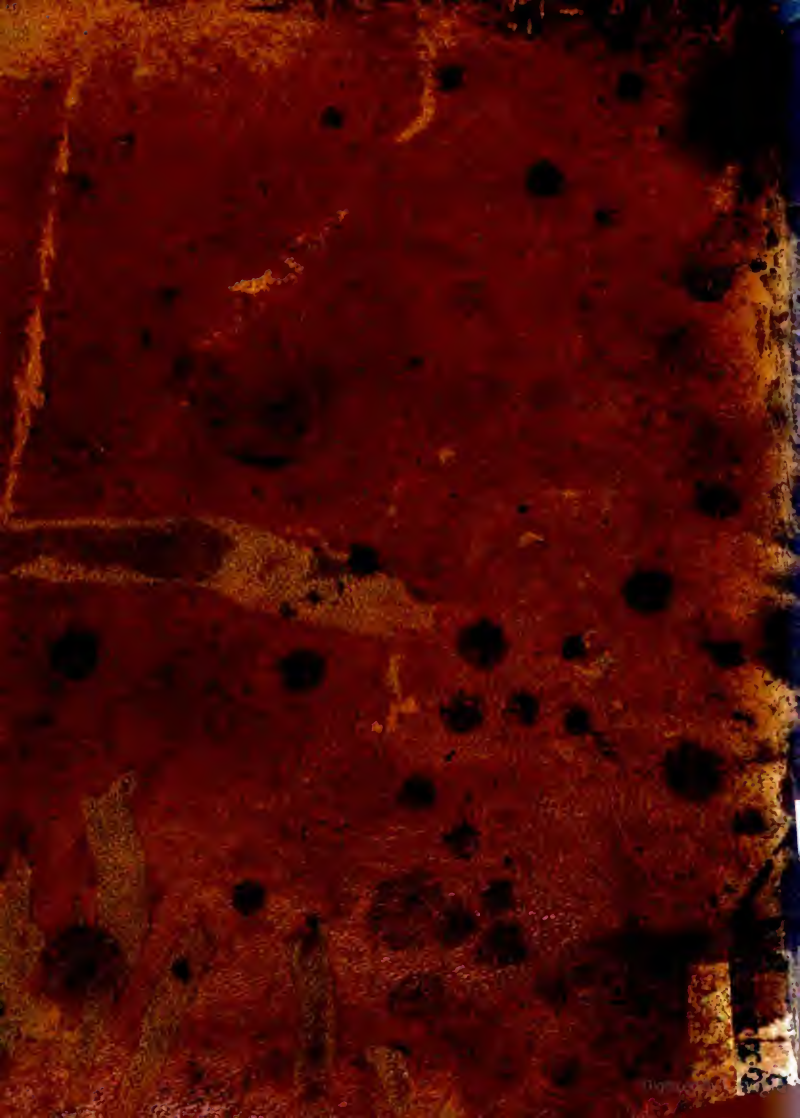
Digitized by Google